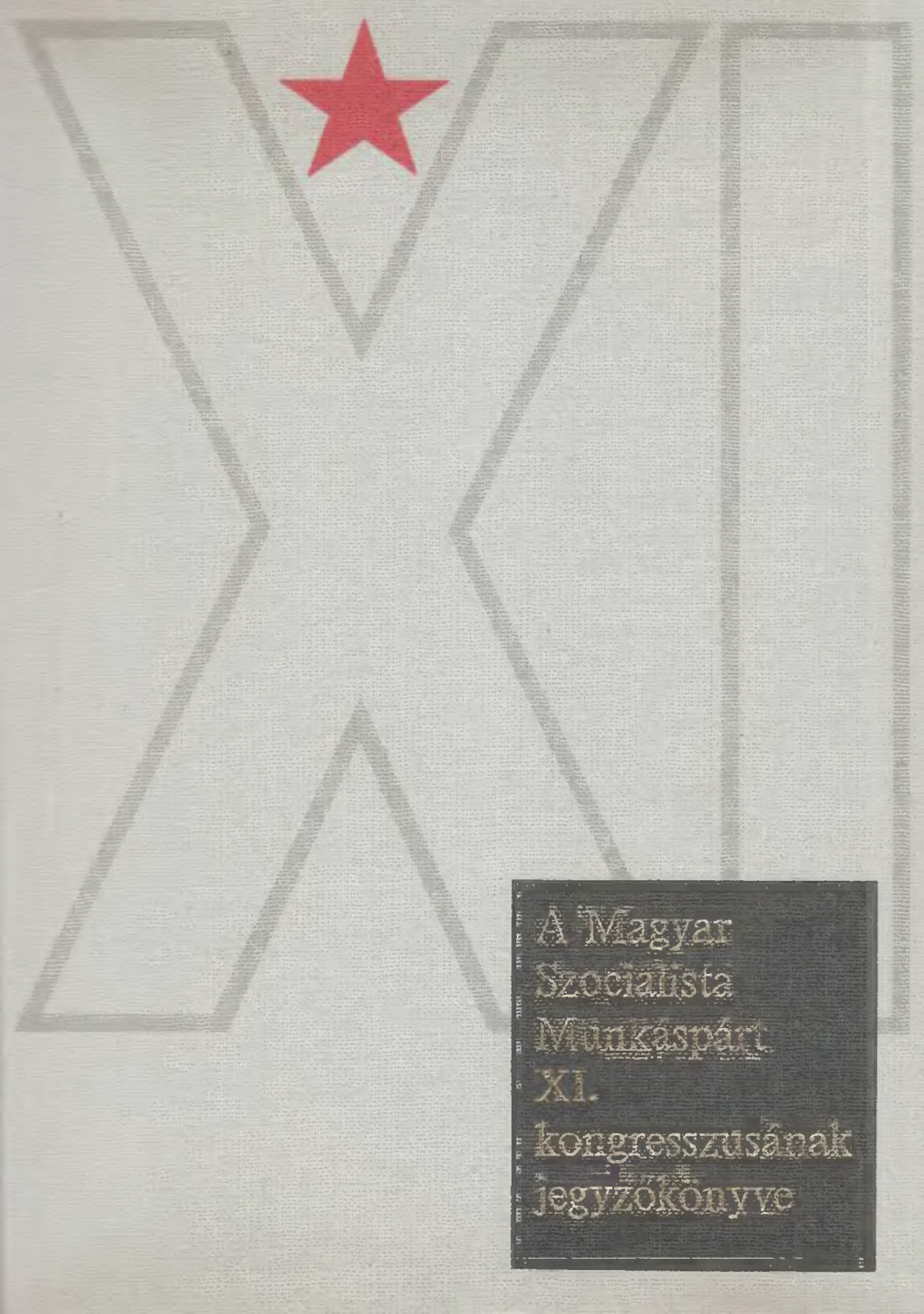

A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának jegyzőkönyve

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT XI. KONGRESSZUSÁNAK JEGYZŐKÖNYVE

A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának jegyzőkönyve

1975. március 17–22.

Kossuth Könyvkiadó · 1975

ISBN 963 09 0474 8

A Magyar Szocialista Munkáspárt 1975. március 17-től 22-ig tartotta XI. kongresszusát. A kongresszuson a párttagság képviseletében 848 küldött vett részt. A meghívottak között voltak a kormány tagjai, minisztériumi államtitkárok, az országos főhatóságok vezetői, a társadalmi és tömegszervezetek, tömegmozgalmak vezetői, a Magyar Népköztársaságnak a szocialista, illetve az európai országokba akkreditált nagykövetei, a munkásmozgalom veteránjai, tudományos és művészeti életünk képviselői, köztük pártonkívüliek is.

A kongresszus munkáját élénk figyelemmel kísérte hazánk közvéleménye és a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom. Jelentőségét növelte a szocialista országok és az európai tőkésországokban működő testvérpártok küldöttségeinek jelenléte. Levélben vagy táviratban üdvözölte a kongresszust más kontinensen tevékenykedő számos testvérpárt.

A XI. kongresszus és hazánk felszabadulása 30. évfordulójának tiszteletére országszerte széles körű munkaverseny bontakozott ki az ipari üzemekben, az állami gazdaságokban, a termelőszövetkezetekben. Több mint ezer kollektíva számolt be a kongresszusnak munkasikereiről, kifejezve jókívánságait, és kérve: a párt folytassa tovább fő politikai vonalát, még következetesebben vezesse népünket a fejlett szocialista társadalom felépítése útján.

A napirenden levő kérdések vitájában 57 küldött vett részt és 29 testvérpárt küldöttségének vezetője szólalt fel.

A kongresszus egyhangúlag elfogadta a Központi Bizottság beszámolóját, a XI. kongresszus határozatát, a szervezeti szabályzat módosítását, a Magyar Szocialista Munkáspárt programnyilatkozatát, a Központi Ellenőrző Bizottság jelentését, a mandátumvizsgáló bizottság

és a szerkesztő bizottságok jelentését, a Központi Bizottságnak a felszólalásokra adott válaszát, megválasztotta a párt vezető szerveit.

*

A jegyzőkönyv tartalmazza: a Központi Bizottság előzetes jelentését a kongresszus küldötteinek, a Központi Bizottság beszámolóját, a Központi Ellenőrző Bizottság jelentését, kronológiai sorrendben valamennyi felszólalást: a Politikai Bizottság tagjainak, a Központi Bizottság titkárainak hozzászólását teljes, a többi küldött és a testvérpártok küldötteinek felszólalását rövidített terjedelemben; a vitazáró beszédet, a kongresszus határozatát, a programnyilatkozatot, a módosított szervezeti szabályzatot, a párt vezető szerveinek megválasztásáról szóló jelentést, függelékben a kongresszus küldötteinek és a testvérpártok küldöttségei vezetőinek névsorát.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának előzetes jelentése a XI. kongresszus küldötteinek

(RÖVIDÍTETT SZÖVEG)

A Központi Bizottság az 1975. február 26-i ülésén úgy döntött, hogy nyilvánosságra hozza a XI. kongresszus küldöttei részére készült előzetes jelentésének szerkesztett szövegét.

A jelentés rendeltetése az, hogy adatokat szolgáltasson a pártmunkának és a társadalom életének főbb területeiről olyan mértékben és módon, amilyenre a kongresszuson előterjesztendő beszámoló kerete nem ad lehetőséget.

Az előzetes jelentés általában és – ahol lehetséges – a statisztikai összehasonlításoknál is, a beszámolási időszakot fogja át, a teljesség igénye nélkül. Ezért a jelentés nem törekszik részletes elemzésekre, politikai következtetések levonására. Célja az, hogy a párt négy és fél éves munkájának pontosabb áttekintéséhez segítséget nyújtson.

A Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottsága

I. A KÖZPONTI BIZOTTSÁG TEVÉKENYSÉGE, ÜLÉSEI

A Központi Bizottság a X. kongresszustól kapott megbízatása alapján, a szervezeti szabályzat előírásainak megfelelően végezte munkáját. A Központi Bizottság a X. kongresszustól 1975. március elsejéig, a jelentés lezárásáig 18 ülést tartott, amelyeken – mint ahogy arról minden alkalommal közleményben beszámolt – megjelölte a pártmunka soron következő feladatait.

Az ülések közül kiemelkedett a Központi Bizottság 1972. novemberi tanácskozása, amelyen megtárgyalta a X. kongresszus határozatainak végrehajtását.

II. ADATOK A PÁRTRÓL ÉS TEVÉKENYSÉGÉNEK NÉHÁNY TERÜLETÉRŐL

1. A PÁRTTAGSÁG ADATAI

A párt taglétszáma négy és fél év alatt 91 956 személlyel (13,9%-kal) gyarapodott; 1975. január elsején 754 353 párttag szerepelt nyilvántartásban. A nők aránya a párttagok között a legutóbbi négy és fél esztendőben 24,4%-ról 26,5%-ra növekedett.

a) A párttagság összetételének alakulása.

	Az 1970. június 30-i adatok %-ban	Az 1975. január 1-i adatok %-ban
Jelenlegi foglalkozás szerint:		
Aktív és nyugdíjas fizikai dolgozó, illetve tsz-paraszt	46,8	45,5
A termelés közvetlen irányítója	—	6,1
Aktív és nyugdíjas szellemi dolgozó	43,6	40,0
Eltartott és egyéb kategória	9,6	8,4
*Eredeti foglalkozás szerint:**		
Munkás		59,2
Paraszt		13,0
Értelmiségi		8,9
Alkalmazott		16,3
Egyéb		2,4
Még nincs eredeti foglalkozása		0,2

* 1970-ben nem volt statisztikai adatunk a parttagság eredeti foglalkozás szerinti összetételeiről.

b) A X. kongresszus óta a pártszervezetek 148 288 párttagot vettek fel; közülük 32% nő.

A felvett párttagok között:

26 éven aluli	44,1%
27–39 éves	44,9%
40–49 éves	9,8%
50–59 éves	1,1%
60 éves és idősebb	0,1%

Nyolc általános vagy ennél alacsonyabb iskolai végzettségű az új párttagoknak 55,4%-a, érettségizett 33,8%-a, egyetemi, főiskolai végzettségű 10,8%-a.

Fizikai dolgozó a két kongresszus között felvettek 54,2%-a, szellemi dolgozó 33,5%, egyéb kategóriába tartozik 12,3%.

c) A felszabadulás előtt lépett a pártba 8212 elvtárs. Közülük 6067-en budapesti pártszervezetekhez tartoznak.

d) A X. kongresszus óta 56 332 személy párttagsága szűnt meg. Elhunyt 26247 párttag. A pártból kilépett 7478 személy. A párt tagjainak sorából 15 474 személyt töröltek. A kizártak száma 7133.

2. A PÁRT SZERVEZETEI

a) *A pártbizottságok, a csúcsvezetőségek, az alapszervezetek és a pártcsoportok számának alakulása a két kongresszus között:*

	1970. június 30.	1974. december 31.
Budapesti Pártbizottság, megyei és megyei jogú pártbizottság	23	24
Járási pártbizottság	107	97
Városi, budapesti kerületi pártbizottság	95	104
Üzemi, hivatali, intézményi pártbizottság	744	1 033
Csúcsvezetőség	1 470	1 769
Alapszervezet	21 150	24 450
Pártcsoport	54 474	62 061

Az alapszervezetek közül 7066 tevékenykedik az iparban és az építőiparban, 4215 a mezőgazdaságban, 1473 a közlekedésben, 1216 a keres-

kedelemben, a többi a hivatalokban, intézményekben és más területeken.

b) Az alapszervezeti vezetőségek tagjainak összlétszáma: 106 692.

3. A PÁRT PROPAGANDAMUNKÁJA

A pártoktatás hallgatóinak összlétszáma az 1969/70-es tanévben 787 136, az 1973/74-es tanévben 699 957 volt. Többen vesznek részt azonban a tömegszervezetek és a tömegmozgalmak politikai oktatásában.

A káderképző tanfolyamok részvevői:

	1969/70-es oktatási év	1973/74-es oktatási év
Összesen:	111 353	116 209
Ebből		
– marxizmus–leninizmus esti egyetem	34 222	46 237
– pártiskolai oktatás	17 271	13 996
– marxizmus–leninizmus középfokú iskola	24 741	34 613
– egyéb káderképző tanfolyam	35 119	21 363
A tömegpropaganda-tanfolyamok részvevői:		
Összesen:	675 783	583 748
Ebből:		
– központi tematikával működő tanfolyam hallgatója	399 688	463 932
– megyei tematikával működő tanfolyamon vagy előadássorozaton vett részt	276 095	119 816

A propagandisták száma az 1969/70. évi 36 000-ről az 1973/74-es tanévre 39 000-re emelkedett. Közülük csaknem 17 000 propagandista egyetemet vagy főiskolát végzett, 21 000 pedig legalább középfokú politikai iskolai végzettségű.

A X. kongresszus óta a Politikai Főiskola nappali tagozatát 316-an, levelező tagozatát 268-an végezték el. Jelenleg a nappali tagozaton 272, a levelező tagozaton 437 hallgató tanul. A Politikai Főiskola 3 hónapos vezető-továbbképző tanfolyamán az utóbbi négy évben

562-en, egyéb továbbképző tanfolyamain pedig 1593-an képezték magukat.

A megyei pártiskolákon az utóbbi négy év folyamán évente átlagosan 12 000 hallgató tanult. Az 5 hónapos tanfolyamok száma az évi 22-ről 36-ra, az egyéves iskolák száma pedig 8-ról 11-re emelkedett.

A tömegszervezetek propagandamunkája a X. kongresszus óta tovább szélesedett. A KISZ-oktatásban – évi átlagban – mintegy 470 000 fiatal vett részt. A KISZ vezetőképző iskoláin, táboraiban tanulók száma évente meghaladja a 30 000-et. Nőtt a szakszervezetek által irányított politikai oktatás részvevőinek száma: az 1973/74-es oktatási évben megközelítette a 680 000-et. A tisztségviselőknek szervezett oktatásban mintegy 140 000-en tanultak. A tömegoktatásban az 1969/70. évi 400 000 hallgatóval szemben mintegy 540 000-en vettek részt. A szakszervezeti tömegoktatásban csaknem 26 000 propagandista dolgozik, kb. 70%-uk párttag.

A pártban, a tömegszervezetekben és az állami felsőoktatási intézményekben a politikai oktatás hallgatóinak és propagandistáinak a száma az 1969/70-es tanévben együttvéve mintegy 2 045 000, az 1973/74-es tanévben pedig 2 300 000 volt. A párttagságnak majdnem 70%-a vett részt szervezett politikai képzésben.

4. AZ AGITÁCIÓ

A párttagság és a közvélemény tájékoztatására a két kongresszus közötti időszakban 263 politikai kiadvány jelent meg, 14,2 millió példányban.

1972 szeptemberétől a pártalapszervezetek agitációs munkáját közvetlenül segítő politikai vitakör anyagai között időszerű belpolitikai, külpolitikai, gazdasági, ideológiai és művelődési kérdésekről havonta 5 szöveges anyag és egy-két szemléltető lap jelent meg, alkalmanként 12 000–40 000, összesen több mint egymillió példányban.

A szemléltető agitáció új formájaként politikai vándorkiállítások mutatták be a társadalmi-gazdasági fejlődés legfontosabb tényeit. Kiállítás készült 1971-ben a társadalmi-gazdasági fejlődésről, 1972-ben a munkásosztályról, 1973-ban a szocialista mezőgazdaság eredményeiről, a falu megváltozott életéről. A kiállítások anyagát bemutatták

városokban, községekben, üzemekben, termelőszövetkezetekben és a magyar néphadsereg alakulatainál.

1971 januárja és 1974 decembere között központilag meghatározott belpolitikai, gazdaságpolitikai és nemzetközi témákból 60 000 pártnapot tartottak. A párttag és párton kívüli részvevők száma együttesen 12 millió volt.

5. A PÁRT NAPILAPJAI, FOLYÓIRATAI

1974-ben a Népszabadság egy megjelenésre számított példányszáma 750 000, a megyei lapoké pedig 955 000 volt. Így a párt napilapjai együttesen naponta 1 705 000 példányban jutnak az olvasókhoz.

A Társadalmi Szemle példányszáma 40 700, előfizetőinek száma 38 930. A Pártélet példányszáma 130 000, előfizetőinek száma 59 953. A Béke és Szocializmus magyar nyelvű kiadása 11 500 példányban jelenik meg, az előfizetők száma 7107. A Nemzetközi Szemle 28 000 példányban jelenik meg, az előfizetők száma 14 126.

6. A PÁRTTÖRTÉNETI INTÉZET

A beszámolási időszakban a Párttörténeti Intézet a következő témakörökben végzett alapkutatásokat: a kialakuló magyarországi szocialista mozgalom nemzetközi kapcsolatai; a két világháború közötti magyar szociáldemokrácia; a Kommunisták Magyarországi Pártja ideológiai fejlődése és kulturális politikája; a Kommunista Internacionálé antifasiszta küzdelme; a két világháború közötti magyar szakszervezeti mozgalom; a népi demokratikus forradalom elvi kérdései; a két munkáspárt társadalmi bázisának alakulása; a szocialista hazafiság és az internacionalizmus összefüggései. Az intézet részt vesz a Magyarország története című, 10 kötetes akadémiai kiadvány megírásában.

A Párttörténeti Intézet munkásmozgalom-történeti lexikont, monográfiát adott közre, és más intézményekkel együtt tanulmánykötetet jelentetett meg a Párizsi Kommünről, a Magyar Tanácsköztársaságról, a népi demokratikus Magyarország negyedszázadáról. Megjelent A magyar forradalmi munkásmozgalom története című mű orosz és cseh nyelvű kiadása. A mű harmadik része angolul is megjelent a Cor-

vina gondozásában. Folytatódott a népi demokratikus időszakban hozott párthatározatok gyűjteményes köteteinek a közreadása is.

Az intézet kiterjedt ismeretterjesztő tevékenységet fejtett ki. Előadássorozatot tartott történelemtanároknak, és mintegy 250 népszerűsítő cikket bocsátott közre. Archívuma nagyszámú bel- és külföldi iratanyaggal, új emlékiratokkal gazdagodott. Megkezdődött az emlékiratok többkötetes kiadása. Az intézet könyvtára válogatott munkásmozgalom-történeti bibliográfiát jelentetett meg.

7. A TÁRSADALOMTUDOMÁNYI INTÉZET

Az intézet – feladatkörének megfelelően – a párt számára fontos és időszerű témák kutatásával, elméleti problémák kimunkálásával foglalkozik. Részt vesz egyes döntések előkészítésében. Közreműködik a hazai társadalomtudományi kutatómunka pártirányításában és a tudományos erőknek a párt számára legfontosabb feladatokra való összpontosításában.

Az intézet a X. kongresszus óta eltelt időszakban elsősorban a következő kérdésekkel foglalkozott: konkrét kutatások folytak a munkásosztály egyes rétegei – a kereskedelem, a közlekedés és egyes ipari üzemek dolgozói – körében, a munkásifjúság és a szakmunkásképzés rendszerének kérdésében. Ennek során mindenekelőtt a munkásosztály fogalmát, helyzetének alakulását, rétegeződését, műveltségét, politikai aktivitását, valamint az üzemi demokrácia kérdéseit vizsgálták.

Elméleti és empirikus elemző munka folyt a társadalmi szerkezet, a hozzá kapcsolódó érdekviszonyok, valamint egyes rétegek – az értelmiség, a kispolgárság – kérdéseiről. Tanulmányozták a döntési folyamatokat, a tanácsok működésének és a szocialista demokratizmus fejlesztésének egyes problémáit. Megkezdődtek a kutatások a fejlett szocialista társadalom főbb jellemző vonásaival, különösen a szocialista tulajdon továbbfejlődésével és az egyenlőségi viszonyokkal összefüggő kérdésekről.

Az intézet összehangoló feladatokat lát el a burzsoá ideológia elleni harc témájában folyó kutatásokban. Konkrét kutatásokat folytatott a békés egymás mellett élés és az ideológiai harc összefüggéseiről, a polgári demokráciával kapcsolatos elméletekről. Az intézet a beszá-

molási időszakban több nemzetközi és hazai tudományos konferenciát, illetve tanácskozást rendezett. Több kutatási témában a szovjet–magyar, illetve a többoldalú tudományos együttműködés hazai felelőse.

8. A PÁRT NEMZETKÖZI KAPCSOLATAI

Pártunk a X. és XI. kongresszus közötti időszakban egy vagy több alkalommal 58 testvérpárttal folytatott kétoldalú megbeszéléseket. Ebben az időszakban is a legszorosabb kapcsolatokat tartotta fenn a szocialista országok kommunista és munkáspártjaival.

Pártunk képviselői a szocialista országok 11 testvérpártjával 71, a tőkésországok 22 kommunista és munkáspártjával 121 és a fejlődő országok 25 kommunista és munkáspártjával 59 alkalommal folytattak eszmecserét magas szinten.

A két kongresszus közötti időszakban gyakoribbá váltak a szocialista országok testvérpártjainak többoldalú értekezletei, közös elemzései. Ezeknek a sorában kiemelkedő jelentőségűek voltak a szocialista országok kommunista és munkáspártjai első titkárainak találkozói a Krímben: 1971. augusztus 2-án, 1972. július 31-én és 1973. július 30–31-én.

1973. február 21–22-én az európai kommunista és munkáspártok képviselői Moszkvában tanácskoztak az ifjúság körében végzett tevékenységről.

1973. december 18–19-én 9 szocialista ország kommunista és munkáspártjainak képviselői tanácskoztak Moszkvában KB-titkári szinten a testvérpártok munkájának összehangolásáról az ideológiai munkában és a külpolitikai propagandában.

1974 májusában a szocialista országok kommunista és munkáspártjainak képviselői megbeszélést folytattak Prágában az 1973. decemberi moszkvai tanácskozáson elfogadott ajánlások megvalósítása céljából.

A Magyar Szocialista Munkáspárt képviselői tevékenyen részt vettek a Béke és Szocializmus című folyóirat 1971. és 1974. évi szerkesztőségi tanácsülésének munkájában Prágában.

1974. január 22–23-án a szocialista országok kommunista és munkás-

pártjai KB-titkári szinten megbeszélést folytattak Moszkvában a pártépítésről.

1974. október 16–18-án részt vettünk az európai kommunista és munkáspártok konzultatív találkozóján Varsóban.

1974. december 19–21-én Budapesten került sor az európai kommunista és munkáspártok tanácskozásának második előkészítő értekezletére.

A két kongresszus közötti időszakban tovább mélyültek kapcsolataink a nemzeti felszabadító mozgalmakkal és az antiimperialista szervezetekkel. Rendszeressé váltak kapcsolataink az Arab Szocialista Unióval, bővítettük kapcsolatainkat az iraki Baath Párttal és a szíriai Baath Párttal, az algériai Nemzeti Felszabadítási Fronttal (FLN).

Megbeszéléseket folytattunk a libanoni Haladó Szocialista Párt, a Guineai Demokratikus Párt, a Sierra Leone-i Össznépi Kongresszus Párt, valamint a Palesztinai Felszabadítási Szervezet képviselőivel.

Pártunk erejéhez mérten továbbra is támogatást nyújtott a gyarmatosítás ellen fegyverrel küzdő olyan harci szervezeteknek és mozgalmaknak, mint a FRELIMO (Mozambik), MPLA (Angola), SWAPO (Délnyugat-Afrika), ANC (Dél-afrikai Köztársaság). Közvetlen kapcsolatot teremtettünk Guinea-Bissau és a Zöldfoki-szigetek Afrikai Függetlenségi Pártjával.

Bővültek a kapcsolataink a szocialista-szociáldemokrata pártokkal. Ebben az időszakban megbeszéléseket folytattunk az angol Munkáspárt, a Belga Szocialista Párt, a Chilei Szocialista Párt, a Dán Szociáldemokrata Párt, a Finn Szociáldemokrata Párt, a Holland Munkáspárt, a Németországi Szociáldemokrata Párt, az Olasz Szocialista Párt és az Uruguayi Szocialista Párt képviselőivel.

III. TÁRSADALMI FEJLŐDÉSÜNK FŐBB ADATAI

1. ADATOK A LAKOSSÁGRÓL, A TÁRSADALOM OSZTÁLY- ÉS RÉTEGSZERKEZETÉRŐL

Az ország népessége 1971. január elseje és 1975. január elseje között 156 000 lakossal (1,5%), 10 510 000-re növekedett. A népesség fejlődésének üteme azonos volt a természetes szaporodás mértékével. A ter-

mészetes szaporodás az 1971–1973-as években 95 000 volt, 1974-ben pedig, a nagyobb mértékű születésszám eredményeként 61 000. Az ezer lakosra jutó élveszületések száma az 1973. évi 15-ről 1974-ben 17,8-re emelkedett.

A községekből a városokba irányuló vándorlás következtében a lakosság már azonos arányban oszlik meg a városok és a községek között. Az utóbbi négy évben a vidéki városok népességnövekedésének mértéke mintegy 3,5-szerese volt a fővárosénak. A megyék több mint egyharmadában csökkent a népesség.

1975. január elsején az ország népességének csaknem fele (5 100 000 lakos) aktív kereső; egyhatoda inaktív kereső (nyugdíjas, járadékos, gyermekgondozási segélyes) és több mint egyharmada eltartott volt. 1971. január elseje óta az aktív keresők állománya majdnem 100 000-rel, az inaktív keresőké 400 000-rel gyarapodott, az eltartottaké viszont 350 000-rel csökkent.

A *munkásosztályhoz* tartozó fizikai dolgozók és közvetlen termelésirányítók száma az 1970-es 2 847 000-ről 1973-ra 2 950 000-re növekedett. 1973-ban az aktív keresők 58%-a tartozott a munkásosztályhoz.

A *szövetkezeti parasztság* száma és aránya a kiöregedés, valamint a nem mezőgazdasági ágazatok felé irányuló elvándorlás következtében az utóbbi három évben is csökkent. 1973-ban az aktív keresőknek 14,6%-a volt szövetkezeti paraszt.

A *szellemi munkakörben* dolgozók közül főleg az értelmiségiek és szakalkalmazottak száma és aránya nőtt. Az irodai dolgozóké az utóbbi három évben valamelyest csökkent. A szellemi munkakörben foglalkoztatottak aránya 1970-ben az aktív keresőknek 22,3%-a, 1973-ban 24%-a volt.

A *kisárutermelők* aránya, az 1960-as években tapasztalt jelentős csökkenés után, az 1970-es években nem változott lényegesen: 1973-ban 3,4% volt.

1970 és 1973 között tovább emelkedett a dolgozók iskolai végzettsége. A 15 éves és az ennél idősebb népességből 1970-ben 51,4%-nak, 1973-ban 55,6%-nak volt nyolcosztályos végzettsége. A 18 éves és az ennél idősebb népességből 1970-ben 15,5%, 1973-ban 17,7% érettségizett; a 25 éves és az ennél idősebb népességből 1970-ben 4,2%-nak, 1973-ban 4,8%-nak volt felsőbb fokú tanintézeti oklevele.

Az aktív keresők, a fizikai dolgozók szakképzettségében is jelentős a javulás. A szakmunkások aránya 1970–1973 között 32%-ról 37%-ra, a betanított munkásoké 28%-ról 29%-ra növekedett, míg a szakképzetlen fizikai dolgozóké 40%-ról 34%-ra csökkent.

2. A NŐK ÉS A FIATALOK HELYZETE

Az országban 1975. január elsején 5 413 000 nő élt. A népességen belüli arányuk: 51,5%.

A nők aránya az aktív keresők között az 1970. január elsejei 42%-ról 1975. január elsejéig 44%-ra emelkedett. Az aktív keresők számának növekedését az utóbbi években az eredményezte, hogy társadalmunk a nőket szervezetten munkába állítja. 1971. január elsején a keresőképes korú nők 64%-a, 1975. január elsején pedig 67%-a dolgozott, és csaknem 8%-uk volt gyermekgondozási szabadságon.

A lakosság 14–26 év közötti korosztálya 1975. január elsején 2 209 000 volt. Számuk 1971. január elseje óta 0,9%-kal csökkent. A népesség egészen belül elfoglalt arányuk számottevő: 21%.

	A fiatalok iskolai végzettsége	
	1970.	1974.
Legalább az általános iskola 8. osztályát elvégezte:		
15–19 évesek	90,4%	92,0%
20–24 évesek	90,9%	93,3%
Legalább érettségizett:		
20–24 évesek	31,5%	33,7%

3. A TÁRSADALMI SZERVEZETEK ÉS MOZGALMAK

A szakszervezetek

A szakszervezetek eleget tesznek kettős hivatásuknak: mozgósítják, szervezik, nevelik a dolgozókat a szocialista építés feladataira, egyben védelmezik a munkások, a dolgozók érdekeit, a törvényekben biztosított jogait.

Működésük, tevékenységük kiterjed 7573 üzemi, intézményi alap-

szervezetre, csaknem 4 millió szervezett dolgozóra, a bérből és fizetésből élők 94%-ára. Az üzemi, intézményi alapszervezetek szakszervezeti tanácsaiban, szakszervezeti bizottságaiban, a műhelybizottságokban és a szakszervezeti csoportokban 410 000 választott tisztségviselő tevékenykedik.

298 szakszervezeti művelődési otthon, 1500 egyéb kulturális létesítmény és 3492 könyvtár áll a dolgozók rendelkezésére. A szakszervezetek szervezték és anyagilag is támogatták a tehetséges munkásgyerekek továbbtanulását, a szakmunkásképzést és az iskolarendszerű felnőttoktatást.

A szakszervezetek az érdekvédelmi tevékenységen kívül az utóbbi években nagy figyelmet fordítottak a munkavédelmi felügyelet ellátására. Ebben a munkában 240 függetlenített funkcionárius és csaknem 120 000 társadalmi munkavédelmi aktivista vesz részt.

A társadalombiztosítási szolgáltatás rendszere tovább fejlődött. 1974-ben 40 milliárd forintot fordítottak társadalombiztosításra.

A magyar szakszervezetek 97 ország különféle irányzatú szakszervezeteivel tartanak rendszeres kapcsolatot. Részt vesznek a szakszervezeti világmozgalom egységéért folytatott harcban, amelynek fontos állomása volt a VIII. szakszervezeti világkongresszus és az európai szakszervezeti vezetők konzultatív találkozója.

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség

A Kommunista Ifjúsági Szövetség taglétszáma – a X. kongresszus időszakához hasonlóan – több mint 800 000. A KISZ tagjai 25 600 alapszervezetben tevékenykednek. A dolgozó fiatalok 31%-a, a középfokú tanintézeti fiatalok 56%-a, az egyetemi és főiskolai hallgatók 96%-a tagja az ifjúsági szövetségnek. A KISZ rétegenkénti szervezettsége a X. kongresszus óta nem változott lényegesen. Kivétel a termelőszövetkezeti fiatalság, amelynek a szervezettsége 22%-ról 31%-ra növekedett.

Tovább nőtt az ifjúsági szövetségben dolgozó párttagok száma. Ez 1970-ben 34 000 volt, 1973-ban már meghaladta a 60 000-et. A párttagok aránya a KISZ-tagok között 7,5%. A pártba felvett KISZ-fiataloknak több mint 80%-át KISZ-taggyűléseken ajánlották.

A X. kongresszus óta nőtt az ifjúság közéleti tekintélye és szerepe, gyarapodott a különböző testületekben részt vevő fiatalok száma és aránya. A fiatalok közéleti tevékenységére serkentően hatott az 1971-ben elfogadott ifjúsági törvény. Az 1974-ben megrendezett ifjúsági parlamenteken több mint egymillió fiatal vett részt, illetve mondta el a véleményét.

A forradalmi ifjúsági napok programjain évről évre mintegy 2 millió fiatal vesz részt. 1974-ben a KISZ-tagságnak mintegy kétharmada folytatott eszmecserét a forradalmiságról, a hazafiságról és az internacionalizmusról. Fiatalok százezrei fejezték ki szolidaritásukat a vietnami és a chilei néppel. A Világifjúsági Találkozó hazai előkészítését szolgáló televízió-vetélkedőkbe, az úgynevezett kis VIT-ekbe mintegy 100 000 fiatal kapcsolódott be. Politikai akciók zajlottak le a Vádoljuk az imperializmust!, a Veled vagyunk, Vietnam!, a Szabadságot Angela Davisnek! jelszavak jegyében.

A dolgozó fiatalok közül mintegy 570 000-en kapcsolódtak be a szocialista brigádmozgalomba. A kiváló, valamint a szakma ifjú mestere cím elnyeréséért indított mozgalmakban az ifjúmunkások, a fiatal mérnökök és technikusok közül évente mintegy 50 000-en vesznek részt.

Mintegy 150 000 fiatal dolgozik a központi KISZ-védnökséggel megvalósuló, országos jelentőségű feladatokon, mint amilyen a közúti-járműprogram, a fásítás, a húsprogram, a Tisza II. vízlépcső, a számítástechnikai program, a könnyűszerkezetes építési mód, a leninvárosi nagyberuházás, az oktatási és nevelési feltételek fejlesztése.

A tanulóifjúság soraiból 100 000-en vesznek részt a különféle szakkörökben. A tudományos diákkörökben több mint 12 000 egyetemi és főiskolai hallgató dolgozik; ők eddig 15 000 dolgozatot készítettek el.

Az utóbbi öt év alatt 192 753 tanuló dolgozott 14 651 214 órát a nyári építő- és árvízvédelmi táborokban.

A több mint 2700 ifjúsági klub tagjainak száma meghaladja a 100 000-et, a klublátogatók száma eléri az évi 3 millió főt. Az öntevékeny művészeti csoportokban mintegy 120 000–130 000 fiatal tevékenykedik. Az ifjúsági tömegsport-akciókban évente mintegy 300 000 fiatal vesz részt.

A KISZ Központi Bizottsága 90 ország 200 ifjúsági és diákszervezetével tart fenn kapcsolatot.

A KISZ irányításával, szervezetileg önállóan működő Magyar Úttörők Szövetsége több mint egymilliós taglétszámú. Tehát a 6–14 éves korosztályú tanulók 94%-a szervezett.

A kisdobos és úttörőmozgalmi tevékenységet 20 350 ifjúvezető és 44 533 pedagógus felnőtt vezető irányítja. Az úttörőcsapatok száma 4133. A csapatok vezetőinek 57,7%-a tagja a pártnak, a KISZ-nek.

A Hazafias Népfront

A Hazafias Népfront az utóbbi években több fontos politikai és társadalmi kérdésben foglalt állást. Mozgósított a negyedik ötéves terv végrehajtására és az ötödik ötéves terv helyi előkészítésére. Félmillió társadalmi aktivistájával segítette az 1971-es és az 1973-as választások sikeres lebonyolítását, legutóbb pedig a 15 656 lakóbizottság megválasztását. Száz helyen szervezett társadalmi vitát a családjogi törvény módosításáról és az emberi környezet védelméről szóló kerettörvény előkészítése céljából. A népfrontbizottságok országos irányelvek alapján együttműködnek a tanácsokkal. A Hazafias Népfront 2600 helyen, évenként 350 000–400 000 embert von be politikai ismeretterjesztő tevékenységébe. Az évenként szervezett több ezer béke, barátsági és szolidaritási rendezvény a lakosság millióiban erősíti a kötődést a szocializmushoz, a békéhez.

Az országban valamivel több mint 4000 népfrontbizottság működik. Tagjaik száma 112 400. Tagjaik között a munkások aránya 21,5%, a nőké 30%, a 30 év alatti fiataloké 18%. A több mint 5000 munkabizottságban és közösségben, szakkörben és klubban több százezer aktivista tevékenykedik.

A Hazafias Néprontnak 49 ország 57 szervezetével van kapcsolata.

Az Országos Béketanács tagja a Béke-világtanácsnak és 92 ország 236 békemozgalmi szervezetével működik együtt. A legutóbbi négy év alatt az Országos Béketanács 76 nemzetközi tanácskozáson képviseltette magát, 482 küldötte járt külföldön és 1092 békemozgalmi delegátust fogadott.

A népfront keretében működő Magyar Szolidaritási Bizottság szervezésében az utóbbi három évben 143 ösztöndíjast fogadtunk és 340 szabadságharcos sebesültet részesítettünk ápolásban. 1974-ben

200 sebesült gyógykezeléséről gondoskodtunk. A szolidaritási bizottság 50 külföldi partnerszervezettel tart kapcsolatot.

A munkásőrség

A munkásőrség a X. kongresszus óta eltelt négy esztendőben a párt határozatainak végrehajtása alapján egyenletesen fejlődött, jól beilleszkedett a társadalom osztályszervezeteinek, valamint a fegyveres testületeknek a soraiba.

A munkásőröknek 81%-a párttag, 67%-a munkás, illetve termelőszövetkezeti tag. A munkásőr nők aránya mintegy 3%. A testületben három generáció van együtt; a mozgalom veteránjai mellett a középkorú és a fiatalabb dolgozók is növekvő számban teljesítenek szolgálatot. A testületnek a munkásőrök 56%-a több mint öt éve, 11,3%-a pedig alapító tagja. A munkásőrök nagy többsége szocialista brigádokban dolgozik, munkahelyi magatartása példás. A kiképzésben, a szolgálatban, a természeti csapások elleni védekezésben egyaránt elismerésre méltóan teljesítik a feladataikat.

A munkásőrség közvetlen aktív részese a dolgozók általános honvédelmi nevelésének, felkészítésének. Négy év alatt a leszerelt, tartalékállományba helyezett munkásőrök helyett mintegy 17 000 dolgozót (több mint 70%-uk fizikai munkás, 50%-uk pártonkívüli, akiknek többsége KISZ- és szakszervezeti aktivista) vettek fel munkásőrnek a pártszervezetek.

Növekedett és a minőség tekintetében is fejlődött a munkásőrség felszereltsége, ellátottsága.

A Magyar Honvédelmi Szövetség

A szövetség 4594 klubjának 153 820 tagja van. A katonai szolgálatra bevonuló fiataloknak mintegy 30–35%-a szakági – gépjárművezetői, rádiós-távírász, elektrotechnikus, könnyűbúvár, repülős, ejtőernyős – előképzésben részesül.

Az általános honvédelmi előképzés keretében a szövetség 6800 oktatási intézményben több mint 800 000 tanuló honvédelmi oktatását végzi.

A szövetség technikai sportszakosztályaiban – a lövész, a repülő, az ejtőernyős, a könnyűbúvár, a modellező és a rádiós klubokban – az igazolt versenyzők száma 14 715. Közülük minősített sportoló 6159.

1973-ban több mint 7000 honvédelmi napot rendeztek. A tömegsport jellegű úttörő és összetett honvédelmi versenyen 1,5 millióan, a Honvédelmi Kupa lövészversenyen 2 millióan, a tartalékosok honvédelmi versenyein 90 000-en vettek részt.

A szövetkezetek

A mezőgazdasági termelőszövetkezetek, az ipari és építőipari, az általános fogyasztási, beszerző és értékesítő, a takarék- és lakásszövetkezetek tevékenysége rendeltetésüknek megfelelően tovább fejlődött. Erősödött a szövetkezeti demokrácia. Fokozódott a szövetkezetek országos tanácsainak és területi szövetségeinek társadalmi, mozgalmi és érdekképviseleti tevékenysége.

1974 júniusában a mezőgazdasági termelőszövetkezetek taglétszáma 964 000 volt. Ebből 541 000 az aktív kereső, 423 000 a nyugdíjas és járadékos. Az állandó alkalmazottak száma 107 000. A szakszövetkezetek tagjainak száma 1974 végén 71 000 volt.

Az ipari és építőipari szövetkezetek tagjainak száma 1974 végén 265 000 volt. Ezek a szövetkezetek 88 000 alkalmazottat és évi átlagban 10 600 ipari tanulót foglalkoztattak.

1973 végén az általános fogyasztási és értékesítő szövetkezetek taglétszáma 1 514 000 volt, az alkalmazottaké 127 000. A takarékszövetkezetek taglétszáma csaknem 1 100 000. A lakásszövetkezetek 120 000 tagot számlálnak.

A szövetkezetek aránya az ipari termelés értékében 6,4%, az építőiparban 15%, a mezőgazdaságban 72% volt. A kiskereskedelmi forgalom 34%-át a szövetkezetek bonyolították le. A lakosság megtakarításainak 11%-a a takarékszövetkezeteknél van.

A Magyar Nők Országos Tanácsa

A Magyar Nők Országos Tanácsa a párt irányításával önállóan működő társadalmi testület, amely a szocializmus építését szolgáló politi-

kai, gazdasági, közművelődési, szociálpolitikai, népesedési, családvédelmi, jogi kérdésekkel foglalkozik. Figyelemmel kíséri a nők helyzetét, élet- és munkakörülményeinek alakulását. A nőpolitikai kérdésekben együttműködik a Szakszervezetek Országos Tanácsával, a Hazafias Népfronttal, a Kommunista Ifjúsági Szövetséggel, a Szövetkezetek Országos Tanácsával, más politikai szervezetekkel és az állami szervekkel.

A Magyar Nők Országos Tanácsa tájékoztatja a közvéleményt a nemzetközi nőmozgalom helyzetéről. E témákban 38-féle kiadványa jelent meg, 1 420 000 példányban. A Nők Lapja hetenként 700 000 példányban jelenik meg.

A Magyar Nők Országos Tanácsa a nemzetközi fórumokon képviseli a magyar nőket. Kapcsolatot épített ki a szocialista országok nőtanácsaival, a kapitalista országok demokratikus és polgári nőszervezeteivel, a fejlődő országok nőmozgalmaival, több nemzetközi szervezettel. Aktívan részt vesz a nemzetközi szolidaritási mozgalmakban. A Magyar Nők Országos Tanácsa jelenleg 97 ország 110 nőszervezetével tart fenn kapcsolatot.

A Magyar Vöröskereszt

10 775 helyi szervezetében 865 000 tagja van. A taglétszám gyarapodása 1970-hez képest több mint 15%-os. Aktivistáival közreműködik a lakosság egészségvédelmét szolgáló feladatok megoldásában. Hagyományos feladata az önkéntes véradás szervezése. E tevékenységének eredményeként több mint félmillió önkéntes véradó az egészségügyi ellátás vérszükségletének 83,7%-át térítésmentesen fedezi.

A Magyar Vöröskereszt egészségügyi tanfolyamain négy év alatt 865 000 ember vett részt, az évenként megtartott 34 000–38 000 egészségügyi előadásnak csaknem másfél millió hallgatója volt.

120 ország vöröskereszt-szervezetével tart kapcsolatot. A Nemzetközi Vöröskereszt aktív tagjaként fellépett a genfi egyezmények és az emberi jogok megsértői ellen. Huszonkét természeti csapással sújtott országnak 30 alkalommal összesen 23,5 millió forint értékű segélyt adott.

A Magyar–Szovjet Baráti Társaság

A Magyar–Szovjet Baráti Társaság sokrétű tevékenységet fejt ki a magyar–szovjet barátság erősítéséért. Ismereteket nyújt a Szovjetunió népeinek életéről, gazdasági, tudományos, kulturális eredményeiről, békeharcáról. Sokoldalúan segíti a két ország kulturális, tudományos együttműködési terveinek végrehajtását.

Az országot átfogó különféle rendezvények eredményesen szolgálták az MSZBT céljait. Ilyenek voltak: a hős városok hete, a szibériai hetek, a Balti-tengertől a Csendes-óceánig akciósorozat, a szovjet műszaki-agrártudományi filmnapok és a különféle pályázatok.

A társaság minden esztendőben barátságvonatokat indít és fogad. Segíti az orosz nyelvoktatást, nyelviskolákat működtet és minden évben megrendezi az általános és középiskolai tanulók orosz nyelvi versenyét.

A nemzetiségi szövetségek

Hazánk lakosságának mintegy 3%-a nemzetiségi állampolgár. A nagyobb nemzetiségi csoportoknak önálló nemzetiségi szövetségeik vannak, így a Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szövetsége, a Magyarországi Német Dolgozók Demokratikus Szövetsége, a Magyarországi Románok Demokratikus Szövetsége, a Magyarországi Szlovákok Demokratikus Szövetsége. Minden nemzetiségi szövetség önálló, saját nyelvű lapot jelentet meg.

A nemzetiségek nyelvén is oktató óvodák, általános iskolák és gimnáziumok száma az 1969/70-es tanévben 347 volt, az 1973/74-es tanévben már 447. Tanulóik száma négy év alatt 22 900-ról 28 800-ra gyarapodott. Ezen belül erőteljesebben – 1696-ról 4371-re – nőtt a nemzetiségi óvodákba járó gyerekek száma. Az általános iskolákban nemzetiségi nyelveket tanulók száma 18 448-ről 21 843-ra emelkedett. A nemzetiségi nyelveken oktató pedagógusok száma 884.

1969-ben összesen 134 nemzetiségi művészeti csoport működött. Jelenleg a művészeti csoportok és az azóta alakult nemzetiségi nyelvművelő klubok együttes száma 441.

A könyvtárakban mintegy 120 000 könyv található a nemzetiségiek nyelvén.

A magyar rádió pécsi stúdiója szerb-horvát és német nyelven, a szolnoki stúdió kísérleti jelleggel szlovák nyelven is sugároz műsort.

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat

A társulati tagdíjat fizetők létszáma majdnem 20 000. A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat keretében 1970-ben mintegy 100 000, 1973-ban pedig 115 000 ismeretterjesztő előadást tartottak. Az idegen nyelvű tanfolyamoknak 1970-ben 23 662, 1973-ban 33 000 hallgatójuk volt. 1973-ban 4155 országjáró túrát rendeztek, amelyeken 200 000-en vettek részt. A társulat 1970-ben 11 nyári egyetemet szervezett 1200 hallgatóval, 1973-ban pedig 16 nyári egyetemet 2263 részvevővel, akiknek kétharmada külföldi volt.

A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége

A szövetség tagegyesületeinek száma az utóbbi négy év alatt 26-ról 28-ra, taglétszámuk 90 000-ről 120 000-re emelkedett. Az egyesületek évente átlag mintegy 7000 szakmai előadást, vitát, konferenciát, bemutatót tartottak. Az egyesületek szerkesztésében 67 szakfolyóirat jelenik meg.

A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége és a tagegyesületek 51 nemzetközi szervezettel tartanak rendszeres kapcsolatot. Az utóbbi négy évben mintegy 250 konferenciát, kongresszust szerveztek.

Munkamozgalmak

A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának és hazánk felszabadulása 30. évfordulójának tiszteletére a dolgozók mintegy 70%-a tett felajánlást. A szocialista brigádmozgalom a szocialista munkaverseny legmagasabb formája. 1970-ben 65 547 szocialista brigád volt, az idén pedig már 120 000 tevékenykedik a negyedik ötéves

terv megvalósításáért. 1974-ben majdnem 1 400 000-en dolgoztak a szocialista címért küzdő brigádokban.

A Dolgozz hibátlanul-mozgalom – amelyet jelenleg már 126 vállalat sikeresen alkalmaz – a minőség javításának hatékony társadalmi eszköze.

Az újítómozgalomban 1973-ban több mint 100 000 dolgozó vett részt. A több mint 90 000 újítási javaslatból a vállalatok 44 100-at hasznosítottak. Ezeknek népgazdasági, vállalati eredménye megközelíti a 4 milliárd forintot.

Négy év alatt a lakosság társadalmi munkájának értéke megkétszereződött, évi 700 millió forintról egymilliárd 400 millió forintra emelkedett. A pártkongresszusnak és a felszabadulás 30. évfordulójának tiszteletére kibontakozott a Társadalmi munkával a lakóhely fejlesztéséért elnevezésű akció. Sikeres volt az Egy üzem – egy iskola, valamint a bölcsőde-, óvoda- és gyermekjátszótér-építési kezdeményezés is.

IV. AZ ÁLLAMHATALMI, ÁLLAMIGAZGATÁSI SZERVEK ÉS TEVÉKENYSÉGÜK

1. AZ ORSZÁGGYŰLÉSI KÉPVISELŐK ÉS A TANÁCSTAGOK VÁLASZTÁSA

1970 óta két alkalommal volt választás. Az országgyűlési képviselőknek és a tanácsok tagjainak választása időben elkülönült egymástól.

a) Az 1971. április 25-én tartott választás alkalmával a választói névjegyzékekbe összesen 7,4 millió választójogosult állampolgárt vettek fel. (Az 1967-es választáskor 7,2 millió ember volt választásra jogosult.)

A 352 országgyűlési képviselőre a szavazásra jogosultak 98,7%-a adta a szavazatát.

b) A helyi tanácstagoknak 1973. április 15-én tartott általános választása során a névjegyzékbe ugyancsak 7,4 millió választójogosultat vettek fel. A választópolgároknak 98,1%-a élt szavazati jogával.

A megválasztott helyi tanácstagok száma 67 114. A helyi tanácsokba 201 fővárosi, illetve 1812 megyei tanácstagot választottak meg. A területi tanácsok tagjainak többsége egy-egy helyi tanácsnak is tagja.

2. AZ ORSZÁGGYŰLÉS

Az országgyűlés az utóbbi négy évben 22 törvényt alkotott. *Törvényalkotásunkban* legfontosabb: alkotmányunk módosítása. Ezzel a módosítással megteremtettük az összhangot társadalmunk jelenlegi helyzete, az előttünk álló feladatok és az alkotmányos rendelkezések között.

Az állami, társadalmi és gazdasági életünkben bekövetkezett nagy változásokat tükrözik új törvényeink a tanácsokról, a szövetkezetekről, az ifjúságról, a népgazdaság tervezéséről, a bíróságokról és az ügyészségekről, a büntetőeljárás szabályairól, az egészségügyről, a statisztikáról, valamint a családjogi törvény módosításáról.

Az országgyűlés, a kormányzati munka ellenőrzésére vonatkozó alkotmányos felhatalmazással élve, két alkalommal megvitatta a kormány beszámolóját. Az illetékes miniszterek és államtitkárok beszámolója alapján tájékozódott a korábban hozott törvények és kormányhatározatok végrehajtásának menetéről, az állami szervek munkájáról, illetve egy-egy népgazdasági ágazat helyzetéről.

Az építési és közlekedési bizottság létrehozásával 11-re nőtt az országgyűlési bizottságok száma, amelyek eddig 230 ülést tartottak és 290 napirendet tárgyaltak.

A képviselők megoszlása eredeti foglalkozás szerint:

	1974-ben		(1970-ben)	
Munkás	139	39,4%	(139	39,0%)
Paraszt	60	17,0%	(76	21,7%)
Értelmiségi	128	36,5%	(129	37,0%)
Egyéb	25	7,1%	(8	2,3%)
A képviselők közül párttag	250	71,0%	(259	74,2%)
A nők száma	86	24,0%	(69	19,8%)
A 30 éven aluli képviselők száma	21	5,9%	(1	—)

3. A NÉPKÖZTÁRSASÁG ELNÖKI TANÁCSA

Az Elnöki Tanács az alkotmány rendelkezéseinek megfelelően látta el az országgyűlés működésével és – az ülésszakok között – helyettesítésével, valamint a kibővült hatáskörébe tartozó ügyekkel kapcso-

latos feladatait. Az Elnöki Tanács a két kongresszus közötti időszakban 117 törvényerejű rendeletet alkotott. (Közülük 61 törvényerejű rendelet nemzetközi szerződések jóváhagyásáról szól.)

Törvényerejű rendeleteket alkottak egyebek között a tervszerű devizagazdálkodásról, a külföldiek magyarországi ingatlanszerzésének szabályozásáról, a büntető törvénykönyv és a polgári perrendtartás módosításáról, a különösen veszélyes visszaeső bűnözők elleni hatékonyabb fellépésnek és az alkoholisták hosszabb tartamú intézeti gyógykezelésének módozatairól, a testnevelés és a sport állami irányításáról, az állam- és közbiztonságról.

Nagy jelentőségű az Elnöki Tanácsnak a jogalkalmazás jogpolitikai irányelveiről szóló határozata.

4. A MINISZTERTANÁCS

A módosított alkotmány növelte a Minisztertanács kormányzati szerepét, felelősségét és feladatait. A Minisztertanács a törvények, a törvényerejű rendeletek végrehajtására, valamint a saját kormányzati teendőknek körében a X. kongresszus óta mintegy 190 rendeletet és 210 határozatot hozott.

A kormány rendelettel szabályozta – többek között – a lakás- és az üdülőtulajdon mértékét, a ház- és házértékadó új rendszerét, az illetékekre vonatkozó előírásokat, a szerződéses árakat, a beruházások rendjét. Határozatot hozott az állami személyzeti munkáról, a többgyermekes családok fokozottabb támogatásáról.

A Minisztertanács koordináló munkájának fejlesztését szolgálta az Állami Tervbizottság, az Állami Ifjúsági Bizottság, az Országos Közművelődési Tanács és az Állami Rádió és Televízió Bizottság létrehozása. A kormányzati munkát is jelentősen segítette a népi ellenőrzés csaknem 40 000 aktivistája.

5. A TANÁCSOK

A tanácsok tevékenységére elsősorban a gazdasági szervező munka, a terület- és településfejlesztés, valamint a lakosság ellátását szolgáló tevékenység a jellemző.

A tanácsok államigazgatási szervei évente 5,5 millió beadvány alapján több mint 1,5 millió ügyben hoznak érdemi határozatot, és mintegy 30 millió esetben látják el a lakosságot tanáccsal, tájékoztatással.

A különböző szintű tanácsok száma a közigazgatás korszerűsítése és a területátszervezések miatt lényegesen csökkent. Jelenleg – a korábbi 2101 helyett – 1711 tanács működik. Ebből községi, nagyközségi tanács 1628.

A megszűnt járási és megyei városi kerületi tanácsok helyett 92 járási, illetve 13 megyei városi kerületi hivatal működik.

A tanácsok bizottságaiban a tanácstagok 55,5%-a és 15 014 felkért szakember (nem tanácstag) tevékenykedik. Ezenkívül a tanácsok és szerveik állandó társadalmi aktivistáinak száma mintegy 500 000.

A tanácstagok 46,9%-a párttag. A nők aránya a tanácstagok körében 25,2%. A 30 éven aluliak aránya a tanácsokban jelenleg 15%.

6. A FEGYVERES ERŐK ÉS TESTÜLETEK

A néphadsereg

A magyar néphadsereg az ország honvédelmi érdekeivel, a szocialista közösségben ránk háruló kötelezettségekkel és társadalmi, gazdasági lehetőségeinkkel összhangban fejlődött.

A kijelölt parancsnokságok, törzsek és csapatok eredményesen vettek részt a Varsói Szerződésben tömörült testvéri hadseregekkel közösen végrehajtott Pajzs–72, Vértes–73, Szojuz–74, Kárpát–74 elnevezésű gyakorlatokon. Néphadseregünk csapatai és törzsei például sikeresen hajtották végre a Bástya–71, a Sopron–72 és a Bakony–74 gyakorlatot.

Az eredményes katonai kiképzésen kívül a néphadsereg katonái – az utóbbi négy év alatt – 8,6 milliárd forint értékű munkával vettek részt a népgazdaság kiemelt beruházásainak megvalósításában és egymilliárd 222 millió forint értékű munkát végeztek a laktanyák felújításában.

Hatályba lépett a hivatásos állomány szolgálati viszonyát és a nyugellátás rendjét szabályozó 1971. évi 10. számú törvényerejű rendelet. A néphadseregben bevezették az új illetményrendszert, amely-

nek eredményeként a hivatásos állomány illetménye emelkedett. 1974. január elseje óta a sorállományba tartozó honvédek 250 forint havi illetményben részesülnek. A sorállományt ellátták új kimenő ruházattal.

A belügyi szervek

A belügyi munka korszerűsítésére és hatékonyságának növelésére szervezeti módosítást hajtottak végre. A karhatalom átalakult készenléti rendőri erővé és eredményesen kapcsolódik be a napi közbiztonsági feladatok megoldásába. A tűzrendészet területi szervei a tanácsok irányítása alá kerültek.

A belügyi szervek fokozott erőfeszítéseket tettek a közlekedés biztonságának javítására. A növekvő járműforgalom ellenére, az előző évhez viszonyítva, mintegy 6%-kal kevesebb közúti sérüléses baleset fordult elő. Az utóbbi két évben a halálos kimenetelű balesetek száma évi 4%-kal csökkent.

A határőrség eredményesen látja el a határőrizeti és a növekvő határforgalmi feladatokat. (A X. kongresszus óta több mint 53 millió személy és több mint 22 millió jármű lépte át az ország határát.)

A belügyi szervek munkáját 46 000 önkéntes rendőr, 150 000 önkéntes tűzoltó; továbbá 25 000 önkéntes dolgozó segíti, és szervezetten részt vesz a közrend és a közbiztonság fenntartásában, a megelőző-mentő, a tűzvédelmi és a határőrizeti feladatok megoldásában.

A személyi állomány munka- és életkörülményei javultak, iskoláztatása meggyorsult. Létrejött a Rendőrtiszti Főiskola. A vezető beosztásúak és a tiszti rendfokozatúak 70%-a közép-, illetve felsőfokú szakiskolai végzettségű, 94%-a végzett közép-, illetve felsőfokú állami iskolát. A tisztek 90%-a, a tiszthelyettesek 57%-a tagja a pártnak.

7. A KÖZREND, A KÖZBIZTONSÁG, A TÖRVÉNYESSÉG

Az igazságügyi, az ügyészi és belügyi szervek, a X. kongresszus határozataiból adódó feladataiknak megfelelően, elsőrendű fontosságúnak tekintették szocialista társadalmi és államrendünk védelmét, a

szocialista törvényesség biztosítását és továbbfejlesztését. Jelentősebb politikai jellegű bűncselekmények nincsenek. Az állam elleni cselekmény az összes bűncselekménynek alig 0,2%-a, ezek többsége is kisebb jelentőségű izgatás.

1970-ben 10 000 lakosra 118,5, 1972-ben 121,4, 1973-ban 120,4, 1974-ben 107,3 közvádas bűncselekmény jutott. A csökkenés, illetve az 1972. évi növekedés elsősorban a büntető jogszabályok módosításával függ össze. A bűncselekményeknek 47%-a a társadalomra kisebb mértékben veszélyes vétség.

A bűnözés legnagyobb hányada (56%) vagyon elleni cselekmény; ezeknek száma az 1970. évi 68 298-ról 1974-ben 62 591-re, vagyis 8,4%-kal csökkent. A vagyon elleni bűncselekmények körén belül évek óta csökken a társadalmi tulajdont károsító cselekmények aránya. Ez az arány 1974-re úgy alakult, hogy körülbelül egyharmad a társadalmi tulajdont, kétharmad pedig a személyek javait károsító cselekmény. Az utóbbiaknál a kár az esetek 63%-ában 1000 forint alatt van.

Jelentékeny összegű károkat a társadalmi tulajdonban is okoztak. 1970 óta 20,1%-kal csökkent az erőszakos és garázda jellegű bűncselekmények száma.

A közlekedési bűncselekmények az összes bűnözésnek 15,7%-át adják. Évről évre több az ittas állapotban való járművezetés esete.

1971-ben 9238, 1974-ben 6761 fiatalkorú – az ország fiatalkorú lakosságának 1,1%-a – követett el bűncselekményt.

Az ismertté vált bűncselekményt elkövetők között kb. 30% az olyan személy, akit a bíróság valamilyen bűncselekmény miatt már korábban elítélt.

A bíróságok már hosszabb ideje évente mintegy 190 000–200 000 polgári peres ügyet tárgyalnak. E pereknek mintegy 40%-a családjogi ügy. Évente csaknem 38 000 gazdasági per és 20 000 munkaügyi per indul.

Az ügyészségek a leglényegesebb törvényességi feladatokra összpontosítják általános felügyeleti vizsgálataikat. A vizsgálatok száma évi 3000 körül van.

Az általános felügyeleti panaszok száma a korábbi évi 9000–10 000-ről 6000-re, s ezek között a munkaügyi panaszok száma a korábbi 3000-ről 1000-re csökkent.

8. A TESTNEVELÉS, A TÖMEG- ÉS VERSENYSPORT

A tömegsport-eseményeken résztvevők száma az 1970. évi 1 228 000-ről 1 473 000-re nőtt. Mintegy félmillió dolgozó vesz részt a munkahelyi és falusi dolgozók spartakiádjának sporteseményein. Mind népszerűbb a turizmus és a kocogómozgalom.

A kötelező iskolai testnevelés heti óraszáma az 1973/74-es tanévtől 2-ről 3-ra növekedett. Bővült a sportiskolák hálózata.

Jelenleg az általános iskolákban 632 000 tanuló sportol rendszeresen. A közép- és főiskolai bajnokságokon 120 000–130 000 tanuló vesz részt.

A sportegyesületek szakosztályaiban 432 000 igazolt sportoló versenyez rendszeresen.

1972-ben a müncheni XX. nyári olimpiai játékokon a magyar sportolók 20 sportágban vettek részt. Hat olimpiai győzelmet arattak, s további 29 érmet szereztek; az összesítésben 226 pontot értek el.

Sportolóink az olimpiát követő években 1390 nemzetközi sportversenyen, a sportegyesületek csapatai és versenyzői 733 nemzetközi találkozón szerepeltek.

A legutóbbi három évben a magyar sportolók három világcsúcsot javítottak, 25 világbajnoki és 31 Európa-bajnoki győzelmet arattak.

Jelenleg már 11 881 szabadtéri és fedett sportlétesítmény szolgálja a testedzést és a sportolást.

V. A SZOCIALISTA GAZDASÁGI ÉPÍTŐMUNKA

1. A NÉPGAZDASÁG FEJLŐDÉSÉNEK FONTOSABB ADATAI

A nemzeti jövedelem növekedése és felhasználása

A nemzeti jövedelem az 1970–1974-es években átlagosan 6,5%-kal nőtt, egyenletesebben, mint az előző ötéves tervidőszakban. A nemzeti jövedelem növekedési üteme az ötéves terv egészében 30–32% helyett várhatóan 35% lesz. A nemzeti jövedelem 98,2%-át a szocialista szektor termelte meg.

A termelés hatékonysága összességében javult, a hatékonysági tényezők együttes hatása kedvezőbb a tervezettnél. A növekedésnek 96%-a a munka termelékenységének emelkedéséből származott. A termelékenység kedvező alakulását előmozdították a termelés technikai színvonalának és a dolgozók műveltségének, szakmai képzettségének emelkedése, a munka- és üzemszervező tevékenység fejlődése, valamint a szocialista brigádmozgalom és a kongresszus tiszteletére kibontakozott munkaverseny eredményei. A termelés állóeszközigénye tovább nőtt, ezért az egységnyi állóeszközre jutó nemzeti jövedelem csökkent.

A nemzeti jövedelem belföldi felhasználása nem volt egyenletes: a felhasználás 1971-ben és 1974-ben meghaladta, az 1972–1973-as években viszont nem érte el a megtermelt nemzeti jövedelmet.

A tervnek megfelelően a nemzeti jövedelem 76%-át fogyasztásra, 24%-át felhalmozásra használták fel.

A termelésben elért jelentős eredmények ellenére a népgazdaság egyensúlyi helyzete a nemzetközi áruforgalomban és az állami költségvetésben külső tényezők hatására kedvezőtlenebb a tervezettnél. A tőkés világpiaci áremelkedések, árarányváltozások rontották külkereskedelmi forgalmunk cserearányait, s ez tetemes népgazdasági veszteséggel járt. A nagyarányú áremelkedéseknek a belföldi árszínvonalra gyakorolt hatását a költségvetés enyhítette. Az ezzel kapcsolatos kiadások a költségvetést a tervezettnél nagyobb mértékben terhelték.

A beruházások

A beruházások összege – a szocialista szektorban – a negyedik ötéves terv időszakában, folyó áron számítva, eléri az 560 milliárd forintot. Ez kb. 60 milliárd forinttal, mennyiségben pedig 7–8%-kal haladja meg a tervelőirányzatot.

A népgazdaság teherbíró képességét meghaladó beruházási igények visszaszorítása, a beruházási egyensúly megteremtése céljából központi intézkedésekre volt szükség. Hatásukra a beruházások üteme a magas 1971. évihez viszonyítva mérséklődött, az igények és a rendelkezésre álló kapacitások összhangja kedvezőbbé vált.

A beruházások összegszerű túlteljesítése ellenére egyes tervezett fejlesztések mennyiségi előirányzatai – elsősorban a költségtúllépések következtében – nem teljesülnek. A beruházási javak és szolgáltatások árszínvonala az öt év egészében 14%-kal, éves átlagban 2,7%-kal nő. A beruházások fajlagos költségeinek növekedése azonban ennél nagyobb ütemű.

A beruházások egy részénél a gazdasági-műszaki előkészítettség, a megvalósítás szervezettsége alacsony színvonalú, a kivitelezési idő indokolatlanul hosszú. A befejezetlen beruházások állománya 1975-re eléri a 120 milliárd forintot.

Az ipar

Az ipar termelése 1970–1974 között évenként átlagosan 6,8%-kal, az iparban megtermelt nemzeti jövedelem 7,6%-kal nőtt, tehát a tervezettnél nagyobb mértékű volt. Az ipar termelése a negyedik ötéves terv időszakában a tervezett 32–34% helyett várhatóan 37–39%-kal emelkedik. 1970–1974 között az ipari termelés növekedésének 96%-a, az előirányzott 75–80%-os aránnyal szemben, a munka termelékenységének emelkedéséből származott. Az ipar aránya mind a társadalmi termék, mind a nemzeti jövedelem termelésében tovább nőtt.

Az energiafelhasználás szerkezetének korszerűsítése tovább folytatódott. Az energiafelhasználásban 1975-re előreláthatólag 57–58%-ra emelkedik a szénhidrogének aránya (a terv 53–55%-os arányt írt elő).

A földgázfelhasználás központi fejlesztési programjának keretében 1975-re az összes háztartások 65%-a gázellátásban részesül.

A villamosenergia-ipar termelése az új kapacitások folyamatos belépésével 1970–1974 között évi 8%-kal növekedett, és várható, hogy 1975-ben eléri az ötéves terv előirányzatát.

A kohászati termelőkapacitások fejlesztése megfelelően halad. A termelés mennyiségi és minőségi előirányzatai alapvetően teljesülnek.

A timföld termelése 1975-ben nem éri el a tervezett színvonalat. Az alumíniumfeldolgozó kapacitások fejlesztésében elmaradás van. Az egy főre jutó alumíniumfelhasználásban (kb. 12 kg) nemzetközileg magas színvonalat értünk el.

Az ipar átlagánál lényegesen gyorsabban fejlődik a vegyipar (évi

átlagban 10,9%-kal). Új kapacitások üzembe helyezésével nagymértékben bővült a műanyagok, a szintetikus szálak és a kénsav termelése. A vegyipar fejlesztése széles körű nemzetközi együttműködés keretében valósul meg.

Az építőanyag-ipar termelésének növekedési üteme nem éri el a tervezettet. Az igények egy részét csak importtal lehetett kielégíteni.

A gépipar a tervezettnél nagyobb mértékben növeli termelését. A közútijármű-programnak a negyedik ötéves tervidőszakra kitűzött céljai megvalósulnak. A számítógépek gyártásával új termelési ág alapjait teremtettük meg. A gépipar gyártmányválasztéka a hazai adottságainkhoz képest széles, a termékszerkezet korszerűsítésére irányuló folyamat lassúbb, mint azt a körülmények lehetővé tennék. A nemzetközi kooperációban gyártott termékek aránya növekvő, de még alacsony.

A könnyűipar a tervezettnél gyorsabban fejlődik. Ezt a bútor- és a papíripari, a textil- és a textilruházati, valamint a cipőipari rekonstrukciók alapozták meg.

Az élelmiszeripar termelése várhatóan meghaladja a tervezettet. Növekedett a mezőgazdasági termékek feldolgozottsági foka, javult az élelmiszerek minősége és választéka.

A fejlődés ellenére a mezőgazdasági termelés és a feldolgozókapacitás közötti összhangot még nem sikerült elérni (húsipar, tejipar, gabonatárolás stb.).

Az 50 ipari nagyvállalat termelése az ipar egészével azonos ütemben nőtt. Intézkedések történtek hat nagyvállalat (Vörös Csillag Traktorgyár, Magyar Hajó- és Darugyár, Hajtóművek és Festőberendezések Gyára, Ganz-Mávag, Csepel Autógyár, Beton- és Vasbetonipari Művek) termelési szerkezetének központi segítséggel történő átalakítására. Ezek közül négy vállalat termelési profiljának módosítását elfogadták, kettőé folyamatban van.

Az ipar a tervezettnél kisebb létszám igénybevételével oldotta meg növekvő feladatát. A munkáslétszám Budapesten és a nagyobb ipari központokban lényegesen mérséklődött, más területeken viszont nőtt. Kedvezőtlen, hogy a munkanormákon alapuló tevékenységek aránya csökkent. Nem javult kellő mértékben a kisegítő tevékenységek gépesítése és az ügyvitel korszerűsítése.

Az ipar állóeszköz-állománya 1970–1973 között évenként 8,6%-kal, gépállománya 8,9%-kal nőtt. Az egységnyi állóeszközértékre jutó termelés az ágazatok nagyobb részében csökkent. A kiselejtezett állóeszközök értéke mindössze 1–1,5%.

Az építőipar

Az országos építési és szerelési tevékenység növekedési üteme az öt év egészében a tervezett 7–8%-kal szemben várhatóan 4–5% lesz. A terv céljaival összhangban az építőiparban korszerűsödik a termelés szerkezete, fokozódik a gépesítettség, bővül a házgyári kapacitás, kiegyensúlyozottabb az építési anyag- és szerkezetellátás, javult a munkaerőhelyzet és emelkedett a dolgozók szakképzettségi színvonala.

A tervidőszakban az építési igények és kapacitások közelebb kerültek egymáshoz, de még mindig nincs teljes összhang. Emiatt számos fontos munka kivitelezése nagyon elhúzódik.

A munka termelékenysége az előző ötéves időszakhoz képest valamivel gyorsabban, évi átlagban 4%-kal nőtt – ezzel a termelésnövekedés döntő forrásává vált –, de még így sem érte el a tervezett ütemet. Az állóeszközök hatékonysága nem kielégítő. Az építőipari szervezetek az évi 6%-os termelésnövelést az állóeszközök évi 13–15%-os bővítésével érték el. Az építmények kivitelezési ideje változatlanul hosszú.

Az építőipari árak 1971–1975 között évenként 3–3,5%-kal növekednek.

A mezőgazdaság, az erdő- és vízgazdálkodás

A negyedik ötéves terv első négy évében a mezőgazdaság termelése átlagosan 4%-kal volt nagyobb az előző ötéves terv évi átlagánál. A növekedés évi átlagos üteme 1971–1975 között a tervezett 2,8–3% helyett 3,4–3,6%-os lesz. Az állattenyésztés aránya a mezőgazdasági termelésben 1975-ben 44–45%-ra emelkedik. A termelékenység a termelést meghaladó mértékben emelkedett. A forgalomba került árumennyiség 1974-ben 36%-kal múlta felül az 1970. évit.

A növénytermesztés fedezte az ország kenyérgabona-szükségletét, jelentős gabonakivitel vált lehetővé, s 1973-tól már megtermeltük a szükséges abraktakarmányt is. Intézkedések történtek a cukorrépa-, a dohány- és a zöldségtermelés fejlesztésére. A lakosságnak friss zöldséggel való ellátása még nem kielégítő. Meggyorsult a korszerű eljárások, az iparszerű termelési rendszerek elterjesztése. Hatásukra erőteljesen nőttek a terméshozamok. Fejlődött a gépesítés, javult az alkatrész- és a műtrágyaellátás, megkétszereződött a kémiai anyagok felhasználása. Korszerűsödött a vízgazdálkodás, az öntözhető terület 444 000 hektárra nőtt.

A szarvasmarha-tenyésztési program hatására ismét nő az állomány. A sertéstenyésztés a tervidőszakban jelentősen fejlődött. A nagyüzemek hústermelése azonban még nem egyenletes.

Az állami gazdaságok szerepe a mezőgazdaságban erősödött. Területegységenként másfélszer annyit termelnek, mint a termelőszövetkezetek. Élen járnak az új fajták, az iparszerű termelés bevezetésében, a termelés koncentrációjában és szakosításában. Az erdőgazdaságok fokozott mértékben kielégítették a lakosság és a feldolgozóipar növekvő igényeit, hozzájárultak a dolgozók pihenését és üdülését szolgáló feltételek javulásához.

A mezőgazdasági termelőszövetkezetek száma az egyesülések következtében csökkent, átlagterületük növekedett, vállalatszerű gazdálkodásuk fejlődött, pénzügyi helyzetük szilárdabbá vált. Bővült a szövetkezetek és a vállalatok közötti kooperáció. Intézkedések történtek a kiegészítő tevékenységek tartalmának és szervezésének szabályozására, a nemkívánatos tevékenységek visszaszorítására. A háztáji és kisegítő gazdaságok termelése több ágazatban növekedett.

A mezőgazdasági termékek felvásárlási árszínvonala négy év alatt évi átlagban 3,5%-kal emelkedett. A zöldség- és gyümölcsfélék piaci árai ennél nagyobb mértékben emelkedtek.

A szállítás, a hírközlés

A közlekedés a tervezettnél nagyobb mértékben növelte teljesítményét. A közlekedési vállalatok áruszállítási teljesítménye várhatóan több mint 35%-kal, személyszállítási teljesítménye több mint 15%-kal

lesz több az 1970. évinél. Az ágazat elmarad a szállítási szolgáltatások tervezett minőségi színvonalától. 1974-től az áruszállítási igények mennyiségi kielégítésében nehézségek keletkeztek.

1974 végéig csaknem 900 km vasútvonal forgalmát terelték át közútra, és 216 vasútállomáson szűnt meg az áruforgalom. A villamos és a Diesel-vontatás aránya az 1970. évi 66%-kal szemben 1975-ben eléri a 90%-ot.

A közlekedésben tovább nő a közúti szállítás aránya. A tehergépkocsi-park rekonstrukciója tervszerűen folyik. Az útkorszerűsítési program várhatóan 60–70%-ban, a bekötőút-építési program 90%-ban valósul meg. A vízi utak kihasználása nem kielégítő.

A városi tömegközlekedésben valamelyest enyhült a zsúfoltság, de a helyzet még nem kielégítő. Budapest és a nagyvárosok tömegközlekedését terven felüli erőforrásokkal fejlesztették. Hatásukra is gyorsult a metróépítkezés, nőtt a tömegközlekedési eszközök férőhelyeinek száma. Az utazásra fordított idő fokozatosan csökken.

A telefonközpontok állomáskapacitása a tervezett 250 000 helyett 223 000-rel bővül. A tervidőszakban sor került a távhívás részleges bevezetésére. Megkezdődött egy új, 2000 kW-os középhullámú rádióadó építése, és új URH-adók létesültek. Az országban a Kossuth és a Petőfi rádió vételi lehetősége a nappali órákban 65–70%-os, az esti órákban 50–55%-os. A televízió első műsorának vételi lehetősége 89%-os, a televízió második műsoráé 23%-os. Mindkét programon belül nőtt a színes adások időtartama.

2. NEMZETKÖZI GAZDASÁGI KAPCSOLATAINK

A tervidőszak alatt fokozódott a külkereskedelem jelentősége gazdasági életünkben. Nemzetközi gazdasági kapcsolatainkban meghatározó a szocialista országok szerepe és súlya. Arányuk a külkereskedelmi forgalomban 1974-ben 61,9% volt. Gazdasági kapcsolataink a legdinamikusabban a Szovjetunióval fejlődnek: külkereskedelmi forgalmunkban 1974-ben 30% volt a részaránya. Öt év alatt a szocialista országokkal lebonyolított forgalomban a kivitel 85–90%-kal, a behozatal 60–65%-kal nő. A szocialista országok viszonylatában elért külkereskedelmi egyenlegünk aktív, a tervezettnél nagyobb.

A KGST-országok komplex programja alapján tevékenyen közreműködünk a szocialista integráció kibontakoztatásában. Fokozódik a tagállamok távlati nyersanyag- és fűtőanyag-szükségletének kielégítésére irányuló közös tevékenység. Részvételünkkel sokoldalú egyezmények aláírására került sor egyes alapanyagok termelésére szolgáló kapacitások, valamint egy 750 kV-os távvezeték és az orenburgi gázvezeték közös erővel történő létrehozására. Összehangolt műszaki fejlesztési koncepciókon alapuló termelésszakosítási és kooperációs egyezmények jöttek létre a gépipar, az élelmiszeripar, valamint az atomenergia békés célú felhasználásában. Nemzetközi gazdasági egyesülések alakultak az atomerőművi berendezések, a textilipari gépek, a vegyi szálak közös és szakosított termelésére. A közgazdasági feltétel- és eszközrendszer fejlesztése azonban további erőfeszítéseket igényel.

Tovább bővültek nemzetközi gazdasági kapcsolataink a fejlett tőkés- és a fejlődő országokkal is. A velük a tervidőszak folyamán lebonyolított forgalomban a kivitel folyó áron számolva várhatóan 85–90%-kal (mennyiségben 35–40%-kal), a behozatal 148–153%-kal (mennyiségben 50%-kal) nő.

Ebben a viszonylatban öt év alatt a kiviteli árak 35%-kal, a behozatali árak 70%-kal emelkedtek. Az áruforgalmi egyenleg ötévi együttes passzívuma nagyobb a tervben számítottnál. Fejlődött a kooperációs tevékenység és előtérbe került a hosszabb távra szóló együttműködés. A kétoldalú kapcsolatok erősítése mellett aktívabbá vált tevékenységünk a nemzetközi gazdasági szervezetekben. Hazánk csatlakozott a GATT-hoz. Kedvezőtlenül érinti gazdaságunkat a tőkés infláció és a valutaválság, valamint az energiahordozók áremelkedése és az ezzel összefüggő árarány-módosulás. 1973 második féléve óta jelentékeny és növekvő mértékű árveszteségünk keletkezett.

A népgazdasági terv külkereskedelmi céljainak megvalósítását, a termelők és a külkereskedelem közötti összhangot az 1974 őszén elfogadott külkereskedelmi törvény is elősegíti.

3. A TERÜLETI GAZDASÁGFEJLESZTÉS

Javult a termelőerők elhelyezkedésének területi szerkezete, a termelőerők és a településhálózat fejlődésének összhangja.

Az ipari beruházások negyede az iparilag kevésbé fejlett területeken, az Alföldön és Dél-Dunántúlon valósul meg. E területeken az iparfejlesztés az átlagosnál gyorsabb ütemű.

A kulturális, az oktatási és az egészségügyi ellátás területi különbségei csökkennek. Haladás tapasztalható a lakásellátottság és az egyéb infrastrukturális ágazatok területi különbségeinek csökkenésében is.

A településhálózat a kijelölt céloknak megfelelő irányban fejlődik. Erősödik a megyei városoknak nagyobb térségekre kiterjedő vonzása, nő a középfokú központok szerepe a termelésben és a lakosság ellátásában.

Fokozódik az emberi környezet és a természet védelmének szerepe. A Minisztertanács szerveként létrejött az Országos Környezetvédelmi Tanács.

4. A TERVSZERŰSÉG FEJLESZTÉSE

A gazdaságirányítás eszközei, módszerei és intézményei folyamatosan fejlődtek.

A tervszerűség

Az országgyűlés törvényt alkotott a népgazdasági tervezésről. A Minisztertanács szerveként létrejött az Állami Tervbizottság. A vállalatok és a szövetkezetek 1971-ben először dolgoztak ki szélesebb körben középtávú tervet, hosszabb távra szóló saját programot. A helyi tanácsok is először készítettek középtávú pénzügyi és fejlesztési tervet, a megyei tanácsok ezenkívül területfejlesztési tervet is. Folyik a népgazdaság fejlesztése hosszú távú tervének a kidolgozása.

A vállalati jövedelem- és bérszabályozás

A negyedik ötéves terv hatékony megvalósulásáért a változó gazdasági helyzethez igazodva a terv induló évében módosultak a vállalati jövedelemszabályozás eszközei.

A vállalati bérszabályozás rendszerét a tervidőszak folyamán változtatták meg azért, hogy jobban szolgálja gazdaságpolitikai céljainkat és fokozottabban figyelembe vegye az egyes területek gazdálkodási sajátosságait. 1973. január elsején a szénbányászatban és a villamosenergia-iparban megszűnt a vállalati nyereség és a bérek alakulásának szoros kapcsolata. E területeken központilag szabályozták az átlagbéremelés mértékét. Ugyancsak ettől az időtől fogva kísérletek kezdődtek a bértömeg-szabályozási rendszer hatásának a felmérésére. Olyan intézkedésekre is sor került, amelyek az eddiginél jobban előmozdítják a technológia fejlesztését, a munka- és üzemszervezés javítását, valamint a második és a harmadik műszakban foglalkoztatottak arányának növelését.

A két kongresszus közötti időben kidolgozták és bevezették a szakmai bérek országos táblázatát.

A tanácsi kommunális és közüzemi szolgáltató vállalatoknál 1974. január elsejétől speciális, az adottságokhoz jobban igazodó érdekeltségi rendszer van érvényben. Ez lehetővé teszi a lakosság igényeinek jobb kielégítését.

Az árrendszer és az ármechanizmus

Az árkalkulációs rendszer továbbfejlesztése céljából új jogszabályok léptek érvénybe. Az építőipari árak kalkulációját megszigorították. A szabad áras termékeknél is szigorúan megkövetelik a kalkulációs tételek valódiságát, ellenőrizhetőségét és a költségszámítási előírások megtartását. Meghatározták a tisztességtelen haszon megállapításának irányelveit. Kormányrendelet intézkedik a szerződéses árfegyelem erősítéséről. A hatósági árformák és az áremelés-bejelentési kötelezettség körének kiszélesítése is gátat vetett az indokolatlan áremelkedéseknek. Több intézkedés történt az árellenőrzési tevékenység szélesítésére és szigorítására, növekedett az árellenőrzések száma. A termelői árará-

nyok fejlesztése céljából 1975. január elsején termelőiár-intézkedéseket hajtottak végre. A vállalatok racionálisabb gazdálkodását segíti az eszközlekötési járuléknak az áremelésekkel egyidőben végrehajtott csökkentése.

VI. ÉLETSZÍNVONAL-, SZOCIÁLPOLITIKA

A foglalkoztatottság, a munkaidő

A foglalkoztatottak száma 5,1 millió fő. Az ország népességének 49%-a aktív kereső. A tervnek megfelelően a mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma csökkent, az ipari létszám kis mértékben, a szolgáltató ágazatokban dolgozók száma nagyobb arányban nőtt.

A negyedik ötéves tervidőszakban folytatódott az áttérés a 44 órás munkahétre. 1975 végére a bérből élőknek kb. 95%-a dolgozik rövidebb munkaidőben.

A lakosság jövedelmeinek színvonala és összetétele

Öt év alatt a lakosság egy főre jutó reáljövedelme várhatóan 25%-kal, az egy keresőre jutó reálbér 16%-kal nő. A munkások és a művezetők reálbérének növekedése meghaladja az átlagot.

A munka szerinti elosztás elve következetesebben érvényesült. A kereseti arányok kedvezően változtak. A keresetek alakulásában erőteljesebben érvényesült a szakképzettség, a felelősség, a munka nehézségi foka. Fokozódott a nők anyagi megbecsülése.

A szocialista szektorban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak átlagos havi keresete – a mezőgazdasági termelőszövetkezetek nélkül számolva – 1974-ben 2874 forint volt az 1970. évi 2291 forinttal szemben. Az alacsony keresetek gyorsabban nőttek, mint a magasak. A keresetek közötti különbségek mérséklődtek.

Az állami iparban dolgozó munkások átlagos havi keresete 1974-ben 2803 forint, a termelőszövetkezeti tagoknak a közös gazdaságból eredő jövedelme 2540 forint volt. A mezőgazdasági szövetkezetekben dolgozóknál ezt kiegészíti a háztáji gazdaságból származó jövedelem.

Az átlagos havi keresetek valamennyi népgazdasági ágban számottevően emelkedtek. A legnagyobb az emelkedés az iparban, valamint a szállításban és a hírközlésben. Az ágazatok között nincs lényeges kereseti aránytalanság. A szövetkezeti szektor nem mezőgazdasági ágazataiban megszűnt az állami szektorét felülmúló keresetnövekedés. A nagyüzemek dolgozóinak átlagos keresetei meghaladják a kis vállalatok és a szövetkezetek dolgozóiét.

A lakosság jövedelmében fokozódott a társadalmi juttatások szerepe. Felemelték a családi pótlékot. A családi pótlékban részesülő családokban az egy gyermekre jutó családi pótlék átlagos havi összege több mint 300 forint, kétszerese az 1970. évinek. Növekedett a gyermekgondozási és az anyasági segély összege. Kiterjesztették a gyermekápolási táppénzjogosultságot, és más kedvezményeket is bevezettek. A nyugdíjak összege évi 2%-kal automatikusan növekszik. 1974-től az emelés összege nem lehet 30 forintnál kevesebb. Havi 100 forinttal nőtt a termelőszövetkezeti járadék.

Az egyes családok, háztartások jövedelemkülönbségei a megtett intézkedések hatására mérséklődtek, de a különbségek még jelentősek. Ez alapvetően nem a kereseti különbségekkel, hanem a családon belüli eltartottak számával, arányával függ össze. Az utóbbi években csökkent az alacsony jövedelműek aránya.

Módosultak a kisipari, a magánkereskedelmi, egyes mezőgazdasági és egyéb önálló tevékenységből származó jövedelmek adóztatásának szabályai és módszerei. Az adó mértéke differenciálódott. Ennek hatásaként fokozódott a magas, valamint a munkával arányban nem álló jövedelmek elvonása. A telek-, a lakás- és az üdülőtulajdon korlátozására hozott rendelkezések, valamint az adók és az illetékek elvonó szerepének erősödése következtében e területen csökkent a spekuláció lehetősége. A módosított, differenciált adózás következtében a nagy értékű lakóépületek és üdülők tulajdonosai nagyobb mértékben járulnak hozzá a közterhekhez.

A lakosság fogyasztása, az áruellátás, a fogyasztói árak

A jövedelmekkel arányosan emelkedett a lakosság fogyasztásának színvonala, korszerűbbé vált összetétele.

A lakosság egy főre jutó kalóriafogyasztása nagy: napi átlagban 3200–3300 kalória. A táplálkozás-élettani szempontból elsősorban fontos állati eredetű fehérjék fogyasztása nagymértékben növekedett. Már 1974-ben túlhaladtuk az egy főre jutó (67 kg-os) hús- és halfogyasztásnak 1975-re tervezett mértékét.

A ruházati cikkek forgalma a tervezettnél kisebb mértékben, évente 4%-kal emelkedik. Az általános ruházkodási kultúra fejlődésével bővül a modern – könnyű, tisztítható, tartós – cikkek aránya.

A lakosság jövedelmének növekvő hányadát fordítja tartós fogyasztási cikkek vásárlására.

A száz háztartásra jutó állomány, darabszámban:

	1965	1970	1974
Hűtőszekrény	8	32	60
Mosógép	37	55	70
Televízió-készülék (előfizetők)	27	53	68
Személygépkocsi	3	7	15

A lakosság 1974-ben pénzjövedelmének 12%-át fordította lakásépítésre és megtakarításra. A takarékbetétek összege évente 6–9 milliárd forinttal növekszik, 1974-ben elérte a 71 milliárdot.

A lakosság által igénybe vett hitelek összege évről évre nő: az 1970. évi 13 milliárd forintról 1974-ben 19 milliárd forintra emelkedett. A lakosság a hitel 40–50%-át lakásépítésre és -vásárlásra, 25–30%-át áruvásárlásra, a fennmaradó részt pedig egyéb célra (személyi kölcsön stb.) vette igénybe.

A kiskereskedelmi forgalom növekedése a negyedik ötéves terv időszakában várhatóan 34–35%-os lesz. Bővült az üzlethálózat. Javult a boltok technikai felszereltsége, fejlődött a kereskedelem kultúráltsága. Nőtt a korszerű kiszolgálási formák aránya. A lakosság áruellátása alapvetően kiegyensúlyozott volt, az áruk kínálata jobban

alkalmazkodott a lakosság keresletéhez. A termékeknek egy szűkebb körében viszont nem volt zavartalan az ellátás. Az olcsóbb fogyasztási cikkek jelentős körében az ellátás javult.

A fogyasztói árszínvonal a legutóbbi négy évben kb. 10,5%-kal emelkedett. Az árnövekedés egyik évben sem haladta meg az éves népgazdasági tervben meghatározott mértéket. Az alapvető fogyasztási cikkek hatósági áremelését jövedelemnövelő intézkedések ellensúlyozták.

A lakásépítés, a lakáshelyzet

A negyedik ötéves terv időszakára előirányzott 400 000, a 15 éves lakásépítési tervben meghatározott egymillió lakás 1975 végére megépül, illetve az ötéves tervet mintegy 30 000-rel, a 15 éves tervet körülbelül 40 000-rel túlteljesítik. Az állami lakásépítés a tervezettnél kisebb, a magánépítési tevékenység nagyobb. Kedvezőbbé vált a lakások szobaszám szerinti összetétele és a lakások felszereltsége.

A száz lakásra jutó népesség négy év alatt 6%-kal csökkent. A kedvező irányú változás mellett a lakáshiány még mindig jelentős.

A munkásosztály lakáshelyzete javult. 1973-ban a munkásoknak már körülbelül kétharmada lakott két- és több szobás lakásban. Mérséklődött a különbség a munkások és a szellemi foglalkozásúak lakásainak felszereltsége között.

A korábbi időszakhoz képest változott a lakáshoz jutás módja. A változás a jobb lakáselosztást, az igazságosabb teherviselést szolgálja. Intézkedés történt a három- és több gyermekes családok lakásgondjainak folyamatos megoldására.

A kommunális ellátás

A villamos energiával ellátott háztartások aránya eléri a 94%-ot, a háztartások villamosenergia-fogyasztása 1970-ről 1974-re 1,6-szeresére nőtt.

A gázfogyasztás gyorsan növekszik. 1970-ben 525 000 háztartásban, 1974-ben pedig már 666 000-ben használtak vezetékes gázt. A palackozott propán-bután gázt használó fogyasztók száma ma már meg-

haladja az 1,5 milliót. A negyedik ötéves terv első négy évében 109 000 lakást kapcsoltak be a távfűtésbe.

A tervidőszak végére csaknem 7 millió lakos részesül közműves vízellátásban. A csatornahálózat-építés szintén gyors ütemű. A közműves vízzel ellátott települések kétötöde csatornázott.

A javító, a karbantartó és a személyi szolgáltatások

A lakosság ellátása szempontjából fontos ipari, építőipari javító, személyi és teherszállítási, együttvéve az ún. lakossági szolgáltatások teljesítménye a negyedik ötéves tervidőszakban tovább nőtt. 1970 és 1974 között a lakosság számára végzett gépkocsijavítás 150%-kal, a háztartási készülékek javítása 18%-kal, a híradástechnikai cikkek javítása 32%-kal, a mosás, a kelmefestés, a vegytisztítás 31%-kal, a lakáskarbantartás 28%-kal bővült. A hagyományos szolgáltatások körébe tartozó textilruházati és lábbelijavítást a lakosság mind kevésbé veszi igénybe, ezért e szolgáltatások teljesítményértéke fokozatosan csökken. Egyes területeken a szolgáltatásokban nem kielégítő az ellátás színvonala. A különböző szolgáltatások felvevőhelyeinek száma 6000–7000-rel emelkedett és meghaladja a 100 000-et. Ezzel mérséklődött a kedvezőtlenül ellátott területek aránya. A szolgáltatások mennyiségi növekedése mellett azonban kisebb mértékű a minőségi színvonal javulása.

A kormány 1973 végén újabb intézkedést hozott a lakossági szolgáltatások további fejlesztésére.

A turizmus

A belföldi és a nemzetközi turizmus dinamikusan fejlődik. 1970–1974 között a hazánkba látogató külföldiek száma 6,3 millióról 8,3 millióra emelkedett. A külföldre utazó magyarok száma pedig – elsősorban a szocialista országokba történő utazások feltételeinek javulása következtében – egymillióról 3,3 millióra nőtt. A szállodai helyek száma eléri a 30 000-et, az egyéb szálláshelyek (kemping, turistaszállás, fizetővendég-szolgálat stb.) befogadóképessége pedig 120 000. Kevés a belföldi és a többi szocialista országból érkező turisták igényeinek meg-

felelő olcsó szálláshely. A lakosság 1974-ben több mint 7 milliárd forintot fordított az üdüléssel, a turizmussal kapcsolatos kiadásokra.

Az egészségügyi ellátás, az üdültetés

Az ingyenes egészségügyi ellátást, valamint a társadalombiztosítást minden állampolgárra kiterjesztettük.

1974 végén az orvosok száma elérte a 26 300-at. Az 1970–1974-es időszakban az orvosok száma 11,8%-kal emelkedett. A 10 000 lakosra jutó orvosellátottság elérte a 25 főt; 1970-ben 23 volt.

Az orvosok számának növekedése a szakorvosi, elsősorban a járóbeteg-ellátás színvonalát emelte. A javulás Budapesten és a vidéki városokban volt a legnagyobb mértékű. Némely területek, illetve települések ellátottsága azonban még nem kielégítő.

A járó és az otthonukban fekvő betegeket ellátó körzeti orvosok száma 1974 végén 3758 volt, 3%-kal több, mint 1970 ben. A gyermekorvosi körzetek száma megközelíti a 800-at, szemben az 1970. évi 600-zal. Az alapellátást kiegészítő üzemi egészségügyi szolgálatban 1745 üzemorvos napi 6000 orvosi órában nyújt közvetlen ellátást az üzemi dolgozóknak (1970-ben 1300 orvos, napi 5100 orvosi órában működött). Az üzemorvosi szolgálat 1,5 millió, többségében nagyüzemi dolgozót érint.

A járó betegek szakorvosi ellátását mintegy 210 rendelőintézet és szakrendelő, valamint 450 gondozóintézet biztosítja, napi 41 000 szakorvosi órában (1970-ben 37 500 volt a napi szakorvosi órák száma).

Az alapellátás és a szakorvosi ellátás keretében évi 130 milliós betegforgalomra kell számítani.

A 10 000 lakosra jutó kórházi ágyak száma 1970-ben 82 volt, 1974-ben 83. A kórházak még mindig zsúfoltak.

Az állandó bölcsődei helyek száma az 1970. évi 40 000-ről 1974 végéig 47 000-re, azaz 17%-kal növekedett.

A társadalombiztosítás kiadásai közül táppénzre 1974 folyamán 5,2 milliárd forintot (1970-ben 3,8 milliárd forintot), gyógyszerköltségre 1974-ben 3,7 milliárd forintot (1970-ben 2,5 milliárd forintot) fordítottunk.

1974-ben körülbelül egymillió dolgozó részesült szervezett üdültetésben. Az üdülés időtartama személyenként átlagosan 11–12 nap volt. Az üdülésben részvevők száma 1970 óta 31%-kal nőtt.

VII. A TUDOMÁNY, AZ OKTATÁSÜGY, A KÖZMŰVELŐDÉS, A MŰVÉSZETEK

1. A TUDOMÁNYOS ÉLET

A kutatóintézetek, a kutatók

Magyarországon 130 főhivatású kutatóintézet működik. Ezeken kívül több mint 1300 kutatóhelyen végeznek még kutató-fejlesztő tevékenységet.

A kutatóhelyeken foglalkoztatottak száma a X. kongresszus óta több mint 16 000-rel nőtt és 1974 végén meghaladta a 80 000-et. Ez a népgazdaságban foglalkoztatottak létszámának kb. 1,6%-a. A kutatóhelyeken dolgozók 41%-a (33 250 fő) tudományos kutató. Mintegy 16%-uk rendelkezik tudományos fokozattal. Az összes kutatók 25%-a 30 évesnél, 60%-a 40 évesnél fiatalabb.

A kutatóbázison belül – a kutatói létszámarányokat tekintve – a legnagyobb arányban részesednek a műszaki tudományok (48,7%), ezt követik a társadalomtudományok (19,6%), a természettudományok (12,9%), az orvostudományok (10,7%) és az agrártudományok (8,1%). A tudományágak közötti létszámarányok megfelelőek.

A Magyar Tudományos Akadémiának 1974 végén 87 rendes, 118 levelező és 81 tiszteleti tagja volt. 1974 végén a tudományok doktorainak száma 706, a kandidátusoké 4512. A tudományosan minősítettek száma egyenletesen növekedett.

A tudományos kutatásokra fordított összegek

1974-ben a tudományos kutatásokat szolgáló költségvetési kiadások és a felhasznált műszaki fejlesztési alap együttes összege elérte a 12,2 milliárd forintot. Az ilyen célra fordított összegek növekedése megha-

ladta a nemzeti jövedelem növekedési ütemét; 1974-ben a nemzeti jövedelem 3,2%-át használtuk fel tudományos kutatásra és fejlesztésre.

1974-ben a ráfordítások 66,6%-a a műszaki tudományokra, 12,8%-a a természettudományokra, 10,4%-a az agrártudományokra, 6,6%-a a társadalomtudományokra, 3,6%-a az orvostudományokra jutott. A tudományos kutatásokra fordított összegek – a tudománypolitikai irányelveknek megfelelően – leggyorsabban a társadalomtudományok területén növekedtek.

A Központi Bizottság tudománypolitikai irányelveinek megvalósítását szolgáló intézkedések

Elkészült az országos távlati tudományos kutatási terv, amely országunk tudományos kapacitásának közel egyharmadát köti le. A terv 6 országos kutatási főirányt és 11 kutatási célprogramot határoz meg.

A társadalomtudományi kutatások is tervszerűbbé váltak, közelebb kerültek a gyakorlathoz. Ebből a szempontból fontos orientáló szerepe volt azoknak a témáknak, amelyeket a kutatóhelyek a X. kongresszus után, az Agitációs és Propaganda Bizottság javaslatára dolgoztak ki. A társadalomtudományok fejlődéséhez hozzájárult az antimarxista csoport platformját elutasító elvi állásfoglalás, a Kultúrpolitikai Munkaközösségnek a publikációs felelősség és a kutatási szabadság értelmezéséről, a marxista kritika helyzetéről kidolgozott állásfoglalásai.

Számos intézkedés történt a kutatóhelyek együttműködésének, gazdálkodásának a javítására. Kiszélesedett a feladat-finanszírozás rendszere. Bővült a meghatározott időre szerződtetett kutatók köre. Általánossá vált a vezetők meghatározott időtartamra szóló kinevezése. Bérrendezés történt a főhivatású kutatóintézetekben. Megkezdődött a kutatóhálózat távlati fejlesztési tervének kidolgozása.

2. AZ OKTATÁSÜGY

Az óvodába járó gyermekek száma az utóbbi négy évben 213 115-ről 315 644-re nőtt. Az óvodások aránya a korosztályon belül 54,3%-ról 71,8%-ra emelkedett. E jelentős eredmények elérését az állami erőfeszítések mellett széles körű társadalmi összefogás tette lehetővé.

Az iskolakezdést megelőző évben a szervezett iskola-előkészítésben (az óvodában és az iskola-előkészítő tanfolyamokon) részvevők aránya az 1974/75-ös tanévben több mint 90%-os.

Az általános iskolai tanulók száma a demográfiai hullámzás következtében 1 177 887-ről 1 039 586-ra csökkent. A 6–13 éves korú tanulók iskoláztatása az 1969/70-es tanévben 98,7%-os, az 1974/75-ös tanévben 98,2%-os volt.

A visszaesés oka az, hogy az iskolaérettségi vizsgálatok követelményei szigorúbbak lettek. Emiatt, valamint a gyógypedagógiai nevelésre szorulók elhelyezésének problémái következtében az eddiginél több gyermeket felmentenek az iskolába járás alól.

Az általános iskolát (nappali tagozaton) elvégezte:

	14 éves korig	16 éves korig
1969/70.	79,2%	91,1%
1973/74.	78,9%	89,9%

Az általános iskolai diákotthonokban elhelyezett tanulók száma 1969/70-ben 6431 volt, 1974/75-ben 9050. A diákotthonok száma 90-ről 120-ra nőtt.

Az általános iskolát befejezőknek 83,7%-a tanult tovább az 1969/70-es tanévben; 1974/75-ben a továbbtanulók aránya meghaladja a 90%-ot.

A szaktanárok által ellátott órák száma 72,6%-ról 79%-ra emelkedett (a városokban ez az arány 1969/70-ben 90% volt, 1974/75-ben elérte a 93,8%-ot, s javulás tapasztalható a községekben is: 61,7%-ról 68,7%-ra).

Szakmai végzettséget nyújtó középfokú iskolákban folytatja tanulmányait a tanulóknak 73,5%-a. Fokozatosan kialakul az egységes szakmunkásképzés, megszűnik a hagyományos és az emelt szintű képzés. Az 1974/75-ös tanévtől, mind szélesedő mértékben, az érettségivel együtt szakmunkás-bizonyítványt is adnak az ipari és a mezőgazdasági szakközépiskolák.

A fizikai dolgozók gyermekeinek aránya a középiskolák összes évfolyamain emelkedett. 1974/75-ben 49,8%-ról 56,5%-ra.

Kollégiumban, diákotthonban helyezték el az 1969/70-es tanévben a középiskolák tanulóinak 16,8%-át. Az 1974/75-ös tanévben ez az arány 20,4%-os. A bejáró tanulók száma csökkent (50 023-ról 49 906-ra), arányuk azonban nőtt (21,7%-ról 23,8%-ra).

A felsőoktatásban a nappali tagozatokon a hallgatók száma 53 237-ről 63 100-ra nőtt.

A felsőoktatási intézményekben a fizikai dolgozók gyermekeinek száma az 1969/70-es tanévben 19 193 volt (37,1%), 1974/75-ben 22 148 (az összes hallgatók 36,6%-a).

Az első éves hallgatók között az 1974/75-ös tanévben 40,1% a fizikai dolgozók gyermekeinek aránya. A közölt számokban nincsenek benne azoknak a gyermekei, akik eredetileg fizikai dolgozók voltak, de később más munkakörbe kerültek.

Nőtt a továbbképzés szerepe. Erre az időszakra esik a munkástovábbképzés megszervezése. Az 1973/74-es tanévben mintegy 46 000 szakmunkás és 25 000 betanított munkás, az 1974/75-ös tanévben pedig 74 000 szakmunkás, 65 000 betanított munkás és 33 000 segédmunkás kapcsolódott be a továbbképzésbe.

A beszámolási időszakban létrehoztuk a termelőmunkában kitűnt, tehetséges, nem érettségizett, nagyüzemi munkásfiatalok egyéves egyetemi-főiskolai előkészítő tanfolyamát. Az 1973/74-es tanévben 200 fiatal vett részt a tanfolyamon. Közülük ma már 160-an a különböző egyetemek-főiskolák első éves nappali tagozatos hallgatói. Az 1974/75-ös tanévben már 240 fiatalt iskoláztak be az előkészítő tanfolyamra, s 1975/76-ban 620 munkásfiatal előkészítésére kerül sor. Ezek többsége nem érettségizett, kisebb része pedig munka mellett – esti, levelező tagozaton – végezte el a középiskolát.

Megkétszereződött a dolgozók általános iskoláiban tanuló felnőttek száma (22 000-ről 49 897-re). A létszámemelkedés összefügg a rövidített tanfolyamok terjedésével, amelyek az általános iskolai végzettség megszerzését összekapcsolják a továbbképzéssel. A gimnáziumok és a szakközépiskolák esti és levelező tagozatain tanulók száma 1974/75-ben 106 000-ről 165 000-re nőtt. Az 1974/75-ös tanévtől indul – 251 osztályban, mintegy 11 000 dolgozó részvételével – a szakmunkások 3 éves

szakközépiskolája, amely lehetőséget ad arra, hogy a szakmunkások középiskolai végzettséget szerezzenek, érettségizhessenek.

A felsőoktatásban az esti és a levelező tagozaton tanulók száma a beszámolási időszakban 25 652-ről 39 820-ra nőtt.

3. A KÖZMŰVELŐDÉS

A könyvtárak

Magyarországon 1974 végén 5093 tanácsi, valamint 4744 szakszervezeti önálló és fiókkönyvtár működött. Hazánk minden községében működik könyvtár. A könyvtárak könyvállománya négy év alatt 4,9 millióval gyarapodott és elérte a 29,6 millió egységet. A tanácsi és szakszervezeti könyvtárak az 1970-es 53,1 millió forinttal szemben 1974-ben 65,3 millió forintot fordítottak a könyvállomány gyarapítására. A beiratkozott olvasók száma négy év alatt kismértékben nőtt; 1974 végén 2 262 000 volt. A kölcsönzött kötetek száma 1970-ben 54,8 millió, 1974-ben 57,3 millió volt.

A tudományos és szakkönyvtárak száma 1708-ról 2205-re emelkedett. Állományuk 34,9 millió könyvtári egység. A gyarapításra fordított összeg 257,7 millió forint.

Az iskolai könyvtárak száma 5359. Könyvállományuk 11 millió kötet, szemben az 1970-es 9,9 millióval.

A művelődési otthonok

A tanácsi, a szakszervezeti és az egyéb szervek összesen 2850 művelődési otthont tartanak fenn. 1970-hez viszonyítva azért csökkent a számuk, mert az új besorolási rendelet alapján a célnak meg nem felelő, korszerűtlen intézményeket nem vették figyelembe.

A művelődési otthonok látogatóinak a száma elsősorban a jól felszerelt, korszerű intézményekben nőtt, összességében változatlan maradt.

A műkedvelő művészeti csoportok száma 9950. A csoportok tagjainak száma összesen 197 000. Bemutatóikon 1974-ben 3,2 milliónyi közönség volt jelen. A kiváló együttesek száma 1970-ben 128, 1974-ben

pedig már 304 volt. Működvelő művészeti csoportjaink külföldi vendégszerepléseik alkalmával 1974-ben 17 díjat nyertek.

Az összes szakkör száma 6000, a tagok száma 175 000.

A tanácsi művelődési otthonokban működő klubok száma 4300. A foglalkozásokon részvevők száma 1974-ben elérte az 5,7 milliót, szemben az 1970-es 3,4 millióval.

A múzeumok

1970-ben 183, 1974 végén 197 múzeum volt hazánkban. A kiállítások száma 1472.

A múzeumok és a kiállítások látogatóinak száma 1970-ben 7,2 millió, 1974-ben 10,5 millió volt.

4. AZ IRODALOM, A MŰVÉSZETEK

Az irodalom, a könyvkiadás

Könyvkiadásunk 1970-ben összesen 28 138 kiadványt jelentetett meg 85,5 millió példányban. 1974-ben 32 741 kiadvány jelent meg 104,4 millió példányban, ebből 7281 volt könyv. A könyvek példányszáma 68,8 millió volt. A Kossuth Könyvkiadó az MSZMP X. és XI. kongresszusa közötti időszakban összesen 921 művet jelentetett meg 4 403 384 példányban.

1970-ben 673 szépirodalmi mű 10,9 millió, 1974-ben 757 mű 15 millió példányban jelent meg. A magyar szerzők műveinek kiadása is növekedett: 1970-ben 353, 1974-ben 388 mű jelent meg 4,8 millió, illetve 6,9 millió példányban.

A szépirodalmi művek átlagos példányszáma műfajonként változó. A legkisebb a verseskötetéké (a tárgyalt időszakban 5000-ről 8000 fölé emelkedett); a legnagyobb a regényeké (23 000 és 27 000 között); az egyéb szépprózai művek átlagos példányszáma 12 000–19 000.

A magas színvonalú, kiemelkedő értéket képviselő művek – évente 60–80 – nívódíjban, illetve külön támogatásban részesülnek.

A könyvforgalom értéke 1970 és 1974 között 1 033 000 000 forintról 1 616 700 000 forintra emelkedett. Ennek 81%-át a lakosság vásárolta

meg. Ebben az időszakban a falusi lakosság könyvvásárlása 189 millióról 423 millió forint értékűre emelkedett.

A havi és más időszakos irodalmi folyóiratok példányszámai emelkedtek.

	1970	1974
Új Írás	17 400	20 860
Kortárs	13 500	16 800
Nagyvilág	20 700	24 400
Élet és Irodalom	24 500	29 600

Az 1972-ben alapított Kritika és a Látóhatár című folyóirat példányszáma 12 254-ről 1974-ben 18 000-re, illetve 3800-ról 26 000-re emelkedett. Az 1974-ben kibocsátott Rakéta regényújság 130 000 példányban jelenik meg.

A filmgyártás és -forgalmazás

1970-től 1974 végéig 104 nagy játékfilm, 38 rövid játékfilm, 487 televíziós film és 1843 rövidfilm (dokumentumfilm, híradófilm, oktatófilm stb.) készült. A Magyar Televízió részére készített filmek száma kétszeresére emelkedett. 1970-ben 66, 1974-ben 125 film készült a televízió megrendelésére.

1970-ben 167 (24 magyar, 29 szovjet, 58 más szocialista és 56 kapitalista országból származó) filmet, 1974-ben 168 (23 magyar, 37 szovjet, 51 más szocialista és 57 kapitalista országból származó) filmet mutattak be.

A mozik és a nézők száma:

	1970	1973	1974
A mozik száma	3 879	3 680	3 648
Az előadások száma	753 803	718 891	721 901
A nézők száma	79 751 204	73 496 308	77 867 584

A szovjet filmek nézőinek száma emelkedett.

A korszerűtlen, kihasználatlan mozik megszüntetésével egyidejűleg tovább végzik a mozihálózat rekonstrukcióját. Új filmszínházakat is építettek.

A színház

Az 1970/71-es évadban 216, az 1971/72-es évadban 213, az 1972/73-as évadban 212, az 1973/74-es évadban 217 bemutatót tartottak a színházak. Négy év alatt 264 új magyar darabot mutattak be.

A színházi előadások és a nézők száma:

	1970	1971	1972	1973	1974
Az előadások száma	11 473	11 405	11 529	11 239	11 294
A nézők száma	4 937 847	4 855 922	4 956 360	4 996 001	5 122 849

1974-ben a színházi előadásokat 1 471 221 fiatal néző tekintette meg. Ez 1970-hez viszonyítva némi emelkedést jelent.

A színházak jegyenként átlagosan 25–30 forint állami támogatást kapnak.

A képzőművészet

1970 és 1974 között a kiállítások száma 8%-kal, a látogatóké 12%-kal emelkedett. Csak a kiállítási intézmények (a Műcsarnok) által rendezett tárlatoknak 1970-ben 795 500, 1974-ben 957 454 látogatójuk volt.

Továbbra is igen jelentős a vidéki kiállítások és látogatóik száma. Új szépművészeti központok alakultak ki, s egy-egy megyeszékhely vagy más város mind több országos jelentőségű képzőművészeti rendezvény helye. Az utóbbi négy évben 202-ről 237-re növekedett a vidéki tárlatok száma.

A Képcsarnok Vállalat 1970-ben 28,6 millió forintos forgalmat ért

el, 1974-ben pedig 42,9 millió forint értékben adott el műalkotásokat. Az Iparművészeti Vállalat forgalmában négy év alatt 87 millió forint volt a növekedés. A képzőművészetre fordított állami támogatás összege az 1970. évi 20,1 millió forintról 1974-ben 27,2 millió forintra növekedett. A köztéri és a középületekhez kapcsolódó képzőművészeti alkotásokra szolgáló központi keretből, valamint a helyi tanácsok forrásaiból négy év alatt mintegy 560 szobor (emlékmű, portré, parkszobor stb.), csaknem 250 épületdíszítő mű (freskó, mozaik, gobelin, kerámia stb.) készült el.

Az opera, a hangverseny

A Magyar Állami Operaház és az Erkel Színház látogatóinak száma az 1970. évi 408 000-ről négy év alatt 692 000-re emelkedett (a fiataloké 111 000-ről 113 000-re). A bérletek száma 40 000-ről 49 000-re nőtt.

Az Országos Filharmónia által rendezett hangversenyeken négy év alatt a hallgatók száma 140 000-rel emelkedett. 1974-ben Budapesten 492, vidéken pedig 2330 koncertet rendezett az Országos Filharmónia. A fiatal zenekedvelők 30–40%-os árengedménnyel vásárolhatnak hangversenyjegyeket. 1974-ben Budapesten 92, vidéken 1023 ifjúsági hangverseny volt 96 797, illetve 316 444 hallgató részvételével.

A hanglemezgyártásban és forgalmazásban jelentősen emelkedett a komolyzenei felvételek aránya. 1970 és 1974 között a komolyzenei lemezek terjesztése megháromszorozódott.

5. A SAJTÓ, A RÁDIÓ, A TELEVÍZIÓ

1974-ben a napilapok, a hetilapok, a folyóiratok és egyéb sajtótermékek együttes példányszáma meghaladta az 1,2 milliárdot.

A lakosság 1974-ben 1 769 258 600 forintot költött sajtótermékre.

Az összes sajtó-előfizetés száma 1975. január elsején 7 228 907 volt.

A rádió-előfizetők száma meghaladja a 2,5 milliót, a televízió-előfizetőké pedig eléri a 2,3 milliót. A lakosság 75%-a hallgat rendszeresen rádiót, 67%-a néz televíziót.

A rádió műsorideje 1970-hez viszonyítva 1974-ben 5580 perccel,

7,6%-kal emelkedett. Az URH-adók építésével jelentékenyen javult a műsorok vételi lehetősége.

A televízió műsorideje 1970-hez viszonyítva az első és a második csatornán együttesen 167 139 percről 189 676 percre emelkedett.

1971-ben heti két adásnapon megkezdődött a második program sugárzása, jelenleg pedig már négy adásnapon sugározzák a második műsort.

A színes műsorok aránya – az összes műsoridőhöz viszonyítva – az első csatornán 13,7%, a második csatornán 26,1%.

6. A MAGYAR KULTÚRA EREDMÉNYEI A NAGYVILÁGBAN

Kulturális külkapcsolataink révén nagy eredményeket értünk el a magyar kultúra külföldi terjesztésében.

Kulturális külkereskedelmünk 11 szocialista és 70 tőkés-, illetve fejlődő országba juttatott el magyar könyveket. Ezeknek a példányszáma az előző négy év forgalmához képest mintegy 40%-kal több. Az exportált könyvek többsége (több mint 84%-a) a Szovjetunióban és a többi baráti szocialista országban talált olvasóra.

Összesen 95 ország vásárolt magyar filmeket (945 játékfilmet és 3437 kisfilmet). Filmjeinket 219 nemzetközi filmfesztiválon mutatták be; ezeken 87 díjat, oklevelet nyertek. Magyar filmheteket 25 országban rendeztek, további 14 országban került sor magyar filmbemutatókra.

Magyar színházi együttesek összesen 14 országban vendégszerepeltek: egy-egy együttes több alkalommal is játszott külföldön. A Szovjetunióban 36 magyar színdarabot mutattak be.

1970–1974 között külföldön évente átlagosan kb. 200 magyar művészeti (képző- és iparművészeti, népművészeti, fotó-, plakát- stb.) kiállítást rendeztek. Gyakrabban vendégszerepelnek külföldön magyar zenei előadóművészek, nagy együttesek. Zenei előadóművészeink, együtteseink, komolyzenei hanglemezeink az utóbbi években sok értékes díjat nyertek külföldi versenyeken.

VIII. A KÜLPOLITIKA, NEMZETKÖZI KAPCSOLATAINK

1. A SZOCIALISTA ORSZÁGOKNAK, ILLETVE A VARSÓI SZERZŐDÉS TAGÁLLAMAINAK FONTOSABB ÉRTEKEZLETEI

1970. december 2., Berlin

A Varsói Szerződés tagállamai Politikai Tanácskozó Testületének ülése értékelte a szovjet–NSZK és a lengyel–NSZK szerződések parafálásával kialakult helyzetet, meghatározta a további teendőket. Az ülés részvevői síkraszálltak az európai biztonsági értekezlet többoldalú előkészítésének finn kezdeményezése és a békés együttműködés fejlesztése mellett. Elítélték az Amerikai Egyesült Államok indokínai agresszióját, a közel-keleti helyzet politikai rendezésének akadályozóit, a portugál fasiszta rezsim zsoldosainak Guinea elleni agresszióját.

1971. február 18–19., Bukarest

A Varsói Szerződés tagállamai külügyminisztereinek ülésén megvizsgálták az európai biztonsági értekezlet előkészítésének tapasztalatait. Szorgalmazták, hogy a kapitalista államok – beleértve a Német Szövetségi Köztársaságot is – létesítsenek a Német Demokratikus Köztársasággal a nemzetközi jog elvein alapuló kapcsolatokat. Állást foglaltak amellett, hogy a két német államot vegyék fel az Egyesült Nemzetek Szervezetébe és más nemzetközi szervezetekbe.

1971. augusztus 2., Krím

Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, Mongólia, a Német Demokratikus Köztársaság és a Szovjetunió kommunista és munkáspártjai vezetőinek találkozóján kiemelték a kommunista és munkáspártok 1969-es tanácskozásának, a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa komplex programjának és a Szovjetunió Kommunista Pártja XXIV. kongresszusán elfogadott békeprogramnak a jelentőségét. Szolidaritásukról biztosították az indokínai és az arab népeket, elítélték a szudáni hatóságok kommunista- és haladásellenes terrorját.

1971. november 30–december 1., Varsó

A Varsói Szerződés tagállamai külügyminisztereinek tanácskozásán a részvevők megállapították, hogy kedvező a fejlődés az európai politikai helyzetben. Ebben fontos szerepet játszott a Nyugat-Berlinre vonatkozó négyoldalú egyezmény aláírása, a szocialista és más európai államok közötti kétoldalú érintkezések kiterjesztése. Felhívták az érdekelt államok kormányait az európai biztonsági értekezlet gyakorlati előkészítésére, az értekezlet 1972. évi összehívására.

1972. január 25–26., Prága

A Varsói Szerződés tagállamai Politikai Tanácskozó Testületének ülésén nyilatkozatot fogadtak el az európai békéről, biztonságról és együttműködésről, valamint az Egyesült Államok folytatódó indokínai agressziójáról. A tagállamok állást foglaltak az európai biztonság és az európai államok közötti kapcsolatok alapelveit illetően.

1972. július 31., Krím

Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, Mongólia, a Német Demokratikus Köztársaság, Románia és a Szovjetunió kommunista és munkáspártjai vezetőinek találkozóján véleményt cseréltek a szocialista és kommunista építés menetéről, a szocialista államok sokoldalú együttműködésének továbbfejlesztéséről, valamint az időszerű nemzetközi kérdésekről.

1973. január 15–16., Moszkva

A Varsói Szerződés tagállamai külügyminisztereinek tanácskozásán a részvevők megvitatták és egyeztették nézeteiket az európai biztonsági értekezlet előkészítésével összefüggő teendőkről.

1973. július 30–31., Krím

Bulgária, Lengyelország, Csehszlovákia, Magyarország, Mongólia, a Német Demokratikus Köztársaság, Románia és a Szovjetunió kommunista és munkáspártjai vezetőinek találkozóján áttekintették a közös külpolitikai célok megvalósulását. Pozitívan értékelték a nemzetközi enyhülési folyamat erősödését, az európai biztonsági értekezlet előkészítését és első szakaszának eredményeit. Síkraszálltak az enyhülés övezetének világméretű kiterjesztéséért, a nemzetközi válságok haladéktalan rendezéséért, a szocialista országok együttműködésének fokozásáért.

1974. április 17–18., Varsó

A Varsói Szerződés tagállamai Politikai Tanácskozó Testületének ülése ismételten állást foglalt az európai biztonsági értekezlet mielőbbi eredményes befejezése, a nemzetközi enyhülési folyamat kiszélesítése, a nemzetközi konfliktushelyzetek békés rendezése, a tagállamok együttműködésének fokozása mellett. Az ülés részvevői meghallgatták az egyesített fegyveres erők főparancsnokának jelentését, nyilatkozatot adtak ki a közel-keleti, az indokínai és a chilei helyzetről.

2. A KÖLCSÖNÖS GAZDASÁGI SEGÍTSÉG TANÁCSA

1971 júliusában a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa XXV. ülésszakán jóváhagyták az együttműködés további elmélyítésére és tökéletesítésére, valamint a tagállamok szocialista gazdasági integrációjának fejlesztésére irányuló komplex programot. Ez az okmány 15–20 évre megszabta a KGST-tagállamok együttműködésének fő irányait.

A komplex programban foglalt fő feladatok: rendszeres gazdaságpolitikai konzultációk; a tervkoordináció elmélyítése; tudományos-műszaki, iparági és mezőgazdasági együttműködés; külkereskedelmi együttműködés, beleértve az árképzést, a valutáris és pénzügyi kapcsolatok tökéletesítését; vállalatok és intézmények közvetlen kapcsolatainak a kialakítása, beleértve nemzetközi gazdálkodó szervezetek

létrehozásának lehetőségét; az együttműködés jogi alapjainak tökéletesítése.

1971 óta minden évben a miniszterelnökök részvételével tartották meg a KGST ülésszakait. 1971 januárja óta a végrehajtó bizottság 18 ülést tartott. Az egyes népgazdasági ágak kérdéseivel foglalkozó 23 állandó bizottság rendszeresen ülésezik.

Az utóbbi négy év során

– létrejött a Nemzetközi Beruházási Bank a közös érdekű középtávú és hosszú távú beruházások finanszírozására;

– határozatot hoztak a környezetvédelemről, ideértve a föld kincseivel való ésszerű gazdálkodást;

– Interatomenergo, Intertextilmas és Interchimvolokno néven nemzetközi gazdálkodó egyesüléseket hoztak létre atomerőművi berendezések, textilgépek, illetve vegyiszálak gyártásának megszervezésére, és további egyesülések létrehozásának előkészítésén dolgoztak;

– egyezményt kötöttek egy 750 kV-os villamos-távvezeték létrehozásáról;

– együttműködési egyezményt írtak alá az orenburgi gázlelőhely kiaknázásában és az Orenburg körzetéből a Szovjetunió nyugati határáig húzódó gázvezeték építésében való részvételről;

– egy sor sokoldalú magánjogi gyártásszakosítási megállapodás született a gépipar, a vegyipar, az építőipar, az élelmiszeripar és a mezőgazdaság területén;

– mintegy 40 sokoldalú tudományos-műszaki egyezményt kötöttek a tudomány fő ágazataiban; ezeknek keretében koordinációs központok, tudományos kollektívák jöttek létre;

– az 1974. évi, XXVIII. ülésszakon határozatokat hoztak a fűtőanyag-energetikai ágazatokban megvalósítandó hosszú távú együttműködésről.

Az utóbbi négy évben három új bizottság kezdte meg munkáját: a tervezési együttműködési bizottság, a tudományos-műszaki együttműködési bizottság és az anyagi-műszaki ellátási együttműködési bizottság. Ezenkívül létrejött a jogi-igazságügyi miniszterek, a belkereskedelmi miniszterek, a találmányi hivatalok vezetői, az árhivatali vezetők és a munkaügyi miniszterek értekezlete.

A két kongresszus közötti időszakban tovább növekedett a KGST

vonzereje. 1973-ban Kuba is a KGST tagja lett. Jugoszlávia – bár nem tagja a KGST-nek – szerződéses alapon mind több területen bekapcsolódik az együttműködésbe. Létrejött a KGST és Finnország közötti egyezmény. Egy sor további – főként fejlődő – ország érdeklődik a KGST-vel való együttműködés lehetőségei iránt. Emellett a KGST külkapcsolatai a különböző nemzetközi szervezetekkel is bővülnek. Az ENSZ-közgyűlés 1974. évi ülésszakának határozata szerint a KGST megfigyelői státust kapott az Egyesült Nemzetek Szervezetében. Megtörténtek a kezdeti lépések a kapcsolatok felvételére a KGST és az Európai Gazdasági Közösség között.

3. A DIPLOMÁCIA, ÁLLAMKÖZI KAPCSOLATAINK

Az általános helyzet

A Magyar Népköztársaság 1970. december 31-én 88 országgal állt diplomáciai kapcsolatban. Azóta további 16 országgal vettük fel a diplomáciai kapcsolatokat (Ausztrália, Banglades, Csád, a Fülöp-szigetek, Gambia, Guinea-Bissau, Honduras, Kolumbia, Mexikó, a Német Szövetségi Köztársaság, Niger, Portugália, Ruanda, Thaiföld, Új-Zéland, Zaire). Egy országgal, Chilével felfüggesztettük diplomáciai kapcsolatainkat. Így jelenleg 104 országgal állunk diplomáciai kapcsolatban.

Kapcsolataink a szocialista országokkal

A két kongresszus közötti időszakban 36 kétoldalú megbeszélésre került sor 11 szocialista ország vezetőivel, pártjaink központi bizottságai első titkárainak, valamint országaink állam- és kormányfőinek részvételével. Ezen belül 8 alkalommal folytattunk eszmecserét a Szovjetunió, 7 alkalommal Lengyelország, 6 alkalommal Csehszlovákia, 3–3 alkalommal a Német Demokratikus Köztársaság, Bulgária, Jugoszlávia, 2–2 alkalommal a Vietnami Demokratikus Köztársaság és Mongólia, valamint egy-egy alkalommal Románia és Kuba párt- és állami vezetőivel.

A tárgyidőszakban magyar parlamenti küldöttség tett hivatalos

látogatást a Szovjetunióban, Csehszlovákiában, Bulgáriában, Romániában, a Német Demokratikus Köztársaságban és Jugoszláviában. Parlamenti delegációt fogadtunk Lengyelországból és Jugoszláviából.

A Magyar Népköztársaság a beszámolási időszakban újabb államközi megállapodásokat kötött a baráti szocialista országokkal. Ezek a megállapodások átfogják a kereskedelem, a közlekedés, a távközlés, az energetika, a tudomány, a technika, valamint a gazdaság és a kultúra tág területeit. 1972-ben megújítottuk a barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést Romániával.

Pártunk és kormányunk a tárgyalt időszakban is nagy figyelmet fordított az indokínai térség problémáira. Jelentős erkölcsi, politikai és anyagi segítséget nyújtottunk az amerikai agresszió ellen harcoló vietnami népnek. Több kormánynyilatkozatban elítéltük az Egyesült Államoknak és szövetségeseinek vietnami agressziós lépéseit, és követeltük az 1972-es decemberi amerikai terrorbombázások azonnali megszüntetését, majd a vietnami–amerikai megállapodás végrehajtását. A párizsi egyezmények aláírását követően országunk – mint a nemzetközi ellenőrző és felügyelő bizottság egyik tagja is – tevékenyen kiáll az egyezmény előírásainak teljes végrehajtásáért.

Államunk továbbra is támogatja a vietnami nép harcát, s erejéhez mérten hozzájárul a háború okozta károk helyreállításához Vietnamban. Pham Van Dong elvtársnak, a Vietnami Demokratikus Köztársaság Minisztertanácsa elnökének 1973. évi magyarországi látogatásakor az eddig nyújtott hosszú lejáratú hitel visszafizetéséről kétoldalú megállapodás keretében lemondtunk. 1974-ben számottevő hitelt és térítésmentes segélyt nyújtottunk a Vietnami Demokratikus Köztársaságnak. Ezt még kiegészíti társadalmi és tömegszervezeteink Vietnamnak nyújtott sokoldalú segítsége.

Kapcsolataink a fejlődő világ országaival

A két kongresszus közötti időszakban a fejlődő világ képviselőinek sorában látogatást tett hazánkban a Kongói Népi Köztársaság elnöke (1973), Sierra Leone elnöke (1974), a Jemeni Népi Demokratikus Köztársaság miniszterelnöke (1973), Libanon miniszterelnöke (1973), Líbia miniszterelnöke (1974), a Jemeni Népi Demokratikus Köztár-

saság miniszterelnök-helyettese (1973), Perón elnök személyes képviseletében Argentína gazdasági csúcsminisztere (1974), Algéria államminisztere (1974), II. Hasszán marokkói uralkodó személyes képviseletében Ali Jata, a Felszabadulás és Szocializmus Pártja főtitkára (1974).

Losonczi Pál elvtárs, az Elnöki Tanács elnöke látogatást tett Guineában, a Kongói Népi Köztársaságban, Algériában, Ghanában, Nigériában és Sierra Leonéban.

Fock Jenő elvtárs, a Minisztertanács elnöke hivatalos látogatást tett Indiában és Burmában. Kormányunk miniszterelnök-helyettesei látogatást tettek Argentínában, Chilében, Peruban, Ecuadorban, Tanzániában, Szíriában, a Jemeni Népi Demokratikus Köztársaságban, az Egyesült Arab Köztársaságban és Irakban.

A magyar külügyminiszter látogatást tett Irakban és Szíriában, s tárgyalásokat folytatott Budapesten Irak, Szudán, Szíria, Chile, az Egyesült Arab Köztársaság, Kuvait, a Jemeni Népi Demokratikus Köztársaság, a Kongói Népi Köztársaság, Sierra Leone, Szingapúr, a Fülöp-szigetek és Indonézia külügyminisztereivel.

A tárgyidőszakban országgyűlésünk elnökének vezetésével magyar parlamenti küldöttség tett hivatalos látogatást az Egyesült Arab Köztársaságban és Szíriában. Küldöttséget fogadtunk Indiából és Iránból.

Pártunk és kormányunk síkraszállt a közel-keleti válság rendezéséért, az izraeli agresszió beszüntetéséért. Ennek szellemében folytattunk Budapesten megbeszéléseket Jasszer Arafattal, a Palesztinai Felszabadítási Szervezet elnökével. Pártunk és kormányunk szolidaritást vállalt az arab, illetve az ázsiai, az afrikai és a latin-amerikai országok népeinek a nemzeti függetlenségért és társadalmi haladásért vívott harcával. Ez kifejeződött pártunk és kormányunk számos állásfoglalásában és az érintett népeknek nyújtott anyagi és politikai támogatásában.

Kapcsolataink a tőkésországokkal

1970–1974 között hazánkba látogatott dr. Bruno Kreisky osztrák kancellár, Pierre Messmer francia miniszterelnök, Trygve Bratteli norvég miniszterelnök és Kalevi Sorsa finn miniszterelnök.

Az említett időszakban Kádár János elvtárs látogatást tett Finnországban.

Losonczi Pál elvtárs hivatalos látogatást tett Ausztriában, Finnországban, és határ menti találkozón vett részt Franz Jonas osztrák államfővel.

Fock Jenő elvtárs Finnországba látogatott.

Parlamenti küldöttségeink jártak Japánban, Finnországban, Angliában és Dániában. Az országgyűlés elnöke a norvég parlament elnökének meghívására Norvégiába látogatott. Küldöttséget fogadtunk Japánból, Kanadából, Ausztriából, Dániából és Franciaországból. Fogadtuk továbbá a finn parlament elnökét.

A magyar külügyminiszter látogatást tett Ausztriában, Dániában, Olaszországban, s megbeszélést folytatott Budapesten a francia, az olasz, az amerikai és a nyugatnémet külügyminiszterrel.

Kormánydelegációnk Vályi Péter miniszterelnök-helyettes vezetésével hivatalos látogatást tett az Egyesült Államokban és Kanadában.

4. A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG TEVÉKENYSÉGE A NEMZETKÖZI SZERVEZETEKBEN

A Magyar Népköztársaságot képviselő különböző magyar szervek, intézmények és szakemberek mintegy 900 nemzetközi szervezetben működnek közre. Közülük a legfontosabb az Egyesült Nemzetek Szervezete, amelynek mintegy 20 szervében, illetve bizottságában rendelkezünk tagsággal. Ilyenek például a Leszerelési Bizottság, az Európai Gazdasági Bizottság (EGB), a Kereskedelmi és Fejlesztési Konferencia (UNCTAD), a Fejlesztési Program (UNDP), az Iparfejlesztési Szervezet (UNIDO), a Gyermekjóléti Alap (UNICEF).

A Magyar Népköztársaság tagja a legtöbb, ún. szakosított szervezetnek is. Ezek: a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO), a Mezőgazdasági és Élelmezési Szervezet (FAO), az ENSZ Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete (UNESCO), az Egészségügyi Világszervezet (WHO), a Nemzetközi Polgári Repülésügyi Szervezet (ICAO), a Postaügyi Világunió (UPU), a Meteorológiai Világszervezet (WMO), a Kormányközi Tengerészeti Tanácsadó Szervezet (IMCO), a Nemzetközi Távközlési Unió (ITU) és a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (IAEA).

1973-ban Magyarország tagja lett az Általános Tarifa- és Kereske-

delmi Egyezménynek (GATT). Az utóbbi évek során nagy számban létesült magyar tagság különböző nemzetközi nem kormányközi szervezetekben, különösen a tudományos és a kulturális szervezetekben. Ebben nagy szerepe volt hazánk bővülő nemzetközi kapcsolatainak és a magyar szakemberek külföldi jó hírnevének. A nemzetközi szervezeteken kívül hazánk tevékenyen kiveszi részét a szocialista országok által létrehozott szervezetek munkájából. Ezek közül az egyik legfontosabb a Dubnai Egyesített Atomkutató Intézet.

5. A NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS ÉS KULTURÁLIS KAPCSOLATOK

1970 óta jelentősen fejlődtek tudományos, kulturális kapcsolataink. Jelenleg 50 országgal van érvényes kulturális egyezményünk. Mintegy 120 kulturális és csaknem 350 műszaki és tudományos nemzetközi szervezetnek vagyunk a tagjai. A magyar kultúra és tudomány értékeit 1973–1974-ben mintegy 60 országba juttattuk el. 1973-ban 333 kiállítást mutattunk be külföldön, és különböző kulturális intézményeknek mintegy 7000 könyvet és 2400 hanglemezt küldtünk ki 46 országba.

A szocialista országokkal való kapcsolatokon belül kiemelkedő jelentőségű a Szovjetunióval való együttműködésünk. A szakember- és művészcseréknek több mint egyharmada a Szovjetunióval történik. Az oktatásügyi együttműködés során jelenleg 1116 ösztöndíjasunk részesül teljes és 500 kiegészítő képzésben a Szovjetunióban.

A fejlődő országokkal fennálló kulturális kapcsolatainkat elsősorban államközi egyezmények alapján valósítjuk meg. Arra törekedtünk, hogy országunk anyagi erejéhez mérten segítsük a fejlődő országokat oktatási és tudományos hálózatuk fejlesztésében, szakemberek képzésében és kulturális hagyományaik megőrzésében. Az 1973/74-es tanévben 65 fejlődő országból 1241-en tanultak hazánkban. 150 diplomás vett részt továbbképzésben. Tanulmányútra 40, termelési gyakorlatra 700 személy érkezett. Tízen UNESCO-támogatással rendezett tanfolyamon vettek részt. Új forma a KGST-ösztöndíjalap, amelynek fedezetével 1974-től 15–20 személyt fogadunk. Egy másik, új képzési formaként, speciális kihelyezett tanfolyamokat rendezünk több fejlődő országban.

Kulturális és tudományos, illetve műszaki-tudományos együttműkö-

dési egyezményt 29 fejlődő (10 ázsiai, 14 afrikai, 5 latin-amerikai) országgal kötöttünk. 1974-ben a fejlődő országokban 351 magyar szakember dolgozott.

A tőkésországok közül kulturális egyezményünk van Belgiummal, Ciprussal, Dániával, Finnországgal, Franciaországgal, Hollandiával, Olaszországgal. Kulturális csereprogramot bonyolítunk le Angliával és Törökországgal. Műszaki-tudományos egyezményt kötöttünk Angliával, Ausztriával, Franciaországgal és Olaszországgal. Intézményekkel kötöttünk megállapodásokat Angliában, az Egyesült Államokban, Japánban, a Német Szövetségi Köztársaságban és Svédországban.

6. MAGYAR TÁRSADALMI SZERVEZETEK, MOZGALMAK RÉSZVÉTELE A LEGJELENTŐSEBB POLITIKAI KONFERENCIÁKON 1970–1974 KÖZÖTT

A Béke-világtanács közgyűlése (Budapest, 1971.).

Az európai közvélemény közgyűlése az európai békéért és biztonságért (Brüsszel, 1972.).

Nemzetközi szolidaritási konferencia a vietnami nép támogatására (Párizs, 1972.).

A Nemzetközi Szövetkezeti Szövetség XXV. kongresszusa (Varsó, 1973.).

A Szakszervezeti Világszövetség VIII. kongresszusa (Várna, 1973.).

A X. Világifjúsági és Diáktalálkozó (Berlin, 1973.).

A Nemzetközi Vöröskereszt és a Vörös Félhold Társaságok nemzetközi konferenciája (Teherán, 1973.).

Az Ellenállók Nemzetközi Szövetségének 7. kongresszusa (Párizs, 1973.).

A békeerők világkongresszusa (Moszkva, 1973.).

Európai szakszervezeti vezetők találkozója (Genf, 1974.).

A Nemzetközi Diákszövetség XI. kongresszusa (Budapest, 1974.).

Európai szolidaritási konferencia a chilei nép támogatására (Párizs, 1974.).

IV. Közgazdász Világkongresszus (Budapest, 1974.).

A Demokratikus Ifjúsági Világszövetség IX. közgyűlése (Várna, 1974.).

A kongresszus megnyitása *1975. március 17.*

A kongresszust *Apró Antal*, a Politikai Bizottság tagja, az Országgyűlés elnöke nyitotta meg. Köszöntötte a kongresszus küldötteit, a testvérpártok delegációit és a meghívott vendégeket, majd javaslatot tett az elnökség tagjaira.

A küldöttek egyhangúlag választották meg az elnökség tagjait:
Kádár Jánost, a Központi Bizottság első titkárát.
Losonczi Pált, az Elnöki Tanács elnökét,
Aczél Györgyöt, a Politikai Bizottság tagját.
Apró Antalt, a Politikai Bizottság tagját,
Benke Valériát, a Politikai Bizottság tagját,
Biszku Bélát, a Politikai Bizottság tagját,
Fehér Lajost, a Politikai Bizottság tagját,
Fock Jenőt, a Politikai Bizottság tagját,
Gáspár Sándort, a Politikai Bizottság tagját,
Kállai Gyulát, a Politikai Bizottság tagját,
Nemes Dezsőt, a Politikai Bizottság tagját,
Németh Károlyt, a Politikai Bizottság tagját,
Nyers Rezsőt, a Politikai Bizottság tagját,
Győri Imrét, a Központi Bizottság titkárát,
Óvári Miklóst, a Központi Bizottság titkárát,
Pullai Árpádot, a Központi Bizottság titkárát,
Brutyó Jánost, a Központi Ellenőrző Bizottság elnökét,
Csehik Ferencnét, a főváros V. kerületi tanácsának elnökét,
Cservenka Ferencnét, a Központi Bizottság tagját, a Pest megyei Pártbizottság első titkárát,
Erdei Lászlónét, a Központi Bizottság tagját, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnökét,

Friss Istvánt, a Központi Bizottság tagját, Állami-díjas akadémikust,
Fülöp Zoltánné Szolnok megyei pedagógust,
Hunya István nyugdíjast, a MEDOSZ elnökét,
Juhász Bélát, a Dunai Vasmű olvasztárát,
Katona Imrét, a Központi Bizottság tagját, a Budapesti Pártbizottság első titkárát,
Kiss István Kossuth-díjas szobrászművészt, a Budapesti Pártbizottság tagját,
Koltai Nándornét, a Herendi Porcelángyár porcelánfestőjét,
Körtvélyes Istvánt, a Borsodi Vegyi Kombinát Állami-díjas vezérigazgatóját,
dr. Maróthy Lászlót, a Központi Bizottság tagját, a Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottságának első titkárát,
Mórocz Lajos vezérőrnagyot,
Parnicsán Lászlót, a 43-as Állami Építőipari Vállalat szocialista-brigád-vezetőjét, a Budapesti Párt-végrehajtóbizottság tagját,
dr. Pál Lénárd Kossuth-díjas akadémikust, a Központi Fizikai Kutató Intézet igazgatóját, a Budapesti Párt-végrehajtóbizottság tagját,
Pothornik József nyugdíjast, a Központi Bizottság tagját,
Szabó Jánosnét, a zalaegerszegi városi pártbizottság első titkárát,
Szarka Sándort, a beregdaróci Petőfi Mezőgazdasági Termelőszövetkezet elnökét.
Az elnökségbe választották a testvérpártok delegációinak vezetőit.

Megnyitó beszéd

Apró Antal,

a Politikai Bizottság tagja:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak! Kedves vendégeink!

Nagy jelentőségű eseményhez érkezett pártunk, szocialista hazánk: megkezdi tanácskozását a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusa. A Központi Bizottság a XI. kongresszust a párt szervezeti szabályzata előírásainak megfelelően, a pártdemokrácia legszélesebb körű biztosításával készítette elő. Jogos magabiztossággal láthat munkához pártunk legmagasabb fóruma. Teljesítettük a népünknek tett vállalást. A Magyar Szocialista Munkáspárt az elmúlt négy esztendőben is érvényesítette fő politikai irányvonalát, azt a politikát, amelynek helyességét immár csaknem két évtized gazdag tapasztalatai igazolják; azt a politikát, amelyet alkotó munkával, felelősségvállalással támogat az egész magyar nép.

A Magyar Szocialista Munkáspárt teljesítette nemzetközi kötelezettségeit is. Pártunk, a kommunista mozgalom felelős harci osztagaként, népünk és a nemzetközi munkásosztály ügyét szolgálva haladt előbbre a szocializmus építésének útján. Pártunk egész tevékenységének alapja, vezérvonala a marxizmus–leninizmus, a proletár internacionalizmus. Elvi politikánkból következik, hogy állandóan erősítjük, szélesítjük testvéri barátságunkat, szövetségünket a felszabadító Szovjetunióval, amely felbecsülhetetlen áldozatot vállal a szocializmus, a haladás és a világbéke győzelméért. Eredményeink gyarapodásában jelentős szerepe van a testvéri szocialista országokkal, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalommal való szoros együttműködésünknek is.

Munkánkat az elmúlt években a korábbinál kedvezőbb nemzetközi feltételek között végezhettük. Tovább növekedtek a szocializmus, a társadalmi haladás és a béke erői, reális lehetőséggé vált a világháború

elkerülése, a nemzetközi enyhülés érvényesülése. Ehhez, a szocialista országokkal szorosan együttműködve, erőnkhöz mérten mi is hozzájárultunk.

Kongresszusunk tanácskozása egybeesik hazánk felszabadulásának 30. évfordulójával. A három évtized alatt népünk nagyobb utat tett meg, mint korábban évszázadok alatt. Romjaiból újjáépült Magyarország, megszületett és megszilárdult a népi hatalom, megteremtettük a szocializmus alapjait, s most a fejlett szocialista társadalom felépítésén munkálkodunk.

Tisztelt kongresszus! Pártunk X. kongresszusa óta a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom sok kiváló harcosát vesztettük el. Fájdalmas kötelességünknek teszünk eleget, amikor megemlékezünk harcostársaink, elvtársaink haláláról. Elhunytak: *Egri Gyula, Erdélyi Károly, Háy László, Ilku Pál, Komócsin Zoltán, Soltész Istvánné, Somoskői Gábor* és *Vályi Péter* elvtárs, a Központi Bizottság tagjai, *Kaszás Ferenc* és *Papp Lajos* elvtárs, a Központi Ellenőrző Bizottság tagjai. Kegyelettel és tisztelettel emlékezünk azokra az elhunyt párton kívüli harcostársainkra, társadalmi és közéleti személyiségekre is, akik sok éven át együtt küzdöttek velünk népünk szabadságáért, szocialista hazánkért.

A X. kongresszus óta eltelt években a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom számos kiemelkedő harcosa távozott az élők sorából. Haláluk érzékeny veszteséget jelent mindannyiunk számára. Közöttük olyan kimagasló személyiségek voltak, mint *Walter Ulbricht* elvtárs, a Német Szocialista Egységpárt elnöke, *Abdel Khalek Mahgub* elvtárs, a Szudáni Kommunista Párt főtitkára, *Marc Drumaux* elvtárs, a Belga Kommunista Párt elnöke, *Tim Buck* elvtárs, a Kanadai Kommunista Párt elnöke, *Salvador Allende* elvtárs, a Chilei Szocialista Párt elnöke. Elhunyt elvtársaink, harcostársaink, barátaink emlékét kegyelettel őrizzük. Javaslom a tisztelt kongresszusnak, hogy egyperces néma felállással adózzon emléküknek.

Tisztelt kongresszus! Pártunk XI. kongresszusának megnyitásakor szeretettel és tisztelettel köszöntöm a küldött és meghívott elvtársakat. Szívélyesen üdvözlöm párton kívüli barátainkat és vendégeinket. Köszöntöm pártunk több mint 750 000-es tagságát, mindazokat a kommunistákat, akik felelősséggel szolgálják a nép ügyét. Tisztelettel

köszöntöm munkásosztályunkat, termelőszövetkezeti parasztságunkat, alkotó értelmiségünket, hazánk minden dolgozóját, akik áldozatkész munkával segítik a szocialista Magyarország felépítését. Valamennyiünk nevében üdvözlöm a kongresszusi és felszabadulási munkaverseny minden egyes részvevőjét. Köszöntöm e nagyszerű munkaverseny-mozgalom élharcosait, a szocialista brigádokat, amelyek mind szélesebb körben valósítják meg a szocialista módon dolgozni, élni és tanulni gazdag tartalmú jelszavát.

Pártunk Központi Bizottsága a párt XI. kongresszusára meghívta a szocialista országok kommunista és munkáspártjai és az európai tőkésországokban harcoló testvérpártjaink küldöttségeit. Örülünk annak, hogy meghívásunkat elfogadták és képviseltetik magukat tanácskozásunkon. Valamennyiünk nevében forró elvtársi szeretettel köszöntöm testvérpártjaink küldöttségeit.

Őszinte tisztelettel és forró szeretettel, egész pártunk, dolgozó népünk nevében köszöntöm a Szovjetunió Kommunista Pártja küldöttségét, élén *Leonyid Iljics Brezsnyev* elvtárssal, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkárával.

Forró szeretettel üdvözlöm a Bolgár Kommunista Párt küldöttségét *Todor Zsivkov* elvtársnak, a Központi Bizottság első titkárának vezetésével; Csehszlovákia Kommunista Pártjának küldöttségét *dr. Gustáv Husák* elvtársnak, a Központi Bizottság főtitkárának vezetésével; a Lengyel Egyesült Munkáspárt küldöttségét *Edward Gierek* elvtársnak, a Központi Bizottság első titkárának vezetésével; a Német Szocialista Egységpárt küldöttségét *Erich Honecker* elvtársnak, a Központi Bizottság első titkárának vezetésével; a Jugoszláv Kommunisták Szövetségének küldöttségét *Jure Bilics* elvtársnak, a Központi Bizottság Elnöksége Végrehajtó Bizottsága titkárának vezetésével; a Koreai Munkapárt küldöttségét *Szo Csol* elvtársnak, a Politikai Bizottság tagjának, a Központi Ellenőrző Bizottság elnökének vezetésével; a Kubai Kommunista Párt küldöttségét *Pedro Miret* elvtársnak, a Központi Bizottság Titkársága tagjának vezetésével; a Mongol Népi Forradalmi Párt küldöttségét *Demcsigijn Molomzsamc* elvtársnak, a Politikai Bizottság tagjának, a Központi Bizottság titkárának vezetésével; a Román Kommunista Párt küldöttségét *Ilie Verdet* elvtársnak, a Központi Bizottság Politikai Végrehajtó Bizottsága tagjának, a Köz-

ponti Bizottság titkárának vezetésével; a Vietnami Dolgozók Pártja küldöttségét *Hoang Van Hoan* elvtársnak, a Politikai Bizottság tagjának vezetésével; a Francia Kommunista Párt küldöttségét *René Piquet* elvtársnak, a Politikai Bizottság tagjának, a Központi Bizottság titkárának vezetésével; az Olasz Kommunista Párt küldöttségét *Alfredo Reichlin* elvtársnak, a Politikai Bizottság tagjának vezetésével; a Portugál Kommunista Párt küldöttségét *Carlos Aboim Ingles* elvtársnak, a Központi Bizottság tagjának vezetésével; Ausztria Kommunista Pártjának küldöttségét *Alois Peter* elvtársnak, a Politikai Bizottság tagjának vezetésével; a Belga Kommunista Párt küldöttségét *Frans van den Branden* elvtársnak, a Politikai Bizottság tagjának vezetésével; a Ciprusi Dolgozó Nép Haladó Pártjának küldöttségét *Georgosz Krisztodulidesz* elvtársnak, a Politikai Bizottság tagjának vezetésével; a Dán Kommunista Párt küldöttségét *Preben Henriksen* elvtársnak, a Politikai Bizottság tagjának, a Központi Bizottság titkárának vezetésével; a Finn Kommunista Párt küldöttségét *Anna-Liisa Hyvönen* elvtársnőnek, a Politikai Bizottság tagjának vezetésével; a Görög Kommunista Párt küldöttségét *Harilaosz Florakisz* elvtársnak, a Központi Bizottság első titkárának vezetésével; Nagy-Britannia Kommunista Pártjának küldöttségét *Vic Eddisford* elvtársnak, a Politikai Bizottság tagjának vezetésével; a Német Kommunista Párt küldöttségét *Hermann Gautier* elvtársnak, a párt elnökhelyettesének vezetésével; a Norvég Kommunista Párt küldöttségét *Arne Jörgensen* elvtársnak, a Politikai Bizottság tagjának vezetésével; a Nyugat-berlini Szocialista Egységpárt küldöttségét *Bruno Kuster* elvtársnak, a Pártvezetőség Irodája tagjának, a Pártvezetőség titkárának vezetésével; a San Marinó-i Kommunista Párt küldöttségét, *Ermenegildo Gasperoni* elvtársnak, a párt elnökének vezetésével; a Spanyol Kommunista Párt küldöttségét *Juan Gómez* elvtársnak, a Végrehajtó Bizottság tagjának vezetésével; a Svájci Munkapárt küldöttségét *Franz Dübi* elvtársnak, a Politikai Bizottság tagjának vezetésével; a Svéd Baloldali Párt–Kommunisták küldöttségét *Per Israelsson* elvtársnak, a Központi Bizottság tagjának vezetésével; a Török Kommunista Párt küldöttségét *I. Bilen* elvtársnak, a Központi Bizottság főtitkárának vezetésével.

A KONGRESSZUS MUNKABIZOTTSÁGAI

A XI. kongresszus titkársága: Vezetője: Pullai Árpád. Tagjai: Horváth István, Karakas László, Venéczi János, Záhorzik Teréz.

Fellebbviteli Bizottság: Elnöke: Varga Gyula. Tagjai: Cservenka Ferencné, Herczeg Károly, dr. Ladányi József, Lantos Zoltán, Sándor József.

Jelölő bizottság: Elnöke: Biszku Béla. Tagjai: Békési Istvánné, Bocz József, dr. Bodnár Ferenc, Borbély Sándor, Brutyó János, dr. Burgert Róbert, Frank Ferenc, dr. Gajdócsi István, dr. Gergely István, Jakab Sándor, Jávorszky József, Katona Imre, Kovács Antal, dr. Márta Ferenc, Nagy Károlyné, Pap János, K. Papp József, Port Árpád, Söjtör János, Takács Imre, dr. Tar Imre, Tarcsai Tibor, Varga Péter, Vaskó Mihály.

Programnyilatkozat-szerkesztő bizottság: Vezetője: Óvári Miklós. Tagjai: Horváth Miklós, Katona István, Király Andrásné, dr. Nagy József, Nagy Richárd, dr. Romány Pál, Sarlós István, Somodi Gyula.

Határozatszerkesztő bizottság: Vezetője: Győri Imre. Tagjai: Háry Béla, Lázár György, dr. Molnár Endre, Papp György, Párdi Imre, Puja Frigyes, Sikula György, Tóth Imre, Tóth József, Vadas Sándorné.

Mandátumvizsgáló bizottság: Elnöke: Havasi Ferenc. Tagjai: Balogh Mihályné, Járay Ferencné, Kocsis Béláné, Maurer Mihályné, Mészáros László, dr. Prohászka József, Rév Lajos, Somogyi Sándor.

Szavazatszedő bizottság: Elnöke: Nemeslaki Tivadar. Tagjai: Géczi János, dr. Komócsin Mihály, Kovács Károly, dr. Kőrös Gáspár, Méhes Lajos, Szabó Lajosné, Szabó Miklós, Szépvölgyi Zoltán.

A KONGRESSZUS NAPIRENDJE

1. A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának beszámolója;

– a Központi Bizottság határozattervezete a XI. kongresszusnak;

– a Központi Bizottság javaslata a szervezeti szabályzat módosítására;

– a Központi Bizottság javaslata a Magyar Szocialista Munkáspárt programnyilatkozatára.

Előadó: *Kádár János.*

2. Az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának jelentése.
Előadó: *Brutyó János.*
3. A fellebbviteli bizottság jelentése.
Előadó: *Varga Gyula.*
4. A Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság tagjainak megválasztása.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának beszámolója

ELŐADÓ:

Kádár János,

a Központi Bizottság első titkára

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak! Kedves elvtársnők!

Az egész magyar társadalom kiemelkedő fontosságú eseményéhez érkeztünk el ma, amikor összeült és megkezdi munkáját pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusa. Jelentjük, hogy pártunk a szervezeti szabályzat előírásainak, a pártélet normáinak megfelelően készült fel a kongresszusra. A Központi Bizottság kidolgozta, vitára bocsátotta kongresszusi irányelveit, a szervezeti szabályzat módosítására tett javaslatait; elkészítette, nyilvánosságra hozta a párt új programnyilatkozatának tervezetét. A kongresszus küldöttei megkapták a Központi Bizottság előzetes írásos jelentését a végzett munka, fejlődésünk számszerű adatairól.

A pártszervezetekben nagy felelősséggel és aktivitással megtárgyalták a kongresszus okmányait, a taggyűléseken a párttagoknak mintegy negyede észrevételeket és javaslatokat fűzött hozzájuk. A párttagság megvitatta a végzett munkát, demokratikusan megválasztotta küldötteit a pártértekezletekre, majd azokon a kongresszusra. A Központi Bizottság felkérésére a kongresszusi irányelveket és a párt új program-

nyilatkozatának tervezetét véleményezte a Hazafias Népfront Országos Tanácsa, a Szakszervezetek Országos Tanácsa, az Országos Szövetkezeti Tanács, a Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége, a Magyar Nők Országos Tanácsa, a Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottsága. Elmondhatjuk, hogy a két kongresszusi dokumentum megvitatásába ily módon bekapcsolódott az egész magyar közvélemény. Minden szükséges feltétel létrejött ahhoz, hogy a kongresszus megkezdje és eredményesen elvégezze munkáját.

A Központi Bizottság a kongresszusi időszak félidejében, 1972 novemberében napirendre tűzte, kritikusan és önkritikusan ellenőrizte a X. kongresszus határozatainak végrehajtását és most ismét elkészítette a számadást. A Központi Bizottság jelentheti a XI. kongresszusnak, hogy a párt a beszámolási időszakban, a X. kongresszus határozatainak végrehajtásán dolgozva, egész tevékenységében híven követte a kongresszuson kijelölt politikai irányvonalat. A legutóbbi négy év alatt végzett munka eredményeként országunkban lendületesen és magasabb szinten folytatódott a szocialista társadalom építése, erősebb lett rendszerünk, hazánk, a Magyar Népköztársaság.

Az eredmények legfőbb forrása, hogy pártunk a marxizmus–leninizmus nemzetközi érvényű tanításait, a szocialista építőmunka általános érvényű törvényeit, a nemzetközi munkásmozgalom harci tapasztalatait alkotóan alkalmazza hazánk viszonyaira. Politikánk érvényesülését biztosította pártunk összeforrottsága, eszmei, politikai és cselekvési egysége. Politikánk nem szűk pártérdeket képvisel, hanem a munkásosztály, egész dolgozó népünk érdekeit fejezi ki. Elmondhatjuk, hogy pártunk és népünk a politikának, a szocializmus építésének minden alapvető kérdésében egyetért. Ezt jól kifejezi a dolgozók millióit átfogó, nagyszerű szocialista munkaverseny-mozgalom is, amely pártunk XI. kongresszusának és hazánk felszabadulása 30. évfordulójának tiszteletére bontakozott ki.

A Magyar Szocialista Munkáspárt vezető szerepe társadalmunk életében teljes mértékben érvényesül. Pártunk mindig hangsúlyozta, hogy a szocializmus építése az egész nép műve és a történelemformáló erő maga a nép. Sokat, mindennél többet jelent ma nálunk a párt és a nép szoros kapcsolata, összeforrottsága, a párt és a tömegek közötti kölcsönös bizalom. Népünk tudja, hogy minden helyzetben számíthat

harcedzett pártunkra; pártunk tudja, hogy minden feladat megoldásában bizton építhet népünkre, a szocialista nemzeti összefogás élő, évről évre növekvő erejére. Most, amikor négy év munkájának, a szocializmus építésének nagy eredményeiről adhatunk számot, a Központi Bizottság köszönetet mond a párttagságnak az odaadó munkáért; köszönetet mond párton kívüli szövetségeseinek; köszönetet mond a magyar munkásosztálynak, a parasztságnak, az értelmiségnek, egész népünknek azért a támogatásért, amelyet politikánk megvalósításához, a X. kongresszus határozatainak teljesítéséhez nyújtottak.

Amikor áttekintjük végzett munkánkat, nem feledkezünk meg arról, hogy pártunk, a magyar nép nem önmagában, elszigetelten él és dolgozik. A szocializmust építő magyar népnek nagy barátai és szövetségesei vannak határainkon túl, akikkel közös fronton harcol és együtt dolgozik. A beszámolási időszak békés építőmunkájának nagyszerű eredményeiben benne vannak a szocialista országok együttműködésének a gyümölcsei is. Amikor eredményeinkről szólunk, pártunk őszinte köszönetet mond a munkánkhoz nyújtott segítségért a kommunizmust építő nagy szovjet népnek, a szocialista országok testvéri népeinek. Őszinte köszönetet mondunk a szolidaritásért, a harcunkhoz nyújtott segítségért a testvéri kommunista és munkáspártoknak, a velünk együtt küzdő haladó erőknek, a szocialista Magyarország minden barátjának.

Számba véve és értékelve az összes körülményeket, amelyek közepette pártunk dolgozik és a magyar nép a szocialista társadalmat építi, megállapíthatjuk, hogy pártunk XI. kongresszusa megfelelő politikai helyzetben kezdi meg és végzi munkáját. A Központi Bizottság beszámolója arra törekszik, hogy hű képet adjon a végzett munkáról, a munka eredményeiről és fogyatékosságairól. A beszámoló tárgyalja a legközelebbi évek feladatait, és jelzi távlati törekvéseinket, céljainkat is. Benyújtottuk a határozati javaslatot, a szervezeti szabályzat módosításának és a párt új programnyilatkozatának tervezetét. A döntés joga a kongresszus kezébe van letéve.

A Központi Bizottság abban a mély meggyőződésben, hogy a párttagság és a pártonkívüliek millióinak óhajával összhangban teszi, mindenekelőtt azt kéri a kongresszustól, hogy erősítse meg pártunknak a gyakorlatban bevált, eddig is követett fő irányvonalát mind a bel- és külpolitikában, mind a gazdasági és kulturális építőmunkában, mind

az életszínvonal-politikában. A kongresszus összegezze a munka tapasztalatait, válaszoljon a fejlődés új kérdéseire, határozza meg a feladatokat, jelölje ki az utat, amelyen haladva, munkánkat tovább folytatva, építjük a fejlett szocialista társadalmat és a legjobban szolgáljuk népünket, hazánkat.

I. A TÁRSADALMI VISZONYOK FEJLŐDÉSE, AZ ÁLLAMÉLET ÉS A SZOCIALISTA DEMOKRÁCIA

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A Központi Bizottság beszámolójában elsőként a társadalom alapkérdéseivel kíván foglalkozni. Meg kell állapítani, hol tart ma társadalmunk fejlődése és mi a fejlődés további útja. A kongresszus megállapíthatja, hogy a Magyar Népköztársaság társadalmának a X. kongresszus idején is vitathatatlan szocialista jellege az utóbbi négy évben minden tekintetben tovább erősödött.

A társadalmi viszonyokon belül a legdöntőbb a hatalom kérdése. Államunk, amely osztálytartalmát tekintve proletárdiktatúra, s amelynek legfőbb politikai alapja a munkás-paraszt szövetség, a beszámolási időszakban rendeltetésének megfelelően működött. A munkásosztály a hatalom gyakorlásába bevonta a termelőszövetkezeti parasztságnak, az értelmiségnek, a szocializmus építésén dolgozó legszélesebb tömegeknek a képviselőit. Hazánkban ezáltal az egész dolgozó nép hatalma valósul meg. Pártunk mint kormányzó párt, szövetségeseivel együtt, az állam segítségével gondoskodott és gondoskodik róla, hogy a szocializmus építésének programja és követelményei minden területen megvalósuljanak.

A X. kongresszus határozatai végrehajtásának eredményeként a beszámolási időszakban az államélet, az állami munka jelentősen fejlődött.

Az országgyűlés, mint a népszuverenitás legfőbb szerve, széles körű törvényhozó munkát végzett. A beszámolási időszakban megalkotott törvények közül kiemelkedik az, amely módosította népköztársaságunk alkotmányát, s népünk eddigi munkájának, harcának eredményeként

kimondhatta: a Magyar Népköztársaság szocialista állam, a munkásosztály marxista–leninista pártja a társadalom vezető ereje.

Az országgyűlés megalkotta a tanácsokról, az ifjúságról, a szövetkezetekről, a népgazdasági tervezésről, a külkereskedelemről, a bíróságokról, az ügyészségekről és az egészségügyről szóló törvényt, valamint módosította a családjogi törvényt. Rendszeresen áttekintette a végrehajtást, ellenőrizte a kormányzati tevékenységet. A növekvő demokratizmus jegyében sor került választási rendszerünk fejlesztésére, az állampolgárok közvetlen jelölési jogának biztosítására.

A szocialista demokrácia fejlesztésének útján nagy lépésnek tekinthetjük, hogy az egységes államszervezet részeként erősödött a tanácsok népképviseleti, önkormányzati és államigazgatási jellege és funkciója. A tanácsok mindinkább területük felelős gazdái, és össztársadalmi feladataink megoldásában is hatékonyan vesznek részt.

Népköztársaságunk kormánya, amely központi szerepet tölt be az állami szervek irányításában, a X. kongresszust követően részletes munkaprogram alapján segítette a kongresszus határozatainak végrehajtását. Társadalompolitikai céljaink megvalósulását az állami tevékenységben jogszabályokkal és megfelelő joggyakorlattal is alátámasztottuk.

A párt, a kormány gondoskodott róla, hogy államunk létfontosságú intézményei rendeltetésüknek megfelelően működjenek. Az állami, társadalmi rendünk védelméhez szükséges anyagi eszközöket biztosítottuk. A magyar néphadsereg egész személyi állománya méltó a nép megbecsülésére. Hadseregünk a kor követelményeinek színvonalán áll és a Varsói Szerződés szervezetében tömörült fegyvertársaival jó együttműködésben védi országunk szuverenitását, nemzeti függetlenségünket, biztosítja, hogy népünk békében és biztonságban élhet. A Belügyminisztérium, a határőrség, a rendőrség, az ügyészségek, a bíróságok, a jogvédő és jogszolgáltató intézményeink dolgozói felelős és áldozatkész munkával megfelelően betöltik hivatásukat. A szocialista közrend védelmében – a hivatásos szervek és testületek mellett – részt vesznek a dolgozók önkéntes társadalmi szervei: a munkásőrség, az önkéntes rendőrök, az ifjúgárdisták egységei. Hazánkban népi államunkat, népünk szocialista vívmányait, minden állampolgárunkat védelmező törvényes rend van, érvényesült és az utóbbi négy évben tovább szilárdult a szocialista törvényesség.

A kongresszushoz benyújtott programnyilatkozat a hazánkban folyó szocialista építés és a világfejlődés jelenlegi szakaszát figyelembe véve, tartalmazza az állam kérdésében szükséges, világos elvi állásfoglalást: a szocialista államra, annak erősítésére, munkájának tökéletesítésére mindaddig szükség van, amíg az imperialista hatalmak veszélyeztetik a békét, amíg a külső és belső reakciós erők zavarkeltő kísérletei akadályozhatják a szocializmus építését. Az ország belső viszonyai is mindaddig szükségessé teszik az állam létét, az államélet fejlesztését, amíg a gazdasági és kulturális építés alapvető feladatai csak az állam irányító és szervező tevékenységével oldhatók meg.

Társadalmunk további fejlődése során, az osztályok közötti különbségek csökkenésével, a fejlett szocialista társadalom megteremtésével a proletárdiktatúra állama fokozatosan átalakul az egész nép szocialista államává, amelynek vezető ereje továbbra is a munkásosztály marad. A fejlett szocialista társadalomban létre jönnek és fejlődnek a kommunista társadalmi önkormányzat elemei.

A szocialista demokrácia társadalmunk fejlettségének lényeges mutatója. Ennélfogva a szocialista társadalom, az államélet, politikai rendszerünk fejlesztésének elsőrendű követelménye a szocialista demokrácia mind teljesebb kibontakoztatása.

A társadalmi fejlődés történelmi tapasztalatai világosan megmutatják, hogy egy rendszer demokratizmusát nem formális szervezeti keretei határozzák meg, hanem alapvetően és mindenkor az dönti el, kinek a kezében van a hatalom, és hogy ez a hatalom milyen osztályok számára, milyen kérdésekben biztosít jogot és tényleges lehetőséget a beleszólásra az állam, a társadalom ügyeibe. A demokrácia jellegét alapvetően az határozza meg, hogy van-e a dolgozóknak tényleges döntési, ellenőrzési lehetőségük. Hazánkban azért hozhattuk létre és fejleszthetjük a legmagasabb rendű demokratizmust, a szocialista demokráciát, mert nálunk megszűntek a kizsákmányoló kapitalista és földesúri osztályok, a termelési eszközök köztulajdonban vannak, a társadalmunkat alkotó dolgozó osztályok és rétegek alapvető érdekei közösek és képviselőik részt vesznek a hatalom gyakorlásában. A mi szocialista demokráciánk, a demokrácia szó eredeti értelmében a nagy többség uralma, a nép uralma és a köz érdekeit szolgálja.

A szocialista demokrácia fejlesztésében, annak minden fő területén

- az államélet, a tanácsi, az üzemi és a szövetkezeti demokrácia fejlesztésében egyaránt – érzékelhető mértékben előbbre jutottunk. Az állampolgárok, a dolgozók mind nagyobb számban és mértékben szólhatnak bele közvetlenül is az országos politika, a lakóterület, illetve az üzem, a szövetkezet ügyeinek eldöntésébe. Szocialista törekvéseinknek, rendszerünk politikai alapjainak erősítése azt igényli, hogy a párt és minden szervezete a jövőben is nagy figyelmet fordítson a szocialista demokrácia további kibontakoztatására a társadalom életének minden területén.

A szocialista demokrácia erősítésén belül most előtérben álló feladat az üzemi, a munkahelyi demokrácia fejlesztése. A tapasztalatok azt bizonyítják, hogy ha erősödik az üzemi demokrácia, ha a dolgozóknak nagyobb a beleszólási lehetőségük a vállalati gazdálkodásba, a helyi és a közügyekbe, ez fokozza aktivitásukat, szélesíti látókörüket és növeli felelősségtudatukat. Az üzemi demokrácia alapintézményei és letéteményesei a gyárakban, a vállalatokban, az állami gazdaságokban tevékenykedő párt-, szakszervezeti és KISZ-szervezetek, a termelési tanácskozások és a dolgozók más fórumai.

Az üzemi demokrácia továbbfejlesztése a legközelebbi években elsősorban a már meglevő demokratikus fórumok még hatékonyabb munkájától, még jobb működésétől függ. Segíteni kell mindezeknek a fórumoknak a további fejlődését. Először azzal, hogy növeljük a pártszervezetek jogkörét az üzemi, a vállalati szintű feladatok összehangolásában, a vállalatok éves és ötéves terveinek kialakításában és jóváhagyásában. Másodszor azzal, hogy általánossá tesszük a munkások, a fizikai dolgozók bevonását a vezetés fontos szerveinek, az igazgatói tanácsoknak és a vállalati felügyelő bizottságoknak a munkájába. Harmadszor az üzemek állami vezetői a gazdasági vezetés színvonalának emelésével, a vállalatok belső szervezetének korszerűsítésével, a vállalat ügyeiről, problémáiról a dolgozóknak adott rendszeres és jó tájékoztatással segíthetik és segítsék a demokrácia tényleges érvényesülését.

Az államélet, a tanácsok, az üzemek, a szövetkezetek demokratikus intézményeinek továbbfejlesztésével, a szocialista demokrácia általános kibontakoztatásával közelebb jutunk annak a lenini követelménynek a megvalósításához, hogy az állampolgárok többsége váljék a

hatalom gyakorlásának és a közügyek intézésének részesévé. Ez a munkáshatalom, a szocialista állam erősítésének és fejlesztésének elsőrendű követelménye, pártunk politikai programjának fontos része.

A marxizmus–leninizmus vitathatatlan alaptétele, hogy a tulajdonviszonyok minden társadalomnak a lényegét fejezik ki. A kapitalista tulajdonviszonyok, az a tény, hogy a termelési eszközöket a kiváltságos osztályok birtokolják, a dolgozó milliók kizsákmányolását jelenti. A szocialista tulajdonviszony, a termelési eszközök köztulajdona ellenben azt jelenti, hogy nálunk megszűnt az embernek ember által történő kizsákmányolása, hogy a munka minden gyümölcse a népet illeti.

Hazánkban azonnal a felszabadulás után kezdetét vette a termelési eszközök kapitalista magántulajdonának a felszámolása, a nagybirtokok kisajátítása. Ez a folyamat 1948, a fordulat éve után teljesedett ki, amikor létrejött a munkásosztály hatalma és meggyorsult a szocialista tulajdonviszonyok kialakítása. A tőkés tulajdon teljes kisajátításával a negyvenes évek végén, majd az 1960-as évek elején a mezőgazdaság szocialista átszervezésével általánossá váltak hazánkban a szocialista tulajdonviszonyok.

A szocialista tulajdonviszonyok kialakításával teremtődött meg hazánkban a szocialista társadalmi rend. Az állami tulajdon létrehozása az iparban és az állami, illetve a szövetkezeti tulajdon létrehozása a mezőgazdaságban tette lehetővé a termelőerők gyors ütemű növelését, társadalmunk szocialista fejlődését.

A Magyar Népköztársaságban a szocialista tulajdonnak, a szocialista termelési viszonyoknak ma uralkodó helyzetük van. Az állami és a szövetkezeti vállalatokban, üzemekben, intézményekben dolgozik a foglalkoztatottaknak 95 százaléka, itt termelik meg a nemzeti jövedelemnek több mint 98 százalékát. Állami tulajdonban van a termelési eszközök döntő többsége, s ez a szocialista tervgazdálkodás legfontosabb alapja és biztosítéka. A szövetkezeti tulajdon fontos helyet foglal el a mezőgazdaságban, az ipari termelés és a szolgáltatás, a kereskedelem több ágazatában.

A Központi Bizottságnak az a véleménye, hogy társadalmunk továbbfejlődése most már nem a tulajdonviszonyok gyökeres megváltoztatását, hanem mind az állami, mind a szövetkezeti tulajdon erősítését, továbbfejlesztését igényli. Jobban kell hasznosítanunk azokat a nagy

tartalékokat, amelyek az uralkodóvá vált szocialista tulajdonban és termelési viszonyokban rejlenek. Az állami és a szövetkezeti tulajdon fejlesztése egyaránt szolgálja a munkásosztály és a termelőszövetkezeti parasztság, végső fokon az egész nép érdekeit.

Amikor a tulajdonviszonyokról szólunk, pártunk azon elvi álláspontjából indulunk ki, hogy az állami és a szövetkezeti tulajdon egytípusú, szocialista tulajdon. Különbség van azonban közöttük a munka társadalmasításának fokában, a vezetés, az irányítás és a jövedelemelosztás módjában; az állami tulajdon társadalmasításának foka magasabb.

A mezőgazdasági termelőszövetkezetek szocialista jellege az elmúlt négy évben tovább erősödött. Az általuk használt földterületnek ma már csaknem fele a szövetkezetek tulajdona. Nagy sikere rendszerünknek, hogy a szövetkezeti tulajdon alapján termelőszövetkezeteinkben kifejlődött a modern, szocialista nagyüzemi gazdálkodás. A mezőgazdasági termelőszövetkezetek felzárkóztak az iparhoz, a népgazdaság más ágaihoz, s ezzel a magyar népgazdaság minden területén a szocialista termelési viszonyok váltak uralkodókká.

Az erősödő szövetkezeti tulajdon legyen még szilárdabb alap a termelőszövetkezeti gazdálkodás fejlesztéséhez, amelynek fő útja ma már: a hatékonyság, a hozamok növelése, a tartalékok feltárása és hasznosítása minden gazdaságban; a közepesen gazdálkodó szövetkezetek felzárkóztatása a jól gazdálkodókhoz; a kedvezőtlen adottságú szövetkezetek termelési feltételeinek javítása; a korszerű gazdálkodást segítő legkülönfélébb együttműködési formák kialakítása és kihasználása.

Külön kell foglalkoznunk a földtulajdon néhány elvi kérdésével. A föld ma részben állami, részben szövetkezeti tulajdonban, részben az állampolgárok személyi, illetve magántulajdonában van. A föld azonban, a tulajdonformától függetlenül, nemzeti kincs. Ennek megfelelően, eddigi politikánkat folytatva, gondoskodni kell róla, hogy a föld hasznosítása az egész nép, a nemzet érdekeit szolgálja.

Ebből a célból először: az állami tulajdonban levő földek eladását fokozatosan csökkenteni kell és néhány év múlva meg kell szüntetni. Másodszor: a mezőgazdasági szövetkezetek használatában levő földeket

fokozatosan szövetkezeti tulajdonná kell változtatni. Harmadszor: a magánkézben levő földek adásvételét állami ellenőrzés alá kell vonni.

Pártunk azért tartja elengedhetetlennek ezeket az intézkedéseket, mert társadalmunk szocialista fejlődése szükségessé teszi, hogy minden termelési eszköznek, így a földnek a hasznosítása is feleljen meg a társadalom, a dolgozó közösségek, az állampolgárok egyetemes érdekeinek. Nem engedhető meg, hogy bárki is üzérkedhessék a földdel, a nép vagyonával. Ugyanakkor biztosítani kell, hogy bérlet formájában, kedvezményesen azok is házhelyhez, telekhez jussanak, akik anyagi helyzetük miatt nem vásárolhattak és a jövőben sem lenne módjuk rá.

A jövőben is fennmarad elsősorban a lakosságot kiszolgáló kisiparosok, kiskereskedők magántulajdona. Ez főként a saját munkán és a családtagok munkáján alapulhat.

Az ország közvéleményében egyre inkább megnyilatkozik az az óhaj, hogy a szocialista elvek, a társadalmi igazságosság alapján szabályozni kell az állampolgárok személyi tulajdonát is. Államunk törvényeivel is elismeri és védi a munkával szerzett személyi tulajdont. A személyi tulajdon gyarapodása szocialista építőmunkánk eredménye. A párt politikájának alapvető célja a lakosság anyagi és kulturális szükségleteinek mind jobb kielégítése, s ez együtt jár a személyi tulajdonban levő javak körének a bővülésével.

A párt szocialista rendszerünk sarkalatos elvének tekinti, hogy a személyi tulajdon a társadalom számára hasznos munkából származzék és jogos igényt elégítsen ki. Ennek érdekében olyan szabályozást tart kívánatosnak, hogy a személyi tulajdon gyarapodásának mértéke az egyének és a családok szükségleteinek kielégítése legyen, azt szolgálja, és ne sértse a közérdeket, a szocialista elveket.

Társadalmunk helyzetének pontos megítélése, a hatalom és a tulajdonviszonyok elemzésén kívül, megkívánja annak megvizsgálását is, hogyan fejlődtek hazánkban az utóbbi időben az egyes társadalmi osztályok, hogyan alakultak nálunk az osztályviszonyok.

Szocialista építésünk vezető ereje, a munkásosztály, a beszámolási időszakban is tovább fejlődött. Társadalmunknak számbelileg is legnagyobb osztálya: az aktív keresők 58 százaléka munkás. A munkásosztály politikai állásfoglalása, tevékenysége, fegyelme, szemlélete

meghatározó módon hatott a dolgozók minden csoportjának, rétegének a felfogására.

A Központi Bizottság a beszámolási időszakban folyamatosan foglalkozott a munkásosztállyal kapcsolatos kérdésekkel. Intézkedéseket hozott a munkásosztály élenjáró szerepének megszilárdítására, megkülönböztetett módon foglalkozott a derékhadat alkotó nagyüzemi munkások helyzetével. A szocialista építés elengedhetetlen követelménye, az egész dolgozó nép érdeke, hogy a munkásosztály vezető szerepe az elmúlt idők eredményeire alapozva a társadalmi élet minden területén tovább erősödjék, politikai súlya, szerepe tovább növekedjék. Fontos az is, hogy a párt-, a társadalmi, az állami szervek vezető tisztségeiben és testületeiben továbbra is kellő arányban legyenek ott a termelésben élenjáró, a társadalmi tevékenységben kiemelkedő és megfelelően felkészült munkások, fizikai dolgozók.

Parasztságunk, amely a szövetkezeti mozgalom útján jutott el a szocializmushoz, társadalmunk aktív építője. A szövetkezeti parasztság szocialista fejlődését meggyorsították az ország általános társadalmi, gazdasági, kulturális előrehaladásában, valamint a szövetkezetek tevékenységében és fejlesztésében elért eredmények.

A munkásosztály és a parasztság együtt vetette meg a szocialista ipar és mezőgazdaság alapjait, együtt védte meg a népi hatalmat, és együtt halad a jövőbe vezető úton. A szocialista építés során kivívott nagy, közös győzelmek szilárddá kovácsolták és tovább erősítették a munkás-paraszt szövetséget. Pártunk nagy fontosságot tulajdonít e szövetség fejlesztésének munkásosztályunk, parasztságunk, egész népünk, nemzetünk javára.

A szocializmus építésében a tudomány, a technika, a kultúra növekvő társadalmi jelentőségével, a tudományos-technikai fejlődéssel párhuzamosan fokozódik az értelmiség szerepe, gyarapodnak sorai. Az aktív keresőknek 24 százaléka szellemi munkakörben dolgozik: értelmiségi, illetve alkalmazott. Közülük minden ötödik felsőfokú végzettségű, illetve irányító munkakört tölt be. Tíz diplomás közül kilenc már 1949 után szerezte diplomáját, többségük munkás- vagy parasztszármazású. Joggal mondhatjuk, hogy szocialista társadalmunk értelmiségének döntő többsége munkájával és közéleti tevékenységével a népet, a szocializmus építését szolgálja.

A szellemi munkaerőt, a magas fokú szaktudást és felkészültséget a szocialista haladás, a nemzet felemelkedése érdekében minden területen hozzáértően és szervezettebben kell gyümölcsöztetni. Az a célunk, hogy tovább erősödjék értelmiségünk szocialista elkötelezettsége, közéleti érdeklődése és aktivitása.

A beszámolási időszakban javult a nők társadalmi helyzete, fokozódott anyagi, erkölcsi megbecsülése. Mégis, jelenleg még sok a megoldandó feladat, jócskán érvényesülnek visszahúzó erők. Összefogással még sokat kell változtatnunk a nők társadalmi szerepével kapcsolatos szemléleten, hogy az határozottabban szocialista irányba fejlődjék. Tovább kell javítani a nők egyenlő társadalmi esélyeinek gazdasági, kulturális, szociális és tudati feltételeit.

A párt mindig különös figyelmet fordított az ifjúságra. Az ifjú korosztályokban nemcsak a jövő letéteményeseit látja, hanem mai életünknek aktív részvevőit, formálóit is. Pártunk politikájának eredményeként fokozódott a társadalom gondoskodása a fiatalokról. Javultak élet- és munkakörülményeik, tanulásuk, továbbtanulásuk, valamint szabad idejük tartalmas felhasználásának feltételei. Ugyanakkor a fiatalok még sok olyan problémával küszködnek, amelyeknek megoldásán tovább kell fáradoznunk. Helyzetük javítása érdekében további központi intézkedésekre, és a helyi lehetőségek, erőforrások jobb felhasználására van szükség.

A szocializmus híveinek köre nálunk messze túlterjed a párt keretein. Társadalmunk túlnyomó többsége saját tapasztalatai alapján meggyőződött a párt politikájának helyességéről, a szocialista célok nagyszerűségéről, arról, hogy azok az egész nép, a nemzet érdekeit szolgálják. A szocialista építés kiteljesedésével szélesedett, szocialista tartalommal telítődött a magyar nép minden haladó és alkotó erejét, párttagot és pártonkívülit, ateistát és hivőt, minden nemzedéket tömörítő társadalmi összefogás a közös célokért.

Megelégedéssel szólhatunk arról is, hogy Magyarországon az állam és az egyház viszonya rendezett. Az egyházak hitelveik feladása nélkül megtalálják helyüket a szocialista társadalom viszonyai között. A hivő emberek megbecsült állampolgárokként vesznek részt a szocializmus építésében.

A nemzeti összefogás fontos eleme a hazánkban élő nemzetiségek

állampolgári egyenjogúsága. A hazánkban élő nemzetiségiek egyenrangú állampolgárokként vesznek részt az egész népet átfogó építőmunkában. Az államigazgatás és a közélet fórumain szabadon használhatják anyanyelvüket, ápolhatják nemzeti kultúrájukat, s minden támogatást meg is kapnak hozzá. Pártunk azt vallja, hogy a lenini nemzetiségi politika érvényesítése nélkülözhetetlen feltétele a szocialista ország belső szilárdságának ugyanúgy, mint a szocialista országok összeforrottságának, a népek barátságának. Arra törekszünk, hogy a hazánkban élő német, szlovák, délszláv, román és más nemzetiségek, valamint a szomszédos országok magyar nemzetiségű lakossága hidat alkossanak országaink között.

Társadalmi viszonyainkat, belpolitikai helyzetünket áttekintve elmondhatjuk, hogy az elmúlt több mint négy esztendő alatt erősödött a magyar nép erkölcsi, politikai egysége, a szocialista nemzeti összefogás. Társadalmi viszonyaink továbbfejlesztésével nagy lépést tettünk előre a szocialista fejlődés útján. A Magyar Népköztársaság szilárd alapokon áll, társadalmunk szocialista vonásai erősödtek és dinamikusan fejlődnek. Társadalmunk jelenlegi helyzetéből kiindulva. a távolabbi jövőbe tekintve programnyilatkozatunk kimondja, hogy a fejlődés eredményeként eljutunk majd a társadalmi haladásnak arra a szintjére, ahol fokozatosan létrejönnek az osztálykülönbségek teljes és végleges megszűnésének feltételei.

II. A GAZDASÁGI MUNKA FELADATAI, HAZAI ÉS NEMZETKÖZI FELTÉTELEI

Kedves elvtársak!

Pártunk, a lenini tanításokból kiindulva, mindig nagy jelentőséget tulajdonított a gazdasági építőmunkának. A munkásosztály és forradalmi élcsapata ezen a téren is eleget tett és a jövőben is eleget fog tenni küldetésének. Társadalmi életünknek nincs olyan területe, amely ne függne a termelés, az építőmunka eredményeitől. Az életszínvonal emelését, a kultúra, a tudomány fejlesztését, hazánk egész szocialista fejlődését a gazdasági építőmunkával kell megalapoznunk.

Így az éves, az ötéves és a távlati népgazdasági tervek ténylegesen a szocialista társadalom építésének is programjai.

Népgazdaságunk a negyedik ötéves terv első négy évében a X. kongresszuson jóváhagyott gazdaságpolitikai elveknek megfelelően fejlődött.

A beszámolási időszakban a népgazdasági tervezésről megalkotott törvény mellett a szocialista tervgazdálkodás fejlesztése érdekében létrehoztuk az Állami Tervbizottságot, növeltük a tervhivatal hatáskörét és felelősségét, fejlesztettük a vállalati, a tanácsi tervezést, erősítettük a gazdasági munka pártirányítását és ellenőrzését.

A Központi Bizottság jelentheti a kongresszusnak, hogy bár az ötéves terv még nem fejeződött be, minden feltétele megvan annak, hogy a X. kongresszus által jóváhagyott gazdaságpolitikai célokat, a negyedik ötéves terv előirányzatait elérjük. A negyedik ötéves tervünk négy évének eredményei kielégítőek. A nemzeti jövedelem 1974-ben 29, az ipari termelés 30 százalékkal volt nagyobb, mint 1970-ben.

Az iparban 29 százalékkal nőtt a munka termelékenysége; a termelés bővülését majdnem teljes egészében a termelékenység emelése fedezte. A tervezettnél kisebb mértékben, de növekedett az építőipar termelése. A közlekedés eleget tett növekvő feladatainak. A szocialista mezőgazdaság termelése az 1971–1974. évek átlagában 17 százalékkal volt magasabb az azt megelőző öt év átlagánál. Mezőgazdaságunk jobban kielégíti az ország és a lakosság szükségleteit. Dinamikusan növekedett a belkereskedelem és a külkereskedelem. Számottevő eredményeket értünk el a népgazdaság más ágaiban is. Bővültek a szocializmus anyagi-műszaki alapjai, gyarapodott a nemzeti vagyon. Mindezek révén közelebb jutottunk ahhoz a célunkhoz, hogy gazdaságilag fejlett országgá váljunk. Most az a teendőnk, hogy minden erőt mozgósítsunk az 1975. évi terv feladatainak elvégzésére, s az év végére érjük el a negyedik ötéves népgazdasági tervben kitűzött célokat.

Ez az esztendő egyben átmenet a következő ötéves tervidőszakra. A további gazdasági építőmunkára, az elért eredményekre alapozott világos terveink vannak. A Központi Bizottság kongresszusi irányelveiben közzétettük az ötödik ötéves terv főbb irányszámait. Öt év alatt a nemzeti jövedelem mintegy 30, az ipari termelés 33–35, az

építőipari termelés 35–37, a mezőgazdasági termelés 16–18 százalékkal növekedik.

A népgazdaság tervszerű, arányos fejlesztését szem előtt tartva, hazánk lehetőségeivel és a nemzetközi együttműködéssel egyaránt számolva, az eddiginél is differenciáltabban fejlesztjük az ipar egyes ágazatait. Figyelembe véve a hazai és a nemzetközi lehetőségeket, tovább korszerűsítjük az energiaszerkezetet. Végrehajtjuk a földgázprogramot, növeljük a szén felhasználását, különösen a villamos energia előállításában. Folytatjuk az atomerőmű-építési programot. Még több gondot fordítunk a hazai természeti források, közöttük a legszámottevőbb ásványkincsünk, a bauxit kitermelésének növelésére, a timföldgyártás termelékenységének fokozására. A feldolgozóiparban – a gép-, a könnyű- és az élelmiszeriparban – elsősorban rekonstrukciók útján bővítjük a termelést.

Gazdasági terveink és társadalmi céljaink megvalósításában jelentős szerepük volt és van a szövetkezeteknek. A magyar szövetkezeti mozgalom, amely magában tömöríti a mezőgazdasági, az ipari, az értékesítési és fogyasztási szövetkezetek mintegy hárommillió tagját, szerves részét alkotja szocialista népgazdaságunknak, egyszersmind fontos társadalmi szerepet is betölt. Pártunk töretlenül folytatja szövetkezeti politikáját; a jövőben is azért dolgozik, hogy a szövetkezeti mozgalomban rejlő nagy erő a szövetkezetek fejlődését, a szocialista előrehaladást, az általános szocialista fejlődést szolgálja.

Folytatjuk agrárpolitikánkat, a mezőgazdaságban is tovább erősítjük a szocialista termelési viszonyokat. Az egész mezőgazdaságban továbbfejlesztjük, korszerűsítjük az anyagi-műszaki alapokat. Bővítjük a vegyianyag-ellátást, a hűtő- és tárolóteret. Növelni kell a gabona és az ipari növények hozamát, meg kell oldani a biztonságosabb zöldség- és gyümölcstermelést és -ellátást. Cukortermelésünknek fedeznie kell a hazai szükségleteket. Az állattenyésztésben fokozni kell a hústermelést.

A mezőgazdaságban az iparszerű termelési módszereknek példás kezdeményezői a Bábolnai, az Agárdi és a Bajai Állami Gazdaság, valamint a nádudvari Vörös Csillag Termelőszövetkezet. Kiemelkedő szerepük van abban, hogy az elmúlt évben a növénytermesztésben – döntően a kukoricatermesztésben – már 578 000 hektáron alkal-

mazták a korszerű termelési rendszereket, amelyeknek területe ez évben már 900 000 hektárra növekszik. Kimagasló eredményeket értek el az állattenyésztés egyes ágazataiban, különösen a baromfitenyésztésben. Jó tapasztalataikat hasznosítva tovább folytatjuk ezeknek a korszerű termelési módszereknek megalapozott további kiterjesztését.

Gazdasági életünk minden területén figyelembe kell vennünk, hogy az utóbbi egy-két évben lényegesen megváltoztak gazdasági építőmunkánk nemzetközi feltételei. Gazdasági és természeti adottságaink folytán hazánkat kiterjedt kapcsolatok fűzik a világgazdasághoz. Exportunk nagysága megközelíti a nemzeti jövedelem 50 százalékát. A gazdasági fejlettség mostani fokán nálunk a nemzeti jövedelem egyszázalékos növeléséhez mintegy másfél-két százalékkal kell emelni az importot és az exportot, a külkereskedelmi forgalmat. Ezért a nemzetközi gazdasági életben végbemenő folyamatok, változások bennünket nagymértékben érintenek, munkánkban mindig számolni kell velük.

Az 1973–1974-es években a tőkés piacon lényeges változások mentek végbe. Az inflációs folyamat felgyorsulása mellett a világpiacon ugrásszerűen emelkedett az energiahordozók, a nyers- és alapanyagok ára, a késztermékek árának emelkedése viszont ezt csak kis mértékben ellensúlyozta. Ennek következtében külkereskedelmi mérlegünk romlott, népgazdaságunkat jelentékeny veszteségek érték. Ezek a változások nem átmenetiek, gazdasági munkánkban már most és a jövőben is az országnak szükséges nyersanyagok és energiahordozók megnövekedett világpiaci áraival kell számolnunk.

Központi Bizottságunk a helyzetet megvizsgálva, alapos elemzés után arra a következtetésre jutott, hogy a külső nehézségek ellenére elérhető, hogy népgazdaságunk a következő években is az előző évekét megközelítő ütemben fejlődjék és az életszínvonal is tovább emelkedjék. A megoldás egyrészt a jobb munka, hazai gazdasági erőink és lehetőségeink jobb kihasználása, másrészt a szocialista országok gazdasági együttműködésében rejlő, nagyszerű lehetőségeknek az eddiginél sokkal jobb hasznosítása.

Munkánk sikere mindenekelőtt saját erőfeszítéseinktől függ. Folytatjuk, még következetesebben valósítjuk meg gazdaságpolitikánkat. Most sokkal élesebb megvilágításba kerültek népgazdaságunk belső

problémái. Saját gazdasági munkánk fogyatékosságaiért nem tehetjük felelőssé a nemzetközi gazdasági életet. Erőteljesebben vetődik fel a kérdés: vajon megfelelően hasznosítjuk-e népgazdaságunk belső lehetőségeit? Kellően számot vetünk-e fejlődésünk intenzív időszakának követelményeivel? Nem új feladatok ezek, tartalékaink jobb hasznosítása, a hatékonyabb gazdasági munka már a X. kongresszuson is nagy hangsúlyt kapott. Értünk is el eredményeket, de ezek a követelmények most az eddiginél sokkal parancsolóbbak.

Nagyobb erőfeszítéseket kell tennünk azért, hogy a szocialista társadalom előnyeivel párosulva, hazánkban is minél gyorsabb ütemben bontakozzék ki a tudományos-technikai forradalom, a tudomány váljék mindinkább közvetlen termelőerővé. A gazdasági szerkezet korszerűsítése, ami gazdaságpolitikánknak mindig kulcseleme volt, fejlődésünk legnagyobb tartaléka és mindinkább továbbfejlődésünk létfeltételévé válik. A népgazdasági szempontból előnyös és szükséges termelést fejleszteni kell, a gazdaságtalan termelést vissza kell szorítani.

Gazdasági előrehaladásunk igen fontos feltétele, hogy javuljon a beruházási tevékenység hatékonysága. Azok a beruházások szolgáljanak példaképül, amelyek a közelmúltban a tervezett határidőre és költségszinten megvalósultak, mint a leninvárosi olefinmű, a Testvériség gázvezeték első szakasza, a Dunai Vasmű folyamatos acélöntő műve, a Tisza-menti Vegyiművek kénsavgyára, az Ajka II. Timföldgyár, a szombathelyi Lakástextil Vállalat rekonstrukciója. A kommunális beruházások közül példamutató munkát végeztek és végeznek a budapesti földalatti vasút építői.

Munkánk megjavításának fontos követelménye, hogy jobban éljünk azokkal a lehetőségekkel, amelyek az üzem- és munkaszervezésben, a munkaerő-gazdálkodásban, a munkaidő-alapok jobb kihasználásában rejlenek. Központi intézkedésekkel javítani kell az ipari nagyvállalatok gazdálkodási feltételeit és fokozni vezetőik felelősségét a nagy értékű berendezések jobb kihasználásában. Mindent meg kell tennünk a munka termelékenységének dinamikusabb növeléséért. Ez lehetővé tenné, hogy jelentékeny számú munkaerőt átcsoportosítsunk a létszámhiánnyal küzdő, de keresett termékeket előállító ágazatokba. Elismerés illeti a Magyar Vagon- és Gépgyárat, az Ikarust,

a Zalaegerszegi Ruhagyárat, a Borsodi Vegyikombinátot, ahol a technológia fejlesztésével, a munka jobb szervezésével, a munkaerő belső átcsoportosításával jó eredményeket értek el a termelékenység növelésében. Gazdaságunk belső tartalékainak feltárása és hasznosítása tekintetében rendkívül nagy a jelentősége az ésszerű takarékosságnak: a munkaerővel, az energiával, az anyaggal, a pénzzel és az idővel. A takarékosságban és az önköltségcsökkentésben jó kezdeményezésekkel biztató eredményeket ért már el a Csepel Vas- és Fémművek, a Kőbányai Gyógyszerárugyár, a Papíripari Vállalat, a Pápai Textilművek és sok más üzemünk párt- és gazdasági vezetése, dolgozó kollektívája.

Gazdasági munkánk fejlesztésének fontos feltétele, hogy minden szinten tovább javítsuk a gazdaság irányítását. Több mint hét év tapasztalatai igazolják, hogy a gazdaságirányítási rendszer továbbfejlesztése helyes és szükséges volt. Teljesültek a megfogalmazott fő célok: tovább erősödött szocialista rendszerünk; meggyorsult hazánkban a szocialista társadalom építése; tovább fejlődtek a szocialista tulajdonviszonyok és a termelőerők; növekedett szocialista vállalataink önállósága; javult gazdaságunkban a tervszerűség és tovább fejlődtek a szocialista tervgazdálkodás korszerű módszerei.

Már a X. kongresszuson is elhangzott az a figyelmeztetés, hogy a vállalatok önállóságának növelése nem csökkentheti a központi állami irányítás szerepét és felelősségét. A gazdálkodó egységek nagyobb önállósága, a hatáskörök, a döntési jogkörök tekintélyes részének decentralizálása még fokozottabban igényli a hatékony központi irányítást és ellenőrzést.

Vezető állami szerveink és testületeink, az Országos Tervhivatal, a gazdaság területén működő minisztériumok és főhatóságok éljenek jogaikkal, és hiánytalanul teljesítsék a központi irányításra háruló kötelességeiket. Ne habozzanak beavatkozni, ha kell, utasítani ott és akkor, ahol és amikor arra van szükség; például a mostani helyzetben a korlátozott mennyiségben beszerezhető fontos anyagok és termékek behozatalát és belföldi forgalmát illetően. Ha azt tapasztaljuk, hogy egy korábban helyes és egy ideig jó irányba ható gazdasági szabályozó vagy rendelkezés a körülmények változása miatt már nem a népgazdasági érdekek érvényesítése irányában ösztönöz, ne késle-

kedjünk kijavítani, amit kell. Az időről időre történő korrekciók nem gyengítik, hanem erősítik gazdaságirányítási rendszerünket; éppen a rugalmas gazdaságpolitika igényli az ilyen irányítást.

A gazdasági építőmunkában segített az a korábbi intézkedés, amellyel a dolgozó kollektívákat közvetlenül anyagilag is érdekeltté tettük nyereségrészesedéssel és más formában a jobb munkában. Ez az eredményekben is tükröződik. Meggyőződésünk, hogy a szocializmus sikeres építésében találkozik az országos érdek, az egyes dolgozó kollektívák érdeke és minden állampolgár személyes érdeke. Ennek megfelelően, célszerűen szabályozva, a jövőben is biztosítani kell a csoport- és az egyéni érdekeltséget a szocialista építés különböző területein, ezzel új erőforrásokat nyer az ország a gazdasági feladatok megoldásához. Közismert, hogy visszásságok is előfordulnak, amikor csoportérdeket vagy egyéni érdeket akarnak érvényesíteni az országos érdek rovására. Pártunk álláspontja e kérdésben is világos: minden ütközés esetén első az országos érdek, és azt kell érvényesíteni egyes csoportok vagy személyek mesterkedéseivel szemben.

Gazdasági terveink teljesítésében fontos szerepük van a termelői áraknak. Továbbra is alapvető követelmény, hogy szolgálják a szocialista előrehaladást, kellően tükrözzék a hazai és a nemzetközi ráfordítási arányokat, megfelelően ösztönözzenek a hatékonyabb gazdálkodásra.

Semmiféle hatékony gazdasági építésről nem beszélhetnénk, ha nem valódi, hanem képzelt árakkal dolgoznánk a termelésben. A tőkés piac inflációs áremelkedéseit nem engedjük gazdaságunkra zúdulni; de a világpiaci árakat saját termelői árainkban is figyelembe kell venni, különben a behozott nyersanyag, félkész gyártmány vagy energiahordozó ára teljesen fiktív, állami dotációval elleplezett ár lesz. Ebben az esetben a termelésben dolgozó embereknek fogalmuk sem lesz róla, hogy valójában mi mibe kerül. Ha pedig a gazdasági vezetők és tervezők az üzemekben nem tudják, hogy mi mibe kerül az országnak, akkor nem lehet szó ésszerű, hatékony, eredményes gazdasági munkáról.

A nyersanyagok és energiahordozók árában az utóbbi években bekövetkezett világpiaci változások indokolják, hogy a hazai termelői árakat hozzájuk igazítsuk; termelői árainknak jobban kell tükröz-

niük a valóságos ráfordításokat. Mindezek alapján 1975. január elsejével már rendeztük a termelői árakat, és ha indokolt, a jövőben is változtatni kell rajtuk.

A Magyar Népköztársaság nemcsak sajátos gazdasági helyzete, viszonylagos nyersanyag- és energiaszegénysége miatt, hanem elvi okokból is híve az országok nemzetközi gazdasági együttműködésének. Attól a szilárd elhatározástól vezérelve, hogy a jövőben is tőle telhetően hozzá kíván járulni az államok együttműködésének, a népek barátságának előmozdításához, a békés kapcsolatok fejlesztéséhez, szélesíti gazdasági kapcsolatait minden országgal, amely erre készséget mutat.

Érthető, hogy gazdasági területen is mindenekelőtt a testvéri szocialista országokkal, szövetségeseinkkel tartunk mind szorosabb kapcsolatot. Kiemelkedő fontosságú partnerünk a gazdasági együttműködésben is a Szovjetunió, amellyel egész külkereskedelmünk egyharmadát bonyolítjuk le. Árucsere-forgalmunk egyre bővül és 1975-ben több mint 60 százalékkal lesz nagyobb, mint 1970-ben volt. A termeléshez szükséges legfontosabb nyersanyagok és energiahordozók nagy részét a Szovjetuniótól szerezzük be, ugyanakkor a magyar népgazdaság exportcikkeinek, termékeinek a Szovjetunió a legjelentékenyebb átvevője. A magyar–szovjet gazdasági együttműködésen belül örvendetesen növekszik az egyszerű áruforgalomnál jóval jelentősebb termelési együttműködés, amelynek kitűnő példái az alumíniumegyezmény, a műanyaggyártásban létrejött együttműködés és más kooperációs megállapodások. A világpiaci árak gyors emelkedése nyomán keletkezett nehézségeink leküzdésében, nyersanyag- és energiaellátási gondjaink megoldásában is nagyon sokat jelentett számunkra ezúttal is a magyar–szovjet gazdasági együttműködés. Ezért szeretnék itt is őszinte köszönetet mondani személy szerint Leonyid Iljics Brezsnyev elvtársnak, az SZKP Központi Bizottságának és a Szovjetunió kormányának a megértésért, a segítőkészségért.

A szocialista világrendszer létrejötte a gazdasági együttműködésben is az államok új típusú kapcsolatait hozta létre. A kölcsönös érdekek és előnyök mellett ezen a területen is a proletár internacionalizmus, a testvéri segítségnyújtás elve és gyakorlata érvényesül. A szocialista országok új típusú, magasabb rendű kapcsolatait való-

sítja meg a gazdasági együttműködésben a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa. A Magyar Népköztársaság széles és egyre bővülő gazdasági, kereskedelmi kapcsolatokat tart fenn a szocialista, mindenekelőtt a KGST-hez tartozó országokkal. Külkereskedelmi forgalmunknak csaknem kétharmadát a szocialista országokkal bonyolítjuk le. Jelentősen növekedett országunk gazdasági forgalma minden KGST-országgal, így a legutóbbi négy évben Bulgáriával 57, Csehszlovákiával 72, Lengyelországgal 53, a Német Demokratikus Köztársasággal 68 százalékkal, Romániával kétszeresére, valamint Mongóliával 61 százalékkal, Kubával 67 százalékkal emelkedett. Ugyanezen idő alatt 65 százalékkal növekedett kereskedelmi forgalmunk a KGST munkájában részt vevő Jugoszláviával.

A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának keretében megvalósult gazdasági együttműködés valamennyi tagországban növeli a szocialista építőmunka lendületét és semmi mással sem pótolható segítség számunkra, a Magyar Népköztársaság számára. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa keretében megvalósuló együttműködés nyújtotta és fogja nyújtani a jövőben is hazai építőmunkánk szilárd nemzetközi támaszát. Minden erőnkkel azon leszünk, hogy a szocialista gazdasági integráció az eddiginél gyorsabb ütemben fejlődjön. A szocialista országok közös érdekeinek, nemzeti érdekeinknek megfelelően részt kívánunk venni a nyers- és alapanyagok együttes kitermelésében, további közös szervezetek, közös vállalatok létrehozásában.

A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa munkájának kiemelkedő eseménye volt a beszámolási időszakban a szocialista integráció komplex programjának elfogadása a KGST XXV. ülésszakán. Részt vettünk a szocialista integráció ezen új alapvető okmányának kidolgozásában, és teljes erőnkkel részt veszünk a program megvalósításában is.

A nemzetközi életben egyre nagyobb politikai és gazdasági erőt képviselnek azok a fejlődő országok, amelyek a minap még gyarmati sorban sínylődtek, napjainkban pedig már velünk együtt harcolnak a neokolonializmus ellen, a társadalmi haladásért, a békéért. Ezen országok népei, hogy megszilárdítsák politikai harcuk eredményeit, biztosítsák országuk önállóságát és függetlenségét, önálló nemzet-

gazdaságuk kiépítésén és megerősítésén dolgoznak. Kötelességünk ebben a munkájukban segíteni őket, ugyanakkor a mi országunk számára is előnyös gazdasági együttműködést alakíthatunk ki velük. Ezért politikánknak megfelelően a gazdasági kapcsolatok további szélesítésére törekszünk a fejlődő országokkal. A termelő- és a külkereskedelmi vállalatoknak e területen is fokozniuk kell tevékenységüket mind az áruforgalomban, mind a termelési kooperáció bővítésében és közös vállalkozások szervezésében.

A beszámolóban ismételten szólottunk arról, hogy érezzük a tőkés világpiacon végbemenő folyamatok gazdasági hátrányát. Ezért világosan kell szólni arról az elvi álláspontról is, hogy a békés egymás mellett élés elvéből kiindulva, a nemzetközi munkamegosztás lehetőségeire építve, a világgazdaság részeként továbbra is gazdasági kapcsolatokat tartunk fenn és építünk a fejlett tőkésországokkal is. Mi hívei vagyunk a szocialista és a kapitalista országok közötti, megkülönböztetésektől mentes, kölcsönösen előnyös alapokon nyugvó kereskedelemnek. De elutasítunk minden diszkriminációt, például az Egyesült Államok kongresszusa által a múlt év végén megszavazott kereskedelmi törvényt vagy a Közös Piac néhány ismert lépését.

A gazdasági kérdések tárgyalását összegezve, még egyszer szeretném hangsúlyozni: a negyedik ötéves terv utolsó évében a népgazdasági egyensúly biztosítása végett az a legfontosabb feladatunk, hogy a terv sikeres befejezésén munkálkodjunk. Tegyünk meg minden tőlünk telhetőt, hogy a még hátralevő hónapokban a termelőmunkában, a gazdálkodásban mindenki, vezető és beosztott egyaránt tudása legjavával járuljon hozzá az 1975. évi feladatok megvalósításához. Bár nehezek a feladatok, de ha erőinket jobban összefogjuk, tudatosabban összpontosítjuk a legfontosabb célokra, akkor képesek leszünk töretlenül folytatni eddigi munkánkat. Ez a feltétele annak, hogy hozzáfoghassunk újabb, immár ötödik ötéves tervünkhöz, hogy még közelebb kerüljünk egész népünk nagy nemzeti céljának megvalósításához: a fejlett szocialista társadalom felépítéséhez.

A Központi Bizottság nevében kérem a kongresszust, hogy foglaljon állást az ötödik ötéves terv fő előirányzatainak tekintetében és erősítse meg azokat. Az új ötéves terv fő mutatóinak kidolgozásában a Központi Bizottság támaszkodik gazdasági munkánk ered-

ményeire, számol munkánk megjavításával, hatékonyságának növelésével, épít a testvéri szocialista országokkal való együttműködés fejlődésére. A feladatok megoldhatók, a kitűzött célok elérhetők. Munka természetesen lesz. Nagy erőfeszítéseket kell tennünk, de népünk nyugodtan tekinthet előre, és barátainkat is biztosíthatjuk: a Magyar Népköztársaság gazdasági alapjai szilárdak, s fejlődésünk e téren is töretlenül folytatódik.

III. AZ ÉLETKÖRÜLMÉNYEK ALAKULÁSA ÉS A SZOCIALISTA ÉPÍTÉS TÁVLATI CÉLJAI

Kedves elvtársak!

Pártunknak elvi álláspontja és gyakorlati politikája, hogy a szocializmus építésének együtt kell járnia a dolgozók életszínvonalának rendszeres emelkedésével. Másképpen kifejezve, a gazdasági építőmunkával mindenkor meg kell teremteni a szükséges elosztási alapot a lakosság életkörülményeinek a javításához. A tények bizonyítják, hogy pártunk, kormányzatunk következetesen ennek megfelelően jár el.

A Központi Bizottság jelenti, hogy a X. kongresszusnak az életszínvonal emelésére vonatkozó határozatai megvalósultak. A negyedik ötéves tervben a párt életszínvonal-politikájának megfelelően, a nemzeti jövedelem bővülésével és a népgazdaság anyagi teherbíró képességével arányosan javultak népünk életkörülményei.

Az egy keresőre jutó reálbér öt év alatt 16 százalékkal, az egy főre jutó reáljövedelem 25 százalékkal emelkedik, a lakosság fogyasztása 28 százalékkal lesz több 1975-ben, mint 1970-ben volt. Az áruellátás az utóbbi években kiegyensúlyozott volt, színvonala emelkedett. A fogyasztói árak a legutóbbi években külső és belső tényezők hatására évente átlagosan 2–3 százalékkal emelkedtek, de az árszínvonal-emelkedés egyik évben sem lépte túl az éves tervben meghatározott mértéket. Az egy lakosra jutó pénzbeli társadalmi juttatások reálértéke 55 százalékkal növekedett.

Szociálpolitikánknak megfelelően a társadalmi juttatások aránya a lakosság összes jövedelmén belül növekszik; jelenleg már minden

100 forint munkajövedelmet országos átlagban 36–37 forint társadalmi juttatás egészít ki.

A negyedik ötéves tervidőszak alatt mintegy 1,5 millió dolgozó munkaideje csökkent, s ezzel 1975 végére a bérből és fizetésből élőknek 95 százaléka 44 órás vagy rövidebb munkaidőben dolgozik. Folytatódott az egészségre ártalmas munkahelyek korszerűsítése, a nehéz fizikai munka gépesítése, a munkavédelem fejlesztése. Ezek nyomán kevesebb a munkaköri ártalomból eredő megbetegedés, az üzemi baleset, kisebb a fizikai igénybevétel.

Az ötödik ötéves terv során, 1976–1980 között, további 23–25 százalékkal emelkedik a reáljövedelem. Az alapvető osztályoknak és rétegeknek, elsősorban a munkásságnak és a parasztságnak a jövedelme arányosan növekszik. A terv fontos célja, hogy a lakosság, jövedelmével arányosan több, jobb, választékosabb közszükségleti cikket vásárolhasson.

Jelentős eredményeket értünk el a lakásépítésben. A negyedik ötéves tervben előirányzott 400 000 lakást ez év végéig mintegy 30 000-rel túlteljesítjük. Ez az év egyben a 15 éves lakásépítési tervünknek is befejező része. Az ország nagy eredménye, hogy a kitűzött célt 1975 végére elérjük: a tervezett egymillió lakás felépül, sőt néhány tízezerrel többet építünk. Ennek eredményeként 15 év alatt hazánkban minden harmadik család új lakáshoz jutott. A negyedik ötéves terv időszakában a lakásépítés ütemével az európai országok élvonalába kerültünk.

A lakáshelyzet javítását pártunk a továbbiakban is fontos társadalmi feladatnak tekinti. Ezért a terv előírja, hogy az eddiginél több állami lakás épüljön. Megkülönböztetett figyelmet fordítunk rá, hogy az ipari központokban élő nagyüzemi munkások és a fiatalok lakáshelyzete tovább javuljon. Az állam a jövőben is segíti a lakásépítő szövetkezetek tevékenységét, támogatja a saját erőből történő lakásépítést.

A szocialista fejlődés során eddig is nagy eredményeket elért társadalombiztosítási rendszerünket, az egészségügyi ellátást tovább fejlesztjük. Nagy vívmányunk, hogy a lakosság 99 százaléka társadalombiztosításban részesül, és 1975 közepétől minden magyar állampolgár jogosult lesz az ingyenes orvosi gyógykezelésre.

Életszínvonal-politikánk lényeges eleme a családokról, a gyerme-

kekről, az idősekről való fokozott gondoskodás. Ebben is meggyőzően fejeződik ki társadalmi rendszerünk mély humanizmusa.

A párt X. kongresszusa ráirányította a közvélemény figyelmét a népesedési helyzet fontosságára. Azokban az években hazánk a nem kielégítő népszaporulattal az utolsó helyek egyikén állt Európában. Az elmúlt években több körülmény együttes hatására a helyzet lényegesen megjavult. Kormányunk intézkedései – mint például a családi pótlék, az anyasági segély összegének növelése, a gyermekintézményi hálózat bővítése és számos egyéb tényező – hozzájárultak, hogy hazánkban most a születési arányszám 17,8 ezrelék, ami európai viszonylatban már magas átlag.

A már megtett és a tervezett intézkedések egész sora könnyíti a családok helyzetét. Az ötödik ötéves tervidőszakban néhány éven belül minden három- és több gyermekes családot önálló lakáshoz juttatunk. A mostani ötéves tervben az óvodai férőhelyek száma jelentősen, 60 000-rel gyarapszik. A hetvenes évek második felében Budapesten, az öt nagyvárosban és az ipari központokban megközelítően kielégítjük az óvodai igényeket. Növeljük a családi pótlékot, a gyermekgondozási segélyt. Ez hozzájárul a családi jövedelmek közötti különbségek mérsékléséhez. A következő 15–20 évben fokozatosan megteremtjük annak feltételeit, hogy minden család és minden családot alapító ifjú pár önálló lakáshoz jusson. A gyermekekről való társadalmi gondoskodást a jelenleginél magasabb színvonalra emeljük. Oly módon fejlesztjük a gyermekintézmények hálózatát, hogy minden család, amely igényli, elhelyezhesse gyermekeit bölcsődében, óvodában vagy napközi otthonban.

Országunkban a szocialista állam és a család egyaránt kötelességének tekinti a törődést az idős emberekkel. Életszínvonal-politikánkkal összhangban fokozzuk a róluk való gondoskodást. Nagy vívmányunkat, nemzetközileg is elismert társadalombiztosítási rendszerünket egységesítjük, nyugdíjrendszerünket lehetőségeink szerint fejlesztjük. Így 1975. július elsejével 1,1 millió személy nyugdíja, illetve nyugdíjjellegű ellátása fog emelkedni.

Társadalompolitikai elveink szükségessé, gazdasági építőmunkánk eredményei lehetővé teszik régi elképzelésünk megvalósítását, hogy a termelőszövetkezeti tagok nyugdíjkorhatára azonos legyen a mun-

kásokéval és az alkalmazottakéval. Ennek megfelelően a férfiak nyugdíjjogosultságának határát náluk is 60 évben, a nőkét 55 évben állapítjuk meg. A korhatár egyszerre történő leszállítása azonban a termelőszövetkezeti gazdaságokban súlyos munkaerőhiányt okozna. Ezért helyeseljük azt a megoldást, hogy a korhatárt öt év alatt fokozatosan, 1976. január elsejétől kezdődően évenként egy-egy évvel szállítják le.

A dolgozó emberek az elmúlt évek során személyes tapasztalataik alapján győződtek meg róla, hogy sokszor bonyolult gazdasági kérdések megoldása közepette is rendszeresen emelkedett hazánkban az életszínvonal, és ezt nagyra becsülik.

Továbbra is alapvető követelmény, hogy a fogyasztói árak az életszínvonal-politikai célokkal összhangban alakuljanak. A dolgozók életszínvonalát alapvetően érintő fogyasztói árszínvonalat a jövőben is központilag kell szabályozni, és azokon csak központi elhatározás alapján lehet változtatni. Az ár-, bér-, jövedelem- és szociálpolitika együttesen szolgálja a dolgozók, a lakosság életkörülményeinek javulását. Az életszínvonal legfontosabb mutatója a reálbérek és a reáljövedelmek alakulása: ezek növelésében a bérek emelése és a szociálpolitikai intézkedések szerepe mindinkább növekszik.

Ezen a kongresszuson nemcsak öt évre tekintünk előre. Távlati céljaink – amelyeket a kongresszus elé terjesztett programnyilatkozatban fogalmaztunk meg – a fejlett szocialista társadalom megteremtését és a kommunizmus építésére való átmenet feltételeinek a létrehozását szolgálják.

Szocialista távlatainkra gondolva Központi Bizottságunk felmérte, milyen fejlődési célokat tűzhetünk ki a gazdasági építésben. Úgy véljük, hogy hazánkban az eljövendő 15–20 évben az egy főre jutó nemzeti jövedelem a mostaninak 2–2,5-szeresére, az ipari termelés volumene 2,5–3-szorosára, a mezőgazdasági termelés 1,5–2-szeresére, az építőipari termelés 2,5–3-szorosára emelkedhet. Az anyagi termelés bővülését teljes egészében a munka termelékenysége növelésével kell és lehet fedezni.

Pártunk politikája fejeződik ki a fejlett szocializmus építése 15–20 évre szóló programnyilatkozatának az életszínvonal fejlesztésére vonatkozó lelkesítő célkitűzésében is.

Az egy főre jutó fogyasztás érje el a mai színvonal 2–2,5-szeresét oly módon, hogy az iparcikkek aránya az összfogyasztásnak legalább egyharmada legyen. 1,5–2 millió lakást kell építeni, növelve a többszobás lakások részarányát, javítva a lakások minőségét és fejlesztve a lakáskultúrát.

Át kell térni az 5 napos, 40 órás munkahétre.

A megvalósult szocializmus, a kommunizmus eszméinek ereje mutatkozik meg abban, hogy amikor még a világ legfejlettebb és leggazdagabb kapitalista országaiban is egyre bizonytalanabbá válik a jövő, a dolgozó ember helyzete és holnapja, pártunk, kormányzatunk biztonsággal készíthet ilyen terveket. Pártunk nem fogja kímélni erőit, hogy ezeket a szocializmus eszméihez méltó, lelkesítő célokat elérjük. Így a fejlett szocialista társadalom építése során megteremtjük végső célunk, a kommunizmus építésére való átmenet műszaki-gazdasági alapjait. Bizton hisszük, hogy ha népünk is magáévá teszi és küzd értük, akkor ezek a jövőre vonatkozó elgondolások valósággá válnak.

IV. AZ IDEOLÓGIAI, A KULTURÁLIS ÉS A TUDOMÁNYOS MUNKA FELADATAI

Kedves elvtársak!

Pártunk nagy figyelmet fordít az ideológia, a tudomány, a közoktatás, a kultúra kérdéseire, mert nem kis mértékben ezeknek megfelelő megoldásától függ társadalmunk előrehaladása, népünk további felemelkedése. A Központi Bizottság úgy ítéli meg, hogy a beszámolási időszakban társadalmi viszonyaink fejlődésével, gazdasági építőmunkánk eredményeivel összhangban növekedett hazánkban a marxizmus–leninizmus befolyása, erősödött a társadalomban a szocialista közgondolkodás, szélesebb körben tudatosodtak a szocialista erkölcs és életmód normái, újabb sikereket értünk el a szocialista kulturális forradalom eredményeinek gyarapításában.

A marxizmus–leninizmus eszméinek, a szocialista világnézetnek újabb térhódítása örvendetes, nagy eredmény. Ezt látva sem feledkezhetünk meg azonban ideológiai munkánk fogyatékosságairól, az e

téren még előttünk álló nagy feladatokról, arról, hogy a társadalmi tudat szocialista átalakulása csak egy egész korszak alatt mehet végbe. Lenin már a forradalom hajnalán figyelmeztette a kommunistákat a régi burzsoá és reakciós kispolgári nézetek maradványainak erejére, hallatlan szívósságára. Lenin e megállapításának helyességét mindennapi életünkben tapasztaljuk.

Az utóbbi időben kettős folyamat ment végbe. A fő irányzat az, hogy erősödött, széles körben teret hódított a szocialista közszellem, amely nagyszerűen megnyilvánul a termelőmunka nagy sikereiben, a szocialista brigádmozgalomban, a szocialista munkaversenyekben, a kommunista szombatokban, a lakóhelyi önkéntes társadalmi munkában, az elemi csapások idején megmutatkozó tömeges, példás helytállásban. Egyidejűleg társadalmunkban jelen vannak, sőt időnként még meg is élénkülnek a szocialista elveinkkel, céljainkkal, erkölcsi értékrendünkkel össze nem egyeztethető jelenségek is. Igen fontos, hogy erről beszéljünk, különösen a mostani helyzetben, amikor az anyagi jólét növekedésével a „miből éljünk" nagy társadalmi kérdése mellett mindinkább szerepet kap az is, „hogyan éljünk".

A tudomány, az oktatás, a közművelődés, a művészetek, az ideológia és a propaganda területén dolgozók nagy és eredményes munkát végeztek, de még nagyobb feladatok várnak rájuk.

A párt ideológiai munkáját a marxizmus–leninizmus általános érvényű tanításainak terjesztése, alkotó alkalmazása, elméletünk gazdagítása jellemzi. A két kongresszus között, különösen a kongresszusra való felkészülés időszakában a párt számos elvi jelentőségű kérdéssel foglalkozott.

A beszámoló időszakában tovább növekedett a pártpropaganda hatékonysága, szocialista szemléletformáló szerepe. A két kongresszus között évi átlagban több mint kétmillió ember vett részt szervezett politikai oktatásban. Nagy munkát végeznek, elterjedtek és olvasottak a párt napilapjai és folyóiratai: a Népszabadság, a Társadalmi Szemle, a Pártélet, a megyei pártlapok. Általában tovább növekedett és javult a sajtó, a rádió és a televízió szerepe a közvélemény tájékoztatásában, a politikai nevelő munkában és a közművelődésben. Hazánkban alig van család, amely ne járatna valamilyen újságot

Csaknem minden családnak van rádiója és nem túl távoli időben minden család otthonában lesz televízió.

A társadalom szocialista jellegének erősítése megköveteli az ideológiai területen dolgozó valamennyi párt-, társadalmi és állami szerv jól összehangolt munkáját. Különösen nagy szükség van a párttagság ideológiai képzettségének, a párt eszmei egységének szüntelen erősítésére. Ideológiai kérdésekben is nélkülözhetetlen az igazunkba, igazságunk meggyőző erejébe vetett rendíthetetlen hit, a forradalmi éberség, a nyílt kiállás nézeteink mellett, a vitakészség csakúgy, mint az érvelés, a meggyőzés és a bizalom az emberek iránt.

A X. kongresszus állásfoglalásainak megfelelően tervszerűbbé váltak a tudományos kutatások, javult összhangjuk a társadalmi igényekkel. Tudományos kutatásra és fejlesztésre jelenleg a nemzeti jövedelem 3 százalékát fordítjuk; ez a nemzeti jövedelem növekedését meghaladó ütemben emelkedik.

Eredményekről szólhatunk a társadalomtudományokban – elsősorban a történettudomány és a közgazdaságtudomány területén – abban a tekintetben, hogy munkájuknak jobban középpontjába kerültek fejlődésünk legfontosabb kérdései: a társadalmi fejlődés és a gazdasági építés, a tudományos és technikai forradalom hazai kibontakoztatásának lehetőségei, a szocializmus távlati feladatai. Az igény az, hogy még tevékenyebben vegyenek részt a szocialista tudatformálásban. Továbbra is arra kell törekedni, hogy a társadalomtudományok következetesen lépjenek fel az antimarxista, nem marxista nézetekkel szemben. Gondoskodni kell róla, hogy az ideológiai szempontból legfontosabb kutatóhelyeken és a társadalomtudományok oktatásában a munka egyértelműen a marxizmus–leninizmus eszmei alapján folyjék. Erre kötelez bennünket felelősségünk az ország, a nép szocialista fejlődéséért és az ifjúság szocialista szellemű neveléséért.

A műszaki és természettudományokban nőtt a gyakorlatban közvetlenül hasznosított kutatási eredmények aránya. Kimagasló eredményeket értünk el többek között a gyógyszerkutatásban, a növénynemesítésben, a fehérjekutatásban és -felhasználásban, a geológiai kutatásokban, az ország kitermelhető ásványvagyonának feltárásában, az atomkutatás néhány eredményének gyakorlati alkalmazásá-

ban. Elkészült az országos távlati tudományos kutatási terv, amely – a népgazdaság hosszú távú fejlesztési tervéhez igazodva – legfontosabb feladataink megoldására mozgósítja a tudomány munkásait.

A tudomány növekvő gazdasági, társadalmi szerepe, jelentősége megköveteli mindenekelőtt a kutatások még szervezettebb összehangolását, a tudományirányítás továbbfejlesztését.

A párt szilárdan vallja a tudományos kutatás szabadságának elvét és a jövőben is arra törekszik, hogy ezt a maga eszközeivel érvényesítse. A tudomány művelőitől viszont azt kívánja, hogy ésszerűen használják fel a rendelkezésre álló erőket és eszközöket, vegyék figyelembe a szocialista építés tényleges szükségleteit.

A Központi Bizottság hosszú távra megszabta az állami oktatás továbbfejlesztésének irányát. Több területen biztató eredményeink vannak. A nevelők és a társadalom széles körű összefogásának eredménye, hogy a beszámolási időszakban is számottevően – kereken 49 százalékról 56 százalékra – nőtt a középiskolákban tanuló munkás- és parasztgyermekek aránya. A felsőoktatásban az első évfolyamra felvettek között is emelkedik arányuk, ez az 1970. évi 38,5 százalékkal szemben 1974-ben 41,5 százalék volt. Politikai, pedagógiai, szociális támogatásuk a jövőben is változatlanul fontos feladatunk.

Szocialista céljaink megkívánják a munkásosztály, a dolgozók műveltségének és szakképzettségének további növelését, állandó megújítását. Ennek tudatában az előttünk álló években tovább kell fejleszteni általában a közoktatást, különösen az általános iskolai és a szakmunkásképzést és -továbbképzést. A szocialista társadalom növekvő igényeinek megfelelően, 15–20 éven belül általánossá kell tenni a felnövekvő nemzedék középfokú iskolázottságát. Ennek keretében elsősorban a szakmunkásképzés színvonalát kell emelni. A magas színvonalú szakmunkásképzést szocialista társadalmunkban nem csupán a munkaerő utánpótlása igényli, hanem a munkásosztály vezető szerepének érvényesülése is megköveteli. A társadalmi szükségleteknek megfelelően számottevően növekedni fog a főiskolát és egyetemet végzettek száma.

A közoktatás minden szintjén javítani kell a világnézeti oktatást és nevelést. Emelni kell a marxizmus–leninizmus oktatásának színvonalát, s el kell érni, hogy közoktatásunkban a marxista–leninista

világnézet hassa át az oktató- és nevelőmunka egész folyamatát. Társadalmunk azt igényli, hogy a fiatalok nevelésében a szilárd szocialista világnézet fejlesztése, az általános és szakismeretek oktatása, valamint a folyamatos művelődés igényének felkeltése egymással szoros egységben történjék.

A művelődés, a műveltség egyéniséget formáló és közösségteremtő erő. A társadalom további felemelkedését szolgáló céljaink szükségessé teszik, hogy erőteljesen fejlesszük közművelődési rendszerünket. A jelenleg is meglevő lehetőségek jobb kihasználása mellett fejlesztjük a művelődés egyéni és közösségi formáit, a könyvtárak, a művelődési házak és más kulturális intézmények hálózatát. Gondoskodni kell róla, hogy a közösségi szórakozás valóban kulturált legyen és kiszoruljanak belőle az ízlésromboló elemek. Elő kívánjuk segíteni, hogy az egyén szabadon bontakoztathassa ki képességeit önmaga és a közösség javára, a növekvő szabad idő kulturált felhasználása az emberi kapcsolatok erősítését szolgálja.

Művészeti életünket is eredményes alkotómunka jellemzi. Az utóbbi négy esztendő az irodalom, az egyes művészeti ágak gazdagodásának időszaka volt; figyelemre méltó alkotások születtek. Művészeink értékes segítséget nyújtanak a közművelődési munkához. Jelentősen fejlődött képző- és iparművészetünk, ezen belül szobrászatunk, és színvonalas zenei művek születnek. A tudomány, az irodalom és a művészet eredményeit, értékeit egyre szélesebb tömegek ismerik meg.

A párt nagyra értékeli az irodalomban, a művészetekben elért eredményeket. Az írók, az alkotó művészek társadalmi felelősségüknek megfelelően hozzájárultak társadalmunk jó közérzetének kialakulásához, a szocialista nemzeti összefogás, egység kibontakozásához. Műveikkel segítették népünket kulturális színvonalának felemelésében.

A párt a valóságból indul ki, amikor megállapítja, hogy politikai egyetértésünk az alkotókkal örvendetesen erősödik, de irodalmi és művészeti közéletünk világnézetileg, eszmeileg még nem egységes. Az általános helyzet jellemzője egyrészről, hogy e területen is növekszik a szocializmus eszméinek befolyása, másrészről látható az is, hogy a szocializmus hazai építésének új kérdései, a nemzetközi munkásmozgalom, a külpolitikai helyzet egyes problémái nyomán az irodalomban, a művészetekben, az alkotásokban nálunk is tükröződik egyes személyek,

csoportok távlatvesztése. Ez megmutatkozik mind a témaválasztásban, mind a feldolgozás módjában.

Az író, a művész maga választja meg témáját, kifejezési formáit és eszközeit. A témaválasztás, a stílus, a művészi irányzat szabadságának azonban mindig az a mértéke, hogy mennyire segíti a társadalom ábrázolását és hogy a mű mennyire képes a társadalomhoz szólni. Az a művészi magatartás, amelyik elfordul a mától, amelyik úgy „modern", hogy régen letűnt divatokat, „izmusokat" melegít fel és formai játszadozásával, az elavult „l'art pour l'art", a „művészet a művészetért" szellemében öncélú művet alkot, az sem a társadalomnak, sem a művészetnek nem használ és nem tart lépést a szocializmust építő néppel.

A reális helyzet felmérése a párt részéről nem belenyugvást, nem eszmei megalkuvást jelent. Itt hosszú távú, sok figyelmet és türelmet igénylő munkát kell végeznünk. Ezeken a területeken és ezekben a kérdésekben a tisztázódásnak elsősorban ideológiai vitákban kell történnie. Nem szabad megfeledkezni arról, hogy azok, akik az irodalom, a művészetek terén eszmei vitapartnereink, az esetek nagy többségében politikai szövetségeseink. Ez a politikai szövetség nem zárja ki, sőt igényli az ideológiai vitát. A vitákat olyan módszerekkel kell folytatnunk, hogy közben a politikai szövetség erősödjék. El kell érni, hogy szövetségeseink a marxizmus–leninizmus eszméi alapján az ideológia területén is közelebb kerüljenek hozzánk.

A párt továbbra is mindent megtesz szocialista hazánk irodalmi, művészeti életének fejlesztéséért. Kulturális, művészeti életünkben tovább kell erősíteni a politikai és az ideológiai egység irányába ható tendenciákat. Növelni kell a kommunista, szocialista közéletiség erőit.

Továbbra is biztosítjuk az alkotói szabadságot. Ugyanakkor a pártnak, a munkásállamnak jogában áll, hogy a művek között társadalmi és művészi értékük szerint válogasson. Az idők folyamán szükségszerűen változnak a kifejezési formák is, művészeinknek meg kell azonban érteniük, hogy a forradalom elsősorban nem a művészi formákban, hanem a társadalomban megy végbe. Az alkotók azonosuljanak a néppel, a művészeti alkotások érthetően és valóban a népről, a néphez szóljanak, a szocializmust építő magyar nép életét, munkáját, harcát fejezzék ki.

Minden humanista értéknek továbbra is helyt adva, elutasítjuk

mind a dogmatikus művészetszemléletet, mind a társadalmi kérdésektől elforduló vagy a hibákat hamisan általánosító negatív álláspontokat. Azokat a műalkotásokat pártfogoljuk, amelyek a valóságot szocialista elkötelezettséggel, pártosan, magas művészi színvonalon ábrázolják. Az irodalom- és művészetkritika a marxista esztétika alapelveinek gyakorlati érvényesítésével határozottabban segítse a művészet szocialista értékrendjének kialakítását; színvonalas, érvelő és közérthető elemzéseivel orientálja meggyőzően a közönséget és az alkotói világot, támogassa a művészet és a közönség kapcsolatának, kölcsönhatásának erősödését. A művészeti műhelyek, intézmények, szövetségek teremtsenek olyan légkört, amelyben az ilyen művek alkotói élvezik a legtöbb megbecsülést. Ily módon szolgálhatja az alkotó híven a szocializmust, a népet; ily módon fejlődhet maga az alkotó; ezen az úton fejlődhet, gazdagodhat valóban kifejezési formákban is maga az irodalom, a művészet.

A nemzetközi életben végbemenő változások, a békés egymás mellett élés politikájának és vele együtt az ideológiai harcnak az előtérbe kerülése is megkívánja a céltudatosabb, következetesebb ideológiai munkát.

Most, amikor egyidejűleg létezik a szocialista és a kapitalista világrendszer, amikor a békés egymás mellett élés térhódításával a különböző társadalmi rendszerű országok a legkülönbözőbb területen érintkeznek és kapcsolatban vannak egymással, az ideológiai harc már régen átlépte a határokat és a korábbinál nagyobb szerepet kap a nemzetközi életben is.

A különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élésének viszonyai között ideológiai és kulturális téren is növeljük aktivitásunkat. Mindig szem előtt kell tartanunk, hogy az ideológiai harc frontján nincs békés egymás mellett élés: az állami kapcsolatokban partnerek lehetünk, a kapitalizmus és a szocializmus ideológiája azonban két egymással szembenálló, kibékíthetetlen ideológia.

A burzsoá propaganda ellenünk irányuló ideológiai fellazító tevékenysége elsősorban a nacionalizmus szítására törekszik, de emellett a kozmopolitizmus ideológiáját is felhasználja. Az ideológiai nevelő munkának különösen fontos feladata a szocialista hazafiság és a proletár internacionalizmus erősítése.

A nemzetközi helyzet is szükségessé teszi, hogy fejlesszük együttműködésünket testvérpártjainkkal ideológiai területen is. A testvérpártok ideológiai együttműködése az elmúlt években már szép eredményeket hozott, hozzájárult a szocialista országok, a nemzetközi kommunista mozgalom egységének erősítéséhez, a marxista–leninista ideológia befolyásának növekedéséhez a világ minden részében.

Eredményeink kedvező alapot teremtenek ahhoz, hogy az ideológiai, a tudományos és a kulturális életben is tovább haladhassunk előre. Fő célunkat abban foglalhatjuk össze, hogy tovább erősítjük társadalmunkban a marxizmus–leninizmus eszméit, a szocialista világnézet befolyását, a tömegek szocialista tudatát, a szocialista erkölcsöt.

Mindenekelőtt azt a szemléletet kell erősíteni, hogy a társadalom létalapja a munka, a termelés. Eddig is azok voltak többségben és a jövőben is azoknak a tábora növekszik, akik munkájukkal, személyes felelősségvállalásukkal, küzdeni tudásukkal, életmódjukkal azt bizonyítják, hogy az egész nép és benne az egyén boldogulása is csak a szocializmus útján, munkával, és a közösséggel együtt érhető el. Társadalmunkban ma már milliók gondolkodnak így. De ha mellettük csak ezrekre vagy néhány tízezerre tehető is azoknak a száma, akik a munka könnyebb végét fogják meg, akik a közösség rovására próbálnak élni, ebbe sem lehet belenyugodni, mert az ilyenek magatartása súlyos erkölcsi kárt okoz a társadalomnak.

Pártunknak az az álláspontja, hogy az élet minden területén növelni kell a szocializmus aktív híveinek megbecsülését, a szocialista módon végzett munka, a szocializmus ügye iránt elkötelezett magatartás tiszteletét. Erősíteni kell azt a közszellemet, amelyben a társadalom pozitív erői, a szocializmus hívei a hangadók, amely nem tűri el a társadalomellenes magatartást, a fegyelmezetlenséget, a cinizmust, a közösség megkárosítását. Arra törekszünk, hogy társadalmunk közszellemét illetően is a munka társadalma legyen, a végzett munka értéke szerint osszon erkölcsi és anyagi elismerést.

A szocialista közgondolkodásnak, népünk műveltségének fejlesztésében, kulturális színvonalának emelésében is előrehaladtunk az elmúlt négy évben. A felszabadult magyar nép életének 30 esztendejére gondolva pedig elmondhatjuk, ezen a téren is történelmi jelentőségűek az eredmények. A marxizmus–leninizmus, a szocializmus, a kommu-

nizmus eszméi a Horthy-rendszer negyedszázada alatt tiltottak és üldözöttek voltak; népünk nemcsak a kenyeret, hanem a tudást, a kultúrát is nélkülözte. A helyzet ebben a tekintetben sem hasonlítható össze a múlttal. Ma gyökeresen megváltozott helyzetben nagy eredményekről beszélhetünk. A párt XI. kongresszusa minden bizonnyal újabb nagy lendületet ad az ideológiai munkának, még előbbre jutunk e téren is, és a jövendő úgy alakul e földön, ahogyan azt a szocializmus élenjáró eszméivel felfegyverzett magyar nép tudatosan alakítja.

V. A PÁRT VEZETŐ SZEREPÉNEK ERŐSÍTÉSE, A TÖMEGSZERVEZETEK TEVÉKENYSÉGE

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Belpolitikai helyzetünknek fontos jellemzője, hogy a párt vezető szerepe teljes mértékben érvényesül társadalmunk életében. A Központi Bizottság úgy véli, hogy pártunk tevékenysége a beszámolási időszakban is megfelelt azoknak a követelményeknek, amelyek reá mint irányító és kormányzó pártra hárulnak. Pártunk mint a munkásosztály politikai pártja megtestesítette és érvényesítette a munkásosztály vezető szerepét, egyben kifejezte az egész nép érdekeit, amelyeknek szolgálatát a legfőbb kötelességének tartja.

Évtizedek és a legutóbbi négy év tapasztalatai is bebizonyították, hogy szocialista fejlődésünk elengedhetetlen feltétele a párt vezető szerepének következetes érvényesítése. A párt eleget tudott tenni kötelezettségeinek, mert eszmei, politikai és szervezeti egysége mindvégig töretlen volt. A beszámolási időszakban a Központi Bizottság és a párttagság, a párt és a munkásosztály, a nép egysége, összeforrottsága tovább szilárdult. Ez sikereink legfőbb forrása.

Szólnunk kell a párt belső helyzetéről. A taglétszám és a szociális összetétel alakulása a párt tekintélyének, szervezettségének, cselekvőképességének fontos mutatója és feltétele. A X. kongresszus óta eltelt négy esztendőben megfelelő módon folyt a pártépítő munka. A párt - létszámát és szociális összetételét tekintve – egészségesen fejlődött. A pártnak a X. kongresszus idején kereken 662 000 tagja volt, 1974.

december 31-én a taglétszám 754 000 volt. Ez kifejezi pártunk élcsapat- és tömegpárt-jellegét, társadalmunk fejlettségét.

A Központi Bizottság intézkedéseinek hatására javult a tagfelvételi munka, növekedett a pártban a termelésben közvetlenül részt vevő, mindenekelőtt a nagyüzemi munkások aránya. Jó politikai munkával továbbra is el kell érnünk, hogy az új párttagok között a munkások és a termelőszövetkezeti parasztok, a fizikai dolgozók országosan többségben legyenek. A pártba való belépés egyéni elbírálás alapján történik. Minden olyan dolgozót, értelmiségit, alkalmazottat is fel kell venni a pártba, aki megfelel a párttagság követelményeinek. Növelni kell a pártba belépők ajánlóinak személyes felelősségét. Ne csak munkáját, hanem politikai nézeteit, személyes tulajdonságait is ismerjék meg annak, akit párttagnak ajánlanak. A tömegszervezetekben és a tömegmozgalmakban dolgozó kommunisták tervszerűbben, hatékonyabban foglalkozzanak az aktivisták párttaggá nevelésével.

A társadalom életében az elmúlt években tovább növekedett a nők aktivitása, szerepe. Ennek megfelelően nagyobb arányban választották őket párt-, társadalmi, állami, gazdasági és más tisztségekbe. A párttagságon belül is emelkedett a nők aránya, országosan elérte a 26,5 százalékot. A pártnak azon kell lennie, hogy ez az egészséges irányzat folytatódjék.

A pártépítő munkában kellő figyelmet fordítottunk a fiatalokra, az utánpótlásra is. Pártunkban megvalósult és szilárd a különböző nemzedékek forradalmi egysége. Az élet törvénye szerint azonban ma már a párttagság döntően azokból a korosztályokból kerül ki, amelyek a szocializmust építő társadalomban nőttek fel. A párt jelenlegi tagjainak többsége, 67 százaléka, 1956 után lépett sorainkba. Mindez újabb feladatot és kötelezettséget ró a pártra. Arra kell törekednünk, hogy a különböző korosztályú kommunisták felkészültsége, általános és politikai műveltsége, valamint forradalmi, mozgalmi tapasztalata egységes egésszé ötvöződjék.

A Központi Bizottság előzetes írásos jelentésében közölte a küldött elvtársakkal a párttagságra vonatkozó részletes statisztikai adatokat. Az elmúlt években az előző kongresszusi időszakhoz képest némileg növekedett a tagságra való alkalmatlanság miatt a pártból kilépettek és töröltek száma. Ennek oka, hogy a pártszervezetek jobban számon

kérték a követelményeket és még mindig nem kevesen akadtak olyanok, akik többszöri felhívás ellenére sem tettek eleget a tagsággal járó kötelezettségeiknek, vagy nem feleltek meg azoknak a politikai és erkölcsi követelményeknek, amelyeket mindenki, aki a párt tagjainak sorába lépett, önként vállalt és köteles megtartani.

Mint jelentettük, a pártegység a két kongresszus közötti időszakban kiállta a gyakorlat próbáját. A párt egysége azonban nem egyszer és mindenkorra adott. A követelmények szüntelen növekedése miatt, az új kérdések és feladatok tisztázásának menetében, a pártegységet elvszerű vitákkal, a párt álláspontjának védelmével, a téves nézetek elleni szüntelen harccal magasabb színvonalra kell emelnünk, még szilárdabbá, megbonthatatlanná tennünk. A Központi Bizottságnak és a párt 24 000 alapszervezetének, minden tagjának mindenkor egy irányba és együtt kell lépnie.

Pártunk tevékenységében a legutóbbi négy évben is tovább erősítettük a demokratikus centralizmust mint a párt felépítésének és működésének lenini alapelvét. A demokratikus centralizmus fejlődését tükrözi a kollektív vezetés és az egyszemélyi felelősség elvének egyidejű és fokozottabb érvényesítése a pártszervezetek tevékenységében minden szinten.

Mégsem lehetünk elégedettek a helyzettel. Előfordul, hogy egyes helyeken megsértik a centralizmus elvét, nem mindig szereznek érvényt a kötelező párthatározatoknak. A tapasztalatok azt mutatják, különösen fontos, hogy a mindennapi munkában nagyobb figyelmet fordítsunk a párthatározatok egységes értelmezésére és következetes képviseletére. A pártban megengedhetetlen az egyes határozatok, állásfoglalások önkényes, szubjektív értelmezése, ami nemegyszer még felelős beosztású tisztségviselők részéről is előfordult.

A demokratikus centralizmus lenini elveit nem kevésbé sértik meg azok, akik nem tartják meg a pártdemokráciát. Előfordul, hogy nem tartják tiszteletben a párttagok jogait, nem igénylik a véleményüket, javaslataikat, vagy figyelmen kívül hagyják őket. Gyakori, hogy a párttagok nem kapnak választ jogos kérdéseikre, vagy javaslataik nyomán nem történik intézkedés. Az is tény, hogy a tagság egy része maga sem él megfelelően a jogaival, nem elég tevékeny a politika alakításában és végrehajtásában. Ki kell küszöbölni ezeket a hiányosságokat. Továbbra

is biztosítani kell a pártéletben a lenini normákat, a kollektív vezetést. A demokratikus centralizmus elveinek a pártmunka minden területén, a párt minden szervezetében teljes mértékben érvényesülnie kell.

A X. kongresszus megkülönböztetett figyelmet fordított a pártalapszervezetek munkájának a javítására. A pártmunka színvonalát és eredményességét nagymértékben az határozza meg, hogy a munka miként halad a végrehajtás első vonalában, az alapszervezetekben. Az éves beszámoló taggyűlések rendszeresítésével megnövekedett a tagság szerepe az alapszervezetek irányításában, a vezetőség munkájának ellenőrzésében. Elengedhetetlen, hogy a párt irányító szervei továbbra is nyújtsanak hatékony és rendszeres segítséget az alapszervezetek vezetőségeinek.

A különböző területeken dolgozó vezetők összességükben megfelelően látják el feladataikat. Jelentős részük a jövőt tekintve is alkalmas az irányító munkára. A szocialista fejlődés azonban növekvő követelményeket támaszt a vezetők, különösen a kommunista vezetők iránt. Mielőtt valaki kommunista lesz, illetve köztisztséget, pártfunkciót vállal, jól meg kell gondolnia elhatározását. De ha már meggondolta magát, teljesítenie kell, amit vállalt. Kommunistának, pártfunkcionáriusnak, köztisztség viselőjének lenni nem kényelmes beosztást jelent, hanem mindenekelőtt kötelességet, munkát, küzdelmet, a kommunizmus eszméjének, a munkásosztálynak, a népnek önzetlen szolgálatát jelenti.

A vezetők kiválasztását és nevelését céltudatosabbá kell tenni. A tehetséges, a közügyek iránt érdeklődő, a különböző társadalmi szervekben tevékenykedő, közmegbecsülést élvező, a munkában élenjáró dolgozókat kell vezető beosztásokba helyezni. Az előléptetéseknél kellően számításba kell venni a közéletben jártas nőket és fiatalokat is. Az indokolt káderc serék a közösség és az egyén érdekét egyaránt szolgálják, mivel elősegítik, hogy mindenki a képességének, képzettségének, rátermettségének legjobban megfelelő poszton dolgozzék a szocializmusért, a dolgozó nép ügyéért.

Az eredményes munka feltétele a helyes politika, a megfelelő káderek kiválasztása, a munka megszervezése és végrehajtása. A X. kongresszus nyomatékosan felhívta a figyelmet, hogy a párt határozatainak végrehajtása a munka egész folyamatában megkívánja a pártellenőrzést. A legutóbbi négy esztendő tapasztalatai is megerősítik, hogy

ellenőrző munka nélkül a párt nem teljesíthette volna hivatását, nem érvényesíthette volna megfelelően vezető szerepét.

A pártellenőrzésnek át kell fognia az egész társadalmi tevékenységet; ki kell terjednie a gazdasági, az állami, a tudományos, a kulturális élet minden területére. A pártellenőrzés célja nem egyszerűen a hibák felfedése és a felelősök megbüntetése. Ez is; azonban a pártellenőrzés lényege a határozatok végrehajtásának segítése, az adott terület helyzetének hiteles felmérése, megfelelő javaslatok kidolgozása a végrehajtás megjavítására, a jó tapasztalatok általánosítása.

A párt politikáját a dolgozó milliók elsősorban annak alapján ítélik meg, ahogyan annak megvalósulását munkahelyükön, a saját környezetükben közvetlenül tapasztalják. A párt tagsága, a közvélemény nemcsak azt kívánja, hogy a párt folytassa fő politikai irányvonalát, hanem legalább ilyen határozottan azt is, hogy következetesen valósítsa meg, szerezzen érvényt neki mindenütt és mindenkor.

Fel kell készítenünk a kommunistákat, a pártszervezeteket azokra a növekvő követelményekre, amelyeket a fejlett szocialista társadalom építése támaszt a kommunistákkal, a pártszervezetekkel, az alapszervezetekkel szemben. Javasoljuk a XI. kongresszusnak, hogy határozzon el tagkönyvcserét, amelyet még 1975-ben előkészítenénk és egy jó esztendő alatt be is fejezhetnénk. Ennek során mód nyílnék a párt tagjaival való személyes beszélgetésre a párt politikájáról, szervezeti rendjéről, a párttag személyes kérdéseiről, s minden bizonnyal ez a párt eszmei, politikai, cselekvési egységének erősítését eredményezné.

Társadalmunk fontos intézményei a tömegszervezetek és a tömegmozgalmak, amelyek összességükben milliókat tömörítenek soraikba társadalmunk aktív tagjaiból. A társadalmi és tömegszervezetek nélkülözhetetlen szerepet töltenek be a párt és a nép kapcsolatainak szélesítésében, a tömegek alkotó tevékenységének kibontakoztatásában, a szocialista demokrácia fejlesztésében, emellett jelentős és növekvő nemzetközi munkát végeznek; hozzájárulnak a haladás nemzetközi erőinek tömörítéséhez, a béke védelméhez. A tömegszervezetek és -mozgalmak nagymértékben kivették részüket pártunk X. kongresszusa határozatainak végrehajtásából.

A szakszervezetek tevékenysége a X. kongresszus óta tovább fejlődött, politikai felelősségük még inkább fokozódott, segítették a

munkásosztály, a dolgozó tömegek és a párt kapcsolatának erősítését. Növekvő hozzáértéssel gyakorolják funkciójukat: eredményesen működnek közre a szocializmus építésében, ellátják a társadalombiztosítás reájuk ruházott feladatait, képviselik tagságuk érdekeit, részt vállalnak a dolgozók műveltségének emeléséből. A szakszervezetek egyre eredményesebben szervezik a szocialista munkaversenyt, a szocialista brigádmozgalmat, támogatják mindazokat a kezdeményezéseket, amelyek az ésszerűbb munkaszervezést, a jobb és hatékonyabb termelést szolgálják.

A szakszervezetekben tevékenykedő kommunisták fontos feladata, hogy segítsék a szakszervezetek politikai, mozgalmi jellegének fejlesztését; a dolgozók körében folytatott politikai felvilágosító munkát, a munkásosztály világnézetének terjesztését, a munkahelyi demokrácia kibontakoztatását, a dolgozók felelősségérzetének növelését a társadalom ügyei iránt.

A párt az ifjúság nevelését egyetemes társadalmi ügynek tartja. Ezen belül megkülönböztetett szerep jut a magyar ifjúság egységes politikai tömegszervezetének, a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetségnek. A KISZ mint a párt ifjúsági szervezete betölti társadalmi, politikai szerepét, eredményesen végzi munkáját. A párt X. kongresszusának útmutatását követve, erősítette és fejlesztette kommunista jellegét. A Kommunista Ifjúsági Szövetség neveli a párt utánpótlását, az ifjú kommunisták seregét. A X. kongresszus óta felvett új párttagoknak több mint a fele KISZ-ajánlással lépett a párt tagjainak sorába.

A jövőben arra kell törekedni, hogy a Kommunista Ifjúsági Szövetség a párt közvetlen segítőtársaként még önállóbban dolgozzék. Ezzel együtt fejlessze tömegszervezeti, mozgalmi jellegét is, hogy mindenkor az ifjúság vonzó, tekintélyes politikai szervezete legyen. A KISZ fontos feladata, hogy erősítse politikai befolyását a fiatalok, elsősorban a dolgozó ifjúság körében. Javítsa tovább munkamódszerét, vesse el mindazt, ami elavult, a növekvő követelmények és a fejlődő igények szerint tökéletesítse munkastílusát.

A párt szervei és szervezetei a legutóbbi négy évben eredményes munkát végeztek a nők társadalmi helyzetének javítása érdekében. A jövőben is tekintsék állandó feladatuknak a nők helyzetével, politikai, szakmai fejlődésével és társadalmi aktivitásának növelésével fog-

lalkozó határozat valóra váltását. Támogassák a Magyar Nők Országos Tanácsának és a helyi nőbizottságoknak a kezdeményezéseit. Rendszeresen számoltassák be az állami és a gazdasági szervek kommunista vezetőit ebből adódó teendőik végrehajtásáról. A pártszervezetek javasoljanak mind több vezetésre alkalmas nőt felelős tisztségekre, és bátran szálljanak szembe az előítéletekkel. A nők helyzetének további javítása egész társadalmunk érdeke.

A Hazafias Népfront-mozgalom a párt szövetségi politikájának jegyében, a párt vezetésével és a társadalmi szervezetek aktív közreműködésével fejlődött tovább, szélesítve a párt és a párton kívüli dolgozók kapcsolatát, segítve a tömegek cselekvő részvételét politikai, társadalmi életünk sok irányú fejlesztésében. Fórumain milliókkal folytatott eszmecserét a szocializmus építésének időszerű tennivalóiról, a népek barátságának, a nemzetközi szolidaritásnak ápolásáról. Nyílt véleménynyilvánításra, felelős állampolgári magatartásra, cselekvő részvételre mozgósított. Az országgyűlési képviselők és a tanácstagok választásakor megfelelően betöltötte alkotmányos szerepét. Növekedett közéleti befolyása és tekintélye azáltal, hogy eredményesen közreműködött a lakosságot közvetlenül érintő város- és községpolitikai célok kimunkálásában és megvalósításában.

A fejlett szocialista társadalom építésének korszakában szövetségi politikánk folytatása, a nemzet összes alkotó erőinek tömörítése, a szocialista nemzeti összefogás további szélesítése még fontosabbá válik. Az a feladatunk, hogy a párt és szervezetei országosan és helyileg, minden városban és községben az eddiginél még jobban építsenek a Hazafias Népfront-mozgalomra. A szocialista nemzeti egység továbbfejlesztése megköveteli, hogy a mozgalom politikai tevékenysége – közéleti jelentőségének megfelelően – egész társadalmunkat átfogja és áthassa.

A Központi Bizottság a kongresszusra készülve áttekintette a pártmunka tapasztalatait és egybevetette azokat a párt életét és tevékenységét összefoglaló, rendszerező szervezeti szabályzat előírásaival. Megállapította, hogy a pártélet a szervezeti szabályzat előírásainak megfelelően folyt, az előírások pedig megfelelnek az élet, a gyakorlati munka követelményeinek.

A Központi Bizottság kidolgozta, vitára bocsátotta és most a kong-

resszus elé terjeszti a szervezeti szabályzat módosításának tervezetét. Az előterjesztésből kitűnik, hogy a Központi Bizottság véleménye szerint az érvényes szervezeti szabályzat nem igényel lényeges módosítást, alapvetően jól segíti a párt tevékenységét. A javasolt módosítások azt célozzák, hogy a szervezeti szabályzat még jobban szolgálja a párt eszmei, politikai, cselekvési egységét. Így „A párt tagja, a párttagság kötelességei és jogai" című fejezetben javasolt módosítások, nevezetesen a társadalmi tevékenységnek, a forradalmi éberségnek, a szocializmus ügye áldozatkész szolgálatának egyértelmű megkövetelése a párt minden tagjától, előmozdítja, hogy még szorosabbra zárjuk pártunk sorait, erősítsük egységét, biztosítsuk élcsapatjellegét, vezető szerepét.

Arról sem szabad megfeledkezni, hogy a magasabb követelmények nemcsak a pártba felvételüket kérőkre, hanem minden kommunistára vonatkoznak. A pártban egységesek a normák, és az egységes jogok és kötelezettségek minden párttagra, újra és régire, fiatalra és öregre, tisztségnélküliekre és a legmagasabb tisztséget viselőkre egyaránt és egyformán érvényesek. Ezt rögzíti a pártélet alaptörvénye, a szervezeti szabályzat.

Fontos javaslat, hogy a jövőben négy év helyett ötévenként kerüljön sor pártunk kongresszusának összehívására, a pártszervek és a pártvezetőségek újjáválasztására. Így a pártkongresszusok ciklusai egybeesnek majd az ötéves népgazdasági tervek periódusaival. A párt legmagasabb fóruma behatóbban megtárgyalhatja a népgazdasági terveket, amelyek viszonyaink között a szocializmus építésének szinte valamennyi meghatározó feladatát tartalmazzák.

Ezzel a módosító javaslattal kapcsolatban meg kell jegyezni: az 1972. novemberi központi bizottsági ülésnek, amely ellenőrizte a X. kongresszus határozatainak végrehajtását, jelentős szerepe volt abban, hogy a kongresszusi határozatok végrehajtása meggyorsult és következetesebbé vált. Ennek tapasztalatait általánosítva rendszeressé lehetne tenni, hogy a Központi Bizottság a kongresszusi ciklusok félidején ellenőrizze a határozatok végrehajtásának helyzetét.

A Központi Bizottság kéri a tisztelt kongresszust, hogy a benyújtott javaslatok és a szóbeli indokolás alapján fogadja el a szervezeti szabályzat módosítását. Meggyőződésünk, hogy a módosított szervezeti szabályzat megfelel a pártmunka általános és új követelményeinek.

Pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt a magyar munkásosztály szülötte, egyben a nemzetközi kommunista mozgalom egyik harci osztaga. A párt fennállása óta, immár csaknem hat évtizede, a magyar munkásosztály, a dolgozó nép érdekeinek, a kommunizmus eszméinek becsületes szolgálatára törekszik. Ezt tette mindenkor a legkülönbözőbb helyzetekben, ezt teszi ma is. De a változás és a fejlődés törvényei a pártra is vonatkoznak. Amikor a munkásosztály mindinkább az egész dolgozó nép, társadalmunk vezető osztályává lett és magára vette a nép, a nemzeti lét gondjait, a párt szerepe, felelőssége is változott, és tevékenységében is nagyobb követelményekkel kellett szembenéznie. Így van ez ma is; a jövő pedig még többet követel a párttól. A társadalmi fejlődés további folyamatában a társadalmi osztályok és rétegek közötti különbségek csökkenésével párhuzamosan a párt fokozatosan az egész nép marxista–leninista élcsapatává válik.

A párt minden tervét arra alapozza, hogy elnyeri hozzá a munkásosztály, a nép egyetértését és támogatását. Munkásosztályunk, népünk pedig építhet arra, hogy a párt a helyén van, s a jövőben is mindenkor feladatainak a tőle telhető legjobb megoldására törekszik.

VI. KÜLPOLITIKÁNK. A PÁRT NEMZETKÖZI TEVÉKENYSÉGE

Kedves elvtársak! Kedves elvtársnők!

Pártunk nemzetközi tevékenysége, államunk külpolitikája teljes összhangban van belpolitikánkkal. Pártunk Központi Bizottsága, kormányunk nemzetközi tevékenységében a X. kongresszus által meghatározott irányvonalat követte és eredményekről számolhat be. A Magyar Népköztársaság kivette a részét azokból a nemzetközi erőfeszítésekből, amelyeknek eredményeként az elmúlt négy évben a szocializmusnak, a haladásnak, a népek szabadságtörekvéseinek az erői világszerte növekedtek; a békés egymás mellett élés jegyében fordulat megy végbe a nemzetközi helyzetben. Nemzetközi tevékenységünk legfőbb eredményeként szólhatunk arról, hogy a magyar nép ma független hazában, szabadon és békében él..

A X. kongresszus óta a nemzetközi helyzetben lényeges változás ment végbe. A Szovjetunió Kommunista Pártja XXIV. kongresszusán elfogadott békeprogram, a Szovjetunió, a szocialista országok közös erőfeszítéseinek eredményeképpen az enyhülés a világpolitika fő irányzata lett. A békés egymás mellett élés politikája egyre inkább tért hódít, és mind több kapitalista ország kormánya törekszik rendezett kapcsolatok építésére a szocialista országokkal. Mindez kedvező irányban befolyásolja a népek sorsat.

A nemzetközi életben kibontakozó örvendetes folyamatok mindenekelőtt arra vezethetők vissza, hogy a nemzetközi erőviszonyok jelentős mértékben megváltoztak a szocializmus, a béke és a haladás erőinek javára. A szocialista világrendszer a társadalmi haladás döntő, legyőzhetetlen erejévé vált. A Szovjetunió és a szocialista országok következetes és összehangolt, aktív békepolitikája jobb feltételeket teremtett a vitás nemzetközi kérdések békés rendezésére. A kedvező világpolitikai fejlődést segítették a kapitalista országokban folyó osztályharc és a nemzeti felszabadító mozgalmak sikerei, a békét és biztonságot óhajtó néptömegeknek, a világ valamennyi békeszerető erejének együttes, aktív megmozdulásai is.

A megváltozott helyzetben a burzsoáziának az erőviszonyok alakulását reálisan felismerő része politikájában tényként elfogadja a szocialista országokkal való békés egymás mellett élés szükségességét, mint az egyetlen lehetséges alternatívát egy új világháborúval szemben. A szélsőséges imperialisták azonban megkísérlik visszaszerezni elvesztett hadállásaikat. Gyakran a fasizmus régi és új eszközeihez nyúlnak, növelik a nemzetközi feszültséget, szítják a fegyverkezési hajszát, háborús provokációkat szerveznek.

Az egész tisztességes világ felháborodását váltotta ki, amikor az imperialista ügynökök fegyveres puccsal megdöntötték Chile demokratikus rendszerét és hatalomra juttattak egy fasiszta katonai klikket, amely mindmáig kegyetlen terrorral, tömeggyilkosságokkal nyomja el a chilei népet. Az imperialisták, a jobboldali reakciós erők jelenleg Görögországban, Portugáliában és másutt államcsínykísérletekkel, provokációkkal, puccsokkal és más eszközökkel próbálják megakadályozni a demokratizálódási folyamatot. De a népek előre akarnak haladni, nem hajlanak meg az imperialista, fasiszta hóhérok előtt!

Ezt bizonyítja a chilei nép állhatatos harca a zsarnokok ellen, a görög nép küzdelme a demokratikus haladás további kibontakoztatásáért, a portugál hazafiak és a nép határozott visszacsapásai az ellenforradalmi kísérletekre.

A társadalmi haladás, a békés egymás mellett élés eredményei eddig is a reakciós erők, a háború, a hidegháború megszállottjai elleni lankadatlan harcban születtek. Ez a küzdelem folytatódik ezután is, és bármit tesznek ellene az agresszió erői, a népek akarata erősebb, a haladás és a béke ügye győzni fog.

A nemzetközi helyzetben bekövetkezett változások még jobban kidomborították a szocializmus fölényét és előnyeit a kapitalizmussal szemben. A szocializmus vonzereje sohasem látott mértékben növekedett, és tovább növekszik az egész világon. A szocialista világrendszer léte, a szocialista országok dinamikus fejlődése, a szocializmus és a béke politikájukban megtestesülő és reális erőként ható eszméje a jövőre gondoló emberiség reménye.

Ez a világhelyzet adta meg az elmúlt években harcunk nemzetközi hátterét, ilyen körülmények között lépett fel pártunk és kormányunk a nemzetközi küzdőtéren és végzett aktív munkát a szocializmus, a társadalmi haladás és a béke ügyének védelmében és győzelemre viteléért.

A Magyar Népköztársaság aktív nemzetközi tevékenységét jelzi, hogy hivatalos képviselőink, diplomatáink, intézményeink küldöttei, szakembereink az Egyesült Nemzetek Szervezetétől kezdve több száz, csaknem valamennyi számottevő nemzetközi szervezetben jelen vannak és közreműködnek korunk fontos kérdéseinek megoldásában.

Országunknak a X. kongresszus idején 88 állammal volt, ma 104 országgal van diplomáciai kapcsolata. A Magyar Népköztársaság, mint ismeretes, tiltakozásként a hatalomra juttatott terrorrendszer ellen, felfüggesztette diplomáciai kapcsolatait Chilével. A 16 ország között, amelyekkel a beszámolási időszakban hoztunk létre diplomáciai kapcsolatot, példaként megemlítjük az európai országok közül a Német Szövetségi Köztársaságot és Portugáliát, az ázsiai országok közül a forradalmi harcban született Bangladest, az ötödik földrész országát, Ausztráliát és Latin-Amerika ősi államát, Mexikót.

Párt- és állami végrehajtó szerveink következetesen és állhatatosan dolgoznak a pártkongresszuson jóváhagyott külpolitikai irányvonal

megvalósításáért. Egyik fontos mutatója ennek az a munka, amelyet képviselőink ma Genfben az európai biztonsági értekezlet eredményes előrehaladása és befejezése érdekében végeznek. Igen bonyolult, nehéz körülmények között dolgoznak és becsülettel helytállnak képviselőink Dél-Vietnamban, a nemzetközi ellenőrző és felügyelő bizottságban, megbízatásukhoz híven minden erejükkel azon vannak, hogy a párizsi békemegállapodások ténylegesen megvalósuljanak.

A párt és a kormány széles körű nemzetközi tevékenysége, az ország kapcsolatai kiterjednek úgyszólván az egész világra. Számunkra ezek közül legfontosabbak a szocialista országokkal fennálló kapcsolataink. Hazánk szocialista építőmunkájának legfontosabb nemzetközi feltétele a szocialista világrendszer léte, országaink internacionalista összefogása, kölcsönös, testvéri segítése, sokoldalú alkotó együttműködése. Ennek megfelelően hazánk a két kongresszus közötti időszakban is gyümölcsözően fejlesztette kapcsolatait a szocialista közösség országaival. Miként eddig, a jövőben is következetesen arra törekszünk, hogy cselekvően elősegítsük a szocialista országok egységének erősítését, széles körű politikai, gazdasági, kulturális és ideológiai együttműködésének elmélyítését.

Megkülönböztetett jelentőséget tulajdonítunk a Szovjetunióhoz fűződő mély és megbonthatatlan testvéri barátságunk szüntelen erősítésének. Őszinte örömünkre szolgál, hogy a beszámolási időszakban is minden területen tovább mélyültek és szélesedtek a magyar–szovjet kapcsolatok, amelyek eredményesen szolgálták országaink, népeink közös érdekeit, erősítették szövetségünket, együttműködésünket, barátságunkat. Népeinket egyesíti érdekeink, forradalmi eszméink és céljaink közössége: a marxizmus–leninizmus és a proletár internacionalizmus, a szocializmus és a kommunizmus építése.

Jól megmutatkozott ez 1972 őszén, amikor hazánkban üdvözölhettük népünk igaz barátjának, Brezsnyev elvtársnak vezetésével a Szovjetunió párt- és kormányküldöttségét, és 1974 őszén, amikor a mi párt- és kormányküldöttségünk élvezhette a szovjet nép vendégszeretetét, s tapasztalhatta a szovjet nép őszinte rokonszenvét a magyar nép iránt. A népeink közötti barátság kifejeződik abban a növekvő tevékenységben is, amelyet a Szovjet–Magyar Baráti Társaság a Szovjetunióban, illetve a Magyar–Szovjet Baráti Társaság nálunk fejt ki.

Viszonyunkra jellemző, hogy rövid idő alatt mily nagy népszerűségre tett szert a Budapesten közelmúltban megnyílt Szovjet Tudomány és Kultúra Háza. A kongresszus megelégedéssel állapíthatja meg: a magyar–szovjet barátság felhőtlen, pártjaink, népeink kapcsolatai testvériek és megbonthatatlanok.

A barátság és a szocialista internacionalizmus szellemében gyümölcsözően fejlődnek kapcsolataink a többi testvéri szocialista országgal is, a Bolgár Népköztársasággal, a Csehszlovák Szocialista Köztársasággal, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársasággal, a Kubai Köztársasággal, a Koreai Népi Demokratikus Köztársasággal, a Lengyel Népköztársasággal, a Mongol Népköztársasággal, a Német Demokratikus Köztársasággal, a Román Szocialista Köztársasággal és a Vietnami Demokratikus Köztársasággal.

Nem rajtunk múlt, hogy a kapcsolatok fejlesztésére irányuló szándékaink nem találtak kedvező fogadtatásra a Kínai Népköztársaság és az Albán Népköztársaság vezetői részéről. Többször is tanújelét adtuk, hogy egyenlő alapokon, korrekt módon, készek vagyunk államközi kapcsolataink fejlesztésére.

A szocialista országok egyeztetett külpolitikai tevékenységének fontos tényezője a Varsói Szerződés szervezete, amely ebben az évben ünnepli fennállásának 20. évfordulóját. A Varsói Szerződés nem csupán katonai védelmi szervezet, hanem a szocialista országok hatékony külpolitikai együttműködésének, nemzetközi fellépésének kezdeményezője és fóruma. Álláspontunk ismeretes, mi a teljes leszerelés mellett vagyunk, de hangsúlyoznunk kell, hogy ameddig a NATO fennáll és más imperialista fegyveres blokkok léteznek, addig a népeknek szükségük lesz a Varsói Szerződés szervezetére. A Magyar Népköztársaság tevékenyen részt vesz a Varsói Szerződés politikai munkájában ugyanúgy, mint a katonai feladatok megoldásában, és a jövőben is teljesíti a szervezet tagállamaként reá háruló kötelezettségeit.

Hazánk érdekeinek, internacionalista elveinknek megfelelően szolidárisak vagyunk és bővítjük politikai, diplomáciai és gazdasági kapcsolatainkat a teljes nemzeti és gazdasági függetlenségükért küzdő népekkel, országokkal. Támogatjuk a fejlődő országokat az imperializmus ellen, a gyarmati rendszer maradványainak felszámolásáért és a haladásért folytatott igazságos harcukban. A nemzetközi életben

növekedett az el nem kötelezett államok jelentősége és befolyása. A szocialista országok, a fejlődő országok, az el nem kötelezettek harca segíti a béke és az egyenjogú nemzetközi együttműködés ügyét a világban. Külpolitikánkban a jövőben is nagy figyelmet szentelünk Ázsia, Afrika és Latin-Amerika felszabadult országainak.

Az utóbbi években tovább élénkültek hazánk és a fejlett tőkésországok politikai, gazdasági, tudományos kapcsolatai. A jövőben is arra törekszünk, hogy viszonyunk ezekkel az államokkal a békés egymás mellett élés elveinek megfelelően, a teljes egyenjogúság, a be nem avatkozás és a kölcsönös előnyök alapján tovább javuljon.

A Központi Bizottság, kormányunk mindig elvi alapon és nyíltan foglal állást az időszerű nemzetközi kérdésekben.

Nemzetközi harcunkban megkülönböztetett jelentősége van az európai földrésznek. Köztudomású, hogy a legutóbbi években Európában több fontos területen sorsdöntő változásokra került sor, amelyek előmozdítják a tartós béke és biztonság megteremtését. Most arra van szükség, hogy az elért eredményekre építve előrelépjünk az európai biztonsági rendszer kialakítása felé.

Az európai biztonsági és együttműködési értekezlet első szakasza eredményesen lezajlott és most dolgozik a konferencia a második, a genfi szakaszban. A szocialista országok – köztük hazánk – készek elvi engedmények nélkül, rugalmas magatartással elősegíteni a megegyezést minden kérdésben, amely az európai biztonság alapelveit, az államok közötti együttműködést érinti. Azért dolgozunk, hogy mielőbb sor kerüljön Helsinkiben az európai biztonsági értekezlet harmadik szakaszára a legfelsőbb szinten, és földrészünkön egy új, jobb korszak kezdődjön.

Európáról szólva hangsúlyozzuk: politikánk alapvető törekvéseivel összhangban mindig kiálltunk Ciprus önállósága, függetlensége, területi épsége mellett és támogatjuk haladó erőinek küzdelmét. Ellenzünk minden olyan lépést, amely a ciprusi helyzetet élezi. Úgy véljük, sürgősen érvényt kell szerezni az Egyesült Nemzetek Szervezete határozatainak, amelyek állást foglalnak a Ciprusi Köztársaság szuverenitása, függetlensége, területi integritása mellett és sürgetik a szigeten jogtalanul állomásozó idegen csapatok mielőbbi kivonását.

Külpolitikai tevékenységünkkel igyekszünk hozzájárulni, hogy a

Közel-Keleten megszűnjön az izraeli agresszió minden következménye, amely a térség, sőt a világ békéjét fenyegeti. Ebben az Egyesült Államokra nagy felelősség hárul az Izraelt támogató politikája miatt. A reális és békés rendezés javára ebben a térségben is ténylegesen a Szovjetunió és a többi szocialista ország tevékenykedik a haladó arab erőkkel együtt. Továbbra is támogatjuk az arab népek – köztük a palesztinai arab nép – igazságos harcát az imperializmus, s különösképpen az izraeli agresszió ellen, és ehhez a jövőben is minden segítséget megadunk. A genfi konferenciát tartjuk a legalkalmasabb fórumnak arra, hogy az összes érintett fél részvételével létrejöjjön a Közel-Keleten az igazságos és tartós béke az ott élő valamennyi nép számára.

A magyar nép minden tőle telhető erővel segíti a hős vietnami népet, amely a szocialista országoknak, a világ haladó erőinek támogatásával két évvel ezelőtt a párizsi megállapodás aláírására késztette Washingtont és Saigont, s ezzel nagy győzelmet aratott az imperializmussal és csatlósaival vívott háborúban.

Jóllehet, Dél-Vietnamból kivonták az amerikai reguláris egységeket, mégsem állt helyre a béke. Ennek az a fő oka, hogy a saigoni adminisztráció a dél-vietnami ideiglenes forradalmi kormány ellenőrzése alatt álló területek elfoglalására törekszik. Ez a párizsi egyezmény durva megsértése, és újabb háborús veszélyeket idéz fel, ugyanúgy, mint a kambodzsai reakciós rendszernek nyújtott újabb amerikai támogatás. A Magyar Népköztársaság mindig nyíltan kiállt az indokínai népek, Vietnam, Laosz, Kambodzsa népeinek igazságos ügye mellett.

Korunk legbefolyásosabb politikai ereje a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom. A Magyar Szocialista Munkáspárt, mint a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egyik osztaga, mindent megtesz, hogy hozzájáruljon mozgalmunk erősítéséhez, marxista–leninista egységének megszilárdításához.

Pártunk kapcsolatban áll szinte minden kommunista és munkáspárttal. Együttműködésünk különösen sokrétű a Szovjetunió Kommunista Pártjával. Pártunknak mély meggyőződése, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártja példamutató internacionalizmusa elvi jelentőségű egész mozgalmunk számára, s a Lenin pártjához fűződő viszony minden kommunista párt internacionalizmusának mércéje.

Az egyre bonyolultabb nemzetközi osztályharcban, amikor mozgalmunknak nincs szervezeti központja, az új helyzet elemzésének és értékelésének, az új feladatok meghatározásának, az akciók összehangolásának igénye megköveteli, hogy a testvérpártok a kétoldalú kapcsolatokban, a regionális és a szélesebb körű nemzetközi tanácskozásokon kicseréljék és összegezzék forradalmi tapasztalataikat, meghatározzák közös harcuk legcélravezetőbb módszereit.

Pártunk teljes egyetértéssel fogadta és támogatta az európai kommunista és munkáspártok értekezletének összehívását. Tevékenyen részt vettünk a varsói konzultatív találkozó munkájában, s megtiszteltetésnek vettük, hogy az értekezlet következő előkészítő találkozójára 1974 decemberében, Budapesten került sor. Támogatjuk azt a javaslatot, hogy a Berlinben megtartandó értekezleten az európai testvérpártok alakítsanak ki közös álláspontot földrészünk helyzetének legfontosabb kérdéseiről, és dolgozzanak ki konkrét programot az európai békéért, biztonságért, együttműködésért és a társadalmi haladásért vívott harc további feladataira.

A nemzetközi kommunista mozgalom egységének erősödése igazolta a kommunista és munkáspártok 1969. évi moszkvai tanácskozása közös állásfoglalásainak helyességét. Bebizonyosodott, hogy a közösen kialakított irányvonal bevált. Pártunk támogatja a kommunista és munkáspártok újabb nagy nemzetközi tanácskozása összehívásának gondolatát. A legszélesebb körű találkozó előmozdítja mozgalmunk elvi egységét, összefogását, megsokszorozza erőnket.

A nemzetközi kommunista és munkásmozgalom marxista–leninista egységéért küzdve, a jövőben is határozottan, következetesen felléphünk mindenfajta jobb- és „baloldali", antimarxista nézet és gyakorlat, mindenekelőtt a nacionalizmus és a szovjetellenesség ellen. Így a Magyar Szocialista Munkáspárt elvi harcot folytat a maoizmus ellen, amely gyakorlatilag szakított a tudományos szocializmus, a proletár internacionalizmus elveivel, mozgalmunk egységének aláásására törekszik és valamennyi fontos nemzetközi kérdésben akadályozni igyekszik céljaink elérését.

Pártunk elvi alapokon szélesíti kapcsolatait a szocialista és szociáldemokrata pártokkal a nemzetközi enyhülés, a biztonság, a haladás javára. Az antiimperialista mozgalom, a nemzeti függetlenség, a tár-

sadalmi haladás szolgálatában fejlesztjük kapcsolatainkat Ázsia, Afrika és Latin-Amerika nemzeti demokratikus pártjaival és mozgalmaival.

Pártunk a X. kongresszuson arra vállalt kötelezettséget, hogy nemzetközi tevékenységével elősegíti a szocializmus, a társadalmi haladás ügyét és a béke érdekeit szolgálja. A Központi Bizottság, a kormány, a társadalmi és tömegszervezetek, a tömegmozgalmak ennek az állásfoglalásnak a szellemében tevékenykedtek a beszámolási időszakban, s ezt fogják tenni a jövőben is. A nemzetközi munkában vallott és követett proletár internacionalista álláspontot azzal a meggyőződéssel képviseljük, hogy a szocialista országokkal való testvéri együttműködés, a szocializmus és a béke ügye iránti elkötelezettség a szocializmust építő magyar nép, a Magyar Népköztársaság érdekeinek legjobb szolgálata. A Magyar Szocialista Munkáspárt nemzetközi tevékenységét abban a szilárd meggyőződésben végzi, hogy meggyorsul az emberiség haladása a szocializmus felé. Bizton hisszük, hogy mind több nép tér erre az útra, a társadalmi haladás, a béke és a szocializmus teljes győzelmet arat az egész világon.

*

A beszámoló végéhez értem. Kérem, hogy a kongresszus vitassa meg és fogadja el a Központi Bizottság beszámolóját, a szervezeti szabályzat módosítását és a párt új programnyilatkozatát, a határozati javaslatot.

A Központi Bizottság kéri, hogy a kongresszus erősítse meg és fejlessze tovább pártunk eddig is követett politikai fő irányvonalát, marxista–leninista elveken alapuló gyakorlatát.

Pártunk XI. kongresszusa történelmi évforduló előtt, felszabadulásunk 30. évfordulójának előestéjén ült össze. Harminc éve vált hazánk a szovjet hadsereg felszabadító harcának eredményeképpen függetlenné és nyílt meg népünk előtt a társadalmi haladás útja. A magyar nép sohasem felejti el azt az áldozatot, amelyet a szovjet nép hozott a második világháborúban a hitleri fasizmussal vívott élethalálharcban, amelynek során Magyarországról is kiűzte a hitlerista megszállókat és felszabadította a népet. A magyar nép élni tudott a szabadsággal.

Pártunk, a munkásosztály erőit egyesítve, együtt a parasztsággal és többi szövetségesével, győzelemre vitte a szocializmus ügyét, megteremtette népünk legnagyobb történelmi vívmányát, a szocialista Magyarországot.

A három évtized alatt nagy utat tettünk meg, nagy győzelmet értünk el az új társadalmi rend megteremtésében. Felszámoltuk Magyarországon a kapitalizmust, megszüntettük az embernek ember általi kizsákmányolását. Hazánk az egykori elmaradt agrár-ipari országból fejlett nagyiparral és nagyüzemi mezőgazdasággal rendelkező ország lett. Megtörtük a régi uralkodó osztályok művelődési monopóliumát és minden eddiginél magasabb színvonalra emeltük a nép műveltségi színvonalát, a társadalom minden tagjának teljes szociális biztonságot nyújtunk. Mindezek eredményeképpen hazánk Európa egyik legelmaradottabb országából a társadalmi haladás élenjáró országainak sorába emelkedett, s népünk erőfeszítései és eredményei méltán keltenek elismerést határainkon túl is.

Felszabadulásunk közelgő 30. évfordulója alkalmából párttagságunk, népünk nevében kongresszusunk is köszönti felszabadítónkat, a Szovjetuniót, a Szovjetunió dicső Kommunista Pártját, a nagy szovjet népet.

A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának különleges jelentőséget ad az, hogy a párt új programnyilatkozata ügyében is határoz. Pártunkra, mint a munkásosztály élcsapatára és társadalmunk vezető erejére hárul az a kötelezettség, hogy a ma kérdéseiről el nem feledkezve, mutassa meg a jövőbe vezető utat is. A Központi Bizottság által előterjesztett programnyilatkozat-tervezet jelzi a távolabbi célt, azokat a tennivalókat, amelyek a legközelebbi 15–20 év alatt szocialista társadalmunk további fejlődését, népünk boldogulását, hazánk további felemelkedését szolgálják.

A pártunk új programnyilatkozatában megfogalmazott feladatok teljesítésével, a fejlett szocialista társadalmat építve közelebb jutunk végső célunkhoz, a kommunizmushoz. A programnyilatkozat kidolgozását az tette lehetővé és egyszersmind szükségessé, hogy a Magyar Dolgozók Pártjának a magyar munkásosztály egységét megteremtő I. kongresszusán, 1948-ban elfogadott programnyilatkozat minden fő céljában teljesült.

Negyedszázad harcainak eredményeként kiépítettük és megvédtük a munkásosztály hatalmát, leraktuk és megszilárdítottuk a szocializmus alapjait. Most a fejlett szocialista társadalmat építjük. Mind a legközelebbi évekre szóló tennivalók, mind a párt új programnyilatkozatában összefoglalt feladatok és távlati célok eddigi politikai irányvonalunk, gyakorlati tevékenységünk megerősítését és folytatását jelentik.

Szocialista építőmunkánk hazai és nemzetközi feltételei kedvezőek. Van harcedzett pártunk, öntudatos munkásosztályunk, szorgalmas parasztságunk, tehetséges értelmiségünk. És ami a legfontosabb: olyan nép él itt a Duna–Tisza mentén, amely szilárdan elhatározta, hogy felépíti hazájában a szocialista társadalmat. Ez az elhatározás és céltudatosság adja nekünk azt a semmi mással nem pótolható erőt, ami nélkülözhetetlen további előrehaladásunkhoz.

Országépítő munkánkban nem vagyunk egyedül. Velünk vannak barátaink, szövetségeseink, s büszkén gondolhatunk arra, hogy a Magyar Népköztársaság az egyetemes emberi haladásért küzdő erők élvonalában halad.

Központi Bizottságunk biztos abban, hogy pártunk, a magyar nép az eddiginél nagyobb feladatok megoldására is képes, s el tudja érni azokat a lelkesítő célokat, amelyeket kongresszusunk most kijelöl. Eddig is volt értelme, eredménye a munkának, a harcnak, s a jövőben ez még inkább így lesz. Közös célunk, a fejlett szocialista társadalom megteremtéséért pártunk munkába, harcba hívja az ország népét, szocialista hazánk további felvirágzásának minden hívét.

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt és annak XI. kongresszusa!

Éljen munkásosztályunk, népünk, hazánk, a Magyar Népköztársaság!

Éljen a proletár internacionalizmus, a kommunizmus, a béke!

A Központi Ellenőrző Bizottság jelentése

ELŐADÓ:

Brutyó János,

a Központi Ellenőrző Bizottság elnöke.

Tisztelt pártkongresszus! Kedves elvtársak!

A Központi Ellenőrző Bizottság nevében előterjesztem jelentésünket a X. kongresszus óta végzett munkáról. Elsősorban azt hangsúlyozom, hogy a beszámolási időszakban a X. kongresszus által választott két pártszerv: a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság teljes összhangban, szoros, pártszerű munkakapcsolatban, harmonikusan dolgozott együtt a határozatok megvalósítása érdekében.

A Központi Ellenőrző Bizottság teljes egyetértését fejezi ki a Központi Bizottságnak Kádár János elvtárs által most elmondott beszámolójában foglaltakkal. A beszámolóban tükröződött a marxista–leninista elmélet alkotó alkalmazása, kifejeződött a mély és nagy felelősségtudat abban, ahogyan pártunk elemzi, értékeli a megtett utat és körvonalazza jövőbeli feladatainkat.

Egyetértünk a kongresszusi pártokmányokban megfogalmazott gondolatokkal, a kitűzött célokkal. Egyetértünk pártunk új programnyilatkozatának a Központi Bizottság által kidolgozott és a XI. pártkongresszus elé terjesztett tervezetével. A pártokmányokban foglaltakat reálisaknak, erőinkkel és lehetőségeinkkel arányban állóknak tartjuk, olyanoknak, amelyek híven tükrözik a szocializmus történelmi távlatait és amelyek jól szolgálják népünk, hazánk további felemelkedésének szép korszakát, a szocialista jövőt.

A Központi Bizottság vezetésével pártunk nagy eredményeket ért el a társadalmi építés valamennyi területén, az iparban, a mezőgazdaságban, a kulturális és tudományos életben. Népünk életszínvonala emelkedett, a politikai légkör kedvező, józan, kiegyensúlyozott.

A két kongresszus között a Központi Bizottság vezetésével tovább erősödött pártunk tekintélye, tömegbefolyása, nőtt a párt iránti bi-

zalom. Ez elsősorban pártunk következetes lenini politikájának köszönhető.

Pártunk eredményeinek forrása az is, hogy a párttagok nagy többsége tiszteletre méltó módon, a legjobb tudása szerint, erejének megfeszítésével, önzetlenül és eredményesen teljesíti kötelességeit, a párt normái szerint él és dolgozik.

Jelenthetjük tehát a kongresszusnak, hogy pártunk több mint 750 000 tagot számláló nagy családja egységben és összeforrottan támogatta, hűséggel és odaadással szolgálta és védelmezte pártunk helyes politikáját. A kommunisták nagyszerű munkával álltak ki e politika mellett, élen jártak mindazoknak a feladatoknak a megvalósításában, amelyeket a szocializmus építésének jelenlegi szakasza, a társadalmi haladás napirendre tűzött.

A Központi Ellenőrző Bizottság tapasztalata és ezen alapuló véleménye az, hogy pártunk egységes, szilárd, történelmi küldetésére alkalmas és méltó.

Pártunk a marxizmus–leninizmus elvi alapján állva nemcsak az eredményeket tartotta számon, hanem mindig nyíltan feltárta gondjainkat, nehézségeinket és hibáinkat is. Azt tartva szem előtt, hogy az eredmények kisebbítése, lebecsülése fékezi a szocializmus építésének lendületét, a hibák és a fogyatékosságok eltakarása és eltűrése pedig magát az építést veszélyezteti.

A visszahúzó jelenségek veszélyét nem becsüljük le, de túlbecsülésük, eltúlzásuk még nagyobb hiba lenne. Mi, kommunisták, a valóság talaján állunk, s a realitások vezetnek bennünket. Nem vagyunk hívei a megalapozatlan optimizmusnak, de elutasítjuk a mindent fekete szemüveggel nézők pesszimista látásmódját is.

A Központi Ellenőrző Bizottság tevékenységéről számot adva, a szervezeti szabályzat előírásának megfelelően először arról az ellenőrző munkáról szólok, amelyet a Központi Bizottság pénzgazdálkodásával összefüggésben végeztünk.

Az elmúlt négy és fél év alatt vizsgálataink arról tanúskodnak, hogy a pártgazdasági munka és a pénzgazdálkodás megfelel a X. kongresszus határozatainak. A párt bevételei és kiadásai arányosan növekedtek, a pártmunka céljait szolgáló épületek és eszközök gyarapodtak. Különösen említésre méltó a pártoktatásra és a pártpropagandára for-

dított összegek célszerű felhasználása. A beszámolási időszakban Budapesten oktatási központ, négy megyében pártiskola épült, további hat megyében pedig most épül. Ezzel a párttisztségviselők és a párttagok képzésének, illetőleg továbbképzésének feltételei lényegesen kedvezőbbé válnak.

A Központi Ellenőrző Bizottságnak a pártfegyelemmel és a pártfegyelmi munkával összefüggő tevékenységéről számot adva, az a legfontosabb tapasztalatunk, hogy a X. kongresszus óta – a párt következetes munkája nyomán – tovább szilárdult a pártfegyelem, tudatosabbá vált a párt normáinak vállalása és megtartása.

A X. kongresszus által támasztott nagyobb követelmények következetesen érvényesültek a Központi Bizottság határozataiban, intézkedéseiben, amelyek megnyilvánulnak a pártéletben, a párttagok mindennapi cselekedeteiben és magatartásában. Ennek eredményeként tudatosabbá váltak a szocialista erkölcs normái, kedvezőbbek lettek a lehetőségek feladataink sikeres megvalósításához, a párt- és állampolgári fegyelem további erősítéséhez.

Ez a megállapítás akkor is helytálló, ha sorainkban voltak és még ma is vannak olyanok, akik megsértik a párt lenini normáit, akik nem tudnak vagy nem akarnak lépést tartani a növekvő követelményekkel, akik a párttagságra méltatlanoknak bizonyultak.

A kongresszusi küldött elvtársak megkapták és tanulmányozhatták a Központi Ellenőrző Bizottság írásos jelentését. Ennek kiegészítéseként térek még ki a következőkre.

A tapasztalatok arról tanúskodnak, hogy a pártszervek következetesebben lépnek fel az olyan cselekedetekkel szemben, amelyek összeférhetetlenek a párttagsággal, a fegyelemsértőket vétségük arányában felelősségre vonják. A két kongresszus között a párttagságnak 3,9 százaléka, 29 181 párttag részesült pártbüntetésben. Közülük 7133 főt kellett kizárni a pártból. Ez a párttagságnak nem egészen egy százaléka.

A pártfegyelem állapotára nézve azonban csupán a számok alakulásából nem lehet egyértelmű következtetéseket levonni. Már csak azért sem, mert a párttagság egészéhez képest csekély a pártbüntetésben részesültek számaránya. A Központi Ellenőrző Bizottság ezért úgy véli, hogy bár a pártfegyelemsértések vizsgálatakor a számszerű-

séget is figyelembe kell venni, de ennél fontosabb a pártfegyelem megsértését kiváltó okoknak, illetve annak a hatásnak az elemzése, amelyet a párt politikai, erkölcsi normáinak megsértése a párton belül és kívül kivált.

Kétségtelen, hogy minél előbbre jutunk a szocializmus építésében, annál visszatetszőbbé válnak azok a jelenségek, amelyek a kapitalizmusban természetesek, de nálunk a szocialista elvekkel és gyakorlattal nem férhetnek össze.

A múltnak e káros maradványai helyenként még makacsul tartják magukat. Sőt, belső ellentmondásaink folytán esetleg új erőre kaphatnak vagy új formát öltenek.

A fejlett szocialista társadalom építésén munkálkodva a legfontosabb feladatunk változatlanul a munkáshatalom további erősítése. Erre biztosíték pártunk helyes politikája, a tömegszervezetek munkája, a szocialista állam tevékenysége. Munkásosztályunk, szövetségesei támogatásával, erős és szilárd hatalmát szocialista hazánk, népünk javára gyakorolja. A hatalom gyakorlása során azonban előfordulhatnak magatartásbeli torzulások is, amelyekre időben fel kell figyelni. Akadnak, akik tudatosan visszaélnek a hatalommal, mások viszont nem tudnak vagy nem mernek élni vele. És bár különböző okból, de ez is, az is kárt okoz, mert gyengíti a munkáshatalmat, a párt iránti bizalmat, fékezi munkánkat.

A pártfegyelmi munka tapasztalatai arra is intenek, hogy a jövőben a hatalom erősítésében és gyakorlásában még inkább előtérbe kell kerülnie a nép iránti hűségnek, a szigorú pártszerűségnek, a közügy, a munkáshatalom szolgálatának.

Az elmúlt években előfordult, hogy egyes tisztségviselők visszaéltek a hatalommal, kiskirály módjára viselkedtek, megfélemlítették a környezetüket. Ezt többnyire elvtelen elnézés, baráti, rokoni összefonódás révén tehették meg, s azért nyílt rá lehetőségük, mert beosztottaik gyáván szemet hunytak, a pártszervezet pedig elnézőnek bizonyult velük szemben.

Kirívó példa erre az a termelőszövetkezeti elnök, aki egyszerű paraszti sorból emelkedett a több ezer holdas gazdaság első számú vezetőjévé. Bizalmat, támogatást kapott, de gyenge jellemű embernek bizonyult. A korábban józan, dolgos parasztembert megszédítette a ha-

talom, egyeduralomra tört, semmibe vette a termelőszövetkezet választott testületeit, a tagság véleményét.

Ezt az embert, aki viselkedésével felidézte a község lakóiban az egykori rossz emlékű földbirtokos alakját, kizártuk a pártból, majd elkerült a termelőszövetkezet éléről is.

Más okból, de nem való vezetőnek és sérti pártunk fegyelmét az is, aki gyengeségből vagy gyávaságból nem tud élni a hatalommal, képtelen érvényt szerezni a párthatározatoknak, rendeleteknek, eltűri a fegyelmezetlenséget, szemet huny a törvénytelenségek, az erkölcstelen elemek kártevése felett.

Az ilyen gyenge kezű vezető engedékenysége a közösségi tulajdon lelkiismeretlen pazarlásához és általános lazasághoz vezet. A Központi Ellenőrző Bizottság ilyen esetet is vizsgált, amelynek következményeként az illető vezető és az érintett beosztottai egyaránt megérdemelten részesültek szigorú pártbüntetésben. A hatalommal való legcsekélyebb visszaélést éppúgy nem szabad megtűrni, mint az erélytelenséget, a huzavonát.

Pártunk politikájának megfelelően országunkban szilárd a törvényesség. Törvényeink igazságosak, a szocialista humanitást tükrözik, jól szolgálják a munkáshatalmat. A törvényesség biztosítja, hogy ártatlan embereket nem érhet bántódás, de azt is, hogy ne lehessen büntetlenül elkövetni visszaéléseket. Aki megsérti törvényeinket, az nem kerülheti el a törvény szigorát. A párt és a dolgozó nép egyaránt megköveteli, hogy mindenütt következetesen lépjenek fel a törvények megsértőivel szemben, és akinek bebizonyosodik a bűnössége, az nyerje el megérdemelt büntetését.

A munkáshatalom erősítésében fontos szerepe van a párttagok eszmei-ideológiai szilárdságának, politikai éberségének. A párt eszmei, politikai egységét sértő, bomlasztó tevékenység, az antimarxista nézetek hirdetése és terjesztése nem tűrhető meg, az ilyen jelenségek ellen következetes szigorral kell fellépnünk. Nagyon fontos, hogy a politikai éberséget erősítsük az ideológiai, a kulturális és a tudományos területeken dolgozó kommunisták és vezetők körében is.

Pártunk a kongresszusi dokumentumokban jelentőségének megfelelően kiemeli a tulajdonviszonyok további fejlesztésének szükségességét. A szocialista tulajdon gyarapítása és védelmezése mind-

annyiunk közös érdeke, jövőnk biztosítéka, az állampolgárok boldogulásának feltétele. Ebből kiindulva mérlegelte a Központi Ellenőrző Bizottság a tulajdonviszonyokkal kapcsolatos különböző folyamatokat, jelenségeket, és törekszik a megfelelő tanulságok levonására.

Hazánkban uralkodóvá váltak a szocialista tulajdonviszonyok. E mélyreható történelmi változás azonban nem jár együtt a tudat ugyanolyan fejlődésével. Ez lényegesen hosszabb folyamat. Miközben fokozatosan erősödik az új, a szocialista emberre jellemző gondolkodás és erkölcs, a szocialista tulajdon átérzett tudata, helyenként még hat a régi, a visszahúzó szemlélet és gyakorlat is. Ennek tulajdonítható, hogy a növekvő lehetőségeket egyesek önző módon a közös tulajdon rovására, saját vagyonosodásukra próbálják kihasználni, ügyeskedésekkel, a törvények kijátszásával jogtalan vagy indokolatlan előnyökhöz jutnak.

A X. kongresszus óta a szocialista tulajdont sértő, károsító ügyekben pártszerveink a korábbinál nagyobb szigorral léptek fel.

A gátlástalan szerzés egyik visszataszító példájával szolgált az a gazdasági vezető, aki a népgazdaság pénzéből mindkét gyermekének villát építtetett. Felelősségre vonásakor azzal próbált védekezni, hogy erre a súlyosan törvénysértő cselekedetre a szülői szeretet ragadtatta; úgymond, „örökségül" akarta gyermekeire hagyni az ingatlanokat. E családapában meglehetősen furcsa fogalmak élhetnek a becsületről.

Úgy vélem, a maga s talán a gyermekei által is „példásnak és jóságosnak" hitt apának az lett volna a kötelessége, hogy becsületet, tisztességet hagyományozzon gyermekeire. Szocializmust építő társadalmunkban a legértékesebb örökség, amit az ember utódaira hagyhat, a becsület, a dolgos, tisztességes közösségi életfelfogás.

Itt említem meg azokat az eseteket is, amelyeknél jogtalan, erkölcstelen módon, a közösség érdekének rovására, a közös tulajdon kárára érvényesültek valamely csoport érdekei.

A vizsgálat során az érintettektől rendszerint azt hallani, hogy ők önzetlen emberek, csakis a csoportérdeket tartották szem előtt, nekik egyéni hasznuk ebből nem származott. Holott az esetek többségében kiderül, hogy mint csoporttagoknak, nemcsak csöppent, hanem bőségesen csurrant is az így szerzett jövedelemből.

Joggal ítéltük el az előbb említett apa erkölcstelen cselekedetét, aki

ürügyként a gyermekeire hivatkozva nyúlt a közös tulajdonhoz, s nem kevésbé erkölcstelenek azok sem, akik ugyanezt valamilyen csoport nevében teszik, miközben ennek a társadalom vallja kárát. A szülői szeretet éppúgy nem adhat felmentést, mint a csoportérdek, ha az ellentétes az egész társadalom érdekeivel és céljaival.

Rá kell ébreszteni az embereket és a csoportokat, hogy nem gazdagodhatnak törvénytelen eszközökkel és utakon a társadalom kárára, mert ezzel bomlasztják, gyengítik szocialista rendünket.

Mindannyiunk kötelessége védelmezni és gyarapítani a szocialista állami tulajdont, a nép vagyonát. Előfordult, hogy egyesek a gondjukra bízott szocialista tulajdont saját hitbizományuknak tekintették és felelőtlenül osztogatták. Az egyik üdülőhelyen például a szocialista tulajdont prédáló parcellázások oda vezettek, hogy ma már nem lehet bővíteni az üdülőket, mert nincs hova építkezni. Hacsak busás áron nem sajátítják ki azoknak a telkeit és épületeit, akik néhány éve ezekhez szinte ajándékképpen jutottak hozzá.

Félreérthetetlenné kell tennünk, hogy aki a közösségi érdek ellenére juttat indokolatlan előnyhöz bárkit, az éppoly erkölcstelen és hibás, mint az, aki elfogadja. Mindkettő mögött fellelhető az egyéni érdekek elsőbbsége, az önzés, az anyagiasság, az elvtelen kapcsolatok kihasználása, a kölcsönös lekötelezettség.

Társadalmunk a becsületes munkára épül. A párttagok és a tisztességesen gondolkodó dolgozók millióinak igazságérzetét joggal sérti, ha valaki a munkájával nem arányosan vagy éppenséggel munka nélkül jut jövedelemhez. A törvényesen is üldözendő tisztességtelen vagyonszerzés különböző formáin kívül más jelenségek is nyugtalanítják közvéleményünket. Így például az egyes helyeken már szinte intézményesített borravalózás, az úrhatnám ajándékozgatások és nem utolsósorban a hálapénz.

Ezek szocialista elveinkkel ellentétesek, hatásuk demoralizáló, indokolatlan jövedelemkülönbségekhez, feszültségekhez vezetnek.

Úgy látjuk, hogy a nevelő munka erősítése mellett megfelelő intézkedések is szükségesek a szocialista társadalomtól idegen gyakorlat mielőbbi megszüntetésére.

A fejlett szocialista társadalom építése magasabb követelményeket

állít a párt tagjai elé. Ezért a pártfegyelem szilárdítása állandó feladatunk, amelynek eszköze mindenekelőtt a nevelő munka.

Pártunk a pártfegyelmi büntetést is a nevelés egyik eszközének tartja, amely arra szolgál, hogy a párttag okuljon belőle, őt és környezetét egyaránt visszatartsa hasonló fegyelemsértések elkövetésétől. Természetesen arra törekszünk, hogy elvtársainkat ne a felelősségre vonástól való félelem tartsa vissza a helytelen cselekedetektől, hanem belső meggyőződésből éljenek és tevékenykedjenek a párt politikai-erkölcsi normái szerint.

A Központi Ellenőrző Bizottság azt tapasztalja, hogy a szervezeti szabályzatot sértő cselekmények hatékonyabb nevelő munkával és a kommunista közösségek erejével megelőzhetők.

Ha a kommunisták minden esetben nevelnék, segítenék, alkalmanként figyelmeztetnék egymást, jobban törődnének elvtársaikkal, ha idejekorán észrevennék és szóvá tennék a kisebb hibákat, akkor megakadályoznák a súlyos pártfegyelemsértéseket. A kommunistának nemcsak önmagáért, hanem más párttagokért is felelősséget kell éreznie.

Pártunk erejének, eszmei, politikai, cselekvési egységének, további fejlődésünknek fontos feltétele a bírálat. Ez szükséges a káderek neveléséhez, a hibák megelőzéséhez és az elkövetett hibák gyors kijavításához egyaránt. Mégis azt tapasztaljuk, hogy a bírálat még a pártban sem érvényesül megfelelően.

Aki semmibe veszi a jogos bírálatot, az lényegében azonosítja magát a bírált hibával, akadályozza kijavítását. Sajnos előfordul, hogy a bírálatot vonakodva, kelletlenül vagy csak formálisan, szavakban fogadják el. Az illetők többnyire hibátlannak tartják magukat, önelégültek, ami pedig súlyos tévedések forrása lehet, a bírálat elfojtásához, sőt megtorlásához is vezethet.

Elsősorban a párton belül kell olyan légkört teremteni, amely lehetetlenné teszi, hogy bárkit hátrány vagy bántódás érjen azért, mert becsületesen feltárta a hibákat, volt bátorsága bírálni. Nem szabad eltűrni, hogy a bírálatot bárki nyíltan vagy burkoltan megtorolhassa és a bírálót hátrányos helyzetbe juttathassa. Ez tűrhetetlen a pártban, merőben idegen a párttól, elnémítja a párttagokat, a dolgozókat, akadályozza, hogy a hibák, a visszaélések napvilágra kerüljenek. A párt

minden tagjától elvárja az őszinteséget, a nyíltságot, az egyenességet, hogy személyekre való tekintet nélkül bíráljon, lépjen fel a hibák, a visszásságok ellen.

A párt tagjai, kerülve a demagógiát, legyenek kritikusak. A kommunista azért kommunista, hogy szóljon, amikor kell, s álljon ki a meggyőződéséért, a szocializmus ügyéért. A munkásosztálynak olyan pártra van szüksége, amelynek minden alapszervezete, minden egyes tagja szilárdan helytáll.

A Központi Ellenőrző Bizottság azt tapasztalja, hogy alsóbb pártszervek is szigorúan fellépnek a bírálat elfojtói, megtorlói ellen. Ismert azonban, hogy e súlyos pártfegyelemsértést nem egyszerű felderíteni, még kevésbé bizonyítani.

Csak egy példa erre azé a munkásé, akit – mert nyíltan feltárta a hibákat – rágalmazónak, intrikusnak bélyegeztek. A kisvárosban, ahol élt, ezek után nem tudott munkát kapni, mert azok, akiket megbírált, mindenüvé utánanyúltak, elgáncsolták, lehetetlenné tették elhelyezkedését. Hosszú idő telt el, amíg sikerült tisztázni e felháborító ügyet és igazságot szolgáltatni a meghurcolt embernek.

A hibák elleni nyílt, következetes harc során szüntelenül ügyelni kell arra is, nehogy egyesek a bírálat ürügyén és a bírálókat védő intézkedésekkel visszaélve megrágalmazzanak ártatlan, becsületes embereket. Ezért a jogos, pártszerű bírálatot minden esetben el kell határolni a rágalmazástól és az intrikától. Vagyis a bírálók következetes védelmének együtt kell járnia a rágalmazók, az intrikusok elleni elszánt harccal. Ne fordulhasson elő, hogy intrikusnak bélyegeznek olyan embereket, akik tisztességes szándékkal, pártszerűen küzdenek a hibák ellen. Egyszersmind le kell leplezni mindazokat, akik aljas rágalmaikat megpróbálják a bírálat köntösébe öltöztetni, személyi intrikájukat jogos kritikaként feltüntetni.

A Központi Bizottság, mint a beszámolójában is hallottuk, nagy szerepet tulajdonít az ellenőrzésnek. A Központi Ellenőrző Bizottság ezzel teljes mértékben egyetért.

Szükségesnek tartjuk a rendszeres és hatékony ellenőrzést azért, hogy feltárja a munka kedvező és kedvezőtlen vonásait, segítse fejlődésünket, megakadályozza a hibák, a visszaélések elkövetését. Az ellenőrzés lehetővé teszi, hogy mindenkit elsősorban a végzett

munkája alapján értékeljünk és minősítsünk, ne pedig szubjektív meggondolások és benyomások alapján.

A kommunista közösségekben a rendszeres és segítő ellenőrzés eredményeképpen is fejlődnek az emberek, nem halmozódhatnak fel a hibák, mert idejében figyelmeztetik azt, akinél mulasztásokat vagy torzulásokat vesznek észre.

Az ilyen közösségben az, akit ellenőriznek vagy figyelmeztetnek, nem sértődik meg és panaszával nem szalad nyomban a felsőbb szervekhez, mert meggyőződött a jó szándékról, érzi a segítőkészséget. Hiszen nálunk az ellenőrzés nem mindenáron való hibakeresés, hanem a munka javításának nélkülözhetetlen eszköze. Éppen úgy mint a bírálat, a figyelmeztetés, sőt a pártbüntetés sem az ember megszégyenítését, hanem a fejlődését célozza.

Arra kell törekednünk, hogy a kommunista közösségek, a pártcsoportok, a pártszervezetek és a pártszervek még hatásosabban szolgálják a kommunista jellemformálást, erősítsék önmagukban és másokban a közösségi tulajdonságokat, következetesen szálljanak szembe a szocializmustól idegen magatartás megnyilvánulásaival, az embertelenséggel, az önzéssel, a gőggel, a törtetéssel, az anyagiassággal, amelyek együttesen és külön-külön is még sok gondot okoznak a kisebb közösségeknek éppúgy, mint az egész társadalomnak.

A párttagok ezernyi szállal fűződnek a társadalom különböző rétegeihez. Emiatt a társadalom közegéből a téves nézetek, a tőlünk idegen szokások, a helytelen életmód különböző formái a párt soraiba is beszűrődnek. Feladatunk, hogy az eszmei-politikai munka javításával, a hibás jelenségek határozott és meggyőző bírálatával védjük meg a párt tagjait azoktól a káros nézetektől, hatásoktól, magatartásbeli fogyatékosságoktól, amelyekkel szemben éppen nekik kell a legkövetkezetesebben harcolniuk.

Összegezve az elmondottakat, néhány kérdésre, amely a Központi Bizottság beszámolójában és a kongresszusi pártokmányokban is megfogalmazódott, külön szeretném felhívni a kongresszusi küldött elvtársak figyelmét.

A Központi Ellenőrző Bizottság álláspontja az, hogy tovább kell növelni a párttagokkal és a vezetőkkel szemben támasztott követelményeket.

Gondoskodnunk kell róla, hogy a nagyobb követelmények széles körben ismertté váljanak és így lehetőség nyíljon a következetes számonkérésre. Az a véleményünk, hogy az eddiginél szigorúbban kell fellépni mindazok ellen, akik nem a párt követelményei szerint élnek és dolgoznak. Soraink tisztaságának, pártunk tekintélyének és tömegbefolyásának védelmében indokolt és szükséges igénybe vennünk minden pártszerű eszközt és módszert.

A nagyobb követelmények megvalósításában meghatározó szerepet tulajdonítunk a vezető beosztású párttagok példamutatásának. Mindenekelőtt a vezetőktől kell megkövetelnünk a párt lenini normáinak és erkölcseinek hiánytalan megtartását, mind vezetői mivoltukban, mind magánéletükben. E tekintetben semmiféle kétarcúságot, semmiféle engedményt sem szabad tenni. A legcsekélyebb elnézés, bármifajta mentegetés csak árthat a pártnak és a szóban forgó személynek. Sehol, senkitől és semmilyen körülmények között sem lehet eltűrni a párt normáinak büntetlen megsértését, erre korábbi érdemek sem szolgálhatnak mentségül.

A szükséges felelősségre vonásoknak azonban mindig pártszerűen kell megtörténniük, figyelemmel a párt érdekeire, a kommunisták igazságérzetére.

A Központi Ellenőrző Bizottság a társadalmi-politikai fejlődés jelenlegi szakaszában minden szinten szükségesnek tartja az ellenőrzés javítását. Ez elsősorban a párt belső ellenőrző munkájára vonatkozik, amelyet tovább kell fejleszteni, felülvizsgálni és az adott feladatokhoz igazítani a módszereit.

Megítélésünk szerint erősíteni kell az állami ellenőrzést is, mégpedig a népgazdaság minden szektorában. Ezzel párhuzamosan mindenütt meg kell követelni a magas szintű belső ellenőrzést is.

Mint ahogy említettem, a párttagság a társadalom közegében él, így nem mentes a közerkölcs mindenkori hatásától sem. Ez a kölcsönhatás természetes, de a jövőben még inkább arra kell törekednünk, hogy a kommunisták tudatossága, önként vállalt fegyelme, magasabb erkölcsi szemlélete legyen az irányadó a közgondolkodásban. Ennek az az előfeltétele, hogy nevelő munkánkban mindenütt központi helyet kapjon a párttagság politikai öntudatának, erkölcsi színvonalának emelése.

Mindannyiunk megtisztelő kötelessége, hogy erősítsük pártunk egységét, szilárdítsuk a párt és a tömegek kapcsolatát, óvjuk soraink tisztaságát, éberen őrködjünk az önként vállalt, tudatos pártfegyelem megtartásán.

A Központi Ellenőrző Bizottság nevében kérem a tisztelt küldött elvtársakat, hogy vitassák meg és fogadják el a X. kongresszus óta végzett munkánkról szóló írásos jelentésünket, valamint szóbeli beszámolónkat.

Pál József,
a győri Magyar Vagon- és Gépgyár lakatosa:

Tisztelt kongresszus!

Mi munkások elsősorban munkahelyünkön, városunkban tapasztaljuk a problémákat. Számunkra a gyár, a város, a megye a társadalmi élet színtere, figyelmünk leginkább a helyi körülmények alakulására irányul. Ezért is tapasztaltuk örömmel, hogy a kongresszus dokumentumai milyen nagy gondot fordítanak az üzemi demokrácia továbbfejlesztésére.

Az üzemi demokrácia témája jelentős szerepet kapott a vállalati, valamint a városi és a megyei pártértekezleteken is. Érezzük, hogy a párt nagy figyelmet fordít rá, hogy a munkások értsék, ismerjék céljainkat, és azok megvalósításában aktívan vegyenek részt. Ez azért is szükséges, mert mi nem csupán munkavállalók vagyunk, hanem a hatalom és a termelési eszközök birtokosai is. Éppen ezért igényeljük, hogy jogainkat és kötelességeinket szem előtt tartva részt vegyünk a termelés, a gazdálkodás irányításában, a döntések előkészítésében, a vállalati munka ellenőrzésében.

Az üzemi demokrácia fejlesztése elsődleges feladat, de ez megkívánja a helytelen nézetek leküzdését is. Néhány munkatársamnak ugyanis az a véleménye, hogy minket hagyjanak dolgozni, a tájékozottság hiánya miatt úgysem tudunk beleszólni nagy jelentőségű döntésekbe. Egyes gazdasági vezetőknél is előfordul, hogy a termelés mögött háttérbe szorul a munkát végző ember. Ezért fordulhatott elő, hogy a helyi gazdasági vezetők, ha az üzem valamelyik régi dolgozója felmondott, meg sem kérdezték, mi volt a felmondás oka.

Tisztelt elvtársak! Gyárunk termékei világszínvonalon állnak. Ez valamennyi munkatársamat büszkeséggel tölti el, és egyben arra is ösztönöz bennünket, hogy tartsuk ezt a színvonalat. Néhányan ezt hiúságnak tartják. Én azonban munkásönérzetnek, szakmai öntudatnak nevezném. Gyárunk sok termékét szállítja exportra, elsősorban a szocialista országokba, legnagyobbrészt a Szovjetunióba. Ezért a munkásszolidaritás és az internacionalista politika is kötelez minket a minőség állandó javítására.

Vállalatunk technikailag jelentősen fejlődött, e gyors változást azonban nem minden esetben követte a tulajdonosi szemlélet fejlődése. Azt a legtöbb ember már tudja, hogy a társadalmi tulajdon nem az egyes emberek személyi tulajdona. De annak megóvása, sajátként kezelése még nem mindenkiben tudatosodott. Sokat fejlődtünk e területen, de van még tennivalónk is.

Kedves elvtársak! Látszólag ellentmondás van a között, hogy mi állandóan javítani akarjuk a szociális helyzetet, ugyanakkor azt a célt tűztük magunk elé, hogy a legnagyobb leterheléssel üzemeltessük a nagy értékű berendezéseket. Vállalatunk és még nagyon sok vállalat munkaerőhiánnyal küzd. Így nálunk sem ismeretlen fogalom a túlóra. A gyár mozgalmi és gazdasági vezetői ezen megfelelő ösztönzési rendszer kialakításával próbáltak segíteni. Állandóan napirenden tartják a műszaki fejlesztést is, hogy az élő munkát minél előbb gépekkel váltsák fel. Biztos vagyok abban, hogy a kongresszusi határozattervezet iparra vonatkozó feladatainak megvalósításával a következő években e téren is megtaláljuk a legjobb megoldást arra, hogy a gépeket is maximálisan kihasználjuk és a szabad időnk is növekedjék.

Tisztelt kongresszus! Elképzelhető-e az egyéni boldogulás a gyári közösség előbbrejutása nélkül? Mi úgy válaszolunk erre a kérdésre, hogy nem. Az utóbbi évek termelési sikerei azt bizonyítják, hogy a gyár elért eredményei nyomán növelte vállalatunk vezetősége a béreket és a dolgozóknak nyújtott különféle béren kívüli juttatásokat. Miből adódott ez? Abból, hogy nálunk a gyárban az egy munkásra jutó termelés értéke 1970 és 1974 között 342 000 forintról 557 000 forintra emelkedett. A dolgozók átlag 30 nap nyereségrészesedést kapnak. Ezzel talán érzékeltetni tudtam, hogy a népgazdaság jó helyre adta a forintjait.

A gazdaságos termékszerkezet kialakítása, párosulva a fegyelmezett munkával, mind az egyén, mind a közösség számára meghozta eredményeit.

Katona Imre,

a Budapesti Pártbizottság első titkára:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

Ismerjük a Központi Bizottság dokumentumait, meghallgattuk Kádár János elvtárs beszámolóját. Meggyőződéssel és egyetértéssel állapíthatjuk meg, hogy pártunk Központi Bizottsága mélyen és sokoldalúan elemzi, reálisan értékeli hazánk belső és külpolitikai helyzetét, pontosan meghatározza a fejlett szocialista társadalom építésének tennivalóit.

Világos és egyértelmű választ ad arra is, hogy melyek a legfontosabb feladataink, mit, hol és hogyan kell jobban csinálni.

Budapest több mint 200 000 párttagja – mint ahogy a párttagság az országban mindenütt – méltó módon készült pártunk kongresszusára. Helytálltak a termelésben, a munkában, kritikusan értékelték eddigi tevékenységüket, és meghatározták a helyi tennivalókat. Nagy aktivitással vitatták meg a Központi Bizottság kongresszusi irányelveit, a szervezeti szabályzat módosításának tervezetét. Jó összetételű, irányítóképes vezetőségeket választottak.

A több mint 5000 alapszervezeti taggyűlés, az üzemi, a hivatali, az intézményi és a kerületi pártértekezletek, a budapesti pártértekezlet állásfoglalása és megbízatása alapján mondhatom, hogy a budapestiek egyetértenek a X. kongresszus óta megtett utunk értékelésével, az ebből adódó feladatokkal. E feladatokat magukénak tekintik és készek részt venni megvalósításukban.

Egyértelmű összvéleményként mondhatom azt is, hogy pártunk a XI. kongresszus óta is teljesítette munkásosztályunk, népünk és a nemzetközi munkásmozgalom iránti kötelességét.

Kedves elvtársak! Pártunk kongresszusai népünk, országunk és

fővárosunk életében mindig messzire tekintők voltak. A XI. kongresszus jelentőségét – mint ahogy a Központi Bizottság beszámolója megállapítja – növeli, hogy egybeesik hazánk felszabadulásának 30. évfordulójával, és kongresszusunk nemcsak a következő öt év feladatairól fog határozni, hanem programnyilatkozatában az elkövetkező 15–20 év tennivalóit, társadalmunk fejlődésének, haladásának tendenciáit is jelzi.

A programnyilatkozat hangsúlyozza: „A szovjet hadsereg felszabadító harcának eredményeként, 1945-ben új korszak kezdődött történelmünkben."

Ez így igaz! Hazánk felszabadult, népünk szabadságot kapott, és ezzel a szabadsággal élni tudott. Az elmúlt 30 esztendőben mindig éreztük a Szovjetunió testvéri segítségét, sokoldalú támogatását. Együttműködésünk – amely életünk minden területére kiterjed – az erő és biztonság forrása. Ez a barátság alapja és biztosítéka a magyar nép szocialista építőmunkájának, céljaink sikeres megvalósításának.

Az egész korszak nagy tanulsága, hogy a szocializmust építő magyar nép mindig biztos támaszra talált a Szovjetunióban, a testvéri szocialista országokban, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalomban. E kapcsolatok erősítése része életünknek, gondolkodásunknak.

A 30 év története összefüggő forradalmi folyamat, a harc és az építőmunka korszaka. Úgy gondolom, helyes, ha külön is szólunk azokról az évekről, amelyekben a Magyar Szocialista Munkáspárt helyreállította a lenini normákat, megtisztította pártunkat a jobb- és baloldali torzításoktól, és az adott helyzetnek megfelelően kidolgozta a legfontosabb tennivalókat.

Az elmúlt 18 év a haladás, a társadalom nagy kérdéseire adott válaszok kora. Befejeződött a mezőgazdaság szocialista átszervezése, leraktuk a szocializmus alapjait, magasabb szinten folytattuk a szocialista iparosítást, népgazdaságunk intenzív fejlesztését, jelentős eredményeket értünk el a kultúra területén. Következetesen érvényesült életszínvonal-politikánk, amelynek lényege, hogy fejlődésünkkel, lehetőségeinkkel összhangban, rendszeresen emelkedik népünk életszínvonala.

Pártunk a valóság marxista–leninista elemzésére támaszkodott, a társadalmi tapasztalatokat figyelembe véve egyértelműen tudta meg-

határozni a feladatokat. Ebben a mélyen elemző, valóságfeltáró tevékenységben volt és ebben van pártunk legnagyobb ereje. E képesség biztosítja vezető szerepének erősödését, a dolgozó emberekkel való kapcsolata további elmélyülését.

Miért említem mindezeket? Budapest kommunistái és a főváros közvéleménye is a kongresszusi irányelveknek és a szervezeti szabályzat módosítása tervezetének vitájában állást foglaltak, kifejezték egyetértésüket a párt politikájával, s kérték, tolmácsoljuk a XI. kongresszusnak: őrizzük meg és érvényesítsük együtt munkánknak azokat az elvi jelentőségű vonásait, amelyekre pártunk két évtized óta minden tevékenységét alapozza. Ez az egyik leghatékonyabb feltétele annak, hogy a pártunk programnyilatkozatában kitűzött célok megvalósuljanak.

A különböző pártértekezletek útravalóul adták: a párt politikája, politikájának fő vonala jó, de legyünk következetesebbek a jó politika végrehajtásában. Egység van a döntésekben, de nagyobb egység kell a végrehajtásban. A végrehajtásban, az értelmezésben van javítanivaló. Erre a Központi Bizottság beszámolója felhívta a figyelmet.

Pártunk álláspontja egyértelmű, világos. Az érdekek viszonyában a társadalmi érdekek az elsődlegesek. A Központi Bizottság beszámolója megállapította, hogy ez a gyakorlatban nem mindenütt és nem minden esetben van így. Ilyenkor rendszerint a gazdasági életre gondolunk. De ez az elv nemcsak arra vonatkozik, hanem életünk minden területére: a politikára, a tudományra, az irodalomra, a művészetre egyaránt. Ott sem fogadható el, ha az egyéni vagy a csoportérdeket az össztársadalmi érdekek fölé vagy elé helyezik.

Jó, nyugodt munkára, alkotásra késztető légkörben élünk. Ez mindenkire kiterjedő létbiztonságot, törvényességet, érvényesülési lehetőséget és – hozzáteszem – a becsületes munkával szerzett személyi tulajdon gyarapodását is jelenti. De vannak, akik a nyugodt légkör, a nagyobb egyéni és társadalmi lehetőségek fogalmán egészen mást értenek: a lazább fegyelmet, az ügyeskedést, a „kevés munka, sok pénz" felfogást, a mindenáron való gazdagodást. S e torz normák szerint élnek és viselkednek. Az ilyen nézeteket és az ilyenfajta gyakorlatot mi nem fogadhatjuk el! Ezek idegenek eszméinktől, céljainktól. Okos

szóval, érvekkel kell és fogunk harcolni az ilyen jelenségek ellen, de ahol szükséges, alkalmazzuk a törvény szigorát is.

Elvtársak! Meggyőződésünk, hogy a párttagok kommunista közössége meghatározója a környezet, a kollektíva életének, munkájának. Befolyásolja annak hangulatát. A fővárosi pártértekezleteken szóvá tették, hogy a párton belül is többet törődjünk egymással. Kritikus szemmel, emberi szóval segítsük, neveljük egymást, de ha kell, nyíltan, őszintén figyelmeztessünk a veszélyes folyamatokra is. Ezt akkor is hangsúlyozni kell, ha a párttagok túlnyomó többségének tisztessége, emberi magatartása, munkája példás. Elmondhatom, a budapesti tapasztalatok alapján is, hogy minden vonatkozásban egyetértek a Központi Ellenőrző Bizottság jelentésével.

A párttagokban megvan az elhatározás, hogy a fejlett szocialista társadalom építésének feladatait jól megértve, magasabbra emeljék a saját életük, munkájuk mércéit, normáit, s azoknak minden vonatkozásban megfeleljenek. Ezt az egyetértő magatartást tükrözte a szervezeti szabályzat módosításának fogadtatása is.

A budapestiek állásfoglalását tömören így foglalhatom össze: helyeslik a Központi Bizottságnak a kongresszusi dokumentumban kifejtett álláspontját; igénylik, hogy járjunk továbbra is azon az úton, amely az elmúlt évtizedekben nagy eredményekhez vezetett, folytassuk következetesen ezt a politikát; nagyobb egységet a politikai döntéseink végrehajtásában, társadalmi életünk minden területén; az emberi kapcsolatokban is erősítsük a szocialista vonásokat; küzdjünk következetesebben a szocializmustól idegen jelenségek, eszmék és gyakorlat ellen; korszerűbb vezetési stílust, kulturáltabb, tartalmasabb emberi kapcsolatokat az üzemekben, a hivatalokban és minden fórumon.

Tisztelt pártkongresszus! A Központi Bizottság beszámolójából, a határozatból és a programnyilatkozat tervezetéből is világosan kitűnik, hogy társadalmunk haladásának kulcsfontosságú kérdései: a gazdasági építőmunka színvonalának emelése és az eszmei-ideológiai, tudatformáló tevékenység javítása.

Jelenthetem a tisztelt kongresszusnak, hogy az utóbbi négy évben Budapesten is nagy eredményeket értünk el a szocialista gazdasági építőmunkában. A fővárosi ipar teljesíti, sőt főbb vonatkozásaiban túl fogja teljesíteni negyedik ötéves tervének előirányzatait. Az egy foglal-

koztatottra jutó nettó termelés évi átlagban 6,5 százalékkal emelkedett. Az emelkedés teljes mértékben a termelékenység növekedése, a műszaki színvonal emelése, a javuló munkaszervezés eredményeként valósul meg.

Az ipar szerkezetének kedvező irányú változása megkezdődött. Eredményeink különösen jók a járműfejlesztés, a számítástechnikai programok és a könnyűipari rekonstrukció eddigi végrehajtásában. Ezek az intézkedések tovább növelték a termelést, javították a termelékenységet, bővítették a választékot. Az irányító szervek segítő és ellenőrző munkája az utóbbi esztendőkben javult.

Kiemelkedő eredmények születtek a pártunk XI. kongresszusa és a felszabadulásunk 30. évfordulója tiszteletére kibontakozott szocialista munkaversenyben is. Az üzemek, az intézmények és a kollektívák tömegesen csatlakoztak a versenyfelhíváshoz, és a fővárosi dolgozók többsége bekapcsolódott a versenyfeladatok végrehajtásába. A nagyüzemi munkáskollektívák, a szocialista brigádok voltak a kezdeményezői, erjesztői a versenymozgalomnak. A versenyben résztvevők céljai: a termelés, a termelékenység, a hatékonyság növelése, az importtal, a hazai anyagokkal és az energiával való takarékosság.

Hosszan lehetne sorolni a kiemelkedő eredményt elért vállalati, intézményi kollektívákat. Engedjék meg, hogy néhányat megemlítsek azokon túl is, amelyeket a Központi Bizottság beszámolója már említett. Az Egyesült Izzó, a Taurus Gumigyár, a Csőszerelő Vállalat, a Mélyépítési Tervező Vállalat, az Egyesült Gyógyszervegyészeti és Tápszergyár és sok más üzem kiemelkedő eredményeket ért el a kongresszusi munkaversenyben. Budapest építői számos közhasznú létesítményt adtak át határidő előtt a fővárosnak. Jelenthetem a tisztelt kongresszusnak, hogy üzemeink sora a kongresszus tiszteletére szombaton és vasárnap kommunista műszakot tartott.

A budapesti pártértekezlet – a lelkesítő eredmények elismerése mellett – felhívta a figyelmet a budapesti ipar gyenge pontjaira is. Ismeretes, hogy az ország ipari termelésének 34 százalékát a fővárosban levő ipar adja, ezért fontos nagy figyelmet fordítani a gondokra is.

E gondok közül háromról szeretnék röviden említést tenni. Az országban, így Budapesten is előtérbe került a gazdaságosabb ipari szerkezet kialakításának igénye. Sürgető feladat a budapesti ipar összehan-

golt távlati fejlesztési és rekonstrukciós terveinek kidolgozása. E munkánál figyelembe kell venni a várospolitikai követelményeket is. El kell dönteni, milyen ágazatokat, vállalatokat kell továbbfejleszteni a fővárosban. Ennek a tervnek az előírásait már az ötödik ötéves tervben érvényesíteni kell.

A Budapesti Pártbizottság és a budapesti pártszervezetek tudatában vannak a városuk iránti felelősségüknek, ismerik munkájuk gyengéit, hibáit. Nem helyi érdekből indulunk ki, hanem az ország előtti felelősségvállalásból, amikor kérjük a központi szervek, a minisztériumok további segítségét és azt, hogy amennyire lehet, gyorsítsuk meg ezt a munkát. Meggyőződésünk, hogy e feladatokat csak az országos főhatóságok, a tanácsok, a vállalatok, a párt- és mozgalmi szervek jó együttműködésével oldhatjuk meg.

A következő nagy gond Budapesten a munkaerőhiány, amely mind súlyosabb problémát okoz. Már jelenleg is ez az egyik oka a termelési eszközök és berendezések alacsony színvonalú kihasználtságának. Budapesten, a vállalatokon, intézményeken belül is javítani kell a munkaerő-gazdálkodást. Ezzel jelentős tartalékot szabadíthatunk fel.

Nagyobb figyelmet kell fordítani a jövőben az iparitanuló-képzésre, a szakmai átképzésre és továbbképzésre. Az anyagmozgatás gépesítését végre komolyabban kell vennünk. Előbb-utóbb szükségessé válhat a dolgozók egy részének vállalaton belüli, továbbá egyik vállalattól a másikhoz való tervszerű és szervezett átirányítása. Ezek a feladatok is határozott, tervszerű, a központi szervekkel összehangolt intézkedéseket követelnek a helyi gazdasági vezetőktől és a pártszervezetektől egyaránt.

Budapesten van a kiemelt, nehéz helyzetben levő nagyüzemek és a megfigyelésre kijelölt nagyvállalatok többsége. Ezeknek a vállalatoknak a helyzetével a Központi Bizottság is foglalkozott. A döntés óta kedvező folyamatok indultak el, és már láthatók az első eredmények.

Sajnos tanúi vagyunk olyan eseteknek is, amikor egyes vállalatainknál évekig halmozódnak a bajok, a nehézségek, és nem születik kellő időben és kellően megalapozott döntés. Az idő múlásával jelentős anyagi veszteség, politikai kár keletkezik, szétzilálódnak a nagy hagyományokkal, értékes műszaki-szakmai tapasztalatokkal rendelkező kollektívák. Annak elismerése mellett, hogy nem könnyű ezekben a

kérdésekben a döntés és a végrehajtás feltételeinek biztosítása, a fővárosi pártértekezleteken nagy hangsúlyt kapott az az igény, hogy meg kell gyorsítani az ilyen üzemek problémáinak megoldását.

Kedves elvtársak! Az egész ország előtt ismert, hogy a Központi Bizottság és a kormány segítségével a negyedik ötéves tervben Budapest a korábbi évekhez mérten gyorsabban fejlődött. A dinamikus fejlődést bizonyítja, hogy például az elmúlt négy évben több mint 200 000 budapesti lakos költözött új lakásba. Működik a metró kelet–nyugati vonala. Jó ütemben épül az észak–déli vonal is. Fontos beruházások – magas színvonalú szervezettséggel – időre készültek el. Szépül, korszerűsödik a főváros.

A Budapesti Pártbizottság javaslata alapján több mozgalom bontakozott ki a város fejlesztéséért. A szocialista brigádok, a munkások tízezrei, a fiatalok, a nyugdíjasok, a tömegszervezetek, a tanácsok és a népfront aktivistái munkaszüneti napokon is dolgoztak lakóhelyük, kerületük, a főváros szépítésén, az életkörülmények javításán. A társadalmi munka értéke az elmúlt négy év alatt több mint félmilliárd forintra tehető.

Kiemelkedő eredményeket értünk el a gyermekintézmények – különösen az óvodák – építésében. Döntően társadalmi összefogással, a lakásépítéshez kapcsolódó kereten felül mintegy 12 000 óvodai és 2000 bölcsődei férőhely épült. Parkok, pihenőterek készültek a fővárosban. Nemzetközi együttműködéssel épült a kőbányai Barátságpark. Budapest fejlesztése, szépítése a centenárium időszakában országos üggyé vált. Engedjék meg, hogy itt a kongresszuson, a párt és az ország színe előtt megköszönjem azt a segítséget is, amelyet a megyék, a vidéki városok adtak fővárosunk fejlesztéséhez.

Sajnos sok még a gond, a megoldásra váró feladat. A lakáshelyzet Budapesten változatlanul a legégetőbb társadalmi probléma. Az országban itt van a lakásigénylők többsége. Úgy véljük, hogy megfelelő irányítással és szervezéssel, tartalékaink feltárásával nagyobb ütemben kell folytatni a lakásépítést, a vállalatok, az üzemek által támogatott munkáslakás-építést is. Folytatnunk kell – a metróhálózat építése mellett – a felszíni tömegközlekedés javítását.

A születések számának növekedése fontos feladatunkká teszi a korszerű gyermekintézmények: bölcsődék, óvodák és iskolák gyorsabb

ütemű építését, működésük feltételeinek állandó javítását. A főváros egészségügyi hálózatának sokéves és ma már nyomasztó elmaradását csak nagyobb központi segítséggel és a meglevő adottságaink jobb, szervezettebb kihasználásával pótolhatjuk.

Tisztelt elvtársak! Félreértés ne essék, nem igényeket terjesztek a kongresszus elé. Úgy vélem azonban, hogy a főváros eredményeinek és gondjainak felvillantása az egész nép, az egész ország figyelmét megérdemli. Ezen a fórumon is hangsúlyozni kívánom, hogy változatlanul legfontosabb feladatunknak tartjuk az ésszerű, a takarékos és főleg a hatékony városfejlesztést. A jövőben is kötelességünk marad, hogy építsünk arra a társadalmi összefogásra, amely az elmúlt években előrevitte a főváros fejlesztését.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak! A Központi Bizottság beszámolója megállapította, hogy a beszámolási időszakban erősödött a szocialista közszellem, mélyült a társadalmi felelősségérzet. Megélénkült az ideológiai élet, növekedett a pártszervezetek, a kommunisták érdeklődése az elméleti kérdések iránt. A budapesti tapasztalatok e megállapítást bizonyítják. Az utóbbi években is változott, formálódott a fővárosiak szocialista életszemlélete, magatartása. Azt hiszem nem túlzás, ha azt mondom: sokféle szocialista tartalmú kezdeményezés vált egyre tömegesebbé. Ez a termelésben, a közösségi életben, a magatartásban, a társadalmi munkában és a szolidaritás számos tényében nyomon követhető. A kommunista szombatok, az önzetlen, közhasznú társadalmi munkák, a vietnami, a chilei és más szolidaritási akciók mind ennek bizonyítékai.

Mint az élet minden területén, a szocialista szemlélet erősödésében is a munkásosztály a legfontosabb tényező, az előrehaladás meghatározója. A több mint 600 000 főnyi budapesti munkásság a párt politikájának aktív támogatója, a főváros életének, hangulatának alakítója, formálója.

Tapasztalataink megerősítik a Központi Bizottság beszámolójának azt a megállapítását, hogy a X. kongresszus óta növekedett a munkások kezdeményezőkészsége és közéleti aktivitása. A budapesti munkások helytállnak a termelőmunkában, részt vesznek a közéletben, a párt-, az állami és a társadalmi szervezetek vezető testületeiben. A pártvezetőségek választása alkalmából mintegy tízezer munkás került be

a különböző szintű vezető testületekbe. A munkások legjobbjai példát adnak a közösségi magatartásra, a követendő szocialista életmódra, a korszerű gondolkodásra. Erre nagyszerű példa – mint ahogyan ezt a Központi Bizottság beszámolója megállapította – a szocialista brigádmozgalom gyors fejlődése. Budapesten ma 32 000 szocialista brigád dolgozik, amelynek több százezer munkás, értelmiségi és alkalmazott tagja van. Hatalmas erő ez, amelyre építhetünk, amelyre építenünk kell.

Az eredmények, a sok lelkesítő példa nem feledteti, hogy nagyon sok még a tennivalónk a különböző munkásrétegek politikai és általános műveltségének, szakmai felkészültségének növelésében. Ez mindazok felelőssége, akik a munkásosztály gondolkodásának, életviszonyainak, műveltségének fejlesztéséért tenni kötelesek. Valamennyiünk kötelességét hangsúlyozom!

Tudjuk, hogy a főváros pártszervezeteinek, kommunistáinak különösen nagy a felelősségük, hiszen itt Budapesten találhatók zömmel azok az ideológiai, tudományos, oktatási és más művelődési intézmények, szerkesztőségek, amelyeknek ideológiai, eszmei hatása az egész országra, sőt az országhatárokon túlra is kiterjed. Nagyobb figyelmet kell fordítani e területekre, több támogatást és segítséget kell adni az itt dolgozó pártszervezeteknek. Teljes mértékben egyetértek a Központi Bizottság megállapításával; a tudati viszonyokban gyorsabb fejlődésre van szükség, növelni kell pártunk tevékenységében is az eszmei-ideológiai munka színvonalát.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak! A Központi Bizottság beszámolója, a határozattervezet, a programnyilatkozat lelkesítő célt, programot ad a kommunistáknak, egész dolgozó népünknek az elkövetkező évekre. Ígérhetem – és erre felhatalmaztak a budapesti küldöttek –, hogy minden alkotó erőt összefogva, erőnket megfeszítve fogunk dolgozni, hogy a XI. kongresszus határozatai az élet minden területén megvalósuljanak. A kongresszusi dokumentumokat, a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolóját a budapesti küldöttek nevében elfogadom, és küldött társaimnak elfogadásra ajánlom.

Dr. Kónya István,
a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem rektorhelyettese.

Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!

Úgy vélem, természetes, ha a kongresszus megtisztelő fórumán a rendkívül gazdag kongresszusi anyagból az ideológiai munkára vonatkozó mondanivalók ragadják meg a figyelmemet. A Központi Bizottság kongresszusi irányelvei helyesen állapítják meg, hogy társadalmunkban erősödött a marxizmus–leninizmus befolyása, bővült hatóköre. Mi, amikor a Központi Bizottság Agitációs és Propaganda Bizottságának az állami oktatásban folyó marxizmus–leninizmus oktatásról szóló állásfoglalása alapján munkánkat értékeltük, örömmel állapítottuk meg, hogy az utóbbi években növekedett az egyetemi hallgatók érdeklődése a marxizmus–leninizmus elméleti kérdései és mindennapjaink politikai problémái iránt. A 25 évvel ezelőtt létrejött egyetemi marxizmus–leninizmus tanszékek színvonalukban, tudományos fejlődésükben felzárkóztak az egyetemek nagy múltú szaktanszékei mellé. Ezekben az eredményekben alapvető szerepet játszott a párt töretlen, stabil politikai vonalvezetése, a szocialista építés sikere.

Sikeresen küzdöttünk a X. kongresszus útmutatásai alapján a kispolgári szemlélet megnyilvánulásai ellen, de közben némiképp lanyhult, halványodott a valódi polgári nézetek elleni harc. Ennek az az oka, hogy a kispolgári és a polgári nézetek ideológiai munkánkban összemosódtak, kispolgárivá nyilvánítva nemegyszer a burzsoá nézeteket, s csökkentve ezzel tényleges jelentőségüket és veszélyességüket. Különösen a nacionalizmus és a kozmopolitizmus, a Nyugat-imádat területén találkoztunk a kispolgári és a burzsoá nézetek keveredésével. Mivel a burzsoáziát mint osztályt felszámoltuk, s az már jelentősebb maradványaiban sem létezik nálunk többé, alábecsültük a felszámolt osztály ideológiájának maradványait.

A kispolgári és a burzsoá nézetek szétválasztása nem csupán ideológiai módszertani kérdés, hanem elsőrendű politikai probléma. A kispolgári szemléletmódot ugyanis olyan társadalmi rétegek termelik, amelyek a munkásosztály politikai szövetségesei. A kispolgári nézetek elleni ideológiai harc tehát szövetségeseinkkel és szövetségeseinkért

folyik. A burzsoá nézetek elleni küzdelem pedig osztályellenségeink elleni csata.

Röviden szeretném érinteni ideológiai nevelő munkánk egyik speciális területét, a vallásos világnézet elleni harcot. Egyetértek azzal, hogy a határozati javaslat pozitív oldalról közelítve meg a kérdést, így fogalmaz: szüntelenül munkálkodni kell a tudományos materialista világnézet térhódításáért. Több mint 20 éve vagyok a marxista–leninista filozófia egyetemi oktatója, s e két évtized tapasztalatai alapján mondhatom, hogy mind kevesebb a gond az egyetemi ifjúság körében a vallásos világnézettel. Világnézeti értelemben két ellentétes pólus az idealista és a materialista világnézet. E kettő között a nevelőmunka szempontjából széles átmeneti sáv húzódik. Nekünk arra kell törekedni, hogy a felnövekvő értelmiségi ifjúság minél szilárdabban sajátítsa el a tudományos materialista világnézetet.

Jogos bírálat, egyben fontos iránymutatás is a Központi Bizottság beszámolójának és a határozati javaslatnak az a követelménye, hogy növelni kell a marxizmus oktatásának színvonalát, el kell érni, hogy minden iskolai fokon a marxista–leninista világnézet hassa át az oktató-nevelő munka egész folyamatát. Felsőoktatásunkban mindinkább tért hódít az a szemlélet, hogy csak az egyetem, a főiskola vagy az iskola egésze, összmunkája nevelhet marxista–leninista meggyőződésű szakembereket.

A marxista–leninista oktatás színvonalának emelése, a káderutánpótlás biztosítása megkívánja, hogy a filozófus és a tudományos szocializmus szakemberképzés kereteit szélesítsék. Helyes lenne az Eötvös Loránd Tudományegyetemen folyó filozófus- és tudományos szocializmus képzést középiskolai tanári szakká nyilvánítani. A két vidéki tanárképző egyetemen, Szegeden és Debrecenben is hasznos lenne e szakokon is bevezetni a középiskolai tanárképzést. Helyes lenne továbbá a vidéki nagy tudományos centrumok további fejlesztése, a társadalomtudományi kutatások néhány jelentősebb témájának a vidéki tudományos központokba való telepítése is.

Géczi János,
a Nógrád megyei pártbizottság első titkára

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Nógrád megye több mint 20 000 kommunistája a pártkongresszusra készülve felelősségteljes számvetést végzett, és kifejezésre juttatta azt a meggyőződését, hogy a párt legmagasabb fóruma megerősíti a csaknem 20 éve folytatott politika fő vonalát.

A beszámoló sokoldalúan bizonyította, hogy szocialista fejlődésünk elengedhetetlen feltétele a párt vezető szerepének következetes érvényesülése. Tudjuk, hogy a párt vezető szerepének érvényesítése összetett feladat, elválaszthatatlan a kommunisták ideológiai-politikai felkészültségétől, aktivitásától, a pártszervezetek eszmei-politikai nevelő munkájától.

Az élet legfontosabb kérdéseire társadalmunk a kommunistáktól várja a választ, mert meggyőződött arról, hogy a párt ismeri a társadalom fejlődésének törvényszerűségeit, politikája jól fejezi ki a munkásosztály és a társadalom valamennyi rétegének érdekeit. A kommunistákra figyelnek a párton kívüli dolgozók, mert tapasztalatból tudják, hogy a közös érdekek megvalósításában ők jártak és járnak az élen.

Azonban a párt tagjai sincsenek elválasztva a környező világtól, annak negatív hatásaitól sem. A párttagok egy része nem mentes azoktól a negatív hatásoktól, amelyek ellen kötelességük fellépni. Egyes párttagoknál is tapasztalható közömbösség, nemtörődömség, az éberség hiánya, kritikátlanság a hibákkal, a téves nézetekkel szemben. Az eszmei-politikai egységet mindig újra és újra bátor, nyílt, őszinte viták-ban kell megteremteni. Ez csak rendszeres nevelő munka eredménye lehet. Mindenütt érvényt kell szerezni annak a lenini elvnek, hogy valamennyi párttag felel a pártért és a párt felelős a tagjaiért.

A párt politikájának következetes képviselete és védelme valamennyi párttag kötelessége. A szervezeti szabályzat tervezetében megfogalmazott követelményekkel egyetértve azt valljuk, hogy a kommunista tanúsítson forradalmi éberséget minden szocializmusellenes jelenséggel szemben. E kötelezettségünk azonban megköveteli, hogy magasabb fokú legyen párttagságunk politikai-ideológiai érzékenysége, vitakészsége.

Az eszmei-politikai nevelés minden pártszervezet fontos feladata. Helytelen az a nézet, amely az ideológiai munkát elvont tevékenységnek minősíti, vagy valamiféle automatizmust feltételezve úgy gondolja, hogy az életkörülmények változása önmagában elegendő a szocialista gondolkodásmód kialakulásához. Az utóbbi években a párt Központi Bizottságának határozatai következetesen irányították a párttagság figyelmét az ideológiai feladatokra. Ebben szerepe van annak is, hogy egyre több olyan kérdés kerül napirendre, amely a személyes tapasztalatok alapján konkrét állásfoglalást követel a párttagoktól. Az is ösztönző hatású, hogy a gazdasági, a szervezési kérdések kapcsán is nagyobb szerepet kapnak a politikai tényezők. Pozitív hatású a pártmegbízatások, a végzett munka, a kommunisták magatartásának egyre igényesebbé és rendszeresebbé vált értékelése. Ez kedvező hatással volt a pártszervezetek életére, bátrabb, tudatosabb és rendszeresebb lett a párton belüli ideológiai munka, a kommunisták eszmei-politikai nevelése.

A megyei pártértekezletünkön felszólaló elvtársak azt kérték tőlünk, küldötteiktől, hogy támogassuk a kongresszus dokumentumaiban megfogalmazott politikai irányvonalat. Megbízást kaptunk, hogy mondjuk el: a nógrádi kommunisták és megyénk dolgozói munkájukkal, helytállásukkal, hűségükkel mindenkor készek a kipróbált lenini politika megvalósítására. A kongresszusi dokumentumokban megjelölt célokat a magunkénak valljuk. Meggyőződésünk, hogy a párt politikája kifejezi és jól szolgálja a munkásosztály, az egész nép érdekeit.

Szalóki Józsefné,

a Bács-Kiskun megyei KISZ-bizottság titkára

Tisztelt pártkongresszus!

Nem könnyű olyan kérdésekről beszélni, amelyekről szakemberek százai, ezrei szóltak már, s amelyeket a kongresszus elé terjesztett dokumentumok világosan, egyértelműen tartalmaznak. Napjainkban ifjúságunk – a Forradalmi Ifjúsági Napok keretében –, történelmi

múltunk legszebb tavaszait idézi. A fiatalok számára nemcsak 1848, 1919 és 1945 számít történelemnek, hanem a párt 1948-as programnyilatkozata is, de az új pártprogram megvalósítása már jelentős részben az ifjúkommunisták feladata és felelőssége is.

Bács-Kiskunból jöttem, arról a vidékről, ahol a tanyavilág, a homokbuckák hosszú ideig őrizték a múltat, az analfabetizmust, a paraszti önzést, a nemzetiségi gyűlölködést, a tudatlanságot.

E megye változásairól, ifjúságáról szeretnék – röviden – szólni. Az egykor elmaradott homokvilág keresőképes lakosságának már több mint a fele az iparban dolgozik, ez új lehetőségeket nyit a fiatalok előtt is, szakmát tanulhatnak, elsajátíthatják a legkorszerűbb ismereteket. Ma már kollégiumok épülnek a tanyákon is, a tanköteles korúak több mint 90 százaléka befejezi az általános iskolát, és a végzett fiatalok kétharmada tovább tanul szakmunkásképző intézetekben, szakközépiskolákban vagy gimnáziumokban. Vannak gondjaink is, ezek azonban eltörpülnek az eredmények mellett.

Mint KISZ-vezető büszke vagyok azokra a fiatalokra, akik ősszel a betakarítás fontosságát átérezve dolgoztak a szőlőtáblák között, és 16 évesen a felnőttek normáját teljesítették. Jó érzés hallgatni, amikor a szakmunkás értően tolmácsolja József Attilát vagy Ady Endrét, és nagyszerű dolog látni, érezni azt a tanulási lázat, amellyel a fiatal munkások pótolni akarják elmaradásukat. Gyakran mondják rólunk, hogy harsányak vagyunk. Hangos a magnó, bömböl a táskarádió. Lehet, de ez a fiatalság ismeri Bács megye szülöttének, Kodály Zoltánnak a művészetét is, és értően szól róla. Azt mondják, divathóbortok jellemeznek bennünket. Szeretjük a modern táncokat, de a ma fiatalja Csávolyon, a nemzetiségi községben együtt táncolja a modern táncot, a csárdást és nemzetiségi különbség nélkül a kólót is.

Azt mondjuk, hogy a történelem az élet tanítómestere. Tudom, hogy ez igaz, mégis bennünket a jelen formál, erényeink és hibáink is a jelenben gyökereznek. Engedjék meg, hogy itt is szóljak azokról a fiatalokról, akik ezrével dolgoznak a nyári építőtáborokban, azokról a csepeli munkásokról vagy kazincbarcikai diákokról, akik áldozatkészen segítettek az őszi betakarítási munkában, televíziót, könyvet hoztak a tanyai iskolákba, vagy azokról a Bács-megyei parasztfiata-

lokról, akik a téli hónapokban Budapesten segítik a metró építését. Számukra ma már mindez természetes.

Sokszor halljuk: beleszülettünk a készbe. Pedig ez a világ még nincs teljesen kész. A társadalmi fejlődés kínálja a lehetőségeket a fiataloknak, de egyéni életükben akadnak gondok is. Nehéz lakáshoz jutni, családot alapítani, és bár munkahelyet többnyire könnyen találnak, de nem mindegy, hogy ott miképpen fogadják őket.

Kedves elvtársak! A mai felnőtt nemzedékek milliói az ifjúsági mozgalomban nőttek fel. A mai ifjúsági vezetőknek is az a feladatuk, hogy alkalmassá tegyék önmagukat és egész ifjúságunkat a jövő feladatainak elvégzésére. Ez is forradalmi feladat, amelyhez nélkülözhetetlen a példamutatás. És jó példát csak az az ember tud mutatni, akinek nézetei és cselekedetei harmonikus egységet alkotnak. Ezt a példamutatást adja ifjúságunknak pártunk, ezt tükrözik felelősséggel a kongresszus elé vitára bocsátott dokumentumok.

A feladatokból mi, fiatalok is részt kérünk, és ígérjük, hogy megvalósításukban példát mutatunk, mert tudjuk, hogy saját életünket teszszük szebbé, boldogabbá, s a jövőt magunknak építjük.

Valter Imre,

a balatonszabadi November 7. Tsz elnoke.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Kongresszusi küldöttnek lenni nagy megtiszteltetés, örömmel veszek részt a XI. kongresszus munkájában.

Huszonöt éve vagyok termelőszövetkezeti tag és 24 éve tsz-elnök. Ebből az első 12 év is bővelkedett eseményekben és eredményekben, mégis az utolsó 10 év eseményei, gondjai foglalkoztatnak. Erről szeretnék szólni, mert ez az az időszak, amely legjobban próbára tette tudásunkat, képességeinket.

A mezőgazdaságban, a termelőszövetkezetekben olyan gyors változás következett be, amilyenre 10 évvel ezelőtt gondolni sem mertünk volna. A mi szövetkezetünk 1962-ben alakult és 3200 hektár területen,

a megye termelőszövetkezeteinek átlagos színvonalán gazdálkodott. Húsz forint volt egy munkaegység értéke, félmilliós a mérleghiány, 50 vagon az abrakhiány. A szövetkezeti tagok átlagos életkora 57 év volt, mert a munkaképes fiatalokból 1963-ban 250–260-an kerestek maguknak más területeken megélhetési lehetőséget.

Felmértük a munkaerőhelyzetet, mérlegeltük a lehetőségeinket, igénybe vettük az állam nyújtotta segítséget, hiteleket. Gépesítettük a növénytermesztést, korszerűbb istállókkal és jobb technológiával helyettesítettük a hiányzó állatgondozókat. Ezek után ugrásszerűen nőtt a terméshozam, termelékenyebbé vált az állattenyésztés. Tíz évvel ezelőtt búzából mindössze 17 mázsa termést takarítottunk be hektáronként, a múlt évben ennek a háromszorosát, 50 mázsát. Kukoricából 1974-ben 64 mázsát terveztünk hektáronként, és ezt is túlteljesítettük.

Mindez kedvező hatással volt a fiatalokra. Kérésünkre szívesen visszajöttek a szövetkezetbe, s az iparosodó ágazatokban számuk egyre növekszik. A korszerű gépek, a jobb technológia és a szakképzettség összehangolt fejlesztésével biztosítottnak látjuk a mezőgazdaság jövőjét. A továbblépés elsősorban rajtunk múlik. Mert jó a párt általános politikája, ezzel összhangban gazdaságpolitikája, amely nagy távlatokat nyit a szocialista mezőgazdaság fejlesztése előtt.

A szövetkezet tagjai gyakran találkoznak az iparban dolgozókkal. A beszélgetések során sokszor szóba kerül: ki hogyan él? Az összehasonlításból kiderül, hogy a szövetkezeti tagok megtalálták számításukat. Akik a nehéz gépeken, a szállításban, az állattenyésztésben dolgoznak, nagyobb keresethez jutnak, mint hasonló korú barátaik az ipari üzemekben vagy más munkahelyeken. Azok, akik 10–15 évvel ezelőtt elkötelezték magukat a szövetkezet mellett, a mezőgazdasági munka eredményeiben, szépségeiben is tudnak gyönyörködni. Sokan vannak már, akik féltik, óvják a szövetkezetet, és nemegyszer kijelentik, hogy többet is tennének érte, önzetlenül, fizetség nélkül, mert benne látják jövőjüket.

Jó példája ennek az ádándi termelőszövetkezettel való egyesülésünk. A hozzánk csatlakozott termelőszövetkezet nálunk gyengébb eredményeket ért el a korábbi években, a szabadiak mégis azt mondták, hogy segítsük ezt a területrészt, hogy mielőbb valósuljanak meg ott is a nálunk már stabilizálódott termésátlagok és termelési eredmények.

Kedves elvtársak! Szeretnék szólni azokról a vezetőkről, akik számára a szövetkezet volt az iskola. Munka közben tanulták meg a vezetést, korábbi munkájuk alapján érdemelték ki a tagság bizalmát, és szívós, szorgalmas munkával állták ki a legnehezebb idők próbáit is. Bizalomra bizalommal és eredményes, sikeres munkával válaszoltak.

Tanulságos az a változás, ami a szövetkezeti demokrácia gyakorlatában végbement. Tíz-tizenöt évvel ezelőtt még más volt. Nemcsak könnyebb, hanem eredményesebb is ott a munka, ahol helyesen értelmezik és gyakorolják a szövetkezeti demokráciát.

Miről is van szó? A szövetkezeti tagnak éreznie kell, hogy az elnök vagy bármelyik vezető érte és a közösségért cselekszik, hogy egyenrangú és egyenjogú társa, bármilyen munkaterületen dolgozik is. Ha ezt betartják a szövetkezetek vezetői, akkor bármilyen nehézség is adódik, a szövetkezeti tagok nem fogják cserbenhagyni.

Kedves elvtársak! Eddig a sikeres és eredményes munkáról szóltam. Van azonban a mezőgazdaság egyes ágazataiban tennivaló is, és erről sem hallgathatunk. A gazdaságirányítás új rendszerének bevezetésével minden gazdaság kiválasztotta a számára legmegfelelőbb termelésszerkezetet. Ezt igyekezett jól gépesíteni és a szakembereket is ennek megfelelően specializálta. Probléma jelentkezett viszont most, amikor megváltozott a világpiaci helyzet, s az árak emelkedtek. Nem nézhetjük tétlenül a népgazdaság kiadásainak megnövekedését. Ez azt jelenti, hogy ha mi idehaza olcsóbban tudjuk megtermelni például a cukorrépát, akkor az új helyzetben ezt figyelembe kell venni. A mi gazdaságunkban nem termeltünk eddig cukorrépát, de az idén 52 hektáron, a következő évben már 150–200 hektáron fogunk termelni.

Máté Gyuláné,

ceglédbercel pedagógus

Kedves elvtársak!

Társadalmunk szocialista fejlődésének egyik alapkérdése a gyermekek, a dolgozók általános műveltségének, szakképzettségének emelése. Az oktatásügy dolgozói az utóbbi 10 évben pártunk X. kong-

resszusának szellemében végezték munkájukat. A negyedik ötéves terv megvalósítása számunkra sok kötelezettséget, felelősséget és számos szép eredményt is jelentett. Megyénkben a terv egyik fő célkitűzése az alsófokú oktatási intézményekben a pedagógia színvonalának, tárgyi feltételeinek javítása, az óvodai és diákotthoni férőhelyek számának emelése volt. Jelenthetjük a kongresszusnak, hogy a feladatokat jó ütemben megvalósítottuk. A negyedik ötéves terv Pest megyében 2000 új óvodai befogadó hely létesítését jelölte meg. Ezzel szemben 10 000 valósul meg; a terv 220 új általános iskolai tanterem felépítését írta elő, ám 1975 végéig 440 épül. E rohamos fejlődés ellenére is még sok a korszerűtlen vagy éppen szükségtanterem, van tehát tennivaló bőven.

A Központi Bizottságnak a közoktatás továbbfejlesztéséről 1972-ben hozott határozata nyomán a megye sajátos feladatainak végrehajtása másfél éve folyik. A feladatokat meghatározó dokumentumok az oktatás korszerűsítését, a nevelőmunka hatékonyságának fokozását, az ifjúsági szervezetek helyzetének és befolyásának erősítését, az iskolai élet demokratizmusának fejlesztését szolgálták. Növeltük a követelményeket a diákok és a pedagógusok körében egyaránt. Kísérletek történtek a tananyag csökkentésére, differenciált módszerek és korszerű pedagógiai eljárások alkalmazására. Némileg csökkentettük a tanulók túlterhelését, eredményesebbé tettük az oktatómunkát. Több erőfeszítés történt a családdal, a szülőkkel való kapcsolatfelvételre, az iskola és a család egységes nevelési hatásainak a megteremtésére. Nem panaszkodni akarok, hanem érzékeltetni azt a feszültséget, ami ma eltölt bennünket, pedagógusokat. Mert szívünk mélyén egyetértünk a tananyagcsökkentéssel, de hogy mit, mennyit kell csökkenteni, vagy hogyan kell új módon tanítani, az még nem alakult ki. A régi módszerekkel már nem akarunk tanítani, de az újak még nem kiforrottak. Nagyon várjuk a tanterv és az új módszerek egységének kialakítását, mert ez az oktatási reform megvalósításának tartóoszlopa.

Kedves elvtársak! A gyermeknevelés, a szemléletalakítás politikai munka is. Ezt a pedagógusok nem csak az iskola falai között végzik, tevékeny részesei minden politikai-társadalmi feladat végrehajtásának. És ilyenkor nemcsak a gyermek-, hanem a felnőtt-társadalom tudatának formálását is segítik.

E követelmények teljesítésére úgy vélem még nem vagyunk elegen. Hogy kik, miképpen oktatják, nevelik a jövő nemzedékét, számunkra nem lehet közömbös. De a mindennapok gyakorlatában ellentmondás feszül. A középiskolában eredményesen érettségiző növendéket nem veszik fel a felsőfokú óvónő- vagy tanítóképzőbe, mert nem felelt meg a képességvizsgán. Arra viszont alkalmas, hogy képesítés nélküli nevelőként katedrára álljon bármelyik általános iskolában, vagy beosztott óvónő legyen akármelyik óvodában. A képesítés nélküli nevelő, bármilyen becsületes, gyermekszerető, bármennyi segítséget kap is, küszködik a számára súlyos, olykor megoldhatatlannak látszó feladattal. A pedagóguspálya elsősorban hivatás, de vannak szakmai, metodikai feltételei is, s azokat el kell sajátítani. Helyileg sok mindennel próbáltuk csökkenteni a feszültségeket. De csak akkor lehet tartós hatást elérni, ha az átfogó központi intézkedésekkel párosul.

Leonyid Iljics Brezsnyev,

a Szovjetunió Kommunista Pártja
Központi Bizottságának főtitkára:

Kedves Kádár elvtárs! Tisztelt kongresszusi küldöttek! Kedves elvtársak!

A Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága, országunk kommunistái és valamennyi dolgozója nevében szívből, testvéri módon üdvözlöm a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának résztvevőit, a magyar kommunisták hétszázötvenezres seregét, az egész magyar népet. Teljes sikert kívánok önöknek, elvtársainknak és barátainknak a kongresszusi munkához.

Az utóbbi évek nagy vívmányait és az önök által kitűzött új feladatok jelentőségét tekintetbe véve, ez a kongresszus kétségtelenül kiemelkedő helyet tölt majd be a párt és az ország történetében.

A magyar kommunisták XI. kongresszusának időpontja csaknem egybeesik országuk felszabadulásának és a hitleri fasizmus fölött aratott nagy győzelem 30. évfordulójával. Ez különleges hangsúlyt

ad a kongresszusnak, lehetővé teszi, hogy a szocialista Magyarország mai sikereit történelmi távlatban értékeljük.

A szovjet emberek jól megértik, hogy önök büszkék azokra a nagy forradalmi változásokra, amelyek végbementek itt, a Duna–Tisza táján. Tudjuk, hogy mennyi munkát és bátorságot, észt és szívet adtak a magyar kommunisták országuk szocialista átalakításához, s mennyi megpróbáltatáson mentek keresztül.

Az elmúlt három évtizedben valóban kibontakoztak a magyar nemzet alkotó erői. A dinamikusan fejlődő gazdaság, a dolgozók életszínvonalának szakadatlan emelkedése, a társadalmi és nemzeti elnyomás valamennyi formájának felszámolása, minden állampolgár igazi egyenjogúsága, a dolgozó emberek hatalmán alapuló társadalmi rendszer, a népnek ezen a szilárd alapon elért egysége határozza meg a mai Magyarország arculatát. Az önök pártjának, az egész magyar nép harcának és munkájának méltó eredménye ez.

A Magyar Szocialista Munkáspárt marxista–leninista elvi irányvonalával, azzal a képességével, hogy érzékeny füllel meghallja a tömegek szavát, nyugodtan és magabiztosan, a dolgozók érdekeinek megfelelően irányítja a legbonyolultabb társadalmi folyamatokat, nemcsak megszerezte a magyar nép szilárd bizalmát, hanem a szocialista világban, az egész kommunista mozgalomban is nagy tekintélyt vívott ki magának.

Tegnap meghallgattuk a Központi Bizottság beszámolóját, amelyet Kádár János elvtárs terjesztett elő. A beszámoló nagyszerűen feltárta a szocializmus építésében elért nagy vívmányokat. De ahogyan az a kommunistáknál szokás, józanul és őszintén beszélt a meg nem oldott problémákról, világosan megjelölte a holnaphoz vezető utat.

Önök most elfogadják a párt új programnyilatkozatát. Ezzel lelkesítő célt tűznek maguk elé: a fejlett szocialista társadalom felépítését, amivel nagy lépést tesznek a kommunizmus felé. Előirányozzák olyan kulcsfontosságú feladatok megoldását mint az osztályok közötti lényeges különbségek megszüntetése, a szocialista tulajdon két formájának egymáshoz való további közelítése, a munka termelékenységének nagyarányú növelése és ezen az alapon a nép életszínvonalának további jelentős emelése.

Bonyolult és nagy feladatok ezek. De nem kétséges, hogy a kitűzött

célok valóra válnak. A biztosíték erre: a dolgozók odaadása a szocializmus eszméi iránt, azok az óriási tapasztalatok, amelyeket a párt-, állami, gazdasági, tudományos káderek halmoztak fel, és ami a legfőbb, a párt helyes politikai irányvonala, a munkásosztály akarata, a szocializmus sorsáért, az ország jövőjéért érzett felelősségtudata.

Kedves elvtársak! Kedves barátaim! A kongresszusi dokumentumokban sok nagyszerű és meleg szó olvasható a szovjet–magyar együttműködés jelentőségéről mind közös ügyünk, mind a szocialista Magyarország nemzeti érdekeinek szempontjából. Ugyanerről beszélt Kádár János elvtárs is, a magyar kommunisták kiváló vezetője, a meggyőződéses és elvhű internacionalista, akit jól ismernek és szeretnek országunkban és a nemzetközi kommunista mozgalomban. Hálásak vagyunk önöknek, kedves elvtársak, országaink együttműködésének nagyra értékeléséért, a pártunkhoz és népünkhöz intézett elismerő szavakért.

Pártjaink óriási érdeme, hogy a szovjet–magyar barátságot a szovjet és a magyar dolgozók milliói és milliói vallják magukénak. A Magyarországhoz, szomszédunkhoz és szövetségesünkhöz fűződő testvéri kapcsolatok – ez számunkra, szovjet kommunisták számára elvi kérdés, meggyőződés és érzelem dolga. Biztosítani akarom önöket, elvtársak: pártunk és egész népünk minden erejével azon van, hogy barátságunk szüntelenül erősödjék és mélyüljön.

Örömmel közlöm önökkel, hogy a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége elhatározta: a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió népei közötti barátság és együttműködés megszilárdításában és fejlesztésében szerzett nagy érdemeiért a Népek Barátsága Érdemrenddel tünteti ki a Magyar–Szovjet Baráti Társaságot. Szívből üdvözlöm a társaság vezetőit és aktivistáit, mindazokat, akik segítik barátságunk megszilárdításának nemes ügyét!

A szovjet–magyar kapcsolatok eredményességének, gyümölcsöző voltának számos példája van minden területen – politikai és gazdasági, tudományos-műszaki és kulturális téren egyaránt. Úgy gondolom, elmondhatjuk: az együttműködés minden éve erősebbé tesz bennünket politikailag, gazdagabbá szellemileg, megsokszorozza országaink gazdasági potenciálját, elősegíti népeink életének további javulását.

Gazdasági kapcsolataink széles körűek és sokrétűek, és már most nem kevés hasznot hoznak mindkét országnak, az elkövetkező években pedig a szovjet–magyar együttműködés gyakorlatilag kiterjed majd a gazdaság minden vezető ágazatára. Ez természetesen meggyorsítja az országaink előtt álló számos feladat megoldását. Már van tapasztalatunk sok nagyszabású közös vállalkozás megvalósításában.

Amikor Kádár János elvtárs a múlt évben Moszkvában járt, arról beszéltünk, hogy milyen nagy jelentőségű lesz a műanyaggyártáshoz szükséges nyersanyag közös termelésének megszervezése, az úgynevezett olefinprogram megvalósítása. Most ez valósággá vált, mindkét irányba szakadatlanul áramlik az értékes vegyi termék.

A napokban újabb örvendetes esemény történt: határidő előtt elkészült az új gázvezeték első szakasza. Ezen érkezik majd Magyarországra a Szovjetunióból az önök vegyiparának és energiaiparának egyaránt fontos földgáz. A szovjet építők kollektívája kötelezettséget vállalt arra, hogy az önök kongresszusának megnyitására befejezi ennek az objektumnak az építését. A vállalást teljesítették. Úgy gondolom, nem lenne rossz, ha hagyománnyá válna, hogy ilyen munkaajándékokkal ünnepeljük a testvérpártok kongresszusait!

A testvéri szocialista országokban sok pártkongresszuson vettem már részt. Azt mondhatom: a szocializmust és a kommunizmust építő kommunisták minden egyes újabb kongresszusa mind kivehetőbbé, világosabbá és érzékelhetőbbé teszi e gigászi építőmunka általános képét.

Valamennyien magabiztosan közeledünk ama alapvető célokhoz, amelyekért a kommunisták az egész világon magasra emelték elveik zászlaját, amelyekért szocialista forradalmak zajlottak és zajlanak le, s amelyekért országaink népei munkálkodnak. Ezek: anyagi és szellemi jólét, méltó életfeltételek biztosítása valamennyi állampolgár számára, a kultúra legmagasztosabb értékeinek közkinccsé tétele a a nép legszélesebb tömegei számára, az emberi személyiség valóban harmonikus fejlődéséhez szükséges feltételek megteremtése. Valamennyi ország dolgozóinak szemében eredményeink meggyőző példái a szocializmus előnyeinek.

Mindannyiunk számára nagy szerencse az, elvtársak, hogy ezen

a járatlan és nem könnyű történelmi úton nem egyedül, nem külön-külön haladunk.

Beszámolójában Kádár elvtárs szólott arról, hogy a népi Magyarország sikerei és vívmányai sok tekintetben a szocialista országok testvéri együttműködésének köszönhetők. A barátság és a kölcsönös segítés népeink számára, együttesen és külön-külön, ténylegesen új történelmi erőforrást tárt fel.

Ma már a testvéri országok együttműködésének jól működő mechanizmusával rendelkezünk a társadalmi élet minden területén. A Varsói Szerződés szervezete immár két évtizede szilárd, megbízható alapja az európai szocialista országok politikai és védelmi együttműködésének. Vitathatatlan tény: a szervezet óriási szerepet játszott a szocialista vívmányok megvédésében, és továbbra is közös békepolitikánk megbízható eszköze. Mindennapos gyakorlattá váltak az együttműködés különböző formái a legkülönbözőbb szinteken. És nagyon fontos az a körülmény, hogy élve mindezekkel a formákkal, megtanultuk, hogyan találjuk meg közösen a leghelyesebb megoldását azoknak az új és időnként rendkívül bonyolult feladatoknak, amelyeket az élet állít elénk.

Világosan megmutatkozott ez a politikában. Valamennyien tudjuk, elvtársak, mennyire fontos, hogy minden új történelmi szakaszban helyesen határozzuk meg a szocialista társadalom fejlődésének távlatait. Ebből a szempontból óriási jelentőségű a fejlett szocializmus irányvonalának kidolgozása a testvérpártok kollektív erőfeszítései, közös tapasztalatai alapján. E fejlett szocializmus megvalósítása folyik a szocialista országok többségében, oly módon, hogy tekintetbe veszik minden egyes ország sajátosságait.

Pártjaink egysége a szocialista és kommunista építés alapvető kérdéseiben lehetőséget adott arra, hogy biztosan haladjunk előre a helyes marxista–leninista úton. Ez lehetővé tette, hogy kellően visszautasítsuk a marxizmus–leninizmus elferdítésére irányuló jobb- és „baloldali" próbálkozásokat; hogy úrrá legyünk az egyes országokban időnként kialakuló bonyolult politikai helyzeteken. Politikai egységünk a szocialista közösséget a társadalmi haladás magasabb fokára emelte.

Az utóbbi időben új feladatok jelentkeztek pártjaink ideológiai

tevékenységében. A fejlett szocializmus és a kommunizmus építése megköveteli, hogy fokozott figyelmet fordítsunk a tudomány és a kultúra fejlesztésére, a tömegek kommunista nevelésére. Továbbá olyan feltételek közepette, amikor mindinkább megszilárdul a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élése, különleges fontosságúvá válik az eszmék harca; fokoznunk kell erőfeszítéseinket, hogy a világon elterjesszük az igazságot a szocializmusról, harcolnunk kell a szocialista ideológiával ellenséges nézetek ellen.

Meg kell mondani, hogy az e tekintetben közösen végzett munkánk eredményei figyelemre méltóak. Gyakori mostanában az időszerű elméleti problémák közös megvitatása, sok tudományos munka jelenik meg a különböző szocialista országbeli szerzők közös munkacsoportjainak alkotásaként. Mind tevékenyebb a szocialista országok tudományos akadémiáinak együttműködése a történelem, a filozófia, a gazdaság és a jogtudomány terén és a társadalomtudományok más ágazataiban. Egyre szélesebbek, gazdagabbak és színesebbek a szocialista országok közötti kulturális kapcsolatok. Gyakorlattá vált a munka olyan formája is, mint a testvérpártok központi bizottsági titkárainak tanácskozása nemzetközi és ideológiai kérdésekről, a pártépítés problémáiról.

Eredményesen fejlődik a testvéri országok együttműködése a gazdaságban is. Több mint negyed évszázada összehangoltan munkálkodik a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa. Közös munka eredményeként jött létre a szocialista gazdasági integráció jelentős komplex programja, s mi ezt a programot szilárdan és következetesen valóra is váltjuk, ha nem is mindig olyan gyorsan, mint szeretnénk. Az integráció minden testvéri országban évről évre fontosabb szerepet játszik a népgazdasági feladatok megoldásában. Jórészt ennek köszönhető, hogy a KGST tagállamai a világ legdinamikusabban fejlődő ipari övezetét alkotják, és a növekedés ütemét tekintve megelőznek minden más államcsoportot.

Különösen világosan mutatkoznak meg sokoldalú együttműködésünk eredményei annak a mély gazdasági válságnak a tükrében, amely ma a kapitalizmus világát sújtja. Egyfelől a gazdaságnak és a dolgozók anyagi jólétének rendszeres növekedése a szocialista országokban, másfelől pedig a termelés 30 év óta példátlan méretű csök-

kenése, munkanélküliség és infláció a kapitalista országokban – íme, ez ma a két rendszer névjegye.

Magától értetődik, hogy a világpiaci helyzet bizonyos mértékben elkerülhetetlenül hat a mi gazdasági ügyeinkre is, hiszen a szocialista országok eléggé széles gazdasági kapcsolatokat tartanak fenn a nem szocialista világgal. A szocializmus előnyeire támaszkodva azonban nekünk megfelelő, szocialista módon közeledhetünk az e kapcsolatokban jelentkező olyasfajta problémák megoldásához, mint az árak kérdése vagy a növekvő energia- és nyersanyagigény kielégítése, s elérhetjük, hogy a testvéri országok gazdasága maximálisan védett legyen a kapitalista világban tapasztalható folyamatok következményeitől.

Az előrehaladás új problémákat vet fel. A specializálódás és az együttműködés területének kiszélesedése szükségessé teszi az integrációs folyamat pontosabb irányítását, azt a képességet, hogy a termelést a növekvő külkereskedelmi kapcsolatok igényeihez igazítsák; szükségessé teszi, hogy sokoldalú alapon új nyersanyag-kitermelő és -feldolgozó komplexumok jöjjenek létre.

Pártjaink és államaink vezetése e kérdésekre megkülönböztetett figyelmet fordít, folyamatosan konzultálnak egymással a legmegfelelőbb megoldások felkutatására.

A testvéri országok együttműködése tehát, elvtársak, egyre szorosabb és mélyebb minden területen. Ez rendkívül fontos, mert a világban nem kevesen vannak, akik – mint mondani szokás – még álmukban is éberen lesik, miként gyengíthetnék egységünket. De minden ilyen irányú próbálkozásuk kudarcra van ítélve. Közösségünk évről évre izmosodik. Nem is lehet ez másként, mert egységünk alapját a leghumánusabb, legigazságosabb eszmék képezik. Szövetségre léptünk egymással, mert célunk közös – az, hogy az új élet építése nevében szavatoljuk népeinknek a nyugodt alkotó munkához szükséges valamennyi feltételt.

Ismeretes, hogy nagy cél nagy energiát szül. A magasztos cél, a kommunizmus létrehozta a szocialista internacionalizmus hatalmas energiáját. Magabiztosan, együtt menetelünk a haladás útján. Országaink együtt mind nagyobb mértékben járulnak hozzá a békéért, a biztonságért, a világ népeinek szabad fejlődéséért vívott harc ügyéhez. Az államközi kapcsolatokban – a társadalmi rendszerek különböző-

ségétől függetlenül – mind gyakrabban és tartósan jelentkeznek olyan tényezők, mint az erő alkalmazásáról való lemondás, a határok sérthetetlenségének elismerése, a vitás kérdések tárgyalóasztalnál történő rendezése, az időszerű nemzetközi kérdésekről folytatott rendszeres konzultációk, az átfogó, hosszú távú gazdasági együttműködés, a tudományos és kulturális eredmények cseréje.

Egészében véve elégedetten állapíthatjuk meg, hogy a Szovjetunió-nak és a testvéri szocialista országok többségének a kapitalista világ vezető hatalmaival fennálló kapcsolatai már többé-kevésbé normális mederben alakulnak, a békés egymás mellett élés és a békés, kölcsönösen előnyös együttműködés szellemében.

Ebből a szempontból különleges jelentősége van annak, hogy sikeresen végződjön az olyan nagy kollektív akció, mint az európai biztonsági és együttműködési értekezlet. A Varsói Szerződés tagállamai, akcióikat egyeztetve, minden erőfeszítést megtesznek ennek érdekében. Most elmondhatjuk, hogy a tanácskozás más résztvevőinek a többsége is hajlik arra, hogy az értekezlet munkáját a közeli hónapokban befejezzék, méghozzá a legmagasabb szinten. Ez, természetesen, örvendetes változás. Annál nagyobb felelősséget vállalnak magukra azok, akik makacsul igyekeznek akadályokat gördíteni az összeurópai értekezlet mielőbbi befejezése elé.

Meggyőződésünk, hogy az értekezlet eredményei szilárd, jó elvi alapot adnak majd – Vlagyimir Iljics Lenin szavaival élve – az európai népek békés egymás mellett élésének fejlődéséhez. Ez már önmagában óriási eredmény lesz a béke és az értelem azon eszményeinek megvalósításában, amelyekről századokon át a legjobb elmék álmodtak. Erre a politikai alapra támaszkodva meg lehet majd oldani olyan, egyre nagyobb feladatokat, mint az európai államok közötti békés együttműködés és a sokoldalú, kölcsönösen előnyös kapcsolatok épületének felépítése.

Az ilyen építés konkrét formáit és irányait majd az élet sugallja. Feltételezhető például, hogy – más kérdések mellett – előtérbe kerül a katonai enyhülés gyakorlati megvalósításának feladata. Ezzel nemcsak az államok fegyveres erői nagyságának és fegyverzetének korlátozására, hanem fokozatos csökkentésére is gondolok. Bár ez természetesen nem olyan kérdés, amelyet egy csapásra meg lehet oldani.

Mint ismeretes azonban, már ma történnek erőfeszítések ebben az irányban. Gondolok mind a vlagyivosztoki szovjet–amerikai találkozó eredményeire, mind a Genfben és Bécsben folyó tárgyalásokra.

Szeretnék ehhez még valamit hozzáfűzni. Meg vagyunk győződve arról, hogy a békés európai fejlődés későbbi irányának meghatározásában – akárcsak korábban, a hidegháborúról az enyhülésre való áttérésért vívott harcban – ismét szerepe lesz a szocializmus országai, a kommunisták kezdeményezésének, a béke eszméihez való odaadásuknak, a néptömegek alapvető érdekeivel való elszakíthatatlan kapcsolatuknak. A közeljövőben sor kerül az európai kommunista és munkáspártok új konferenciájára. Úgy gondolom, az értekezlet képes lesz méltóképpen hozzájárulni a soron levő feladatok kidolgozásához, amelyeket a történelem tűz napirendre földrészünk életében.

Magától értetődik, elvtársak, hogy az elért eredményekkel nem elégedhetünk meg. Az enyhülés folyamata, a béke megszilárdításának folyamata állandó előrehaladást követelő, szakadatlan folyamat. Ezen az úton megállni azt jelentené, hogy veszélyeztetjük mindazt, amit már elértünk. Annál is inkább, mivel jelenleg a kapitalista rendszer éles válságának feltételei között egyre aktívabbá válnak az enyhülés ellenfelei, a fegyverkezési hajsza és a hidegháború hívei. Ezek, a népek érdekeivel szemben ellenséges erők, korántsem tették le a fegyvert. Makacsul próbálkoznak azzal, hogy visszafordítsák a nemzetközi fejlődés menetét. Ezért a békeharcosok ébersége nem lankadhat, méltó választ kell adniuk a béke ellenségeinek mesterkedéseire, állandóan szem előtt kell tartaniuk az új feladatokat, állandóan gondoskodniuk kell a békepolitika horizontjának tágításáról.

Nem feledhetjük el, hogy a világban még veszélyes gócai vannak a feszültségnek, a konfliktusoknak, a potenciális háborús robbanásoknak a Közel-Keleten, Délkelet-Ázsiában és a világ más térségeiben is. Nem lehet például tartós, szavatolt békét elképzelni csak Európában, miközben más földrészek felett viharfelhők tornyosulnak.

A béke oszthatatlan. Mi, kommunisták, fáradhatatlanul ismételjük ezt az igazságot, és ennek megfelelően cselekszünk. Ezért – miközben a szilárd világ- és európai békéért küzdünk – a legnagyobb figyelmet szenteljük a békés egymás mellett élés és a kölcsönösen előnyös együttműködésen alapuló kapcsolatok megerősítésének a Szov-

jetunió és az Egyesült Államok között, aminek oly nagy a jelentősége az általános béke szempontjából. Ezért a Szovjetunió és más testvéri országok változatlanul teljes állhatatossággal és energiával fellépnek a valóban tartós és valóban igazságos közel-keleti béke megteremtéséért: az ehhez vezető legbiztosabb útért, az erre a célra létrehozott fórum, a genfi tanácskozás munkájának mielőbbi felújításáért; az olyan alapvető problémák megoldásáért, mint az 1967-ben elfoglalt valamennyi arab terület felszabadítása; a palesztinai arab nép törvényes jogainak érvényesítése, egészen saját államiságának megteremtéséig; valamennyi közel-keleti állam biztonságos, független és szabad létének és fejlődésének hatékony biztosításáért.

Ugyanezért tartjuk fontosnak azt a munkát, amely az ázsiai országok kollektív erőfeszítéseivel Ázsia békéjének és biztonságának megszilárdítását célozza.

A világban olyan légkört kell teremtenünk, amelyben a potenciális agresszorok, a kalandok és a kardcsörtetés kedvelői a népek mind határozottabb és együttes ellenállásába ütköznek, amelyben a béke, a biztonság és a békés jövőbe vetett meggyőződés valóban mind szélesebb tömegek közkincsévé válik a föld különböző térségeiben – íme, ez az a cél, amely méltó rá, hogy erejét áldozza érte mindenki, aki szereti népét és szívén viseli az emberiség haladását.

Kedves elvtársak! A magyar nép néhány nap múlva országának a fasiszta zsarnokság alóli felszabadulása 30. évfordulóját ünnepli. Erről a dicső dátumról önökkel együtt emlékeznek meg a Szovjetunió és más testvéri szocialista államok népei, az új Magyarország minden barátja.

Azon az 1945-ös tavaszon az új élet hajnala virradt sok európai népre. A fasizmus feletti győzelem történelmi határkő lett az egész emberiség sorsának alakulásában. Legmélyrehatóbb következményei: a világszocializmus mai sikerei, a forradalmi erők töretlen növekedése, a földünk szilárd békéjéért vívott harcban elért nagy eredményei.

A győzelem 30. évfordulójának nagy ünnepére a népek a béke és a nemzetközi biztonság megszilárdításának jegyében készülődnek. Mi, kommunisták, teljes meggyőződéssel jelentjük ki: a népek által oly forrón és szenvedélyesen óhajtott béke nemcsak fenntartható, hanem meg is szilárdítható.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának küldöttsége – élve az al-

kalommal – forrón üdvözli a kongresszus küldötteit, az egész dolgozó Magyarországot a közelgő ünnep, a felszabadulás 30. évfordulója, a szabadság 30. születésnapja alkalmából.

Éljen a szocialista Magyarország és nagyszerű élcsapata, a Magyar Szocialista Munkáspárt!

Éljen és erősödjék a szovjet–magyar barátság!

Éljen a béke!

Éljen a kommunizmus!

Dr. Nagy József,

a Baranya megyei pártbizottság első titkára:

Tisztelt kongresszus!
Kedves elvtársak!

Az elmúlt években az eszmei-politikai munka nyomán Baranya megyében is továbbfejlődött a közerkölcs, erősödött a szocialista tudat és életvitel, javult a munkához való viszony, és ebben élenjárnak szocialista brigádjaink, a megye munkássága, elsősorban a bányászok.

Mindez nem jelenti azt, hogy a közgondolkodásban nincsenek gondok, problémák. Mindazok a megállapítások, amelyeket a Központi Bizottság beszámolójában az ideológiai munkát és a közgondolkodást illetően megfogalmazott, ránk is vonatkoznak.

Engedjék meg, hogy a közgondolkodással összefüggésben a nemzetiségi politikával foglalkozzam. Ezt azért teszem, mert Baranya megye 430 000 lakosa közül 60 000 délszláv és német nemzetiségű. Pártbizottságunk, amikor megvizsgálta a nemzetiségek helyzetét, megállapította, hogy a magyarok és a nemzetiségek közötti barátság mélyül, az egyenjogúság teljes. A nem magyar anyanyelvű lakosság a szocialista haza állampolgáraként vesz részt az építőmunkában. Eredményeik és gondjaik azonosak a megye eredményeivel és gondjaival. Gazdasági és életkörülményeik a magyar lakossággal azonos mértékben fejlődnek; részvételük a politikai, a közéleti tevékenységben, a társadalmi funkciókban számarányuknak megfelelő.

Jelentősnek ítéljük, hogy ma már 73 nemzetiségi iskola, 14 nemzetiségi óvoda van Baranyában és virágzik a nemzetiségi kultúra is. Vannak azonban még problémák is. Mindenekelőtt a párt- és az állami szerveknek még nagyobb figyelmet kell fordítaniuk a nemzetiségek politikai és gazdasági egyenjogúságának fejlesztésére, a nemzetiségi kultúra és a haladó hagyományok ápolására, bátorítani kell a közéleti tevékenységet, igyekezni kell felszámolni az itt-ott tapasztalható közömbösséget. Erőteljesebben kell terjeszteni a nemzetiségek körében a marxista–leninista világnézetet, aktivizálni kell a nemzetiségi értelmiségieket.

Nem érdektelen hangsúlyozni, hogy a nemzetiségi kérdés helyes megoldása az ellenszere a sovinizmusnak, a nacionalizmusnak. Történelmi tapasztalataink tanítottak meg bennünket arra, hogy a nemzetiségi politika jelentőségét nem a nemzetiségi lakosság létszáma, hanem politikánk alapvető érdekei határozzák meg.

A Baranyában élő nemzetiségek szoros kapcsolatot tartanak az anyaországokkal, amely egyben hidat is képez köztünk és a szocializmust építő szomszédos országok között. A megyének ma már három közvetlen nemzetközi kapcsolata van: a nyugat-ukrajnai Lvov területtel, a bulgáriai Szlivennel és a jugoszláviai eszéki területtel. Meggyőződésünk, hogy ez a kapcsolat nemcsak megyénk kapcsolatait erősíti, hanem a szocialista világrendszert is, ezért a jövőben is mindent megteszünk, hogy szorosabbra fűzzük együttműködésünket.

Tisztelt kongresszus! Megyénk lakossága nagy figyelemmel kíséri a nemzetközi élet eseményeit, szocialista építőmunkánk külső körülményeinek alakulását. Mint ahogy a Központi Bizottság beszámolójából is kitűnik: a nemzetközi életben az utóbbi években bekövetkezett kedvező változások, a világméretekben kibontakozó enyhülési folyamat, a földrészünk békéjét és biztonságát szolgáló erőfeszítések eredményei kedvező feltételeket teremtenek a nemzetközi méretekben folyó osztályharc számára is. A megye dolgozói nagy örömmel fogadták a Görögországban és Portugáliában történt demokratikus fordulatot. Azóta is érdeklődéssel és rokonszenvvel kísérik a haladó erők harcát a demokrácia megerősítéséért, a fasizmus örökségének felszámolásáért. Ugyanakkor elítélik azt a kegyetlen elnyomást,

amely elvtársainkat sújtja a fasizmus utolsó európai fellegvárában, Spanyolországban.

A megye lakosainak bizonyos mértékig személyes kapcsolatai fűződnek a portugál kommunistákhoz. Két évvel ezelőtt ugyanis magyarországi látogatása során Alvaro Cunhal elvtárs, a Portugál Kommunista Párt főtitkára néhány napot töltött Baranyában. Személyében a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő egyéniségét ismertük meg, akinek életútja, a kommunista eszmékért és a párt elveiért folytatott négyévtizedes küzdelme igen nagy benyomást tett ránk és nagy tiszteletet váltott ki belőlünk. Az ő tájékoztatása alapján közvetlenül is ismereteket szerezhettünk a portugál párt és munkásosztály harcáról, ezért számunkra, baranyai kommunisták számára külön is örömet jelentett a demokratikus erők győzelme és előretörése Portugáliában. Szívből üdvözöljük portugál elvtársainkat, és kívánjuk, hogy az ország valamennyi haladó erejével összefogva vigyék sikerre a szabad, demokratikus Portugália ügyét. Biztosíthatjuk őket arról, hogy e harcukban, mint eddig is, a jövőben is számíthatnak a magyar kommunisták elvtársi, internacionalista szolidaritására.

Domán László,

az Egri Dohánygyár igazgatója:

Tisztelt kongresszus!

Pártunk e jelentős eseményére készülve, a kommunisták különböző szintű tanácskozásain újra meg újra előtérbe kerültek a gazdasági építőmunkával kapcsolatos feladatok. Kétségtelen, hogy e feladatok megoldása alapvető feltétele további fejlődésünknek, életszínvonalpolitikánk következetes megvalósításának. A gazdasági építőmunka sikeres megoldásának fontos tényezője az üzemi demokrácia szélesítése, tartalmasabbá tétele. A szocialista vezető akkor tudja feladatait végrehajtani, ha beosztottai vagy még inkább munkatársai segítenek neki. A munkatársak viszont csak akkor segítenek, ha a vezetés céljait magukévá teszik. Ebben rejlik egyebek között a Dolgozz hi-

bátlanul-mozgalom sikere – amit vállalatunknál, kissé önkényesen, de úgy hiszem jogosan: Dolgozz hatékonyabban-munkarendszernek nevezünk. E mozgalom elterjedése népgazdaságunkban a vállalatok egyik lehetséges válasza az új körülményekre. A vezetés beavatja a munkásokat és az alkalmazottakat a vállalat terveibe, és érdekeltté teszi őket e tervek hiánytalan végrehajtásában.

Nagyon fontos, hogy a dolgozók lehetőséget kapjanak önálló munkaköri célok kidolgozására és azok megvalósítására. Saját tapasztalatunk alapján állíthatom, a dolgozók igénylik, hogy szakképzettségüket és ismereteiket megfelelően használják fel és fejlesszék tovább. Érzékenyen figyelnek saját munkájukra, előrehaladási lehetőségükre, törekszenek egyéni képességeik érvényesítésére. Igénylik a felelősséget és várják az elismerést.

Tudjuk, hogy a munkásosztály vezető szerepének erősítése, a dolgozók tulajdonosi érzésének és felelősségének felkeltése szempontjából meghatározó jelentőségű az üzemi demokrácia fejlesztése. Ez egy folyamat eredményeként alakul ki, s a végeredmény elérését gyorsítja a munkások képzése és továbbképzése. Mi ennek megfelelően – tervszerű munkával – biztosítottuk a továbbtanulást, illetve a szakmunkásvizsga letételét és más szakmai jellegű képzést gyárunkban. Így értük el, hogy az utóbbi öt évben a szakképzettek száma vállalatunknál 25 százalékról 50 százalékra növekedett.

Külön szeretném kiemelni, hogy az említett időszakban csaknem 200 dolgozó nő szerzett vállalatunknál szakképesítést. Ebben nagy szerepet játszott a 38, zömmel nőkből álló szocialista brigád is.

Mi, kommunista gazdasági vezetők, minden vezetési szinten politikai felelősséggel tartozunk azért, hogy intézkedéseink mellett állandóan meggyőzően érveljünk. A munkások felelőssége is, hogy éljenek a lehetőségekkel, saját jól felfogott érdekük, mindannyiunk jövője szempontjából. Mindannyiunk politikai felelősségéről van szó, mert ezen a ponton a munkahelyi demokrácia jelentősége kilép a gazdálkodás szűkebb határai közül és általános társadalmi kérdéssé válik.

Fock Jenő,

a Politikai Bizottság tagja, a Minisztertanács elnöke:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A Központi Bizottság beszámolója mélyrehatóan elemezte országépítő munkánk politikai, gazdasági és kulturális eredményeit, amelyeknek elérésében és megszilárdításában fontos szerep hárult szocialista államunkra.

Munkánkban alapvető segítséget nyújtottak a Központi Bizottság ülései, amelyek időről időre értékelték és elemezték a X. kongresszus határozatai végrehajtásának menetét. Megjelölték a legfontosabb teendőket, útmutatást adtak ahhoz, hogy mire kell még nagyobb figyelmet fordítanunk, mit kell kiigazítanunk. Így a Központi Bizottság és a kormány 1971 augusztusában tartott együttes tanácskozása – amelyre az országgyűlési választások és a kormány megalakulása után került sor – úgy ítélte meg, hogy 1970–1971-ben a termelőágazatok fejlődése összességében megfelel a tervezettnek, az életszínvonal az előirányzott mértékben emelkedik; viszont megállapította, hogy népgazdaságunk egyensúlyát zavaró tényezők léptek fel a beruházási tevékenységben, és elsősorban ennek kihatására a külkereskedelmi forgalom alakulásában.

A tanulságokat és a szükséges tennivalókat az 1971 októberében tartott országos gazdasági aktíva is megvitatta. A tanácskozáson az a vélemény alakult ki, hogy bár a gazdaság irányításában fontos szerepet játszanak a szabályozók, megengedhetetlen, hogy a központi irányító szervek ezektől várjanak mindent, tétlenkedjenek, amikor intézkedniük kellene.

Az országos gazdasági aktíva és az utána hozott minisztertanácsi határozatok – hiányosságaink kijavítása mellett – azt a célt szolgálták, hogy egységes szemlélet alakuljon ki és egységes cselekvés valósuljon meg a gazdasági élet egész területén. A hiányosságok, a feltárt feszültségek megszüntetésében értünk is el nem lebecsülendő eredményeket. Ami azonban az egységes szemléletet illeti, a javulás csak átmenetinek mutatkozott.

A gazdasági életben bekövetkezett kedvező változások tartósságá-

ról ma sem lehetünk meggyőződve. Újra és újra azt tapasztaljuk, hogy több beruházást kezdenek el, mint amennyit határidőre, az anyagi eszközök hiánya vagy a kivitelező kapacitás elégtelensége miatt be lehet fejezni. A termelői árak változtatásának már a hírére is az üzemek jó előre készleteket gyűjtenek – ez történt 1974 végén is –, és ezzel sok területen zavart okoznak a termelés folyamatosságában. És sorolhatnék még jó néhány, mindenki által ismert negatív jelenséget, amelyek elkerülhetők lennének, ha a minisztériumok vezetői önkormányzati fejjel gondolkodnának, és ebben a szellemben irányítanák, ellenőriznék vállalataikat.

Mi a fő oka, hogy ezen nem tudtunk változtatni? Sok évi együttműködés alapján ismerem a Minisztertanács tagjait. Nem hiszem, hogy helyes lenne itt most külön-külön véleményt mondani munkájukról, egyéni magatartásukról. Pozitívumként azt tudom mondani, hogy a kormány minden tagja – mivel a párt a gazdasági kérdésekről mindinkább csak elvi határozatokat hoz – tudatában van annak, hogy megnövekedett a kormány önállósága és ezzel együtt felelőssége a feladatok kidolgozásában és végrehajtásában. Hozzátehetem ehhez: a kormány minden tagja arra törekedett, hogy a X. kongresszus határozatait maradéktalanul végrehajtsa.

A kormány munkájában alapvetően két hiba van. Az egyik elcsépelt frázisnak hangzik, de – sajnos – ma is igaz. Tapasztalható bizonyos tárcasovinizmus, és ennek következménye: igen fontos kérdésekben nemigen igazolható kompromisszum. A másik hiba, hogy – még ha a kormány minden tagja jól végezné is a munkáját – a Minisztertanács mint egységes vezető testület nem áll feladata magaslatán. Ezen mindenekelőtt azt értem, hogy általában jó határozatokat hozunk, azok végrehajtása azonban késedelmesen történik. Legfőbb oka ennek, hogy bár a kormány tagjai is tisztában vannak a vezetés lenini meghatározásával, amely szerint a vezető tevékenységének jelentős részét az ellenőrzés teszi ki, a Minisztertanácsnak mint testületnek a munkája e téren nem volt kielégítő. Holott az ellenőrzés a határozat végrehajtásának fontos része, úgy is mondhatnám, hogy a végrehajtás biztosítéka, és sohasem a bizalmatlanság jele. Hogy félreértés ne legyen, hozzá kell tennem ehhez: a kormány tagjai közé természetesen magamat is beleértem. Megjegyzéseim a kormány testületi felelős-

ségéről, az általam tapasztalt hiányosságokról tehát rám ugyanúgy vonatkoznak, mint a kormány bármely tagjára. Tárcaszemlélet – beosztásomból adódóan – ugyan nincs bennem, de ez nem enyhíti felelősségemet, hogy nyolc év alatt, amióta miniszterelnök vagyok, nem tudtunk jelentős előrehaladást elérni abban, hogy mindenkit elsősorban a népgazdasági összérdekekért érzett felelősség hasson át.

A Központi Bizottság 1972. novemberi ülése a két kongresszus közötti időszak felezővonalán áttekintette társadalmunk, gazdaságunk helyzetét, fejlődését és meghatározta a teendőket a X. kongresszus határozatainak következetesebb megvalósítása érdekében. A Központi Bizottság összefüggéseiben, teljes mélységében elemezte a helyzetet, és mindenekelőtt politikai szempontból vizsgálta a feladatokat.

A Központi Bizottság határozatában feltárt fogyatékosságok rámutattak a kormányzati munka gyengeségeire, tevékenységének következetlenségeire. Ezután a kormány – bár véleményem szerint az említett hiányosságok továbbra is fennmaradtak – igyekezett erőfeszítéseit a határozatok maradéktalan végrehajtására összpontosítani. A munka jobb összehangolása és a tervszerűség erősítése érdekében létrehoztuk az Állami Tervbizottságot. A közművelődés fejlesztésén belül előtérbe helyeztük a szakmai műveltség színvonalának emelését, a munkások továbbképzési rendszerét és a vezetőképzést. Konkrét lépéseket tettünk a jövedelemelosztásban tapasztalt aránytalanságok csökkentésére, illetve fokozatos megszüntetésére. A munkások bérének növekedése mind az előirányzathoz, mind az ipari eredményekhez képest elmaradt, és ezért korrekcióra szorult.

A kormány fontos feladatának tekintette a nők helyzetének javításáról szóló párthatározatok végrehajtásának elősegítését. Értékelte a gyermekgondozási segély, a gyermekintézmény-fejlesztés és egészében véve a demográfiai helyzet alakulását, a lakásépítés helyzetét. A tények, a számszerű eredmények azt bizonyítják – úgy vélem, nem szerénytelenség, ha ezt megállapítom –, hogy e vizsgálatokat megfelelő intézkedések követték, amelyek megfeleltek mind a párt elvi útmutatásainak, mind a lakosság jogos várakozásainak.

Intézkedéseket tettünk, hogy megszűnjenek egyes zavaró társadalmi feszültségek. Ide sorolhatók a magas jövedelmek fokozott megadóztatása, a telek- és üdülőtulajdon korlátozása, a büntetőeljárásban a va-

gyoni hátránnyal járó büntetések széles körű alkalmazásáról, valamint a fokozott árellenőrzésről szóló intézkedések. Ugyanakkor határozatot hoztunk a munkáslakásépítés fokozottabb segítésére, bérügyi és más szociális kedvezmények bevezetésére, valamint az alacsony nyugdíjak emelésére.

A gazdasági szerkezet folyamatos átalakítására törekedve, döntést hoztunk a központi fejlesztési programok jobb műszaki-gazdasági előkészítéséről, a gazdaságirányítás szabályozó rendszerének továbbfejlesztéséről is. Vizsgáltuk a vállalati termékszerkezet gazdaságosságát javító lehetőségeket, ezen belül mindenekelőtt a megfigyelésre kijelölt ötven nagyvállalat helyzetét, továbbá a termelési struktúráját központi intézkedésekkel korszerűsítő öt nagyvállalat tevékenységét.

Elvtársak! A szocializmus építésének jelenlegi szakaszában hazai feladataink és a nemzetközi körülmények egyaránt megkövetelik, hogy tovább erősítsük népi államunkat, növeljük szervező szerepét a gazdasági és a kulturális élet irányításában, fejlesszük az államigazgatási, kormányzati munkát.

Az államélet fejlesztésének jelentős eseménye volt 1972-ben népköztársaságunk alaptörvényének módosítása. Alkotmányunk a korábbinál következetesebben biztosítja, hogy harmonikusabbá váljon államéletünk legjelentősebb intézményeinek – az Országgyűlésnek, az Elnöki Tanácsnak és a Minisztertanácsnak – a munkája a törvény- és rendeletalkotásban, azok végrehajtásában és ellenőrzésében pedig növekedjék a kormány feladatköre.

A módosított alkotmány kiszélesítette az Országgyűlés hatáskörét a kormányzati tevékenység meghatározásában és ellenőrzésében. Ennek során az országgyűlés megalkotta a miniszterek és az államtitkárok felelősségéről szóló törvényt. A kormány eleget tett alkotmányos kötelezettségeinek. A Minisztertanács és annak egyes tagjai az elmúlt négy évben több esetben tettek jelentést munkájukról legfőbb népképviseleti szervünknek.

Az állami irányítás és a szocialista demokrácia egyidejű fejlesztése, valamint államszervezetünk egészének erősítése számos törvény és jogszabály megalkotását, illetve korszerűsítését követelte meg. Megkülönböztetett figyelmet fordítottunk a családdal, a nőkkel, az ifjúsággal, az egészségüggyel és a népesedéspolitikával kapcsolatos új fel-

adatokra csakúgy, mint a tanácsokra, a népgazdasági tervezésre, a külkereskedelemre, a szövetkezetekre vonatkozó törvényalkotói munkára.

Az állam funkcióinak bővülésével párhuzamosan kiterjedt a helyi végrehajtó hatalom, a tanácsok hatás- és feladatköre is. Önállóságukat tovább növeltük, munkájuk szakszerűségét továbbfejlesztettük. Ez erősítette önkormányzati, népképviseleti funkciójukat.

Elvtársak! Az utóbbi időben gyakran esik szó az érdekviszonyokról, különösen a csoportérdekről. Személyes véleményem, hogy ez a kérdés rengeteg energiát fölöslegesen is igénybe vevő vita forrása. Vannak, akik a csoportérdekkel történő visszaélések miatt úgy beszélnek róla, mint szükséges rosszról, amely talán jobb volna, ha nem is létezne. Mások, főleg az érintett területen dolgozó vezetők és az őket felügyelő minisztériumok vezetői, a jogos kritikai észrevételekre is rögtön úgy reagálnak, mint az őket ért személyes sértésre, és ami politikailag még súlyosabb, minden ilyen kritika mögött gazdaságpolitikánk megváltoztatására irányuló törekvést, gazdaságirányítási rendszerünk gyökeres átalakításának szándékát, a korábbi gazdaságirányítási rendszer újraélesztését vélik felfedezni.

Pártunk felismerte, elemezte és meghatározta az egyéni, a csoport- és a népgazdasági érdekek egymáshoz való viszonyát, világosan megjelölte az ezzel kapcsolatos konkrét teendőket. E három érdek létezésével és egyidejű hatásával továbbra is számolnunk kell, ezért arra törekszünk, hogy közöttük megfelelő összhangot tartsunk fenn. Ez nem egyszerű feladat. Voltak, és számolnunk kell azzal, hogy a jövőben is lesznek olyan esetek, amikor a helyi, a csoportérdekek ütköznek az össztársadalmi érdekekkel. Ilyen esetekben nem elegendő hangoztatni a társadalmi érdekek elsődlegességét, hanem cselekedni kell érvényesítéséért.

Az állami szerveknek mindig kötelességük megvizsgálni, hogy az adott esetben miért ütköztek össze az érdekek, és a kiváltó okokat kell megszüntetni. A párt- és a társadalmi szerveknek minden szinten olyan légkört kell kialakítaniuk, amelyben helyileg is eredményesen érvényesíteni lehet a népgazdasági, az össztársadalmi érdekeket. Az ilyen munkahelyi légkör lehetővé teszi a társadalmi szerveknek, hogy felülemelkedhessenek a helyi érdekeken, és még időben hatékonyan fellépjenek a társadalom érdekét sértő jelenségekkel szemben. Azok

ellen, akik a törvényes rendelkezéseket – csoportérdekekre hivatkozva – tudatosan megsértik, természetesen továbbra is a törvények szigorával kell eljárni. Nem kevésbé szigorúan kell fellépni persze azok ellen, akik a konkrét ügyek kellő elemzése nélkül, az össztársadalmi érdekekre hivatkozva elnyomják az egész társadalom érdekét jól szolgáló helyi, üzemi, vállalati, szövetkezeti kezdeményezéseket. Az egész társadalom javára biztosítani kell az egyéni, a csoport- és a társadalmi érdek összhangját.

Tisztelt elvtársak! A X. kongresszuson megfogalmazott gazdasági, társadalompolitikai teendők valóra váltásának fontos eszköze az 1971–1975-re szóló negyedik ötéves terv.

Az ötéves terv eddigi négy évét áttekintve egyértelműen megállapíthatjuk, hogy az előirányzott célokat sikerrel teljesítjük. A nemzeti jövedelem a tervezettnél nagyobb mértékben, öt év alatt várhatóan 34 százalékkal emelkedik. Az évi átlagos növekedés gyorsabb, mint az 1960 és 1970 közötti tíz esztendő során. A növekedés extenzív forrásainak csökkenése mellett tehát nemcsak fenntartottuk, de némileg gyorsítottuk is a gazdasági fejlődést. Ez számottevő sikere pártunk gazdaságpolitikájának.

A népgazdaság leggyorsabban fejlődő ágazata továbbra is az ipar. Termelése a tervezettnél nagyobb mértékben, várhatóan 38 százalékkal növekszik. Az ipari struktúra átalakításában fontos szerepet betöltő központi fejlesztési és rekonstrukciós programok nagyobb részt az előirányzottnak megfelelően teljesülnek. Javult a hatékonyság, a termelés emelkedésének több mint 90 százaléka a munka termelékenységének növekedéséből származik.

A mezőgazdasági termékek termelése – az új termelési eljárások, az új terményfajták szélesebb körű elterjesztésével, az anyagi-műszaki bázis bővítésével, a mezőgazdasági dolgozók munkájának eredményeként – a tervezett 15–16 százalékkal szemben 18–19 százalékkal lesz magasabb, mint az előző öt évben.

A lakosság életkörülményeinek javítása szempontjából nagy fontosságú beruházások – mint például a lakás, a bölcsőde, az óvoda, a városi közlekedés – aránya az összes beruházásból, a megelőző ötéves időszakhoz viszonyítva 16 százalékról 21 százalékra növekszik.

Az életszínvonal emelkedése lépést tart a népgazdaság fejlődésével.

Az egy keresőre jutó átlagos reálbér évről évre emelkedik. Számottevően növekszik továbbá a társadalmi juttatások aránya a lakosság jövedelmében. Ezenkívül jelentős a fejlődés az áruellátás választékában, a kereskedelem kulturáltságában, amely az e területen dolgozók jó munkáját dicséri.

Legközelebbi feladatunk a negyedik ötéves terv sikeres befejezése és a következő ötéves tervünk részletes kidolgozása ebben az esztendőben. A világgazdaság helyzete nem könnyíti meg egyik feladatunkat sem.

Elvtársak! A tőkés világban tapasztalható energiaválság, az energiahordozók emelkedő világpiaci ára nálunk is a figyelem középpontjába állította az energiagazdálkodást. Engedjék meg, hogy ezzel a kérdéssel külön is foglalkozzam. A magyar energetikai rendszer 1975 végén 4460 megawatt villamos energia előállítására lesz képes. 1976-ban befejeződik Százhalombattán a Dunamenti Hőerőmű bővítése. 1978-ban elkészül Leninvárosban a Tiszai Hőerőmű 860 megawattos fejlesztése. Mind a két hőerőművet szénhidrogénre terveztük. Új fejezetet nyitunk a magyar energiatermelés történetében, amikor 1980-ban üzembe helyezzük a paksi atomerőmű első, 440 megawattos gépegységét. Atomerőmű-kapacitásunkat 1990-ig ennek mintegy tízszeresére kívánjuk bővíteni.

Az erőműépítés és -fejlesztés mellett továbbra is fontos szerepe van energiagazdálkodásunkban az importált energiának. 1974-ben például 750 megawatt villamosenergia-teljesítményt vettünk igénybe a Szovjetunióból. 1978 őszén az érdekelt országok részvételével üzembe helyezzük a KGST egyesített energetikai rendszerének 750 kilovoltos vezetékét, Vinyica és Albertirsa között. Ezen a vezetéken újabb 600 megawatt villamos energia áll majd rendelkezésünkre.

Jelentősen fejlődik a gáztermelés és a gázszolgáltatás is. A földgáztermelés az 1970. évi 3,5 milliárd köbméterrel szemben 1975-ben megközelíti a 6 milliárd köbmétert. A közeli hetekben üzembe helyezendő Testvériség gázvezetéken 1975-ben már 600 millió köbméter szovjet földgáz is érkezik hazánkba.

A gázszolgáltatás fejlesztését a jövőben is kiemelt feladatként kell kezelni. A hazai gáztermelés a következő évtizedben is kb. évi 6 milliárd köbmétert fog kitenni. Javítja energiaellátásunkat a KGST-

országok közös erőfeszítésével épülő orenburgi gázvezeték, amelyen – az ötödik ötéves terv végén – a Szovjetunióból évente csaknem 4 milliárd köbméter földgázt importálhatunk.

Mindezek mellett – ha el akarjuk érni, hogy hosszabb távon képesek legyünk az évente átlagosan több mint 7 százalékkal növekvő villamosenergia-szükséglet kielégítésére – arra van szükség, hogy a hazai energiahordozók, közöttük a szén fokozottabb felhasználására irányítsuk a figyelmet. Energiagazdaságunkban a szén részaránya jelentősen csökkent. Ez nem sajátos magyar jelenség. A nálunk fejlettebb iparral rendelkező országokban ez a folyamat már jóval előbb végbement. Ily módon energiagazdaságunk szerkezete nagy mértékben megváltozott. Ezt jelzi az is, hogy a felhasznált szén mennyisége az 1965. évi 31,4 millió tonna helyett 1975-ben már csak 27 millió tonna lesz.

Átalakulóban van a szénfelhasználás jellege is. Csökkenő tendenciájú a lakosság, a vasút, valamint az ipari üzemek fogyasztása, és növekszik a villamosenergia-ipar igénye. Az utóbbi két-három évben már egyre inkább vitatottá vált, hogy az adott időben alapvetően helyes elképzelések egyoldalú értelmezése nem vezet-e időkésedelemhez a szénbányászat fejlesztésében. A világ energiaellátásában bekövetkezett változások miatt jobban meg kell becsülnünk a szenet. A hazai széntermelés növelése – az igényeket figyelembe véve – mindenképpen indokolt és lehetséges. Meglevő bányáink egy része fejleszthető, s a még szabad szénvagyonra új bányák telepíthetők. Mivel vannak kimerülőben levő bányáink, még a széntermelés szinten tartásához is újabb aknák mielőbbi megnyitására van szükség.

El kell oszlatni azt a helytelen nézetet, hogy a bányászat csak rövid távú foglalkoztatási lehetőséget jelent. A szénbányászatnak van jövője, feladatunknak tartjuk tehát, hogy a bányászok munkáját ezután is kellő figyelemben részesítsük. Fontos teendőnk, hogy meglevő bányáinkban folytassuk a gépesítést, és megvalósítsuk a termelés koncentrációját. Az új bányákban pedig eleve a legkorszerűbb technológiai megoldásokkal kezdjük a termelést. A fejlesztés jelentős területe a mecseki szénmedence, ahol a vaskohászathoz szükséges kokszolható szenet termelik.

Az új bányák megnyitása és néhány meglevő bánya rekonstrukciója

lehetővé teszi további nagy teljesítőképességű széntüzeléses erőművek létesítését. Döntés született már arról, hogy Bükkábrány térségében új külszíni fejtéses bányát nyitunk, és 2000 megawattos erőművet létesítünk. Ennek előkészítése, tervezése megkezdődött. Új, mélyművelésű bányák telepítésére alkalmas szénmezők is vannak az észak-dunántúli szénmedencében. A becslések szerint több mint 200 millió tonna kitermelhető szénvagyon húzódik itt meg; 1500–2000 megawattos erőmű létesítését tervezzük erre a szénvagyonra.

Figyelembe kell venni, hogy a földgáz és az olaj túl drága és túl értékes nyersanyag ahhoz, hogy azt erőműveinkben eltüzeljük. Az a véleményem, hogy a folyamatban levő erőműépítés befejezése után a következő két évtizedben egyetlen erőművet sem szabad olaj- vagy gáztüzelésre alapozni. Az atomerőművek létesítése és a Gabcsikovo–Nagymaros vízi erőmű felépítése mellett kizárólag szénnel fűtött hőerőművet szabad tervezni és építeni. Ha e gazdasági megfontolásoknak következetesen érvényt szerzünk, még akkor is állandóan növekedni fog olaj- és gázfelhasználásunk, hiszen fejlett és további gyors fejlődés előtt álló vegyiparral rendelkezünk, és valamennyi ágazatának alapanyaga a szénhidrogén. Nem beszélve a motorizáció egyre növekvő igényeiről. Az iparban pedig sok helyen a technológiai folyamatok korszerűsödése követeli meg az olaj- és gázfelhasználás fokozását. De relatív értelemben csökkenthetjük behozatalunkat, ha növeljük a nyersolajból lepárolt úgynevezett fehéráruk – benzinfélék, fűtőolaj, gázolaj stb. – mennyiségét.

Tisztelt kongresszus! Az elmúlt hónapokban többször volt már szó nálunk is arról, hogy a kapitalista országokban tartósnak ígérkező valutaválság, infláció és munkanélküliség bontakozott ki. A tőkés világgazdaság válságjelenségei nehezítették külkereskedelmi tevékenységünket, népgazdaságunkat kedvezőtlenül érintette a felgyorsult infláció, az árak, elsősorban a nyersanyagárak nagyarányú növekedése. Ezek a hatások teljesen nem iktathatók ki gazdasági folyamatainkból, de hátrányos következményeik jelentősen mérsékelhetők.

Olyan intézkedéseket kell tennünk, amelyek e hatásokat társadalmi és gazdasági szempontból megfelelő határok között tartják. Ez gazdaságpolitikánk egyik döntő feladata lesz a következő években. Meg kell teremtenünk mindazokat a feltételeket, amelyek lehetővé teszik,

hogy társadalmi, gazdasági céljaink sérelme nélkül, rugalmasabban tudjunk alkalmazkodni a világgazdaság – mind a tartós, mind az átmeneti jellegű – válságjelenségei által előidézett változásaihoz. Ennek lehetőségeit mindenekelőtt a termelőágazatokban kell megteremteni, de külkereskedelmünk szakembereitől is elvárjuk, hogy tőkés vásárlásaink és exportügyleteink megkötésekor érdekeink szem előtt tartásával, megfontoltan és az eddiginél körültekintőbben járjanak el. Ez annál is fontosabb, mivel változatlanul arra törekszünk, hogy mind a fejlett tőkésállamokkal, mind a fejlődő országokkal bővítsük külkereskedelmi kapcsolatainkat.

Figyelembe véve a kapitalista világban végbemenő válságjelenségeket, aligha becsülhetjük túl annak jelentőségét, hogy országunk a legdinamikusabban és tervszerűen fejlődő országcsoportnak, a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa közösségének tagja. Eredményeink és jövő fejlődésünk egyaránt elválaszthatatlan a KGST-tagországokkal, mindenekelőtt a Szovjetunióval kialakított gazdasági együttműködéstől. Ez az együttműködés az eltelt négy esztendőben is tovább bővült, még magasabb színvonalra emelkedett. Ebben nagy szerepe van annak, hogy 1971 közepén megkezdtük a KGST XXV. ülésszakán kidolgozott szocialista gazdasági integráció komplex programjának megvalósítását.

Előrehaladtunk a gazdasági együttműködés olyan magasabb szintű formáinak kialakításában, mint a népgazdasági tervek koordinálása, a közös bankok szélesebb körű működése, a tudományos kutatások összehangolása, új ipari szervezetek létrehozása a szakosítás és a kooperáció elősegítésére. Az ezekre vonatkozó megállapodásaink már nemcsak a termelés megosztását szabályozzák, hanem bővítik a szervezet műszaki, pénzügyi, közgazdasági és jogi intézményrendszerét. Bízunk abban, hogy a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának következő ülésszaka – amely 1975-ben éppen fővárosunkban tanácskozik majd – további lendületet ad a komplex program megvalósításához.

Népgazdaságunk számára létfontosságú a szocialista integráció. Különösen jelentősek a távlati nyersanyag- és energiahordozó-szállításokra, ezek forrásainak közös erővel való feltárására és kiaknázására, továbbá a szállítóvezetékek építésére kötött megállapodások,

valamint azok a kooperációs egyezmények, amelyeket ötödik ötéves népgazdaságfejlesztési tervünkbe már intézményesen beépíthetünk.

Az előbbiekkel egyenrangú jelentősége van annak, hogy KGST-kapcsolataink egyszersmind biztos és egyre növekvő értékesítési lehetőséget teremtenek feldolgozó iparunk termékeinek. Különösen előnyös számunkra, hogy mindenekelőtt azokat a termékeinket szállíthatjuk a testvéri országokba, amelyeknek előállításához iparunk kedvező adottságokkal rendelkezik.

Az utóbbi hónapokban nálunk beszédtéma – ellenségeink pedig felhánytorgatják –, hogy már ebben az évben közös megegyezéssel kölcsönösen megváltoztattuk azoknak a termékeknek az árait, amelyek túlzottan elszakadtak a világpiaci ártól. Érdekünk fűződik ahhoz, hogy kereskedelmünk reális árakon folyjék. Így tudjuk biztosítani az egymás közötti kereskedelemben a kölcsönösen előnyös kedvező feltételeket és a helyes orientációt a termelők és felhasználók számára, azt, hogy a szocialista országok egymás közötti kereskedelmi forgalma dinamikusan tovább növekedjék. Az árak reálisabb megállapítása országunkban is ösztönöz az energiahordozók és nyersanyagok fokozottabb feltárására, az energia- és anyagtakarékosságra, a termelési szerkezet adottságainknak jobban megfelelő gyorsabb átalakítására.

Az árak bázisa a világpiaci ár. A világpiaci árakat azonban mindig meg kell tisztítani azoktól a konjunkturális, spekulatív elemektől, amelyek a tőkés világpiaci árak alakulásában jelentős szerepet játszanak. Így jártunk el most is, amikor a kölcsönös érdekek figyelembevételével 1975-re – mind az exportban, mind az importban – árkorrekciókat határoztunk el. Röviden megemlítek még egy jelentős változást, amelyről a KGST Végrehajtó Bizottságában döntöttünk. A következő években az árakat nem öt évre előre, hanem évenként, a megelőző öt év világpiaci átlagárai alapján határozzuk meg. Ennek az árrendszernek kezdeti nehézségeit a Szovjetunió segítségével, az általa adott 10 éves áruhitellel hidaljuk át. Ez az időszak elegendő ahhoz, hogy a világgazdaságban végbemenő változások nyomán gazdasági szerkezetünkben is végrehajtsuk a szükséges strukturális változtatásokat.

Az új árrendszer a középtávú tervezést némileg megnehezíti ugyan,

de a problémát nem szabad eltúlozni. Ugyanakkor fel kell készülnünk, hogy a tervező és irányító munkában – sokkal inkább, mint eddig – képesek legyünk számításba venni és érvényesíteni a változó körülményekből adódó követelményeket. Vonatkozik ez minden gazdasági egységre, a minisztériumokra, tervező szerveinkre, külkereskedelmi tevékenységünkre és végső soron a Minisztertanácsra is.

Ami a jövőt illeti, elhatározott szándékunk, hogy erőfeszítéseket teszünk a szocialista gazdasági integráció kibontakoztatásának meggyorsításáért, mert ez fontos feltétele annak, hogy tovább szélesíthessük és még inkább mélyíthessük mind a sokoldalú, mind a kétoldalú együttműködést, annak tervszerűségét és hatékonyságát. Világosan kell látnunk, hogy a szocialista országok összefogott ereje nem az egyes országok erejének egyszerű matematikai összegével egyenlő, hanem annak sokszorosával.

Tisztelt kongresszus! Népköztársaságunk kormánya nemzetközi tevékenységében is érvényesítette pártunk X. kongresszusának határozatait. A Magyar Népköztársaság aktívan és sikeresen működött közre a szocialista országok közös feladatának valóra váltásában, a szocializmus, a kommunizmus építése számára kedvező nemzetközi feltételek biztosításában.

Külpolitikai tevékenységünk középpontjában hazánk és a szocialista közösség többi országa közötti barátság erősítése áll. Erőnkhöz mérten hozzájárulunk országaink kapcsolatainak a proletár internacionalizmus elve alapján történő fejlesztéséhez, a szocialista közösség egységének, politikai, gazdasági, kulturális és katonai együttműködésének erősítéséhez. Ez egyben elősegíti nemzetközi céljaink megvalósítását, a társadalmi haladás, a nemzeti függetlenség és a béke pozícióinak további megszilárdítását.

Különleges figyelmet fordítunk hazánk és a Szovjetunió testvéri kapcsolatainak erősítésére. A Szovjetunió a szocialista világ és minden, a békét és a haladást szolgáló kezdeményezés fő ereje. Felszabadítónk, legfőbb szövetségesünk, igaz barátunk és mindenkor kész segítőnk az élet minden területén.

Kormányunk arra törekszik, hogy szélesedjenek és sokrétűvé váljanak a Magyar Népköztársaság kapcsolatai a fejlődő és az el nem kötelezett országokhoz.

A fejlett tőkésországokkal a békés egymás mellett élés elve alapján építjük kapcsolatainkat. Ilyen irányú tevékenységünk is eredményes volt.

A szocialista országok állhatatos és egyeztetett erőfeszítései, mindenekelőtt a Szovjetunió Kommunista Pártja XXIV. kongresszusán elfogadott békeprogram megvalósítása eredményeként az elmúlt években rendkívül jelentős, alapvetően pozitív változások mentek végbe a nemzetközi helyzetben.

Nem feledkezhetünk meg azonban arról, hogy a világban a legreakciósabb imperialista csoportok mesterkedései következtében ma is több válsággóc van. Népköztársaságunk kormánya, a Varsói Szerződés tagországához méltón, a világ minden haladó országával együttműködve arra törekszik, hogy a nemzetközi politikában ma még meglevő válságokat felszámolhassuk, újabbak kialakulását megakadályozzuk, és az imperialista körök támadásait visszaverve, az enyhülés folyamatát visszafordíthatatlanná tegyük.

Kedves elvtársak! Meggyőződésem, hogy a XI. kongresszus határozatai és pártunk programja új lendületet adnak majd az állami munka tökéletesítéséhez is, amellyel hozzájárulhatunk a Magyar Népköztársaság további sikereihez, a fejlett szocialista társadalom felépítéséhez.

Dienes Béla,

az Egyesült Izzó vezérigazgatója:

Tisztelt kongresszus!

Gazdaságunk egy-két problémájával foglalkozom. A X. kongresszus idején az Egyesült Izzó nem volt kedvező helyzetben. Az igen magas évenkénti fejlődési ütem, a gazdálkodásunk korábbi gyakorlatában meglevő néhány fogyatékosság, valamint kezdetben gazdaságirányítási rendszerünk sem segítette eléggé a dinamikusan fejlődő vállalatokat. Azóta azonban sok minden kedvezően megváltozott. A gyár termékei öt világrész 90 országába jutnak el, közöttük valamennyi

szocialista országba és a legfejlettebb tőkésországokba is. Kedvező számunkra, hogy országosan több kutató-fejlesztő bázis segíti a műszaki fejlesztési munkánkat. Természetes folyamattá vált a termékek műszaki színvonalának rendszeres emelése saját erőből, a szocialista országokkal való együttműködéssel és a tőkésországokból vásárolt licencekkel. Széleskörűen alkalmazzuk a kibernetikai rendszereket.

Az eredményes munkát segítette az is, hogy gyártmányaink közül elhagytuk azokat, amelyeknek gazdaságos előállítása rövid időn belül nem volt megoldható, és helyet adtunk azoknak, amelyek hatékonysága kielégíti a népgazdaság igényeit.

A gyártmányszerkezet korszerűsítése az egész magyar ipar problémája. Elengedhetetlen a termékek skálájának szűkítése azért, hogy a korszerű termékek gyártását jelentősen növelhessük.

Ebben a kérdésben nem könnyű dönteni, de nekünk vezetőknek rá kell döbbennünk, hogy nem vagyunk képesek azt a sok százezerféle terméket korszerűen gyártani, amit napról napra kibocsátunk. Ezért egyrészt bátrabban kell döntenünk helyileg, másrészt határozottabban kell intézkedni központilag.

Kedves elvtársak! Az Egyesült Izzó sokat tett a vidéki ipartelepítés érdekében. Büszkék vagyunk valamennyi vidéki ipari létesítményünkre. Ezek a megyék legnagyobb, legszebb új létesítményei közé tartoznak. Sajnos országos méretekben a vidéki ipartelepítésben nemcsak ilyen szempontok jutottak érvényre. Hiányzott a központi szabályozás, és ezért nagy számban telepítettek vidékre korszerűtlen termelést is.

Tizenöt-húsz év alatt, amint azt a programnyilatkozat megállapítja, 2,5–3-szorosára kell emelnünk az ipari termelést. Helyes cél ez, amelyet meg lehet és meg kell valósítani. Végrehajtásához nagyon fontos feladat a belső tartalékok feltárása. E területen a lehetőségeink még nincsenek kimerítve. A megvalósítást szolgálják a különböző állami rendelkezések is. Félő azonban, hogy ezek nagy száma miatt feldolgozásuk, hasznosításuk aligha lehetséges. A múlt évben 169 rendelkezés jelent meg állami irányító szervektől, amelyek, ha önmagukban vizsgáljuk őket, valamennyien helyesek, összességükben azonban nem illeszthetők be a kialakult gazdálkodási rendbe. Ez túlszabályozás. A szükségesnél több rendelettel irányítani annyi,

mintha semmit sem irányítanánk. Ugyanakkor számos alapvető kérdés, mint például a nagy értékű termelési eszközök jobb kihasználása, a beruházások elhúzódása, a készletezés csökkentése stb. nincs megfelelően megoldva.

Kedves elvtársak! A vezetés természetéből következik, hogy az eredmények számbavételén és elemzésén túl a fogyatékosságok feltárására, leküzdésük módozatainak meghatározására fordítunk nagy figyelmet. A fogyatékosságok leküzdése további előrehaladásunk biztosítéka. Ezt elérni, a párt programjának, a kongresszus határozatainak végrehajtásáért küzdeni nagyszerű dolog, ez ad értelmet életünknek.

Méhes Lajos,

a Vas-, Fém- és Villamosenergia-ipari Dolgozok Szakszervezetének főtitkára:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A nők egyenjogúságáért végzett munkánk tapasztalatairól kívánok szólni a kohó-, gép- és villamosenergia-iparban. A felszabadulás óta ezekben az iparágakban is alapvetően megváltozott a nők helyzete. 1948-ban a Vasmunkás Szövetségbe tömörülő 170 000 dolgozó közül 17 000 nő volt. Most a csaknem 600 000 tagot számláló szakszervezetnek több mint 200 000 nődolgozó a tagja.

Ezek a számok a nők egyenjogúságáért folytatott harcunk eredményeit tükrözik, ugyanakkor azt is mutatják, hogy egész ipari fejlődésünknek kulcsfontosságú kérdése volt eddig is a nők bevonása a termelésbe. De utalnak arra is: az ipar további fejlődése szempontjából milyen fontos a nők helyzetével való foglalkozás.

Társadalmunk nemcsak a nők egyenjogúságának anyagi alapját teremtette meg, hanem szociálpolitikai intézkedésekkel lehetővé tette, hogy az anyai hivatás és a munkavállalás – legalábbis a dolgozó nők többségénél – ne kerüljön szembe egymással. A nők nemcsak a gazdasági építőmunkában lettek nélkülözhetetlenek és egyenrangú munka-

társak, hanem a közösségért folytatott társadalmi-politikai tevékenységben is. Szakszervezetünkben a tisztségviselők 35 százaléka nő. Nemcsak társadalmunk adott munkaalkalmat, társadalmi-politikai egyenjogúságot, szociálpolitikai kedvezményeket a nőknek, hanem kapott is a nőktől, szorgalmas, lelkiismeretes munkát, a szocializmus eszméje iránti hűséget, és a szocializmus új harcosainak egész seregét.

Kedves elvtársak! E nagyszerű eredményekkel a hátunk mögött, úgy vélem, joggal vethetünk fel kritikusabban bizonyos kérdéseket.

A gépiparban a férfiak és a nők bérhelyzetének egyszerű összehasonlításából indulnék ki, nem mintha ebből akarnék következtetést levonni a bérpolitikánkra, vagy ebben látnám fő tennivalóinkat, hanem azért, mert ez jó összefoglalója több, más természetű, megoldandó problémánknak.

A gépiparban 1967-ben a nők keresete 69 százaléka volt a férfiakénak, most 78–79 százaléka. Az utóbbi időben ez a folyamat lassul, mert a korábbi nagy egyenlőtlenségek megszűnőben vannak. Az azonos munkát azonos felkészültséggel végzők alapbére lényegesen közeledett egymáshoz. Ezt az elmúlt évtized jelentős eredményének tarthatjuk. A még meglevő különbségek megszüntetése nem látszik túl távolinak, de ezeket az utolsó lépéseket a legnehezebb megtenni, mert sokszor a férfiönérzetet, -büszkeséget sérti, ha megszűnik az igazságtalan órabérkülönbség. Ilyenkor szokták mondani a férfi szaktársak, hogy nem is a pénz bánt, hanem a szégyen, hogy férfi létemre annyit keresek, mint egy lány vagy egy asszony.

A férfi- és a női bérek között említett különbség fő oka nem a két nemhez tartozás, hanem a dolgozók különböző szakmai összetétele, eltérő aránya a vezető állásokban és a munkakörülményeik különbözősége. A bányászok, a kohászok, az öntők, a kovácsok nehezebb munkakörülményeit és magasabb bérét a nők is természetesnek tartják. Az is nyilvánvaló, hogy ilyen munkára nőket általában nem is szabad alkalmazni. A másik két okkal azonban már nem ez a helyzet. A gépiparban a férfi fizikai munkások között a szakmunkások aránya 48 százalék, a nők között pedig 8–9 százalék. A Kohó- és Gépipari Minisztérium kinevezési hatáskörébe tartozó 450 vezető között mindössze 11 nő van, s a 22 000 vállalati vezető közül – művezetőkig bezárólag – nem egészen 8 százalék.

A szakmunkásképzés problémái a nőkérdésen túl is foglalkoztatnak bennünket. Szakszervezetünk elnökségének az a véleménye, hogy általában nagyobb gondot kell fordítani a szakmunkásképzésre, és különösen arra, hogy a lányok szakmunkáspályát válasszanak. Jelenleg a felsőoktatásban részt vevők 47,7 százaléka lány, a középiskolákban tanulók 58,6 százaléka, a szakmunkásképzésben részt vevőknek viszont csak 27,6 százaléka. A lányok pályaválasztásával tehát az egész iparban problémák vannak. Ha ehhez még hozzátesszük, hogy a szakmunkásképzésben részt vevő lányok 76 százaléka a hagyományos női szakmákban – textil-, bőr-, ruházati, kereskedelem, vendéglátás – helyezkedik el, a vasipar tucatnyi szakmájában pedig a lánytanulóknak csupán 3,7 százaléka, akkor még világosabbá válik, hogy jelentős szemléleti változásra van szükség az egész társadalomban.

Még nehezebb a nők vezető állásba kerülésének egész helyzete. A társadalmi, párt-, és szakszervezeti tisztségekben növekedett a nők száma. A gazdasági, állami vezető állásoknál azonban sokkal rosszabb a helyzet. A lassú előmenetel mögött sok hibás szemlélet és valóságos gond húzódik meg. Valóságos gond, hogy a vezetőnek több terhet kell vállalnia, mint az átlagembernek. A dolgozó nőnek viszont már a családban betöltött szerepe önmagában is több terhet ad. Ez a továbbtanulást is nehezíti, ami pedig lényeges feltétele az előbbrelépésnek. Van kisebbségi érzés is a nőkben. Nem egy helyen a nődolgozók is szívesebben látnak maguk körül férfi vezetőt, mint nőt. A nők kinevezése tehát a nőktől is nagyobb megértést kíván. De több segítséget kell adniuk például a férjeknek is ahhoz, hogy a nők nagyobb arányban töltsenek be vezető állást.

Nem akarom ennek a problémának egész szövevényét boncolgatni. Tudom, hogy a helyzet bonyolult. De a párt- és tömegszervezetek tapasztalata bizonyítja, hogy állami és gazdasági vonalon is többet lehetne tenni a női vezetők számának növeléséért. Csak akarni kell. Itt a felső szervek példamutatása is döntő. A Kohó- és Gépipari Minisztériumban, de más minisztériumokban is a főosztályvezetők, a miniszterhelyettesek kinevezésénél a nőkkel is számolni kellene.

Természetesen a nagynehezen vezető állásba kerülő nők helyzete sem könnyű, mert bizonyítaniuk kell. Nemcsak azt, amit egy férfi vezetőnek, hogy ő személy szerint alkalmas a vezető beosztásra, ha-

nem tulajdonképpen azt is, hogy a női nem alkalmas-e a vezetésre. Iparágainkban azonban 10 vezető hely közül csak egy jut a nőknek. S ha kilenc férfi közül három nem válik be, akkor legfeljebb azt mondják, hogy a káderkiválasztás rossz volt; de ha az egy női vezető nem válik be, akkor az újabb bizonyságul szolgál azoknak, akik azt mondják, hogy a nők alkalmatlanok a vezetésre. Mindezzel nem azt akarom mondani, hogy ne támasszunk követelményeket a nőkkel szemben, csak azt, hogy tervszerű, következetes neveléssel, több bizalommal, talán több türelemmel a jelenlegi helyzet lényegesen javítható.

Biszku Béla,

a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára

Tisztelt kongresszus!

A kongresszus elé terjesztett dokumentumok sokoldalúan és magas elvi színvonalon elemzik az utóbbi években megtett utunk tanulságait. Helyesen mutatják meg továbbhaladásunk fő irányát. Világosan megjelölik a közvetlenül előttünk álló időszak fő feladatait és távlati céljainkat.

Bár alkalmam volt az okmányok felett szavazni, itt is kijelenthetem, a tisztelt kongresszus színe előtt, hogy egyetértek a Központi Bizottság Kádár János elvtárs által elmondott beszámolójával, a programnyilatkozat és a szervezeti szabályzat tervezetével, a határozati javaslattal és a Központi Ellenőrző Bizottság jelentésével.

Kedves elvtársak! Engedjék meg, hogy a Központi Bizottság beszámolójához kapcsolódva belpolitikánk néhány időszerű kérdésével foglalkozzam.

Párttagságunk és az egész társadalom fokozott politikai aktivitásával valósultak meg a X. kongresszus határozatai. Párttagságunk, egész dolgozó népünk nagy jelentőséget tulajdonított annak, hogy Központi Bizottságunk állásfoglalásaival, irányító és ellenőrző munkájával az egész beszámolási időszakban biztosította a két évtized gyakorlata által igazolt politikai irányvonal valóra váltását. A XI.

kongresszusra való felkészülés új lendületet adott a munkának. A párttagok és a nép széles köreinek részvételével folyó viták a párt politikájával való teljes egyetértést fejezték ki.

Politikánk végrehajtásának feltételei állandóan változnak. A szocializmus építésében elért eredmények, a fejlődés állandóan új követelményeket támaszt. Ezeket folyamatosan elemezni kell, gyakorlati tevékenységünket hozzájuk kell igazítanunk. Ezt tettük a két kongresszus közötti időszakban is, például 1972 novemberében, amikor a Központi Bizottság megvizsgálta a X. kongresszus határozatainak végrehajtását. A Központi Bizottság megállapította: a szocialista építőmunkában nagy eredmények születtek, de bizonyos területeken elmaradás van; a párt határozatainak végrehajtása objektív és szubjektív okok miatt nem a kívánt ütemben, helyenként nem a kívánt irányban és módon, nem elég következetesen folyik. És – amint a beszámolóban is szó volt erről – a Központi Bizottság megjelölte az elvégzendő feladatokat is. Ezzel az állásfoglalásával jelentősen hozzájárult a X. kongresszus határozatainak eredményes végrehajtásához.

A Központi Bizottság mindig tudatában volt annak, hogy a fő irányvonal érvényesítése csakis a politika elemeinek szüntelen fejlesztésével, a növekvő követelményekhez való állandó hozzáigazításával, a tömegek tapasztalatainak figyelembevételével lehetséges. Belpolitikai helyzetünket szövetségi politikánk következetes megvalósulása, népünk erkölcsi-politikai egységének szüntelen erősödése jellemezte.

Szövetségi politikánk magában foglalja a munkásosztály társadalmi szerepének fejlesztését, a munkás-paraszt szövetség állandó erősítését, a munkásosztály és a többi dolgozó réteg társadalmi összefogását, a szocialista nemzeti egységet.

A szövetségi politika a munkásosztály tudományos elmélete, a marxizmus–leninizmus alapján fejlődik. Tudatában vagyunk annak, hogy a szocializmus felépítésére irányuló népi összefogás elsődlegesen politikai szövetség, és nem jelenti, hogy a munkásosztály világnézetét hazánk minden állampolgára elfogadja. De azt is tudjuk, hogy a szocialista céljaink valóra váltásáért folytatott közös munka mind közelebb hozza egymáshoz hazánk dolgozóit. A politikai együttműködés az eszméink melletti kiállást, politikai szövetségeseink türelmes, érvelő, vitában való meggyőzését kívánja. Ennek során politi-

kai szövetségeseink világnézetileg, eszmeileg is közelednek a marxizmus–leninizmushoz.

A szövetségi politika egyúttal a munkásosztály vezető szerepének is feltétele. A munkásosztály nem lehetne vezető erő, ha nem volna pártja, és ha nem lennének szilárd szövetségesei, akiknek a támogatása mindvégig nélkülözhetetlen a forradalmi átalakulás, a szocialista építés menetében. Ugyanakkor az egész népet átfogó egység megteremtésében, állandó erősítésében meghatározó szerepet tölt be a munkásosztály. Ennek fenntartásában az egész dolgozó nép érdekelt.

Tisztelt elvtársak! A Központi Bizottság az utóbbi években nagy figyelmet fordított a nagyvállalatok helyzetére, a nagyüzemi munkások élet- és munkakörülményeire. Különösen jelentős, hogy 1974 márciusában irányelveket fogadott el a munkásosztály társadalmi vezető szerepének fejlesztésére, helyzetének további javítására.

Mindezekkel kapcsolatban szeretnék néhány olyan kérdésről szólni, amely közéletünket az utóbbi években is foglalkoztatta. Mindenekelőtt a munkásosztály vezető szerepének értelmezéséről. A munkásosztály vezető szerepe a párt számára nem átmeneti jelszó, és nem rövid távú politika. Hazánkban a munkásosztály vezető szerepe a felszabadulás óta érvényesül és mindaddig érvényesülni fog, amíg társadalmunkban osztályok lesznek, tehát a fejlett szocialista társadalom időszakában is.

A munkásosztály vezető szerepe mindenekelőtt a párt politikájában testesül meg, a párt vezetése útján valósul meg. A párt és a munkásosztály közé nem lehet semmiféle mesterséges választóvonalat húzni, de hiba lenne elmosni a közöttük levő különbségeket is. A párt a munkásosztály forradalmi élcsapata, amely az osztály, a nép legjobbjait, a társadalom legöntudatosabb elemeit egyesíti soraiban. A párt politikája és gyakorlati tevékenysége híven kifejezi és jól szolgálja a munkásosztály, az egész dolgozó nép érdekeit. A pártonkívüliek számára is közismert, elfogadott tény: a kommunista párt a munkásosztály vezetői készségének legfőbb megtestesítője.

A munkásosztály társadalmi szerepének fejlesztését, vezető szerepének erősítését elsősorban azzal szolgáljuk, ha következetesen végrehajtjuk a párt politikáját. Ennek a politikának egyik alapvető törekvése, hogy szüntelenül fejlődjön, erősödjön, gyarapodjon a munkás-

osztály. Emelkedjen életszínvonala, növekedjen műveltsége, erősödjön fegyelme és szervezettsége. Ezért eddig is minden lehetőt megtettünk, és ezután is megteszünk.

A szocializmus építésének, népünk boldogulásának meghatározó feltétele az állami nagyüzemek fejlesztése, a szocialista iparfejlesztés politikájának következetes végrehajtása úgy, hogy adottságainknak a legjobban megfeleljen. A munkásosztályt a mi viszonyaink között is az állami nagyipar szüli és teremti újra, arculatát a nagyipar formálja. Ezért az állami nagyüzemek fejlesztése nem csupán gazdasági kérdés, fontos része pártpolitikánknak.

Amikor azt tapasztaltuk, hogy különböző okok miatt nem volt megfelelő több nagyüzem helyzete, akadozott a nagyüzemi munkásság fejlődése, ezt elsőrangú politikai problémának kellett tekintenünk. Erről Fock elvtárs is beszélt felszólalásában. A Központi Bizottság és a kormány számos nagyüzemünk fejlesztését napirendre tűzte, mint például a Ganz-Mávagét, a Csepel Autóét, a Magyar Hajó- és Darugyárét és másokét. Ezzel jól szolgáljuk a szocializmust építő társadalom osztálybázisának erősítését is.

Pártunk előmozdítja, hogy a pártélet, az állami és a gazdasági élet különféle irányító posztjaira több, közvetlenül a termelésből jövő fizikai dolgozó kerüljön. Szükséges, hogy a vezetői utánpótlásról azoknak a dolgozóknak a köréből is gondoskodjunk, akik kijárták a nagyüzemek nevelő iskoláját, akiknek a közös munka és a közös életmód alapján közvetlen termelői élményük van, és járatosak a közügyekben. Tapasztaljuk, hogy ők magukkal hozzák a különféle irányító testületekbe a nagyüzemi munkások legjobb tulajdonságait: a fegyelmet, az állhatatosságot, a szervezettséget, a szolidaritást, a közösségi gondolkodást és magatartást.

Tisztelt kongresszus! Fontos politikai feladatunk, hogy állandóan erősítsük államunk legfőbb politikai alapját, a munkás-paraszt szövetséget. E szövetség szilárd, és az alapvető érdekek azonossága alapján tovább erősödik. A közös érdekeket átszövi a kölcsönös bizalom, kiegészítik a közös harcokban szerzett élmények és tapasztalatok. Régen volt, 30 esztendővel ezelőtt, de például a parasztság nem felejti el, hogy 1945-ben a munkásosztály kezdeményezte és vezette a földosztást. A munkások emlékezetükben őrzik, hogy 1956-ban,

az ellenforradalmi lázadás idején a parasztság támogatta a népi hatalmat. A falu népe nagyra értékeli a munkásosztály szerepét abban, hogy parasztságunk a szocialista nagyüzemi gazdálkodás útjára lépett, hogy jelentős anyagi eszközökkel is sokoldalúan támogatta a mezőgazdaság korszerűsítését. A termelőszövetkezeti parasztság szorgalmas munkával járul hozzá a szocializmus építéséhez. Saját tapasztalatai győzték meg arról, hogy a szocializmus a falu számára is a jólét, a kultúra és az állandó fejlődés egyetlen lehetősége.

Mint a központi Bizottság beszámolója, a párt programnyilatkozata is hangsúlyozza, népünk a fejlett szocialista társadalom felépítésén dolgozik. Ezt is szem előtt tartva, támogatnunk kell a mezőgazdaság további korszerűsítését, a parasztság életszínvonalának, kultúrájának emelését, hogy ezzel is szolgáljuk a munkásosztály és a parasztság közeledését. Mindennek szükséges velejárója, hogy fejlődjenek a falu szocialista viszonyai, erősödjön a termelőszövetkezetek szocialista jellege.

Társadalmi fejlődésünk egyik jellemző vonása az osztálykülönbségek fokozatos csökkenése, a munkásosztály és a parasztság folyamatos közeledése egymáshoz. E folyamat alapja a nagyüzemi termelés elterjedése a mezőgazdaságban, s ennek következtében a munka jellegében, a dolgozók képzettségi színvonalában, az elosztás módjában, az életszínvonalban, s a szocialista tudat erősödésében tapasztalható számottevő közeledés. Ez a folyamat a fejlett szocialista társadalom perspektívájában meghatározó jelentőségű.

Ha helyesen akarjuk megítélni a társadalmi változások tendenciáját, azt is látnunk kell, hogy napjainkban már mind kevesebb az olyan munkás- vagy parasztcsalád, amelynek tagjai csakis ipari, illetve mezőgazdasági munkával foglalkoznak. A parasztcsaládok tagjai között mind gyakoribb az üzemi munkás, az értelmiségi, az alkalmazott, és a munkáscsaládokban is egyre több az értelmiségi és az alkalmazott.

Társadalmunkban, ahogy erről a beszámoló is szólott, fontos helyet foglal el az értelmiség, mely részint származása alapján, részint a munkásosztály és a nép ügyével, a szocializmussal való azonosulás révén ma már népi értelmiség. Legjobbjai korábban is mindig a haladás, a nép ügyének szolgálatát tekintették legszentebb köteles-

ségüknek. A tudományos-technikai fejlődés következtében növekszik az értelmiség szerepe, mind szorosabbá válnak kapcsolatai a munkásosztállyal és a parasztsággal. A munkások tevékenységében is egyre jelentékenyebb helyet foglal el a nagy felkészültséget igénylő szellemi munka. A legjobb munkásoknak a vezetésbe történő fokozottabb bevonása elősegíti a munkásosztály és az értelmiség közeledését, szorosabbra fűzi a munkások és az irányító posztokon dolgozó szakemberek kapcsolatát. Társadalmunkban folytatódik a szellemi és a fizikai munka közötti lényeges különbségek csökkenése.

Mindent egybevetve: szövetségi politikánk sikerét jelzi, hogy szüntelenül erősödik népünk minden haladó és alkotó erejét – párttagokat és pártonkívülieket, különböző nemzedékeket, ateistákat és hivőket – szocialista céljaink megvalósítására tömörítő társadalmi összefogás, a nemzeti egység.

Kedves elvtársak! A Központi Bizottság beszámolója utal arra, hogy társadalmi rendszerünk kiteljesedésének egyik legfőbb feltétele a szocialista demokrácia növelése a társadalmi élet minden területén. A szocialista demokrácia nyújtja azokat a kereteket, fórumokat, amelyek felhasználásával a dolgozók részt vehetnek az új társadalom építésének irányításában.

A szocialista demokrácia fejlettségének fokát nem külső jelek alapján, hanem osztálytartalmán, intézményei munkájának hatékonyságán mérjük. Fejlettségének fokmérője mindenekelőtt az, mennyire érvényesülnek a társadalom alapvető érdekei, hogyan erősödnek szocialista intézményei, milyen mértékben növekszik a tömegek befolyása, hatása a társadalom ügyeire és fejlődésére. Azt hiszem, nyugodtan elmondhatjuk, hogy az utóbbi négy és fél év alatt mindezeken a területeken jelentősen előre haladtunk.

Sok és sokirányú vita folyt a szocialista demokrácia fejlesztésének lehetőségeiről. Vitatkoztunk, mi kommunisták egymás között, meghallgattuk pártonkívüliek véleményét, s vitatkozni kényszerültünk olykor nem marxista nézetekkel is. Fel kellett, és a jövőben is fel kell lépni az olyan nézetek ellen, amelyek szerint a szocialista demokrácia fejlesztése csupán akarat kérdése, határozatok dolga. Az ilyen elképzelések, nézetek hirdetői nem veszik figyelembe, hogy kellő feltételek hiányában – mint például, ha üzemről beszélünk, az

információ, a vállalati belső elszámolási rendszer tökéletesítése nélkül – csak formális megoldások születhetnek. Akadtak olyan elképzelések is, hogy a szocialista demokrácia csakis az önállóságot, a helyi kezdeményezést jelenti, és kizár mindenfajta alá- és fölérendeltséget. Ugyanakkor fel kellett és a továbbiakban is fel kell lépnünk azon nézetek ellen, amelyek a demokrácia fejlődésétől féltik a munkáshatalmat, a szocializmus vívmányait.

A szocialista demokrácia áthatja társadalmi életünk minden területét. Fejlesztése sokoldalú feladat: érinti a párt és a társadalmi szervek életét, az állami, a tanácsi szervek munkáját, az ipari, a mezőgazdasági vállalatok tevékenységét. A szocialista demokrácia különböző oldalai egységes rendszert alkotnak. A pártdemokrácia fejlettsége döntő módon meghatározza a szocialista demokrácia általános érvényesülését. Sem az államélet, sem a tömegszervezetek demokratizmusa nem fejlődhet megfelelően, a munkahelyi demokrácia sem bontakozhat ki a szükséges mértékben, ha nem hatja át a pártdemokrácia. Meggyőzően bizonyította ezt a kongresszust megelőző magas színvonalú párton belüli vita, amely értékesen hozzájárult a párt álláspontjának kikovácsolásához. Ezeket a pozitív tapasztalatokat is fel kell használni a pártdemokrácia továbbfejlesztésére.

A két kongresszus között eltelt években pártunk kezdeményezésére sok fontos intézkedés született az államélet, a tanácsi munka demokratizmusának fejlesztésére. Most további lényeges feladataink vannak, amelyeket a kongresszus útmutatásával el kell végeznünk. A legelső, hogy az állami szervek irányító munkájában is fokozottabban gondoskodjunk a demokratikus centralizmus elvének érvényesüléséről. Mi ennek a lényege? Az, hogy a központi szervek a nép érdekeinek megfelelően irányítsák a szocialista építés folyamatát, s egyben a dolgozók közvetlenül vagy képviselőik útján ellenőrizhessék, befolyásolhassák e szervek tevékenységét. Szocialista viszonyok között a demokratikus centralizmus értelme az, hogy intézményesen is garantálja a dolgozók véleményének mindenkori figyelembevételét, hasznosítását, egyszersmind a társadalmi érdekeknek megfelelő döntések meghozatalát. Ezért erősíteni kívánjuk a demokratikus centralizmust az államéletben, a társadalmi élet minden területén.

Pártunk Központi Bizottsága az utóbbi években rendszeresen fog-

lalkozott a munkahelyi demokrácia fejlesztésével. 1974. márciusi irányelvei fontos útmutatásokat tartalmaznak. Többek között megállapítják, hogy az üzemi demokrácia fejlődése elmarad a követelményektől. Sok helyütt nem, vagy rendszertelenül kérik a dolgozók véleményét, másutt csak formálisan vonják be őket a vezetésbe. A termelési tanácskozások, a munkaértekezletek nem mindenütt töltenek be érdemleges szerepet. A munkások tájékoztatása a gazdasági feladatokról gyakran általános, elvont, nehezen érthető.

A munkahelyi demokrácia fejlesztésének körében számunkra különösen fontos az üzemi demokrácia. A munkásnak leginkább az üzemi, a műhely- és brigádkollektívában nyílik lehetősége, hogy tapasztalatait elmondhassa, véleményét meghallgassák és figyelembe vegyék. Az üzemi, a munkahelyi demokrácia fejlesztése a munkások aktivitásának tömegméretű erősödését hozza magával, és mind nyilvánvalóbbá teszi, hogy a dolgozók a mi rendszerünkben nem csupán felülről kapott utasítások végrehajtói, hanem aktív, kezdeményező részesei a szocialista építőmunkának.

Az üzemi demokrácia fórumainak minél hatékonyabb működtetése az egész vállalat ügye. De megkülönböztetett feladatai vannak a pártszervezetnek, a szakszervezetnek és a KISZ-nek mind a megfelelő politikai légkör megteremtésében, mind a gyakorlati munkában. A szakszervezetek mint a munkásosztály legátfogóbb osztályszervezetei különös felelősséget viseltek és viselnek a munkahelyi demokrácia fejlesztésében.

A legfontosabb feladat: a meglevő fórumok jobb kihasználása. Kulcskérdés, hogy minden szinten közvetlenebbé váljon a vezetők és a választók, illetve a beosztottak kapcsolata, érdemibbé együttműködésük. Ma nem lehetünk elégedettek a helyzettel. A gazdasági és a társadalmi szervek vezetőinek egy részét meglehetősen nagy távolság választja el azoktól a dolgozóktól, akiknek a munkáját irányítják, illetve érdekeit képviselik. Arra kell törekednünk, hogy ne csak a dolgozók függjenek vezetőiktől, hanem a vezetők is a dolgozóktól. Az eddigieknél is több lehetőséget kell teremtenünk arra, hogy a dolgozók ne csak a választások idején, hanem a választások közötti időben is meghatározó befolyással lehessenek az állami és a társadalmi szervek tevékenységére.

A Központi Bizottság ösztönzésére a Szakszervezetek Országos Tanácsa, az ágazati szakszervezetek, az illetékes állami szervek több kijelölt nagyüzemben az üzemi demokrácia fórumaként létrehozták a munkásgyűlések, illetve a bizalmigyűlések rendszerét. Az elképzelések szerint e fórumok a pártszervek irányításával meghatározott véleményezési és döntési hatáskört kapnának. Ez kiterjedne például a terv véleményezésére, a szociális és kulturális alapok felhasználására, a brigádcímek odaítélésére, s közvetlenebb lehetőséget nyújtana a dolgozóknak a vezetés ügyeibe való beleszólásra. Több nagyüzemben, így a Csepel Vas- és Fémművekben, a Dunai Vasműben és másutt, évek óta eredményesen dolgoznak e módszerekkel. A tapasztalatokat a párt át fogja tekinteni, de megjegyzem, hogy már eddig is kedvező eredmények születtek, s azt bizonyítják, hogy ahol a dolgozók ténylegesen beleszólhatnak a vállalat gazdálkodásába és életébe, ott erőteljesen fokozódik közéleti aktivitásuk. Az a körülmény, hogy tágul látókörük, növekszik felelősségérzetük, minden tekintetben serkenti az alkotó munka kibontakozását. A vállalatoknál körültekintő döntéseket hoznak, javul a gazdasági vezetés színvonala, az üzemi légkör.

Még egyszer hangsúlyozom: ügyelni kell arra, hogy az üzemi demokrácia fejlesztése erősítse a fegyelmet. A demokratizmus teljesebb kibontakoztatása semmiképpen sem csorbíthatja a vezetők egyszemélyi felelősségét. Pontosan körül kell határolni a különböző szervek feladatait. Ez lehetővé teszi a gazdasági vezetésnek és a dolgozók fórumainak hatékony, jól összehangolt működését.

Szólni kell a szövetkezeti demokráciáról is. Véleményem szerint az üzemi, illetve a szövetkezeti demokrácia alapvető céljai, problémái, fejlesztésének fő feladatai azonosak. A szövetkezeti demokrácia értékét, minőségét elsősorban abból állapíthatjuk meg, milyen mértékben segíti a szövetkezetek gazdasági tevékenységét, mennyire járul hozzá a szövetkezetek szocialista vonásainak erősítéséhez. A szövetkezetek gazdálkodásában az utóbbi években erősödik a vállalati jelleg, általánossá vált a több telephellyel, több üzemegységgel működő szövetkezet. Ezekben a demokrácia fejlesztésének újabb formáit kell keresni, amelyek az új viszonyok között új tartalommal töltik meg a szövetkezeti demokráciát.

Kedves elvtársak! Már a X. kongresszuson is szóltunk róla, és az utóbbi években mind a párton belül, mind a közvéleményben gyakori beszédtéma a munka társadalmi megbecsülése. Általában ez húzódik meg a munkával nem arányos jövedelmeket, a szocialista elosztás elveit és a közgondolkodás helytelen jelenségeit feszegető viták mögött is. Ennek a kérdéscsoportnak általánosabb társadalompolitikai összefüggéseiről szólok.

A szocializmus a munka társadalma – ezt a Központi Bizottság beszámolója is hangsúlyozta. Amikor a marxizmus tanításait követve a „mindenki képességei szerint, mindenkinek munkája szerint" jelszóval a munkát tettük meg a legáltalánosabb társadalmi mércévé, azt a célt állítottuk magunk elé, hogy az emberek élete mindinkább a társadalomnak nyújtott munkával arányosan javuljon. Kétségtelen tény: e tekintetben is nagy eredményeket értünk el. Társadalmunkban a végzett munka meghatározó jelentőségű. Úgy vélem azonban, nem mondhatjuk el teljes egyértelműséggel, hogy ennek arányában jut mindenkinek az anyagi javakból, és kapják meg a dolgozók az erkölcsi megbecsülést. A múlthoz viszonyítva, történelmi jelentőségű változások ellenére nálunk még nem kevesen, mindenesetre az objektíve indokolhatónál jóval többen, nem a társadalomnak nyújtott munkával arányosan, hanem azt meghaladó mértékben részesednek a társadalmi javakból. Nem szorult vissza, sőt helyenként megerősödött az ügyeskedés, a könnyű pénzszerzésre való törekvés, nemegyszer a törvénytelenség határát súroló mesterkedés. Ezektől – mint a beszámolók is érintették – a párttagok egy része sem mentes. E jelenségeket nem tekinthetjük elhanyagolhatónak.

Bonyolult, összetett problémákról van szó, és a megoldás is csak sokirányú intézkedésekkel, kezdeményezésekkel képzelhető el. Már a beszámoló is említette, a jövedelmeket úgy kell szabályoznunk, hogy ne halmozódjanak fel indokolatlan nagyságban. Mivel ennek objektív okai is vannak, ezek megváltoztatásával kell gátat vetni a jelenségek újratermelődésének. Az utóbbi években kormányzatunk számos intézkedést hozott, hogy visszaszorítsa, megszüntesse e visszásságokat. Fokozatosan szűkíteni kell, majd el kell zárni azokat a forrásokat, amelyekből ezek a nem szocialista tendenciák táplál-

koznak. Ezzel egyidejűleg növelni kell a munka társadalmi megbecsülését.

Elfoglalja-e a munka nevelésünkben, iskoláink tevékenységében az őt megillető helyet? Erre nehéz volna egyértelműen igennel válaszolni. Társadalmunkban eléggé elterjedt az ilyenfajta gondolkodás: „A jó tanulók főiskolára, egyetemre mennek, a gyengébbek mehetnek fizikai munkára is." Természetesen minden erőnkkel támogatjuk a felsőfokú képzést, a továbbtanulást. Mégsem érthetünk egyet az említett gondolkodásmóddal, mert benne a fizikai munka kimondatlanul is mint valami másodrendű tevékenység szerepel. Egyértelművé kell tenni, hogy fiatalságunk döntő többsége termelőmunkára készül az iskolában; az oktatóknak és a szülőknek elsősorban erre kell felkészíteniük őket, hiszen társadalmunk csakis a termelőmunkából élhet. Már az iskolákban sokkal nagyobb becsületet kell szereznünk a termelőmunka minden formájának. A jó szakmunkás ugyanolyan értékes ember, mint az egyetemet végzett szellemi dolgozó. A termelőtevékenységet mi teljes emberi életet biztosító, az életnek igazi értelmet adó tevékenységnek tekintjük.

Növelnünk kell a munka alkotó jellegét. Az üzemekben, a munkahelyeken is sokat kell tenni azért, hogy a termelő munkások lehetőséget találjanak képességeik sokoldalú kibontakoztatására, még nagyobb kedvvel végezzék munkájukat, tartalmas életet éljenek. Komolyabban kell foglalkoznunk a könnyű pénzkereseti lehetőségek korlátozásával is. Nem hunyhatunk szemet afölött, hogy felmérések sokasága szerint a fiatalok nem elhanyagolható része a divatos, talán társadalmi hasznosságukhoz mérten túlfizetett szakmákat, a munka alkotó öröme helyett a gyors és könnyű boldogulást nyújtó pályákat részesíti előnyben. Ennek a szemléletnek a megléte az egyik oka annak, hogy a társadalmi gondolkodásban felerősödtek a nem szocialista vonások. Önmagunkat, de főleg ifjúságunkat vezetnénk félre, ha nem foglalnánk egyértelműen állást e kérdésekben. Nem helyeselhetjük ezeket a jelenségeket. A legjobban úgy küzdhetünk ellenük, ha következetesen növeljük a jó munka anyagi és erkölcsi megbecsülését; ha társadalmi értékrendünkben is gondoskodunk arról, hogy mindinkább a munkájukat megbecsülők, a szakmájukat szeretők, a társadalomnak fontos tevékenységet végzők kapják a legnagyobb,

a legértékesebb elismerést. Ezzel szoríthatjuk vissza leghatékonyabban a munkával nem arányos jövedelem szerzésére irányuló törekvéseket, ezzel erősíthetjük leginkább a szocialista közgondolkodást.

Tisztelt kongresszus! A párt politikája nagy tekintélynek örvend a dolgozó nép körében. Elsősorban azért, mert a párt reális célokat jelöl ki, és körültekintően, megfontoltan vezeti a dolgozó népet a szocializmus útján. Az a gondolat vezeti munkánkat, hogy az új társadalom megteremtése a dolgozó tömegek, az egész nemzet érdeke és ügye. Ezért fordítottunk nagy figyelmet a lenini tanításoknak megfelelően ezen a kongresszuson is a párt és a munkásosztály kapcsolatának elemzésére, a munkás-paraszt szövetség ápolására, a szocialista nemzeti egység fejlesztésére. Ezért teszünk újabb erőfeszítéseket a szocialista demokrácia mind teljesebb kibontakoztatására, a dolgozók aktivitásának fokozására.

Kedves elvtársak! Kongresszusunk megerősíti meggyőződésünket, hogy jó úton járunk. Nagy eredményeket értünk el, s ezek ígéretes jövendőnknek is szilárd alapul szolgálnak. A párt és a dolgozó nép kölcsönös bizalma, egyetértése, a közös munkában kikovácsolódott összeforrottsága e jövő biztos záloga. Amikor ezt a bizalmat és összeforrottságot tovább erősítjük, a legjobb szolgálatot tesszük hazánknak, népünknek, a szocializmust építő társadalom ügyének.

A felszabadulás óta 30 tevékeny, gazdag évet hagytunk magunk mögött. A programnyilatkozatból kibontakozik a következő évtizedek körvonala és az elvégzendő munka eredményeként a fejlett szocialista társadalom képe. A jelen értékei és a távlatok egyaránt meggyőznek bennünket, hogy érdemes szocialista módon élni, dolgozni, harcolni. Erőfeszítéseink történelmi eredménye lesz a munkánkból és helytállásunkból felépülő szocialista Magyarország.

Nagy János,

az Oroszlányi Szénbányák Vállalat vájára:

Tisztelt kongresszus!

Öröm számomra, hogy emelt fővel képviselhetem az oroszlányi bányászokat, akik a X. kongresszus óta évről évre, a bányászokra jellemző helytállással nagy sikereket értek el mind a termelésben, mind a politikai életben.

Eredményeinket azért érhettük el, mert vállalatunk időben felismerte, hogy az egyedüli helyes és járható út a technika fejlesztése, és azoknak a munkafolyamatoknak a gépesítése, amelyek a legtöbb energiát követelték a bányászoktól.

Emlékszem rá, hogy amikor az első technikai berendezéseket megláttuk a bányában, megoszlott róluk a véleményünk. A bányászok szemléletének is meg kellett változnia, hogy ezek a berendezések kellő eredménnyel működjenek. Beláttuk, hogy a gépek a bányászok munkáját könnyítik. A gépeket megszerettük, ragaszkodunk hozzájuk, védjük, óvjuk őket. De amilyen modern a fejtéseink technikai felszereltsége, annyira elmaradott a szállítás, az anyagmozgatás. Így olyan a kép, mintha egy modern gépkocsi elé lovat kötnénk. Ezek a munkaterületek igen létszámigényesek és nagy fizikai megterhelést jelentenek. Mivel a munkaerőnek szűkében vagyunk és a bányászatot is vonzóbbá kellene tenni a fiatalok előtt, ezeket a munkafolyamatokat gépesíteni kell. Mindezek ellenére úgy érezzük, a bányászat túljutott azon a hullámvölgyön, amely néhány évig igen kellemetlenül érezttette hatását.

Helytelenítjük a bányászat veszélyeit eltúlzó propagandát. A reális kép bemutatása, a bányászat jövője biztos tudatának kialakulása, a várható egyéb intézkedések mellett, talán a fiatalokra is megfelelő vonzást gyakorol.

Felhívom a figyelmet a bányákban évtizedekig helytálló idős bányászok megbecsülésének a fontosságára is. Köztudomású, hogy a bányászatban kialakult bérezés elsősorban a teljesítmény függvénye. Ezért amíg más szakmákban a szakmunkás bére a nyugdíjhoz közeledve emelkedik, az idősebb bányászok idősebb korukban csökkenő

teljesítményt és bért tudnak elérni. Tudjuk, hogy új társadalombiztosítási törvény készül, szeretnénk, ha megalkotásánál ezt is figyelembe vennék.

Tisztelt kongresszus! A bányászok egyetértéssel fogadták a Központi Bizottság határozatát a munkások részvételének növeléséről a vezetésben. Ez feltétlenül szükséges és jó dolog. Oroszlányon a pártalapszervezeti és testületi választások előkészítésénél ez az elv maradéktalanul érvényesült. Így lettem én is a városi pártbizottság és a végrehajtó bizottság tagja és eljutottam a kongresszusra is. Néhányan tettek olyan megjegyzést, hogy mi, munkások csak a statisztika szépítése miatt kerültünk a választott testületekbe. Először rosszul esett ezt hallani. Aztán rájöttem arra, hogy van ebben igazság, de arról sem szabad megfeledkezni, hogy szinte valamennyi munkásból lett vezető munka közben nőtt fel és vált képessé feladata ellátására. Azok a munkások, akik a legmodernebb gépek kezelését megtanulták, eddigi példamutató szakmai és politikai tevékenységükkel kiérdemelték, hogy velük a párt vezető testületeiben növeljék a munkások arányát, alkalmasak arra is, hogy magukat továbbképezve megálljják a helyüket.

Az üzemi demokráciával kapcsolatban is teszek egy megjegyzést. Úgy látom, nagyon sok vezető a technikai fejlődést általában figyelemmel kíséri, lépést tart vele, csak azokkal az emberekkel, akik a környezetében dolgoznak, nem tud megfelelően bánni, nem ismeri gondolkodásmódjukat, véleményüket. Mindenkitől el kell várni, hogy ne csak külső szemlélője és kritizálója legyen az adott helyen a vezetésnek, hanem alkotóan vegyen részt abban.

Dr. Forgács András,

a Mátészalkai városi Pártbizottság első titkára:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

Mátészalka város kommunistái és lakossága nevében üdvözlöm a kongresszus valamennyi résztvevőjét. A szünetben több ismerős elvtárs kérdezte, hogy Mátészalka gyászban van-e még. Ők a balladára gondoltak, én a város fejlesztésére, a városban folyó aktív politikai munkára gondolva azt válaszoltam, hogy nincs gyászban. Városunkat és e térséget a párt politikáját követő dolgos emberek lakják.

Mi a X. kongresszus gyermekének tekintjük városunkat, ugyanis az ott elfogadott határozat alapján nyilvánították várossá. Az iparfejlesztéshez jó feltételt biztosított a 72 hektár teljesen közművesített ipari terület kialakítása. Itt épült fel a Magyar Optikai Művek szemüveglencse- és vízóragyár-egysége, ahol már 700 fő dolgozik, és 2500 fő foglalkoztatására ad perspektívában lehetőséget. Nálunk üzemel a Budapestről kitelepített Ipari és Szerelvénygépgyár gyáregysége. Itt épült fel az ország egyik legkorszerűbb bútorgyára. Az ERDÉRT vállalat 900 fős kollektívája dolgozza fel a Szovjetunióból érkező évi 250 000 köbméter fenyőfűrészárut. Megkezdődött a Budapesti Finomkötöttárugyár konfekcióüzemének építése, ahol 1100–1200 nő fog dolgozni. Épül az állami tangazdaság, a termelőszövetkezetek és a kereskedelmi szervek közös társulásában egy korszerű húsfeldolgozó kombinát, továbbá egy tejporgyár. Korábban Mátészalkán nem volt jelentős ipari üzem, most pedig a 10 300 foglalkoztatottnak több mint a fele már az iparban dolgozik. Az elmúlt négy évben az ipari termelés 95 százalékkal, a munka termelékenysége pedig 32 százalékkal növekedett.

Két mezőgazdasági üzemünk van, egy termelőszövetkezet és egy állami tangazdaság. A termelőszövetkezet túl van a kezdeti fejlesztési, szervezési és irányítási gondokon. Az állami tangazdaság pedig az ország egyik legeredményesebben termelő gazdasága.

Kedves elvtársak! Egy új város építése nagy feladatokkal és gondokkal jár, de felemelő érzés ennek részese lenni. Gondjaink a szocialista fejlődéssel együtt járó gondok: a lakás, az óvoda, a közmű-

vesítés, a kulturális fejlesztés, az iparfejlesztés, az ipari termelés hatékonyságának növelése, a munkássá válás segítése. Városépítésünk a népgazdasági és a helyi érdekek megfelelő összhangjának jó példája, mert a központi fejlesztési eszközöket jól kiegészíti a helyi lehetőségek kihasználása. A lakosság magáénak érzi a várost, és ennek megfelelően vesz részt fejlesztésében: évenként átlagosan ötmillió forint értékű társadalmi munkát végez.

Kedves elvtársak! A Központi Ellenőrző Bizottság jelentésében foglaltakból örömmel állapíthatjuk meg, hogy pártunk tagjainak óriási többsége kommunista módon él és dolgozik. Becsülettel követi pártunk politikáját s tevékenykedik végrehajtásáért. Önkritikusan el kell azonban mondanom, hogy városunk is szolgáltatott példát a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolójához egyes vezetők fegyelmi felelősségre vonásával kapcsolatban.

A pártfegyelem erősítését gátolja, hogy egyes helyeken hiányzik az ellenőrzés. A gyakorlat igazolja, hogy a rendszeres ellenőrzés a kritikai légkör fejlesztésének fontos tényezője, segíti a fegyelmi vétségek megelőzését. A pártfegyelmi munka során helytelen gyakorlat és szemlélet is tapasztalható. Egyesek úgy vélik, hogy a vezetők felelősségre vonása a lejáratásukhoz vezet. Szerintünk nem a felelősségre vonás, hanem a hibák elkövetése járatja le az egyes vezetőket. Előfordul, hogy egyesek az állami felelősségre vonáskor a párttól kérnek védelmet. Nem veszik figyelembe, hogy törvényeink pártunk politikáján alapulnak, és azokat elsősorban a kommunistáknak kell betartaniuk. A rend, a fegyelem, a szervezettség társadalmunk fejlődésének alapvető feltétele, és itt is a párttagok példamutatására van szükség, s aki a munka rendjét megsérti, az a párt fegyelme ellen is vét.

Egyes helyeken a fegyelmi vétséget elkövetők felelősségre vonásánál kísért bizonyos sablon. Ezen változtatni kell. Egészen másként kell elbírálni például azt, aki részeg állapotban veszíti el a tagkönyvét, vagy azt a traktorost, akinek az éjjeli műszakban veszett el. Nagyobb figyelmet kell fordítanunk az egyes vétségek súlyára, következményeire, amikor pártunk tagjait vonjuk felelősségre, hogy e munkában is uralkodó legyen a nevelő jelleg.

Borbély Ferenc,

a Dunántúli Kőolajipari Gépgyár szerelője:

Kedves elvtársnők! Elvtársak!

Pártunk X. kongresszusa a munkáshatalom erősítésének egyik jelentős eszközeként jelölte meg a szocialista demokrácia kibontakoztatását, amely szorosan összefügg a munkásság tulajdonosi jogának, munkahelyi vezető szerepének érvényesítésével. Ugyanakkor összhangban van saját sorsa, élet- és munkakörülményei gyakorlati alakulásának lehetőségeivel is.

Az utóbbit azért hangsúlyozom külön is, mert amióta ebben az országban munkáshatalom van, mindent mi teremtettünk meg magunknak, és amennyit létrehoztunk, azt oszthatjuk fel az életszínvonal növelésére, a termelés bővítésére. Ez az alapigazság egyre nagyobb tömegekben válik világossá. Igaz, ami igaz, a gyakorlati megvalósításban azonban jócskán van még mit tenni. Szocialista államunk széles körű demokratikus jogokat biztosít minden állampolgár számára. A dolgozók döntő többsége ezt nagyra értékeli, helyesen él és nem él vissza vele. Ugyanakkor akadnak, akik csak a jogaikat hangoztatják, óhajaikat, növekvő anyagi igényeiket fogalmazzák meg, a kötelességteljesítésről pedig hallgatnak.

A szocializmus építésében csendes szemlélőkre, kibicekre nincs szükség. Szava csak annak legyen, aki munkáját tisztességgel, becsülettel végzi, aki tetteivel bizonyítja tulajdonosi mivoltát, munkahelyének megbecsülését, ügyszeretetét. A dologtalanoktól, a követelőzőktől pedig, ha nem tudjuk őket jobb belátásra bírni – legyen szó vezetőről vagy beosztottról, alkalmazottról vagy munkásról – megválunk. Erre is volt már példa a gyárban, ahol dolgozom, a városban, ahol élek.

Az üzemi demokrácia fejlődésének eredményeként javult üzemünkben a vezetők és a beosztottak kapcsolata, a viszony őszintébb, közvetlenebb, a kölcsönösség és egymásrautaltság a közös feladatokban világosabb és egyértelműbb lett. A demokrácia meglevő fórumainak hatékonyabb kihasználására azonban még jelentős tartalékok vannak.

Tudjuk, hogy a munkahelyi demokrácia fejlesztéséhez nélkülözhe-

tetlen a dolgozók alapos tájékoztatása, széles körű bevonása a döntések előkészítésébe. Üzemünk vezetői tudják, hogy sokan nem szívesen szólalnak fel a nyilvánosság előtt, ezért minden munkahelyen egy füzetet rendszeresítettek, amelybe kérését, javaslatát bárki beírhatja, és arra az üzem vezetője a termelési tanácskozáson válaszol.

Kedves elvtársak! Véleményem szerint nem nagy erőfeszítés szükséges ahhoz, hogy munkáját mindenki néhány százalékkal eredményesebben végezze. Mi az üzemben agitációs munkával bebizonyítottuk, hogy egyszázalékos anyagmegtakarítás kétmillió forint, egyszázalékos önköltségcsökkentés hárommillió forint eredményt hozhat. Arra is felhívtuk a gyár dolgozóinak figyelmét, hogy egy perc termeléskiesés négy forintba kerül, ezért ne tűrjék el a lógást és a felesleges üresjáratokat. Egyszerű kiszámítani, hogy egy ember egy órai távolléte vagy „sétája" 240 forint termeléskiesésbe kerül. Ha gyárunkban a nyolcórás munkaidőt egy százalékkal jobban használjuk ki, az évente 24 000 óra kapacitásbővítést eredményez, ez idő alatt 3,8 millió forint értékű árut lehet megtermelni. A munkaidő jobb kihasználását ezért a jövő egyik legfontosabb feladatának tartjuk. Az idővel való jobb gazdálkodást kellene segítenie a jelenlegi ösztönzési rendszer korszerűsítésének is.

Todor Zsivkov,

a Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottsága első titkára:

Kedves elvtársnők és elvtársak!

Örömmel és meghatottan teljesítem a Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottságának megbízását, hogy üdvözöljem önöket, a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának küldötteit és önökön keresztül minden magyar kommunistát. Nem szükséges hangsúlyoznom, hogy pártjaink szavával nemcsak a kommunisták szólnak, hanem az egész munkásosztály, országaink minden dolgozója, Bulgária és Magyarország népei is.

A kongresszus okmányai meggyőzően mutatják: népük a kommu-

nisták vezetésével sikeresen valósítja meg a szocializmus építésének minden eddigi célját. Önök most feladatul jelölték meg, hogy felépítik a fejlett szocialista társadalmat és a végső célhoz, a kommunizmushoz vezető úton haladnak előre.

Az öntudatos munka gyümölcseivel, a munkásosztály, a dolgozó parasztság és a népi értelmiség alkotó tehetségének eredményeivel találkozunk lépten-nyomon magyar földön. Úgy örülünk az önök sikereinek, mint a sajátunkénak.

A bolgár kommunisták mindig bizalommal és tisztelettel tekintenek a dicsőséges forradalmi hagyományokkal rendelkező magyar kommunistákra. A Magyar Népköztársaság szilárdan és dinamikusan fejlődő szocialista állam, melynek erős ipara és modern mezőgazdasága van. Jól tudjuk, hogy mindezek alapjául az 1919-es Tanácsköztársaság forradalmi hőseinek tettei is szolgálnak. Ma, amikor a magyar nép életszínvonala szüntelenül emelkedik, virágzik a szocialista kultúra és erősödik a nemzet erkölcsi-politikai egysége, mindannyian jól emlékszünk a háború előtti Magyarország nehéz viszonyai között a fasiszta diktatúra és a kizsákmányolás ellen küzdők érdemeire. A magyar nép a fasizmus szétzúzása utáni három szabad évtizedben végzett munkája eredményeként megérdemelten vívta ki a közeli és a távoli országok elismerését. Ma önöknek hű barátaik vannak: a hatalmas Szovjetunió és a szocialista közösség többi országa.

Drága magyar elvtársak és barátaink! Biztosíthatom önöket, hogy a bolgár kommunisták, a bolgár munkásosztály és a bolgár nép érzelmekben és gondolatokban egy önökkel, a magyar népnek megbízható testvére.

Országaink területüket és lakosságukat tekintve nem nagyok, de munkájukkal, lelkesedésükkel, forradalmi szilárdságukkal hozzájárulnak a szocialista világrendszer, a népek közötti békés megértés és együttműködés, Európa és a világ haladása ügyének erősítéséhez. Népeink eredményeiben hatalmas, történelmi érdemük van a két ország évtizedek óta elismert vezetőinek és szervezőinek: marxista–leninista pártjainknak.

Elvtársnők és elvtársak! Már három évtizede együtt haladunk, mindinkább megismerjük egymást, barátságunk szüntelenül erősödik, kap-

csolataink sokoldalúbbá és mélyebbé válnak a politika, a gazdaság és a kultúra területén egyaránt.

A jövő év elején tartjuk meg a Bolgár Kommunista Párt XI. kongresszusát, amely népünk, országunk kiemelkedő eseménye lesz. A kongresszus jóváhagyja majd Bulgária társadalmi-gazdasági fejlesztésének új ötéves tervét, és megrajzolja a következő évek reális távlatait.

A múlt évben ünnepeltük Bulgária szocialista forradalmának 30. évfordulóját. Mindenekelőtt népünk anyagi és szellemi boldogulása érdekében kifejtett kitartó munkával ünnepeltünk. Ez a harminc év az alkotó munka erőfeszítéseinek időszaka volt, olyan időszak, amelynek során sokoldalúan, eredményesen fejlődtünk, sok nehézséget küzdöttünk le és megtaláltuk a Bolgár Népköztársaságban a szocializmus építése során felmerülő problémák megoldásának helyes irányait.

Különös jelentőséget tulajdonítunk a szocialista közösséghez tartozó országok gazdasági integrációjának, a mindenoldalú közeledés erősödésének. Korunk történelmi fejlődésének objektív menete, közösségünk, de valamennyi szocialista ország érdeke külön-külön is megköveteli, hogy szüntelenül gazdagítsuk és új tartalommal töltsük meg kapcsolatainkat, hogy mind szorosabban tömörüljünk a leghatalmasabb szocialista ország, a Szovjetunió körül, s hogy testvéri együttműködésünket sokoldalúan fejlesszük minden területen.

Tisztelt küldöttek! A szocialista közösség országai vitathatatlan sikereket értek el a világ békéjének és biztonságának erősítéséért vívott harcban. A nemzetközi viszonyok ma rendezett légkörben fejlődnek. Ez közvetlen eredménye a Szovjetunió Kommunista Pártja békepolitikája következetes végrehajtásának. E program nemcsak a szocialista országok akcióprogramjává, hanem a világ minden békeszerető, demokratikus és haladó erejének programjává vált. A program történelmileg igaz és az élet által igazolt elvei több kapitalista ország reálisan gondolkodó vezető köreit is arra kényszerítik, hogy számoljanak e programmal. Kommunista, internacionalista kötelességünk, hogy hangsúlyozzuk a Szovjetunió Kommunista Pártja békeprogramjának jelentőségét korunk számára és aláhúzzuk a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára, Leonyid Brezsnyev elvtárs

személyes hozzájárulását e program aktív, következetes és rugalmas megvalósításához a nemzetközi életben.

Nem tűntek el azok az erők, amelyek meg akarják állítani az enyhülés pozitív folyamatát és földünket a hidegháború korszakába kívánják visszatéríteni. Ezek az erők szüntelenül emlékeztetnek bennünket létezésükre és gyakorta eléggé meggyőzően demonstrálják is sötét szándékaikat. Az enyhülés ádáz ellenségei között sorakozik fel a maoista vezetés, amely soviniszta, szovjetellenes és szocialistaellenes politikát folytatva, a világ békéjének és forradalmi fejlődésének legelvakultabb ellenségei soraiba lépett.

Mélyen meg vagyunk győződve arról, hogy egyeztetett, közös és következetes erőfeszítéseink eredményeként a nemzetközi enyhülés folyamata visszafordíthatatlanná válik.

Várjuk, hogy az európai együttműködési és biztonsági értekezlet mihamarább és sikeresen befejeződjék. Úgy véljük, szükséges, hogy az értekezlet zárószakaszát a legmagasabb szinten tartsák meg, azon Európa és a világ békéje, biztonsága és együttműködése számára nagy jelentőségű okmányokat fogadjanak el.

Az európai kommunista és munkáspártok soron következő konferenciája hozzá fog járulni az európai népek és államok közötti együttműködéshez, a kapitalista világ munkásosztálya és minden dolgozója igazságos harcának erősödéséhez, a szocialista közösség országainak új vívmányaihoz, a béke ellenségeinek elszigeteléséhez.

Szeretném erről a helyről is kifejteni a Bolgár Kommunista Párt álláspontját: megérett a kommunista és munkáspártok újabb nemzetközi értekezlete összehívásának szükségessége.

A bolgár kommunisták is, miként a Magyar Szocialista Munkáspárt, meg vannak győződve arról, hogy a szocialista világrendszer olyan hatalmas erő, amely biztosíthatja az általános emberi haladást, minden nép függetlenségét és felvirágzását. Ebben a hatalmas közös célért vívott harcunkban nagyra értékeljük a Szovjetunió és a Szovjetunió Kommunista Pártja pótolhatatlan világtörténelmi szerepét, azt, hogy vállalták az emberiség békéjéért és haladásáért vívott harc felelősségét és terheit.

A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa megalakításának 25. évfordulója, amelyet tavaly ünnepeltünk, valamint a Varsói Szerződés

létrehozásának közelgő 20. évfordulója lehetőséget nyújt, hogy ismét hangsúlyozzuk az általunk választott útnak, a szocialista országok tömörülése és sokoldalú együttműködése, a hatalmas Szovjetunióhoz fűződő megbonthatatlan barátság és szövetség útjának helyességét.

Most, a hitleri fasizmus szétzúzásának közelgő 30. évfordulója, valamint az önök nemzeti ünnepe előtt ismét hangsúlyozzuk a szovjet nép, a szovjet hadsereg győzelmének történelmi jelentőségét. Országaink a szó igazi értelmében e győzelem szülöttei, amely új szakaszt nyitott a világ forradalmi fejlődésében és népeink történetében. Május 9-én Szófiában és Budapesten a szovjet hősök emlékművére koszorút helyezünk, hiszen ismerjük a szabadságunkért hozott áldozatot, és kötelességünk gondoskodni róla, hogy mások se felejtsék azt el.

Elvtársnők és elvtársak! Mi, bolgár és magyar kommunisták, mindig büszkeséggel beszéltünk a pártjaink és az országaink közötti kapcsolatokról, mert ezeket szilárd történelmi alapokra építettük. E kapcsolatokat a szocialista internacionalizmus megváltoztathatatlan elvei éltetik. Gazdasági és műszaki-tudományos együttműködésünk szüntelenül fejlődik, az együttműködés formái és módjai állandó minőségi változáson mennek keresztül. Erősödik népeink eszmei és kulturális kapcsolata is. Engedjék meg, hogy itt köszönjem meg Kádár János elvtárs hozzájárulását testvéri kapcsolataink fejlesztéséhez. A magyar munkásosztály hű fia, az új Magyarország fáradhatatlan építője, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom kiemelkedő személyisége mindig közeli elvtársunk és barátunk volt, aki sokat tett pártjaink és népeink barátságáért.

Drága magyar testvéreim! Harminc évvel ezelőtt az Első Bolgár Hadsereg harcosai – az akkor nemrég felszabadult hazájuk zászlaja alatt – az önök földjén harcoltak a hitleri hódítók ellen. Legújabb kori történelmünk a győzelmes drávai csata idejeként jegyezte fel 1945 márciusának ezen napjait. Ifjú bolgár hazafiak ezrei maradtak ott örökre a Dráva partján és Dél-Magyarország mezőin. Elestek a szabadságért vívott harcban, de aki életét a szabadságért adta, nem halt meg hiába, népeink emlékezetében tovább él. Végtelenül hálásak vagyunk önöknek emlékük megőrzéséért. Az elesettek áldozata még közelebb hozta szívünkhöz az önök hősi földjét és becsületes népüket. Köszönjük minden magyar embernek, a kommunistáknak és a fiata-

loknak, az anyáknak és a gyermekeknek, hogy nem hagyják virág nélkül az új Bulgária első harcosainak sírjait.

Elvtársnők és elvtársak! A békéért, a demokráciáért és a szocializmusért vívott harc minden őrhelyén egy sorban, egymás mellett vállvetve álltunk. Egymás mellett, vállvetve, egy sorban leszünk önökkel az elkövetkező években is. A történelmi bolgár–magyar barátság él, és örökké élni fog, mert ez szocialista, kommunista barátság!

Sikeres munkát kívánok XI. kongresszusuknak!

Napról napra legyen ragyogóbb, boldogabb és gazdagabb a Magyar Népköztársaság dolgozóinak élete!

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt!

Éljen a Magyar Népköztársaság!

Erősödjék a Bolgár Kommunista Párt és a Magyar Szocialista Munkáspárt, a Bolgár Népköztársaság és a Magyar Népköztársaság harcokban és építőmunkában kipróbált testvéri barátsága!

Éljen a kommunizmus nagy ügye!

Dr. Gustáv Husák,

Csehszlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára:

Tisztelt elvtársnők, elvtársak, kedves magyar barátaim!

Csehszlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottságának nevében köszönetemet fejezem ki a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusára történt meghívásért, azért, hogy részt vehetünk e jelentős tanácskozáson. Engedjék meg, hogy átadjam önöknek, a kongresszus küldötteinek, a Magyar Népköztársaság minden kommunistájának, munkásosztályának, parasztságának és értelmiségének a csehszlovák kommunisták s dolgozó népünk őszinte, elvtársi üdvözletét.

A csehszlovák kommunisták, egész népünk nagy rokonszenvvel tekint a magyar népnek a szocialista társadalom fejlesztése érdekében kifejtett erőfeszítésére; nagy figyelemmel kíséri az önök XI. kongresszusának tanácskozását, amely sikeres időszak mérlegét vonja meg,

s amelynek az a feladata, hogy kijelölje pártjuk és társadalmuk további fejlődésének irányait.

Népünk érdeklődése, figyelme érthető: Csehszlovákia és Magyarország népei évszázadok óta élnek egymás szomszédságában, történelmük egymásba fonódott, s népeink demokratikus, haladó és forradalmi erői a rég- és közelmúltban többször találtak közös útra a kizsákmányolás, az elnyomás ellen folytatott harcukban, a dolgozó nép szebb életéért folyó küzdelmükben.

Országainkban a kommunista mozgalom a győzelmes Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatására bontakozott ki, s kezdettől fogva közeli, elvtársi és internacionalista kapcsolatok voltak a csehszlovák és a magyar kommunisták között. Megnyilvánult ez a két világháború közötti időszakban, különös intenzitással a hitleri fasizmus ellen vívott közös küzdelemben, a nemzeti, az állami és a társadalmi szabadságért folytatott harcban.

A csehszlovák és a magyar nép történelmének új szakasza kezdődött a nácizmus, a fasizmus leverésével, a szovjet hadsereg világtörténelmi jelentőségű győzelmével, amelynek harmincadik évfordulójáról a közeljövőben emlékezünk meg Magyarországon, Csehszlovákiában és más országokban is.

Marxista–leninista pártjaink vezette munkásosztályunk, dolgozó népünk győzelmét követően kapcsolataink, szövetségünk minőségileg megújult, kiszélesedett, összhangban a szocialista rendszer építéséből, fejlesztéséből fakadó közös érdekeinkkel és céljainkkal, a marxista–leninista elmélettel, a proletár internacionalizmus és a sokoldalú testvéri, elvtársi együttműködés alapelveivel. Szövetségünk erejét meghatározza a Szovjetunióhoz és a szocialista közösség országaihoz fűződő mély és tartós kapcsolatunk, a szocialista országok, valamint a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységének megszilárdítására irányuló közös érdekünk. Állandóan mélyül együttműködésünk a politikai, a gazdasági, a kulturális és a tudományos élet területén, valamint országaink lakosságának – amely korlátozások nélkül találkozhat és ismerkedhet egymással – mindennapos érintkezésében.

Kedves elvtársak! Nagy érdeklődéssel és figyelemmel hallgattuk pártjuk Központi Bizottságának Kádár elvtárs által előterjesztett be-

számolóját. Ez a jelentés meggyőző mérlege azoknak a sikereknek, amelyeket a Magyar Népköztársaság kommunistái, dolgozói a szocialista társadalom fejlesztésében elértek. Pártjuk és népük a magyar kommunisták és a forradalmi proletariátus dicső harci hagyományait folytatja, s immár több mint negyedszázada építi, szilárdítja a népi hatalmat, a szocialista rendszert, dolgozik a szebb, boldogabb életért. A Magyar Szocialista Munkáspárt vezette magyar nép sikerei az ipar, a mezőgazdaság, a tudományok és a kultúra területein, a dolgozók életszínvonala emelésében elért eredményei olyan önfeláldozó, alkotó munka gyümölcsei, amelyek Csehszlovákiában elismerést keltenek, s amelyeknek őszintén örülünk. Szívből gratulálunk önöknek ezekhez a történelmi sikerekhez.

Örülünk annak, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt – amelynek élén Kádár elvtárs, a magyar nép és a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom kiváló képviselője áll – nagy tekintélynek örvend, bizalom és támogatás övezi a dolgozók legszélesebb rétegeiben. Érdeklődéssel és rokonszenvvel követjük kongresszusuk munkáját, amely a következő évekre szóló feladatokat és célokat tárgyalja. Mély meggyőződésünk, hogy kongresszusuk eredményei, a fejlett szocialista társadalom építésére vonatkozó program megvalósítása nagy eredményeket hoz majd Magyarország munkásosztályának és minden dolgozójának, s ezek a sikerek hozzájárulnak országaink, valamint az egész szocialista közösség kölcsönös, baráti és elvtársi kapcsolatainak további szilárdításához.

Tisztelt elvtársnők, elvtársak! Csehszlovákia népét szintén hasonló feladatok foglalkoztatják, mint amilyenekről az önök kongresszusa tárgyal. Készülünk Csehszlovákiának a szovjet hadsereg által történt felszabadítása 30. évfordulójának méltó megünneplésére, mérleget készítünk arról a hősi munkáról, amelyet munkásosztályunk, szövetkezeti parasztságunk és szocialista értelmiségünk az utóbbi 30 évben a szocialista rendszer építésében és fejlesztésében végzett. Az önök példája és a mi példánk, a szocialista országok és mindenekelőtt az első szocialista ország, a Szovjetunió példája bizonyítja, mire képes a felszabadult munkásosztály és dolgozó nép, ha kezében tartja a hatalmat és marxista–leninista párt vezeti.

A mi népünk is figyelemre méltó sikereket ért el a szocialista ipar,

a mezőgazdaság, a kultúra, a tudomány és az élet más területeinek fejlesztésében. Sikeresen teljesítette jelenlegi ötéves tervünk első négy évének feladatait, s a felszabadulás 30. évfordulójának tiszteletére kibontakozott széles körű munkamozgalommal, nagy tömegeket átfogó kezdeményezésekkel biztosítja az ötéves terv utolsó éve feladatainak megoldását.

Napjainkban, amikor a fejlett kapitalista országok gazdasági és politikai válságban vergődnek, amikor nő a munkanélküliek milliós serege és fokozódik a dolgozók szociális bizonytalansága, még inkább kidomborodnak a szocialista rendszer mérhetetlen előnyei. A szocialista országokat gazdaságuk tervszerű fejlődése, politikai és gazdasági szilárdság, valamint a dolgozó ember anyagi, kulturális színvonalának és létbiztonságának növekedése jellemzi.

Most mutatkozik meg, hogy milyen előnyt és szilárd alapot jelentenek számunkra kölcsönös gazdasági kapcsolataink, növekvő gazdasági együttműködésünk a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal. Vannak problémáink és gondjaink; az árak növekedése a kapitalista piacokon bizonyos mértékben érinti a mi gazdaságunkat is. Ám mi nem a dolgozó nép rovására oldjuk meg problémáinkat. Éppen ellenkezőleg: oly módon, hogy szem előtt tartjuk a munkások és a többi dolgozó érdekeit.

A Csehszlovák Szocialista Köztársaságban jelenleg azon fáradozunk, hogy sikeresen fejezzük be az ötéves tervet, hogy teljesítsük Csehszlovákia Kommunista Pártja XIV. kongresszusának határozatait. Csehszlovákia Kommunista Pártjának politikáját a munkásság, a parasztság és az értelmiség széles rétegei támogatják; ez a politika minden téren kiemelkedő eredményeket hoz. Ilyen helyzetben készülünk mi is pártunk XV. kongresszusára.

Elvtársnők és elvtársak! A történelem igazolta, hogy a Szovjetunióhoz és a többi szocialista országhoz fűződő szilárd, baráti és szövetségi kötelékeink nemzeti szabadságunk, állami függetlenségünk és sikeres szocialista fejlődésünk alapja.

Pártjaink és szocialista országaink internacionalista egységét, a Szovjetunióhoz és népéhez, tapasztalt lenini pártjához fűződő barátságunkat és szövetségünket politikánk és egész tevékenységünk sarkalatos tényezőjének tekintjük.

Ezért együttesen és egyeztetett módon járunk el a nemzetközi problémák megoldásában is. Nagyra értékeljük és aktívan támogatjuk a Szovjetunió Kommunista Pártja XXIV. kongresszusán elfogadott békeprogramot. Ez a program, amely a világban meglevő feszültség enyhítését, a problémák békés úton történő megoldását és a különböző társadalmi rendszerű országok közötti kapcsolatok fejlesztését tűzi célul, népeink és a világ összes demokratikus, békeszerető erőinek legsajátabb érdekeit fejezi ki.

Az ez irányú erőfeszítés jelentős eredményeket hozott az utóbbi években: távolodott a hidegháború, közelebb került az együttműködés és a problémák megoldása. Meggyőződésünk, hogy az európai biztonsági és együttműködési értekezlet – ez a rendkívül fontos esemény – sikeres befejezéséhez közeledik, s harminc évvel a háború után az európai nemzetek életének jelentős határkövévé válik.

Nagyra értékeljük azt az aktív szerepet és lankadatlan erőfeszítést, amelyet e békeprogram megvalósítása érdekében a Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága és személyesen annak főtitkára, Leonyid Iljics Brezsnyev elvtárs kifejt.

Bizonyos imperialista köröknek az enyhülési folyamat visszafordítására vagy lassítására irányuló minden igyekezete és manővere ellenére következetesen tovább folytatjuk ezt a politikát, hogy soha többé ne ismétlődhessenek meg a világháború borzalmai, hogy Európa és az egész világ népei békében élhessenek. Ezeknek a távlatoknak legfőbb biztosítéka a szocialista országok egysége, együttműködése és fejlődése, szilárd szövetsége a Szovjetunióval.

A nemzetközi kommunista és munkásmozgalom szilárd részeseiként arra törekszünk, hogy tovább mélyüljön a marxizmus–leninizmus és a proletár internacionalizmus elvein alapuló egységünk és közös tevékenységünk. Ezért nem hagyhatjuk szó nélkül a jelenlegi maoista vezetésnek az egység megbontására irányuló gyakorlatát, amely áttért a Szovjetunióval és a szocialista országokkal szembeni nyíltan ellenséges álláspontra. Tevékenyen részt veszünk az európai kommunista és munkáspártok értekezletének előkészítésében, s úgy véljük, elérkezett annak az ideje, hogy fontolóra vegyük egy világméretű értekezlet gondolatát is.

Küldött elvtársnők és elvtársak! A csehszlovák küldöttség nevében

sok sikert kívánok kongresszusuk további tanácskozásához és jó eredményeket a XI. kongresszus határozatainak megvalósításában.

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt!

Éljen Csehszlovákia Kommunista Pártja és a Magyar Szocialista Munkáspárt, valamint a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Magyar Népköztársaság népei közötti szilárd barátság!

Éljen a szocializmus és a világbéke!

Éljen a marxizmus–leninizmus!

1975. március 19.

Németh Károly,
a Politikai Bizottság tagja,
a Központi Bizottság titkára:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A Központi Bizottság beszámolójával, a Központi Ellenőrző Bizottság jelentésével és a beterjesztett dokumentumokkal egyetértve, azokhoz kapcsolódva, gazdaságpolitikánk és gazdasági feladataink néhány kérdéséről kívánok szólni.

Pártunk abból a lenini útmutatásból kiindulva, hogy „a politika a gazdaság koncentrált kifejezése", megkülönböztetett figyelmet fordít a gazdasági kérdésekre. A Magyar Szocialista Munkáspárt politikájának szerves részét alkotó gazdaságpolitikában kifejeződnek a marxizmus–leninizmus elvei, a szocialista gazdaság építésének általános törvényszerűségei, amelyeket hazai adottságaink figyelembevételével alkalmazunk.

Mindazokat, akik a párt gazdaságpolitikájában megfogalmazott célok megvalósításáért dolgoztak, jogos örömmel és büszkeséggel töltheti el, hogy a Központi Bizottság számot adhat a kongresszusnak, az ország népének: a X. kongresszus határozataiban megjelölt gazdaságpolitikai céloknak megfelelően dolgoztunk, azokat megvalósítottuk, sőt több vonatkozásban túlteljesítettük. Népgazdaságunk egészében és fő arányaiban tervszerűen fejlődött. A termelés és a nemzeti jövedelem a tervezett ütemben nőtt, gyorsabban, mint a megelőző évtizedben. A negyedik ötéves terv céljai és a tényleges gazdasági folyamatok között az összhang jobb, mint a korábbi ötéves tervek időszakában volt. A nemzeti jövedelem növekedését az életszínvonal rendszeres fejlődése kíséri.

A termelés növekedése a korábbinál tervszerűbb, és mentes a nagymértékű ingadozásoktól. A társadalmi munka termelékenységének évi átlagos növekedése a harmadik ötéves terv időszakában 5,3 szá-

zalék volt, az 1971–1974-es években pedig 6,2 százalékot ért el. Előbbre haladt a népgazdaság szerkezetének átalakítása, javult a termékek minősége és választéka. Bővült részvételünk a nemzetközi munkamegosztásban, fejlődtek, erősödtek kapcsolataink a Szovjetunióval, a testvéri szocialista országokkal. Aktív részesei vagyunk a szocialista gazdasági integráció megvalósításának.

Jóleső érzéssel állapíthatjuk meg, hogy a X. kongresszus határozatait végrehajtva tovább fejlődtek hazánkban a termelőerők. Egyre több gép, modern technikai berendezés könnyíti és teszi termelékenyebbé a munkát. És ami számunkra a gazdaságpolitikában is a legfontosabb, a dolgozó ember gyarapodott öntudatban, szakmai felkészültségben és tudásban. Szocialista építőmunkánk eredményeként, céljainkkal összhangban emelkedett az életszínvonal, javultak a munka- és életkörülmények. Dolgozó népünk joggal lehet büszke eredményes szocialista építőmunkájára.

Amikor azonban az eredményekről szólunk, tegyük azt is hozzá, hogy a fejlődés, a növekvő igények többet követelnek tőlünk. Többek között azt, hogy híven pártunk eddigi gyakorlatához: helyzetünket konkrétan elemezve, erősítsük meg mindazt, ami jó, előremutató, és szüntessük meg mindazt, ami fékezi előrehaladásunkat.

Nem kerülheti el figyelmünket, hogy a központi irányítás szándékai nem minden szinten és nem mindenben érvényesülnek következetesen. Helyenként nem elég hatékony a terv végrehajtásának ellenőrzése; nem mindig gazdálkodunk jól anyagi és szellemi erőinkkel. Mindezek a helyes gazdaságpolitikai célok gyakorlati végrehajtásában mutatkozó következetlenségekre, irányító és ellenőrző munkánk hiányosságaira, esetenként a fegyelem lazulására, illetve ezek felszámolásának szükségességére irányítják figyelmünket.

Gazdasági munkánk gyengeségeinek megszüntetése sürgető feladat a nemzetközi gazdasági háttér számunkra kedvezőtlen változása miatt is. Ez nemcsak gazdaságunk fejlesztése, hanem gazdaságirányításunk számára is újabb feladatokat jelent, de nem igényli gazdaságpolitikánk megváltoztatását. Pártunk gazdaságpolitikájának fő elvei kiállták a gyakorlat próbáját, és a jövőben is a cselekvés vezérfonalául szolgálnak.

Arra van szükség, hogy társadalmi és gazdasági életünk minden

területén, a tervezésben és a végrehajtásban is következetesebben érvényesüljenek gazdaságpolitikánk fő elvei és céljai: a szocialista termelési viszonyok folyamatos fejlesztése; a népgazdaság tervszerű, arányos fejlődése; a termelőerők állandó bővítése; a gazdasági hatékonyság, a tudomány és a technika eredményeinek hasznosítása; a társadalmi munka termelékenységének gyors ütemű növelése; az elosztási viszonyok olyan fejlesztése, hogy egyre következetesebben valósuljon meg a munka szerinti elosztás szocialista elve; az anyagi és az erkölcsi ösztönzés együttes érvényesítése; a nemzeti jövedelem növekedésével összhangban a lakosság életszínvonalának rendszeres emelése és életkörülményeinek javítása; a nemzetközi munkamegosztásban, különösen a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa keretében, a szocialista gazdasági integrációban való részvételünk állandó bővítése és elmélyítése.

Ugyanakkor természetes, hogy gazdaságpolitikánk gyakorlati megvalósításánál állandóan alkalmazkodnunk kell a gazdasági fejlődés változó belső és külső feltételeihez. Arra kell törekednünk, hogy adottságainkat figyelembe véve, gazdaságpolitikánkban is jól kapcsolódjanak egymáshoz a tartós és a változó elemek. Hiszen a folytatás sohasem egyszerű ismétlés, a fő vonal változatlansága nem jelent megmerevedést.

Mindenekelőtt arra van szükség, hogy a következő években és hosszabb távon az intenzív gazdasági fejlesztés követelményeiből induljunk ki. Erőfeszítéseinket arra kell összpontosítanunk, hogy a termelés hatékonyságát az eddiginél gyorsabban növeljük, az anyagokat és az eszközöket ésszerűbben használjuk fel, a fogyasztást és a felhalmozást forrásainkkal jól hangoljuk össze és a népgazdaság kiegyensúlyozott fejlődését ez úton alapozzuk meg. Ennek megfelelően gazdaságpolitikánk és gyakorlatunk központi kérdése a társadalmi termelés hatékonyságának növelése a termelés, a gazdálkodás minden területén.

Már régebben felismertük, hogy kimerültek a gazdasági növekedés korábbi, viszonylag könnyen igénybe vehető, extenzív forrásai. Szocialista fejlődésünk nagy eredménye a teljesnek mondható foglalkoztatottság. Ennek viszont az a következménye, hogy a termelés csak a munka termelékenységének emelkedésével növekedhet. Vajon levon-

tuk-e már ennek minden tanulságát a termelési szerkezet átalakításában, a munkaerő-gazdálkodásban, a bérezésben, a munka- és üzemszervezésben? Kimerítettük-e a tudomány eredményeinek hasznosításában, a technika és a technológia korszerűsítésében azokat a lehetőségeket, amelyek a beruházások mai mérete mellett lehetővé tennék a gazdaság gyorsabb növekedését? Arra van szükség, hogy ezekre a kérdésekre mindenütt – a központi irányító szervekben, a tervezőintézetekben, az üzemekben, a szövetkezetekben, a munkahelyeken – a konkrét cselekvésben öltsön testet a pozitív válasz.

Ahogy arra Kádár elvtárs a Központi Bizottság beszámolójában rámutatott, a gazdasági hatékonyság növelésének alapvető feltétele a termelési szerkezet korszerűsítésének gyorsítása. A versenyképes, gazdaságos termékek részarányának növelése megköveteli az intenzívebb nemzetközi gazdasági együttműködést és a benne rejlő lehetőségek jó kihasználását. Ennek fő útja, hogy a szocialista integráció keretében fokozzuk a szakosodást, a kooperációban gyártott korszerű termékek, részegységek és alkatrészek kölcsönös szállításának részarányát. E téren már olyan jó példákra hivatkozhatunk, mint a Zsiguli-programban való részvételünk, vagy a leninvárosi olefinmű és a Szovjetunióban levő kalusi vegyipari és kohászati kombinát között megvalósuló vegyipari együttműködés.

Az iparban a termelési szerkezet átalakítását a központi döntések és a vállalati kezdeményezések megfelelő ösztönzésének együttes alkalmazásával kell elérni. Minden termelőegységnek számolnia kell azzal, hogy termékeit a korábbinál szigorúbban minősítik mind a hazai felhasználók, mind a külföldi vásárlók. A gazdálkodás szerves részévé kell tenni a korszerű termelési eljárások gyorsabb bevezetését, a jó minőségű, versenyképes termékek gyártásának bővítését. Folytatni kell a gazdaságtalan, a korszerűtlen termékek termelésének megszüntetését. Ez esetenként együtt jár a dolgozók üzemen belüli és üzemek közötti bizonyos mértékű átcsoportosításával. Ezt nagy körültekintéssel, az emberekről való gondoskodással kell megoldani. A termékszerkezet átalakítására a központi irányító szerveknek, a vállalatoknak konkrét programot kell kidolgozniuk, amely a népgazdaság érdekeit szem előtt tartva magában foglalja a megvalósítás gazdasági és személyi feltételeit.

Az elmúlt években mind a Központi Bizottság, mind a dolgozók jogosan kritizálták gazdasági vezetésünket, mert nem fordított kellő figyelmet nagyüzemeink egy részében a termelési szerkezet korszerűsítésére, a termelési feltételek javítására. E téren, ha még nem is a kívánt mértékben, előbbre jutottunk. Nagyra értékeljük a Szovjetunió segítségét, amelyet több gépipari nagyüzemünk, köztük a Magyar Hajó- és Darugyár és a Ganz-Mávag termékszerkezetének átalakításához, technikai rekonstrukciójához nyújt.

A központi tervező, irányító szervek folyamatosan gondoskodjanak arról, hogy az 50 kijelölt nagyvállalat, amely a szocialista ipar termelésének felét, exportjának pedig csaknem 60 százalékát adja, ahol munkásosztályunk derékhadának nagy része dolgozik, folyamatosan megkapja az indokolt támogatást. Az üzemek vezetőire és kollektíváira viszont az a feladat és felelősség hárul, hogy jól gazdálkodjanak a gondjaikra bízott nagy értékű eszközökkel, berendezésekkel.

A kis- és középméretű üzemek is fontos szerepet töltenek be a népgazdaságban, de hangsúlyozni kell, hogy a szocialista nagyipar folyamatos fejlesztése, korszerűsítése nélkülözhetetlen feltétele a fejlett szocialista társadalom megvalósításának, az életszínvonal emelésének.

Kedves elvtársak! A munka termelékenységének emelése gazdasági növekedésünk legfőbb forrása, ezért az intenzív gazdasági fejlődés egyik kulcskérdése. Bár az utóbbi években e téren is felgyorsult a fejlődés, még mindig jelentékenyen elmaradunk a nemzetközi élvonaltól. A technikai felszereltség színvonalában meglevő különbség nem indokolja az elmaradás jelenlegi mértékét. Az elmaradás döntő oka a munka- és üzemszervezés viszonylag alacsony színvonala. Itt tehát nagy tartalékaink vannak, s ha kiaknázzuk őket, akkor reális célnak tekinthető, hogy a jövőben a termelés növelését a termelékenység emelésével biztosítsuk.

Ennek elengedhetetlen feltétele, hogy megszüntessük az élő munkával való pazarlást. Nincs minden rendben a munkaerő-gazdálkodásban, a munkaidő kihasználásában, és a munkafegyelemben is van javítanivaló. A dolgozók túlnyomó többsége fegyelmezetten végzi munkáját. Ezt igazolja a kongresszusi és a felszabadulási munka-

verseny, amelynek igazi lendületet ők, a szocialista brigádok, a többre, a jobbra törekvő dolgozók adnak. Az ő követelésük és a társadalom érdeke is az, hogy a fegyelmezetlenekkel, a hanyagokkal szemben határozottan lépjünk fel. Állami szerveink, a gazdasági vezetők biztosítsák, hogy se a termelésben, se az adminisztrációban ne foglalkoztassanak több dolgozót, mint amennyire valóban szükség van. Gondoskodjanak arról is, hogy a jó munkát anyagilag és erkölcsileg elismerjék, a rossz munkát pedig elmarasztalják.

A gazdasági hatékonyság növelésének fontos feltétele az önköltség csökkentése. 1968 és 1973 között a népgazdaságban a termelés fajlagos költsége 2,5 százalékkal csökkent. Ez öt év alatt mintegy 18 milliárd forint megtakarítást eredményezett. Nem lebecsülendő, de mégiscsak szerény eredmény ez. A termelés szervezettségének növelésével, a műszaki fejlődés meggyorsításával lényegesen nagyobb mértékben lehetne csökkenteni a termelés költségeit. Az a feladat, hogy takarékoskodjunk az energiával, állítsunk elő a rendelkezésre álló anyagokból több és jobb terméket, javítsuk a felhasználás fajlagos mutatóit. Ma például az anyagköltség egyszázalékos csökkentése 5–6 milliárd forinttal növelné a nemzeti jövedelmet. Ez olyan tartalék, amely céltudatos munkával feltárható és gazdasági fejlődésünk szolgálatába állítható. Igazi és tartós eredményt csak az hozhat, ha a tudományos kutatás és a műszaki fejlesztés műhelyeiben, a tervezőintézetekben, valamint a közvetlen termelésben dolgozók tevékenységében egyaránt vezérlő elvvé válik, hogy a lehető legkisebb ráfordítással érjük el a legkedvezőbb gazdasági eredményt.

A hatékonyság növelése megköveteli az állóeszközök eddiginél jobb kihasználását. Sajnos ma még az a helyzet, hogy a termelőágazatokban a gépek és a berendezések időalapját gyakran akkor sem használjuk ki, amikor a termékek iránti kereslet ezt indokolttá tenné. Nemegyszer új munkahelyeket hoznak létre ott is, ahol munkaerő hiányában a meglevőket sem használják ki megfelelően. Nem engedhetünk meg magunknak ilyen pazarlást a termelőalapokkal. De ezt csak megállapítani nem elég. Minden vezetőnek és kollektívának felelősebben kell gazdálkodnia a reá bízott népvagyonnal. Mindenekelőtt a korszerű gépek folyamatos, gazdaságos kihasználásának feltételeit kell megteremteni.

A gazdasági hatékonyság javításának nélkülözhetetlen feltétele, hogy lényegesen javítsuk a beruházási tevékenységet. A népgazdasági tervezésnek, irányításnak és ellenőrzésnek gazdaságpolitikai céljainkkal összhangban a beruházások egyenletesebb növelését kell biztosítania. Társadalmunk érdeke, hogy határozott intézkedésekkel elejét vegyük a népgazdaság reális lehetőségeit meghaladó, indokolatlanul költséges, pazarló beruházásoknak.

Tisztelt kongresszus! Népgazdaságunk további lendületes fejlesztése mind sürgetőbben igényli a tudomány aktív közreműködését céljaink meghatározásában és megvalósításuk elősegítésében. Kétségtelen tény, hogy már eddig is értékes eredmények születtek, és növekedett a termeléssel összefüggő kutatások aránya. Mindamellett tudnunk kell, hogy nagyobb a hazai tudományos kutató kapacitás, és jóval nagyobbak az eredményei is annál, mint amennyit eddig a termelésben hasznosítottunk. A tudományos és műszaki eredmények gyakorlati alkalmazása, a tudomány termelőerővé válásának folyamata lassúbb az indokoltnál és a lehetségesnél. Ebben közrejátszik, hogy tudományos kutató és műszaki fejlesztő erőink szétforgácsoltak. Erről a vitában már volt szó. Az irányítás nem eléggé összehangolt. A nemzetközi együttműködés keretében kutatott témák aránya a 10 százalékot sem éri el. A szükségesnél kevesebbet fordítunk külföldi licencek és termelési eljárások vásárlására, pedig hazai honosításukban és továbbfejlesztésükben olyan jó példákra hivatkozhatunk, mint a győri motorgyártás, a számítástechnikai eszközök, az ammónia és műtrágya gyártása, vagy a nagy termőképességű szovjet búzafajták.

El kell érnünk, hogy a tudomány jobban segítse gazdaságpolitikai törekvéseink megvalósítását. A nemzetközi tudományos együttműködés szélesítésével jobban be kell kapcsolódnunk a világban végbemenő tudományos-technikai forradalom áramlatába. Anyagi eszközeinket és szellemi erőinket jobban kell összpontosítani az országos távlati tudományos kutatási tervben megjelölt feladatokra. Szorosabbra kell fűzni a kutatóhelyek kapcsolatait, és növelni a termeléssel közvetlenül összefüggő kutatások arányát, a termelővállalatok kutató-fejlesztő tevékenységének súlyát, a kutatók és a felhasználók kölcsönös érdekeltségét. Gondoskodni kell a tudomány

eredményeinek szervezett, gyakorlati felhasználásáról. Az eddiginél nagyobb mértékben kell részt vennünk – elsősorban a KGST-országokkal – a nemzetközi közös kutatási és fejlesztési feladatok megoldásában. Mindezek érdekében erősítenünk kell a tudományos kutatás egységes, összehangolt központi irányítását.

Kedves elvtársak! Eredményeinkhez nagymértékben hozzájárult a termelőerők és a termelési viszonyok fejlődése a mezőgazdaságban. Beérnek a mezőgazdaság szocialista átszervezésének gyümölcsei, megvalósul a mezőgazdasági termelés erőforrásainkkal összehangolt fejlesztése. Pártunk agrárpolitikájának helyességét az élet igazolta.

A mezőgazdasági termelés növekedési üteme évi átlagban a második ötéves terv időszakában 1,2 százalék, a harmadik ötéves terv időszakában 2,8 százalék volt, a jelenlegi ötéves tervben pedig várhatóan 3,5 százalék lesz. Ez megalapozta a hazai élelmiszer-ellátás magas színvonalú kielégítését, növelte a mezőgazdasági eredetű ipari nyersanyagok mennyiségét és az exportot.

A fejlődésben nagy szerepet játszott, hogy a X. kongresszust követő időszakban a mezőgazdasági nagyüzemekben szélesebb körben terjedtek el az iparszerű komplex termelési módszerek, különösen a baromfitenyésztésben, a kukorica, a búza és egyes ipari növények termesztésében. Nagyarányú építési, gépi beruházások valósulnak meg, a korszerű technika gyors ütemben hatol be a mezőgazdasági üzemek mindennapi életébe. Előrehaladt a mezőgazdaság kemizálása.

A mezőgazdasági termelés eredményeiben együtt fejeződik ki az állami gazdaságok dolgozóinak, szövetkezeti parasztságunknak politikai és erkölcsi fejlődése, áldozatkész munkája, a munkásosztály és az állam sokoldalú támogatása. Agrárpolitikánk érvényesítése hozzájárult a munkás-paraszt szövetség további erősítéséhez, a mezőgazdasági dolgozók, a parasztság élet- és munkakörülményeinek javulásához.

Agrárpolitikánk fő elvein nem kell változtatni: továbbra is a mezőgazdaság korszerű nagyüzemi rendszerének fejlesztésére, szocialista vonásainak szüntelen erősítésére törekszünk. A mezőgazdasági nagyüzemek mindkét formáját, az állami gazdaságokat és a termelőszövetkezeteket tovább kell fejleszteni. Az állami gazdaságok a jövőben is

legyenek kezdeményezői, bevezetői és terjesztői a korszerű technikának és termelési eljárásoknak, a tudományos eredmények gyakorlati alkalmazásának. A termelőszövetkezeteket – amelyek a mezőgazdasági termelés döntő többségét adják – úgy kell fejleszteni, hogy még korszerűbb nagyüzemekké váljanak, gazdálkodásukban erősödjenek a szocialista nagyüzemekre jellemző vonások. Ez összetett, bonyolult és hosszabb időt igénylő folyamat, amely magában foglalja, hogy fokozatosan szövetkezeti tulajdonná váljék a szövetkezetek által hasznosított egész föld, hogy folytatódjék a gazdaságos termelési szerkezet kialakítása, a szakosítás, a komplex gépesítés, növekedjék a munka szervezettsége, emelkedjék az irányítás színvonala, jobban érvényesüljön a munka szerinti elosztás és a szövetkezeti demokrácia.

A termelőszövetkezetek egyesülésével előrehaladt a termelőerők koncentrálása. 1970-ben 2400 termelőszövetkezet átlagosan 2300 hektáron gazdálkodott, jelenleg 1620 termelőszövetkezet működik, átlagosan 3500 hektár területen. A jövőben is támogatjuk egyes termelőszövetkezetek indokolt, ésszerű egyesülését, de figyelembe kell venni, hogy már országosan kialakult a szövetkezeti gazdaságoknak az a mérete, amely a mai viszonyaink között megfelelőnek tekinthető. A termelőszövetkezeti gazdálkodás fejlesztése, a termelés fokozása általában már nem indokolja az üzemméretek további növelését. A termelés bővülését, a hatékonyabb gazdálkodást a nagyüzem által biztosított lehetőségek maximális kihasználásával kell elérni.

A hatékonyabb gazdálkodás, a hozamok növelése megköveteli a tartalékok feltárását és hasznosítását, a közepesen gazdálkodó szövetkezetek felzárkóztatását a jól gazdálkodókhoz, és azt is, hogy javítsuk a kedvezőtlen természeti adottságú termelőszövetkezetek termelési feltételeit. Ezekben a termelési szerkezet adottságaikhoz igazodó átalakítását a helyi erőforrások jobb kihasználásával, az állam segítségével a jóváhagyott programok szerint folytatni kell. Gondoskodni kell arról is, hogy a szövetkezetek nagyobb méretei ne szorítsák háttérbe fejlődésük egyik legnagyobb hajtóerejét, a szövetkezeti demokráciát.

A mezőgazdasági üzemek és a feldolgozó, forgalmazó szervezetek között terjednek az erők ésszerű egyesítését, a gazdaságosabb ter-

melést segítő együttműködési formák. A jövőben is támogatjuk a szövetkezetközi, a szövetkezetek és az állami gazdaságok, a szövetkezetek és az állami vállalatok közötti társulások, közös vállalkozások, közös vállalatok, agráripari egyesülések létrehozását. Ezek jó lehetőséget nyújtanak az iparszerű termelési rendszerek elterjedéséhez, a termelés ésszerű koncentrációjához, a műszaki fejlesztéshez és a szakosításhoz.

A vállalati-szövetkezeti keretek növelése, a társulások, a közös vállalkozások, a közös vállalatok és az agráripari egyesülések létesítése nem öncél, hiszen ezek csupán eszközei, keretei annak, hogy a szocialista tulajdonra támaszkodva, azt erősítve jobban, gazdaságosabban termeljünk, magasabb színvonalon elégítsük ki a népgazdaság igényeit. Ez egyben hozzájárul a gazdaságok és a vállalatok kollektívája jólétének emeléséhez is.

Az eredmények tartóssá tétele, a fejlődés gyorsítása a mezőgazdasági üzemektől is azt követeli, hogy folyamatosan növeljék a termelés hatékonyságát. E téren még sok a kiaknázható lehetőség. A jól gazdálkodó mezőgazdasági üzemek száma gyarapszik, de még sok gazdaságban az indokoltnál magasabbak a termelési költségek, nagyok a veszteségek, alacsony a munka- és üzemszervezés színvonala. Nagy figyelmet kell fordítani az állattenyésztő telepek és gépi berendezések gazdaságosabb üzemeltetésére, és arra, hogy jobban kihasználják az öntöző berendezéseket, hogy nagyobb szakszerűség és takarékosság érvényesüljön a műtrágyák és a növényvédő szerek felhasználásában. Csökkenteni kell a termények betakarítása, tárolása és felhasználása során előálló veszteségeket.

A mezőgazdaság kiegyensúlyozott, viszonylag gyors fejlődési ütemével összhangban kell gondoskodni a termékek megóvásáról, a feldolgozó kapacitás, a hűtő- és tárolótér bővítéséről. Az élelmiszeripart úgy kell fejleszteni, hogy lehetővé tegye a mezőgazdasági termékek magasabb fokú feldolgozását, a gazdaságosan értékesíthető, versenyképes termékek nagyobb tömegű előállítását.

A mezőgazdasági termelés szerkezete fő vonalaiban kialakult, alapvető módosításra nincs szükség; az ésszerű szakosítás mellett továbbra is fenn kell tartanunk a sokoldalú termelést. A mezőgazdaságnak rugalmasan kell alkalmazkodnia a népgazdaság igényeihez. Ennek

elismerésre méltó példája, hogy a mezőgazdasági üzemek – a Központi Bizottság felhívására – devizakiadásaink csökkentése érdekében 1975-ben 30 százalékkal növelik a cukorrépa vetésterületét és az adottságaiknak megfelelő más ipari növények termelését. A zöldségtermesztést is úgy fejlesszék, hogy az mind mennyiségben, mind minőségben jobban elégítse ki az igényeket.

A nagyüzemi mezőgazdasági termelés fejlesztése mellett – mint eddig, ezután is – számolunk a háztáji és a kisegítő gazdaságok termelésével. Szerepük mind az önellátásban, mind az árutermelésben a jövőben is jelentékeny marad. A háztáji gazdaságok a közös gazdaságokkal szerves egységet alkotnak. A szövetkezetek szerződéses kapcsolataik szélesítésével és más módon segítsék a háztáji gazdaságokban rejlő termelési lehetőségek kihasználását. Többet kell tenni a háztáji és a kisegítő gazdaságokban folyó munka megkönnyítéséért, árutermelésüknek és feleslegeik átvételének jobb megszervezéséért. A felvásárló szerveknek, a fogyasztási szövetkezeteknek, az iparnak, a kereskedelemnek az eddiginél jobban figyelembe kell venniük e termelők igényeit, hiszen a népgazdaságnak is ez az érdeke.

Agrárpolitikánk nem egyoldalú mezőgazdasági célokat fejez ki, hanem a munkásosztály, egész társadalmunk érdekeit képviselő politikánk szerves része. Érvényesítése egyidejűleg szolgálja társadalmunk szocialista viszonyainak erősödését, a népgazdaság fejlődését, az egész nép életszínvonalának emelését, a szövetkezeti parasztság boldogulását.

Tisztelt kongresszus! Pártunk sikerrel érvényesíti a lenini elvekre épülő szövetkezeti politikáját. Ennek eredményeként az állampolgárok önkéntes személyi és vagyoni hozzájárulásával létrehozott, államunk sokoldalú támogatását élvező szövetkezetek a szocialista társadalmi-gazdasági rendszer szerves részét alkotják. A szövetkezeti mozgalomban a legnagyobb súlya a mezőgazdasági termelőszövetkezeteknek van.

Az ipari szövetkezetek főleg olyan területeken tevékenykednek eredményesen, ahol a lakosság szolgáltatási és fogyasztási szükségletei viszonylag nem nagy beruházással, az igényekhez rugalmasan alkalmazkodni tudó kisebb vállalati szervezetekben kielégíthetők. Ez irányú tevékenységük nagyon szükséges, sok az elismerést érdemlő

kezdeményezés is, de még sok a kihasználatlan lehetőség. Ezért jogos követelmény, hogy állítsák munkájuk középpontjába a lakosság növekvő szolgáltatási igényeinek kielégítését, és tekintsék fontos feladatuknak az állami vállalatok termelésének hasznos kiegészítését, az áruválaszték bővítését.

Az általános fogyasztási és értékesítő szövetkezetek a jövőben is fontos szerepet töltenek be társadalmi-gazdasági életünkben. Megfelelő figyelmet kell fordítani a lakásépítő és fenntartó, valamint a takarékszövetkezetekre is.

Az állami irányításnak és felügyeletnek az eddiginél jobban kell elősegítenie, hogy a szövetkezetek a tényleges társadalmi igényeknek megfelelően fejlődjenek, és érvényesüljenek a rájuk vonatkozó jogszabályok.

Szövetkezetpolitikánk megvalósításában továbbra is támaszkodunk és számítunk a szövetkezetek területi szövetségeire, országos tanácsaira, valamint az Országos Szövetkezeti Tanácsra. A jövőben még hatékonyabban segítsék elő a szövetkezetek gazdasági és társadalmi feladatainak ellátását, a korszerű vállalati jelleg, a szocialista vonások, a szövetkezeti demokrácia erősítését. A szövetkezetek vállaljanak nagyobb részt tagságuk szocialista tudatának formálásában, szakmai ismereteik bővítésében, a kulturális élet fejlesztésében. Mindez fontos feltétele az olyan közszellem kialakításának, amely a szövetkezetekben sem tűri a lazaságot, a fegyelmezetlen munkát, a szocialista tulajdon megkárosítását, a népgazdasági érdek figyelmen kívül hagyását, törvényeink megsértését.

Kedves elvtársak! Az elmúlt években – a X. kongresszus határozatainak megfelelően – emelkedett a gazdaság irányításának színvonala. Kedvezőbbé váltak a feltételek a tervszerű, arányos fejlődés számára. Gazdaságirányítási rendszerünk, a népgazdasági tervezés, a gazdaságirányítás szervezeti rendszere és a jogi szabályozás jól szolgálta gazdaságpolitikánk megvalósítását. Gazdaságirányítási rendszerünket – gazdaságpolitikai céljaink megvalósításának eszközét – mint eddig, ezután is folyamatosan hozzáigazítjuk az élet változó követelményeihez, hogy egyre eredményesebben szolgálja szocialista gazdaságunk, társadalmunk fejlődését. A népgazdasági tervezés tudományos megalapozásában fontos lépés volt az ötéves tervek szerepé-

nek növelése, az éves, a közép- és hosszú távú tervezés együttes alkalmazása. Ezen az úton kell továbbhaladni, tudományosan megalapozottabbá téve a népgazdasági tervezést és biztosítva a hatékonyabb központi irányítást, hogy a tervek az össztársadalmi érdeket érvényesítve jól szolgálják a jelent és a jövőt, s összhangban legyenek a reális gazdasági folyamatokkal.

A fejlett szocialista társadalom építésének feladatai azt követelik, hogy dolgozzunk nagyobb tervszerűséggel, erősítsük és fejlesszük a tervgazdálkodást. Így hasznosíthatjuk még eredményesebben anyagi és szellemi erőinket, a szocialista integrációban rejlő nagy lehetőségeket dolgozó népünk javára. A szocialista tervgazdálkodás követelményeinek érvényesítése, nemzetközi gazdasági kapcsolataink további elmélyítése a Szovjetunióval és a többi testvéri szocialista országgal, nélkülözhetetlen feltétele népgazdaságunk töretlen fejlődésének.

A centralizmus és a demokratizmus elvét érvényesítve a gazdasági életben is erősíteni kell a központi irányítást és növelni a termelő, a gazdálkodó szervek önállóságát és felelősségét. A központi irányítás és ellenőrzés hatékonyságának növelése megköveteli, hogy tegyük a jelenleginél egyértelműbbé a központi gazdaságirányító és tervező szervek feladatkörét és felelősségét, állítsuk a közgazdasági szabályozó eszközöket fokozottabban a népgazdasági érdekek szolgálatába, alkalmazzuk következetesebben az ellenőrzést, az utasítást és indokolt esetben a felelősségre vonást. A központi irányító szervek fejtsenek ki kezdeményezőbb, következetesebb és határozottabb tevékenységet a vállalatok irányításában. Ez nem mond ellent annak, hogy – a népgazdasági érdekekkel összhangban – növelni kívánjuk a vállalatok és a szövetkezetek önállóságát. A helyi önállóság növelése elválaszthatatlan a nagyobb felelősségtől, arra hivatott, hogy saját hatáskörben tegyen lehetővé minden olyan döntést, amelyet a helyi ismeretek birtokában legcélszerűbben a vállalatok, a tanácsok, a szövetkezetek határozhatnak el. Ez azonban nem ment fel senkit az össztársadalmi érdekek érvényesítésének felelőssége alól.

Tisztelt kongresszus! A Központi Bizottság beszámolójában Kádár elvtárs hangsúlyozta, hogy társadalmi életünknek, egész fejlődésünknek nincs egyetlen olyan területe sem, amely ne függne a termelés,

a gazdasági munka eredményeitől. Ebből következik, hogy azokat a feladatokat, amelyeket kongresszusunk a fejlett szocialista társadalom építésében a következő ötéves terv időszakára és hosszabb távra megjelöl, csak akkor tudjuk eredményesen végrehajtani, ha a gazdaságban is tovább erősítjük a párt vezető szerepét, ha a végrehajtás minden láncszemében következetesen megvalósul a párt gazdaságpolitikája.

A végrehajtás következetlenségeinek megszüntetése, a dolgozók által is jogosan bírált hibák kijavítása egységes szemléletet és cselekvést követel. A kommunisták eszmei, politikai és cselekvési egysége a legfőbb biztosítéka annak, hogy a pártszervezetek működési területükön eredményesen valósítsák meg az ellenőrzésből, a politikai és szervező munkából rájuk háruló feladatokat. Ez mindenekelőtt a párt politikájának határozott képviseletét, a helyi viszonyoknak megfelelő érvényesítését jelenti. Szükséges, hogy a pártszervezetek jogaikkal élve biztosítsák, hogy a hatáskörükbe tartozó vezetők alkalmasak legyenek feladataik ellátására. Gondoskodjanak arról, hogy a végrehajtásban érvényesüljön a kommunista példamutatás, amely a dolgozó tömegek megnyerésének és mozgósításának nélkülözhetetlen feltétele.

A pártszervezetek folyamatosan ellenőrizzék a határozatok végrehajtását. Mind a szervező, mind az ellenőrző munkának elő kell segítenie, hogy a végrehajtást akadályozó tényezők feltárásával és intézkedések kezdeményezésével biztosítsák a feladatok következetes és eredményes megoldását. Ez azonban nem jelentheti azt, hogy a pártszervezetek átvegyék az állami vezetők felelősségét, munkáját, sőt azt kell elősegíteniük, hogy tovább erősödjék az egyszemélyi felelősség.

A vezetők túlnyomó többsége igényli a pártszervezetek politikai irányító, szervező és ellenőrző munkáját, amely az eredményes gazdasági munka elengedhetetlen feltétele. A vezetők nagy többsége becsülettel, odaadással és fegyelmezetten végzi feladatát. De jogosan bírálnak egyes vezetőket, mert elkényelmesedtek, munkájukat nem jellemzi az a lendület, amelyet a dolgozó tömegek tanúsítanak. Sajnos akadnak olyan vezetők is, akik megsértik a párt- és állami fegyelmet, önkényeskednek, visszaélnek a bizalommal. A pártszervezetek köte-

lessége, hogy fellépjenek a mulasztásokkal, a hibákkal szemben, és határozottan érvényesítsék a politikai felelősséget. Ugyanakkor azt is tartsák kötelességüknek, hogy elismerjék a párt politikájának szellemében dolgozó, a társadalom érdekeit képviselő, a dolgozók véleményét, javaslatait figyelembe vevő, a fegyelmet megkövetelő vezetőket.

A párt vezető szerepének erősítése a gazdasági életben, gazdaságpolitikánk következetesebb végrehajtása a kommunistáktól, minden vezetőtől olyan magatartást követel, amely a népgazdaság, a társadalom érdekeit érvényesíti a gazdálkodás minden területén. Nekünk, kommunistáknak az a feladatunk, hogy a pártonkívüliekkel egységbe forrva élen járjunk gazdaságpolitikai céljaink megvalósításában, a kongresszus határozatainak végrehajtásában. Most az a legfontosabb, hogy sikeresen oldjuk meg az 1975. évi gazdasági feladatainkat, hiánytalanul valósítsuk meg a Központi Bizottság 1974. decemberi ülésének – az 1975. évi népgazdasági tervre vonatkozó – határozatait.

Kedves elvtársak! Kongresszusunk abban a meggyőződésben fogadhatja el az ötödik ötéves terv fő előirányzataira előterjesztett javaslatot, a programnyilatkozatban foglalt célokat, hogy azok reálisak, végrehajtásuk pedig biztosítja népgazdaságunk töretlen fejlődését, népünk életszínvonalának rendszeres emelését, a munka- és életkörülmények javítását. Ez ad igazi értelmet a kommunisták munkájának a jövőben is.

A célok megvalósításának legfőbb biztosítéka, hogy továbbra is a lenini úton, elvi, politikai és cselekvési egységben, népünket szolgálva, vele még jobban egybeforrva, szoros egységben együtt haladunk felszabadítónkkal, a Szovjetunióval és a többi testvéri szocialista országgal.

Tajmel József,

a Csepel Vas- és Fémművek esztergályosa:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

A munkástisztesség arra kötelez, hogy elmondjam: milyen megtiszteltetés számomra, hogy részt vehetek és felszólalhatok pártunk XI. kongresszusán. Az én sorsom úgy alakult, hogy követte a szocialista iparosítás kibontakozását. Egy zalai kis faluból, földmunkás családból kerültem 23 évvel ezelőtt Csepelre. Saját sorsom példája bizonyítja, hogy milyen nagy utat tett meg ez a nemzedék a felszabadulást követő évek óta.

Csepel kommunistái, valamennyi dolgozója megbízott: szeretettel és tisztelettel köszöntsem Kádár János elvtársat, úgy is, mint a párt Központi Bizottságának első titkárát, és úgy is, mint a csepeli munkások régi barátját, a gyár tiszteletbeli törzsgárdatagját. Mi megfogadtuk és megvalósítottuk azt, amit az 1970-es pártértekezletünkön ajánlott. Mind a hármat megemlítem: egység, kezdeményezés, barátság. Jóleső érzéssel jelenthetem, hogy az elmúlt években a Csepel Művek gazdasági egysége helyreállt. A tröszti szervezet jól működik, segíti a népgazdaság érdekeit is. A gazdasági egység helyreállítása elősegítette, hogy a népgazdaság igényeinek ma jobban megfelelő, korszerűbb termékeket – például jó minőségű fémszalagot – gyártunk a híradástechnikai ipar számára. Örülünk, hogy ezekből a termékekből a Videoton, az Orion kiváló minőségű televíziókat állít elő. Örülünk a győri Rába-gyár motorjainak, büszkék vagyunk rá, hogy a forgattyús-házak nálunk készülnek, igaz, jóval korszerűtlenebb munkakörülmények között, mint Győrben. Ennek hasznát népünk látja.

Ezek a példák is bizonyítják, hogy az egyik gyár fejlődése, a termékei iránti megnövekedett igény magával hozza, megköveteli egy másik gyár vagy más gyárak fejlesztését.

Mi, a Csepel Művek dolgozói őszintén örülünk annak, hogy sikerült a népgazdaság igényeinek ma már jobban megfelelő, korszerűbb termékeket gyártanunk. A XI. pártkongresszus és hazánk felszabadulása 30. évfordulójának tiszteletére kezdeményezett munkaversenyben is nagy sikereket értünk el: éves termelési tervünket egymilliárd forinttal

túlteljesítettük. Ebből 600 millió forint értékű az olyan termék, ami tőkésországbeli importot tett feleslegessé. A kedvező termelési eredményekkel párhuzamosan javulnak Csepel dolgozóinak életkörülményei. Sok embernek szereztünk örömet azzal, hogy gyári erőből eddig ezer lakást építettünk dolgozóinknak és a jövő évtől kezdve, esztendőről esztendőre 300 lakást adunk át. Felépítettük az ifjú házasok házát is. A X. kongresszust követően megdupláztuk az óvodai és bölcsődei férőhelyek számát.

Az 1970–1972 közötti időszakban a vas- és acélöntödék mintakészítői közül többen a termelőszövetkezetek melléküzemágaiban helyezkedtek el. Ezek a melléküzemágak nagy egyéni hasznot hoztak az ott dolgozóknak, de nagy kárt okoztak máshol és a népgazdaságnak is. Nehogy félreértsenek az elvtársak, nem a mezőgazdasággal összefüggő melléküzemági tevékenység ellen emelek szót. De azt hiszem, furcsán néznének rám, ha én most itt arról beszélnék, hogy a Csepel Vas- és Fémművek milyen eredményeket ért el, mondjuk, a lucernatermesztésben. Ha nem nézném az okozott kárt, akkor mi ugyanígy derülnénk azon, hogy a nagyipartól elválaszthatatlan öntőminta-készítést a termelőszövetkezetekben végzik. Amíg a jó szakmunkások kezdetleges technológiával dolgoznak melléküzemágakban, addig a nagyüzemekben a nagy értékű, termelékeny gépek nincsenek kihasználva. Hogy melyik munkahelyen végzett termelés hasznosabb a népgazdaságnak, ennek eldöntése aligha lehet kétséges. Ebben a helyzetben éltünk a biztatással, és bevezettük a munkahelyükhöz hű munkások erkölcsi, anyagi megbecsülését, a törzsgárdatagságot. A munkahelyi hűségben elsősorban a kommunisták mutattak példát, és ma már szépen növekszik azoknak a száma, akik újra a régi csepeli munkahelyükön akarnak dolgozni.

Gondjaink megoldását elsősorban mindig saját házunk táján kerestük, belső tartalékaink feltárásával, számlabenyújtás nélkül. Azonban arról is meggyőződtünk, hogy ez nem elég minden problémánk megoldására. Ezért kötelességünknek éreztük és érezzük, hogy mások munkájáról is véleményt nyilvánítsunk. Ígérem, hogy gondjaink megoldásánál továbbra is ezt a kettős gyakorlatot követjük.

Kedves elvtársak! A felszabadulás óta a szocialista munkaverseny eredménye a munkában és az emberi magatartás változásában egyaránt

fontos szerepet töltött be. Különösen a szocialista brigádmozgalom bizonyítja, hogy ezek a kis csoportok jó emberformáló kohók. A mozgalom erénye, hogy ösztönzi tagjait képességeik kibontakoztatására, ugyanakkor szigorú mércével méri közösségi és egyéni munkájukat, magatartásukat. Bátran mondhatom, nagyon sok munkástársam a szocialista brigádmozgalom, a brigádtársak ösztönzésére, a szervezetben szerzett tapasztalatok és bátorság eredményeként kezdte el a tanulást valamilyen oktatási formán, és ma már a Marxizmus–Leninizmus Esti Egyetem vagy a technikum elvégzését nemcsak lehetőségnek, hanem szükségesnek tartja.

Nem konzerválhatjuk a tudatlanságot, mert ez szegényebbé tesz bennünket és a közösséget is. Felismertük, hogy a gyár korszerűsítése csak magunk korszerűbbé tételével, magasabb színvonalú tudásunkkal mehet végbe. Ezért szorgalmazzuk a szakmunkások továbbképzését, a dolgozók iskoláztatását. Azt terveztük, hogy a munkások legjobbjai rövid idő alatt középiskolai és marxista–leninista esti egyetemi képzettséget szerezzenek.

Több mint 2400 brigád dolgozik a Csepel Művekben, közülük több mint 1500 többször elnyerte a szocialista brigád címet. Azon gondolkodunk, hogyan lehetne a brigádversenyt magasabb színvonalra emelni. A Csepel Művek pártértekezletén javasoltuk, hogy a kommunista brigád címért induljon verseny. Ennek feltételeit azonban még ki kell dolgozni, hogy a brigádmunka és a brigádtagok magatartása valóban kommunista legyen.

Pártunk Központi Bizottsága a jövőben is bizton számíthat munkánkra, tudásunkra; a legjobb csepeli munkáshagyományok folytatói akarunk lenni.

Benke Valéria,

a Politikai Bizottság tagja, a Társadalmi Szemle szerkesztő bizottságának vezetője:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Pártunk programnyilatkozatának egyik nagyon fontos tézise, hogy „társadalmunk szocialista fejlődésének elválaszthatatlan része a társadalmi tudat fejlődése, az emberek gondolkodásának, erkölcsi arculatának változása, műveltségének gyarapodása". Teljesen egyetértve a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolójával és az előterjesztett dokumentumokkal, a programnyilatkozatnak ehhez a megállapításához kívánok néhány gondolatot hozzáfűzni.

Amikor népünk tudatának, erkölcsének, művelődésének kérdéseivel foglalkozunk, abból a tényből indulhatunk ki, hogy népünk túlnyomó többsége magáénak érzi a szocialista Magyarországot. A dolgozó emberek helyesnek tartják pártunk politikáját, elfogadják a munkásosztály vezető szerepét, megértik, hogy céljai egybeesnek az egész társadalom céljaival. Helyeslik és támogatják azt a küzdelmet, amelyet hazánk kulturális felemelkedéséért folytatunk.

Dolgozó népünkben ma mélyen, érzelmeiben is benne él a munkás nemzetköziség szelleme, a szolidaritás a szabadságukért küzdő népekkel, a szovjet emberek szeretete és a hála a nagy szovjet nép iránt, amely már eddig is annyi áldozatot hozott a szocializmus győzelméért, a békéért, és ma is minden módon segíti a világ népeit az imperializmus elleni küzdelmükben. Széles körök támogatják pártunknak és kormányunknak azt a politikáját, amely az emberiség haladó erőivel együtt küzd a békéért, az agressziós hatalmak háborús politikája ellen.

Az elmúlt években kiszélesedett, megjavult az agitációs és propagandamunka. A megerősödött alapszervezeteknek, az eszméinket hirdető és képviselő elvtársaknak köszönhető, hogy milliók ismerkedtek meg pártunk politikájának fő kérdéseivel; hogy eszméink és a szocialista életmód és magatartás normái szélesebb körben tudatosodtak: a szocialista építés mai korszakának embere több és különb tegnapi önmagánál.

A nemzetközi helyzet alakulása is kedvez az ideológiai fejlődésnek.

A Szovjetunió és a szocialista országok ereje, aktív és egyeztetett harca nyomán, ha nem is ellentmondás nélkül, de várhatóan tartóssá válik az enyhülés folyamata. A szocialista országok és mindenekelőtt a Szovjetunió megerősödve, a szocialista tervgazdálkodás és integráció előnyeit felhasználva, stabil fejlődést biztosítanak, és így gondoskodnak népeik anyagi és szellemi gyarapodásáról.

A kapitalizmus általános válsága egyre jobban mélyül. Amit a konjunktúra éveiben sokan elképzelhetetlennek tartottak, a tőkésországokban a növekvő munkanélküliség és az infláció meredeken felfutó lázgörbéje a romlás jeleit tárja a világ elé. Egyre szembeötlőbbé válik a tőkés világ ideológiai-morális válsága is; a polgári ideológia ezen a téren még teoretikusan sem tud távlatokat adni. A „fogyasztói társadalom" vonzása ma már azoknak a szemében is vesztett erejéből, akik egy társadalom fejlettségét az autók számán és a kirakatokon szokták mérni.

Kedves elvtársak! Felszólalásomra készülve átlapoztam az elmúlt két évben a különböző fórumokon hozzám intézett kérdéseket. A kérdezők között voltak pártmunkások és társadalmi aktivisták, munkások, termelőszövetkezeti parasztok, pedagógusok, orvosok, tudósok. Kérdéseiket összehasonlítottam a 8–10 évvel ezelőttiekkel. A közéleti és a kulturális érdeklődés gazdagodása és – ami a legmegragadóbb – egységessé válás a jelentős különbség. Ma az orvos, a pedagógus ismerni akarja a gazdasági folyamatokat és azok hatását, a munkás, a termelőszövetkezeti tag tájékozódni akar a közművelődés, a közoktatás, az egészségügy viszonyairól, és valamennyien együtt az egész ország helyzetéről, nemzetközi kapcsolatainkról, a világban végbemenő fejleményekről. Az arányok eltérhettek, de mindenütt az állampolgári felelősség növekedése, a társadalmi tudatosság magasabb szintje, a szocializmus iránti elkötelezettség jutott kifejezésre.

A közügyek iránti érdeklődés és a társadalom problémáinak megértésére irányuló szándék is jelzi, hogy a kommunisták – és egyre tömegesebben a pártonkívüliek is – szeretnének tisztán látni az ellentmondásos folyamatok világában, hogy meg tudják különböztetni a tőlünk függetlenül alakulót – amihez alkalmazkodnunk kell – attól, amin változtatni tudunk; a téves elgondolásokat a következetlen végrehajtástól vagy éppen a személyes hibáktól.

Elvtársak! Az elmúlt 30 év alatt lezajlott változások nemcsak a gazdasági és osztályviszonyok gyökeres átalakulását hozták, hanem szinte minden család, minden állampolgár helyzetét megváltoztatták. Ebben a hatalmas méretű és arányú mozgásban a dolgozók helyzete egyénenként is, összességükben is nagyon megváltozott, népünk egy egész történelmi lépést tett előre.

Fejlődésünk e szívet melegítő eredményei sem takarhatják azonban el szemünk elől azokat a jelenségeket, gondolkodásmódokat, eszmeáramlatokat, amelyek nem tartanak lépést ezzel a fejlődéssel. A szokások, az erkölcsök és az életeszmények világában számos, a szocializmustól idegen elem jelzi, hogy még nem szűntek meg az emberekben és a körülményekben azok az okok, amelyek megőrzik, illetve a mi viszonyaink között is újratermelik őket.

Mégis azt kell mondanunk, hogy a szocializmus gazdasági és politikai építésében elért korszakos eredmények mély nyomot hagytak az emberek gondolkodásában. Népünk ma már más, mint akár 10 évvel ezelőtt is: kulturáltabb, igényesebb, a közéletben bátrabb. A rádióban vagy a televízióban naponta szólalnak meg munkás- és parasztemberek, fiatalok: riportokban mondják el, vetélkedőkön mutatják meg, hogy milyen sokat tudnak üzemük vagy a mezőgazdaság, lakóhelyük és a nagyvilág dolgairól. Szavuk önérzetes, van véleményük, és igényeiket is a felelős, kötelességét is tudó állampolgár pozíciójából fogalmazzák meg.

Programnyilatkozatunk meghirdeti: konkrét társadalmi célunkká lett a fejlett szocializmus felépítése. Márpedig ez nemcsak falak felhúzását, gyárak és gépek, termelési eszközök gyarapítását jelenti, hanem szocialista társadalmi viszonyokat is. Az anyagi javak megtermelésének és elosztásának módja nagymértékben meghatározza a tudati és erkölcsi viszonyokat, ezekben pedig a jobb életfeltételek megteremtése szülhet nemkívánatos mellékhatásokat is; hat a különböző egyenlőtlenségek feszítő ereje is: ha jól élünk vele, pozitívan, ha rosszul, akkor rombolóan. Nekünk úgy kell haladnunk, tetteink nyomán azt kell elérnünk, hogy az emberek kapcsolatában, gondolkodásmódjában, életvitelében is győzzön a szocializmus. Az embereket közösségivé, a fiatalokat munkás, szocialista ifjúsággá elsősorban a saját példánkkal nevelhetjük.

Elsőként az emberek tudatára legközvetlenebbül ható két fontos tényezőre, a munkára és a közösségre szeretnék kitérni. Benjámin László versével hajdani mesterei, a szocialista munkások életelvét ma is vallhatjuk: „mindig talál tennivalót, s a dologra társat az igaz ember".

A teljes emberi személyiség, a szocialista ember kialakulásának alapvető feltétele és eszköze a munka. Ez a közhelyszerű tétel akkor válik élővé, ha arra gondolunk, hogy nálunk a munka – bár nem mentes a rutinszerű részfeladatoktól, mégis – milyen tömegesen formált már öntudatos, széles látókörű, vállalatuk, szövetkezetük, intézményük tevékenységére felelősen tekintő dolgozókat. Ebben igen nagy szerepe lesz a fejlődő munkahelyi demokráciának, ahol a dolgozók a köztulajdonosok felelősségével működnek majd együtt.

Tudjuk, hogy nem mindenki látja a pontos összefüggéseket a maga részcselekvése és a népgazdaság, a társadalom egészének érdeke között. Ezt megváltoztatni azzal tudjuk, ha növeljük a kollektívák szerepét a munka és az ember minősítésében. Az előttem felszólaló Tajmel elvtárs is szólt erről. Ez a legjobb eszköze a szubjektivizmus leküzdésének, és annak is, hogy újabb rétegeket késztessünk együttgondolkodásra és vonjunk be a közös cselekvésbe. Az ellenőrzésbe bevont, a bírálatával, javaslataival változtatást elérő ember fellépése visszahat saját felfogására és magatartására is.

A párt vezető szerepe, irányító tevékenysége segítségével a dolgozók társadalomformáló terveink és módszereink jobb ismeretében tudnak helyesen tájékozódni, állást foglalni abban, hogy területükön mi segíti és mi keresztezi a haladást; így ismerik fel azt is, hogyan alakíthatják ők maguk a viszonyaikat. Lenini követelmény ez: „Szükséges, hogy a tömegek tudatára ébredjenek ennek, és hogy ne csak tudatára ébredjenek, hanem gyakorlatilag is gyökeret eresszen bennük ez a tudat". Ennek a csíráját ma a szocialista brigádok legjobbjaiban találjuk meg. Az ő tevékenységükben egybeötvöződik a demokratizmus és a felelősség, a közösségi magatartás.

A nagy többségben levő tisztességes emberek munkájukkal akarnak érvényesülni, a munkájukért járó anyagiak révén akarnak maguknak jobb életkörülményeket teremteni. Vezető szerveinknek, a vállalatok, a szövetkezetek, az intézmények vezetőinek kell döntéseikkel, intéz-

kedéseikkel biztosítani, hogy a dolgozók társadalmilag hasznos tevékenységben fejthessék ki képességeiket. A munka ilyen megszervezése mellett válik el a szocializmus nagy áramába kapcsolódó tevékenység az ezzel szemben hatótól, ezáltal fejlődik a szocialista munkaerkölcs. Jól tudjuk persze, hogy az így elgondolt fejlődés sem teremt ellentmondásoktól mentes viszonyokat, s az előrehaladás csak viták, harc, érdek-összeütközések árán történhet.

Miért nem számoljuk fel a csoportérdekeket? – kérdezték tőlem az egyik helyen, s a másikon: miért kellett a csoportérdeket „bevezetni"? Ezekben a kérdésekben benne van a párt vezetésébe vetett bizalom, de benne van a valóság félreismerése és egyfajta voluntarizmus is. A csoportérdeket nem mi találtuk ki, nem mi vezettük be, és az nem is csak a csoporttulajdon vagy a vállalati önállóság velejárója. Akkor is megvan és hat, ha nem ismerjük fel, vagy éppen félreismerjük. Igaza van Fock elvtársnak: az energiákat arra kellett volna inkább fordítani, hogyan lehet a mindnyájunk által elismert hármas érdektagozódás és rangsorolás követelményeinek a gyakorlatban érvényt szerezni. De a propagandista elvtársaknak még sok a tennivalójuk, hogy alapigazságokat felismertessenek. Így azt, hogy a kapitalizmussal szemben – ahol mindent maga alá gyűr a profitérdek – a szocializmus történelmi előnye nem az, hogy nálunk semmiféle érdekkülönbségek, részérdekek nincsenek. De mivel nálunk nincs olyan osztályérdek, amely megakadályozná összeegyeztetésüket, a mi tulajdonviszonyaink bázisán lehetséges az egyéni, a csoport- és a társadalmi érdekek szintetizálása.

Pártunk ebben a kérdésben is az ellentmondások nyílt kezelésének útját választotta, és arra törekszik, hogy a nemzeti jövedelem elosztásában, az ár- és bérviszonyokban időnként jelentkező ellentéteket folyamatosan feloldja, összeegyeztesse, és a társadalom közös érdekeinek szolgálatába állítsa, előrevivő erővé tegye őket.

A politika – egyéb funkciói mellett – az érdekek felismerésének, kifejezésének és érvényesítésének tudománya. A szocializmus viszonyai között – ahol az alapvető érdekek egybeesnek – ez céltudatos beavatkozást jelent a cselekvési folyamatokba. A politika nálunk olyan tudomány, amely magasabb a szakértői és igazgatási szintnél, és amit a munkásosztály pártja úgy tud gyakorolni, hogy a részérdekeket a ma-

gasabb, az általánosabb érdek irányába hatóan szintetizálja. Pártunkat ebben a szintetizáló munkában a marxizmus–leninizmus elmélete vezérli. Propagandánk is azért tudott széles körök előtt hitelt szerezni, mert választ tudott adni kérdéseikre, és azt is meg tudta mutatni, hogyan lehet nemcsak megismerni és megmagyarázni a világot, hanem meg is változtatni.

Tisztelt elvtársak! A szocialista közösségi ember kialakításában felbecsülhetetlen szerepe van a kulturális, ideológiai környezetnek és intézményeknek. Első helyen azoknak a műhelyeknek a dolgozóit említem meg, akiknek kezébe gyermekeink, a magyar ifjúság oktatásának, nevelésének ügyét helyeztük.

Az élet sodrása mellett elsősorban oktatásügyünk járult hozzá az általános tudás horizontjának kiszélesítéséhez. E tekintetben egy sorba kerültünk a leggazdagabb országokkal; ami pedig az oktatás demokratizmusát, a dolgozó osztályok gyermekeinek tanulási feltételeit illeti, a többi szocialista országhoz hasonlóan mi is messze előttük járunk. A mi anyagi lehetőségeink mellett csak egy felszabadult, hatalomhoz jutott nép tehetett annyit ebben az ügyben, mint amennyi nálunk történt. Olyan nép, amelynek munkássága és parasztsága szövetségesévé tudta tenni azokat a pedagógusokat, akiknek hivatástudata, odaadása, sok és áldozatos munkája nélkül iskoláink nem érhettek volna el ilyen eredményeket. Az egészségügyi ellátás állampolgári joggá válása mellett az iskoláztatási lehetőségek széles körű kiterjesztése olyan vívmány, amely társadalmi rendünk lényegi tartalmának része, rendszerünk szocialista demokratizmusát, humanizmusát fejezi ki.

Közoktatási problémáink közül a Központi Bizottság 1972-ben hozott határozata a hangsúlyt az általános iskolákra és a szakmunkásképzésre helyezi. A tanügyi munka most ismét nagy és nehéz feladatok előtt áll, amikor éppen annyira kell a jobb és korszerűbb módszerekre törekedni, mint amennyire óvni kell az oktatási szerveket az elsietett megoldásoktól.

Lelkes pedagógusok vállán van a munka ezekben a nehéz években, amikor az oktatási és nevelési folyamat stabilitását úgy kell megőrizni, hogy közben fel kell készülni a változásokra. Hadd mondjak innen, pártunk e legfőbb fórumáról köszönetet azoknak a fiatal és

idősebb kollégáknak, akik kezdeményezésükkel, a régi tapasztalatok legjobb elemeinek és az új kísérleti eredményeknek az összehangolásával segítenek megtalálni a ma lehetséges legjobb megoldásokat a határozat teljesítésére. Köszönet illeti azokat a tanácsokat is, amelyek javítják az iskolák feltételeit, és enyhítik a megtelepedni szándékozó pedagógusok gondjait.

Tisztelt elvtársak! A marxizmus–leninizmus elterjesztésében, továbbfejlesztésében és alkalmazásában, a valóságot híven kifejező társadalmi önismeret kialakításában közismerten nagy szerepet vállalnak a társadalomtudományok. Úgy gondolom, hogy a kétségtelen tudományos eredmények elismerése mellett is jogos az a megjegyzés, hogy nem született még elég, helyes irányba mutató elméleti válasz a társadalom által feltett kérdésekre. A szocialista demokrácia, a közigazgatás, a vállalati gazdálkodás – és mindezek tudati hatása – is ilyen kérdéskörök. Még inkább adósak e tudományágak művelői azzal, hogy a propagandamunkában jól felhasználható és a köztudatba folyamatosan behatoló, közérthető formában tegyék ismertté az elméletileg már felderített társadalmi összefüggéseket.

A szocialista demokrácia fejlődése és a vele mindinkább kiteljesedő társadalmi nyilvánosság soha nem látott mértékben teszi lehetővé, hogy felszínre kerüljenek a tömegek tapasztalatai. Ez jó feltételeket biztosít írástudóink munkájához, noha bizonyos mértékben meg is nehezíti azt. Mivel nincsenek előírt következtetések, kinek-kinek magának kell kiküzdenie a tudományos és művészi igazságot. Olyan világban élünk, amelyben – a már említett történelmi okokból –, ha nem is egyenlő arányban, de még együtt élnek a haladó és a visszahúzó gondolatok; a reális nézőpontok és a leegyszerűsítő szándékok; nemzeti múltunk szép és ápolandó hagyományai és a rossz tradíciók; forradalmár elődeink legszebb eszméi és a polgári gondolkodás elemei. Jelen van és erősödik a közösségi szellem, de tovább él, időnként fel is erősödik a szűk látókörű egoizmus. A tájékozódást és a harcot nehezíti, hogy a különböző eszméket ma nem egymással szemben álló osztályok képviselik. Olykor nincsenek világosan látható frontvonalak, hanem a progresszív szándék és a retrográd előítélet néha ugyanannak az embernek a gondolkodásában él együtt.

Hívei vagyunk a nyílt és szabad közéleti vitáknak, amikor a tör-

ténelmi cél legkönnyebb és leggyorsabb útját igyekszik feltárni a kutató és vitatkozó értelem. Örültünk neki – mert pozitív hatású volt –, amikor az oktatási lehetőségek egyenlőségéről és a társadalmi mobilitásnak ezzel összefüggő kérdéseiről folyt vita. Ezt az sem kisebbíti, hogy ez a vita sem volt mentes felületes, hangulati elemektől. Még a kutatás körében sem jó, ha a viták során nem keresik azt a szintézist, amelyben érvényesülhetnének az egyoldalú álláspontok pozitív elemei. Még rosszabb hatású, ha a publicisztika eszközeivel folyó, tehát a köztudat formálását közvetlenül célzó írásoknál történik ugyanez.

Így elismerésre méltó kutatási részeredményeket hoztak a nemzeti önismeret és öntudat, a nemzeti érzések témakörében folytatott viták, de sajnos, ezeket is egyoldalúságok terhelték, mint ahogyan a szocialista hazafiságról és a vele összekapcsolódó internacionalizmusról, vagy a demográfiai helyzetünkről folytatott vitákban még haladó gondolkodású vitapartnerek is megengedhetetlenül könnyelműen bántak a nacionalista áthallásokat lehetővé tevő megfogalmazásokkal. Nem vonjuk kétségbe a vitázók jó szándékát, de ez nem változtat azon, hogy a romantikus múltbanézés, az eltűnő életkörülmények iránti nosztalgia, a falusi és a városi életforma szembeállítása összekeveri a frontokat; ellenséges kezekben pedig ez fegyverré válhat az ellen a szocialista rendszer ellen, amely a magyar munkás- és parasztcsaládok millióit emelte fel minden elképzelhetőnél gyorsabban.

A nacionalizmus a legveszedelmesebb burzsoá eszme. Jelenlétével, arcot változtató képességével állandóan számolnunk kell. Írástudóinknak történelmi kötelességük tollukat úgy használni, hogy a nemzeti érzéseket segítsenek megtisztítani minden rossz hordaléktól, és a munkás nemzetköziség eszméivel egységben tovább ápolni.

Egyik-másik kutató revizionista, ultrabalos vagy más zavaros áramlatok vizeire sodródott. Olyan is akadt közöttük, aki megkérdőjelezi egész szocialista fejlődésünket. Ezeket az áltudományos „teljesítményeket" határozottan elutasítottuk. De azt is tudjuk: az ilyen nézetek és „elméletek" hatása ellen nem orvosság, nem igazi harc a dogmatikus semmitmondás lapos általánosságai, vagy akár az „erőteljes" kiátkozó gesztusok. Meggyőző érvekre és a társadalmi fejlődést segítő, alkotó munkára van szükség, úgy, ahogyan azt a határozati javaslat-

ban is olvashatjuk. „Idejében kell feltárni és elemezni a fejlődés új tendenciáit és előremutató igénnyel általánosítani a tapasztalatokat. Alkotó választ kell adni társadalmunk fejlődésének kérdéseire, szoros együttműködést kell megvalósítani a marxista társadalomtudományi kutatás és a propaganda között.

Világosabban kell körvonalazni szocialista távlatainkat, be kell mutatni a szocialista életmód fölényét a kapitalista életformával szemben."

A tudományos és a kulturális életben dolgozó kommunistákra különösen nagy felelősség hárul eszmei törekvéseink megvalósításában. Nem szabad elfogadniuk a hamis alternatívák egyikét sem; világosan értésére kell adniuk minden vitázónak, hogy ideológiánk alapvető kérdéseiben nem engedünk semmiféle félremagyarázást. A szocialista hazafiságot nem lehet összekeverni a nacionalizmus semmiféle változatával. A proletár internacionalizmus, a szovjet–magyar barátság hazaszeretetünk elválaszthatatlan eleme. A munkásosztálynak és pártjának vezető szerepét, a munkás-paraszt szövetséget ugyancsak nem engedjük kétségessé vagy vita tárgyává tenni.

Mint 18 éve mindig, most is a két irányban folytatott harc eszközeivel védjük meg politikánkat. Ennek jegyében szorgalmazzuk, hogy az oktatásban – az állami oktatásban is – a marxista–leninista elmélet kipróbált, nemzetközileg érvényes és pártunk gyakorlatában igazolódott eszméit tanítsák, ennek jegyében neveljék a fiatalokat és a marxizmussal ismerkedő felnőtteket.

Pártunk tapasztalatai a nemzetközi kommunista mozgalomével egybehangzóan bizonyítják: az ideológia frontján nincs és nem is lehet kompromisszum. A hazai és a nemzetközi ideológiai harcot sem lehet szétválasztani. Ezt a harcot nem egyedül vívjuk, hanem a szocialista országok közösségében, a nemzetközi munkásmozgalom részeként. Eredményesebbé kívánjuk tenni azzal is, hogy ideológiai tevékenységünket összehangoljuk a Szovjetunióval és más szocialista országokkal. Kongresszusunk megelégedéssel állapíthatja meg, hogy ez az együttműködés – főleg a testvérpártok központi bizottságai titkárainak moszkvai tanácskozása óta – számottevően fejlődött. A közelmúltban Prágában tartott tanácskozás további lendületet adott a közös munkához.

Pártunk a jövőben is mindent megtesz, hogy hiánytalanul végrehajtsa az ideológiai együttműködésből rá háruló feladatokat, és más testvérpártok tapasztalataival gazdagodva még eredményesebben vívja harcát a békés egymás mellett élés érvényesüléséért, és az ezzel együtt járó ideológiai harcot az ellenséges és a marxizmustól idegen nézetek ellen, a nacionalizmus, a kozmopolitizmus és a különösen kártékony maoizmus ellen. Pártunk ezért a politikai, a gazdasági és a kulturális kapcsolatok erőteljes fejlesztésével együtt tovább erősíti az ideológiai együttműködést a Szovjetunió Kommunista Pártjával, a szocialista országok testvérpártjaival és az egész nemzetközi kommunista mozgalommal.

Kedves elvtársak! A Központi Bizottság beszámolójában Kádár elvtárs hangsúlyozta: „Fő célunkat abban foglalhatjuk össze, hogy tovább erősítjük társadalmunkban a marxizmus–leninizmus eszméit, a szocialista világnézet befolyását, a tömegek szocialista tudatát, a szocialista erkölcsöt." A szocialista erkölcsi eszmények megvalósításához vezető úton a kommunistáknak mindig egy lépéssel előbbre kell tartaniuk. A kezdeményezés nem mindig népszerű, sőt a személyes fellépés kockázatos is lehet. De a társadalmi harcosnak az a megkülönböztető jegye, hogy vállalja ezt a küzdelmet a köz érdekéért, a fejlődésért. Mi abban látjuk napjaink forradalmárát, aki a szocialista eszmeiséget, erkölcsiséget képviseli környezetének visszahúzó erőivel szemben, és erre életének példája a fedezet. Ennek a harcnak a feltételei ma kedvezőbbek, mert társadalmunkban a szocialista bázis most sokkal erősebb, mint bármikor ezelőtt.

Az emberek ma más értékmérő szerint ítélnek, mint korábban. Tömegessé – ha nem is általánossá – vált a kispolgári szellem legyőzésének, visszaszorításának igénye. Sokkal nagyobb politikai erő van a kezünkben, mint amennyit érzünk és mozgásba hozunk. Ezeknek a jóra kész erőknek politikai, erkölcsi, szellemi koncentrációjára van ma szükség. Itt van az ideológiai, kulturális intézmények, de a gazdasági, társadalmi szervezetek minden szintű vezetőinek nagy lehetősége, s egyben sürgető feladata is.

Még távolról sem tettünk meg mindent, hogy magunkkal ragadjuk azokat is, akikkel – ha nem értünk is mindenben egyet – a célokban, a szocialista tudat, erkölcs és közélet erősítésének szándékában sok

ponton találkozunk. Ezeket az érintkezési pontokat esetenként azért nem találjuk meg, mert zavar bennünket a gyakran sommás, túlzó kritikájuk, amely nem értékeli kellőképpen a fejlődés nagy tényeit, és ezért további eszközeit sem láthatja reálisan. Így azután mi is nehezebben vesszük észre bírálatukban a jobbítás szándékát. Persze, közöttük is sokan vannak, akik nem találják a közös cselekvés, a konstruktív tettek útját – egyesek talán nem is keresik eléggé. Sok fiatalember értékes építő tevékenysége mellett egyeseket a konstruktivitás és a konformizmus hamis azonosítása tart passzivitásban, vagy indít minden társadalmi eredmény nélküli pótcselekvésre. Az a gondjuk, hogy ha csatlakoznak, akkor vállalják az esetleges hibákat is, hogy az azonosulás elnémítja bírálatukat.

Hadd mondjuk meg e becsületes szándékú, „elvi" alapon tartózkodó barátainknak: nekünk az a véleményünk, hogy a gondolkodó ember mindig kritikusan nézi a világot. De aki jobbító hatással akar lenni viszonyainkra, annak meg kell érlelnie magában az elhatározást, hogy a valóságosan épülő szocializmust vállalja, nem pedig egy minden ízében tökéletes szocializmus ideálképét. És azt is tudnia kell, hogy társadalomformáló tetteket csak szervezett erő vihet véghez, s aki hatni akar, annak tudnia kell azonosulni is a cselekvőképes szervezetekkel. A forradalmár itt válik el az utópistától, aki azért nem képes vagy nem hajlandó konstruktív tettekre, mert az eszményi szocializmus ábrándját kergetve elveti a reálisat, azt, ami a valóságban épül.

És ha a fiatalokról szóltam – elismerően és kétségeket is említve –, szeretnék most tisztelgő szavakkal fordulni azokhoz az idősebb pártonkívüliekhez, tudósokhoz, orvosokhoz, mérnökökhöz és más értelmiségiekhez, akik ezt a valóságos szocializmust építették velünk együtt az elmúlt 30 esztendőben, és segítettek azt gondosabban, otthonosabban berendezni.

Elvtársak! Egy tudást és kultúrát kereső nép várja íróink, művészeink eligazító, szép szavát, eszméltető alkotásait. Olyan alkotásokra vágyik, amelyek önmaga megismerésére, az ember otthonosan és igazságosan berendezett életének eszményeire tanítják.

Íróink, művészeink között vannak, akiknek még nem sikerült megtalálniuk a kiutat a minél nagyobb tömegekhez szólás és csak a kevesek, vagy azok által sem értett formai újítás dilemmájából. Jól tudjuk,

hogy a világirodalom és az egyetemes művészet történetében a szakmai bírálat és a közönség sokszor tévedett egy-egy nagy zseni megítélésében, de azt is tudjuk: nem mindenki zseni, akit nem értenek. Sajnos, korunkban már az újítás vált konvencióvá, és a formai újítás görcsös keresésének gyakran az az eredménye, hogy a műből nem hallani a felszólítást, nem érezni a vonzást a gazdagabb, igazabb életre, arra, hogy jobbak legyünk holnap, mint amilyenek mostanáig voltunk.

A történelem által rájuk rótt kötelességet és a nekik nyújtott lehetőséget ragadják meg azok a művészek, akik olyan életeszményt, erkölcsiséget sugároznak, amilyet egy szocializmust építő nép magáévá tehet.

Kritikusaink is akkor törhetnek ki felpanaszolt visszhangtalanságukból, ha vállalják a közvetítő szerepet a művész és a közönség között, hiszen a művészre is csak az a kritikus tud igazán hatni, aki megtalálja az utat a közönséghez.

Pártunk művészetpolitikai koncepciója sohasem épült olyan feltételezésekre, mintha nálunk már egynemű és az értékes műveket könnyen befogadó közönség volna. Közművelődési, kritikai és más határozataink az igények és a befogadóképesség emelkedését célzó, nevelő feladatokat is magukban foglalják. E feladatokban rendkívüli felelősség hárul a tömegekhez szóló orgánumokra: a sajtóra, a rádióra, a televízióra. A hiteles tájékoztatás, a felvilágosító szó és a nemes művészi élmények egyszerre képesek növelni az emberek politikai ítélőképességét és művészi érzékenységét, befogadóképességét.

Ez a koncepció feltételezi az odaadó, lelkes és jól képzett nevelők, propagandisták népes seregét, a tudományok és a művészetek alkotóinak, az ideológiai élet, a közoktatás, a közművelődés munkásainak olyan gárdáját, amely annak tudatában tevékenykedik, hogy értékeket kínál, gazdagító javakat ajánl dolgozótársainak. Jóval terített asztalhoz pedig csak szíves szóval lehet invitálni és nem rideg ostorpattogtatással terelni az embereket. Ezt az igényeket keltő, meggyőző munkát, ezt a szíves invitálást kell jól megtanulnia annak, aki a kultúra értékeit és a szocialista életmódot akarja vonzóvá tenni és elterjeszteni.

Kedves elvtársak! A programnyilatkozatban megfogalmazott távolabbi célokhoz az ideológiai és kulturális életben is mindennapi tettekkel, a hétköznapi feladatok következetes megoldásával lehet el-

jutni. Nagy vállalkozásaink és hétköznapi tetteink egyaránt hozzájárultak ahhoz, hogy népünk és a szocialista eszme elválaszthatatlanul összekapcsolódott.

Pártunk politikája úgy irányította és irányítja a fő társadalmi folyamatokat, hogy számításba veszi a különböző, a társadalom életében kölcsönhatásban érvényesülő elemeket. A nemzeti érzelmek, adottságok, hagyományok, az egyéni szokások, életkörülmények és törekvések figyelembevételével érvényesíti a szocializmus általános nemzetközi törvényszerűségeit, vezeti a milliókat a szocialista útra. Így alakultak ki milliókban a szocialista igények és követelmények. Hazánkban az emberek túlnyomó többségének vágyai és törekvései ma már egybeesnek a társadalom szocialista fejlődésének programjával. Ezért foghatunk hozzá önbizalommal, a siker jogos reményében ahhoz, hogy a tudatnak, a gondolkodásmódnak, az emberi kapcsolatoknak új, értékesebb tartalmai általánossá váljanak. Ezek között a feltételek között munkálkodunk azon, amihez – Váci Mihály szép szavaival – „a történelem lehetőséget, parancsot, eszközöket is adott", hogy minden ember otthona legyen a fejlett szocialista Magyarország.

A mandátumvizsgáló bizottság jelentése

ELŐADÓ:

Havasi Ferenc,

a mandátumvizsgáló bizottság elnöke:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A mandátumvizsgáló bizottság a kongresszus megbízása alapján munkáját elvégezte, jelenti a kongresszusnak:

A budapesti, a megyei, a megyei jogú és a legnagyobb üzemek pártértekezletein a küldötteket a Központi Bizottság határozatának megfelelően titkosan megválasztották.

A kongresszust előkészítő taggyűléseken, pártértekezleteken párt-

tagságunk nyílt, őszinte és pártszerű légkörben, alkotó módon vitatta meg az írásban kiadott kongresszusi dokumentumokat.

A vitákban a küldött elvtársak is részt vettek, ismerik párttagságunk és a pártonkívüliek széles körének véleményét pártunk politikai tevékenységéről, és ennek birtokában biztonsággal, felelősséggel tudnak dönteni a kongresszus napirendi kérdéseiben.

A Központi Bizottság határozata szerint a XI. kongresszusra minden 1000 párttag után egy szavazati jogú küldött volt megválasztható.

A mandátumvizsgáló bizottság megállapította, a budapesti, a megyei és a megyei jogú pártértekezleteken 758 szavazati jogú küldöttet választottak, ebből 45 küldöttet 20 nagyvállalati pártértekezleten közvetlenül választottak meg.

A Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság tagjai közül 90 elvtárs a szervezeti szabályzat IV. fejezete 15. pontja értelmében teljes jogú küldöttként van jelen.

Így pártunk XI. kongresszusának 848 szavazati jogú küldötte van. Jelen van 843 küldött, a kongresszus tehát határozatképes; a hiányzó elvtársak igazoltan vannak távol.

A kongresszus összetételét a következők jellemzik:

A párttagságon belüli aránynak megfelelően, a küldöttek 73,6 százaléka férfi, 26,4 százaléka nő.

A küldöttek 69 százalékának eredeti foglalkozása munkás vagy paraszt, 19,6 százaléka értelmiségi, 11,3 százaléka alkalmazott és 0,1 százaléka egyéb kategóriába tartozik.

Foglalkozás szerint a küldöttek 31,1 százaléka fizikai dolgozó.

A küldöttek 25,1 százaléka párt-, tömegszervezet és társadalmi szervezet függetlenített funkcionáriusa, 21,6 százaléka állami és gazdasági vezető, 17,1 százaléka értelmiségi. A küldöttek 4,1 százaléka a fegyveres testületek tagja, egy százaléka pedig egyéb, valamint adminisztratív foglalkozású és diák.

Életkor szerint a küldöttek: 26 év alatti 4,5 százaléka, 27–39 év közötti 28 százaléka, 40–49 év közötti 36 százaléka, 50–59 év közötti 24,7 százaléka, 60 éves és idősebb a küldöttek 6,8 százaléka.

A párttagság kelte szerint: felszabadulás előtti párttag a küldöttek kereken 10 százaléka; 1944–1945 óta tagja a pártnak 15 százaléka, 1946–1956 között lett párttag 30,2 százaléka, 1957–1966 között lépett

a pártba 24,3 százaléka. 1967–1970-től párttag 13 százaléka, 1971-től pedig 7,5 százaléka.

A küldöttek életkora és a pártba lépés időpontja azt tükrözi, hogy a kongresszuson a magyar kommunista mozgalom három nemzedéke van jelen, kifejezve ezzel is, hogy harmonikus egységben dolgoznak nagy céljaink megvalósításáért.

A küldöttek politikai iskolázottsága: 78,3 százaléka végzett különböző szintű pártiskolát, ebből felsőfokú pártiskolai végzettségű a küldöttek 29,5 százaléka.

A küldöttek 56,9 százaléka főiskolai és egyetemi végzettségű, 15,6 százaléka középiskolát, 27,5 százaléka nyolcosztályos általános iskolát végzett.

A párttagság összetételének megfelelően a kongresszuson jelen vannak a munkások, a termelőszövetkezeti parasztok, az értelmiségiek, a nők és a fiatalok megfelelő számú képviselői. A mandátumvizsgáló bizottság meggyőződése, hogy a küldöttek összetétele is egyik biztosítéka annak, hogy kongresszusunkon helyes és felelősségteljes döntések születnek.

Kérem a mandátumvizsgáló bizottság jelentésének tudomásulvételét.

Edward Gierek,

a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára:

Tisztelt küldött elvtársak!

A Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottsága nevében átadom önöknek testvéri üdvözletünket, és eredményes munkát kívánok a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának. Önöknek, a kongresszus résztvevőinek szeretném tolmácsolni, kifejezni a lengyel kommunisták forró, eszmei szolidaritását a magyar kommunistákkal, a lengyel nép tartós barátságát a magyar nép iránt.

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy személyesen vehetek részt a kongresszusukon, amely Magyarország felszabadulása 30. évfor-

dulójának küszöbén tanácskozik, s amely minden bizonnyal pártjuk és egész nemzetük számára nagy jelentőségű határozatokat hoz.

A kongresszus kiemelkedő jelentőségű a testvéri Magyarország életében. Kifejeződik ez Központi Bizottságuknak a szocialista építés további sokoldalú fejlődéséről vázolt programjában, azokban a törekvésekben, amelyek az anyagi és műszaki bázis erősítését, a társadalmi és a politikai struktúra megszilárdítását, a szocialista társadalom eszmei egységének elmélyítését célozzák. Mély meggyőződésünk, hogy a XI. kongresszusuk által kijelölt feladatok megoldása tovább gazdagítja a Magyar Népköztársaság eddigi nagy eredményeit.

Marxista–leninista pártjuk, Központi Bizottságuk és a Központi Bizottság nagy tiszteletnek és tekintélynek örvendő első titkára, Kádár János elvtárs a magyar népet az általános haladás útján vezetik. Ezt az irányvonalat folytatva pártjuk és népük bizonyosan új, nagy sikereket ér majd el a dolgozók életkörülményeinek javításában, a népgazdaság erejének növelésében, a szocialista társadalmi viszonyok megszilárdításában.

Kedves magyar barátaim! A legutóbbi éveket a szocialista közösség minden országában rendkívül dinamikus és sokoldalú fejlődés, a gazdasági erő növekedése, a dolgozók életszínvonalának emelkedése jellemezte.

Lengyelországban, pártunk VI. kongresszusa határozatainak következetes és sikeres megvalósításával jelentős fejlődést értünk el a szocialista építőmunka valamennyi területén, amelynek nyomán új távlatok nyíltak meg népünk előtt. A jövőben is ezen az úton szándékozunk haladni a fejlett szocialista társadalom felé, amelynek arculatát pártunk VII. kongresszusa fogja felvázolni.

Magyarország és Lengyelország történelmi vívmányai, amelyeket az elmúlt 30 esztendőben értünk el, továbbá a szocialista építés jelenlegi fejlődése megteremti a két ország közötti együttműködés állandó bővítésének feltételeit. Biztosíthatom önöket, hogy mi a jövőben is törekszünk együttműködésünk tartalmának és formáinak további gazdagítására, a népeink közötti hagyományos barátság és eszmei egység szüntelen mélyítésére minden területen.

Valamennyi szocialista ország dinamikus fejlődése, kapcsolataink

elmélyítése növeli az egész szocialista közösség erejét, szilárdítja pozícióit. Népeink sikereinek és felvirágzásának alapvető biztosítéka közösségünk ereje, eszmei egysége, a szoros együttműködés országaink között, s főként e közösség vezető erejével, a Szovjetunióval.

A legközelebbi évek és a távolabbi jövő nagy feladatainak megoldása szorosan összefügg a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsán belül a szocialista gazdasági integráció fejlődésével, az új, tartós gazdasági kapcsolatok kialakításával és elmélyítésével, a közös problémák megoldásában való szoros együttműködéssel. Így, ezen az úton haladva mind meggyőzőbben fogjuk bizonyítani a szocialista fejlődés modelljének, a szocialista társadalomnak a fölényét.

Kedves elvtársak! Rövidesen közösen ünnepeljük a fasizmus fölötti történelmi győzelem 30. évfordulóját. Lerójuk tiszteletünket a népek, a politikai és társadalmi erők, az emberek előtt, akik hősi erőfeszítések árán kivívták a szabadság győzelmét a rabság, a demokrácia győzelmét a terror, a humanizmus győzelmét a gyilkolás rendszere fölött. Tisztelettel adózunk azoknak, akik mindezért harcoltak, különösen a Szovjetuniónak, amely döntően járult hozzá a győzelemhez.

Az emlékezés a múltra: egyben a mára és a jövőre szóló kötelezettségvállalás is. Országaink a Varsói Szerződés politikai és védelmi szövetségének létrehozásával – amelynek 20. évfordulóját a közeljövőben ünnepeljük – eleget tettek e kötelezettségüknek. Országaink ezeket a kötelezettségeket, a nemzetközi béke és biztonság megszilárdításának következetes politikáját érvényre juttatva, az agresszív imperialista erőkkel való határozott szembefordulással, a törvényes jogaikért harcoló népek támogatásával teljesítik.

Napjainkban és a belátható jövőben is minden nemzet legfontosabb feladata a világbéke védelme, amely elválaszthatatlanul összeforrott a nemzetközi enyhülés sorsával. Az enyhülés folyamatának a megindítása és kibontakoztatása elsősorban a Szovjetunió Kommunista Pártjának és személy szerint Leonyid Iljics Brezsnyev elvtársnak az érdeme. Lengyelország – a szocialista közösség más országaival együtt – továbbra is mindent megtesz az enyhülés további fejlődéséért, elmélyítéséért és visszafordíthatatlanná tételéért, hogy Európában és az egész világon létrejöjjön és megszilárduljon a béke erőinek nagy szövetsége.

Kontinensünk tartós békéje, jövőjének biztosítása jegyében innen, Budapestről hangzott el a szocialista országok felhívása az európai biztonsági és együttműködési konferencia összehívására. A konferencia eddigi munkája – az imperialisták, a maoisták, a Nyugat reakciós, revansista erői ellenére – megteremti a gyors és eredményes befejezéshez nélkülözhetetlen feltételeket. Határozottan síkraszállunk azért, hogy a konferencia zárószakaszának összehívására 1975 közepén, a legmagasabb szinten kerüljön sor.

Pártunk továbbra is tevékenyen közreműködik az európai kommunista és munkáspártok értekezletét előkészítő, sikeresen folyó munkálatokban.

Kedves magyar barátaim! Az önök XI. kongresszusa kidolgozza Magyarország társadalmi és gazdasági átalakulásának további programját. A lengyel munkásosztály, a Lengyel Egyesült Munkáspárt nevében kívánom a magyar dolgozó népnek, munkásosztályuknak, a magyar kommunistáknak a kongresszusuk dokumentumaiban megjelölt valamennyi nemes cél valóra váltását.

Szőke Józsefné,

a bicske-etyeki Egyesült Tsz üzemgazdásza:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!

Fejér megye kommunistái nevében szeretettel köszöntöm a kongresszust. Saját munkaterületemről, az agrárértelmiség szerepéről, feladatairól kívánok beszélni.

Az utóbbi években a mezőgazdaságban olyan nagymértékű változások következtek be, mint ezt megelőzően még soha: a termelés műszaki és technikai fejlődése, az iparszerű termelés elterjedése, a termelési színvonal emelkedése. Mi úgy érezzük, hogy mindezek elérése és továbbfejlesztése mind több szakmai felkészültséggel rendelkező szakembert követel; és a falu közéleti tevékenységében is igen nagy szükség van a mi munkánkra.

Járásunkban az agrárszakemberek 32 százaléka párttag. Sokat

dolgozunk azon, hogy területünkön erősödjék a dolgozók, a termelőszövetkezeti tagok öntudata, növekedjék felelősségérzetük, közösségi szemléletük. Örömmel vállaljuk ezért a szakismereteinkre igényt tartó társadalmi munkát, agrárklubok vezetését, a kertbarátok körében a szakmai tanácsadást és a politikai munkát is.

A termelés szervezettebb irányítása, a gépesítés fokozódása, a szakemberek számának növekedése már lehetővé teszi, hogy a gazdasági feladatok mellett több szabad időnk legyen a társadalmi feladatok elvégzésére, mint a korábbi években volt. A mai agrárszakemberek többsége e munkára igen alkalmas, mivel már a szocializmusban nevelkedett, s egyben a szocialista mezőgazdaság kialakítója is.

Hétéves munkám során azt tapasztaltam, hogy az agrárdiplomát sokan kevesebbnek tekintik, mint a jogi, orvosi vagy állatorvosi diplomát. Arról sem vagyok meggyőződve, hogy létszámunkhoz és gazdasági-politikai szerepünkhöz mérten fordítanak-e ránk olyan gondot, mint amennyire mi segíthetnénk nemcsak a gazdaságok fejlődését, de a falu szellemi arculatának formálását is.

Tisztelt kongresszus! Ezt a szakmát én nem véletlenül választottam. Már gyermekkoromban is gazdálkodó akartam lenni, pedig a mi szakmánk nem mondható nőies szakmának. Az agrármérnöknőt a termelés közvetlen irányításában még ma is csak nehezen ismerik el, többnyire fenntartással fogadják. Az igaz, hogy családunk, gyerekeink miatt nem vagyunk olyan „biztos" munkaerők, mint férfi kollégáink. De tehetünk mi róla, hogy a férfiakban a család, a háztartás segítése még nem vált általánossá?! Ezért van az, hogy sok friss diplomás agrármérnöknő, bár tele van igyekezettel és a termelésben akar dolgozni, néhány év múlva az íróasztal mellé kéri magát, mert belefárad, hogy örökké bizonyítania kell.

Mi, falusi asszonyok nagyon örülnénk annak is, ha gyorsabban közeledne a falu a városhoz a szolgáltatások, az ellátottság tekintetében. Szívesen vennénk, ha lenne közétkeztetés, Patyolat, Gelka, kölcsönző, bőséges választék konyhai félkész árukban – így könnyebb lenne a termelőmunkánk és bátrabban vállalhatnánk a versenyt férfi kollégáinkkal is.

Befejezésül megyénk mezőgazdaságáról szólok. Elmondhatom, hogy a legjobbak között van. Az 1974-es gazdasági évben őszi búzából

45,3 mázsát, kukoricából 47 mázsát termeltünk hektáronként megyei átlagban. A megye mezőgazdaságának eredményei is arra kötelezneknek bennünket agrár szakembereket, hogy a falu közéletében, a szocialista tudat kialakításában az eddigieknél hatékonyabban vegyünk részt.

Székely Gábor,

a szolnoki Szigligeti Színház igazgatója

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy ezen a fontos tanácskozáson, pártunk legmagasabb fórumán lehetőséget kaphattam egy vidéki színház képviseletében beszélni eredményeinkről, gondjainkról, szándékainkról, problémáinkról.

Az a tény, hogy Szolnok megye kommunistái érdemesnek és szükségesnek tartották, hogy küldöttként képviseljem őket pártunk XI. kongresszusán: megyénk megbecsülését jelenti számomra, és jelzi azt is, hogy a vidéki színházak előadásaikkal, eredményeikkel a magyar színházművészet szerves részeivé váltak. Színházunk és a legtöbb vidéki színház igyekszik olyan új, a mához szóló, a jelenünket tükröző, a jelen kérdéseire választ kereső, világnézetileg elkötelezett színházat létrehozni, amelyben szórakoztatnak és egyben formálják az új szocialista embert. Arra törekszünk, hogy ne eklektikusan, hanem gondolatiságában, ízlésében, színvonalában egységesen, megalkuvás nélkül fejezzük ki művészi elképzeléseinket. Keressük azokat a formákat, amelyekkel az eddiginél közvetlenebb kapcsolatot létesíthetünk közönségünkkel.

Az 1974–1975-ös évadban mutatott be színházunk először gyermekprodukciót azzal a nem titkolt szándékkal, hogy már a legkisebbek színházba járásával is a leendő felnőtt közönség igényessé és színházszeretővé válását készítsük elő. Az országban talán először teremtettük meg a szakmunkástanulók rendszeres színházba járásának lehetőségét, a szakmunkástanulók színházát.

Hazánkban az elmúlt 30 év alatt a lakosságnak közel 20 százaléka

lett színházbajáró. De nincsenek pontos adatok arról, hogy milyen rendszeresen járnak az emberek színházba. Úgy gondolom, hogy van még bőven lehetőség a közönségbázis szélesítésére.

Felszabadulásunk óta hazánkban eleve színház céljával új színházépület még nem készült. Nem azért, mintha nem lett volna rá szükség, vagy mert színházművészetünk még nem bizonyította kellőképpen, hogy feltétlenül szükség lenne új társulatokra, új színházi formák kikísérletezésére, és természetesen új színházi épületekre is. Mindez mégsem jelenti azt, hogy a mai magyar színház nem kapott megfelelő anyagi vagy politikai támogatást, de tény, hogy e lehetőségek birtokában tudatformáló, közművelő, szórakoztató jelentősége jóval nagyobb is lehetne.

Az új színházi szerveződések nem a meglevők helyett, hanem azok mellett, a közönség és a színház új kapcsolatának kialakítása érdekében is szükségessé váltak. Hiszen új közönségrétegek és korosztályok megnyerése is jelentős feladatuk lenne színházainknak.

Új szervezettségű színházakra van szükség. Új műhelyekre, amelyek segítségével nemcsak a magyar színházművészet léphet jelentősen előre, hanem általuk megvalósulhat pártunk művelődéspolitikája, a tudati és esztétikai nevelés, a munkásművelődés, az ifjúság művelődése éppen úgy, mint a szocialista gondolkodás alakítása, az emberek erkölcsi-ideológiai nevelése, a szocialista, kommunista ember megformálása.

A színház két és fél ezer éve társadalmi, ideológiai tudat- és erkölcsformáló erő. Többszörösen fontos a színház szerepe korunkban, amikor valóban a tömegek tudati és esztétikai nevelése, ezen belül a munkásműveltség fokozása vált elsődleges feladatunkká. Mi, színházi dolgozók azon leszünk, hogy ennek a feladatnak szocialista elkötelezettséggel eleget tegyünk.

Czinege Lajos

honvédelmi miniszter:

Tisztelt kongresszus! Küldött elvtársak! Kedves vendégeink!

A magyar néphadsereg pártszervezeteinek küldöttei, kommunistái, egész személyi állománya nevében tisztelettel köszöntöm pártunk XI. kongresszusát. A Központi Bizottság beszámolójával, a szervezeti szabályzat módosításával, a Központi Ellenőrző Bizottság jelentésével és a benyújtott határozattervezettel a néphadsereg küldöttei, kommunistái nevében egyetértek, azokat elfogadom. Mély megilletődöttséggel köszönjük a Központi Bizottság beszámolójában a hadsereg tevékenységére vonatkozó magas fokú értékelést.

A kongresszusi dokumentumoknak a nemzetközi helyzettel, honvédelmi politikánkkal foglalkozó részeit különös figyelemmel tanulmányoztuk, és büszkeséggel tölt el bennünket az a tudat, hogy ott vagyunk azoknak az erőknek a táborában, akik egyre eredményesebben akadályozzák meg a népellenes erőket céljaik valóra váltásában. Tudjuk és világosan látjuk, hogy a tőkés hatalmak, mindenekelőtt az Egyesült Államok, a NATO tagjai évről évre rendszeresen és jelentősen emelik katonai költségvetésüket, erőteljesen fejlesztik fegyveres erőiket, s új támadó fegyverrendszereket állítanak szolgálatba. Mindez arra kötelez bennünket, hogy magas fokú éberséget tanúsítsunk, következetesen folytassuk hazánk és a szocialista közösség védelmének erősítését szolgáló munkánkat.

Hazánk függetlenségének, népünk békéjének, társadalmi rendünk védelmének legfőbb garanciája szövetségünk felszabadítónkkal, igaz barátunkkal, a Szovjetunióval, a testvéri szocialista országokkal: az a tény, hogy tagjai vagyunk a Varsói Szerződés szövetségi rendszerének. Védelmi szövetségünk katonai szervezete, működési rendje tovább fejlődött és megszilárdult. A katonai vezető szervek maradéktalanul teljesítik feladataikat. Erőnket meghatványozza hadseregeink egységes elveken alapuló egyeztetett fejlesztése és közös felkészítése. Néphadseregünk, mint eddig, a jövőben is becsülettel teljesíti szövetségesi kötelezettségét.

Jelenthetem a kongresszusnak: az elmúlt négy évben néphadsere-

günk fejlesztését a Központi Bizottság határozata alapján a követelményekkel, országunk teherbíró képességével összhangban folytattuk. Néphadseregünk minden tekintetben erősebb lett, erkölcsi, politikai állapota szilárd, tisztikara érti, magáénak vallja, fenntartás és ingadozás nélkül végrehajtja pártunk politikáját. Katonafiataljaink döntő többsége átérzi a haza szolgálatának szükségességét és becsületesen helytáll.

A katonai vezetés alapja, az egyszemélyi parancsnoki rendszer maradéktalanul érvényesül. Hadseregünkben rend, magas fokú szervezettség van, országunk törvényeit, a parancsokat, a hadseregben érvényes szabályokat személyi állományunk betartja. Ez a jellemző, de sajnos, előfordul a fegyelem, a rend megsértése, esetenként a közhangulatot negatívan befolyásoló cselekmény is.

A törvények, a parancsok megsértőivel szemben törvényes rendelkezéseinknek megfelelően határozottan eljárunk; fellépünk a fegyelem minden megsértője ellen. A magas fokú öntudatra épülő fegyelem további szilárdítása érdekében alapvető feladatunkat abban látjuk, hogy tovább fokozzuk az eszmei, politikai nevelést, erősítsük a tiszti, tiszthelyettesi állomány, valamint a sorkatonák közötti elvtársi, bajtársi, emberi, érzelmi kapcsolatokat.

A hadsereg osztályjellegének erősítése érdekében szükséges, hogy néphadseregünk ezután is kellő számban megkapja a dolgozó osztályok felnövekvő nemzedéke, a magyar ifjúság legjobbjait katonai főiskoláinkra. Emellett számítunk arra, hogy pártunk határozatának megfelelően a termelőmunkában már tapasztalatokat szerzett, osztályöntudatos munkásokkal, valamint a párt-, az állami és a gazdasági élet különböző posztjain dolgozó vezetőkkel is erősíthetjük hivatásos állományunkat.

A pártunk programnyilatkozatában is megfogalmazott ama kötelezettségünknek, hogy a hadsereg fokozottabban vegyen részt az ifjúság nevelésében, a jövőben még magasabb színvonalon akarunk eleget tenni. Az eszmei, politikai, kulturális tennivalókon túl, folytatjuk azt a gyakorlatot, hogy azok, akiknél ez hiányzik, a kétéves katonai szolgálat alatt befejezzék az általános iskolát. Több mint 70 szakmában szakmunkásképzést folytatunk. Arra törekszünk, hogy tovább javítsuk a katonai szolgálat teljesítésének körülményeit.

Kedves elvtársak! Az elmúlt években tovább tökéletesedtek néphadseregünk szervezetei, magasabb színvonalra emelkedett harckészültsége; jelentős mennyiségű, korszerű harci technikát, fegyvert bocsátottunk a csapatok rendelkezésére. Néphadseregünk állománya lépést tart az általános követelményekkel, a technikai haladással, megbízhatóan uralja a gondjaira bízott korszerű, bonyolult eszközöket. A saját, illetve a szövetséges hadseregekkel együttműködésben végrehajtott bonyolult, nagyrészt éleslövészettel egybekötött gyakorlatokon csapataink megállják a helyüket. Mindez együttvéve biztosítja, hogy a magyar néphadsereg szövetségeseinkkel, valamint népköztársaságunk fegyveres erőivel és testületeivel szoros együttműködésben teljesítse magasztos feladatát.

A kongresszus színe előtt tiszta szívből mondok köszönetet azért a pótolhatatlan segítségért, amelyet néphadseregünk fejlesztésében és felkészítésében a Szovjetuniótól, a szovjet hadseregtől kapunk. Mély tisztelettel mondunk köszönetet pártunknak és dolgozó népünknek a szüntelen gondoskodásért, amely biztosítja mindazon feltételeket, amelyek a néphadsereg megtisztelő hivatásának ellátásához szükségesek.

A katonai szolgálat teljesítésével összefüggésben innen hívom fel társadalmunk figyelmét a hazának több katonafiút nevelő, sokgyermekes édesanyák iránti fokozottabb tisztelet és megbecsülés szükségességére, valamint a hadseregbe bevonuló nős fiatalok és családjaik megértő támogatására.

Népünknek tiszta szívből kívánjuk, hogy semmi se zavarja meg a fejlett szocialista társadalom felépítésére irányuló magasztos célkitűzések megvalósítását.

Dr. Bodnár Ferenc,

a Borsod megyei Pártbizottság első titkára.

Tisztelt pártkongresszus! Kedves elvtársak!

Borsod megyében a párt politikai célkitűzései, a munkásosztály, a társadalom érdekét szolgáló politikai gyakorlat nemcsak a kommunisták, hanem a pártonkívüliek, a munkások, a termelőszövetkezeti parasztok körében is cselekvő támogatásra találtak. Borsodban is megvalósultak a X. pártkongresszus határozatai. A megye társadalmi, gazdasági, ideológiai és kulturális életében erősödtek a szocialista vonások. Különösen szép sikereket eredményezett a kongresszusi és a jubileumi munkaverseny kibontakozása, amelynek motorjai mindenütt a szocialista brigádok voltak. Munkájuk, állásfoglalásuk kezdettől fogva túlmutatott a gazdasági eredményeken. Szocialista életünk olyan vonásai erősödtek, mint a közösség, a munkahely és a lakóhely iránti felelősségérzet és áldozatvállalás. Mindezek a szocialista életfelfogás, életmód térhódítását bizonyítják. Különösen szembetűnő a munkások öntudatának, politikai érettségének fejlődése, gazdagodása.

Két olyan gazdaságpolitikai kérdést érintek, amelyeknek a népgazdasági érdekekkel összhangban kiemelkedő jelentőséget tulajdonítunk Borsod megye jelene és jövője szempontjából.

Az egyik a beruházások – elsősorban a kiemelt nagyberuházások – problémája. Borsod megyében a beruházások összege a negyedik ötéves tervben eléri az 50 milliárd forintot. Borsod megye munkásosztálya nevében köszönetet mondok a Központi Bizottságnak és a kormánynak azért a nagyarányú iparfejlesztésért, ami Borsod megyében történt. A legnagyobb beruházásokra az iparban, ezen belül is a nehéziparban került sor. Tovább javult a beruházási munka színvonala, hatékonysága. A minden területre jellemző intenzív fejlődés elősegítette a termelés hatékonyságának növelését, az egyensúlyi helyzet javítását, a termelés és a fogyasztás jobb összhangját, és hozzájárult a dolgozók életszínvonalának emeléséhez is.

A beruházások eredményeként növekedett a termelőkapacitás, emelkedett a műszaki-technikai színvonal. Számos területen optimális nagyságú üzemméretek alakultak ki. Korszerűsödött a gyártmányszer-

kezet. A sikerekhez nagymértékben járult hozzá, hogy hatékonyabb lett a nemzetközi munkamegosztásban való részvételünk; elsősorban a Szovjetunióval, de a többi KGST-országgal is szélesedett gazdasági együttműködésünk.

Szívből kívánom és remélem, hogy a párt következő, XII. kongresszusán, a szakosodást, a kooperációt és a termelési együttműködést újabb, hasonló nagyszerű példákkal ünnepeljük, mint amilyen a leninvárosi olefinmű és a kalusi Vegyipari és Kohászati Kombinát között létrejött vegyipari együttműködés.

A megyében a tervidőszakban befejeződött, illetve befejeződik a kormány által kiemelt 11 nagyberuházás. Politikai munkánkban soha annyi energiát nem fordítottunk a beruházásokra, mint az utóbbi években. A dolgozó kollektívák odaadó, fegyelmezett munkával, nemegyszer áldozatvállalással, határidőre és jó minőségben készítettek el több létesítményt. Eredményeink ellenére mégis elégedetlenek vagyunk a beruházási munka hatékonyságával. A lehetőségeket nem mindig és nem mindenütt használjuk ki és használtuk ki megfelelően. Elsősorban a kormány által kiemelt nagyberuházásoknál és az állami lakásépítésnél volt az indokoltnál több gond. Ezek összefüggnek a politikai munka néhány fogyatékosságával is. Ezért mi vagyunk a felelősek. A legfőbb hibát azonban mégis abban látjuk, hogy a nagyberuházások jelentős részét nem megfelelően készítjük elő, a költségeket alátervezik, a műszaki tartalom pontatlan, a kiviteli tervek hibái miatt gyakoriak a tervmódosítások. Mindezek többletköltséget okoznak és gátolják a beruházás határidőre történő befejezését is.

Az illetékes ágazatoknak alaposabban, körültekintőbben és felelősségteljesebben kell a beruházási javaslatokat döntésre előkészíteniük. Javítani kell a tervezés színvonalát, realitását, és a megvalósításban a szervezettséget, az együttműködést, a fegyelmet. Csak így érhetjük el, hogy a jövőben ne csak az építés egyes szakaszaiban, hanem a kivitelezés egész ideje alatt megfelelő ütemben haladjon a munka.

Tisztelt kongresszus! A másik probléma a vaskohászattal kapcsolatos. A vaskohászat és az acélgyártás gondjai Borsod megyét közvetlenül érintik, hiszen hazánk acéltermelésének közel 60 százaléka a mi megyénk üzemeiből származik. A probléma lényege, hogy megnövekedett és állandóan növekszik iparunk, építőiparunk, mezőgazdasá-

gunk acéligénye; sőt az utóbbi időben a külkereskedelem igénye is nagyobb. Nyilvánvaló, hogy ez szilárdabb vaskohászati bázis megteremtését igényli.

Népgazdaságunk adottságai nem tették lehetővé a rendkívül eszközigényes vaskohászat valamennyi technológiai folyamatára kiterjedő fejlesztést. Az eddigi korszerűsítések tehát részben tovább fokozzák az acélgyártó és a feldolgozó ipar közötti feszültséget, mert most már a korszerű hengerművek megnövekedett igénye is jelentkezik.

Vita, és hosszú ideig sajnos csak vita folyt arról, hogy a hazai vaskohászatot fejlesszük-e vagy külföldről szerezzük be az acélt a hengerművek részére. Úgy gondolom, ezek jelenlegi problémáink gyökerei.

Az elmondottakból kitűnik az is, hogy hazánk, mint mindenben, a vaskohászatban is rá van utalva a szocialista integráció konkrét termelési kooperációt és szakosítást nyújtó lehetőségeire. E feladattal kapcsolatban minél előbb reális, de gyorsan megvalósítható fejlesztési programot kell kidolgozni vaskohászatunk számára, a sokféle – egyenként bizonyára megalapozott – megoldási javaslatból mielőbb kiválasztani azt, amely leghamarabb célhoz vezet. Addig is reálisan számot kell vetnünk azzal, hogy a belföldi acéligények kielégítése nem lesz zavartalan. De éppen azért, hogy ennek mértékét a lehető legminimálisabbra csökkenthessük, szükségesnek látom, hogy az irányító szervek – és ne maguk az érdekelt vállalatok – döntsék el: mikor és hol indokolt a hazai igények kielégítését előnyben részesíteni még az exportkötelezettséggel szemben is.

Tisztában vagyok vele, hogy e gondok megoldása nem könnyű feladat, meggyőződésem azonban, hogy sikeres megoldás esetén nemcsak gazdasági, hanem politikai szempontból is igen értékes eredményt érünk el.

Erich Honecker,

a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottságának első titkára:

Kedves Kádár elvtárs! Kedves elvtársnők és elvtársak!

Nagy öröm számomra, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusa küldötteinek, a szocialista Magyarország kommunistáinak, dolgozóinak átadhatom a Német Demokratikus Köztársaság kommunistái és népe harcos, testvéri üdvözletét.

Az önök pártkongresszusa olyan időben tanácskozik, amikor népeink rendkívül nagy jelentőségű eseménynek, a fasizmus alól a dicsőséges szovjet hadsereg által történt felszabadításuk 30. évfordulójának megünneplésére készülnek. Az a nagyszerű mérleg, amelyet az önök kongresszusa a Magyar Népköztársaság nemzeti ünnepének előestéjén megvonhat, meggyőzően tükrözi a szocializmus társadalmat megújító erejét, melynek Magyarországon is a Szovjetunió történelmi felszabadító tette nyitott utat.

Nagy érdeklődéssel hallgattuk a Központi Bizottság tartalmas és előremutató jelentését, amelyet Kádár János elvtárs terjesztett elő. A szocialista haladás eredményei, amelyeket ez a jelentés meggyőzően mutat be, megerősítik testvéri harci közösségünket a szocialista Magyarországgal és forradalmi élcsapatával, a Magyar Szocialista Munkáspárttal. A magyar kommunisták történelmi teljesítményei pártunk és népünk számára elválaszthatatlanok barátunknak és harcostársunknak, Kádár Jánosnak, a kipróbált marxista–leninistának és kimagasló internacionalistának az érdemeitől.

XI. kongresszusuk tanácskozásai szemléletes képet nyújtanak a magyar munkásosztály, a magyar nép hatalmas alkotó munkájáról, öntudatáról, szorgalmáról és tudásáról. Erről tanúskodnak a szocializmus anyagi-műszaki alapja kiszélesítésének, a népgazdaság hatékonysága emelésének és a lakosság anyagi és kulturális életszínvonala állandó javításának kiemelkedő eredményei a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa óta eltelt években.

Eredményeik, kedves elvtársnők és elvtársak, nagy örömmel töltenek el bennünket. A kongresszus elé terjesztett határozati javaslat és a programtervezet a fejlett szocialista társadalom építésének jelentős

történelmi szakaszát jelzi és jelöli ki a Magyar Népköztársaságban. A XI. kongresszusuk előkészítése, a tárgyszerű és konstruktív véleménycsere a magyar kommunisták e legmagasabb fórumán mutatja a lendületet, amellyel a magyar munkásosztály – marxista–leninista élcsapata vezetésével, a többi dolgozó osztállyal és réteggel együtt – új feladatok megoldásához kezd. Ehhez szívből sikert kívánunk önöknek!

Kedves magyar elvtársak! Egész politikai tevékenységünk arra irányul, hogy erősítsük a szocialista államok közösségét és minden tekintetben tökéletesítsük a Varsói Szerződés és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa szervezetét, valamint testvéri országaink együttműködésének egyéb formáit. Ez a legfontosabb záloga annak, hogy felépítsük a szocializmust és a kommunizmust. Ezzel egyidejűleg létrejönnek a feltételek a nemzetközi erőviszonyok további eltolódásához a szocializmus és a béke javára.

Nagy örömmel állapíthatjuk meg, hogy a Német Szocialista Egységpártot és a Magyar Szocialista Munkáspártot, államainkat és népeinket a barátság szilárd, megbonthatatlan szálai fűzik össze. Kapcsolataink szilárd alapját képezik a marxizmus–leninizmus közös tanításai, az azonos célok és feladatok. Céltudatosan hasznosítjuk a német és a magyar kommunisták gazdag forradalmi hagyományait a fasizmus és a háború ellen, a szocializmus ügyének győzelméért vívott közös harcban. A Német Szocialista Egységpárt VIII. kongresszusa és a Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa óta pártjaink és államaink kapcsolatai minőségileg új szintre emelkedtek. Az intenzív együttműködés gazdasági és tudományos téren, az egyre növekvő árucsere, mindenekelőtt a fokozódó együttműködés a termelés és a kutatás terén, országaink, valamint az egész szocialista közösség gazdasági potenciáljának erősítését szolgálja.

Ez a testvéri együttműködés elősegíti, hogy népeink kölcsönösen jobban megismerjék egymást. Szocialista országaink közeledésének történelmi útját következetesen folytatni kívánjuk. Ebben a folyamatban egyre jobban kibontakoznak a szocialista államok közösségéhez tartozó országok hasonló szocialista vonásai, összefogásunk a kommunizmusért és a világbékéért folytatott harc élcsapata, a Szovjetunió körül, egyre szilárdabbá válik.

A Német Szocialista Egységpárt most lép legközelebbi kongresszusa előkészítésének szakaszába. A mi mérlegünk is pozitív. Megállapíthatjuk, hogy a Német Szocialista Egységpárt VIII. kongresszusa a Német Demokratikus Köztársaságban új szakaszt nyitott a fejlett szocialista társadalom felépítésében. Jelentősen erősödött a fejlett szocialista társadalom anyagi-műszaki bázisa. Tervszerűen tovább emelkedett népünk anyagi és kulturális életszínvonala.

Kedves küldött elvtársak! A szocializmus történelmi vívmányai mélyrehatóan befolyásolják a nemzetközi fejlődés menetét. E befolyásról tanúskodnak különösen a Szovjetunió Kommunista Pártja XXIV. kongresszusa békeprogramja alapján összehangolt szocialista külpolitika jelentős sikerei.

Béke, biztonság és a világ minden népének szabad fejlődése – ezzel a haladó és humanista jelszóval fejezte ki Leonyid Iljics Brezsnyev elvtárs, a Szovjetunió Kommunista Pártja lenini békepolitikájának nagy harcosa, itt, az önök XI. kongresszusán, közös harcunk értelmét és célját az elkövetkező szakaszra. Ezért fejti ki teljes erejét a békeszerető emberiség!

Az európai helyzet egységesebbé válása szemszögéből döntő az olyan szerződések és kötelezettségvállalások rendszerének megteremtése, amelynek lelkiismeretes megtartása szilárd alapot teremt kontinensünk tartós békéjéhez. Mint ismeretes, a Német Demokratikus Köztársaság konstruktívan hozzájárult ehhez. A jövőben is ezt fogja tenni. Teljes mértékben osztjuk véleményüket, hogy kudarcra vannak ítélve mindazok a kísérletek, amelyekkel újból fel akarják támasztani a hidegháború idejéből származó, rég csődöt mondott doktrínákat és mesterkedéseket.

Az európai biztonsági és együttműködési konferenciának nagy jelentőséget tulajdonítunk. A népek joggal várják a konferencia közeli sikeres befejezését a legmagasabb szinten. A hozzájárulás ehhez éppen Európa népeinek a fasizmustól való felszabadítása utáni 30. évben nagy politikai-erkölcsi kötelesség.

Mi, kommunisták, nagyon is jól tudjuk, hogy a béke biztosításában a sikerek nem hullanak ölünkbe, még sok akadályt kell leküzdenünk. Az enyhülés legkülönbözőbb árnyalatú ellenzői még nem tették le a fegyvert. Az enyhülés ellenzésében közös platformra kerülnek a hideg-

háborút visszasírók a pekingi vezetőkkel, akik a Szovjetunió és a többi szocialista ország békepolitikája ellen mind nyíltabban és ellenségesebben folytatják mesterkedéseiket.

A nemzetközi enyhülés megszilárdításában és elmélyítésében valamennyi antiimperialista erő szoros együttműködését tekintjük a további sikerek döntő feltételének. Az elmúlt esztendő eseményei meggyőzően bizonyították, hogy az antiimperialista erők harca annál eredményesebb, minél egységesebben és kezdeményezőbben cselekszenek a kommunista és munkáspártok a marxizmus–leninizmus és a proletár internacionalizmus alapján. Fontos szakasz lesz ezen az úton az európai kommunista és munkáspártok konferenciája, amelynek előkészítése sikeresen megkezdődött. Igen megtisztelő kötelezettségünknek tekintjük, hogy a Német Demokratikus Köztársaság fővárosa lesz e nagy jelentőségű konferencia színhelye.

A Német Szocialista Egységpárt osztja a testvérpártok véleményét, hogy most már megértek a feltételek valamennyi kommunista és munkáspárt új nemzetközi tanácskozásának előkészítésére.

Kedves elvtársnők és elvtársak! Végezetül engedjék meg, hogy minden magyar kommunistának, a Magyar Népköztársaság minden dolgozójának szívből kívánjak újabb sikereket a fejlett szocialista társadalom építésében, a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusa határozatainak végrehajtásában.

Éljen a Német Szocialista Egységpárt és a Magyar Szocialista Munkáspárt, a Német Demokratikus Köztársaság és a Magyar Népköztársaság szoros barátsága és testvéri szövetsége!

Erősödjék szocialista államközösségünk és annak fő ereje, a Szovjetunió!

Éljen a marxizmus–leninizmus!

Éljen a békéért és a szocializmusért vívott harc!

Gáspár Sándor,

a Politikai Bizottság tagja, a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkára:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A szakszervezetek egyetértenek a Központi Bizottság beszámolójával, a kongresszus elé terjesztett dokumentumokkal, a bennük megfogalmazott célokkal és törekvésekkel. A dolgozók magukénak érzik azt a törekvést, amely pártunk tevékenységét jellemzi: erőnkhöz mérten mindig lépjünk előbbre céljaink megvalósításában és gondjaink csökkentésében.

A mi pártunk politikája marxista–leninista politika, amely kifejezi a munkásosztály, a parasztság, az értelmiség, egész népünk érdekeit; kifejezi a munkásosztály eszméinek megvalósulását hazánkban. Éppen ezért meggyőződésem, hogy a kongresszus, miután megvitatta a beszámolót és a dokumentumokat, elfogadja és határozattá emeli őket.

Joggal vagyunk büszkék arra, hogy pártunk politikája hosszú idő óta töretlen. Ez mélységesen igaz. De amikor azt mondjuk, hogy töretlen, ez nem azt jelenti, hogy változatlan. Egy marxista–leninista párt politikája soha nem lehet merev. Annak mindig az igények kielégítéséhez, a nagy feladatok megoldásához kell igazodnia. A mi pártunk politikájának az alapelvei – ha szabad így mondanom: állandó elemei – változatlanok és azok is maradnak. Ilyen alapelvek: a munkásosztály, a párt vezető szerepe; a tervszerűség a népgazdaságban; a proletár internacionalizmus. Más a helyzet a változó elemekkel, a politikánk megvalósítását szolgáló eszközökkel és módszerekkel, mert egy forradalmi pártot az is jellemez, hogy politikáját mindenkor tökéletesíti, csiszolja, a helyzethez igazítja. Ezt tette a Központi Bizottság 1972 és 1973 novemberében, majd 1974 márciusában, amikor az ismert kérdéseket megvitatta, és a szükséges intézkedéseket megtette. A stabilitás és a dinamizmus tehát egyidőben és egyszerre jellemzi pártunk politikáját.

Ebből az is következik, hogy szüntelenül keresni kell az újat és a tökéletesebb megoldási módokat, eszközöket, módszereket. Ez természetesen vitával, véleménykülönbséggel is jár. Ez azt az igényt is

jelenti, hogy meggyőzéssel tudjuk elfogadtatni pártunk politikáját, de el tudjuk fogadni mások véleményét és javaslatait is, ha azok feladataink még jobb megvalósítását szolgálják.

Gazdaságpolitikánk fő törekvései is változatlanok. Alapvető célunk a termelőerők tervszerű fejlesztése, hogy növekedjék hazánk gazdasági ereje, s így mindinkább ki tudjuk elégíteni népünk növekvő igényeit. A helyes gazdaságpolitika megvalósítását szolgáló elemek viszont változtak és változni fognak a jövőben is.

Néhány éve erőteljesen törekszünk a központi irányítás és a helyi önállóság kombinációjából a tervgazdálkodáson alapuló még hatékonyabb irányítás kialakítására. Az előrehaladás e tekintetben sem kevés. Gazdaságpolitikai céljaink megvalósításának alapja és feltétele a jövőben is a tervgazdálkodás állandó erősítése és fejlesztése, párhuzamosan a helyi önállóság és kezdeményezés, valamint a felelősségérzet egyidejű kibontakoztatásával. Ezen az úton kell haladnunk tovább, hogy terveink még reálisabbak legyenek, a népgazdaságot még teljesebben átfogják és a szocialista integráció keretében még összehangoltabbak legyenek. Ez nyújt biztonságot mind a népgazdaságnak, mind az egyes vállalatoknak.

A tervek hatékonyabb megvalósítása érdekében módosítottuk a gazdasági szabályozás számos elemét. E módosításokat az élet igényelte. Különösen jelentősnek tartják a szakszervezetek a vállalati nyereség és a bérek kapcsolatára, valamint az árakra vonatkozó szabályozás módosítását.

Változatlan az az alapelvünk, hogy az élet minden területén a társadalmi érdek az elsődleges; erről már több szó esett a vitában. Ugyanakkor számolnunk kell a csoport- és az egyéni érdekkel is; ezek egyeztetése a társadalmi érdekkel politikai feladat. Ebben szerepük van a pártszervezeteknek, a szakszervezeteknek: még hatékonyabb felvilágosító munkával kell előbbre vinni e tekintetben is elveink megvalósítását.

Kedves elvtársak! Jól ismert előttünk, hogy a szocialista elosztás alapelvei egyre jobban érvényesülnek. De nyilvánvaló, hogy ezt is tovább kell tökéletesíteni. A két kongresszus között a népgazdaság fejlődésével egyidőben növekedett a lakosság, a munkásosztály életszínvonala. Növekedtek a jövedelmek, emelkedett a reálkereset, fel-

épült több mint 400 000 lakás. Ez és sok más tény kétségtelen bizonyítéka eredményes munkánknak, jóllehet ez a folyamat sem volt ellentmondásmentes.

A jövőben is azt az utat kell járnunk, hogy rendszeresen emelkedjék a munkásosztály életszínvonala. Változatlanul nagy figyelmet kell fordítanunk a nagyipari munkások életszínvonalának alakulására.

Történelmileg jelentős feladatot oldottunk meg azzal, hogy kiegyenlítődött a két alapvető osztály, a munkásosztály és a parasztság reáljövedelme. A jövőben is törekszünk arra, hogy a munkásosztály életszínvonalának alakulása legyen az az alap, amelyhez mérjük és alakítjuk a szövetkezeti parasztság és a társadalom más rétegeinek jövedelmi arányait.

Elveinknek megfelelően, következetesebben kell érvényesíteni a munka szerinti elosztást, bérpolitikánk tervszerűségét, mert ez felel meg a társadalmi és az egyéni igazságérzetnek is. Ezzel elérhetjük, hogy mindenki jobban számolhasson jövedelmének alakulásával. A munka szerinti helyes elosztás ugyanakkor mindenkit arra is ösztönözhet, hogy a magasabb kereset érdekében növelje szakképzettségét. Adjon többet a társadalomnak, hogy többet is kaphasson tőle. Ezt a célt szolgálja a munkabértáblázat is.

Az árképzés, az árpolitika gazdaságpolitikánknak és életszínvonalpolitikánknak szerves része. Változatlan az a törekvésünk, hogy az árpolitikának a népgazdaság dinamikus fejlődését, hazánk gazdasági erejének növekedését kell szolgálnia. Tudomásul kell vennünk, hogy hazánkban nemcsak a termelői, de a fogyasztói árak is változhatnak. Ennek mértékével és az életszínvonalra gyakorolt hatásával általában is, részleteiben is még gondosabban kell számolnunk.

Úgy véljük, hogy az árváltozásokat a közgazdasági lehetőségek határáig erős korlátok között kell tartanunk, és erélyesen ellenőriznünk kell. Tapasztalatok alapján mérlegelnünk kell majd azt is, megvan-e minden feltétele korábbi árpolitikai elgondolásaink valóra váltásának. Olyan árpolitikát kell kialakítanunk, amely sohasem zavarja, hanem mindig segíti gazdaságpolitikai törekvéseink megvalósítását, életszínvonal-politikánk alapvető céljainak elérését.

Tisztelt kongresszus! A szocialista társadalom nemcsak arra vállalkozott, hogy kielégítse a dolgozók anyagi igényeit. A mi társadalmunk

és életünk ennél sokkal több, tartalmasabb, színesebb. De ma már éppen a társadalmi fejlődés eddig elért színvonala és az életszínvonal általános növekedése teszi lehetővé, hogy növekednek az igények és a lehetőségek is a művelődés kiterjesztésére, a szocialista demokrácia széles körű érvényesítésére, a szocialista emberi kapcsolatok sokoldalú erősítésére – tehát a szocialista életmódra, egész életünk szocialista kibontakozására.

A társadalom igényli – különösen a dolgozók legaktívabb, legműveltebb tömege – és megelégedéssel fogadja, hogy a párt egyre nagyobb figyelmet fordít a szocialista tudat formálására, az eszméinktől idegen nézetek, törekvések és magatartások okainak feltárására, leküzdésére, kulturális életünk fejlesztésére.

Az elmúlt években a párt nemegyszer hangsúlyozta, hogy a „kultúra nem áru". Tapasztalataink viszont azt mutatják, hogy ennek az alapelvnek nem mindig tudtunk maradéktalanul érvényt szerezni. A színház, a film, a könyvkiadás és a kultúra más területein ezért ma is sok a vitatható, szocialista elveinket, nevelési céljainkat nem, vagy nem megfelelően szolgáló mű.

Kulturális életünkben továbbra is a legfontosabb feladatok között kell számon tartanunk a munkásosztály műveltségének fejlesztését. Senki sem vitatja ennek pozitív hatását a társadalom egészére, megvalósításáért azonban még sokat kell tennünk. A szakszervezetekre is nagy feladat hárul ebben a munkában. Annál is inkább, mert a dolgozók szocialista szellemű nevelése nélkül sem gazdasági feladatainkat, sem a demokratizmus fejlesztését, és a tartalmasabb emberi életet sem tudjuk megvalósítani. A szakszervezetek ez irányú tevékenysége a munkahelyeken folyik, a dolgozókat nevelik a jobb és hatékonyabb munkára, jogaik érvényesítésére és kötelességeik teljesítésére, a társadalmi munkában való felelősségteljes részvételre.

A munkásosztály meghonosította, életünk részévé tette jellemző, nemes tulajdonságait: a közösséget szolgáló áldozatkész aktivitást, a szocialista munkaverseny- és a brigádmozgalom széles körű kibontakoztatását, az önművelés igényét, az öntudatos emberré válás meganynyi útjelző eredményét. De a szocialista közgondolkodás fejlődését ma még fékezi, hogy a szükségesnél és a lehetségesnél kevesebbet tettünk a szocialista brigádokat jellemző pozitív szokások, tulajdonságok el-

terjesztéséért. Mindennapjainkban még mindig nincs eléggé középpontba állítva a jól dolgozó, tanuló, a közösségért legtöbbet cselekvő munkások és kollektívák megbecsülése.

A politikai és a társadalmi életben erősödik a folyamat a munkásosztály társadalmi szerepének és tekintélyének növelésére. Úgy véljük, hogy ez még nem mondható el az irodalmi és a művészeti közéletről, pontosabban a születő alkotásokról. Még mindig nem vívta ki polgárjogát a mai munkásélet művészi ihletettségű megismerésének és ábrázolásának igénye. Ennek az állapotnak a megváltoztatása körültekintő, tapintatos, de következetes osztályszemléletű művelődéspolitikai gyakorlatot igényel.

Szocialista fejlődésünk jelentős kérdései közé tartozik a művészek alkotói szabadságának biztosítása. Ennek hangsúlyozását most is fontosnak tartjuk – de csak a szocialista elkötelezettségen belül és annak keretei között. Úgy érezzük, hogy még vitákban sem szabad megengedni az alkotói szabadság és az elkötelezettség fogalmának kettéválasztását; a gyakorlatban, tehát a kultúra irányításában, támogatásában pedig még kevésbé.

Elvtársak! Ahhoz, hogy a következő években feladatainkat megoldjuk, terveinket valóra váltsuk, biztosítani kell a végrehajtás feltételeit. Csak így tudjuk pártunk politikáját érvényesíteni. Köztudomású, hogy egyes területeken nem érvényesült kielégítően sem a központi akarat, sem a helyi szervek önállósága. Azt is a tapasztalat bizonyítja, hogy a párt általában időben figyelt fel és figyelmeztetett a keletkezett ellentmondásokra, a végrehajtásra hivatott szervek döntései és intézkedései azonban sokszor az indokoltnál később születtek meg. Ezért helyes pártunknak az a törekvése, hogy még szigorúbban megköveteli a határozatok egységes értelmezését, és végrehajtásukban az egységes cselekvést.

A pártnak az a hivatása, hogy kialakítsa a politikát. A végrehajtásért az illetékes állami és társadalmi szervek, a különböző szinten dolgozó emberek a felelősek. A párt hivatása viszont az is, hogy a végrehajtás folyamatában minden erőt és eszközt összefogjon, irányítson és ellenőrizzen.

Ha az állami és a társadalmi szervek nem azt teszik, amit az adott szerv léte és hivatása indokol – tehát a politikai döntések realizálását –,

akkor zavar támadhat a társadalom életének rendszerében. Meggyőződésem, hogy tovább lehet és tovább kell növelni a proletárdiktatúra rendszerében helyet foglaló állami és társadalmi szervezetek önállóságát, de a felelősségét is. Ezzel egyidejűleg a pártnak még jobban, még következetesebben kell ellenőriznie a társadalmi folyamatokat és azt, hogy az arra illetékes szervek hogyan töltik be hivatásukat.

Kedves elvtársak! Életünk alakulása mindig szorosan összefüggött és összefügg a Szovjetunióval és a többi testvéri szocialista országgal. A magyar munkások érzéseiben együvé tartozik, közös üggyé válik feladataink végrehajtása, eredményeink öröme, népeink sorsa. Holnapi sikereinknek ezért is feltétele az országaink közötti kapcsolatok gazdagítása, elmélyítése.

A szocialista életünket, pártunk politikáját meghatározó elvek sorában az egyik legfontosabb és legtisztább alapelv az internacionalizmus, a Szovjetunióhoz, a szocialista országokhoz fűződő testvéri viszonyunk. Ez így volt a felszabadulás óta eltelt 30 év alatt, sőt pártunk megszületése óta. Nem is fogunk ezen változtatni soha. A Szovjetunióhoz fűződő viszonyunk tisztasága fémjelzi egész politikánk tisztaságát. A mi pártunk soha nem cselekedett, és nem is fog más módon cselekedni, akár a gazdasági kapcsolatokról, akár a külpolitikáról, akár a dolgozók internacionalista neveléséről legyen is szó.

Munkásosztályunkat, szakszervezeti mozgalmunkat az internacionalizmus magasztos eszméi hatják át a nemzetközi munkásosztály ügyének és céljainak megvalósításáért folyó világméretű harcban. A szolidaritásnak és az összefogásnak új, kedvezőbb feltételei bontakoznak ki világ- és európai méretekben egyaránt. A nemzetközi enyhülésért vívott harc sikerei, a szocializmus vonzereje, a dolgozó emberek társadalmi ügyéért érzett felelősségtudat növekedése kaput nyit a munkásszervezetek, a különböző irányzatú szakszervezetek közeledése, párbeszéde és együttműködése előtt is. A közös cselekvésre irányuló törekvések megvalósításának új szakaszába léptünk kontinensünkön. Több mint negyedszázadon át tartó szembenállás után, a tarthatatlan helyzet kölcsönös felismerése nyomán Európa szakszervezetei kinyilvánították készségüket a munkásosztály ügyéért folyó harc együttes vállalására. A magyar munkásosztály, a magyar szakszervezeti mozgalom aktív, cselekvő részese a nemzetközi, az európai

szakszervezeti mozgalom fejlődésében bekövetkezett változásoknak. A testvéri szovjet szakszervezetekhez, a testvéri szocialista országok szakszervezeteihez fűződő szoros kapcsolatai útján kiveszi a részét abból a harcból, amely bizton elvezet a nemzetközi munkásosztály érdekeinek közös és tartós védelméhez, társadalmi igényeinek kielégítéséhez.

Elvtársak! Nagy célunk elérésének, a fejlett szocialista társadalom felépítésének sok feltétele van. Ezek közül az egyik: a munkahelyi demokrácia széles körű kibontakoztatása. A szocialista demokrácia fejlesztését a munkahelyeken sem lehet elvonatkoztatni a társadalom egészének előrehaladásától. Továbblépni csak eddigi eredményeinkre támaszkodva lehet. Ne becsüljük le ezeket, már csak azért sem, mert eredményeinket nemzetközileg is elismerik. Egyre inkább rendelkezünk a munkahelyi demokrácia fejlesztéséhez szükséges objektív feltételekkel: politikánk nyílt és világos, mindenki számára érthetően szolgálja népünk érdekeit.

A dolgozók aktivitásának, az üzemi demokrácia érvényesülésének nagy szerepe volt, van és mindinkább lesz a szocialista társadalom építésében. Mindenkinek – vezetőnek és beosztottnak egyaránt – éreznie és értenie kell, hogy a szocialista társadalom építésében pótolhatatlan, a szó legmélyebb értelmében nélkülözhetetlen a tömegek politikai, termelési és társadalmi aktivitása. Ez a mi rendszerünk egyik leglényegesebb vonása.

A munkáshatalom erősítését, terveinket vaskövetkezetességgel akarjuk végrehajtani. Ehhez rendszerünk a gazdasági vezetők kezébe adta az egyszemélyi felelős vezetés nagyon fontos eszközét. De a mi rendszerünkben ez önmagában – ha nem párosul a dolgozók aktivitásával, kezdeményezőkészségével, egyetértésével, meggyőződésből eredő hitével és cselekedetével – kevés ahhoz, hogy elérjük nagy céljainkat. A vezetőt – legyen az bármilyen beosztásban – a saját tapasztalatai győzhetik meg erről, ha csak nem hiszi önmagáról, hogy ő az, aki zsebében hordja a bölcsek kövét. Politikailag és szakmailag képzett vezetőnek nem kell állandóan magyarázni azt, hogy demokratikusan vezessen. Tudja, hogy ez ugyan nehezebb, sokszor időigényesebb, de feltétlenül eredményesebb. És jól érti, hogy minél szélesebb a döntések előkészítése során a munkahelyi demokrácia, annál biztosabb,

hogy jól döntenek és a helyes határozatokat a legjobb hatásfokkal hajtják végre.

A munkahelyi demokráciát senkinek sem szabad a beosztás oldaláról megközelítenie. Egymás véleményét megismerve és tiszteletben tartva kell annak érvényesülnie. Csak így lehet igazán demokratikusan vezetni. Csak ez felel meg a szocialista elveknek, ez teremt még jobb feltételeket a munkásosztály ügyének közös szolgálatához.

Egyértelműen és határozottan kell újra és újra hangsúlyozni, hogy a mi vállalataink vezetése nem egyszerűen gazdasági, hanem fontos politikai feladat is. Ezért a vállalati vezetők munkájának szerves és különválaszthatatlan része a munkahelyi demokrácia érvényesítése. Nem lehet a munkanap jó részében csak gazdasági, üzemi kérdésekkel foglalkozni és napközben egy órácskát arra fordítani, hogy adjuk meg a demokráciának is, ami neki jár. A demokrácia: demokrácia az előkészítésben és fegyelem a végrehajtásban. Sokszor hangoztatott szabálya ez az üzemi életnek; a kettő elválaszthatatlan egymástól.

Ide kívánkozik még egy megjegyzés. Közismert, hogy az üzemi demokrácia gyakorlásában fontos szerepet játszanak az intézményesített fórumok, a termelési tanácskozások, a brigádértekezletek, a munkásgyűlések. De helytelen lenne, ha az üzemi demokráciát valamiféle ünneplőruhának tekintenénk, amelyet csak a fórumokon, gyűléseken kell viselni, a szürke hétköznapokon pedig el lehet süllyeszteni a ruhásszekrénybe. Az üzemi demokrácia nem formai aktus, nem egyenlő az alkalmanként megtartott tanácskozásokkal. Nem túlzás, ha azt mondjuk, hogy a szocialista vezetés egyik legfontosabb eleme, amelynek a dolgozókkal, a munkásemberekkel való mindennapi kapcsolatban kell érvényesülnie.

A dolgozóknál jobban senki sem ismeri azt, hogy a saját területükön mit lehetne még tenni a munkaszervezés tökéletesítéséért, a minőség javításáért. Az ilyen embertől azt kívánni, hogy csukja be a szemét, ne lásson, ne gondolkodjon és főleg hallgasson ezekről a kérdésekről, s ne követelje e tekintetben is a feltételek szüntelen javítását – ellenkeznék az elveinkkel.

Biztosítanunk kell a munkahelyi demokrácia gyakorlatának rendszeres, sokoldalú érvényesülését. El kell érni, hogy minden dolgozó,

de elsősorban az állami és a gazdasági vezetők felismerjék ebben a folyamatban saját szerepüket, jogaikat és kötelességeiket.

A munkahelyi demokrácia eszköz arra is, hogy a munkáshatalomban soha senkit ne érhessen igazságtalanság, méltánytalanság. Nem lehet, hogy a mi rendszerünkben valakinek csak azért legyen igaza, mert magasabb a rangja. Nem lehet megbékélni azzal, hogy 1974-ben a munkaügyi döntőbizottságok mintegy százezer ügyet tárgyaltak, amelyek nagyobb részében kiderült, hogy a dolgozóknak volt igazuk. Ez arra figyelmeztet bennünket, hogy a dolgozók ügyeit helyenként – enyhén szólva – felelőtlenül intézik. Ha a munkások, a dolgozók ügyét mindenütt úgy intéznék, ahogyan azt a mi rendszerünkben ma már el lehet várni, és ha a munkahelyi demokrácia mindenütt kielégítően érvényesülne, akkor a sérelmek nagyobb részének el sem kellene jutnia a döntőbizottságokig. Az üzemi párt- és szakszervezeti szerveknek, nem utolsósorban pedig a gazdasági vezetőknek érdemes volna megnézniük, hogy mi a helyzet náluk e tekintetben.

Kedves elvtársak! Törvényeink a dolgozó emberek jogainak képviseletét – nagyon fontos kérdésekben – a választott szakszervezeti testületekre ruházták. Ezt a tevékenységet a szakszervezetek egyre jobban végzik, és ez a munkájuk nem csak a törvényes jogot jelenti, amellyel vagy élnek, vagy nem. Ezek a szakszervezeti jogok a dolgozók jogai. Ezért a szakszervezeti testületeknek kötelességük élni e jogaikkal, különben a dolgozókat fosztják meg annak lehetőségétől, hogy érvényesítsék a szocialista törvényeinkben lefektetett jogaikat. Éppen ezért még inkább meg kell követelni az állami és a gazdasági vezetőktől a szakszervezeti jogok tiszteletben tartását, és a pártszervezeteknek még következetesebben kell számon kérniük a szakszervezetekben dolgozó kommunistáktól e kötelességük maradéktalan teljesítését.

Gondunk az is, hogy még nem mindenütt sikerült megértetni: egy kollektíván belül a közösség felelős az egyes emberért, annak fegyelméért, politikai, gazdasági és szakmai műveltségének fejlesztéséért, emberi magatartásáért. A társadalom egyedekből áll. Egy társadalom milyenségét az egyének összegezett magatartása határozza meg. Ha az egyén magatartása nem megfelelő, azt megérzi a munkahelyi kollektíva, de megérzi a legnagyobb kollektíva, az egész társadalom is.

Az egyének hozzájárulása nélkül nem lehet megfelelő közösségi légkört teremteni és tartósan sikereket elérni a munkában és az emberek formálásában.

Miről van itt szó társadalmi szinten? Arról, hogy a mi pártunk politikája nem személyeké, hanem a munkásosztályé, és ez a politika szilárd elvi alapokon nyugszik. Meghatározó alapelvünk, hogy egy forradalmi párt csak úgy tudja elfogadtatni politikáját a tömegekkel, ha e politika kialakításában és végrehajtásában a dolgozók részvételére és reális igényeire támaszkodik, ha figyelembe veszi véleményüket. Ez a szocialista demokrácia egyik legfontosabb oldala. Ez a munkahelyen azt is jelenti, hogy a dolgozók vegyenek részt saját sorsuk formálásában. Szocialista fejlődésünk jelen időszakában már megérett a helyzet arra, hogy a munkahelyeken, a vállalatoknál, a falun és a városban, a helyi és az országos tennivalókat, minden kis és nagy kérdést közüggyé tegyünk, együtt alakítsuk ki és valósítsuk meg.

A szocialista értékek általánossá tételében nagyon mélyen összefügg és találkozik a társadalom és az egyének érdeke. A gazdasági és a politikai vezetés szerves részévé kell tenni, hogy a hétköznapokon, az élet folyamatában meglássuk és megláttassuk minden ilyenfajta törekvésben a szocialista értékek hordozóját, kifejezőjét. Mindenkinek feladata támogatni, ösztönözni, megbecsülni mindazt, ami értékeink létrehozásában, terjesztésében előbbre visz.

A demokráciával kapcsolatban hangsúlyozni szeretném, hogy a munkásosztály hatalma nem különböző szervek vagy intézmények hatalma. A munkahelyi demokrácia érvényesülésében is kifejezésre jut, hogy a nép hatalmáról van szó; arról, hogy együtt kell terveznünk, együtt kell cselekednünk; a mi rendszerünktől és pártunktól idegen az, hogy ne vegye figyelembe azoknak az igényeit és vágyait, akiket képvisel, akiket vezetnie kell.

Tisztelt kongresszus! A szakszervezetek – mint a dolgozók legszélesebb és szervezetileg önálló, de politikailag elkötelezett tömegszervezetei – a munkások, az értelmiségiek, az alkalmazottak millióit tömörítik soraikban. Ezért képesek és alkalmasak arra, hogy mozgósítsanak a szocialista építőmunkában megoldásra váró feladatokra, segítsék a munkáshatalom erősítését, gazdasági céljaink megvalósí-

tását. Segítsék védeni a társadalom és a dolgozók egyéni érdekeit, és egész tevékenységükkel alakítsák, formálják a dolgozók politikai, erkölcsi, kulturális arculatát, neveljék őket kötelességeik teljesítésére és jogaik érvényesítésére. Ahhoz, hogy mindezt – és egyéb fontos feladataikat, amelyek a szakszervezetekre hivatásuk szerint várnak – hatékonyabban végezzék mint a múltban, megvannak és állandóan javulnak a lehetőségek és a feltételek.

Pártunk a szocialista társadalom építésének előrehaladásával egyre fokozottabban támaszkodik a szakszervezetekre, és mind többet vár tőlük hivatásuk teljesítése, a társadalom fejlődése érdekében. A szakszervezeti mozgalom nemcsak közvetíti a dolgozók észrevételeit, jelzéseit a párt politikájának végrehajtásáról, hanem cselekvő módon részt vesz e politika egészének és részleteinek kialakításában és végrehajtásában.

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a párt szakszervezeti politikája a munkásosztály osztálytörekvéseiből indul ki. Abból a lenini tanításból, hogy a „szakszervezeti kérdés" a szocializmus építésének körülményei között nem szakszervezeti ügy; annál sokkal több. A szakszervezetek eredményes tevékenysége napi és távlati értelemben egyaránt fontos feltétele a szocialista társadalom építésének, a munkáshatalom erősítésének. Ezért tökéletesíti a párt a szakszervezetek irányításának módszereit, növeli önállóságukat, és javítja működésük más fontos feltételeit is.

Kedves elvtársak! A szabadságunk születése óta eltelt három évtizedben egészében is, részleteiben is más lett a mi társadalmunk. Minőségében más. Lehet és kell is vitatkozni azon, hol tartunk ma a szocialista társadalom építésében, és milyen megfogalmazás fejezi ki legjobban fejlődésünk jelenlegi színvonalát. A vita bizonyára el fog dőlni, a pontos kifejezést meg fogjuk találni. De akármilyen fogalmat használunk is majd, a legfontosabb az, hogy az új társadalom lassan már felnő, már-már ereje teljében van.

A mi társadalmunk értékét a munkásoknak, a dolgozóknak a szocializmus iránt érzett mély ragaszkodása, hite, elkötelezettsége, erőink, lehetőségeink alapján álló munkálkodása bizonyítja, fémjelzi. Bármerre tekintünk hazánk megváltozott arculatára, mindenütt látjuk, kézzelfoghatóan érzékeljük, hogy mennyi tiszta emberi érzés,

mennyi munka és örömteli fáradozás, mennyi önmagunknak teremtett valódi emberi érték szövi ezer szállal össze népünket épülő szocializmusunkkal.

Mindebben a dolgozó millióknak a szocializmushoz, a munkásosztály ügyéhez fűződő legtisztább érzései tükröződnek. A dolgozók saját életük alakulásában érzik legkézzelfoghatóbban, hogy országépítő, nemzetépítő céljaink fokozatosan valóra válnak. Érzik, hogy reális terveink alapján, tudatosan és következetesen törekszünk életünk szebbé, jobbá tételére.

Ez a ma és a holnapok hatalmas ereje, amelyet elveink, politikánk, terveink következetességével óvni és fejleszteni kell. Ez a legszentebb, legnemesebb feladat pártunk számára. Ennek eleget téve, emelt fővel nézhetünk ezután is népünk és a világ bármely táján dolgozó, harcoló munkástestvéreink szemébe.

Amikor azt mondjuk, hogy egyetértünk a beszámolóval és magunkénak érezzük a kongresszusi dokumentumokban foglaltakat, tudjuk, hogy ez egyben meghatározza a szakszervezeti teendőket is. Ha a XI. kongresszus határozattá emeli a dokumentumokban foglaltakat, akkor mindez népünk és hazánk fejlődésének programjává válik. Az pedig természetes, hogy a szakszervezeti mozgalom e program megvalósításából méltó módon kiveszi a részét, és minden erejével segíti a nagyszerű célok sikeres valóra váltását.

Vincze Farkas,

a Veszprémi járási Pártbizottság első titkára:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

Veszprém megyében a pártszervezetek munkájának minősítésénél alapvető értékmérő az irányításuk alatt álló alapszervezetek tevékenységének színvonala. A helyszínen nyújtott segítés és ellenőrzés hozzájárult a pártalapszervezeti munka tartalmának javulásához. Rendszeresebbé vált a szervezeti élet, nagyobb figyelmet fordítanak egy-egy párthatározat végrehajtásának megszervezésére és ellenőrzésére.

Kevés pártszervezet foglalkozik azonban önállóan ideológiai témákkal, a kispolgári, a szocializmustól idegen nézetek, magatartásformák bírálatával.

A veszprémi járás 92 000 lakosa 67 településen él. A községek többsége munkáslakta település. Az elmúlt négy évben járásunk ipari üzemeiben, szövetkezeteiben megvalósultak pártunk alapvető gazdaságpolitikai célkitűzései. Üzemeink 64 százalékkal termelnek ma többet, mint 1970-ben. Munkáskollektíváink az elmúlt négy évben is bizonyították, hogy elvi szilárdságuk, fegyelmük, áldozatos munkájuk meghatározó a járás politikai, gazdasági és társadalmi életében. Azok az értékes emberi tulajdonságok, magatartásformák, amelyek a munkásosztályt jellemzik, nyomot hagynak környezetük s a községek életében. A falun élő munkások lakóhelyükön aktív formálói, részesei a közéletnek.

Elismeréssel kell szólni például arról az áldozatos és gyors segítségről, amelyet az ősz folyamán a betakarításnál a munkások nyújtottak a nehéz helyzetbe jutott mezőgazdasági üzemeknek. A járás termelőszövetkezetei négy év alatt termelési értéküket 800 millió forintról 1400 millió forintra, 75 százalékkal növelték. Az állami gazdaságok termelése 68 százalékkal növekedett. Kiemelkedő eredményeket értünk el a gabonafélék és a kukorica termelésében. A terméshozamok és a termelés növekedésének eredményeként emelkedett a szövetkezetek bruttó jövedelme, és ezzel arányosan a gazdaságok fejlesztési és részesedési alapja, ami biztosította a tagság életszínvonalának fokozatos emelését.

Pártunk helyes politikája, a jó politikai légkör, a már egyesült termelőszövetkezetek példája megteremtette a feltételeit a további területi koncentrációnak is.

A termelőszövetkezetek egyesülésével megszűnt az eszközök szétaprózottsága, a szakemberek hatékonyabb, eredményesebb munkát tudnak végezni. A járásban 1970-ben 45 termelőszövetkezet volt, 1974 végén 15. Az 1974-es esztendő biztató kezdeti eredményeket hozott és igazolta a termelőszövetkezeti parasztság helyes döntését az egyesülés kérdésében. Az egyesült termelőszövetkezetek 1974-ben 13 százalékkal termeltek többet, mint az azt megelőző évben.

A párt politikájának megvalósítása, az egyesülések melletti kiállás

világosan mutatja azt a változást, amely a falu és a termelőszövetkezeti parasztság életében, gondolkodásában és politikai érettségében végbement.

Eddig végzett munkánkra, eredményeinkre alapozva ígérhetjük, hogy Veszprém megye kommunista és párton kívüli dolgozóira a jövőben is számíthat a párt.

Kovács R. Jánosné,

a csorvási Rákóczi Tsz baromfigondozója:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

A kongresszusi anyagokat áttanulmányoztam, azokat jónak tartom és elfogadom azért, mert megfogalmazzák az én gondolataimat is.

A program azon megállapításához kívánok hozzászólni, amely arról szól: társadalmunk megszabadította a nőket a kiszolgáltatottság súlyos terhétől, és megnyitotta számukra az utat az egyenjogúsághoz. Amikor a szocialista társadalom a nőket munkába hívja, az nemcsak a munkaerőgondok megoldásáért történik, hanem azért is, hogy minél jobb lehetőséget teremtsen képességeik kibontakoztatásához.

A mi asszonyaink között egyre több az alkotó, a környezetét is formáló ember. A szövetkezeti közös munka a nőket is öntudatra ébresztette, áldozatos cselekvésre késztette, növelte emberi méltóságukat. Szövetkezetünk fennállásának 25 éve alatt a nők szinte nagyobb utat tettek meg, mint történelmünk ezer esztendeje alatt. A szűk látókörű, a robotra, kuporgatásra, az „enyém" görcsös féltésére nevelt falusi asszonyok helyzetében forradalmi változás megy végbe. Az az asszony, aki még a hatvanas évek elején körömszakadtáig ragaszkodott kis egyéni világa minden porcikájához, s válással fenyegette a férjét, ha belép a termelőszövetkezetbe, az az asszony ma a közös gazdaság leghűségesebb építője, és rosszul esne neki, ha újra kellene kezdenie a régi életet.

A mezőgazdaságban sok helyen még nehéz körülmények között

dolgozunk. De igyekszünk jól dolgozni. Asszonyaink becsületes helytállását igazolja, hogy hosszú évek óta nem sok munkát adtak sem a fegyelmi, sem a munkaügyi döntőbizottságnak. Felelősségre vonásra az elmúlt négy évben egyáltalán nem került sor, mivel az asszonyok nem vétenek a munkafegyelem ellen, nem nyúlnak a közöshöz, no meg a munkában való ittas megjelenés sem jellemző rájuk.

Nődolgozóink részt vesznek a párt- és a gazdaságvezetésben. A termelőszövetkezet vezetőségének 22 százaléka, a pártvezetőségi tagoknak 19 százaléka, az egyéb bizottságok tagjainak pedig 30 százaléka nő.

A nőpolitikai feladatok megvalósításában kiemelkedő szerepe van a szocialista brigádmozgalomnak, amelyen keresztül összekovácsolódtak asszonyaink. Termelőszövetkezetünk 13 szocialista brigádjából négy női brigád. Az elmúlt négy év munkája alapján mindig ők lettek az első helyezettek.

Államunk sokoldalúan segíti a nőket. A szövetkezetben dolgozó 92 nő közül jelenleg 20 asszony van gyermekgondozási segélyen. A mi asszonyaink többsége igénybe veszi e mélységesen emberséges rendelkezés adta lehetőségeket, hogy élvezhessék gyermekeik első lépéseit, taníthassák őket az első szavakra.

A nők helyzetével kapcsolatban nagy gondunk, hogy a mezőgazdaságban dolgozó asszonyok 55–60 éves korukban már nehezen bírják a nehéz fizikai munkát, ezért igen-igen várják már, hogy a más területeken dolgozó nőkkel azonos életkorban mehessenek nyugdíjba. Bizalommal várjuk a kongresszus döntését erről a kérdésről.

Mi sem tétlenkedünk, mert amit helyileg meg lehet tenni a nők helyzetének könnyítésére, megtesszük, s asszonyaink is részt vállalnak majd a XI. kongresszus határozatainak végrehajtásában.

Holecz Ferencné,

a Magyar Selyemipari Vállalat szentgotthárdi gyárának szövőnője:

Tisztelt kongresszus!

Arról kívánok szólni, hogyan érinti az üzem- és munkaszervezés a munkásokat. Azzal kezdem, hogy a tervezett intézkedéseket velünk is megbeszélték, megkérdezték a véleményünket, kérték javaslatainkat. Sok javaslatot tudtunk tenni, mert éreztük, hogy a tervezett intézkedések a mi érdekeinket is szolgálják. Az utóbbi két-három évben már kézzelfoghatóan is érezzük a szervezettebb munka eredményeit és gyümölcseit. A szentgotthárdi selyemszövőgyárban is javult a gépek állapota, jobb a karbantartás, kevesebb a gépállás. Ennek következtében emelkedett a termelékenység, jobb a minőség. Olyan munkaverseny-szabályzat készült, amelynek alapján azok részesülnek jutalomban, akik a legnagyobb fejlődést érik el és akik a legjobbak. A munkások ezt igazságosnak tartják és azt kérik, hogy fejlesszék tovább a módszert, különösen azokon a munkaterületeken, ahol a munkások időbéres rendszerben dolgoznak.

A szervezettebb munka eredménye az is, hogy jelentősen emelkedett dolgozóink keresete. Úgy érzem, hogy ez nagyon fontos mérce. Nem jó azt hallani, hogy a munkafegyelmet sértő időbéres dolgozóink jövedelmét a többi, munkájukat becsületesen végző, teljesítménybérben dolgozó munkásnak kell megkeresnie. Ez igen fontos – a hangulatot is befolyásoló – tényező.

Ki merem jelenteni a dolgozók és elsősorban a szocialista brigádok tagjainak nevében, hogy ismerjük az üzem gondjait, az előttünk álló feladatokat, és ha a megoldáshoz, a végrehajtáshoz segítségünket kérik, tudunk segíteni. Igaz, hogy nincs megfelelő közgazdasági képzettségünk, de természetes munkáseszünkkel meg tudjuk állapítani, mit kell tennünk azért, hogy a munka jobban menjen, még akkor is, ha egyszerű munkások vagyunk.

Engedjék meg, hogy ezt a szót: „egyszerű", idézőjelbe tegyem. Újabban nagyon sokszor halljuk ezt a kifejezést a televízióban, a rádióban – és sérelmezzük. Miért vagyunk mi „egyszerű" munkások? Még sohasem hallottam azt a kifejezést, hogy „egyszerű" alkalmazot-

tak, művezetők, üzemvezetők, igazgatók, vagy „egyszerű" pártvezetők vagy állami vezetők. Miért akarnak így megkülönböztetni bennünket egymástól? Mi munkások vagyunk, nagyon sokan modern automata gépeken dolgozunk és azok kezelését elsajátítottuk. Képezzük magunkat szakmailag, politikailag, igyekszünk lépést tartani a fejlődéssel minden területen. Ha munkásnak neveznének bennünket, „egyszerű" nélkül, akkor is mindenki tudja, hogy miről van szó. Állítom, hogy a munkások többsége nem egyszerű, hanem nagyszerű munkás. És az én tapasztalatom szerint a más területeken dolgozókra is ezt lehet mondani. Azt kérem, támaszkodjanak bátran a munkások véleményére. Hallgassák meg észrevételeiket, javaslataikat és biztos, hogy a vezetők és a munkások közötti kapcsolat elmélyítése további eredményhez fog vezetni.

Vaskó Mihály,

a Heves megyei Pártbizottság első titkára:

Tisztelt kongresszus!

A X. kongresszus óta Heves megyében is erősödött a pártfegyelem, a párttagok többsége egységesen vesz részt a párt politikájának megvalósításában. Javult a kritikai légkör, határozottabban fellépnek a rágalmazók, az intrikusok ellen. Ritkább a megalkuvás a fegyelemsértőkkel szemben, a hibák takargatása vagy álhumánus elnézése. A pártszervek és -szervezetek hatékonyabban küzdenek a párttól idegen, a szocializmussal szemben álló tudati jelenségek ellen.

A párttagság gondolkodásának javulása ellenére nincs kellő összhang a tudati viszonyok fejlődése és a követelmények között. Ezért bizonyos negatív jelenségek még nem szűntek meg, mások új formát öltenek, sőt újabb negatív jelenségek keletkeznek.

A X. kongresszus óta Heves megyében a párttagok 3,8 százalékát vonták fegyelmileg felelősségre. A fegyelmi vétséget kiváltó okok megegyeznek a Központi Ellenőrző Bizottság jelentésében foglaltakkal. Még mindig vannak, akik lebecsülik, elhanyagolják a pártmunkát,

társadalmi munka helyett mellékállást, másodállást vállalnak, s ebből gyakran erkölcstelen, elvtelen összefonódások is adódnak. Egyes vezetők – elfoglaltságukra hivatkozva – nem vesznek részt alapszervezetük munkájában, mások kisajátítják ott is a vezetést. Négy év alatt 149 embert kellett a legsúlyosabb pártbüntetésben részesíteni: kizárni a pártból; közülük 88-at a népgazdaságnak okozott károk és erkölcstelen magánélet miatt.

A megyei pártfegyelmi ügyek egy részének lezárása indokolatlanul hosszú ideig tart, a vizsgálatok pedig esetenként nem elég megalapozottak. A pártfegyelem megszilárdítása azt követeli tőlünk, hogy erősítsük a pártellenőrzést, kapjanak ebben nagyobb szerepet a kommunista közösségek, legyen hatékonyabb a kollektív ellenőrzés és nevelés.

A pártfegyelem erősítését segíti a pozitív vezetői magatartás, gondolkodásmód. A felelősségre vonással kapcsolatosan többször megfogalmazzák az érdekeltek: miért nem kapnak figyelmeztetést, ha rosszul dolgoznak, ha hibát követnek el. Igazuk van, hasznos a figyelmeztetés, ha időben érkezik. Ehhez azonban hozzá kell tenni, hogy ebben az egyénnek is megvan a maga felelőssége.

Az sem válik a pártfegyelem hasznára, ha a cselekményt másként ítéli meg a pártszerv, mint az egyéb szervek. Biztosítanunk kell, hogy a fegyelmezetlenség, az erkölcstelen gondolkodás és cselekedet mindenütt azonos módon ítéltessék meg. Pártfegyelmi ügyekben ne legyen különbség beosztott és vezető között, ne legyen titokzatosság, hanem nyíltság, akár vezetőről, akár fizikai dolgozóról van szó.

A határozattervezet megfogalmazza, hogy tovább kell erősíteni a pártmunka politikai, mozgalmi jellegét. Minden szinten fel kell lépni a hivatalnoki munkastílus ellen, mert ez rontja a dolgozó emberek és a párt kapcsolatát. A felesleges ülések és az indokolatlanul sok papírmunka elvonja a figyelmet és az energiát a politikai tevékenységtől.

Véleményem szerint a pártmunkában a hivatalnoki munkastílus az egyik legfőbb akadálya a hatékony munkának, mert akadályozza a párt és a tömegek közötti helyes kapcsolatok kialakulását, végső soron a párt politikájának érvényesülését gátolja.

Sajnos, előfordul, hogy a párt ügyének szolgálata, a következetes nevelő és meggyőző munka helyett parancsolgatnak. Ez sérti az önállóságot, akadályozza a kezdeményezést, fékezi a kritikai szellem kiala-

kulását. A parancsolgatás mint munkamódszer ott uralkodik el leginkább, ahol a jó képességű vezető nem szerény, vagy ha ezzel akarják leplezni a nem megfelelő felkészültséget.

Megítélésem szerint sok értekezletet szervezünk. A pártszerveket pedig inspirálják az ezeken való részvételre; sőt, sokan úgy vélekednek, ha a pártszerv nem képviselteti magát, az értekezletnek nincs jelentősége. Semmi nem indokolja ennek az állapotnak a fenntartását, mert az esetek jó részében az értekezleteken nem részt veszünk, hanem csak megjelenünk. Az a helyes, ha a valóban érdemi kérdéseket tárgyaló megbeszéléseken veszünk részt.

A területi elv gyakorlati alkalmazása a párthatározat megjelenése óta kedvezően befolyásolta a pártmunka eredményességét. De még mindig kísért az íróasztalhoz való túlzott kötődés. Kárt okoz, ha az ellenőrzés túlzottan az akták és nem a munka politikai, társadalmi hatásának vizsgálata alapján történik. A munka hatékonyságának növelése a pártban, a tanácsban, a szakszervezetben dolgozóktól azt követeli, hogy többet legyünk az emberek között, hogy tanítva és nevelve őket, magunk is tanuljunk tőlük.

Benkei András

belügyminiszter:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

A Belügyminisztérium dolgozói végrehajtották a X. kongresszustól kapott feladatokat. Hazánkban az állam, a közrend, a közbiztonság szilárd, törvényes rend van. Ezt tudják barátaink és elismerik azok is, akik a tőkésországokból érkeznek hazánkba, köztük olyanok is, akik a szocializmustól idegen propaganda hatása alatt állnak. Törvényeink védelmet adnak minden állampolgárunknak, aki megtartja azokat. Védik azok tulajdonát, akik becsületes munkával gyarapítják országunkat, és a közösséggel együtt gyarapodnak maguk is, de a törvények – személyre való tekintet nélkül – büntetik mindazokat, akik bármilyen formában megsértik rendünket.

A belügyi munka hatékonyságának növeléséhez nagy segítséget adtak azok az új törvények és egyéb jogszabályok, amelyek közvetlenül összefüggenek a Belügyminisztérium és az egyes szakszolgálatok tevékenységével. Ezek az új törvények és jogszabályok az új helyzetben új feladatokat is jelentenek számunkra.

Pártunk az elmúlt években nagy figyelemmel foglalkozott az államélet fejlesztésével. Ezt tükrözik a kongresszus elé terjesztett okmányok is. Az államélet, a szocialista demokrácia nálunk együtt fejlődik.

Államunk a munkáshatalom állama, funkciói közül előtérbe került, egyre hatékonyabban érvényesül a gazdasági építő-szervező és kulturális-nevelő munka. Az állam elnyomó funkciója fokozatosan módosul, összhangban a belső osztályviszonyok alakulásával és figyelembe véve a külső kapitalista környezetet. Az állami tevékenységben sem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy a kapitalista környezetnek ma is van hatása, mint ahogy nem feledhetjük fejlődésünkben azokat az itthoni tényezőit sem, amelyek helyenként újratermelik a bűncselekményeket.

Hazánkban jó a politikai légkör, nincs talaja az államellenes, politikai bűncselekmények tartós kifejlődésének. A köztörvényes bűncselekmények száma is – ha nem is rohamosan, de – tendenciájában folyamatosan csökken. A társadalom érdeke, hogy még következetesebben lépjünk fel azokkal szemben, akik a közösség rovására akarnak előnyökhöz jutni, akik megpróbálják jogszabályainkat, törvényeinket kijátszani, semmibe venni. Az önzés, a jogtalan szerzés, a közösség rovására történő gyarapodás megakadályozása továbbra is megköveteli a kommunisták egységes, de még határozottabb fellépését, példamutatását és fegyelmezettségét.

Az egységes fellépés, valamennyi állami szerv szocialista tartalmú működése egyre inkább lehetővé teszi, hogy még nagyobb gondot fordítsunk a dolgozók nevelésére és még többet tegyünk a bűnözés, a törvénysértések megelőzésére. Társadalmunknak nem volt és sohasem lesz célja, hogy emberek sokasága kerüljön börtönbe. Ezért is szükséges együttesen keresni és folyamatosan megszüntetni azokat az okokat és hatásokat, amelyek – sokszor becsületes embereket is megtévesztve – súlyosabb cselekmények elkövetéséhez vezetnek.

Ellenségeink kívülről hamis illúziókat keltve, megpróbálják ideológiai diverziós tevékenységre kihasználni a békés egymás mellett élés politikáját.

A lélektani hadviselés régi és új eszközeit vetik be a szocialista országok, köztük hazánk ellen. Hatalmas apparátusok dolgoznak azon, hogy keressék azokat a lehetőségeket, amelyeket kihasználva, zavart tudnának kelteni a szocialista országok között és hazánkon belül is. Ezért olykor marxista álarcban próbálnak – úgymond – „hozzászólni" problémáinkhoz. Sajnos, egyes állami, gazdasági területeken dolgozó állampolgáraink, miközben a külkapcsolatokból adódó feladataikat végzik, megfeledkeznek a két világrendszer között fennálló kibékíthetetlen ellentétekről, elvesztik politikai érzékenységüket, kritikátlanná, fecsegővé válnak. Ellenségeink mindezt számításba véve, hol kisebb-nagyobb ajándékokkal, hol más módon – kihasználva gyengeségeiket – ösztönzik ezeket az embereket a további fecsegésre.

A békés egymás mellett élésért folytatott harc a jövőben valamennyiünktől következetesebb helytállást kíván politikailag is, ideológiailag is!

E helyről is szeretném megköszönni mindazt a sokoldalú, egyre növekvő társadalmi támogatást, amit a belügyi feladatok ellátásában rendszeresen tapasztalunk. Külön szeretném megköszönni a belügyi dolgozók helytállását, valamint a fegyveres testületek, köztük a munkásőrség áldozatos, segítőkész munkáját, amellyel hozzájárulnak a közrend, a közbiztonság erősítéséhez.

Jure Bilics,

a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége Központi Bizottsága Elnöksége Végrehajtó Bizottságának titkára:

Kedves elvtársak és elvtársnők!

A Jugoszláv Kommunisták Szövetsége és Jugoszlávia valamennyi dolgozója őszintén örül azoknak a sikereknek és jelentős eredményeknek, amelyeket a szocialista Magyarország munkásosztálya és népe

a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével elért. Meggyőződésünk, hogy a XI. kongresszus is hozzájárul a további felvirágzáshoz, a szocialista fejlődéshez.

Ez alkalommal is megelégedéssel kívánjuk kiemelni szomszédos szocialista országaink és népeink baráti kapcsolatainak sokoldalú, egyenjogú, kölcsönösen hasznos együttműködésének sikeres fejlődését és állandó elmélyítését. E kapcsolatok fejlődésére különösen serkentőleg hat a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége és a Magyar Szocialista Munkáspárt közötti sikeres és egyre tartalmasabb együttműködés.

Kapcsolataink szintje széles körű lehetőségeket biztosít a még élénkebb és sokoldalúbb politikai, gazdasági, tudományos, kulturális és más területeken való együttműködéshez.

Megkülönböztetett jelentősége van annak a hozzájárulásnak és ösztönzésnek, amelyet Tito elvtárs és Kádár elvtárs nyújt kapcsolataink ilyen irányú fejlődéséhez.

Korunkban jelentős eseményeknek és változásoknak vagyunk szemtanúi. Állandóan erősödnek a béke és a szocializmus erői, fokozódik a munkásosztály szerepe és befolyása a társadalmi élet folyamatainak összességére a nemzetközi viszonyokban is. Egyre tevékenyebbek azok az erők, amelyek a nemzetközi gazdasági és politikai viszonyok lényeges megváltoztatásáért, a békéért és a világ anyagi javainak igazságosabb elosztásáért, a gyorsabb ütemű gazdasági fejlődésért, a fejlett és a fejlődő országok közötti szakadék áthidalásáért, a nemzeti és a társadalmi felszabadulásért küzdenek.

A szocializmusért vívott jelenlegi harcot az egyes országok történelmi és társadalmi feltételeivel összhangban álló utak sokfélesége és a formák gazdagsága jellemzi, ami egyben a világ mai szocialista átalakulásának bővülését és erőteljességét juttatja kifejezésre. A társadalmi haladásért és a szocializmusért vívott korszerű harc megköveteli a forradalmi és más haladó erők közötti együttműködés új tartalmának és formáinak feltárását. Szilárd meggyőződésünk, hogy a haladásért és a szocializmusért vívott harcban a függetlenség, az önállóság, az egyenjogúság, a mások fejlődésébe és belügyeibe való be nem avatkozás, valamint minden nép azon joga, hogy szabadon válassza meg fejlődésének útjait, és minden forradalmi mozgalomnak a saját mun-

kásosztálya és népe előtti felelőssége tiszteletben tartásán alapuló együttműködés fejlesztése biztosítja a lehető legjobb eredményeket. A kommunista és munkáspártokkal, a szocialista és a szociáldemokrata pártokkal, a felszabadítási és a többi haladó mozgalmakkal való együttműködésében a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége következetesen ezeket az elveket követi.

Az idén lesz 30 éve a fasizmus fölötti győzelemnek, amelyhez Jugoszlávia népei jelentősen hozzájárultak. E jelentős évfordulóról való méltó megemlékezés leginkább abban nyilvánul meg, hogy huzamos ideig tartó, kisebb-nagyobb feszültségek után Európában kibontakozik az enyhülés, s a tartós alapokon nyugvó biztonság és együttműködés feltételeinek megteremtésére irányuló folyamat. A szocialista és az el nem kötelezett országok, valamint a világ többi békeszerető és demokratikus erői aktív befolyást gyakoroltak a nemzetközi feszültség enyhítését célzó folyamat elindítására. A nemzetközi viszonyok e kedvező folyamata egyidejűleg megköveteli a tömbökre való felosztás megszüntetését is.

Tény azonban, hogy a békéért, a nemzetközi együttműködésért és a világ biztonságáért vívott harcban a növekvő erőfeszítések és az e téren elért konkrét eredmények ellenére is újból kiéleződik a nemzetközi helyzet, és az erő pozícióin alapuló politika még mindig nagy befolyást gyakorol a nemzetközi viszonyokra.

A világ sok problémája megoldatlan marad. A Közel-Kelettől és a Földközi-tenger térségétől Indokínáig és Latin-Amerikáig fokozódik a feszültség a válsággócok körül. Tovább folytatódik a fegyverkezési versengés, s a világ egyes részeiben óriási mértékben halmozódik a fegyverzet. Az imperializmus – pozíciójának megtartására törekedve – mind agresszívabb ellenállást tanúsít az újabban felszabadult országok és népek teljes gazdasági és politikai függetlenségéért és az egyenjogú nemzetközi együttműködésért vívott harcával szemben.

Jugoszlávia az el nem kötelezett országok akcióiban való tevékeny részvételével, együttműködve mindegyikükkel – függetlenül azok belső társadalmi rendjétől – az egyenjogúság, a függetlenség, az önállóság, a mások belügyeibe való be nem avatkozás és a kölcsönös előnyök elve alapján, hozzájárul az imperializmus ellen, a szabadságért, a füg-

getlenségért, az egyenjogú nemzetközi politikai viszonyokért és a társadalmi haladásért vívott harchoz.

Kedves elvtársak! Elvtársnők! A Jugoszláv Kommunisták Szövetségének X. kongresszusa és a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság új alkotmánya megerősítette hazánk szocialista önigazgatási fejlődését és el nem kötelezettségi külpolitikáját, ami szocialista forradalmunk folyamatosságának kifejezője.

A kongresszus és az alkotmány belpolitikai téren alapvető feladatként a társadalmi-politikai viszonyok szocialista önigazgatási alapokon való továbbfejlesztését, a dolgozóknak munkájuk feltételeit, eszközeit és eredményeit illető elidegeníthetetlen döntési jogának további érvényre juttatását, a szocialista demokrácia elmélyítését, valamint Jugoszlávia népei és nemzetiségei egységének és egyenjogúságának további erősítését jelölte meg.

Hazánk munkásosztálya és minden dolgozója a Jugoszláv Kommunisták Szövetségének vezetésével jelentős eredményeket ér el a szocialista építés minden területén. Érthető, hogy dinamikus fejlődésünk során bizonyos nehézségekbe és problémákba ütközünk. Az eddig elért eredmények, népeink és nemzetiségeink egysége, hazánk munkásosztályának és dolgozóinak a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége politikája iránti határozott támogatása azonban biztosítja valamennyi feladatunk sikeres teljesítését.

Kedves elvtársak, elvtársnők, tisztelt kongresszusi küldöttek! Engedjék meg, hogy végezetül még egyszer sok sikert kívánjak kongresszusuk munkájához és a Magyar Szocialista Munkáspárt további tevékenységéhez hazájuk és népük felvirágoztatásában, a világbéke és a szocializmus érdekében.

Őszintén hisszük, hogy a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége és a Magyar Szocialista Munkáspárt kapcsolatai a jövőben is sikeresen fejlődnek országaink népei, a világbéke és a szocializmus javára.

Szo Csol,

a Koreai Munkapárt Politikai Bizottságának tagja,
a Központi Ellenőrző Bizottság elnöke:

Kedves elvtársak!

Engedjék meg, hogy a Koreai Munkapárt Központi Bizottsága megbízásából forrón üdvözöljem a testvéri Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusát.

Pártunk és népünk forró, baráti érzelmeket táplál a Magyar Szocialista Munkáspárt, a magyar nép iránt és ugyanolyan nagy figyelemmel kíséri a Magyarországon elért fejlődést, mint a saját hazájában végbemenő változásokat.

A magyar nép hosszú időn át harcolt a szabadságért és a felszabadulásért, nehéz és rögös utat tett meg a régi társadalom megdöntéséért és az új élet megteremtéséért vívott harcban. A fasizmus igája alól felszabadulva, szilárdan kezébe vette a hatalmat, következetesen meghiúsította az imperialisták és a velük szövetséges belső reakciós erők ellenforradalmi támadásait, magabiztosan védelmezte forradalmi vívmányait, bátran leküzdött minden akadályt és nehézséget, s korábban elmaradott országát fejlett iparral és mezőgazdasággal rendelkező szocialista állammá változtatta.

A Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével a magyar nép fáradhatatlanul harcolt a párt X. kongresszusa határozatainak valóra váltásáért és nagy sikereket ért el az ország szocialista építésében. A X. kongresszus óta eltelt években megerősödött a munkásosztály hatalma, a munkás-paraszt szövetség, tovább szilárdult a szocialista nemzeti egység.

A szocialista termelési viszonyok bővülése és fejlődése alapján sikeresen folyik negyedik ötéves tervük végrehajtása. Ennek eredményeként még inkább megszilárdult a szocializmus gazdasági alapja, gyarapodott a nemzeti vagyon és jelentősen emelkedett a lakosság életszínvonala. Az új ötéves terv megvalósítása pedig újabb nagy előrehaladást ígér a magyar nép életében.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a magyar nép a nemzetközi kapcsolatok fejlesztése során elmélyíti baráti viszonyát és együttműködését a szocialista országokkal, a kommunista és munkáspár-

tokkal, szembeszáll az imperialisták agressziós és háborús politikájával Európa és a világ békéje, biztonsága védelmében. Ennek következtében napról napra növekszik a Magyar Népköztársaság nemzetközi tekintélye.

Őszintén örülünk a Magyar Szocialista Munkáspárt és a testvéri magyar nép eredményeinek, szívből kívánunk további, még nagyobb sikereket munkájukban.

A koreai nép – tisztelt és szeretett vezére, Kim Ir Szen elvtárs bölcs vezetésével – történelmileg rövid idő alatt szuverén, virágzó szocialista ipari állammá változtatta a múltban elmaradt gyarmati agrárországot.

A haza egyesítése népünk leghőbb kívánsága és olyan időszerű nemzeti feladat, amely nem tűr további halasztást. Hazánk önerőből történő, békés egyesítésének nélkülözhetetlen feltétele, hogy Dél-Koreában felszámolják az áruló fasiszta katonai diktatúrát, megvalósuljon a társadalom demokratizálása, teljesen kivonják az amerikai csapatokat, amelyek „ENSZ-haderőként" megszállva tartják hazánk déli felét és sorozatosan agresszív cselekményeket követnek el.

Bizonyosak vagyunk népünk győzelmében, amely a testvéri magyar népnek és a világ többi haladó népének erőteljes támogatásával és szolidaritásával kitartóan harcol hazája egyesítéséért és a forradalmi célok győzelméért az ország egész területén.

Napjainkban a nemzetközi küzdőtéren a szocialista országok és a nemzetközi munkásosztály erőteljesen folytatja az imperializmus elleni forradalmi harcát. A szocialista országokkal együtt az újonnan kibontakozó antiimperialista erők, a történelem fejlődésének hatalmas mozgatóerői a leghatározottabban fellépnek az agresszió és a beavatkozás, a rabságba döntés és a megkülönböztetés mindenféle formája ellen, a béke és a demokrácia, a nemzeti függetlenség és a társadalmi haladás érdekében.

A népek felszabadító harcának eredményeként az imperializmusra és a gyarmatosításra a biztos pusztulás vár. A jelenlegi helyzet azt mutatja, hogy ha a világ forradalmi erői szorosan összefognak, határozottan, bátran harcolnak, végleg megsemmisíthetik az imperializmust, biztosíthatják a világ tartós békéjét és a forradalom győzelmét.

Pártunk és népünk a jövőben is, magasra emelve a marxizmus–leninizmus és a proletár internacionalizmus zászlaját, összefog a szocia

lista országokkal, a nemzetközi munkásosztállyal, a „harmadik világ" népeivel és a világ minden haladó népével az imperializmus elleni forradalmi harcban.

Pártunk és népünk nagyra értékeli a testvéri magyar néphez fűződő barátságát, az összefogást az imperializmus ellen, a szocializmusért, a kommunizmusért vívott harcban. A jövőben is mindent megtesz e barátság és összefogás további erősítéséért és fejlesztéséért, a két ország népei érdekében.

Éljen a Koreai Munkapárt és a Magyar Szocialista Munkáspárt, a koreai és a magyar nép közötti testvéri barátság és összefogás!

Éljen a mindent legyőző marxi–lenini zászló!

Pedro Miret,

a Kubai Kommunista Párt Központi Bizottsága Titkárságának tagja:

Elvtársak! Kongresszusi küldöttek és meghívottak!

Küldöttségünk a Kubai Kommunista Párt és az egész kubai nép meleg és testvéri üdvözletét tolmácsolja a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának és általa az összes magyar dolgozónak, az egész magyar népnek.

Az alkotó munkáról és az elért sikerekről beszámoló kongresszusi dokumentumok mély megelégedéssel töltenek el bennünket. Úgy értékeljük, hogy vívmányaikban megtestesülnek a magyar nép erőfeszítései, gyümölcsözik a szocialista építést vezető Magyar Szocialista Munkáspárt irányító munkája.

Szerencsés és jelképes egybeesés, hogy a XI. kongresszus néhány nappal a fasiszta elnyomás alóli felszabadulás 30. évfordulója előtt tanácskozik. Magyarország jelene, népének növekvő anyagi és szellemi jóléte csak azoknak a határtalan lehetőségeknek köszönhető, amelyeket a szocializmus nyitott meg az ország előtt. Ezek tények, amelyek bizonyítják a marxizmus–leninizmus elveinek helyességét és kétségtelenné teszik, hogy a szocialista út elengedhetetlen a népek teljes szabadságának és boldogságának kivívásához.

Ezekben a pillanatokban, amikor a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusához érkezett, a nemzetközi események olyan úton haladnak, amelynek jellemző vonása az enyhülés folyamata. Ez a szocializmus növekvő erejében, a Szovjetunió és más szocialista országoknak a béke érdekében kifejtett szilárd, elvi politikájában, valamint a népek nemzeti felszabadító harcaiban gyökerezik.

A megváltozott erőviszonyok rákényszerítik az imperializmust arra, hogy elfogadja a békés egymás mellett élést és a nemzetközi feszültség csökkenését. Az enyhülés nemcsak a szocializmus pozícióinak megerősödését fejezi ki, hanem további kedvező lehetőségeket teremt újabb győzelmek elérésére a nemzeti felszabadulásért és a társadalmi átalakulásért vívott harcokban.

Ennek ellenére az imperializmus legvisszahúzóbb erői, a nemzetközi reakció – különösképpen az Egyesült Államokban – igyekszik állandósítani pozícióit. Háborús gócokat tart fenn, helyi agresszív cselekményeket robbant ki, hogy tovább folytathassa kizsákmányoló és rablópolitikáját.

Az imperialistáknak a nemzetközi enyhülésre adott válasza: a Vietnamról szóló békemegállapodások állandó megsértése, az Izrael által megszállt területek kiürítésének meggátolása, a reakciós puccs, amely Chilében megdöntötte a törvényes népi hatalmat, a Ciprus függetlensége elleni állandó összeesküvés, az újfasiszta rendszerek támogatása, a törekvés, hogy az elmaradott országokra hárítsák a gazdasági válság következményeit, valamint a kőolajtermelő országok elleni fenyegetések, amelyekben gazdasági megtorlások szerepelnek, s még a háború lehetőségét is kilátásba helyezik.

Ahhoz, hogy a béke minden népet szolgáljon és a világ minden sarkába eljusson, minden forradalmi erő sürgető feladatává vált a visszahúzó törekvések meggátolása és a világbéke szellemében elért sikerek visszafordíthatatlanná tétele.

Ebben az összefüggésben elsődleges fontosságú elemként jelentkezik a népek felszabadulásukért vívott harcának kibontakozása, amely meghátrálásra kényszeríti az imperializmust és elősegíti az imperializmus válságának elmélyítését, valamint hozzájárul a nemzetközi feszültség csökkenésének megszilárdulásához.

Széles körű világszolidaritás kíséri a chilei nép harcát. Ez a nép

földrészünkön a legbrutálisabb zsarnoksággal száll szembe. A fasiszta junta elszigetelődése, bűntettei nyilvánvaló bizonyítékai annak, hogy mindazok a cselekedetek, amelyek megpróbálják az antiimperialista fejlődést megállítani, Latin-Amerika földjén bukásra vannak ítélve. Ismételten követeljük Luis Corvalán és minden bebörtönzött chilei forradalmár szabadon bocsátását!

A Kubában végbemenő folyamat része annak a forradalmi áramlatnak, amely összetöri az imperializmus, a kolonializmus és a neokolonializmus uralmának elavult társadalmi berendezését. Forradalmunk, pártunk amerikai földön folytatója annak az új kornak, amelyet a Nagy Októberi Szocialista Forradalom nyitott meg. A kubaiak szerényen, de jogos büszkeséggel mondhatják el, hogy hozzájárultak kontinensükön a forradalmi, antiimperialista harc új feltételeinek létrehozásához.

Népünk ellenállása a kubai forradalom elfojtására irányuló imperialista törekvésekkel szemben bebizonyította, hogy mennyire tévedtek az imperialisták, amikor lebecsülték a kubai népnek azt a szilárd elhatározását, hogy megtartsa kivívott szabadságát.

Ebben a vívmányainkért és a gazdasági élet további gyökeres átalakításáért vívott kemény harcban számíthattunk a Szovjetunió jelentős testvéri és önzetlen segítségére, valamint a többi szocialista ország együttműködésére.

Őszintén örülünk, hogy a pártjaink, népeink és kormányaink között minden területen kialakult nagyszerű testvéri kapcsolatok fejlődnek. Meggyőződésünk, hogy a kapcsolatok tovább mélyülnek és fejlődnek közös érdekünk, a szocializmus egységének és erejének megszilárdítása jegyében.

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt!

Éljen Magyarország és Kuba megbonthatatlan barátsága!

Éljen a proletár internacionalizmus!

Demcsigijn Molomzsamc,

a Mongol Népi Forradalmi Párt Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára:

Kedves Kádár elvtárs! Tisztelt küldöttek! Kedves elvtársak!

A Mongol Népi Forradalmi Párt Központi Bizottsága, valamennyi mongol kommunista és a Mongol Népköztársaság minden dolgozója nevében küldöttségünk forrón üdvözli a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusát, a szocialista Magyarország minden kommunistáját és dolgozóját és sikeres munkát kíván kongresszusuknak.

A Mongol Népköztársaság kommunistái és dolgozói állandóan figyelemmel kísérik és nagyra értékelik a Magyar Szocialista Munkáspárt által vezetett magyar népnek a szocialista építésben elért kiemelkedő sikereit. Önökkel együtt örömmel állapítjuk meg, hogy az új társadalom építésében elért vívmányaik a testvéri szocialista országokkal, mindenekelőtt a nagy Szovjetunióval fennálló szoros szövetség és sokoldalú együttműködés alapján valósultak meg.

A Magyar Népköztársaság nagy nemzetközi tekintélynek örvend és következetes békepolitikájával növekvő szerepet vívott ki magának a nemzetközi életben. A népi Magyarország értékesen járult és járul hozzá a szocialista államok békés fejlődéséhez, szilárdan kitart a béke és a szocializmus ügye mellett, határozottan fellép az európai biztonsági és együttműködési rendszer létrehozásáért, valamennyi forradalmi erő tömörítéséért a háború és az imperialista agresszió politikája ellen.

Őszintén örülünk annak, hogy pártunkat és a Magyar Szocialista Munkáspártot a marxizmus–leninizmus és a szocialista internacionalizmus elvei alapján fejlődő, elszakíthatatlan testvéri kapcsolatok fűzik egymáshoz. Pártjaink és kormányaink között teljes a nézetazonosság a nemzetközi élet valamennyi időszerű kérdésében. Egyesít bennünket céljaink azonossága, a marxizmus–leninizmus tanításához való tántoríthatatlan hűség.

A pártjaink, országaink és népeink közötti testvéri barátság és szoros együttműködés további erősítéséhez jelentősen hozzájárultak azok a szívélyes találkozók és tárgyalások, amelyekre a Cedenbal elvtárs

által vezetett párt- és kormányküldöttség 1974-ben Magyarországon tett baráti látogatása alkalmával került sor. Engedjék meg, hogy pártunk, kormányunk, valamint az egész mongol nép nevében őszinte elismerésünket fejezzük ki a baráti magyar népnek, pártjának és kormányának azért az értékes segítségért és testvéri együttműködésért, amelyet országunk szocialista építéséhez nyújtottak. Biztosítjuk önöket, a mongol kommunisták nem kímélik erejüket, hogy sokoldalúan, a szocialista internacionalizmus elvei alapján fejlődjék tovább a mongol–magyar barátság, s minden erejükkel a szocialista közösség egységének megszilárdításáért, valamint a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom sorainak tömörítéséért fognak tevékenykedni.

A mongol nép az eltelt több mint fél évszázad alatt a Mongol Népi Forradalmi Párt kipróbált vezetésével, a nagy Szovjetunió és a többi testvéri szocialista ország önzetlen segítségével megvalósította Mongóliában a feudalizmusból – a kapitalizmust átugorva – a szocializmusba való átmenetet. Jelenleg a mongol nép, megvalósítva a Mongol Népi Forradalmi Párt programjában kitűzött feladatokat, sikeresen munkálkodik a párt XVI. kongresszusa határozatainak és az ország ötödik ötéves népgazdaság-fejlesztési és kulturális tervében kitűzött feladatok megvalósításán.

Elvtársak! Önök olyan időszakban tartják kongresszusukat, amikor a szocialista országok népei, együtt az egész haladó emberiséggel, a fasizmus felett aratott történelmi győzelem 30. évfordulójának megünneplésére készülnek. A fasizmus legyőzése, amiben a Szovjetunió döntő szerepet játszott, világtörténelmi jelentőségű esemény, amely nagy befolyást gyakorolt a világfejlődés egész menetére. E nagy győzelem legfőbb eredménye, hogy a világban gyökeresen megváltoztak az erőviszonyok a haladás és a szocializmus javára. Ma már a szocialista világrendszer határozza meg a világ fejlődésének fő irányait, és egyben a nemzeti felszabadítás és a társadalmi haladás ügyének győzelméért folytatott harc legfőbb támasza.

A béke és a szocializmus erőinek megerősödése és növekedése ellenére a nemzetközi reakció még mindig kísérleteket tesz arra, hogy megállítsa a világ valamennyi népe által támogatott nemzetközi enyhülési folyamatot, s hogy beavatkozzék más államok belügyeibe. A Mongol Népköztársaság dolgozói szilárdan állnak a szabadságu-

kért és nemzeti függetlenségükért az imperializmus ellen küzdő vietnami nép, a laoszi és a kambodzsai hazafiak mellett és az izraeli agresszorok ellen küzdő arab népek oldalán.

A mongol nép – együtt a haladó emberiséggel – felháborodottan megbélyegzi a chilei fasiszta junta bűnös tetteit és követeli a terror és a represszió megszüntetését, Luis Corvalán elvtárs és más chilei hazafiak kiszabadítását.

Az imperialisták rablópolitikáját elősegítik a jelenlegi pekingi vezetők, akik a Szovjetunióval, a szocialista közösség más országaival és a nemzetközi kommunista mozgalommal szemben ellenséges politikát folytatnak. Úgy véljük, az imperializmus elleni harc szorosan összefügg a reakciós maoizmus elleni küzdelemmel, amelynek politikája és gyakorlati tettei alapjukban mondanak ellent korunk forradalmi erői érdekeinek, köztük a kínai nép létérdekeinek is.

A Mongol Népi Forradalmi Párt – együtt a többi testvérpárttal – határozottan síkraszáll a kommunista világmozgalom egységének megerősítéséért a marxizmus–leninizmus alapján, elvi harcot folytat a revizionizmus és a dogmatizmus, az opportunizmus minden fajtája, az antikommunizmus és a szovjetellenesség ellen. Sok más testvérpárthoz hasonlóan a Mongol Népi Forradalmi Párt úgy véli, hogy megérett a helyzet a testvérpártok új nemzetközi értekezletének az összehívására.

Engedjék meg, hogy végezetül köszönetünket fejezzem ki a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának pártunk delegációjának kongresszusukra történt meghívásáért, és ez úton kívánjak a magyar kommunistáknak, a munkásosztálynak és az egész dolgozó magyar népnek sok sikert kongresszusuk feladatainak teljesítéséhez.

Ilie Verdet,

a Román Kommunista Párt Központi Bizottsága Végrehajtó Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára:

Tisztelt kongresszus! Tisztelt elvtársak!

Küldöttségünkre az a megtisztelő feladat hárul, hogy tolmácsolja az önök kongresszusának a Román Kommunista Párt Központi Bizottsága, egész pártunk elvtársi üdvözletét és legjobb kívánságait, s kifejezze a szívélyes internacionalista barátságot, amelyet a román nép táplál a magyar nép iránt.

Országunkban jól ismerik a Magyar Szocialista Munkáspárt forradalmi hagyományait, a magyar kommunistáknak a nép, a szocializmus ügye szolgálatában folytatott harcát. A szocializmus győzelmével a magyar nép felszámolta a kizsákmányolást és az elnyomást, ura lett nemzeti javainak, munkája gyümölcsének. A felszabadulás óta eltelt három évtized alatt a magyar nép, kommunista pártja vezetésével, agrár-ipari országból szocialista nagyiparral és nagyüzemi mezőgazdasággal rendelkező ipari-agrár országgá változtatta Magyarországot, ahol virágzik a tudományos és kulturális élet. Mindennek eredményeként állandóan javulnak a dolgozók életkörülményei. A szocialista építés sikereiben a magyar nép tehetsége és szorgalma, alkotó ereje testesül meg.

A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusa nagyszerű összképét adja ezeknek az eredményeknek, s a haladás új távlatait nyitja meg Magyarország előtt azzal, hogy a fejlett szocialista társadalom építésének programját állítja a magyar nép elé.

Népeink barátsága gazdag történelmi hagyományokra tekint vissza. A két nép, amely több mint egy évezred óta szomszédként él egymás mellett, gyakran működött együtt a gazdasági és társadalmi fejlődés érdekében. Különösképpen forradalmi mozgalmaink, a munkásosztály – élén a kommunistákkal – nyomatékosan hangsúlyozták a román–magyar barátság szükségességét mint a győzelem feltételét a társadalmi és nemzeti igazságosságért és szabadságért folytatott közös harcban.

A román nép számára büszkeség forrása az a tény, hogy a szovjet hadsereg oldalán a román hadsereg is részt vett a fasizmus legyőzé-

sében, és Románia egész területének felszabadítása után hozzájárult Magyarország és Csehszlovákia felszabadításához is, megerősítve népeink barátságát.

A szocialista rendszer építésének időszakában a román–magyar barátság magasabb rendű tartalomra és megingathatatlan alapokra tett szert. Megelégedéssel emeljük ki ez alkalommal is, hogy pártjaink, országaink és népeink között széles körű együttműködés áll fenn és fejlődik politikai, gazdasági, tudományos és kulturális téren, akárcsak a nemzetközi életben.

A Román Kommunista Párt a jövőben is azon munkálkodik, hogy erősödjék a román–magyar internacionalista barátság, mert meggyőződése, hogy ez megfelel népeink érdekeinek, a szocializmus egyetemes ügyének.

Tisztelt elvtársak! Megelégedéssel tölt el, hogy tájékoztathatjuk önöket az országunkban folyó szocialista építés művének sikereiről. A jelenlegi ötéves terv négy esztendejében elért eredményeink biztosítékai annak, hogy az ötéves tervet határidő előtt teljesítjük.

Nemrég zajlott le a Román Kommunista Párt XI. kongresszusa, amely új korszakot nyitott hazánk történetében. A Román Kommunista Párt Programja, az ország gazdasági fejlesztésének irányelvei, Nicolae Ceauşescu elvtárs beszámolója egész népünk munkaprogramjává váltak – s teljesítésében népünk napfényes jövőjének lelkesítő megvalósulását látja.

Románia – mint fejlődő szocialista ország – nagy erőfeszítéseket tett és tesz a gazdasági, a kulturális és a műszaki-tudományos haladás meggyorsításáért. Népünk még nagyobb célokat tűz maga elé, hogy megszüntesse a fennálló szintkülönbségeket, és Romániát történelmileg rövid idő alatt az iparilag fejlett országok színvonalára emelje.

A Román Kommunista Párt XI. kongresszusának értékelései és irányelvei meghatározzák pártunk és államunk nemzetközi tevékenységét is. Románia szilárdan munkálkodni fog azon, hogy tovább fejlődjenek politikai, gazdasági, műszaki-tudományos és más területekre kiterjedő kapcsolatai az összes szocialista országokkal, a népek érdekeinek megfelelően, a szocialista világrendszer egységének erősítése érdekében, a szocializmus és a béke ügye javára.

Országunk tovább mélyíti együttműködési kapcsolatait a fejlődő országokkal, mindegyik ország gazdasági és társadalmi felemelkedéséért, szolidaritásunk erősítéséért az imperialista, gyarmatosító és újgyarmatosító politika ellen, közös harcban egy új gazdasági és politikai világrend megteremtéséért.

A békés egymás mellett élés elvei szellemében Románia bővíti együttműködését a fejlett tőkésországokkal. A szocialista Románia nemzetközi kapcsolatainak alapját a függetlenség és a szuverenitás, a jogegyenlőség, a belügyekbe való be nem avatkozás, a kölcsönös előnyök, minden nép önrendelkezési joga tiszteletben tartásának elvei képezik.

Románia következetesen küzd azért, hogy a nemzetközi életben elmélyüljön és megerősödjék az enyhülés folyamata, azon munkálkodik, hogy Európában kialakuljon a tartós béke és biztonság légköre, hogy minél rövidebb időn belül sor kerüljön az összeurópai értekezlet munkálatainak utolsó, legmagasabb szintű szakaszára, amely megteremti a kedvező keretet ahhoz, hogy földrészünkön új kapcsolatok honosodjanak meg.

A Román Kommunista Párt a jövőben is erősíti baráti és internacionalista szolidaritását valamennyi kommunista és munkáspárttal. Pártunk ugyanakkor fejleszteni fogja kapcsolatait a szociáldemokrata pártokkal, a nemzeti felszabadítási mozgalmakkal, valamennyi demokratikus párttal és erővel. Pártunk elhatározása, hogy egész nemzetközi tevékenységével hozzájárul a kommunista és munkáspártok egységének, valamennyi antiimperialista erő egységének erősítéséhez.

Engedjék meg, hogy befejezésül még egyszer tiszta szívből teljes sikert kívánjak az önök kongresszusának munkájához, sikert a Magyar Szocialista Munkáspártnak, a testvéri magyar népnek a fejlett szocialista társadalom építéséhez, a szomszédos baráti Magyarország felvirágoztatásához.

1975. március 20.

Nemes Dezső,

a Politikai Bizottság tagja, az MSZMP Központi Bizottsága Politikai Főiskolájának rektora:

Tisztelt kongresszus!

Pártunk nemzetközi tevékenységét érintő néhány kérdéssel kívánok foglalkozni. Kádár elvtárs referátumában a kommunista világmozgalomról szólva megállapította: „Az MSZMP minden lehetőséget és alkalmat megragad, hogy hozzájáruljon mozgalmunk erősítéséhez, marxista–leninista egységének megszilárdításához." Ilyen lehetőség és alkalom nem kevés adódott, és pártunk erejéhez mérten, a proletár internacionalizmus elveihez hűen kivette a részét az együttes erőfeszítésekből, s úgy véljük, eredménnyel. Ez egyik erőforrása pártunknak és országunknak. Erősíti kapcsolatainkat eddigi barátainkkal, és mind több új barátot nyerünk. Segíti a tapasztalatszerzést és ezek felhasználását saját munkánkban. Segíti a gyakran bonyolult nemzetközi kérdések jobb megértését és a hazai internacionalista nevelő munkát.

Pártunk azért tudott eleget tenni nemzetközi feladatainak az elmúlt négyéves időszakban is, mert következetes lenini politikát folytat, ami rendíthetetlen alapja, szerves része általános politikájának. Iránymutatónak tekintette az 1969-es moszkvai nyilatkozatot, melynek kidolgozásából más testvérpártokkal együtt a mi pártunk is aktívan kivette a részét, s amelyet a X. kongresszus is magáévá tett. Úgy értékelte, hogy a moszkvai tanácskozás és annak nyilatkozata nagyban elősegíti a kommunista és munkáspártok marxista–leninista egységének és összehangolt cselekvésének fejlesztését, egyben a népek szabadságáért és a nemzetközi békéért harcoló különböző erők hatékony együttműködését.

Pártunk e meggyőződése találkozott és találkozik a testvérpártok túlnyomó többségének értékelésével, melynek helyes voltát az elmúlt négyéves időszak eseményei is igazolják.

A beszámoló nagy fontosságú tények alapján állapítja meg, hogy az elmúlt években is folytatódott a szocialista országok erőteljes fejlődése és az imperializmus térvesztése, a nemzetközi erőviszonyok további eltolódása a haladó erők javára. Ezt természetesen a szocialista országok népeinek, a kommunista világmozgalomnak és az imperializmus ellen küzdő többi erőnek szívós munkája és harca eredményezte.

Ebben a világot átfogó küzdelemben kiemelkedő szerepe van a mind erősebbé váló enyhülési folyamat visszafordíthatatlanná tételéért folyó küzdelemnek. Mint ismeretes, ennek egyik fő célja egy hatékony biztonsági rendszer teremtése. Olyan harci cél ez, amelyért a diplomácia frontjától a tömegmozgalmakig folyik a küzdelem. Az államközi kapcsolatokban az európai szocialista országok, tömegmozgalmi területen pedig a kommunista pártok az előharcosai e nagy fontosságú ügynek, amellyel röviden foglalkozni kívánok.

Ismeretes, hogy a Varsói Szerződés országai kezdeményezték a biztonsági értekezlet összehívását. Egy hatékony biztonsági rendszer megteremtése alapvető érdeke földrészünk minden népének, mégis évekig kellett küzdeni, míg végül is sor került az értekezletre.

A Központi Bizottságnak a X. kongresszust követő első ülésén – 1971 januárjában – Komócsin Zoltán elvtárs a nemzetközi kérdésekről szólva tájékoztatójában megállapította: „Az európai biztonsági értekezlet megszervezésével egyetértő és azt ellenző erők között tovább folyik a küzdelem." Ez így volt, s a küzdelem folytatódott. Végül 1973 júliusában Helsinkiben összeült az európai biztonsági értekezlet. A békéért küzdő erőknek e nagy politikai sikere további lendületet adott az imperialista háború veszélyének elhárításáért folyó tömegmozgalomnak. Ennek egyik kiemelkedő állomása volt az 1973 őszén megtartott moszkvai béke-világkongresszus, ahol az öt világrész békéért küzdő erőinek minden korábbinál szélesebb képviselete tanácskozott a népek békéjének és szabadságának biztosításáért folyó harc további tennivalóiról.

A kormányképviselők Helsinkiben megtartott külügyminiszteri

szintű értekezlete az első szakaszát alkotta az európai biztonsági értekezletnek. 1973 szeptemberében megkezdődött a szakértői szinten folyó második szakasz, azzal a feladattal, hogy kidolgozzák azoknak az okmányoknak a szövegét, amelyek a harmadik szakaszban, a befejező és jelentőségének megfelelően szerintünk legmagasabb szinten megtartandó értekezlet elé terjesztendők. A második szakasz, közbenső szünetet tartva, mindmáig folytatódik, immár másfél éve. Van jelentős előrehaladás számos kérdésben, és növekszik a remény, hogy a tőkés hatalmak képviselőinek huzavonája most már talán végetér.

Ez a huzavona minden ködösítési kísérlet ellenére egyre világosabbá teszi a nemzetközi közvélemény előtt, hogy a nyugati hatalmak vezető köreiben nincs egyöntetű akarat az európai biztonság megszilárdítása ügyében. Jelentős részük érdektelenséget tanúsít, vagy kifejezetten ellene dolgozik. Az enyhülés ellenzői támadják azokat a polgári politikusokat is, akik számolva a realitásokkal, segíteni akarják ezt a nagy ügyet. Tőlük zsaroló magatartást követelnek, s a nyugati hatalmak nem egy képviselője ilyen módon igyekezett fékezni a találkozás menetét.

Közismert, hogy a nyugati hatalmak a szocialista országok által hirdetett békés egymás mellett élés politikájának elfogadását a szocialista országok elleni „fellazítási" taktika előtérbe állításával kombinálták, s ma is nagy erők munkálkodnak ilyen irányban. A békés egymás mellett élés egyik követelménye a be nem avatkozás más államok belügyeibe. A nyugati hatalmak reakciós képviselői pedig az „eszmék és emberek szabad áramlásának" megtévesztő jelszavával nem kevesebbet követeltek, mint az ellenforradalom exportjának szolgálatában álló „eszmék" és az ezek jegyében működő különféle emberek „szabad áramlását". S hogy az imperialisták és segítőtársaik mit kívánnak „szabadon áramoltatni", azt a chilei tragédia előkészítésében kifejtett tevékenységük, a ciprusi válság kirobbantása, a portugál demokrácia ellen szervezett nemzetközi aknamunka és sok más tényező szemlélteti.

Pártunk álláspontja az, hogy országunk érdekelt a normális együttműködés fejlesztésében, s ezen belül a kulturális és emberi kapcsolatok bővítésében. A turistaforgalom fejlődése, a tudományos és

egyéb tanácskozásokon való részvételnek minden eddiginél szélesebb körűvé válása, a kulturális kapcsolatok nagyfokú bővülése is tanúsítja ezt. Nemcsak kormányzati vonalon, hanem a társadalmi kapcsolatok területén is munkálkodunk ebben az irányban, s igyekszünk elhárítani minden akadályt, amely ennek útját állja. De minden olyan kísérlet, amely a béke nagy ügyét politikai zsarolásra akarja felhasználni, és a hirhedt fellazítási tevékenységet szolgáló politikai aknák telepítéséhez akar szabad teret biztosítani, veszélyezteti a létrehozandó biztonsági rendszert. A politikai aknák mögött a katonai összecsapás veszélye rejtőzik. Európa népeinek elemi érdeke azt követeli, hogy politikai aknáktól is mentes biztonsági rendszer létesüljön földrészünkön. Ezért folyik a küzdelem, amelyből pártunk, kormányzatunk és hazánk különböző társadalmi szervezetei is kivették a részüket, s ez így lesz ezután is.

Kedves elvtársak! Pártunk tudatában van, mindig is tudatában volt felelősségének, amellyel a szocializmust építő magyar népnek, valamint a testvéri szocialista országok közösségének és a nemzetközi munkásosztálynak tartozik. Vallja és hirdeti, hogy a proletár internacionalizmus következetes érvényesülésében egybefonódik minden szocialista ország nemzeti érdeke, a szocialista országok közösségének általános érdeke, valamint a világ proletariátusának és az antiimperialista erők közös nemzetközi frontjának alapvető érdeke.

A nemzetközi összefogásról szólva pártunk és népünk köszönettel adózik a Szovjetunió Kommunista Pártjának azért a hatalmas munkáért, melyet a szocialista országok együttműködésének erősítésében, valamint a nemzetközi forradalmi munkásmozgalomnak és a népek általános antiimperialista küzdelmének segítésében végez. Azt a békeprogramot, amelyet Brezsnyev elvtárs a Szovjetunió kommunista Pártja XXIV. kongresszusán előterjesztett, pártunk a sajátjának vallja, mert ez korunk általános békeprogramja.

Kádár elvtárs referátuma és a kongresszus elé terjesztett okmányok tervezete hangsúlyozza azt a bensőséges kapcsolatot, amely a Szovjetunió Kommunista Pártja és a Magyar Szocialista Munkáspárt között fennáll. Úgy véljük, ez is egyik példája annak, hogy a baráti viszony és a gyümölcsöző együttműködés mennyire természetes és rendíthetetlen, ha alapját a lenini elvek, a lenini politika képezi. Ennek

jellemvonásaihoz tartozik a mindig őszinte eszmecsere és a megbonthatatlan egység.

Tanácskozásunkon már többen hangsúlyozták, hogy pártunkban a Szovjetunió Kommunista Pártja iránti tisztelet és bizalom hagyományos és megingathatatlan. Ennek jegyében alakult meg a Kommunisták Magyarországi Pártja, mely az „orosz példát" követve emelte magasra a szocialista forradalom lobogóját. Pártunk sok évtizedes küzdelme folytán kudarcot vallott minden olyan kísérlet, amely gyöngíteni akarta a Szovjetunió és kommunista pártja iránti nagyrabecsülését, bizalmát és barátságát, és szakítani akart a testvéri összefogás lenini politikájával. Akik ezzel próbálkoztak, ártottak népünknek, s a történelem lomtárába kerültek. Mély meggyőződésem, hogy ez így lesz a jövőben is, itthon is és nemzetközileg is.

Ha egy munkáspárt vezetésében vagy egy szocialista ország kormányzatában teret nyer a Szovjetunió Kommunista Pártjától és a Szovjetuniótól való eltávolodás politikája, a nyílt vagy burkolt szovjetellenesség, akkor könnyen válik különféle szovjetellenes erők, imperialista manőverek játékszerévé. Meggyőződésünk, hogy az imperialisták és segítőtársaik politikai csapdáinak hatástalanításához is a Szovjetunió Kommunista Pártjával való szoros együttműködés a legbiztosabb fegyver. S ez nemcsak pártunk felfogása: a néptömegek tudatába is mélyen behatolt az a felismerés, hogy a Szovjetunióval való testvéri szövetség a döntő garanciája annak, hogy hazánk nem lesz többé senkinek a kiszolgáltatottja, s biztosan halad a maga választotta szocialista úton.

Kedves elvtársak! A beszámoló és a kongresszusi határozati javaslat is szól a kapitalizmus általános válságának a mélyüléséről. A fejlett tőkésországok gazdasági konjunktúrája megrekedt, és egyre súlyosabb zavaroknak adta át a helyét. Ezt ma már azok is kénytelenek elismerni, akik még nem is olyan régen „konzervatív" felfogásnak nyilvánították a tőkés világrendszer általános válságára vonatkozó marxista nézeteket. Most viszont olyan felfogással találkozunk – jórészt ugyanazoknak a körében –, amely szerint a tőkés világ válságának további mélyülése elkerülhetetlenül jobboldali fordulathoz vezet, ami visszavetné a nemzetközi enyhülési folyamatot is.

Ilyen veszély valóban fennáll, s csak a demokratikus és szocialista

erők együttes harca birkózhat meg vele. Ám a baloldali erők sikeres harca nemcsak elméleti, hanem nagyon is gyakorlati lehetőség. Ezt tanúsítja a progresszív erők küzdelmének általános fejlődése, a portugál fasizmus és gyarmatbirodalom bukása, a görög junta letűnése, a béke-világmozgalom jelentős megerősödése és sok más tény. A lenini politikát követő szocialista országoknak és mindazoknak az erőfeszítései, akik visszafordíthatatlanná akarják tenni a nemzetközi kapcsolatokban az enyhülési folyamatot, egyben segítik a demokratikus erők küzdelmét a jobboldali fordulatokra törők visszaszorításában.

A fatalista jellegű hangulat – amely szerint a tőkés válság elkerülhetetlenül a jobboldal előrenyomulását vonja maga után – a nyugati országokban széltében-hosszában megtalálható. Egyrészt tudatosan terjesztik, hogy zavart keltsenek azok körében, akik harcolni akarnak annak megakadályozásáért, hogy a monopóliumok a válságból is hasznot húzzanak, miközben a válság terheit teljes egészében a dolgozókra igyekeznek áthárítani. Másrészt ez a hangulat sajátos azoknak a körében is, akik elítélik ugyan a monopóliumok diktatúráját, de rabjai az antikommunista propagandának, és haboznak összefogni a monopóliumok uralma elleni küzdelem legkövetkezetesebb harcosaival, a kommunistákkal. A szocialista országok elleni rágalomhadjáratnak az is fő célja, hogy erősítse az antikommunista propagandát, és bomlassza a monopóliumok ellen küzdők sorait. Pártunk nemzeti és internacionalista kötelessége, hogy nemzetközi tevékenysége folyamán határozottan szembeszálljon a Magyar Népköztársaság és a szocialista országok közössége ellen folyó propagandával, hirdesse az igazságot a szocialista építés eredményeiről és tapasztalatairól, következetesen képviselje a marxizmus–leninizmus eszméit, a szocialista célokat.

Az antikommunista propagandának hagyományos vonása az is, hogy a szocialista országokkal, tehát a létező szocializmussal szolidaritást vállaló, eredményeiket méltató pártokat, különösen a Szovjetunió Kommunista Pártjával való testvéri együttműködés szilárd híveit azzal rágalmazzák, hogy „nem önállóak", nem saját politikájukat folytatják, hanem mások utasításait követik. E propaganda nyilvánvaló célja, hogy e pártokat az elkülönülés irányába szorítsák, és meg-

fosszák a nemzetközi összefogásban rejlő erőforrásuktól. Nemegyszer a politikai szövetségesek is hasonló igényekkel lépnek fel, jórészt az együttműködők közötti pártversengésből fakadóan. A testvérpártoknak a különféle forrásokból származó ilyen nyomással is meg kell birkózniuk. Amivel mi hozzájárulhatunk e nyomás visszaszorításához, az mindenekelőtt a szocialista építőmunka tényleges eredménye, a szocialista országok egységének és együttműködésének erősítése és a lenini következetesség az imperializmus elleni küzdelemben. Eddig is ez volt a fő fegyverünk a kommunista világmozgalom egységének erősítésében, s így lesz ezután is.

Kedves elvtársak! A nemzetközi osztályharc fejlődésének olyan szakaszában vagyunk, amikor az egész tőkés világban gátlástalanul folyó antikommunista propaganda ellenére szélesednek és egyre erőteljesebbé válnak a munkásmozgalom különböző irányzatainak együttes akciói. Ismeretes, hogy ennek egyik különösen jelentős megnyilvánulása a Francia Kommunista Párt és a Francia Szocialista Párt közös kormányprogramjának megalkotása, a szakszervezetek szervezeti egységének létrehozását célzó erőteljes törekvés Olaszországban, a kommunisták és a baloldali szocialisták összefogása Portugáliában, a baloldali egységért folyó harc számos más országban. Ösztönzi ezt az a növekvő követelés, hogy a tőkés monopóliumok hatalmát korlátozzák és számolják fel, a népeket sújtó szédületes fegyverkezési hajszának legyen vége, a béke intézményes biztosítását akadályozókat távolítsák el a hatalomból, a szocialista országokkal való kölcsönösen előnyös együttműködés útjából is hárítsák el az akadályokat. A szakszervezeti mozgalom különböző irányzatai között nemcsak az élesedő gazdasági harcban erősödik az együttműködés, hanem a monopóliumok diktatúrája elleni politikai megmozdulásokban is.

A testvérpártok nagy figyelmet fordítanak az antimonopolista összefogás fejlesztésére, a tőkés oligarchia hatalmának felszámolásáért és a valódi demokratikus néphatalomért folyó harcuk erősítésére.

A szociáldemokrata pártok és a szociáldemokrata szakszervezetek vezető köreiben növekszik az érdeklődés a szocialista országok kommunista pártjaival és szakszervezeteivel – így pártunkkal és a magyar

szakszervezetekkel – való kapcsolatok iránt. A Központi Bizottság előzetes írásos jelentésében közölt adatokból is kitűnik, hogy ezek a kapcsolatok az elmúlt években fejlődtek. Nyilvánvalóan azért, mert a szociáldemokrata párt- és szakszervezeti vezetők körében terjed az a felismerés, hogy e kapcsolatok fejlesztése megfelel az általuk képviselt tömegek érdekeinek, és segíti politikai céljaikat.

Mi rokonszenvezünk azokkal, akik mernek dacolni az antikommunista nyomással, és úgy tekintik a békés egymás mellett élés ügyét, hogy abban nemcsak a kormányoknak és a diplomatáknak vannak tennivalóik, hanem a különböző irányzatú munkásszervezetek képviselőinek is. Hasznosnak véljük a gyakoribb érintkezést, a kölcsönös és közvetlen tájékozódást. Érdekeltek vagyunk az együttműködésben, hiszen ez része azoknak az erőfeszítéseknek, amelyeknek célja, hogy visszafordíthatatlanná váljék az enyhülés folyamata. Úgy véljük, hogy ez erősíti a béke híveinek táborát, segíti visszaszorítani a nemzetközi reakciót, és segíti a monopóliumok uralma ellen küzdők harcát saját gazdasági és politikai követeléseikért.

Az együttműködés továbbfejlesztésének útjában ma még különböző akadályok állnak. A kapcsolatok fejlesztését szorgalmazó szociáldemokratáknak meg kell birkózniuk az antikommunista rágalmakkal és előítéleteikkel, az együttműködés ellenzőivel saját pártjukban is. Gyakori a habozás a kapcsolatok fejlesztését kívánók körében: hol szorgalmazzák, hol visszakoznak. Országaikban nemcsak a sokszólamú antikommunista propaganda gátlástalan, hanem az a nyomás is, amelyet a burzsoá propaganda, a burzsoá pártok és a burzsoá kormányzat a kommunistákkal együttműködő más baloldali erőkkel szemben kifejt. Tény azonban, hogy a nyugat-európai szociáldemokraták soraiban terjed és erősödik a törekvés az együttes fellépésekre az enyhülési folyamat továbbfejlesztéséért. Tény továbbá, hogy a szocialista országok társadalmi fejlődésének eredményei növekvő érdeklődést váltanak ki a munkásmozgalom különböző irányzataihoz tartozók körében, s a növekvő érdeklődés párosul azzal a szándékkal, hogy a tapasztalatokat hasznosítsák saját küzdelmükben.

Pártunk és hazánk különböző társadalmi szervezetei, így a szakszervezetek, a KISZ, a Hazafias Népfront szervei, az Országos

Nőtanács, a Béketanács és más testületek internacionalista kötelességüket teljesítve nemcsak készségesen fogadják a szociáldemokraták érdeklődését a kapcsolatok fejlesztése iránt, hanem maguk is kezdeményezik ezeket. S amint erről a beszámoló szólt, pártunk politikájának megfelelően ebben a tekintetben szintén további erőfeszítéseket kell tennünk.

Kedves elvtársak! Röviden szólni kívánok arról a helyzetről is, amelyet a kínai párt maoista vezetésének szakadár tevékenysége előidézett, s aminek következtében ma a kínai párttal semmiféle kapcsolatunk sincs. Ami a kínai helyzetet illeti, csupán arra utalok, hogy az imperialista hatalmak nem mondtak le arról, hogy ismét kiterjesszék uralmukat erre a nagy országra. A kínai nép győzelmes forradalmi harcával negyedszázaddal ezelőtt csapást mért az imperializmusra, és az ötvenes években jelentősen hozzájárult az antiimperialista küzdelem általános fellendüléséhez. Ekkor még a kínai vezetés a Szovjetunió Kommunista Pártjával és a Szovjetunióval való barátságot hirdette, s a szovjet–kínai szövetség mind Kína fejlődésének, mind a nemzetközi életnek igen jelentős tényezője volt. Az ötvenes évek végén azonban a Mao Ce-tung-kultusz jegyében felülkerekedett a kispolgári nacionalizmus. Ez rányomta bélyegét a jelenlegi kínai vezetés egész politikájára, s ennek talaján alakult ki a maoista nagyhatalmi sovinizmus.

Mi rejlik emögött? – teszik fel a kérdést gyakran. Hogyan térhetett a kínai pártvezetés és a Kínai Népköztársaság a Szovjetunió Kommunista Pártjával és a Szovjetunióval való összefogás útjáról a szovjetellenesség dicstelen útjára?

Egyetlen momentumot szeretnék kiemelni ebből a szövevényes kérdésből. Kína el akarja kerülni a fegyveres összecsapást az imperialista hatalmakkal, ami rendjén is lenne, de a pekingi vezetés pálfordulása óta ezt nem a Szovjetunióval való szövetség további erősítése révén akarja elérni, hanem szovjetellenes politikára térve az imperialisták táborában egy szovjet–kínai háború lehetőségének reményét keltette fel és táplálta. E remény – az imperialisták bánatára – irreálisnak bizonyult, s úgy vélem, az is marad. Viszont élő valóság a maoizmus szovjetellenes propaganda-hadjárata és szakadár tevékenysége. S amíg ez a helyzet fennáll, addig Kína nem töltheti be a nemzet-

közi kommunista mozgalomban az imperializmus ellen küzdő erők javára azt a szerepet, amelyet be kellene töltenie.

Ha a kínai vezetés feladja a szovjetellenességet és a szakadár tevékenységet, ha visszatér az összefogás és az együttműködés útjára, ami a kínai nép elemi érdeke is – s bizonyos, hogy előbb-utóbb ez be fog következni –, akkor új szakasz fog nyílni Kína fejlődésében, és gyorsulni fog az imperializmus térvesztésének a folyamata is. Ma azonban a maoista vezetés a szovjet–amerikai háború elkerülhetetlenségét hirdeti, ebben bizakodik, s ettől várja hegemón törekvéseinek érvényesülését. Ugyanezen célból egy új európai háborúban is reménykedik, s esztelen propagandát folytat az európai béke intézményes biztosítása ellen. Mint a szovjetellenesség általában, a maoizmus szovjetellenessége is egyet jelent a nemzetközi békemozgalom elleni aknamunkával. A béke híveinek el kell utasítaniuk az európai népek és a világ biztonsága ügyének ezt a hátbatámadását is.

Tisztelt kongresszus! Szeretném külön kiemelni azt az általánosan ismert tényt, hogy pártunk és társadalmi szervezeteink nemzetközi tevékenységében rendkívül intenzív a vietnami nép melletti nemzetközi szolidaritásban való szenvedélyes részvétel, az izraeli agresszorok ellen küzdő arab népek ügyének határozott támogatása, a chilei junta vérengzése és terror-rendszere elleni nemzetközi tiltakozó mozgalomban való erőteljes közreműködés, és mindazok segítése, akik a világ különböző térségeiben küzdenek népük szabadságáért. A reakciós rendszerek és az imperialista beavatkozások ellen folyó hatékony nemzetközi tiltakozó akciókban, a szabadságért küzdők melletti szolidaritásban az igazi emberi humanizmus fejeződik ki, amely egyben az imperializmus elleni általános küzdelem fontos része. Bizonyos, hogy pártunk és társadalmi szervezeteink ezirányú tevékenysége továbbra is lankadatlan lesz.

A Magyar Szocialista Munkáspárt nemzetközi munkájában egyre növekvő helyet foglal el a fejlődő országokban működő antiimperialista, nemzeti demokratikus pártokkal és mozgalmakkal való kapcsolat. Ezek az országok élvezik a szocialista államok támogatását a neokolonializmus elleni nehéz harcaikban, a gazdasági és a kulturális fejlődést szolgáló terveik megvalósításában. Mivel helyzetükben lényeges eltérések vannak, ebből következően a párt és a tömeg-

mozgalmi kapcsolatok alakulása is nagyon eltérő, illetve nem minden fejlődő országgal létesültek ilyen kapcsolatok.

Köztudomású, hogy eme országok nem mindegyikének a kormányzata progresszív jellegű. A nemzeti függetlenség védelmének és megerősítésének ügye azonban megköveteli, hogy a dolgozó nép és így az erősödő munkásosztály a nemzeti demokratikus fejlődés hatékony tényezőjévé, a hatalom részesévé váljék. Ez ütközik a helyi burzsoázia, mindenekelőtt az imperialistáktól függő komprádor-burzsoázia és a földesurak osztályérdekeivel, kiváltja az imperialista hatalmak növekvő haragját és fenyegetését. Ám a dolgozó nép, s különösen a szervezett erővé váló munkásság hatékony részvétele a függetlenség védelmében és a társadalmi előrehaladás gyorsítását célzó erőfeszítésekben – objektív követelménye eme országok felemelkedésének, önálló nemzeti fejlődésének. Éppen ezért egyre gyakoribb, hogy a nemzeti demokratikus pártok és kormányzatok törekvéseiben és célkitűzéseiben a szocialista orientáció válik jellemzővé. Ez a folyamat erősödik és pozitív hatása a nemzetközi erőviszonyok alakulásában is jelentkezik. Tehát mind pártunknak, mind kormányzati és társadalmi szervezeteinknek növekvő figyelmet kell erre is fordítaniuk.

Nemzetközi feladataink a következő években tovább növekednek. Folytatódik a két világrendszer történelmi versenye és harca, amely érinti az egész emberiség és minden nép sorsát. Döntő jelentőségű a küzdelem a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett éléséért és a kölcsönösen előnyös gazdasági és kulturális együttműködés fejlesztéséért, tehát az enyhülési folyamat visszafordíthatatlanná tételéért, valamint a kedvezőbb nemzetközi feltételek megteremtéséért, minden nép szabadsága, nemzeti függetlensége és társadalmi haladása számára.

Ebben a küzdelemben halad előre – új győzelmeket érlelve és új győzelmeket aratva – a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet történelmi folyamata. Ennek útja természetesen a békéért és a szocializmusért küzdő erők összefogásának és együttes harcának továbbfejlesztése. A testvérpártok túlnyomó többségét ez vezérli, amikor a kétoldalú kapcsolatok fejlesztése mellett napirendre tűzik újabb regionális tanácskozások, majd általános nemzetközi értekezlet megrendezését. A forradalmi pártok számára nélkülözhetetlen

a világ egyes térségeiben, az egyes földrészeken és földünk egészén végbement és folyamatban levő változások együttes elemzése és a szükséges következtetések közös megvitatása.

Pártunk határozott állásfoglalása, hogy az internacionalista összefogásnak elengedhetetlen követelménye a tapasztalatok rendszeres kicserélése és időnkénti együttes értékelése, a közös kérdések együttes elvtársi vitája, az összehangolt és közös cselekvést biztosító egységes állásfoglalás kialakítása számos fontos kérdésben. Nincs más út az összefogás és a közös küzdelem fejlesztésére, az elkülönülési tendenciák és a szakadár törekvések visszaszorítására.

Európában most öreg földrészünk kommunista és munkáspártjainak regionális értekezlete van napirenden, mely az európai munkásság összefogásának és az összes haladó erőkkel való szövetkezésének fejlesztését, s egyben az általános antiimperialista küzdelem erősítését lesz hivatva szolgálni. Ennek előkészítése folytatódik, s pártunk megtisztelő feladatot teljesítve, más testvérpártokkal együtt kiveszi a részét ebből a munkából.

Carlos Aboim Ingles,

a Portugál Kommunista Párt Központi Bizottságának tagja:

Kedves elvtársak!

Kérem, tolmácsolják a magyar dolgozóknak, az egész magyar népnek azoknak a portugál dolgozóknak a baráti érzelmeit, akik végre felszabadulva a fasizmus alól, kettőzött érdeklődéssel tekintenek azon osztálytestvéreiknek a tapasztalataira és vívmányaira, akik – mint önök is – a szocializmust építik, utat nyitnak a jövő felé, amely megfelelő, sajátos formában a mi jövőnk is lesz.

Kongresszusuk hivatott arra, hogy megvitassa és elfogadja a párt új programját. Ez a program is arról a fejlődésről tanúskodik, amelyet a magyar nép alkotó munkájával, pártjuk vezetésével elért. Tanúskodik a szocialista rendszer előnyeiről a kapitalizmussal szemben. Tanúskodik a szocialista közösség országai közötti testvéri

együttműködés hatalmas erejéről; a magyar nép, a magyar kommunisták szilárd békevágyáról. A portugál kommunisták, Portugália dolgozói biztosak abban, hogy ez a program a magyar nép teremtő munkája révén megvalósul.

Kedves elvtársak! 1974. április 25-én a portugál nép – a Fegyveres Erők Mozgalmának a népi tömegek azonnali és hathatós támogatásától kísért döntő fellépése eredményeként – véget vetett a fasizmus hosszú éjszakájának. Még egy év sem telt el azóta, és máris nagy lépéseket tettünk előre. Csak a monopóliumok és a latifundiumok gazdáinak, az imperialistáknak, a fasiszta diktatúra élősködőinek és kihasználóinak nincs ínyére ez a változás. Szennyes, önző érdedeiket látják veszélyben, s ezért habozás nélkül felhasználják a legbűnösebb eszközöket is, ahogy ez március 11-én, a kudarcot vallott ellenforradalmi puccskísérlet során is történt. Van azonban megfelelő erő az ilyen kalandok meghiúsításához, ahhoz, hogy drágán fizettessünk értük.

Március 11-e, Spinola félresikerült puccskísérletének napja bebizonyította: szükség van a fokozott éberségre és eltökéltségre, amellyel a népi tömegek védik saját vívmányaikat. Ez a nap megerősítette a nép és a fegyveres erők szövetségét, s ismételten megmutatta a néppel egyesült Fegyveres Erők Mozgalmának erejét és forradalmi eltökéltségét. Március 11-ét követte március 13-a, amelyet történelmi dátumként tart majd számon a portugál nép: akkor került sor a bankrendszer államosítására, a portugál forradalom első, közvetlenül monopóliumellenes intézkedésére. Ez hatalmas gazdasági fegyvert ragadott ki a reakció kezéből, s nagy segítséget adott a demokratikus államnak az új Portugália felépítéséhez.

A Portugál Kommunista Párt ma és a jövőben – ugyanúgy, mint hosszú illegalitása idején – nem takarékoskodik erejével, kész minden áldozatra az új, demokratikus Portugália védelmében, hogy népünk szabadon dönthessen sorsáról és békében építhesse szebb életét. A párt mindent megtesz, hogy napról napra erősítse a munkásosztály egységét, a népi tömegek, a demokratikus, haladó erők egységét, a nép és a fegyveres erők legyőzhetetlen szövetségét. Tudjuk, hogy az előttünk álló út nehéz, hogy a reakció és az imperializmus nem hagyott fel próbálkozásaival, s van még ereje. De a győzelem a miénk lesz.

Nem vagyunk egyedül. Ma is, miként a múltban, számolunk a világ hatalmas, legyőzhetetlen kommunista és munkásmozgalmának, s benne a Magyar Szocialista Munkáspártnak a szolidaritásával. A szocializmus történelmi vívmányai segítséget, értékes, lelkesítő példát adnak népünknek. Biztosak vagyunk benne, hogy a pártjaink között már régóta meglevő testvéri kapcsolatok a jövőben még tovább szélesednek, népeink barátsága tovább erősödik.

Népük, a magyar nép és minden haladó nép arra készül, hogy megünnepelje a hitleri fasizmus történelmi jelentőségű leverésének 30. évfordulóját, amiben a nagy és szeretett Szovjetunió, a Lenin pártja által vezetett nagy szovjet nép döntő szerepet játszott. Ma már, szintén megszabadulva a fasizmustól, a portugál nép teljes szívvel részese lesz ennek a jubileumnak, amely egyben az európai béke 30. évfordulóját is jelenti, évfordulóját annak a békének, amely mindenekelőtt a Szovjetunió és a szocialista közösség növekvő erejének és a békés egymás mellett élésre irányuló szilárd politikájának eredménye.

Ebből az alkalomból kérem, engedjék meg, hogy kifejezzem a portugál kommunisták és a portugál nép szolidaritását a még fasiszta iga alatt harcoló elvtársainkkal és népekkel, s kifejezzem meggyőződésünket győzelmükben.

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusa!

Éljen a barátság és az együttműködés a magyar és a portugál kommunisták, a magyar és a portugál nép között!

Éljen a proletár internacionalizmus! Éljen a szocializmus!

Dr. Komócsin Mihály,

a Csongrád megyei Pártbizottság első titkára:

Kedves elvtársak!

Egyetértve az előterjesztett jelentésekkel és javaslatokkal, a határozattervezet egy részletével kapcsolatban kívánok véleményt nyilvánítani. Ezt Csongrád megyei tapasztalatokra alapozom, de úgy hiszem az ország számos más megyéjéből lehetne példákkal bizonyítani, hogy

milyen nagy hatást gyakorol az ipartelepítési politika a társadalom osztályszerkezetének alakulására.

Csongrád megye a felszabadulás előtt és még utána is hosszú ideig agrárjellegű terület volt. Az aktív keresők több mint 70 százaléka a mezőgazdaságból élt és mindössze 12 százaléka dolgozott az iparban, az építőiparban; ezek is zömmel a kisiparban. Nagy volt a munkanélküliség, a lakosság munkaalkalom hiányában elvándorolt szülőhelyéről. 1960 óta lényeges változások következtek be. Megnőtt az aktív keresők száma, s arányuk megközelítette a népesség 50 százalékát. A foglalkoztatottság hiánya, mint társadalompolitikai probléma, megszűnt. A munkaképes korúak foglalkoztatottsága csaknem teljes. A nagy társadalmi átrétegződés következtében ipari munkás lett sok parasztból és háztartásbeliből. A fizikai dolgozók, illetve gyermekeik közül pedig sokan szellemi pályára kerültek. Az ipari foglalkoztatottság következtében a munkásság megjelent és fejlődött azokban a kisebb városokban és községekben is, amelyek korábban kizárólag mezőgazdasági jellegű településnek számítottak.

Ipari jellegű üzemegységek, illetve munkahelyek jöttek és jönnek létre mezőgazdasági termelőegységekben is. Mind kevesebb az úgynevezett tiszta paraszti család, mind több családban – főként a család fiatalabb tagjai között – ipari munkás is van. Az ipari munkahelyek, munkaalkalmak létesítésével minimálisra csökkent az elvándorlás, sőt mérséklődött az ingázás is. Az ipari jellegű üzemegységek káderképző bázisul szolgálnak a mezőgazdaság többi termelőegysége számára, a rohamosan terjedő új technikához értő szakemberek biztosításában is.

Az ipari termelőegységek méreteinek növekedésével mind nagyobb munkáskollektívák kovácsolódnak össze, amelyekben a párt és a tömegszervezetek nevelő munkájának hatására is gyorsabban fejlődik a szocialista tudat, a munkásmagatartás.

Az új munkások többségének nincsenek szülőktől örökölt ismereteik a régi munkáséletformáról. Nincsenek saját régi munkástapasztalataik sem. A kapitalista üzemben végzett munka nyomasztó emlékeit ők nem ismerik. Ők már a szocialista üzemekben kezdték munkáséletüket. Számukra a dolgozó emberről való sokoldalú gondoskodás magától értetődő.

A munkásokban a párt politikai elvei élénk visszhangra találnak.

Növekszik készségük, hogy bekapcsolódjanak a termelési mozgalmakba, gyarapszik politikai és közéleti aktivitásuk.

A mezőgazdaság szocialista átszervezését követő időszakban a nagyüzemi gazdálkodás kifejlődésével jelentős számú munkaerő szabadult fel. Ezek foglalkoztatásához teremtette meg a feltételeket a párt vidéki iparfejlesztési politikája, a termelőerők jobb területi elhelyezése. Az így megteremtett ipari bázison egy politikailag mind erősebben összekovácsolódó, a szocialista osztály vonásait mind markánsabban megmutató munkásság alakult ki.

Az osztályszerkezet további változását a mezőgazdasági termelés műszaki fejlesztése serkenti. Napjainkban mezőgazdasági nagyüzemeink figyelemre méltóan fejlődnek. Az iparszerű termelési rendszerek elterjedése a növénytermesztésben és az állattenyésztésben túlzás nélkül nevezhető forradalmi átalakulásnak. A hozamok gyors ütemű növekedésének, a jövedelmezőség emelkedésének nagy népgazdasági jelentősége van. Ennek hatására átformálódnak a mezőgazdasági termelőegységek is. A vegyeskereskedés-jelleg felszámolódik, erőteljes szakosodás megy végbe.

A korszerű termelési módszerek elterjedése a mezőgazdaságban minőségi átalakulást eredményez. Az egyes gazdaságok stabilizálódnak, nagyobb és biztonságosabb a jövedelmük. A munka jellege is megváltozik.

Az eredmények mellett azonban gondok is vannak. A nagyteljesítményű géprendszerek, az állattenyésztő és a kertészeti telepek nagyobb gazdasági egységeket, szélesebb hátteret kívánnak meg. Helyenként például a települési sajátosságok, a szórvány tanyavidék, a munkaszervezet és a jövedelemelosztás elavult formái fékezik az új gazdálkodási módszerek elterjedését. Sajnos, mi Csongrádban nem figyeltünk fel időben e gátló tényezőkre, és így eddig még nem tudtuk a területünkön kedvező klíma- és talajadottságok lehetőségeit kellően kihasználni. Reméljük, hogy a Csongrádnál épülő Tisza III. vízlépcső létrehozásával vízrendezési problémáink is megoldódnak, s így a kedvező talaj- és klímaadottságokat jobban ki tudjuk használni.

Foglalkoztatási problémák is keletkeznek, különösen a nagy élőmunkaigényes kultúrák termelésének gépesítésével. Az új munka-

lehetőségek kialakítása ugyan a szövetkezetek feladata, de ebben az iparnak, főleg az élelmiszeriparnak is segítenie kellene.

Kedves elvtársak! A gondok a fejlődés, az előrehaladás gondjai. Az emberek mindinkább megszokják, hogy az országos gondokat, problémáikat pártunk időben felismeri és megoldásukra hatékony intézkedéseket tesz. Ezért is becsülik pártunkat. Ugyanakkor azt is elvárják, hogy a pártszervek, -szervezetek helyileg ugyanezt tegyék. A kommunisták, a különböző területi szintű vezető posztokon dolgozó elvtársak erre mindinkább képesek is.

Maurer Mihályné,

a Szekszárdi Állami Gazdaság brigádvezetője:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Hozzászólásomban a Szekszárdi Állami Gazdaság munkájával és az ott dolgozó szocialista brigádok életével foglalkozom. Gazdaságunkban a növénytermelést nagy teljesítményű, modern gépek segítik. A komplex gépesítés szinte teljesen megszüntette a kézi művelést. Ezzel szemben a kertészetben és a szőlőtermesztésben még csak a növényvédelemnél és a talajmunkáknál sikerült gépesíteni a kétkezi munkát.

Brigádjainkban 60 százalékban nők dolgoznak, akik a környező falvakból, 30–40 kilométeres távolságról jönnek hozzánk. Így az utazással együtt 11–12 órát vannak távol otthonuktól. Ezeket az asszonyokat sokáig kellett támogatni, amíg a közösségi életbe beilleszkedtek. Ma már örömmel mondhatom, hogy munkaterületünkön a brigád minden tagja ismeri a gépek működését. Törődünk egymás gondjaival és közösen próbálunk orvoslást találni a bajokra.

Az állami gazdaságok dolgozói a munkásosztály részét képezik. Még sok azonban a tennivalónk, hogy a munkásosztályhoz való tartozásra minden tekintetben rászolgáljunk. Az ipari munkásság együvé tartozása, szervezettsége, munkája a miénknél magasabb szinten áll. Szociális és kulturális körülményeik is jobbak, mint a mieink. Nálunk

ebédlő, öltöző csak a gazdaság központi helyein van, telephelyeinken pedig szükségmegoldásokkal enyhítünk a gondokon.

Szőlőterületeink rekonstrukciója, a korszerű gépek működése, a termelési feladatok egyre több szakmunkás foglalkoztatását követelik. Sajnos, a környékünkön működő szakmunkásképző intézetek növendékei az iskola elvégzése után nem telepednek le a mezőgazdaságban. Sokan feladják szakmájukat és ipari üzemekben, egészségügyi intézményekben helyezkednek el. A kertész szakma ma nem divatos, de rangosabbá válhat, ha a pályaválasztási tanácsadásokon és másutt bővebben ismertetnék szépségeit, és a mezőgazdasági szakiskolában végzők lehetőségeit a termelésben.

Gazdaságpolitikai feladatnak tekintjük a termelésben dolgozó, betanított munkát végző fiatalok szakmunkássá képzését. Ezt szorgalmazzuk, de az eredmény nem kielégítő, annak ellenére, hogy gazdaságunk évente 40–50 főt képez szakmunkássá. Ezért megfontolásra ajánlom, hogy a bázisgazdaságok saját maguk is foglalkozzanak szakmunkásneveléssel. Így olcsóbb és hatékonyabb is lehet ez a munka. Az idősebb szakmunkások legyenek türelmesebbek a fiatalokkal és adják át gyakorlati tapasztalataikat. Nem lehet elfelejteni, hogy minket is az idősebbek tanítottak meg a különböző fogásokra, és nincs jogunk ezeket magunknak megtartani. Ezeket a tennivalókat – a párt XI. kongresszusának irányelveiben szereplő feladatok között – alapvetőnek tartjuk.

Pullai Árpád,

a Központi Bizottság titkára:

Tisztelt kongresszus!

A Központi Bizottság nagy figyelmet fordít beszámolójában és a kongresszusnak benyújtott javaslataiban a párt vezető szerepére, szervező és nevelő munkájára, belső életére, a párttagok személyes tevékenységére. Egyetértek a beszámolóval, csatlakozom hozzá. Tanúsítja a legjellemzőbbet, hogy a két kongresszus között erősödött a párt

vezető szerepe. Eredményeként szocialista társadalmunk tovább fejlődött, szilárdabb, gazdagabb, vonzóbb lett.

A kongresszusra készülve, a párton belül és a közvéleményben élénk, alkotó és sok tanulsággal járó eszmecsere, vita zajlott. Legfőbb jellemzője volt az a kívánság, hogy a párt folytassa eddigi politikáját, s végrehajtásában legyen még következetesebb. Ez a népi méretű kívánság egyben elismerése és nagyrabecsülése pártunk törekvéseinek; kifejezése annak is, hogy állampolgáraink nagy többsége saját munkája szülöttének érzi a haza és a dolgozó nép javára kivívott eredményeinket.

Ebben a kívánságban – valljuk meg – egyesek féltő aggodalma is kifejeződik, hátha mégis változik a politika. Némelyek viszont – nem mindig jó szándékkal – azt sugallják, ne törjük magunkat a következetes haladásért, úgy van jól minden, ahogyan most van, élvezzük, amit elértünk, fogyatékosságaink ne okozzanak túl nagy fejtörést. Nekünk azonban, ami most van – a történelmi célhoz mérve – még kevés; fogyatékosságainkkal pedig nem akarunk és nem fogunk megbékélni.

A párttagság állásfoglalása és a közvélemény alapján a Központi Bizottság nagy tömegek egyetértését és támogatását élvezi, amikor a tisztelt kongresszusnak azt javasolja, hogy a párt haladjon tovább a kipróbált, sikeres úton, folytassa tovább politikáját. E politika két alappilléren nyugszik: egyfelől a szocializmus olyan általános törvényszerűségein, mint a munkásosztály, a párt vezető szerepe, a proletárdiktatúra, a munkás-paraszt szövetség, a szocialista tervgazdálkodás és az internacionalizmus; másfelől azon, hogy a párt idejében foglalkozik a döntésre érett társadalmi kérdésekkel, szorgalmazza, ösztönzi a haladást, politikája képes a szüntelen megújulásra. A politikában tanúsított következetesség nem jelent változatlanságot, az elviség merevséget, mert ez a politikát sémákba zárná és eltorzítaná.

Társadalmi fejlődésünk szempontjából a marxizmus–leninizmus alkotó alkalmazásának mindig is nagy volt a jelentősége. Az építőmunka során időről időre új jelenségek és ellentmondások is keletkeznek. A pártnak kötelessége, hogy gondosan tanulmányozza az új feladatokat és az ellentmondásokat, és megoldásukra, illetve leküzdésük-

re a helyes politikai irányvonal alapján helyes válaszokat dolgozzon ki.

A párt ezt tette a két kongresszus között is. Ismeretes, hogy a Központi Bizottság kiemelkedő jelentőségű 1972. novemberi ülése új lendületet adott a X. kongresszus határozatainak megvalósításához azokon a területeken, ahol a végrehajtás akadozott, helyesbítette az irányt, ahol az nem volt megfelelő. Az intézkedések kiterjedtek a munkásosztály helyzetének javítására, társadalmi szerepének növelésére; az 50 nagyüzemmel való figyelmes foglalkozásra; a közgazdasági szabályozók és ösztönzők kritikai elemzésére; a párt növekedésének és társadalmi összetételének alakítására; a nemkívánatos társadalmi jelenségekkel szemben szükséges összehangoltabb, szervezettebb fellépésre. A párt nem ingadozott, hogy megvizsgálja egyes korábbi döntéseinek helyességét. Ereje és bátorsága is volt ahhoz, hogy a társadalmi érdeknek és elveinknek megfelelően – ha szükséges – korrekciókat hajtson végre. Ezzel újabb politikai és erkölcsi tőkét, bizalmat szerzett a munkásosztály, a dolgozó nép körében.

Tisztelt elvtársak! A X. kongresszus határozatait teljesítettük. Mégis – az irányelvek vitája alapján – jogos igénynek és bírálatnak is tekintjük, hogy a végrehajtásban következetesebbnek kell lennünk, mert ez munkánknak hosszabb ideje ismert gyengéje. A kongresszus küldöttei is tisztában vannak azzal, hogy nem elég a végrehajtás fogyatékosságait megállapítani és ostorozni, hanem objektív és szubjektív okaikat is fel kell tárni. Forrásukként nem lehet egyetlen fő okot megnevezni. Az okok és az összefüggések sokrétűek, súlyuk, hatásuk helyenként és időnként különböző. Időszerű rámutatnunk néhányra.

Előfordul ugyanannak a határozatnak többféle értelmezése; ez zavarja az egységes fellépést, bizonytalanságot szül. A vezetők, a testületek egy része nem teljes szívvel és erővel dolgozik, könnyen tudomásul veszi az elmaradást. Egyesek politikai vezetőhöz méltatlanul sodródnak az eseményekkel, nem követelik meg a fegyelmet. Vannak, akik nem szeretik a problémák felvetését, mert meg kell őket oldani, ez pedig töprengést, munkát, harcot jelent. Inkább tompítják, agyonmagyarázzák azokat. Esetenként nem kellő időben döntünk. Sok a határozat is, emiatt nehéz áttekinteni őket és szervesen beilleszteni a

végrehajtás folyamatába. Talán túl sok energiát fektetünk az elemzésekbe – bár ez könnyebben megbocsátható, mint a felszínesség vétke –, de nem fordítunk akkora energiát a feladatok megvalósításához szükséges feltételek megteremtésére. Az ellenőrzés nem elég rendszeres, és főleg a tényeket állapítja meg, holott a gyakorlatot kellene segítenie. A mulasztókat ritkán vonják felelősségre. A párt-, az állami, a társadalmi szervek munkájában még sok az átfedés.

Megkérdezhetnénk azt is, vajon nincs elég szervező erő bennünk, vagy talán egyik-másik munkamódszerünk az alkalmatlan? Vajon nincs elegendő állhatatosságunk dolgaink végigvitelére? Ezeknek is szerepük lehet és van az okok között. Az okok országosan és helyileg is többfélék lehetnek. Türelmesen meg kell őket keresni a végrehajtás minden láncszemében. A felsoroltakból is érzékelhetjük, hogy leküzdésük milyen összetett feladat, mennyire egységes megítélést és cselekvést követel.

Határozataink hibátlan végrehajtására persze nem tehetünk fogadalmat. Munka közben a pártszervek is követhetnek el hibákat. A kérdés az, van-e elég tudásunk és erőnk felismerni: miben, mikor és mivel hibáztunk, ki tudjuk-e javítani, rendbe tudjuk-e tenni egy adott területen a dolgokat, és mindezt megtesszük-e idejében.

Ahhoz, hogy a párt vezető szerepe minden területen úgy érvényesüljön, ahogyan szükséges, és a végrehajtásban céltudatosan haladjunk előre, a párt életében tovább kell szilárdítani és fejleszteni a demokratikus centralizmust. Ez a társadalom minden szervezetére kedvező hatással lesz.

Az utóbbi négy és fél esztendőben pártunkban erősödött a demokratikus centralizmus. A pártszervezetekben fokozódott a kommunisták részvétele a politikai döntésekben és ezzel a megvalósításukért folyó harcban is. A párttestületekben elvtársi, vitatkozó légkörben döntenek; a határozatok demokratikusak, mert a többség véleményére épülnek. Aki a döntésben részt vett és megszavazta, megvalósításában személyesen is jobban érdekelt. Abban is fejlődést látunk, hogy aki véleményével kisebbségben marad, vállalja a többség álláspontját, fegyelmezetten tartja magát a határozathoz, és fenntartás nélkül végrehajtja. Mindez együtt országosan is növelte a pártmunka hatékonyságát.

Örvendetesen javult az alapszervezetek munkája. Bevált az évenkénti beszámoló taggyűlések rendszere; ez lehetővé, sőt kötelezővé teszi, hogy minden alapszervezet értékelje a vezetőség és személyre szólóan az egyes párttagok munkáját.

A demokratikus centralizmus a párt életében és munkájában biztosítja az alkotó, szabad vita lehetőségét – benne a tévedés lehetőségét is – és a fegyelmezett végrehajtás feltételeit. Kifejezi, hogy vita nélkül nincs helyes következtetés és döntés; kommunista fegyelem nélkül viszont a legjobb elhatározásból sem születik tett.

Erről azért kell szólni, mert egyesek a demokratizmust elválasztják a centralizmustól; aktívak a vitában, felszólalásaik szenvedélyesek, de amikor a cselekvésen a sor, sehol sem látni őket, az árnyékba húzódnak. Az is előfordul – és ez káros –, hogy helyenként visszaélnek az önállósággal, egyesek hatáskörüket nem a központi döntések minél jobb helyi megvalósítására használják.

A pártmunkában különösen veszélyes, ha valaki a párt politikáját látszatra elfogadja, de saját külön véleményét fenntartva másképpen cselekszik; ha úgy tesz, mintha elfogadná a kollektív vezetést, a testületet azonban tanácsadó szervnek tartja, elárasztja mindenféle apró ügyekkel, és fontos kérdésekben nélküle dönt. A párt normáinak mindezekben még nagyobb súllyal érvényt kell szereznünk. Amikor a pártban a demokratikus centralizmust erősítjük, az egész társadalom számára ösztönzést és bátorítást adunk a szocialista demokrácia további kibontakoztatására.

A végrehajtásban alapvető szerepe van a politika, a határozatok egységes értelmezésének. Ha egy határozat értelmezésében zavar támad, ez többnyire meg nem értésből vagy jó szándékú tévedésből adódik. Találkozunk azonban kimondott vagy ki nem mondott szembenállással, egyet nem értéssel, önkényes értelmezéssel is. Emögött esetenként a közöstől eltérő érdek húzódik meg. Bármelyik esetről legyen is szó, a vitában elsősorban pártszerű, elvi álláspont és türelem szükséges. Még akkor is, ha a vitapartnerek nézeteik bírálóira a hozzá nem értés címkéjét próbálják ragasztani, vagy más efféle jelzőkkel vagdalkoznak.

A határozatok egységes értelmezése és végrehajtása a párttagsággal járó kötelezettség, nem pedig magánügy. A Központi Bizottság be-

számolójában Kádár elvtárs jogosan fogalmazott úgy, hogy a pártban megengedhetetlen az egyes határozatok, állásfoglalások önkényes, szubjektív értelmezése, ami nemegyszer még felelős beosztású tisztségviselők részéről is előfordult.

A vezetőknek – párttagoknak és pártonkívülieknek egyaránt – kulcsszerepük van a végrehajtás megtervezésében, irányításában és szervezésében. Ezért velük szemben növekednek a követelmények. Olyan vezetői szemléletre, magatartásra van szükség, amelyre a megfontolt, határozott intézkedés, az energikus szervezés, a fegyelmezettség, a tartalékok mozgósítása a jellemző. Olyan vezetők kellenek, akik emberek ezreit képesek harcba vinni újabb és nagyobb feladatok megoldásáért. Minden vezetővel szemben követelmény, hogy a politikát saját területén képviselje, alkalmazza és megvalósítsa, hogy nagyfokú önállóság és bátor kezdeményezőkészség jellemezze a politika helyi végrehajtásában.

Tudjuk, a vezetők többségének nagy érdemeik vannak a X. kongresszus óta elért sikerekben; sokat és lelkiismeretesen dolgoztak. Ezzel további fejlődésünk megtervezésekor is számolunk. Azt is tudjuk azonban, hogy erre a színvonalra még nem küzdötte fel magát minden vezető, s ezért a gyengébben dolgozókat segíteni kell.

A vezetők megfelelő felkészítését, szocialista szellemű nevelését minden pártszervezetben még jobban a munka középpontjába kell állítani. A vezetők kiválasztása és nevelése folyamatos és nagy felelősséget követelő munka. A káderek nevelésének legfontosabb módszere az emberekkel való egyéni és rendszeres foglalkozás. Ne csak nehéz időkben fogadkozzunk, hogy minden emberért külön-külön harcolunk, hanem akkor is törődjünk velük, amikor jól mennek dolgaink. Mivel nincs két egyforma ember, a kádermunkában különösen óvakodni kell a sémáktól; mindenkihez egyéni módon kell közeledni. Minden emberben egymás mellett élnek a jó és a rossz tulajdonságok. Az egyéni foglalkozással segítsük tervszerűen, fejlesszük tudatosan az emberekben a jót és szorítsuk vissza a rosszat. Ez a kommunista nevelés lényege, meghatározó vonása.

A vezetés iránti politikai bizalom gyarapítása megköveteli, hogy a vezetők mentesek legyenek a szocializmustól idegen magatartásformáktól, a kispolgári életfelfogástól, a csalhatatlanság tudatától, a ha-

talommal való visszaéléstől, hogy ne tulajdonítsanak maguknak olyan jogokat, amelyek őket nem illetik meg, ne éljenek olyan illúzióban, hogy nekik mindent szabad.

Mostanában arról is beszélnek, hogy több menedzser típusú vállalkozó szellemű vezető kellene. Energikusság, ésszerűségre törekvés, operatív irányítás dolgában senkitől sem szégyen tanulni. A menedzsertől azonban a mi gazdasági vezetőink alapvetően különböznek – és különböznek is – abban, hogy a szocialista vezető a termelés mennyisége, minősége és hatékonysága mellett törődik a javak létrehozójával, az emberrel, a termelő közösséggel, épít munkatársainak véleményére, demokratikus módon vezet. A menedzser tűzön-vízen keresztül a szűk tőkés vállalkozói érdeket képviseli. A mi vezetőink szeme előtt az egész társadalom érdeke áll.

Tisztelt kongresszus! Általában ismert és elfogadott dolog, hogy az elmélet próbaköve a gyakorlat. Így van ez a határozatokkal is: csak a végrehajtás során igazolódhat, hogy jók-e, reálisak-e, teljesíthetők-e. Amennyi gondot fordítunk a határozatok előkészítésére, legalább annyi figyelmet és energiát kell fordítanunk minden szinten teljesítésük folyamatos segítésére és a gyakorlattal való szembesítésükre. Egy határozat sorsát sohasem szabad passzívan szemlélni. Ha az élet megköveteli, idejében módosítanunk kell a határozatot; ezzel azt is elérhetjük, hogy kevesebb legyen az új határozat.

Tovább kell javítani a párt-, az állami, a társadalmi szervek együttműködését is. Különösen fel kell figyelni arra a jogos bírálatra, hogy egyes párthatározatokból késéssel lesznek állami intézkedések, bizonyos esetekben sok körülöttük a huzavona. A vállalati üzem- és munkaszervezés korszerűsítése népgazdasági fontosságú feladat. Határozatát erről 1971 decemberében fogadta el a Központi Bizottság. A Nehézipari Minisztériumnak, az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztériumnak másfél esztendő kellett pusztán csak ahhoz, hogy utasításaikat, irányelveiket megjelentessék.

A Központi Bizottság hangsúlyozta beszámolójában, hogy javítsuk meg a pártellenőrzést, és terjesszük ki a társadalmi élet minden területére. Az ellenőrzés formái, módszerei a két kongresszus között fejlődtek, és nagy részük van abban, hogy politikánk törés nélkül megvalósult. Úgy kell tovább javítani az ellenőrző munkát, hogy még job-

ban a határozatok politikai lényegének érvényesítésére irányuljon, a személyi felelősség erősítését eredményezze. Meg kell értetni mindenkivel, hogy ezt nem bizalmatlanságból tesszük, nem azért, hogy akadékoskodjunk, hanem azért, mert szükségszerű ahhoz, hogy elsősorban az ellenőrzött vállalatoknak, intézményeknek, személyeknek segítséget nyújtsunk. Az ellenőrzésben még inkább rendszerességre, körültekintésre, tárgyszerűségre, konkrétságra kell törekedni, és óvakodni kell mindenfajta szubjektivizmustól. Ha a tények megkövetelik, személyükre, funkciójukra való tekintet nélkül vonják felelősségre a hanyagokat, a kötelességmulasztókat, és teremtsék meg a helyzet megjavításának feltételeit.

A párt vezető szerepe nagymértékben attól függ, hogyan alakul tagságának összetétele, milyen követelményeket állítunk a párttagok elé. A Központi Bizottság írásos jelentéséből és beszámolójából kitűnik, hogy a párt társadalmi összetétele egészségesen alakul. Ez marxista–leninista pártépítő elveink gyakorlati alkalmazásának nagy eredménye.

Pártunkban együtt küzd és dolgozik több nemzedék. Példájukkal hatnak az illegális idők ma is közöttünk élő, megbecsült forradalmárai: párttagságunk egy százalékát teszik ki. A párt fiatalabb nemzedéke nagy tisztelettel tekint rájuk, merít gazdag tapasztalataikból. A felszabadulást követő első esztendőkben, az ország újjáépítéséért és a hatalomért vívott küzdelem során lépett be a pártba a tagság 20 százaléka, s a politikai harcokban nagy tapasztalatokat szerzett. Azok aránya, akik a hatalom meghódítása, a szocializmus építésének meghirdetése után álltak sorainkba, 12 százalék. Tagságunk 67 százaléka az ellenforradalom leverése után vagy a legutóbbi időben vált párttaggá, sokan már rendszerünk neveltjei, természetes számukra a szocializmus valósága. Pártunknak fontos feladata, hogy gondoskodjon arról: a különböző nemzedékek szilárd egységben dolgozzanak, és politikai harci tapasztalataikkal gazdagítsák, egészítsék ki egymás munkáját.

Pártunk tagságának körülbelül 80 százaléka a szocializmus építésének idején lépett sorainkba. Ez a marxizmus–leninizmus eszméinek, a szocializmusnak a vonzerejét bizonyítja. Százezreket juttatott arra az önkéntes elhatározásra, hogy ezért a világért tudatosan vállalják a munkát, a küzdelmet.

A párt lépést akar tartani a társadalmi fejlődéssel, a növekvő feladatokkal, ezért magasabb mércét állít tagjai elé. A szervezeti szabályzat módosításának is ez a célja. A pártszervezetek sikeres munkája nagyrészt attól függ, hogy a párttagok egyénenként milyen feladatokra képesek, az élcsapat tagjaihoz méltóan élnek, dolgoznak-e.

A magasabb mérce általános kifejezés, a normákat konkrétan is meg kell határozni. A követelmények szempontjából a jogok és a kötelességek az alapvetőek. Első helyen áll a párt eszméjének, politikájának ismerete, tudatos vállalása és terjesztése, védelme és megvalósítása. A párt politikáját képviselni és helyesen érvényesíteni csakis az tudja, aki alaposan érti politikánkat, lépést tud tartani fejlődésével. Ehhez rendszeres politikai önművelés, tanulás, tájékozódás szükséges. A tudás állandó gyarapításának a párttag belső igényévé kell válnia. Azt, hogy a tanulásban melyik párttagtól mit és milyen fokon követeljünk, nem lehet egy kaptafára húzni, ez függ körülményeitől, munkaterületétől, beosztásától és más egyebektől is. A munkát és a tanulást, ha olykor nehéz is, össze kell egyeztetni. Ne feledjük el azt a lenini gondolatot, amely a csepeli gyári pártbizottság tanácstermét ékesíti: „Aki ma nem tud tanulni a munkától, holnap nem tud dolgozni a tudatlanságtól!"

A párttagnak forradalmi hivatása van – a nép, a szocializmus ügyének tudatos szolgálata. A társadalomért önként, ellenszolgáltatás nélkül, áldozatkészen végzett rendszeres munka, a meggyőződéssel vállalt pártfegyelem az a többlet, amely a párttagot megkülönbözteti más állampolgártól.

A pártban olyan erkölcsi normák érvényesülnek, amelyek szigorúbbak a társadalmi átlagnál. A Központi Ellenőrző Bizottság jelentésében – amellyel teljes mértékben egyetértek – hangsúlyozza, hogy a párttagok ezernyi módon és szállal kötődnek a társadalomhoz, és így a párt soraiba is beszűrődnek téves nézetek, rossz szokások. Ezzel kapcsolatban az a feladatunk, hogy az eszmei-politikai munka javításával védetté tegyük a pártot, óvjuk meg tagjait azoktól a káros nézetektől és hibáktól, amelyekkel szemben harcolniuk kell. Enélkül a párt nem tud kellő erkölcsi hitellel és közéleti súllyal fellépni a hibák ellen.

A párttaggal szemben követelmény, hogy internacionalista legyen,

aktív híve, építője a magyar–szovjet barátságnak, harcoljon a szocialista közösség országainak egységéért, és tanúsítson szolidaritást a nemzetközi munkásosztállyal. Az ideológiai harc növekvő jelentősége megköveteli párttagjainktól, hogy határozottan szálljanak szembe az ellenséges és téves nézetekkel, internacionalista álláspontot valljanak és hirdessenek.

Érvényesülnek-e ezek a követelmények pártunkban? Felelősséggel válaszolhatjuk: igen. A párt annak köszönheti eredményeit, hogy tagjainak nagy többsége tiszteletre méltóan, legjobb tudása szerint, önzetlenül és eredményesen teljesíti kötelességeit, a párt normái szerint él és dolgozik. Ugyanezt a kérdést fel kell tenni minden pártszervezetnek, minden párttagnak, és válaszolniuk kell rá.

Pártunk soraiban, ha nem is jelentékeny számban, de vannak olyanok, akiknek a munkája vagy magatartása nem üti meg a mértéket. Azokról van szó, akik nem végzik el pártmunkájukat, passzívak, nem tudnak lépést tartani a párt feladataival, akik a nyílt színen szép szavakat mondanak, de nem azt cselekszik, amit kellene, akik tehát magatartásukkal, életvitelükkel gyengítik a párt tekintélyét. A párt, amely a fejlett szocialista társadalom építését irányítja és szervezi, nem engedheti meg normáinak fellazulását. Ezeknek a párttagoknak meg kell adnunk a pártszerű és emberséges módot, hogy elhagyhassák sorainkat. Ez a pártnak is, az egyénnek is érdeke; a szervezeti szabályzat lehetővé teszi a pártból való kilépést és a törlést. Felelősen és egyénileg kell megvizsgálni a párttagok helyzetét, mert ahogyan nincs két egyforma ember, úgy nincs két egyforma eset sem. A döntés sorsokat érint, tehát mindent mérlegelni kell. Egyértelművé kell tenni mind a párton belül, mind a közvéleményben, hogy a pártból való kilépés vagy törlés természetes része a párt életének. Önkéntes kilépés vagy törlés esetén törekedni kell arra, hogy a volt párttagokkal ne szakadjon meg a kapcsolat, és gondoskodni kell arról, hogy beosztásukban vagy anyagi szempontból ne kerüljenek hátrányosabb helyzetbe.

A Központi Bizottság beszámolójában azt ajánlja a kongresszusnak, határozza el a párttagsági könyvek cseréjét. Ez fontos politikai eseménye lesz pártunk életének, erősíteni fogja eszmei, politikai, cselekvési egységét. Nem párttisztításról, nem tagfelülvizsgálatról van

szó. Minden egyes párttagra kiterjedő, őszinte beszélgetésnek, elvtársi véleménycserének szánjuk munkánkról, a kötelességek és a jogok teljesítéséről. Ennek révén el kell érni, hogy a párttagok kapcsolata még bensőségesebbé váljék a párttal, felkészültebben és cselekvőképesebben vegyenek részt politikánk megvalósításában. Ezért a tagkönyvcsere minden pártszervezettől gondos, felelősségteljes munkát kíván.

Kedves elvtársak! Munkánkat azért kell állandóan javítanunk és megújítanunk, hogy megfelelhessünk történelmi hivatásunknak: eredményesen irányítsuk a fejlett szocialista társadalom építését, népünk érdekében és javára. A párt előre, új feladataira tekint, ezért szorgalmazzuk életének és tevékenységének továbbfejlesztését. Hisszük, hogy a magyar munkásosztály, a magyar dolgozó nép, amely eddig is bizalommal követte pártunkat, elfogadta és valóra váltotta politikáját, a jövőben is megtisztel bennünket bizalmával. Nem kétséges, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt, a magyar kommunisták tettekkel szolgálják meg ezt a bizalmat.

Garai Gábor,

a Magyar Írók Szövetségének főtitkárhelyettese:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

Örömmel és megilletődötten hallgattam a beszámolónak az irodalom és a művészetek eredményeiről szóló részét. Örömmel, de nem önelégültséggel. Amikor elhangzott az a mondat, hogy a forradalom elsősorban nem a művészi formákban, hanem a társadalomban megy végbe, ellenállhatatlanul eszembe jutottak József Attila Ars poeticájának kezdő sorai: „költő vagyok, mit érdekelne engem a költészet maga".

Meggyőződésem, hogy a magyar írók és más alkotó művészek nagy többsége is egyetért velem ebben, ha azt mondom: alkotó munkámban is mindenekelőtt az érdekel engem, hogyan fejlődik a szocializmus Magyarországon, hogyan él a munkásosztály és az egész dolgozó nép, milyen sikerrel vívja harcait a nemzetközi munkásmozgalom. Ha pe-

dig mindenekfölött ez érdekel, akkor nem lehetek elégedett a hazai szocialista irodalom és művészet eddigi eredményeivel, akkor előre kell néznem a további tennivalókra.

A tennivalókat a beszámolónak az a része jelöli ki, amely megállapítja, hogy a politikai egyetértés kedvező alakulása ellenére irodalmi és művészeti közéletünk világnézetileg még nem egységes. Köztudomású, hogy mi írók személyes részvételünkkel is segítjük a közművelődés munkáját. Az olvasókkal való személyes találkozásból leszűrtem azt a tapasztalatot, hogy a közművelődés forradalma nem „egyirányú utcákon" zajlik. Téved, aki ma azt hiszi, hogy az alkotó értelmiségiek afféle vándortanítókként járhatják az országot, fennkölten széthintve tudásuk morzsáit. A valóság az, hogy legalább annyit kapnak, mint amennyit adnak. Egy-egy szocialista brigád például a feltétlen egymásrautaltság felemelő érzését, a szeretet és a kritikus bizalom biztonságérzetét adja, márpedig erre nagyon is szükségük van azoknak, akik munkájukat legfeljebb egy fehér papírlappal szemközt végzik.

Egy másik tanulság, hogy a kultúrára fogékony olvasó tömegek ugyanúgy fogalmazzák meg követelményeiket, mint pártunk Központi Bizottsága. Az alkotók azonosuljanak a néppel, a művek a népről, a néphez szóljanak. Tehát az elkötelezett, a szocialista realista, a pártos, a magas művészi színvonalú alkotásokat igénylik. Fent és lent ebben teljes az egyetértés.

De mi a helyzet az alkotóműhelyekben, a szerkesztőségekben, a kritikai életben, az Írószövetség vitafórumain? A párt kritikai állásfoglalása, a Kritika című folyóirat megindulása, a közművelődési határozat meghozatala óta sokat javult a marxista–leninista ideológiai orientáció. Ez azonban még nem kielégítő. Sűrűn előfordul még ma is, éppen az elkötelezett szocialista szellemű alkotások esetében, hogy a kritikák dicsérik a szerző jó szándékát, nemes törekvéseit, de adósak maradnak az esztétikai elemzéssel, az értékeléssel. Fordított esetben viszont megesik, hogy sajnálkoznak kissé az alkotók ideiglenes vagy tartós eszmei tévelygésein, aztán hosszasan méltatják a művészi értékeket. Nem szeretném, ha félreértenének, a jó szándék – szerintem – nem lehet mentsége a rossz műnek. A jó, a társadalmi és művészi szempontból értékes művek elemzését összetett módon kell elvégezni,

mert csak így adhatunk helyes orientációt, így teremthetünk erősödő eszmei egységet.

Ez különösen fontos azért, mert egy rendkívül népes és tehetséges fiatal írónemzedék nőtt fel, akikben tudatosítanunk kell, hogy elkötelezett szocialista alkotónak lenni ma is elsősorban küzdelem és szolgálat, de egyben az egyetemes művészi kiteljesedés legfőbb és valóban korszerű esélye is.

Az ideológiai egység érdekében sokat tehet az a kommunista íróaktíva, amely a múlt évben alakult meg, és alapvető fontosságú kérdéseket időnként együttesen vitat meg. Ilyen kérdés például a retrográd burzsoá nézetek elleni harcban követendő magatartás. A burzsoá nézetek legkárosabb, legveszedelmesebb fajtája a nacionalizmus, s ennek bármilyen megnyilvánulása ellen még következetesebben kell harcolnunk. Ha a nacionalista vagy kozmopolita nézetek hangoztatóit nem a tudatosan ellenséges szándék vezérli, akkor indokolt „érted haragszom, nem ellened" alapon harcolni a nézet ellen és az emberért. Ellenkező esetben azonban az irodalmi életben – ugyanúgy, ahogy az élet semmilyen más területén – se számítsanak a kommunisták megértő elnézésére.

Irodalmi életünkben a politikai és ideológiai egység erősítését nagymértékben segíti az a szoros, testvéri együttműködés, amelyet a szocialista országok, mindenekelőtt a Szovjetunió íróival, írószövetségével folytatunk. Ez és az országon belül a kommunista írók és művészek mind egységesebb fellépése az eszmei harcban és az alkotók aktív bekapcsolódása a közművelődés munkájába azt a közös célt szolgálja, hogy a fejlett szocializmus korszakában a politikai egység erősödése mellett továbblépjünk az eszmei-ideológiai egység felé, miközben a sokoldalúan fejlett szocialista közösségi ember épülését szolgáljuk.

Megvallom, némi művészi önzés is rejlik ebben a célkitűzésben. A József Attila-i „a mindenséggel mérd magad" mérce alatt állva nem érhetjük be a teljességnél kevesebbel. Valódi teljességet, igazi önmegvalósulást pedig korunkban csak a kommunista emberhez méltó, a néppel, a munkásosztállyal, az internacionalizmussal közösséget vállaló munka adhat. A kommunista íróknak és művészeknek ezekben a kérdésekben egységesen kell állást foglalniuk.

Török Ildikó,

a debreceni Magyar Gördülőcsapágy Művek munkása:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Hozzászólásomban elsődlegesen azokkal a kérdésekkel foglalkozom, amelyek a határozattervezetben a párt munkájáról és a további feladatokról szólnak. Bizonyára ismeretes az elvtársak előtt, hogy gyárunkban a felsőbb párt- és állami szervek döntése alapján nagy fejlesztés van folyamatban. Mi munkások már ezt a fejlesztést 5–6 év óta vártuk. Nem is nagyon tudjuk megérteni, hogy egy ilyen fejlesztésben miért kell többéves vita a döntésig. Itt biztos arról van szó, amit Fock elvtárs is említett a felszólalásában.

A beruházás eredményes és határidőre történő megvalósítása gyárunk minden kommunistájának kötelessége és minden dolgozójának érdeke. A fejlesztési munka feltételezi a dolgozók alkotó, tevőleges részvételét. Ezért vállalatunk párt-, gazdasági és tömegszervezeti vezetői ismertették a dolgozókkal a gyárral kapcsolatos távlati elképzeléseket, kérve a feladatokban való kezdeményező részvételt. A megbeszéléseken felhívták a figyelmet a megnövekedett követelményekből adódó nagyobb felelősségre. A debreceni Gördülőcsapágy Művekben a munkahelyi légkör jó, a munkafegyelem kielégítő. Ennek ellenére nálunk is vannak olyan emberek, akik nem éreznek személyes felelősséget munkájukért. A párttagok kötelessége, hogy példamutatással és a kollektíva erejével követeljék meg a fegyelmezett munkát. A nevelés mellett vannak különböző fegyelmezési eszközök is, elsősorban a gazdasági vezetők kezében. Ám a munkahelyi vezetők sok esetben, ha látják is a fegyelmezetlenséget, a rosszul értelmezett békesség kedvéért nem mindig vonják felelősségre a hanyag, fegyelmezetlen dolgozókat.

Munkánk akkor lesz még eredményesebb, ha saját feladataink ellátásán túl nem szemléljük közömbösen a fogyatékosságokat, hanem szóvá tesszük és következetesen dolgozunk felszámolásukért.

A politikai munkában, a pártalapszervezetek segítésében nagy jelentőségű a rendszeres és időben adott tájékoztatás. Ez egyrészt elősegíti a helyes döntések meghozatalát mind politikai, mind gazdaság

kérdésekben; másrészt elengedhetetlen a napi politikai, ideológiai és gazdasági kérdésekben való eligazodáshoz. Sok tennivaló van még mind a központi, mind a helyi szerveknél ezen a téren. Bizonyításként elmondok egy példát. Egyik munkatársam megkérdezte tőlem, miért csak bizalmasan lehetett megtudni azt, hogy amikor a Közös Piac nehéz helyzet elé állított bennünket a húsátvétellel kapcsolatban, a Szovjetunió segített rajtunk, megvásárolta készleteinket. Pedig szerinte – és szerintem is – ezzel a konkrét ténnyel jól be lehet mutatni az internacionalizmus gyakorlati megnyilvánulását, mindenekelőtt a magyar–szovjet baráti kapcsolatok jelentőségét gazdasági életünkben.

A politikai munka hatékonyságát növeli, ha a párt politikájával minden szinten egyetértenek, csökkenti viszont, ha helyenként eltérőek a felfogások a határozatok értelmezésében és végrehajtásában. Fontos, hogy a határozatokat minden szinten egységesen értelmezzük és a végrehajtásban legyünk következetesebbek akár népszerű, akár népszerűtlennek tetsző feladat megoldásáról van szó.

Növelni kell a párttagok fegyelmét, aktivitását, a párt politikája melletti kiállást. El kell érnünk, hogy a párttagok még bátrabban bíráljanak és mondják el véleményüket a megfelelő fórumokon. Erre a mi gyárunkban minden lehetőség megvan.

A szocialista építés soron levő feladatai nagy munkát követelnek valamennyiünktől. Ezt a nagy munkát sikeresen csak egységes szemlélettel és közös erővel tudjuk elvégezni.

Hoang Van Hoan,

a Vietnami Dolgozók Pártja Politikai Bizottságának tagja:

Kedves elvtársak!

Küldöttségünket nagy öröm tölti el, hogy a Vietnami Dolgozók Pártja, a vietnami munkásosztály és a vietnami nép nevében részt vehet XI. kongresszusukon. Harcos szolidaritási üdvözletünket és legforróbb jókívánságainkat tolmácsoljuk önöknek és önökön keresztül a ma-

gyar kommunistáknak, a magyar munkásosztálynak és a testvéri magyar népnek.

Kongresszusuknak még mélyebb jelentőséget kölcsönöz az, hogy akkor ült össze, amikor az egész párt, az egész testvéri magyar nép lelkesedéssel készül Magyarországnak a német fasiszta iga alóli felszabadulása 30. évfordulójára.

A Magyar Szocialista Munkáspárt küzdelmes és dicsőséges harcot vívott a függetlenségért, a szabadságért, a szocializmusért. A magyar munkásosztály, pártja vezetésével, végérvényesen felszámolta az embernek ember által való kizsákmányolását, Magyarországot a szocializmus építésének útjára vezette és ebben a munkában nagyszerű sikereket ér el. Ezzel a szocialista világrendszer erejének fokozásához, Európa és a világ békéjének védelméhez is nagymértékben hozzájárult.

Kedves elvtársak! Az elmúlt két év alatt a párizsi megállapodás aláírása óta az amerikai imperialisták még mindig nem hagytak fel azzal a szándékukkal, hogy rákényszerítsék a neokolonializmust Dél-Vietnamra, hosszú időre megosszák Vietnamot. Polgári ruhával álcázott katonai tanácsadóikat továbbra is Dél-Vietnamban tartják, gazdasági és katonai segélyben részesítik Nguyen Van Thieu fasiszta klikkjét, és arra ösztönzik, hogy terrorizálja, elnyomja a népet, folytassa a háborút, területrabló akciókat hajtson végre Dél-Vietnam felszabadított területei ellen.

Az amerikai imperialisták és a Thieu-adminisztráció gyakran hangoztatják azt a szólamot, hogy a „kommunisták szabotálják" a párizsi megállapodást. Ez manőver, amelynek célja: leplezni sötét terveiket és félrevezetni a világ népeit, köztük az amerikai népet is.

A dél-vietnami felszabadító erők határozottan szembeszállnak az ellenségnek a párizsi megállapodás szabotálására irányuló akcióival, hogy megvédelmezzék a lakosság életét és javait, megvédjék a felszabadított övezetet, a vietnami háború befejezéséről, a békéről szóló párizsi megállapodást.

Megmásíthatatlan álláspontunk továbbra is a párizsi megállapodás következetes tiszteletben tartása, szigorú végrehajtása, és követeljük, hogy az Egyesült Államok és a saigoni adminisztráció is ugyanígy járjon el.

Támogatjuk a Dél-Vietnami Köztársaság ideiglenes forradalmi kormányának 1974. október 8-i nyilatkozatát, amelyben követeli, hogy az amerikai imperialisták teljes mértékben szüntessék meg katonai elkötelezettségüket és a Dél-Vietnam belügyeibe való beavatkozást, követeli, hogy a Nguyen Van Thieu-klikk vonuljon vissza, Saigonban olyan hatalom jöjjön létre, amely síkraszáll a békéért, a nemzeti megbékélésért, a párizsi megállapodás szigorú végrehajtásáért.

Ugyanakkor a Vietnami Demokratikus Köztársaság lakossága a testvéri szocialista országok, köztük a Magyar Népköztársaság értékes segítségével, minden erejével nehéz küzdelmet folytat a háború következményeinek felszámolásáért és jelentős sikereket ért el az iparban, a mezőgazdaságban, a kultúrában és más területeken.

A következő időszakban a forradalmi harc még nagyon küzdelmes és bonyolult lesz, a vietnami nép azonban bízik elszántságában és erejében, testvérei, barátai odaadó segítségében, és sikeresen fogja építeni a szocializmust Északon, kivívja a függetlenséget, a demokráciát Délen, eléri az ország békés egyesítését, hozzájárulva Indokína, Délkelet-Ázsia és a világ békéjének védelméhez.

Kedves elvtársak! A vietnami nép forradalmi harcában élvezte és ma is élvezi a Magyar Szocialista Munkáspárt, a magyar kormány, a testvéri magyar nép szívből jövő támogatását, segítségét. Ugyanakkor Magyarország a nemzetközi ellenőrző és felügyelő bizottság tagjaként fellép a párizsi egyezmény tiszteletben tartásáért és valóra váltásáért. Mindezt ugy értékeljük, mint a pártjaink és népeink közötti harci szolidaritás és barátság megnyilvánulását.

Ebből az alkalomból őszinte és mély hálánkat fejezzük ki a magyar pártnak, a kormánynak és a testvéri magyar népnek ezért a szívből jövő támogatásért és értékes segítségért.

Éljen pártjaink és népeink örökké tartó, szilárd, testvéri barátsága és harci szolidaritása.

Sok sikert kívánunk a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának!

René Piquet,
a Francia Kommunista Part Politikai Bizottságának tagja,
a Központi Bizottság titkára.

Kedves elvtársak!

Hadd beszéljek arról a testvériségről, amely a pártjaink közötti kapcsolatokat jellemzi. Ezt a testvériséget pártjaink internacionalizmusa táplálja, valamint az emberek jólétéért, szabadságáért, a szocializmusért és a békéért folytatott közös harcunk jellege.

A nemzetközi kapcsolatok új fejlődési korszakában élünk. Az imperializmus meghátrált. Kénytelen elfogadni a békés egymás mellett élés elveit, kénytelen alkalmazkodni a realitásokhoz, bele kell törődnie, hogy együtt éljen a szocialista rendszerrel. A világ gyors ütemben, mélyrehatóan változik. A kapitalista rendszer erős válságával egyidőben a szocialista országokban alapvető irányzat a stabilitás, a kiegyensúlyozott fejlődés, az életszínvonal állandó emelkedése, a demokrácia szélesedése. A dolgozók biztonságban élnek, bizalommal tekintenek a jövőbe.

A szocializmusnak ez a fejlődése – elsősorban a Szovjetunióban – volt és marad továbbra is az imperializmus meghátrálásának döntő tényezője. Közrejátszik azonban ebben a forradalmi mozgalom és az állandóan erősödő nemzeti felszabadítási mozgalom is. A nemzetközi helyzetben fordulat bontakozik ki, az enyhülés előbbre jut, de a tartós béke megteremtése szívós, hosszú harcot követel a világ minden népétől. Az imperializmus – főként az amerikai imperializmus – igyekszik fenntartani uralmát, a legaljasabb gaztettektől sem riad vissza, összeesküvéseket sző a fiatal demokráciák ellen, s állandóan bizonyságot tesz agresszív természetéről. Európában megkísérli fenntartani a politikai és a társadalmi status quót, a kapitalista kormányok – ezek közé tartozik a francia kormány is – készséges segítségével. Az imperializmus késleltetni igyekszik az európai biztonsági értekezlet eredményes befejezését.

Ez a helyzet határozza meg közös harcunkat. Különböző körülmények között, más és más eszközökkel, de közösen veszünk részt az osztályharcban, s a cél: újabb meghátrálásra kényszeríteni az im-

perializmust a béke, a mélyreható demokratikus változások, a szocializmus fejlődése érdekében. Úgy véljük, hogy az európai kommunista pártok berlini konferenciájának közös előkészítése és megtartása e tekintetben elsőrendű szerepet játszik majd.

Kedves elvtársak! Szeretnék néhány gondolatot kifejteni a francia politikai helyzettel kapcsolatban. A politikai harc Franciaországban rendkívül nagy erejű osztályharc. Egyetlen társadalmi vagy politikai erő sem marad a küzdelmen kívül. Itt minden összetett, minden nehéz. Ennek oka egész egyszerűen a harc jelenlegi tétje: ma már minden feltétel megvan Franciaországban a döntő változáshoz, a hatalom kérdése vetődött fel.

Franciaország, akárcsak az egész kapitalista világ, súlyos gazdasági válságban van. 1974-ben az árak 15 százalékkal emelkedtek, a munkanélküliek száma eléri az 1 200 000-et. De a válság nem csupán gazdasági természetű. A lakosság életkörülményeinek súlyosbodása együtt jár a demokrácia fokozott korlátozásával. A nagy politikai, gazdasági és szociális döntések ma jobban, mint valaha, egy maroknyi csoport kezében vannak, akik a legfontosabb anyagi eszközökkel és a hatalommal rendelkeznek.

Egyébként az uralkodó ideológia pesszimista. A nagytőkének valójában nincs más lehetősége, mint az, hogy igyekezzék elfogadtatni a dolgozókkal a megszorításokat. A burzsoázia kitalálta a fogyasztói társadalom fejlődésének mítoszait – most elveti ezeket. Jelenleg az ínség megszervezése a soron levő célkitűzés. Általános válság ez, nem átmeneti jellegű. A társadalom kapitalista szerkezete ma már képtelen kielégíteni a társadalmi fejlődés igényeit.

A franciaországi helyzet másik jellemző vonása a munkásosztály köré tömörült demokratikus mozgalom kiszélesedése. A kommunista párt, a szocialista párt és a baloldali radikálisok – miután olyan közös kormányprogramban egyeztek meg, amelynek osztálytartalma valódi változásra ad lehetőséget – a győzelem kapujához értek. A nagytőke és a kezében levő államhatalom minden eszközzel igyekszik visszaszerezni elveszített hadállásait. Példátlan ideológiai nyomást gyakorolnak, a válsággal való zsarolás éppúgy jó eszköz számukra, mint a megszorítási politikával való fenyegetés; a kommunizmusellenesség éppúgy, mint a szovjetellenesség. Ebből a helyzetből ki-

indulva pártunk XXI. kongresszusa olyan politikát határozott meg, amelynek célja a francia nép tömörítése – a demokratikus változás érdekében – a közös program nagy céljai köré.

A társadalmi lét új formáinak megteremtése összetett, lelkesítő feladat. Minden kommunista párt tanulhat az egész nemzetközi kommunista mozgalom tapasztalataiból, de ugyanakkor minden egyes párt részben új utakat tár fel és saját tapasztalataival gazdagítja a közösséget. Mi, francia kommunisták, arra törekszünk, hogy kivegyük részünket a szocializmus győzelmeiből.

Engedjék meg kedves elvtársak, hogy újból hangoztassam: szilárdan kitartunk pártjaink internacionalizmusa mellett, és sok sikert kívánok önöknek.

Arcangelo Valli,

az Olasz Kommunista Part Kozponti Ellenorző Bizottsaganak tagja

Kedves elvtársak!

Megtisztelő feladatom, hogy átadjam XI. kongresszusuknak az Olasz Kommunista Párt Központi Bizottságának és minden aktívájának testvéri és forró üdvözletét.

A Magyar Szocialista Munkáspárt kongresszusának határozatai nemcsak a magyar nép, hanem az egész nemzetközi kommunista és munkásmozgalom számára is nagy jelentőségűek lesznek. A tőkés világ mély válságától sújtott tömegek mindinkább tudatára ébrednek az új világért folytatott harc szükségszerűségének.

A kapitalista világot nem csupán gazdasági válság, hanem a tőkés rendszer történelmi jelentőségű válsága rázza meg. Ennek kialakulásában több tényező játszott közre, ezek közül a legjelentősebb, hogy az erőviszonyok a szocialista tábor javára tolódtak el, megnövekedett a fejlett tőkésországokban a munkásmozgalom befolyása, a volt gyarmati országokban a népek politikai és gazdasági súlya.

A régi uralkodó osztályok már nem képesek pozitív választ adni a mai világ nagy kérdéseire. Innen ered az imperializmusnak az a kí-

sérlete, hogy a háborúhoz, az erőszakhoz és a katasztrófához folyamodjék, de innen ered ugyanakkor egy új, hatalmas ösztönzés arra, hogy egy igazabb, békésebb és emberibb világot építsünk fel. A feltűnő ellentétekkel és igazságtalanságokkal terhes, az eszmei és erkölcsi elkorcsosulás ijesztő jeleit mutató válságos tőkés világgal szembeállíthatjuk a szocialista világ valóságát, a tartós és kiegyensúlyozott gazdasági fejlődés példáját, amely az erőforrások teljes kihasználásán s a népek anyagi és kulturális szükségleteinek kielégítésén alapul.

A magyar pártkongresszussal egyidejűleg tartja XIV. kongresszusát az Olasz Kommunista Párt. E tanácskozást is rendkívül nagy várakozás előzte meg, ami azt bizonyítja, hogy az olasz párt politikai befolyása nagymértékben megnőtt. Ezekben a napokban léptük túl az 1 600 000-es taglétszámot, s az utóbbi időben valamennyi részleges választáson szavazatokat nyert az Olasz Kommunista Párt. Bizalommal tekintenek az olasz párt kongresszusának határozatai elé nemcsak a dolgozók tömegei, hanem azok a társadalmi rétegek is, amelyek csak az utóbbi években hagytak fel régi antikommunista előítéleteikkel.

Mindez annak köszönhető, hogy mi voltunk az eszmei kezdeményezői és fő szervezői a tömegmozgalmaknak, a sztrájkoknak, a példa nélkül álló társadalmi és polgári harcoknak. Ezt azonban nem egyedül hajtottuk végre, hanem együtt más demokratikus, politikai, társadalmi erőkkel, szem előtt tartva mindig a munkásosztály, a dolgozók, a szegény emberek, az ország általános érdekeit.

Olaszországot néhány év óta összeesküvések sorozata, merényletek, véres gyilkosságok sújtják. A fasiszták, a külföldi és az olasz felforgató- és kémközpontok ily módon akarják megfélemlíteni a közép- és ingadozó rétegeket, elfogadtatni velük bármiféle rendet, akkor is, ha az önkényes és jobboldali. Elképzeléseik azonban eddig meghiúsultak. Nem a baloldal, hanem a jobboldal, a fasizmus szigetelődött el. Megszilárdult és kiterjedt viszont az antifasiszta és demokratikus egység. Olyan új politikai vezetés szükséges, amelyből már nem zárhatják ki a kommunistákat. Ehhez nem elég a baloldali pártok és erők egysége, hanem sokkal szélesebb együttműködés szükséges, beleértve a katolikus tényezőket is. Ezért beszélünk a történelmi kompromisszumról.

Kedves elvtársak! Jól tudjuk, hogy harcunk összetett és nehéz nemzetközi keretek között zajlik. A nemzetközi enyhülési folyamat alapvető feltétele a harc az imperializmus támadásai és manőverei ellen Chilétől Portugáliáig, a Közel-Keleten, Vietnamban, valamint a Szovjetunió és az Egyesült Államok közötti békés egymás mellett élés fejlődése. Ugyanilyen fontos, hogy megérlelődjön a gazdasági együttműködés Európában – egymás között és a fejlődő országokkal –, és mind Keleten, mind Nyugaton haladjon előre az államok közti politikai kapcsolatok enyhülési folyamata, s ezzel egyidejűleg bővüljön az együttműködés a demokratikus és a munkásmozgalmi erők között. E törekvésekben a kommunista pártok alkotják a legöntudatosabb és legharcosabb élcsapatot. Ez adja a kommunista pártok legközelebbi európai konferenciájának a jelentőségét is, amelynek sikeréért lankadatlanul harcolunk.

Arra törekszünk, hogy előmozdítsuk a kommunista mozgalom, valamint a demokratikus és forradalmi erők egységét. Napjainkban az önök sikerei – jobban mint bármikor – a mi sikereink is, és ez megfordítva is igaz.

Vigyük tehát együtt mind előbbre a béke, a demokrácia és a szocializmus zászlaját!

Alois Peter,

Ausztria Kommunista Pártja Politikai Bizottságának tagja:

Kedves barátaim! Kedves elvtársnők, elvtársak!

Népeink történelme és pártjaink harca régóta szorosan összekapcsolódik. Többször osztoztunk sikerben és örömben, közösen viseltük el a csapásokat és a szenvedést. Így volt ez 1848-ban és 1919-ben is. Amikor 30 évvel ezelőtt a szovjet hadsereg fölszabadította a hitleri barbárság alól Budapestet, majd röviddel azután Bécset is, Magyarország és Ausztria számára egyaránt új történelmi távlatok nyíltak meg. A magyar munkásosztály élni tudott e történelmi lehetőséggel.

A történelem kereke az utóbbi 30 évben gyorsabban forgott, mint valaha. Ez nem utolsósorban a kommunista mozgalom növekvő befolyásának, a szocialista országok gyarapodó hatalmának és a Szovjetunió aktív és következetes békepolitikájának köszönhető. Ebben az eredményes számvetésben az önök fiatal népköztársasága kiemelkedő szerepet tölt be. Az új, szocialista Magyarország a fejlett országok körében szilárd helyet vívott ki magának. A népvagyon sokszorosára növekedett, a dolgozó osztályok életszínvonala jelentősen javult, a művelődés, a művészet és a tudomány magas szintet ért el.

A Magyar Szocialista Munkáspárt önfeláldozóan szolgálta a magyar népet és munkásosztályát.

Tudjuk, nem volt mindig könnyű megbirkózni ezzel a nagy feladattal, de az eredmények bizonyítják, hogy az önök pártja, harca és politikája minden próbát sikeresen kiállt.

Nekünk, osztrák kommunistáknak, igen sokat jelentenek az önök sikerei, eredményeik javítják a mi harcunk feltételeit, sikereik a szocialista rendszer fölényét bizonyítják és a szocializmus befolyását erősítik. Az osztrák munkásosztály növekvő ereje és a nemzetközi forradalmi mozgalmak fellendülése következtében az osztrák burzsoázia arra kényszerült, hogy teljesítse a munkásság néhány gazdasági és szociális követelését.

Napjainkban az osztrák gazdaság megérzi a válságjelenségeket. Az infláció, a drágulás, a nagy adóterhek, a kényszerű munkaidőcsökkentés és az elbocsátások a munkások százait ébresztik rá, hogy a kapitalizmusnak nincs már jövője.

Aggódó figyelemmel kísérjük a nyugatnémet imperialista erők törekvéseit, amelyek azt célozzák, hogy fokozzák befolyásukat az osztrák gazdaságban, a televízióban, a rádióban és a sajtóban. A semleges Ausztria számára létfontosságú a béke megvédése, az európai enyhülésért és leszerelésért síkraszálló erők sikere. Ezért arra törekszünk, hogy népünk minden rétegéből szövetségeseket szerezzünk a béke és a haladás politikájának támogatására. E törekvés eredményességét tükrözték azok az akciók, amelyek az indokínai népek és a chilei nép iránti szolidaritást fejezték ki.

Végezetül engedjék meg, hogy szívből megköszönjem az osztrák delegáció meghívását a XI. pártkongresszusra. Sok sikert kívánok a magyar népnek és a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának.

Éljen a magyar és az osztrák kommunisták testvéri szövetsége!

Éljen a proletár internacionalizmus!

Frans van den Branden,

a Belga Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja.

Kedves elvtársak!

Nagy örömünkre szolgál, hogy átadhatjuk a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának és a magyar népnek a belga kommunisták és dolgozók legtestvéribb üdvözletét, akiket önökhöz hasonlóan örömmel töltenek el a szocializmus építésében elért sikereik, eredményes erőfeszítéseik a béke megőrzéséért, az emberiség szabadságáért és boldogságáért folytatott harcban.

Nagy figyelemmel kísérjük azokat a jelentős eredményeket, amelyeket a magyar testvérpárt, szoros kapcsolatban a néppel, eddig elért és a jövőben majd elér a társadalmi élet minden területén.

Az önök sikerei annál is inkább figyelemre méltóak, mivel a mi országunkban 1974 óta infláció és gazdasági hanyatlás uralkodik, ami a kapitalizmus második világháború utáni legsúlyosabb válságának a következménye.

Az Európai Gazdasági Közösségben a munkanélküliek száma már alaposan meghaladja a négymilliót. Országunkban a munkaképes lakosság 5,7 százaléka munkanélküli. A munkanélküliek aránya a fiatalok körében a legnagyobb, főleg azok esetében, akik tanulmányaik befejezése után sehol sem tudnak elhelyezkedni.

A tömeges elbocsátásokon túlmenően, 1974-ben 305 üzem zárta be kapuit, és ennek következtében további 18 000 munkás vesztette el állását. A munkanélküliek száma jelenleg mintegy 280 000. Néhány üzemet multinacionális társaságok utasítására zártak be, azok kül-

földön működő központi üzeme érdekében. Sok ezer kiskereskedő, önálló és kis vállalkozó jutott csődbe.

A néhány vallon polgári nacionalistával kiegészített keresztény liberális Tindemans-kormány a monopoltőkések eszközeként tevékenykedik. Az infláció leküzdésére szigorú takarékossági politikát hirdet, ugyanakkor a NATO iránti kötelezettségekre hivatkozva újabb katonai repülőgépek vásárlását szorgalmazza mintegy 30 milliárd frank értékben.

Országunkban azonban a lakosság egyre szélesebb tömegei határozottan fellépnek mind a megszorító intézkedések, mind pedig ezeknek az új, gyilkos gépeknek a tervezett vásárlása ellen. Egy közvéleménykutatás eredményei szerint a belgák 71,1 százaléka ellenzi az ilyen katonai kiadásokat. Ez az aktív békés irányzat megnyilvánul például a fiatalok tömeges megmozdulásaiban, amelyekben széles körben részt vesznek a keresztény ifjúsági mozgalmak is.

Magától értetődik, hogy pártunk megragad minden alkalmat, hogy a munkás- és haladó erőket az Európai Biztonsági és Együttműködési Konferencia mielőbbi pozitív befejezésének előmozdítására tömörítse.

Társadalmi és gazdasági téren dolgozóink határozottan szembehelyezkednek a jelenlegi kormány által követett elszegényítési politikával. Követelik az áraknak a parlament által történő tényleges ellenőrzését. A munkanélküliség, az elbocsátások és az üzembezárások elleni harc szakadatlanul fokozódik. Napirenden vannak a tömeges megmozdulások és üzemelfoglalások.

Pártunk teljes mértékben támogatja dolgozó népünket a megszorítási politika felszámolására való törekvésében. Hirdetjük a szocialisták, a kommunisták és a kereszténydemokraták közös program alapján megvalósítandó akcióegységét.

Ennek az irányvonalnak célja, hogy erőteljes ellenzéket hozzunk létre, amelynek alapvető politikai változást kell előkészítenie, új többségi erőt teremtve, amely a dolgozó lakosságot szolgálja majd a monopoltőkével szemben.

Pártunk a jobb és igazságosabb világért folytatott harcában hivatkozik azokra a látványos eredményekre, amelyeket a szocialista országok érnek el társadalmi, gazdasági és politikai téren, és tisztelet-

tel tekint a Szovjetunióra, amely szakadatlanul fáradozik az emberiség ügyének szolgálatában.

Kedves elvtársak! Most, pártjuk XI. kongresszusa alkalmából is sok sikert kívánunk újabb ötéves tervük megvalósításához.

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusa!

Éljen az összes kommunista közös fellépése és szolidaritása!

Éljen a béke! Éljen a kommunizmus!

Dr. Maróthy László,

a KISZ Központi Bizottságának első titkára

Tisztelt kongresszus!

Fiatalnak lenni nem bűn és nem erény. Egyszerűen állapot, méghozzá kellemes állapot. Igaz, Branden elvtárs, belga testvérpártunk politikai bizottságának tagja, elmondta itt, hogy Belgiumban a munkanélküliek között sok a fiatal, és nekik a legnehezebb állást találni. A kellemes állapothoz tehát nem elegendő önmagában az életkor. Nálunk azonban évről évre gazdagodnak az ifjú nemzedék útját egyengető gondoskodás formái és eredményei.

Pártunk kezdeményezésére széles körű társadalmi összefogás bontakozott ki azért, hogy a felnövekvő korosztályok felesleges kitérők nélkül, a legjobb körülmények között készüljenek fel hivatásukra, és korszerűen képzett, teljes értékű emberekké váljanak. Ezt tudják és érzik társadalmunk fiatal tagjai, az ifjúmunkások, a mezőgazdasági nagyüzemekben dolgozók, a középiskolákban vagy a felsőoktatási intézményekben tanulók és az értelmiségi fiatalok.

Joggal állapította meg a Központi Bizottság beszámolója, hogy nagy utat tettünk meg 1970 novemberétől, és a szocializmus építésének újabb sikeres szakaszát zárhatjuk le kongresszusunkkal. Az élet minden területén maradandó alkotások, szép eredmények születtek, fémjelezve a munkásosztály, a szövetkezeti parasztság és az értelmiség termékeny munkáját. Egész dolgozó népünknek ez a tapasztalata

és véleménye, ezért talál mindenütt az országban egyetértésre és elismerésre az elmúlt több mint négy esztendő számvetése.

Kedves elvtársak! Egyetlen kérdéssel: pártunk ifjúságpolitikájával szeretnék foglalkozni. Vannak határozatok, amelyeket szinte egyik napról a másikra végre lehet hajtani, mert kilókkal, méterekkel mérhető a feladat és az eredmény is. Az ifjúságpolitikai határozat azonban nem tartozik közéjük. Sokkal többre vállalkozott: szülő és gyermek, idősebb és fiatalabb munkás, tanár és diák személyes gondolkodásában és kölcsönös viszonyában kellett fordulatot elérni.

Szép számmal voltak annak idején, akik arra számítottak, hogy ifjúságpolitikai intézkedéseink csak hosszú távon fejtik ki hatásukat. Mégsem a bizalmatlankodóknak lett igazuk. Még tart ugyan és hosszú lesz az átalakulás folyamata, de már most is jól láthatóak, érzékelhetőek eredményei. Ezek közül néhány fontosabbat a kongresszus elé tárok.

Az első, hogy az ifjúság megítélésében egészséges fejlődést, a reális szemlélet társadalmi méretű elterjedését tapasztaljuk. Pártunk elvi következetességgel rendet teremtett a korábban nem ritka önkényes és szélsőséges értékelések szövevényében. Ma már nincs terük azoknak, akik valamiféle önmagában kezelt problémaként méricskélik az ifjúságot. Egész társadalmunkban meggyökerezett, hogy egyedül és kizárólag a marxi–lenini osztályszemléletű elemzés lehet a minősítés alapja. Csak az adhat hiteles képet a fiatalokról, ahogy élnek, tanulnak, dolgoznak és kötelességeiket teljesítik. Életkori sajátosságaik ellenére a társadalom osztályainak és rétegeinek elidegeníthetetlen részét képezik.

Lányaink és fiaink szemlélete és gondolkodásmódja is előnyösen változott, bizonyságul arra, hogy társadalmunkban állandó és termékeny kölcsönhatásban ötvöződik az idősebbek érett tapasztalata és a fiatalok újat fürkésző kíváncsisága, alkotó, kezdeményező lendülete.

A magyar történelemben először hoztak önálló törvényt az ifjúságról. Ez az életkori sajátosságok figyelembevételével teremti meg a jogok és kötelességek összhangját úgy, hogy paragrafusainak egyszerre címzettjei a fiatalok és a felnőttek. A fiatalok, akik önmagukért, saját sorsukért is felelősek, és a felnőttek, akik a legtöbbet tehetik művük leendő örököseiért.

A kétévenkénti ifjúsági parlamentekkel – a törvény ezekről is szól – a szocialista demokratizmus egyik legfiatalabb, de sokat ígérő fórumát hívtuk életre. A múlt évben több mint egymillió dolgozó és tanuló fiatal vett részt és szólalt fel ezeken a tanácskozásokon.

Dolgozó népünk sikerei megtetézték lehetőségeinket, és ifjúságunk javára is új juttatások formájában kamatoztak. Ennek példája az anyasági, gyermekgondozási segély és a családi pótlék felemelése, az otthonteremtés gondjait enyhítő kedvezmények egész sora; az, hogy minden 10 tanácsi és tanácsi értékesítésű lakásból négyet fiatal házasok kapnak; a kétkezi dolgozók gyermekeinek továbbtanulását megkönnyítő középiskolai ösztöndíj megalapítása; a sorkatonák illetményének növelése és a leszerelési segély bevezetése, az esti és levelező tagozatos hallgatók kedvezményeinek kiterjesztése, és még sorolhatnánk tovább.

A X. kongresszus 18 évre szállította le a párttagság alsó korhatárát, és ezzel szélesebbre tárta a kapukat az ifjúság arra érdemes és felkészült legjobbjai előtt. A X. kongresszus óta felvett párttagok 44 százaléka 26 éven aluli fiatal. Az alapszervezeti vezetőségektől a megyei pártbizottságokig alaposan megnőtt a különböző tisztségekre méltónak talált 30 éven aluliak száma.

Politikai céljainknak megfelelően a Szakszervezetek Országos Tanácsa és valamennyi iparági szakszervezet, a Hazafias Népfront, a Magyar Nők Országos Tanácsa, a Magyar Tudományos Akadémia kidolgozta saját feladattervét az ifjúságpolitikai határozat végrehajtására. Megnőtt a kormány, a minisztériumok és a tanácsok aktivitása a fiatal generáció élet-, munka- és nevelési feltételeinek javításában. Fiatalságunk számon is tartja ezt, és becsületbeli kötelességének tekinti, hogy méltó legyen a gondoskodásra.

A X. kongresszus arra hívott fel, hogy folytassuk magasabb szinten a szocializmus építését. Az eredmények láttán most jóleső érzéssel állapíthatjuk meg, hogy mindaz, ami a fiatalokért és a fiatalokkal 1970 óta történt, azt jelenti, hogy életünk más területeihez hasonlóan, e téren is magasabb szintre lépett a magyar társadalom.

Kedves elvtársak! Eredményeink, amelyekre büszkék lehetünk, természetesen nem a munkánk végét jelentik, hanem alapot a további munka számára. Még bőven vannak tartalékaink társadalmi és tömeg-

szervezeteink, állami szerveink feladatainak és saját feladatainknak az ellátásában, további gondoskodásra van szükség a társadalom részéről a pályakezdő fiatalok támogatásában, a családalapítás segítésében, és ami ezzel összefügg: a lakásgondok javításában, a továbbtanulás, a sport kérdéseiben, ahogyan az meg is fogalmazódott Kádár János elvtárs előadói beszédében. Természetesen e gondok orvoslásának, csakúgy mint eddig, a fiatalok cselekvő részvételével kell megtörténnie, mert ily módon is erősíteni kell felelősségüket a társadalomért, önmagukért.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak! Ha ifjúsági munkánkban rangsorolunk a feladatok között, és a legjelentősebbet akarjuk megfogalmazni, akkor kimondhatjuk, hogy ez a munka az ifjúság szocialista életszemléletének kialakítása és meggyőződésének mélyítése, mindennapi szóval élve: az ifjúság szocialista nevelése.

Ez természetesen nem azt jelenti, hogy baj van az ifjúság szocialista tudatával. A mai magyar ifjúság a mi ifjúságunk, amely érzelmeiben és gondolataiban egyaránt a Magyar Népköztársasághoz és a mi szocialista társadalmi rendszerünkhöz kötődik; a mi átalakuló társadalmunk nevelte, formálta fiataljainkat, így erényeikben és hibáikban is magunkra ismerhetünk. Döntő többségük becsülettel tanul és dolgozik, alkot, cselekszik a munkahelyén és az élet más területein, részt vesz a közéletben is. Nagyszerű tettekkel bizonyítja ragaszkodását szocialista céljainkhoz, pártunk politikájához. Nem elvont példa, ha utalunk a kongresszusi és felszabadulási munkaverseny eredményeire, az 1974 őszén vívott impozáns társadalmi küzdelemre, a chilei és a vietnami szolidaritási demonstrációkra, vagy március 15-én a párt melletti szenvedélyes hitvallásukra. Létükkel együtt tudatukat is a szocialista társadalom határozza meg. Megfigyelhető közöttük az osztálykülönbségek csökkenése, a régi értékrend szerepének elhalványulása és az új, szocialista értékrend térhódítása. Két fiatal kapcsolatát egyre kevésbé a vagyoni vagy az osztályhelyzet, a rang vagy a szülők helyzete határozza meg, sokkal inkább a személyes érték, a tudás, a rátermettség szerint értékelik egymást.

Ugyanakkor vannak hiányosságok és vannak negatív jelenségek. Még a KISZ-tagoknál is gyakran előfordul, hogy szocialista elköte-

lezettségük nem párosul határozott kiállással, politikánk nyílt és bátor hirdetésével, védelmével. Tapasztalható politikai közömbösség, a „mi közöm hozzá", „ne szólj szám, nem fáj fejem" magatartás, a növekvő jólétből fakadó fizikai és szellemi elkényelmesedés, a tunyaság.

A társadalom igényei tagjai tudati állapotát illetően állandóan nőnek. A szocializmus építésének mind magasabb követelményei, a nemzetközi osztályharc ideológiai igényei a jelenleginél jóval hatékonyabb nevelést tesznek szükségessé. Nem szabad lebecsülni azt a nyílt, őszinte igényt sem, amivel a fiatalok keresik a fogódzókat ahhoz, hogy eligazodjanak társadalmunkban, hogy megtalálják saját helyüket, szerepüket. Az ifjúság szocialista nevelésében ezért most az a legfontosabb feladat, hogy eredményesebben sajátítsák el a fiatalok a marxizmus–leninizmus eszméit, és segítsünk nekik felismerni az összefüggéseket a szocializmus építésének napi feladatai, a hazafiság, az internacionalizmus, a forradalmi magatartás eszméi és gyakorlata között.

Amit a fiatalok erről az iskolában és az egyetemen tanulnak, az kétségtelenül tudás, de meggyőződéssé csak akkor válhat, ha a tanultakat szembesítik a gyakorlattal, ha egyre világosabban kirajzolódik előttük, hogy mit miért és mi ellen kell tenniük, hogy tökéletesebb legyen a társadalom, amelyet szívvel-lélekkel a magukénak vallanak.

Minden ifjú embernek a saját tapasztalatából is tudnia és értenie kell, hogy a haza nem egyszerűen a Földnek egy darabja. Több ennél: maga a nép, amelyet összeköt a közös szülőföld, a közös nyelv, a kultúra és a történelem, a közös sors és a jövő, s az érte hozott áldozat. Igaz hazafi csak az lehet, aki vállalja népe, hazája sorsát, aki önzetlenül küzd, dolgozik felemelkedéséért. Nem nehéz megérteni, hogy a felszabadulás után három évtizeddel nemzeti becsületünket csak a szocializmus jó és még jobb építésével tudjuk szolgálni.

Tudniuk és érteniük kell a fiataloknak, hogy szocialista céljainkat csak a velünk egyet akaró százmilliók szoros szövetségében érhetjük el. Csak a Szovjetunió, a szocialista közösség, a nemzetközi munkásmozgalom és a világ haladó, demokratikus mozgalmainak egyesített ereje kényszerítheti térdre a nemzetközi imperializmust, és semmisít-

heti meg örökre az elnyomást, a kizsákmányolást, a faji megkülönböztetést. Ezért számunkra a hazafiság és a proletár internacionalizmus elválaszthatatlan fogalom; a szocialista hazafiság a kettő egységét jelenti.

A fiatalok többsége ezt viszonylag könnyen megérti, és egyet is ért vele. Nehezebben fogadják el forradalmi tettnek azt, amit most nálunk végezni kell. A forradalmárt sohasem életkor, divat vagy viselet jellemezte, hanem tudatos cselekvés és meggyőződéses magatartás. A forradalmár minden korban a nép, a nemzet, a haladást megtestesítő osztály hazai és nemzetközi érdekeit szolgálja, önzetlenül, nagyfokú tudatossággal, szenvedéllyel és olyan eszközökkel, amilyeneket a forradalom, a társadalmi haladás adott szakasza megkövetel tőle. Ha kell, fegyverrel, ha kell, szerszámmal, jó szóval, elveink melletti kiállással, példamutatással! Ha eljutunk odáig, hogy a jelenleginél jóval több fiatal teszi fel magának a kérdést: „Mivel tudom én a magam helyén az átlagnál jobban szolgálni a szocializmus ügyét?", ha megtalálja rá a választ, és válaszát tettekre váltja, akkor majd elmondhatjuk, hogy jól halad az ifjúság nevelése.

A jelenleginél lényegesen jobban fel kell használni a tantárgyak világnézeti, erkölcsi nevelési lehetőségeit. A világnézeti oktatás tartalma és tanítási módszere reformra szorul. Különös figyelmet kell fordítani a szakmunkásképző intézetek nevelőmunkájának fejlesztésére. Az egyetemi és főiskolai marxizmusoktatást tovább kell közelíteni a szocializmus építésének hazai és nemzetközi gyakorlatához, hogy a hallgatók ne bebiflázni való tananyagot lássanak benne, hanem hasznos útmutatást kapjanak belőle az élet problémáinak marxista megoldásához.

A fejlődő párt-, KISZ- és szakszervezeti oktatás később sok mindent pótolhat a gyakran foghíjas marxista képzésből, de csak ritkán képes teljesen pótolni a legfogékonyabb életkorban elmulasztottakat. Ez pedig csak kiemeli a közoktatás felelősségét az ifjúság szocialista nevelésében, és nem csökkenti, hanem növeli a közművelődéssel, az irodalommal, a művészetekkel és a tömegkommunikációval szemben támasztott igényeket is.

Nem véletlen, hogy a népi bölcsesség a tapasztalatot tartja az élet iskolájának. Fontos a tanulás, az önművelés, de hogy milyen felnőt-

tek lesznek a fiatalok és milyen áron, az nagyban múlik a hétköznapi emberi kapcsolatokon. Az lenne a természetes, hogy az idősebbek jó példája, szeretete és tapasztalata nevelje a fiatalokat, az ifjúság lendülete pedig serkentse nagyobb teljesítményekre a felnőtteket. Sok helyen így is van, s talán a szocialista brigádok szolgáltatják erre a legjobb, követendő példát. Távolról sem mondhatjuk el azonban, hogy mindenütt ez jellemzi a nemzedékek kapcsolatát. Ezért hangsúlyozzuk, hogy a gyökeres szemléletváltozást, a fiatalság sorsáért érzett nagyobb társadalmi felelősségtudat kialakulását most már a személyes kapcsolatokban megnyilvánuló nevelő hatás erősödése kövesse. Arra kell törekednünk, hogy évtizedek múltán is minden felnőtt, minden kommunista meg tudja nevezni azt az idősebb szaktársat, elvtársat vagy jó barátot, akinek fiatalkori eszmélését köszönheti, akitől megtanulta, hogy mi a korunk által igényelt magatartás. Ebből következik a kommunista szülők, nevelők, vezetők és munkatársak egyre növekvő személyes felelőssége a környezetükben élő, dolgozó és tanuló fiatalok szocialista nevelésében.

Kedves elvtársak! Ifjúsági szövetségünk jelenlegi törekvéseit is a fiatalság szocialista nevelésének erősítése jellemzi. A Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottsága 1974. áprilisi határozatával újabb lépést tett az ifjúságpolitikai párthatározat végrehajtása érdekében. Egyértelművé tettük, hogy a KISZ kommunista, politikai jellege egyet jelent a párt eszméinek és politikájának szolgálatával. Azzal, hogy minden KISZ-tag elemi kötelessége megismerni a párt politikáját, kiállni érte minden körülmények között és becsülettel részt venni annak megvalósításában. A megfogalmazott követelményekben kifejtettük: a KISZ-tagtól a munkában, a társadalmi életben és a magánéletben egyaránt ifjúkommunistához méltó magatartást várunk. A KISZ minden tagjának tetteivel kell bizonyítania elkötelezettségét. Az évenkénti akcióprogramok végrehajtásával, a vállalások és a megbízatások teljesítésével a közösség leméri, ki méltó a KISZ-tagságra. Az alapszervezet csak azok tagsági viszonyát újítja meg, akik végzett munkájukkal és vállalt kötelezettségeik teljesítésével rászolgálnak.

Határozatunkat a KISZ-tagság, a pártközvélemény pozitívan fogadta. Aktivistáink, választott testületeink tagjai nagy munkát végez-

nek megvalósításáért. Azt tapasztaljuk, hogy ez a munka jó hatással van a KISZ-szervezetek politizáló légkörének javítására, a tagság felelősségérzetének, vitakészségének fejlesztésére. Minden reményünk megvan arra, hogy szervezetünk tovább erősödik e határozat végrehajtása folyamán.

Ifjúsági szövetségünk valamennyi ifjúsági réteg körében egyforma figyelemmel végezte és végzi munkáját. Ugyanakkor meg kell állapítani, hogy ezen belül a munkásifjúság körében végzett politikai nevelő munkában, a vezetőképzésben és az érdekvédelemben javítanunk kell tevékenységünket, erősítenünk az ott dolgozó alapszervezeteket, hogy ezzel is biztosítsuk a munkásifjúság meghatározó szerepét a magyar ifjúság formálódó szocialista egységében.

Tevékenységünk szerves része az a növekvő felelősség, amelyet a Magyar Úttörők Országos Szövetségének munkájáért és tagjaiért érzünk és vállalunk. A testvéri összetartozás erősödő szálai fűznek minket pártunk gyermekszervezetéhez, amelyben egymilliónyi kisdiák indul el a nagy közösséghez, a felnőttek világához vezető úton. Örülünk sikereiknek, annak, hogy az Úttörőszövetség betölti hivatását, és már gyermekkorban biztosítja a társadalmi igényekhez igazodó foglalkoztatást, nevelést. Segít abban, hogy újfajta viszony alakuljon ki a tanulás, az iskola, a tanár és a kék- és vörösnyakkendősök között. Mind vonzóbb programjaival, a játék, a móka, a dal és a komoly vállalkozások szerencsés összehangolásával megerősíti a gyermekek hitét egymásban és a szocializmus erejében.

Pártunk politikáját követve a KISZ és az Úttörőszövetség szüntelenül fejleszti kapcsolatait a lenini Komszomollal és a többi szocialista ország ifjúsági szervezeteivel, a tőkés- és a fejlődő országokban működő testvérszervezeteinkkel, a haladó ifjúsági és diákmozgalmakkal. Felelősségteljes kezdeményező szerepet töltenek be a Demokratikus Ifjúsági Világszövetségben, a gyermekszervezetek nemzetközi egyesületében és a Nemzetközi Diákszövetségben. Teljes egészében magunkénak valljuk a DIVSZ új jelszavát, amely az antiimperialista szolidaritásért, a békéért és a haladásért szólítja harcba a világ ifjúságát.

Kedves elvtársak! Tennivalónk és el nem végzett feladatunk akad bőven. A KISZ és az úttörőmozgalom egész tevékenységét és programját jobban hozzá kell igazítanunk a fiatalok életkorának és réteg-

ződésének sajátosságaihoz. Több figyelmet kell fordítanunk a munkásosztály utánpótlását képező szakmunkástanulókra. Tagjaink lakóterületi foglalkoztatásának kereteit ki kell alakítanunk, és a feltételeket meg kell teremtenünk. Ezenkívül azért is többet kell kezdeményeznünk, hogy testben is ép, erős, egészséges, edzett legyen a felnövekvő ifjú nemzedék. Feladatunk a testnevelés, a testedzés és a tömegsport területén egyaránt jelentkezik. Meg kell tanulnunk élni azzal az önállósággal, amelyet pártunk az ifjúsági szövetségnek biztosít.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak! Ifjúsági szövetségünk Központi Bizottsága megvitatta a párt programnyilatkozatának tervezetét, a határozattervezet alapjául szolgáló kongresszusi irányelveket, és azokkal teljes egyetértését fejezte ki. Meggyőződésünk, hogy sok százezer fiatal társunk is hasonlóan vélekedik. Kívánjuk, hogy az a politika folytatódjon, amelyet a Magyar Szocialista Munkáspárt 18 éve elkezdett, mert ifjúságunknak is ez a legfőbb érdeke.

E politika nyugodt és termékeny légkört biztosít az ifjú nemzedék fejlődéséhez, türelmet tanúsít mindazokkal a jelenségekkel – a meggondolatlansággal, a félresiklásokkal – szemben, amelyek egy ifjú generáció, egy fiatalember fejlődésével együtt járnak. Ezen a politikai talajon vált lehetővé, hogy ne a divat, a napi rezdülések sokszor idegesítő jelenségei ösztönözzék a társadalom nevelő intelmét, hanem a társadalomhoz való viszony, a „hogyan dolgozik, tanul, él és gondolkodik" normája legyen a mérték. Ez menti meg az ifjúságot a hitetlenkedők és a bizalmatlankodók kapkodásától is. Ez a politika perspektívát adott mindig, és ezt most megtetézve, programnyilatkozatban kézbe is adja, szerény szóval, mértéktartóan fogalmazva, de világosan és közérthetően.

Sokan vannak ebben a teremben, akik foglalkoznak vagy foglalkoztak az ifjúsággal, és nem kell bizonyítani, hogy mit jelent egy fiatal nemzedék formálásában, ha legújabbkori történelmünk pozitív jellemzői, biztos jelenünk mellé emberi módon megfogalmazott távlatot mutathatunk. Az eltelt 18 évben felnőtt egy generáció, amely a szocializmust pártunk politikája nyomán kialakult társadalomban ismerte meg, zökkenők, kitérők és megrázkódtatások nélkül; megismert egy számára szimpatikus társadalmat, amelyben hisz, amelyben élni akar, amelyre büszke.

Ifjúságunk előtt vannak példák arra, hogyan kell építeni a szocializmust. Vannak olyan kiemelkedő személyiségek, akikre egész népünkkel együtt az ifjúsági szövetség is felnéz. Erre mondjuk egész ifjúságunk nevében: ilyen körülmények között akarunk élni, ezért akarunk dolgozni, ebből a munkából részt vállalni, ezt a politikát megvalósítani, mert ez a mi ügyünk. Az ifjúsági szövetség készen áll arra, hogy kivegye részét a XI. kongresszus határozatának megvalósításából, s e munkában kipróbált jelszava vezeti: „Hűség a néphez, hűség a párthoz!"

Kovács Antal,

a Vas megyei Pártbizottság első titkára:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

A két kongresszus között végzett munka sokrétűen fejlesztette a párt életet. Azok a feladatok, amelyeket meg kellett oldani, próbára tették a kommunisták teljesítőképességét, de meg is edzették őket. A pártszervezetek megerősödve érkeztek el a XI. kongresszushoz. Forrása volt ennek az a sokoldalú nevelő és szervező munka, amelyet a pártszervezetek végeztek a kommunisták felkészítéséért és a tömegek megnyeréséért.

A beszámolási időszakban mindenkor a figyelem középpontjában állott a párt vezető szerepének erősítése, amelynek egyetlen, kizárólagos célja volt szocialista politikánk eredményes végrehajtása. A pártszervezetek folyamatosan kimunkálták a pártirányítás és ellenőrzés hatékony rendszerét. A vezetőerő és a vezetettek között a bizalomra épülő munkakapcsolat eredményes és gyümölcsöző. A proletárdiktatúra mechanizmusa jobb munkamegosztással, hatékonyabban működik, és jobban szolgálja a munkásosztály ügyét.

Kiemelkedő segítséget nyújtottak a párt vezető szerepének betöltéséhez a párt politikai erejét, szervezeti rendjét és fegyelmét növelő központi határozatok. Különösen nagy horderejűek az alapszervezetekről, a párt társadalmi összetételéről, a kádermunkáról, valamint

a szakszervezeti mozgalom és az állami szervek pártirányításáról szóló határozatok.

Jelentősen javította a politikai légkört és megkönnyítette a X. kongresszus határozatainak a végrehajtását az a gyakorlat – főként 1972-ben a Központi Bizottság novemberi ülése után –, hogy a politikai döntéseket példás gyorsasággal követték az állami intézkedések. Ennek tapasztalatait feltétlenül hasznosítanunk kell a jövőben is.

Elvtársak! A növekvő feladatok felszínre hozták a pártmunka és az állami munka gyengeségeit. Kiütköztek többek között az elméleti felkészültség hiányosságai, a kommunista fegyelem lazaságai, a szervezeti és cselekvési egység egyenetlenségei. Ezek kétségtelenül összefüggenek a párt taglétszámának korábbi gyors növekedésével és társadalmi összetételével is. A párt társadalmi összetétele most kedvezőbb, és mérsékeltebb a tagfelvétel üteme is, mégsem térhetünk napirendre e téma fölött, mert adódhatnak politikai problémáink a túl gyors növekedésből, de a mérsékelt felvétel sem jelent garanciát akkor, ha leszállítjuk a párttagokkal szemben a mércét.

Hogyan lehet leginkább távol tartani a nemkívánatos elemeket a párttól? Természetesnek tűnik, hogy adminisztratív vagy szervezeti rendszabályokkal. Végső soron persze ezt is meg kell tenni, de ez csak átmeneti intézkedés lehet. A lényeg a politikai megoldás, az, hogy következetesen betartsuk a szervezeti szabályzatot, megköveteljük a párt politikájának ingadozás nélküli végrehajtását, a kommunista fegyelmet, a közösségért végzett munkát. Szükséges a protekció lehetőségének kizárása is. Mindez együtt biztos védelmet nyújthat a véletlen elemekkel szemben.

Sok szó esik napjainkban a pártfegyelemről. A pártfegyelemnek sok összetevője van, de az alapvető mégis az, hogy a párttagság rendelkezik-e mindazokkal a tulajdonságokkal, amelyek a kommunista pártban nélkülözhetetlenek. Tapasztalataink szerint a nagy többség rendelkezik és akik még nem, azoknak megvan a lehetőségük rá, hogy megszerezzék, ha vállalják a közösség ügyeinek önzetlen szolgálatát.

A fegyelem, amely a párt vezető szerepe érvényesülésének az alapja, a párt egységes cselekvésének sarkköve, függvénye annak is, hogy a pártszervezetek mennyire képesek kritikusan feldolgozni a kör-

nyezeti és más, külső hatásokat. Úgy vélem, hogy ez arányban van a pártszervezet ideológiai felkészültségével, politikai érettségével, ami az utóbbi években kedvezően fejlődött. Mégis, nagyobb figyelmet kell fordítanunk arra, hogy meggyorsítsuk párttagságunk ideológiai felkészültségét. Joggal bíráljuk önmagunkat a gyengeségekért és a pártszervezeteket is azért, hogy világnézeti kérdésekben nem mindig támasztanak megfelelő követelményeket a párttagsággal szemben.

Az alapszervezetek erősítése évek óta a figyelem középpontjában áll. Arra törekszünk, hogy létrejöjjenek mindazok a feltételek, amelyek birtokában nagyobb önállósággal és hatékonysággal oldhatják meg feladataikat. Pártszervezeteink az utóbbi időszakban sikeresen munkálkodtak azon, hogy mindenütt megértsék, elfogadják és megvalósítsák pártunk politikáját. A megnövekedett feladatok teljesítéséhez azonban a jelenleginél szilárdabb pártfegyelemre, nagyobb szervezettségre és hozzáértésre van szükség a pártmunka minden láncszemében.

Makkos Antalné,

a Mosonmagyaróvári Kötöttárugyár Pártbizottságának titkára:

Tisztelt kongresszus! Tisztelt küldött elvtársak!

Nagy megtiszteltetés számomra és politikai munkám legnagyobb elismerésének tartom, hogy részt vehetek pártunk kongresszusán. Hozzászólásomban a pártélet néhány kérdésével, az alapszervezeti pártélet tapasztalataival és gondjaival foglalkozom, kapcsolódva Pullai elvtárs hozzászólásához.

A X. kongresszus óta eltelt időszakban gyárunkban a kongresszus határozatainak végrehajtása során erősödött a párt vezető szerepe, politikai nevelő munkával sikerült elérni, hogy a párt tagsága jobban értse a párt és a munkásosztály vezető szerepét, a párt szövetségi politikáját. Helytelen, téves nézetek csak szórványosan fordulnak elő. A meglevő fogyatékosságok gyorsabb megszüntetéséhez ösztönzést és

további segítséget adott a Központi Bizottság 1972. novemberi határozata.

A X. kongresszus óta bevezetett évi beszámoló taggyűlések tapasztalatai pozitívak. E taggyűlések erősítették a pártélet demokratizmusát, a párttagság ellenőrző jogának érvényesülését, a pártfegyelmet. Erősödött az alapszervezetekben a kritikai szellem. A vezetők többsége nagyobb figyelmet fordít a párttagok véleményére, javaslataira, de a párttagok egy része még mindig tart a burkolt visszavágásoktól, az esetleges hátrányos megkülönböztetésektől. Továbbra is nagyon fontos feladatunk olyan feltételeket teremteni, hogy a párt fórumain a demokratikus légkör, a nyíltság, az őszinteség érvényesüljön, s a párttagok észrevételeit, javaslatait megfelelő intézkedések kövessék.

Szólni szeretnék a pártegységgel összefüggésben a pártfegyelemről. Tapasztalataim alapján az a véleményem, hogy a beszámolás időszakában tovább erősödött és szilárdult a pártfegyelem. A párttagság többsége példamutatóan eleget tett a párttagsággal járó kötelezettségeinek. A pártfegyelem erősödését segítette a Politikai Bizottság 1972. márciusi levelében és a Központi Ellenőrző Bizottság állásfoglalásában rögzített elvek megismertetése és gyakorlati végrehajtása.

A pártfegyelem javulása mellett azonban vannak még problémák is. Egyes párttagok életmódjában, életvitelében kisebb-nagyobb mértékben megtalálhatók a kispolgári erkölcsre jellemző törekvések: anyagiasság, önzés, a társadalmi tulajdon elleni vétség. Ezek a jelenségek arra kötelezenek mindnyájunkat, hogy fokozottabban őrködjünk párttagjaink erkölcsi tisztaságán. Ezután is sokat kell tenni a kommunista példamutatás, a szerénység, a párt politikájának védelmezése, e politika mellett való bátor kiállás erősödéséért.

Az alapszervezetek pártépítő tevékenységét a Központi Bizottság határozata óta átgondoltabb szervező és politikai munka jellemzi. A párt minőségi összetételének javítása érdekében fokozottabban érvényesül a tervszerűség a párttagoknak alkalmas személyek kiválasztásában és kommunistává nevelésében.

Tapasztalataim is megerősítik azt a megállapítást, hogy a feladatok alapos kidolgozása mellett nagyobb figyelmet kell fordítani a végrehajtásra, erősíteni és fejleszteni kell a pártellenőrzést. Eddig a hatá-

rozatok ismertetése, a helyi feladatok meghatározása lekötötte a pártszervezetek idejét és energiáját, nem jutott elég erő a határozatok végrehajtásának ellenőrzésére. A jövőben jobban kell érvényesülnie a konkrét és személyes felelősségnek a végrehajtásban. Végül kérem a kongresszust, hogy a pártvezetőségek feladataként erősítse meg a párttagok egyéni gondjaival, problémáival való foglalkozást, illetve ezek megoldásának segítését.

Dr. Tóth János,

a XII. kerületi Pártbizottság első titkára:

Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!

Fővárosunk XII. kerülete lakosságának és dolgozóinak összetételét tekintve jelentős mértékben értelmiségi. A felnőtt lakosságunk 75%-a középiskolai, főiskolai vagy egyetemi végzettséggel rendelkezik. Ugyanakkor megtalálhatók a tudomány, az egészségügy, a közoktatás, a művészet országos jelentőségű intézményei is, amelyek tevékenységének hatása túlnő Budapest, sőt igen gyakran országunk határain is. A kongresszusi előkészítő munka során több alkalommal folytattunk eszmecserét párttag és párton kívüli értelmiségi dolgozókkal. Az értelmiség politikai érdeklődését, aktivitását a konstruktív észrevételek, vélemények, javaslatok százai is bizonyítják.

A párt következetes politikájának eredményeként – különösen az utóbbi négy évben – az értelmiség helye, szerepe és felelőssége megnőtt a szocialista építőmunkában. A felszabadulástól napjainkig az értelmiség politikai arculata lényegesen megváltozott. Döntő többsége munkás- és parasztszármazású, soraiban nagy számmal vannak olyanok is, akik fizikai munka mellett tanultak tovább és váltak értelmiségivé. A fizikai munkásból lett értelmiségiekre osztályszemléletük, életmódjuk, tetteik alapján mindig és minden körülmények között számítani lehet a munkásosztály politikai céljainak megvalósításában. Szocialista építőmunkánkkal együtt fejlődött a régi értelmiségiek tudata, magatartása is, sokan közülük – tetteik alapján

– elkötelezett szocialisták. Van kerületünknek például olyan pártonkívüli főorvosa, aki osztályán olyan iskolát teremtett, amelyben tizenkét orvos vált osztályos főorvossá. Ma valamennyien elkötelezettek, így szolgálják a magyar egészségügyet. Fejlődésüket meggyorsította pártunk 1956 utáni helyes, jó politikai vonala, az alkotó marxizmus adta lehetőségek, a perspektívák, az elért sikerek.

Értelmiségünk körében világossá vált az a felismerés, hogy a munkásosztály politikája jó talajt nyújt az alkotás számára. A fejlett szocialista társadalom építésének körülményei között kibontakozó tudományos-technikai forradalom, a szocialista országok gazdasági integrációja, a mindinkább erősödő gazdasági, tudományos-technikai és kulturális kapcsolatok megannyi új, megoldásra váró feladatot kínálnak. Tapasztalható ez kerületünkben is. Bizonyításul két példát említek. A számítástechnikai program végrehajtásában kiemelkedő munkát végeznek a Központi Fizikai Kutatóintézet és a Magyar Optikai Művek. E két intézmény eredményesen együttműködik abban is, hogy közelebb kerüljön egymáshoz a tudományos kutatás, a műszaki fejlesztés és a termelőmunka. Elismerést váltott ki a Központi Fizikai Kutatóintézet erőfeszítése, amellyel lehetővé tette, hogy az intézetben – a KGST jóváhagyásával – az atomerőművek reaktorainak kutatására egy nemzetközi kutató kollektíva jöjjön létre.

Elvtársak! Ma már azt is elmondhatjuk, hogy egyre inkább csökken az értelmiség körében a kapitalista világ iránti illúzió. A nemzetközi kapcsolatok bővülése mellett a növekvő turisztikai lehetőségek is biztosítják, hogy az értelmiségi dolgozók eljussanak a világ bármelyik tájára. Tapasztalatokat szerezhetnek, gazdagíthatják tudományos ismereteiket. Ez is lehetővé teszi számukra, hogy különbséget tegyenek szocializmust építő társadalmunk és a kapitalista világ „szabadsága", „demokráciája" között. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nekünk nincs tennivalónk. Az értelmiségi körökben is mindinkább megfogalmazódik például az az igény, hogy tegyük szervezettebbé a magyar értelmiség és a Szovjetunió, valamint a többi szocialista ország értelmisége között a munka- és a személyes kapcsolatokat.

Tisztelt kongresszus! Kerületünk dolgozói körében is általános és egyértelmű az a kérés, hogy pártunk következetesen folytassa tovább fő politikai vonalát. Az értelmiségi dolgozók úgy ítélik meg,

hogy politikánk folytonossága és folyamatossága biztosítja számukra az alkotást, az állampolgári és egzisztenciális biztonságot. A bizalom megnyilvánulásának tekintik, hogy a pártvezetés az elmúlt négy évben bevonta az értelmiségi szakembereket a politika kialakításába a társadalmi élet csaknem valamennyi területén. Felelősségüket bizonyítja az a kérésük és igényük, hogy a jövőben a határozatok végrehajtásába, azok megszervezésébe és ellenőrzésébe, a nagyobb alkotásokkal, létesítményekkel kapcsolatos döntések előkészítésébe is jobban vonják be az adott szakma képviselőit. Igénylik továbbá, hogy a párthatározatokat minden esetben időben kövessék átgondolt, egyértelmű állami döntések, intézkedések is.

Jogos az az igény, hogy a vezető posztokon mindenütt politikailag, világnézetileg elkötelezett, a párt káderpolitikai elveinek megfelelő vezetők álljanak. Így ott is, ahol az értelmiségi politikát alakítják, irányítják, végrehajtását megszervezik és ellenőrzik. Az értelmiségiek körében elhangzott vélemények szerint e területen úgyszólván minden szinten akad tennivaló.

Meggyőződésünk, ha a kongresszusi dokumentumok, az előadói beszédek szellemében fogunk a jövőben dolgozni, megoldódnak a gondok, legalábbis a nagyobbak.

Dr. Horváth István,

a Bács-Kiskun megyei Pártbizottság első titkára:

Tisztelt kongresszus!

A XI. kongresszushoz széles körű viták és nézeteket tisztázó eszmecserék útján jutottunk el. Arra kerestük a választ, milyennek ítéljük meg jelenünket, és milyenné kívánjuk formálni a jövőt. A viták azt az elsőrendű politikai célt szolgálták, hogy a megközelítések különféleségét a nézetek egysége kövesse, és még jobb feltételt teremtsenek a cselekvésre.

Megyénkben nagy hangsúlyt kapott az az egyik legfontosabb politikai tézis, hogy a párt a szocialista építés alapvető követelményeként

a munkásosztály vezető szerepét érvényesíti, és egyidejűleg a munkás paraszt szövetségre támaszkodva bontakoztatja ki politikáját. A munkás-paraszt szövetség problematikája – kimondva vagy kimondatlanul – megyénk jellege miatt csaknem valamennyi pártszervezetünkben megfogalmazódott.

A nézőpontok sokszor különbözők voltak, gyakran össze is ütköztek, de a viták alapján az állásfoglalások egységesek lettek. Persze a kiindulás nem mindig volt helyes. Egyesek, akiknek a politikai tudománya csak arra elég, hogy a kifejezéseket számolgassák a dokumentumokban és összehasonlításokat tegyenek, hányszor szerepel abban az a szó: munkásosztály vagy parasztság; azok parázs vitákban azt bizonygatták, hogy a XI. kongresszus munkáskongresszus lesz, mert – úgymond – a X. és még inkább a IX. parasztkongresszus volt. Véleményem szerint a kérdések ilyenfajta megközelítése, még ha a szándék tiszta, akkor is hibás leegyszerűsítés, ami mindenféleképpen bizalmatlanságot kelt a társadalom két alapvető osztálya között.

Pártunk mindig időben fellépett a hamis kérdésfeltevés vagy a vulgarizálás ellen. Azt valljuk, hogy pártunk a szocializmus útján járó társadalom politikai osztályszervezete, a munkásosztály forradalmi élcsapata, politikánk a munkásosztály politikája, amit a munkásosztály érdeke és történelmi hivatása határoz meg. Ezek az érdekek és célok azonban nem elszigeteltek a társadalom dolgozó rétegeinek az érdekeitől, a munkásosztály nem jár és nem járhat a boldogulás külön ösvényein. Alapvető érdekei megegyeznek valamennyi dolgozó osztály és réteg érdekeivel. Történelmi küldetését is csak velük szövetségben teljesítheti.

Mi a megyében is azt tapasztaltuk, hogy a X. kongresszus óta végzett munka, a jövőre vonatkozó terveink az országban és a megyében is biztosítják szocialista céljaink megvalósítását, és ezek érdekében a két osztály szövetségének erősödését. A fő politikai irányvonalon belül ezt kell szolgálnia az egyes részterületeken az iparpolitikának, az agrárpolitikának, a szövetkezetpolitikának, a szociálpolitikának és így tovább. És ennek érvényesüléséért kell dolgozniuk pártszervezeteinknek a végrehajtás során is. A munkásosztály és a szövetkezeti parasztság szövetsége ily módon nem elméleti tétel csupán, nem is elvont politikai igazság, hanem mindennapi tevékenységünk része.

Elvtársak! Az utóbbi években megváltozott és átalakult Bács-Kiskun megye gazdaságának szerkezete. A megye hagyományosan agrárjellegű volt. Ma már azonban az ipar lényegesen nagyobb termelési értéket hoz létre, mint a mezőgazdaság, amely pedig évről évre a tervezettnél is nagyobb arányban növeli termelését. Ezt a tényt a szocialista gazdasági fejlődés kifejezőjének tekintjük. Örülünk annak, hogy a Duna–Tisza közi homokon és a Duna mentén az ipar ugyanúgy gyökeret eresztett, mint a szőlő és a gyümölcs. Ma még talán nincs akkora múltja és híre, de azon dolgozunk, hogy legyen. A megye mezőgazdaságának szerepe a népgazdaságban jelentős. Ezért arra törekszünk, hogy ne csak megőrizzük a Duna–Tisza közének évszázadok során kialakult mezőgazdasági kultúráját, hanem az adottságaink jobb kihasználásával fejlődjék a mezőgazdaság.

Nagy jelentőségűnek tekintjük azt a változást is, hogy Bács-Kiskun megyében, ahol eddig hagyományosan a paraszti lakosság volt abszolút többségben, ma már az aktív keresők 51 százaléka munkás. Ezt a tényt is a szocialista társadalom építésében elért haladás kifejezőjének tekintjük. Érvényesítjük tanulságát annak érdekében, hogy a munkásság politikai és gazdasági életében betöltött szerepe, számbeli növekedése, aktivitása meghatározó módon befolyásolja a megye életének fejlődését. Ugyanakkor azt is megfogalmaztuk, hogy a szocialista útra lépett és fejlődő szövetkezeti parasztság – ha számaránya csökken is – nem kiegészítő szerepet tölt be, hanem a munkásosztály vezető szerepe mellett a szövetségi politikában továbbra is alapvető jelentőségű.

Az elmondottak alapján a kommunisták megyénkben is úgy látják, hogy a munkás-paraszt szövetség erősítésének és fejlesztésének a kongresszusi határozat és a programnyilatkozat tervezetében felvázolt útja járható, helyes út, és ez vezet előre a fejlett szocialista társadalom építésében.

Dr. Pál Lénárd
akadémikus, a Központi Fizikai Kutatóintézet igazgatója:

Tisztelt kongresszus!

A Központi Bizottság beszámolójából, a beterjesztett dokumentumokból az a következtetés vonható le, hogy a következő időszak jobb munkát követel a tudomány munkásaitól is. Annak a célnak a megvalósításában, hogy hazánk a fejlett szocialista társadalom műszaki és gazdasági bázisának megteremtésével gazdaságilag fejlett országgá váljék, az eddigieknél jóval nagyobb lesz a tudomány szerepe.

Az utóbbi 4–5 esztendőben megteremtődtek a feltételek ahhoz, hogy a tudomány ténylegesen szolgálhassa a népgazdaság, a társadalom érdekeit. A kutatók nagy többsége nem előkelő elszigeteltségben szemléli a tudományt, hanem a szocialista építőmunka szerves részének fogja fel. Nőtt a konkrét népgazdasági célokat szolgáló kutatások aránya, fokozódott a kutatómunka társadalmi hasznossága. Most az a legfontosabb feladat, hogy tovább növeljük a népgazdaság távlati fejlesztési céljait szolgáló kutatások arányát és támogatását. Ebben a munkában különös jelentősége volt, van és lesz a szovjet tudománnyal kiépített kapcsolatoknak, annak az önzetlen segítségnek, amit a szovjet tudománytól kaptunk és kapunk.

Szeretnék néhány olyan jelenségről beszélni, amelyek fékezhetik a további fejlődést, ha az előidéző okokat időben nem szüntetjük meg. Ilyen jelenség például az a kapitalista országok értelmiségi köreiben divattá vált tudomány- és technikaellenesség, amelynek egyik legfőbb oka a fogyasztói társadalomban kialakult és elmélyülő válság. E nézet képviselői szerint a tudomány által felhalmozott ismeretek óriási tömege nem szolgálja az emberiség érdekeit. Az a terápia, hogy forduljunk szembe a tudománnyal és a technikával, az új köntösbe öltöztetett géprombolókra emlékeztet. Ez a tudományellenesség még nálunk is érezteti hatását. De nálunk minden politikai feltétel megvan ahhoz, hogy a tudomány sokrétűen szolgálja az embert, segítse a szocialista társadalom céljainak valóra váltását. Ezért az a feladat, hogy fellépjünk a nyílt vagy burkolt tudományellenesség ellen.

A másik jelenség szintén a tudomány megítélésével kapcsolatos. Gyakran emlegetjük, hogy a tudomány közvetlen termelőerővé válik, ugyanakkor szívesen tekintjük a tudományt kizárólag a kulturális és ideológiai szektor tartozékának. Természetesen a tudományoknak, a természettudományoknak is igen nagy szerepük van a kultúrában, az ideológiában; de a műszaki és természettudományok, és egyes társadalomtudományok közvetve vagy közvetlenül egyre növekvő jelentőségre tesznek szert az anyagi javak megtermelésének folyamatában. Ezért a tudománnyal szembeni igények egy részét, és a mostani szakaszban a nagyobb részét a gazdaságfejlesztés távlati célkitűzéseiből kell származtatni, és egyetértve Németh Károly elvtárssal, a tudományfejlesztés tervét a gazdaságfejlesztés szerves részének kell tekinteni.

Félreértés ne essék, most nem azokra a kutatásokra gondolok, amelyek egyértelműen az ideológiai, kulturális szektorhoz tartoznak, hanem azokra, amelyeknek a termeléssel való kapcsolata nyilvánvaló. Úgy vélem, hogy a tudomány területén a jövőben a tervezés, az irányítás és a finanszírozás módszereinek megválasztásában a gazdaságpolitika érdekeit elsődlegesen szolgáló szemléletnek sokkal hatékonyabban kell érvényesülnie.

A tudományos kutatás és műszaki fejlesztés jelenlegi többcentrumos irányítása nem szolgálja kellő hatékonysággal a gazdaságfejlesztés távlati céljait, pedig úgy vélem, számos olyan gazdaságpolitikai követelmény van, amelyek a következő 10–15 évben jelentősen befolyásolják, meghatározzák a műszaki fejlesztés és a kutatómunka főbb irányait. Az egyik ilyen követelmény abból adódik, hogy a jövőben a gazdasági növekedésnek a termelékenységnövelés lesz a csaknem kizárólagos forrása, amit hosszú távon a műszaki-tudományos eredmények gyors realizálásával lehet biztosítani. További követelmény származik abból, hogy a gazdasági növekedés ütemét a gazdaságosan exportálható, versenyképes termékek arányának az össztermelésben való növekedése fogja meghatározni. A versenyképesség új műszaki-tudományos eredmények alkalmazását követeli meg. E követelmények a tudományos kutatás számára több fontos feladatot szabnak meg. Például a kézzel végzett műveletek gépesítésének meggyorsítását, az automatizálás fokozását, az energiafelhasználás szerkezetének tökéle-

tesítését, a szerkezeti anyagok tulajdonságait javító technológiai fejlesztő munkát, a legdeficitesebb nyersanyagok és anyagok helyettesítését lehetővé tevő új anyagfajták ipari bevezetését, a tartósságot fokozó eljárások kidolgozását stb.

Mindezek a feladatok hatékony irányító és koordináló munkát, a rendelkezésre álló anyagi eszközök koncentrálását igénylik. Célszerű napirendre tűzni az állami tudományirányítás problémáit és olyan szervezeti kereteket teremteni, amelyek fokozzák a kutatómunka eredményességét, s meggyorsítják az eredmények hasznosítását a népgazdaságban.

Jó érzés tudni, hogy a jövőért folytatott munkában növekvő feladatok hárulnak a tudományra. Biztos vagyok benne, hogy a tudomány hazai munkásai igyekeznek helytállni ebben a munkában, lelkesen és eredményesen fognak dolgozni a XI. kongresszus nagyszerű céljainak megvalósításáért.

Puja Frigyes

kulugyminiszter.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A Központi Bizottság Kádár János elvtárs által előterjesztett beszámolója mélyrehatóan elemezte a nemzetközi helyzetet, és részletesen tárgyalta pártunk és kormányunk nemzetközi tevékenységét. Megállapította, hogy a békés egymás mellett élés jegyében fordulat megy végbe a nemzetközi helyzetben, s az enyhülés a világpolitika fő irányzata lett. Abban, hogy ez így alakult, döntő szerepe van a szocialista világrendszernek. Ebből indult ki pártunk és kormányunk, amikor a két kongresszus között is jelentős erőfeszítéseket tett a szocialista világrendszer egységének erősítésére, és fellépett az egységet lazító kísérletek ellen.

A Magyar Népköztársaság nemzetközi tekintélye nőtt, s ez nagyrészt a belpolitikában elért eredményeken alapszik. Kormányunk az elmúlt években eredményesen dolgozott országunk és a nem szo-

cialista országok kapcsolatainak szélesítésén is, és ezzel – ha szerény mértékben is – hozzájárult az enyhülés térhódításához.

A Központi Bizottság beszámolójában hangsúlyozta az európai kontinens megkülönböztetett jelentőségét a békéért folytatott harcban. Ennek megfelelően külpolitikánkban nagy figyelmet fordítunk az európai tőkésországokra. Kapcsolataink a X. kongresszus óta Európa szinte minden országával erősödtek. Hazánk és Finnország viszonya állandóan bővül. Ausztriával a kapcsolataink sokoldalúak, amit mutatnak a két ország elnökének, miniszterelnökének és minisztereinek gyakori találkozói.

A Német Szövetségi Köztársaság legfontosabb tőkés gazdasági partnerünk. Megelégedéssel nyugtázzuk, hogy a Német Szövetségi Köztársaság kormánya is törekszik a kapcsolatok fejlesztésére. Reméljük, hogy a bonni kormány a legutóbbi hónapok eseményeiből levonja a megfelelő következtetéseket, nem hagyja megkérdőjelezni az európai béke és biztonság szempontjából oly nagy jelentőségű, érvényes szerződéseket, nem engedi megzavarni a szocialista országok és a Német Szövetségi Köztársaság kapcsolataiban megindult kedvező folyamatokat.

Olaszország, Franciaország, Anglia és hazánk kapcsolatai biztatóan alakulnak. Úgy véljük azonban, célszerű lenne közös erőfeszítéseket tenni e fejlődés meggyorsítására. A Közös Piac országaival nagyobb mértékben fejlődhetnének kapcsolataink, ha megszüntetnék a számunkra hátrányos megkülönböztető intézkedéseket. Végre tudomásul kellene már venni, hogy szolid, tartalmas kapcsolatokat nem lehet diszkriminációra felépíteni, ez előbb-utóbb károkat okoz azoknak az országoknak is, amelyeknek a kormányai bevezetik.

A Magyar Népköztársaság kormánya nagyra értékeli a demokratikus Portugáliához fűződő, újkeletű kapcsolatainkat. Bízunk abban, hogy a portugál kormány tovább halad a megkezdett úton, s ez még kedvezőbb lehetőségeket teremt a szocialista országok – köztük hazánk – és Portugália gyümölcsöző együttműködéséhez.

Fejlődtek kapcsolataink az Egyesült Államokkal is. Ennek ellenére viszonyunkat még nem nevezhetjük normálisnak. Gazdasági kapcsolataink fejlődését akadályozza a legnagyobb kedvezmény hiánya. Más rendezendő problémáink is vannak az Egyesült Államokkal,

így például még mindig ott vannak a magyar koronaékszerek. A magyar kormány kész közösen megvizsgálni a kapcsolataink fejlesztését segítő intézkedéseket.

Bár még a bécsi haderőcsökkentési tárgyalásokon a NATO-hatalmak magatartása miatt nem született megállapodás, szükségesnek tartjuk azok folytatását, s a fegyverkezési verseny csökkentését célzó más intézkedések közös kidolgozását.

Tisztelt kongresszus! A Magyar Népköztársaság szélesíti kapcsolatait a fejlődő világ országaival, különösen azokkal, amelyek a haladás útját járják, s el nem kötelezett politikát folytatnak. Elsősorban az arab térség felé fordul a figyelmünk. A Magyar Népköztársaság az arab népek igaz ügye mellett áll, és követeli a közel-keleti válság igazságos és átfogó megoldását. Újabban olyan törekvések tapasztalhatók, amelyek a szocialista országok kihagyását célozzák a válság rendezésére irányuló erőfeszítésekből. A szocialista országok, elsősorban a Szovjetunió közreműködésének mellőzése azonban csak törékeny, az arab népek igazi érdekeivel ellentétes részleges rendezést eredményezhet.

Algériával, Szíriával, Irakkal, a Jemeni Népi Demokratikus Köztársasággal, Líbiával jelentősen fejlődtek gazdasági és kulturális kapcsolataink, magas szintű politikai érintkezések jöttek létre. Sokoldalú együttműködésre törekszünk az arab térség kulcsfontosságú országával, az Egyiptomi Arab Köztársasággal is. Reméljük, hogy a nem távoli jövőben sikerül majd újabb lendületet adni kapcsolataink fejlődésének.

Indokína problémája továbbra is a nemzetközi érdeklődés homlokterében áll. A saigoni adminisztráció agresszív, a párizsi egyezményeket lábbal tipró magatartása lehetetlenné teszi a béke megteremtését, a nemzetközi ellenőrző és felügyelő bizottság normális működését. Kormányunk elítéli a saigoni adminisztráció szabotázsát, és továbbra is hatékony támogatást nyújt a dél-vietnami ideiglenes forradalmi kormánynak.

Országunk és India között erősödtek az együttműködés szálai. Iránnal bővültek gazdasági kapcsolataink. Kedvezőnek értékeljük, hogy több délkelet-ázsiai tőkésország, amelyek korábban elzárkóztak

a szocialista országoktól, növekvő érdeklődést mutatnak a kapcsolatok kiépítése iránt.

E helyről is üdvözöljük a portugál kormány és a portugál gyarmatok felszabadító mozgalmainak megállapodásait, amelyeknek eredményeként Bissau-Guinea független ország lett; Mozambik és Angola pedig a közeljövőben nyeri el a függetlenségét.

Hazánk egyfelől fejleszti kétoldalú kapcsolatait Latin-Amerika független országaival, Peruval, Argentínával, Mexikóval, Venezuelával, a Karib-térség országaival, másfelől politikai segítséget nyújt Latin-Amerika népeinek nemzeti céljaik valóra váltásához.

Kedves elvtársak! A szocialista országoknak az utóbbi időben elért átütő nemzetközi sikereiben nagyon fontos szerepet játszott a szocialista országok összehangolt külpolitikája, egyöntetű fellépése a nemzetközi porondon. Ennek így kell lennie a jövőben is.

A külpolitikai tevékenységben gyakran találkozunk ravasz, „szocialista" lepellel takart szovjetellenes nézetekkel, amelyeknek az a céljuk, hogy éket verjenek a szocializmus és a haladás leghatalmasabb támasza, a Szovjetunió és a többi szocialista és haladó ország közé. Pártunk és kormányunk következetes harcot folytat minden szovjetellenes nézet és magatartás ellen. A szovjetellenes nézetek és gyakorlat elleni harccal országunk, népünk érdekeit védjük. Mi nem takargatjuk külpolitikánk szovjetbarátságát, ellenkezőleg, büszkék vagyunk erre! Külpolitikánk nem követi a konjunkturális ingadozásokat, sohasem rendeljük alá az elveket a napi érdekeknek. Éppen ezért előre megmondjuk: a Szovjetunió külpolitikája iránti bizalmatlanság mérgezett magvainak elhintése a mi talajunkon hiábavaló fáradozás, eleve kudarcra ítélt kísérlet.

Tisztelt kongresszus! Az utóbbi hónapokban a tőkésországokban és a nemzetközi értekezleten megélénkült a béke és biztonság ellenségeinek aktivitása. Bizonyára a jövőben is lesznek akciók az enyhülés ellen, amelyek bonyolultabbá teszik a küzdelmet. De mély meggyőződésem, hogy ha a béke és a biztonság ellenségeinek aknamunkája bizonyos átmeneti megtorpanásokat is okoz, az enyhülés folyamatát véglegesen megállítani vagy visszafordítani nem képes.

A Külügyminisztérium dolgozói becsülettel teljesítették pártunk és kormányunk útmutatásait és közreműködtek a X. kongresszus kül-

politikai irányvonalának valóra váltásában. Ígérhetem a kongresszusnak, hogy határozatainak megvalósításáért a jövőben is minden tőlünk telhetőt megteszünk.

Sarlós István,

a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A Hazafias Népfront Országos Tanácsa januári állásfoglalásában kifejezte egyetértését a kongresszusi pártdokumentumokkal. Annak az elhatározott szándéknak adott kifejezést, hogy minden erejével kiveszi részét a XI. kongresszus határozatainak megvalósításából.

Annak, hogy a dolgozó nép közéleti aktivitása fokozódjék nemzetközi jelentősége és következménye is van. Azt tapasztaljuk ugyanis, hogy mostanában a Magyarországra érkező harmadik világbeli, de olykor kapitalista országbeli delegációk is élénken érdeklődnek a magyarországi népfrontmozgalom tevékenysége iránt. Arra törekszünk, hogy ezekkel a beszélgető partnerekkel megértessük: a népfront a nemzeti összefogás, az antiimperialista politika mozgalma volt mindig és az ma is. Arra törekszünk, hogy megértsék: a népfront a szocialista építés körülményei között a párt és a kormány politikájának szellemében dolgozik. Megmagyarázzuk, hogy mozgalmunk olyan kerete a nemzeti összefogásnak, amelyben minden társadalmi intézmény és minden, politikánkat támogatni kívánó állampolgár részesévé válhat a közös cselekvésnek. A felszabadulás óta eltelt 30 esztendő alatt meggyőződtünk róla, hogy a politikánkkal egyetértő állampolgárok, akik részt akarnak venni a közügyek intézésében, igyekeznek közeledni a népfronthoz. Ezért azt tartjuk legfőbb kötelességünknek, hogy ezt a közeledést mindenkinek megkönnyítsük.

Törekvéseink egyike, hogy a lakóterületeken erőteljesebben működjenek a népfrontbizottságok. Erre többek között azért van szükség, mert a tanyákon, a városi külterületeken és az apró falvakban még ma is százezrek élnek, távol a társadalom biztosította szolgáltatásoktól és

intézményektől. Az itt élők sorsa is közügy. Ezért vállaljuk, hogy a tanácsokkal közösen megvizsgáljuk, mit lehetne tenni például az e területen lakó, és az esetek többségében bejáró munkásként dolgozó emberek életkörülményeinek megjavításáért.

Az utóbbi néhány évben az üzemek és a szocialista brigádok ezrei kapcsolódtak be lakóterületük életébe. Magukra vállalták és vállalják a lakóterületük fejlesztéséhez szükséges társadalmi munka zömét. Jelenlétük, kezdeményező erejük arra kötelez bennünket, hogy amikor felkészülünk az új, az ötödik ötéves terv területfejlesztési programjainak a kidolgozására, összhangot teremtsünk a tanácsi lehetőségek, a társadalmi munka és az üzemek felkínált segítsége között. Ott, ahol eddig is közösen dolgozták ki a területfejlesztési programokat, új óvodák, bölcsődék, közintézmények épültek. De van a dolognak egy másik haszna is. Az üzem munkása találkozik a lakóterületen élő és dolgozó más társadalmi rétegekhez tartozó emberekkel, s e kapcsolat révén is terjed és hat a szocialista brigádok programja, ők is keresik a hármas jelszó megvalósításának lehetőségeit.

Kedves elvtársak! Törvényhozásunkban kialakult az a gyakorlat, hogy a fontosabb törvények tervezetének parlamenti tárgyalását széles körű, népi jellegű vita előzi meg. Így növekszik a társadalmi felelősségérzet is az ország ügyeiért, és a végrehajtás és az ellenőrzés menetében erősödhet a szocialista építésnél nélkülözhetetlen összhang.

A határozathozatalnál, a döntésnél mindig figyelembe kell venni a végrehajtás lehetőségeit, az abban részt vevő emberek életkörülményeit, életfeltételeit, meg kell hallgatni a végrehajtással kapcsolatosan is az érintett dolgozók, az állampolgárok véleményét. Csak így lehet elérni, hogy jó szívvel fogadják a döntést ott, ahol annak szellemében dolgozni kell.

Meggyőződésem, hogy a döntés, az elhatározás és a végrehajtás közötti szervezett kapcsolat kiküszöböli azt az általam indokolatlannak tartott, de gyakran hangoztatott álláspontot, hogy fent jó határozatokat hoznak, de lent nem jó a végrehajtás. Ha a határozatban benne van az állampolgár véleménye, ha azzal egyetért, akkor kellően fel tud készülni a határozat végrehajtására is. A törvényeket, a rendeleteket előkészítő eszmecserék igazolják, hogy a tervezetek

elbírálásakor nem szabad a résztvevők körét az úgynevezett laikusok kihagyásával leszűkíteni. Az utóbbi években született törvények és rendeletek előzetes vitája során a munkások, a parasztok, az értelmiségiek javaslatai igazolták, hogy értik, amit tenni kell és tudnak olyan javaslatot tenni, amit használni lehet. Számtalan példa van erre. A családjogi törvény parlamenti vitája előtti beszélgetések során elhangzott javaslatok jelentős része például bekerült a törvénybe. Így gyorsan el tudtuk érni, hogy az állampolgárok magukévá tegyék és oda hassanak, hogy megfelelő intézkedések szülessenek. Fogyatékosság viszont, hogy a végrehajtási utasítást nem bocsátották a törvénytervezettel egyidőben a lakosság elé, így kevésbé lehet biztosítani, hogy a végrehajtási utasítást is ugyanolyan egyetértés kísérje, mint a törvényt.

Kedves elvtársak! Sokan mondták ma, hogy aki vezet, az tanít, hat a vezetettekre. A szocialista társadalomban azonban a vezető is sokat tanul azoktól, akiket irányít. Nálunk a vezető a dolgozó nép sorából kerül ki, és addig tud igazi vezető lenni, amíg szoros kapcsolatok fűzik a dolgozó nép minden rétegéhez. Három évtizede azt tapasztaljuk, hogy aki tanul, művelődik, az hatni tud társadalmi környezetére. Aki a mi társadalmi rendünkben közéleti funkciót akar vállalni, annak állandóan művelnie kell önmagát. A munkásmozgalomnak jó, hasznos hagyományai vannak ebben a vonatkozásban. Meggyőződésem: ha a népfront, a KISZ, a szakszervezetek és más társadalmi szervezetek áttekintik, hogyan és milyen módon szerveztük a kultúra segítségével 1945 előtt a munkásokat, a dolgozókat, és ezeket a módszereket újra alkalmazzák, akkor elérik, hogy a társadalmi aktivitással együtt fejlődik a művelődés és a kulturálódás.

Meggyőződésem, hogy a közéletiségnek igen fontos feltétele a bizalom. Bizalmat kell adni annak, akit a dolgozó nép vezető pozícióra állít. Bizalmat kap a munkásosztály akkor, amikor a társadalom különböző rétegei elfogadják politikáját és vállalják, hogy harcolnak annak megvalósításáért. Bizalmat kell adnunk azoknak is, akik megválasztják a vezetőket. Bízni kell bennük akkor, amikor tanácsot kell tőlük kérni, amikor egy terület vagy egy vállalat sorsát kell eldönteni, amikor politikánk új feladatait akarjuk kijelölni.

A népfrontban is az a törekvésünk, mint a többi társadalmi szerve-

zetben, hogy a munkásokat mind nagyobb számban bevonjuk a választott testületekbe.

Elvtársak! Néhány nap múlva ünnepeljük hazánk felszabadulásának 30. évfordulóját. A népfront aktivistái kötelességüknek tartják, hogy szívük meggyőződése szerint tisztelettel emlékezzenek meg a Szovjetunióról, hazánk felszabadítójáról. Az elmúlt 30 évben mindig az internacionalizmus, a Szovjetunióhoz való barátság, a szövetségi politika vezette és vezeti a jövőben is tetteinket.

Georgosz Krisztodulidesz,

a Ciprusi Dolgozó Nép Haladó Pártja Politikai Bizottságának tagja:

Kedves elvtársak!

Tolmácsolom pártjuk XI. kongresszusa alkalmából pártunk Központi Bizottságának testvéri üdvözletét.

Ciprus kommunistái és dolgozó népe élénk figyelemmel kíséri azt a nagy munkát, amelyet a szocialista országok végeznek a fejlett szocialista társadalom felépítéséért, közösségük politikai, gazdasági és katonai erejének növeléséért. A szocialista országok közössége, élén a Szovjetunióval, a szabadság és a béke legmegbízhatóbb bástyájával, az imperialista kizsákmányolás és elnyomás ellen küzdő népek odaadó és legyőzhetetlen védelmezője. A Magyar Szocialista Munkáspárt e közösség tagjaként, s a nemzetközi munkásmozgalom részeseként becsülettel teljesíti feladatát.

Kedves elvtársak! Engedjék meg, hogy felhasználva ezt a fórumot, röviden utaljunk arra a példátlan tragédiára, amelynek népünk immár nyolc hónapja részese. Ennek a tragikus helyzetnek és hazánk jövőjének nemzetközi jelentősége van.

A fasiszta görög junta bűnös puccsa és Törökország soviniszta, expanzionista uralkodó körei által szervezett invázió révén a régóta folyó imperialista összeesküvésnek sikerült elérnie, hogy Ciprus, amelyet a tartós gazdasági fejlődés és a növekvő jólét jellemzett, megosztott és katonailag félig megszállt ország lett. Gazdasági életünk nagyobb ré-

sze, a mezőgazdaság, az ipar, az idegenforgalom felbomlott és tönkrement. Munkaképes lakosságunk fele munkanélküli. Elmenekült vagy lakóhelyét elhagyni kényszerült a lakosság több mint egyharmada, 200 000 görög és 50 000 török ciprusi. Egész népünket az éhínség és a nyomor fenyegeti.

A tragédiáért felelős igazi bűnösök, az amerikai imperialisták Ciprus felosztásával meg akarják dönteni kormányunkat, függetlenségünket. További céljuk az, hogy hazánkat a NATO fennhatósága alá helyezzék, és az olajban gazdag közel-keleti térség, valamint a szocialista országok elleni rakétatámaszponttá változtassák.

Pártunk, Makariosz elnökkel szorosan együttműködve, javaslatokat dolgozott ki a ciprusi probléma tartós és igazságos rendezésére. E javaslatok lényege: multiregionális szövetségi állam megteremtése, élén valóságos hatalommal rendelkező, központi kormánnyal; az el nem kötelezettség elvének érvényesítése a külpolitikában; megbízható nemzetközi garanciák a ciprusi függetlenség biztosítására; végül olyan megegyezés, amelynek értelmében a menekültek – kívánságuk szerint – visszatérhetnek otthonukba és visszakapják tulajdonukat.

Pártunk azért küzd, hogy meghiúsítsa a ciprusi helyzet rendezését hátráltató imperialista aknamunkát. Harcunkban nem vagyunk egyedül. Mellettünk állnak a világ demokratikus erői, mindenekelőtt a Szovjetunió és az önök országa is. Népünk és pártunk háláját fejezi ki mindazoknak, akik cselekvően támogatják a ciprusi nép igazságos ügyét.

A magunk részéről biztosítjuk a világ népeit, hogy folytatjuk harcunkat. De még teljesebb, még energikusabb támogatásra van szükségünk; ezt kérjük legjobb, legigazabb barátainktól.

Politikai és diplomáciai segítséget kérünk annak érdekében, hogy elhárítsuk az imperialista fenyegetést – amely újabb támadó hadműveletet jelent a megszállók és felbujtóik részéről –, hogy meg tudjuk erősíteni törvényes kormányunk helyzetét.

Segítségre van szükségünk, hogy helyreállíthassuk gazdaságunkat, visszaköltöztethessük otthonukba a menekülteket, növelve ezzel népünk lelkierejét, fokozva harci szellemét.

Politikai és diplomáciai támogatást várunk avégett, hogy sikerüljön elérnünk az ENSZ-határozatok teljes megvalósítását, s ügyünket – a

Szovjetunió javaslatának megfelelően – nemzetközi értekezlet tárgyalja meg.

Csakis így lehet békés tárgyalásokat folytatni, igazságos és tartós megoldásra jutni. Olyan megoldásra, amely biztosítaná rövid időn belül minden idegen haderő kivonását, Ciprus demilitarizálását, beleértve a brit támaszpontok megszüntetését is. Köszönöm szíves figyelmüket.

Preben Henriksen,

a Dán Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Nagy öröm és megtiszteltetés számomra, hogy üdvözölhetem a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusát. Pártjaink között jó testvéri kapcsolatok vannak, amelyek alapja a proletár internacionalizmus, a marxizmus–leninizmus eszméi. Szívből gratulálunk önöknek a szocializmus építésében elért gazdag eredményekhez és további szép sikereket kívánunk.

Eredményeik nagy jelentőségűek számunkra, akik olyan országban élünk, melyre a kapitalista társadalom válsága kemény csapásokat mér. A hatalmon levők megpróbálják a munkásosztályra hárítani e válság terheit. Dániában a munkanélküliek száma 140 000, zömük fiatal, akik az iskolából kilépve közvetlenül a munkanélküliek soraiba kerülnek. Ez nemcsak anyagi nélkülözést, hanem emberileg is súlyos megpróbáltatást jelent. A munkanélküliek összefognak, harcolnak a megélhetésért, s ebben a harcban legfontosabb politikai támaszuk a kommunista párt.

A kommunisták nagy erőfeszítéseket tesznek azért, hogy a tőke válságát ne a bérből és fizetésből élőkkel fizettessék meg. Rámutatunk azokra a közvetlen összefüggésekre is, amelyek fennállnak egyfelől Dánia közös piaci tagsága, másfelől országunk állandóan rosszabbodó gazdasági helyzete, a fogyasztói árak rohamos emelkedése között.

Pártunknak az egyszerű emberek létérdekeiért folytatott harca nagy visszhangra talált. Pártunk több ezer új taggal gyarapodott, 13 év után ismét mandátumhoz jutottunk a parlamentben. Növekedett részvételi arányunk a községi és a városi tanácsokban, az ifjúsági szervezetekben, és állandóan növekszik befolyásunk a szakszervezeti mozgalomban.

Harcunk a legközvetlenebbül kapcsolódik az általános európai fejlődéshez. Alapvető jelentőségű, hogy a béke és a szocializmus erői Európában kézzelfogható eredményeket értek el az enyhülés tartóssá tételében. Ez mindenekelőtt a szocialista országok aktív békepolitikájának, különösen a Szovjetunió erőfeszítéseinek köszönhető. Így most realitásként számolhatunk azzal, hogy az európai államok biztonsági konferenciájának harmadik szakaszát rövidesen megtarthatjuk Helsinkiben, mégpedig a legmagasabb szinten.

Európa további fejlődése szempontjából a legfontosabb feladat: az enyhülés folyamatának visszafordíthatatlanná tétele. Ehhez valamennyi európai nép aktív erőfeszítésére van szükség, de a kommunista pártoknak különösen nagy a felelősségük ebben. Ezért üdvözöljük az európai kommunista pártok rövidesen összeülő konferenciáját. Véleményünk szerint a szocializmus és az imperializmus közötti erőviszonyokban kialakult helyzet olyan új feladatokat tűzött napirendre, hogy szükségessé vált az egész világ kommunista pártjai újabb konferenciájának megtartása.

Kedves elvtársak! Szeretnék mind küldöttségünk, mind a Dán Kommunista Párt nevében még egyszer köszönetet mondani a meghívásért. Kívánjuk a XI. kongresszusnak, hogy olyan döntéseket hozzon, amelyek megvalósítása a magyar nép, az európai haladás és az egész kommunista világmozgalom érdekeit sikeresen szolgálja.

Anna-Liisa Hyvönen,

a Finn Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja:

Kedves elvtársak!

A Finn Kommunista Párt tagsága üdvözli a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusát, s további sikereket kíván a szocialista építőmunka irányításában.

A Magyar Szocialista Munkáspárt – a marxizmus–leninizmus eszméin alapuló következetes politikájával – figyelemre méltóan hozzájárul a szocialista tábor erejének és tekintélyének gyarapodásához, a nemzetközi kommunista mozgalom akcióegységének erősödéséhez, a békés egymás mellett élés politikájának megvalósításához és megszilárdításához.

Pártjaink kapcsolatai az utóbbi 15 évben szilárdabbá, szorosabbá váltak. Igen eredményes például a kommunista mozgalom egységéért kifejtett együttműködésünk. Véleményünk a Kínai Kommunista Párt egyes vezető személyeinek káros tevékenységét illetően megegyezik az önök véleményével, s ugyancsak teljesen egyetértünk azzal a felfogással is, hogy szovjetellenes kommunizmus nem lehetséges.

Örvendetesnek tartjuk, hogy a magyar–finn államközi kapcsolatok és együttműködésünk különböző szinteken az utóbbi időben érezhetően fejlődött. Különösen nagy jelentőséget tulajdonítunk Kádár János elvtárs 1973-ban tett finnországi látogatásának, amely nagymértékben segítette kapcsolataink elmélyítését, s hozzájárult a kommunisták tekintélyének növekedéséhez népünk körében. A látogatás, valamint a szocialista országoknak a békés egymás mellett élés gyakorlati megvalósítását célzó erőfeszítései értékes támogatást jelentenek a Finn Kommunista Párt számára az ország aktív semlegességi politikájának erősítésében, segítenek elhárítani a semlegességi politika ellen fellépő jobboldali erők támadásait.

A finn kommunisták nagy fontosságot tulajdonítanak a hazánk és a Szovjetunió közötti jó szomszédi viszony érdekében végzett munkának, amely eddig is jó eredményeket hozott. Ugyanígy említhetjük a magyar és a finn testvérnép viszonyát és együttműködését – társa-

dalmi rendszerük különbözősége ellenére is – a béke és a haladás szolgálatában.

Kedves elvtársak! Köszönjük a Magyar Szocialista Munkáspártnak, hogy jelen lehetünk ezen a jelentős kongresszuson. Még egyszer köszönetet mondunk minden kongresszusi küldöttnek és rajtuk keresztül az egész magyar népnek azért a munkáért, amit a második világháborút követő harminc évben az emberiség szabadságáért és a békéért végeztek. További sikereket kívánunk a szocializmust építő munkájukhoz és e kongresszus határozatainak végrehajtásához.

Harilaosz Florakisz,

a Görög Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára.

Kedves elvtársak!

Nagy örömmel adjuk át önöknek a Görög Kommunista Párt és hazánk haladó erőinek forró üdvözletét, akik azért küzdenek, hogy országunk megszabaduljon az amerikaiak fojtogatásától, azért küzdenek, hogy hazánkban a demokrácia szabad utat kapjon.

Abban a nehéz harcban, amelyet a görög nép folytatott a fasiszta junta diktatúrája ellen, mindig érezte a magyar nép és a testvéri Magyar Szocialista Munkáspárt legőszintébb támogatását. Hálásak vagyunk ezért. A Görög Kommunista Párt nagyra értékeli a Magyar Szocialista Munkáspárt internacionalista politikáját és egyetért azzal, hogy szovjetellenes kommunizmus nem létezhet.

Az itt hallott, országuk gazdasági fejlődését és az életszínvonal emelkedését mutató adatok – vádirat a kapitalista országok társadalmi rendszere ellen. Ezek a tőkésországok most élik át a háború utáni évek legsúlyosabb gazdasági válságát, amely politikai, kulturális és eszmei téren egyaránt a tőkés rendszer általános válságának további elmélyüléséhez vezet.

Hazánkban a dolgozók fellépnek a monopóliumok politikája ellen, amelynek az a célja, hogy a válság terheit a népre hárítsa át. Az imperialisták, elsősorban az amerikai imperialisták, a kapitalista ország-

gokban és az úgynevezett harmadik világban végbemenő pozitív társadalmi folyamatok visszaszorítására, illetve feltartóztatására törekszenek. A népek azonban ellenállnak és meghiúsítják az imperialisták terveit. Így értelmezhető az a változás, amely 1974 júliusában ment végbe országunkban.

A diktatúra bukása és felváltása parlamenti kormányzattal a görög népnek és haladó politikai erőinek a fasizmussal szembeni cselekvő ellenállása nyomán következett be.

A munkásosztály és a haladó erők azonban nem rendelkeztek a szükséges szervezettséggel és egységgel. Ez lehetőséget teremtett arra, hogy a változás kompromisszummal valósuljon meg – felülről a junta és a konzervatív polgári erők részéről, és kívülről Washington és nyugat-európai szövetségesei támogatásával.

Ez rányomta a bélyegét a fejlődésre. Főképpen lehetetlenné tette a gyors és gyökeres változást, a junta által létrehozott mechanizmus és számos fasiszta és félfasiszta intézmény felszámolását, amelyeket az amerikaiak és az oligarchia teremtett meg egy negyedszázad alatt.

Ez az oka annak, hogy a junta – vezéreinek bebörtönzése ellenére is – kulcsfontosságú pozíciókat tartott meg a hadseregben. Így a junta embereinek és az amerikai imperialistáknak lehetőségük nyílhat arra, hogy új összeesküvéseket szőjenek. Az események drámai módon bizonyítják, hogy mennyire igaza volt a népnek, amikor az áruló junta megbüntetését követelte, és sürgette azokat az intézkedéseket, amelyek lehetővé teszik a fasizmus gyökeres kiirtását, az amerikai uralom megszüntetését, a NATO-támaszpontok felszámolását, a független politika és a valódi demokrácia megteremtését. A Görög Kommunista Párt ezeket a célokat tekinti a legfontosabbnak, s olyan politikát követel, amely lehetőséget teremt a dolgozók életkörülményeinek javítására.

Pártunknak és az osztályalapokon álló szakszervezeti mozgalomnak évtizedes illegalitás után kell újraszerveződnie olyan legális körülmények között, amikor nemcsak egy, a parlamentben abszolút többséggel rendelkező uralkodó osztály konzervatív kormányával áll szemben, hanem olyan legalitással rendelkezik, amelyet lépten-nyomon veszélyeztetnek a fasizmus amerikabarát militarista erői. Következésképpen a munkásosztály és a nép erőinek széles, demokratikus és függetlenségi frontba való tömörítése megkívánja az amerikai NATO-orien-

tációjú görög haderő átalakítását olyan nemzeti haderővé, amely hazánk nemzeti függetlenségének és demokráciájának védelmezőjévé válik. Csak ezen az alapon lehetséges a nép és a hadsereg összefogása.

A Görög Kommunista Párt bízik abban, hogy a baloldal erőinek egységesítésével, a demokratikus erők közös harcával a görög nép, amely élvezi a haladás erőinek támogatását, meghiúsítja az imperializmus és az oligarchia terveit, megvédi a demokratikus fejlődést.

Erősödjék a magyar és a görög nép barátsága!

Éljen a marxizmus–leninizmus és a proletár internacionalizmus!

Vic Eddisford,

Nagy-Britannia Kommunista Pártja Politikai Bizottságának tagja:

Elvtársak!

Megtisztelő feladatom, hogy átadjam XI. kongresszusuknak Nagy-Britannia Kommunista Pártja legmelegebb testvéri üdvözletét.

A Magyar Szocialista Munkáspárt programtervezete és Kádár János beszéde a szocialista gazdaság fejlesztéséről, az egész nép életszínvonalának emelkedéséről tanúskodik. Vajon Európa kapitalista országainak melyik kormánypártja tud 1975-ben olyan tervet készíteni, mint amilyen a Magyar Szocialista Munkáspárt készülő programja, amely a keresetek reálértékének, s ezzel együtt a személyes fogyasztásnak a növekedését irányozza elő?

Angliában a szakszervezet leghaladóbb követelése az évi 3 százalékos növekedési ütem, mégis, a munkáspárti kormány a termelés visszaesésével, az alacsonyabb életszínvonallal s egymillió munkanélkülivel számol. Ilyen a kapitalizmus mélyülő válsága. Például a dél-manchesteri gépipari komplexumnak csak két gyára nem csökkenti munkásainak létszámát, nem rövidíti kényszerűségből a munkaidőt. Az egyik Lengyelország, a másik a Szovjetunió számára gyárt berendezéseket. Olyan tanulság ez, amelyet annál is inkább meg kell szívlelni, mivel közeledik a szavazás időpontja tagságunkról az Európai Gazdasági Közösségben.

Stratégiánk az, hogy akcióegységet teremtsünk a baloldali erőkkel a közös politikai célkitűzések elérésére, amelyek a munkáspárti kormány irányvonalának megváltoztatására vonatkoznak. Pártunk és a Brit Szakszervezeti Szövetség ellenzi Nagy-Britannia további tagságának megszavazását a Közös Piacban.

Kormányunk gazdaságpolitikájának lényege, hogy a béremelések nem egyenlíthetik ki az árak emelkedését, eredménye pedig az évi 20 százalékos infláció, amely minden árura és szolgáltatásra kiterjed. A pártunk által vezetett baloldali erők igyekeznek megnyerni a munkásosztályt arra, hogy cselekvően vegyen részt abban a küzdelemben, amelyet ez ellen a politika ellen folytatunk.

Pártunk és lapunk – a Morning Star – egyre nagyobb megbecsülést szerez ebben a küzdelemben. Ha a júniusi szavazáskor sikeresen legyőzzük a Wilson-kormányt, ez minőségileg új szakaszát jelenti majd az egyesült baloldal erői fejlődésének.

Ezek csak csekély eredmények összehasonlítva ennek a történelmi kongresszusnak a programjával és az önök jelenlegi helyzetével, de a párt által vezetett erők cselekvő küzdelmének eredménye.

Kedves elvtársak! Engedjék meg, hogy önökön keresztül átadjam üdvözletemet a magyar népnek, a dolgozók társadalmának.

Hermann Gautier,

a Német Kommunista Párt elnökhelyettese:

Kedves küldött elvtársak!

A Német Kommunista Párt Elnökségének nevében szívélyes, testvéri üdvözlettel köszöntöm a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusát.

Magyarország dolgozói a szocialista társadalom építésében elért új sikerekkel ünneplik a fasizmus alóli felszabadulásuk 30. évfordulóját. 1945. május 8-a a mi népünk számára is a felszabadulás napját jelentette; népünk legádázabb ellensége, a német monopoltőke segítségével hatalomra jutott fasizmus végső vereséget szenvedett. A legnagyobb

áldozatokat a Szovjetunió hozta ebben a harcban. Népünk felszabadítása mindenekelőtt a Szovjetunió érdeme. Erről sohasem fogunk elfeledkezni. Ma megnyílnak a távlatai annak, hogy Európát a tartós béke kontinensévé változtassuk. Ezt is elsősorban a Szovjetunió következetes békepolitikájának, a szocialista közösséghez tartozó államok összehangolt politikájának köszönhetjük.

Pártunk minden erejével folytatni fogja harcát a békéért és a biztonságért. A többi demokratikus erővel együtt teljes határozottsággal, közösen fel fogunk lépni a reakciós körök minden kísérletével szemben, azért, hogy a Német Szövetségi Köztársaság konstruktív módon járuljon hozzá az európai biztonsági és együttműködési értekezlet sikeréhez. Mindezt nem utolsósorban abból a felismerésből kiindulva tesszük, hogy a békéért folytatott harcban a demokratikus erőknek egy pillanatra sem szabad gyengíteniük éberségüket, mert az imperializmus nem változtatta meg igazi énjét.

A Német Szövetségi Köztársaság jelenleg a második világháború utáni legnagyobb válságát éli át. A munkanélküliek és a kényszerűségből rövidített munkaidőben dolgozók száma eléri a kétmilliót. Helyhiány miatt az iskolából kikerült tanulók közül 250 000 nem tanulhat szakmát. Ide kell még sorolni az árak robbanásszerű emelkedését, a reálbérek csökkenését. Ez ellen harcolunk mi, kommunisták.

A kapitalizmus mélyülő általános válsága láttán mind szemléletesebbé válik a szocializmus fölénye. Biztosítjuk önöket, hogy a proletár internacionalizmus szellemében hozzájárulunk a kommunista világmozgalom erősítéséhez és megszilárdításához. Támogatjuk az európai kommunista és munkáspártok berlini értekezletének előkészítését, s egyetértünk az önök, valamint sok más testvérpárt álláspontjával, hogy megérett az idő a kommunista mozgalom új, nemzetközi tanácskozásának előkészítésére. A leghatározottabban visszautasítjuk a pekingi vezetők támadásait a kommunista és munkáspártok egysége ellen. Országunk reakciós erőivel való szövetségük, a NATO és az Európai Gazdasági Közösség számára nyújtott támogatásuk, valamint szovjetellenességük a béke és a társadalmi haladás érdekei ellen irányul.

Meggyőződésünk, hogy a kommunista világmozgalom egysége minden próbát kiáll. Az imperialisták reménye – hogy megoszthatják

a kommunistákat – kudarcra van ítélve. A jövő a béke, a demokrácia és a szocializmus erőié! Ezt bizonyítja az önök pártkongresszusa is.

Arne Jörgensen,

a Norvég Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja:

Kedves elvtársak!

A Norvég Kommunista Párt Központi Bizottsága nevében szeretettel üdvözlöm a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusát. Meggyőződésünk, hogy a kongresszus és az itt hozott határozatok kiemelkedő jelentőségűek lesznek a dolgozó magyar nép számára.

Delegációnk egy másik kongresszusról, Trontheimből érkezett ide. A Norvég Kommunista Párt, a Szocialista Néppárt és a baloldali szocialisták a trontheimi kongresszuson létrehozták a Szocialista Baloldali Pártot. Mindez nem jelenti a Norvég Kommunista Párt vagy a másik két párt feloszlatását. A három párt tagjai minden körülmények között legalább 1976 végéig egyéni alapon két pártnak is tagjai lehetnek.

A norvég munkásmozgalom baloldali erői az 1973-as parlamenti választás előtt létrehozták a Szocialista Választási Szövetséget. A Választási Szövetség negyedmillió szavazatot kapott, és 16 mandátumot szerezve elérte, hogy a polgári pártok elvesztették parlamenti többségüket.

A Választási Szövetség népfront jellegű szervezet volt, és mi, kommunisták, sohasem rejtettük véka alá, hogy helytelen lenne a Választási Szövetséget párttá átalakítani, mielőtt a helyzet erre megérett volna. Véleményünk szerint előbb az ideológiai ellentéteket kell eltávolítani, hogy az új párt ideológiai alapja a marxizmus–leninizmus legyen. Partnereink nem hallgattak ránk, türelmetlenek voltak, és régóta azt sürgetik, hogy a Választási Szövetséget párttá alakítsuk.

A Szocialista Baloldali Párt létrehozásáról a kongresszuson sokoldalú vita után kompromisszum született, összegezve mindazt,

amiben egyetértünk, és azokat a kérdéseket, amelyekben nincs egyetértés, s amelyeket későbbi megvitatásra félretettünk. Az utóbbi kérdések közé tartoznak a marxizmus–leninizmushoz, a szocialista országokhoz, a kommunista világmozgalomhoz való viszony, a monopoltőke elleni harc stratégiájának kérdései. Mindaddig, amíg e lényeges kérdések nem tisztázódnak és nem jutunk teljes egyetértésre, mi, kommunisták a Szocialista Baloldali Pártot a Szocialista Választási Szövetség új formájának tekintjük, amelyben a három önálló baloldali párt tagjai és mások is helyet kapnak.

A kapitalista országok munkásosztályai előtt álló harc kemény lesz. Számos kapitalista országban a munkásosztály már most egyre erősebben, a saját bőrén érzi a kapitalizmus válságának hatását. Norvégiában is érezhetők a válság jelei, ha egyelőre mérsékeltebben is. Ennek oka az, hogy a közös piaci tagságot elkerültük, a munkásmozgalom együttes ereje nő, a norvég kontinentális talapzaton pedig nagy mennyiségű olajat találtak. Helyesen felhasználva, e források Norvégia számára jó lehetőséget biztosíthatnak a jövőre. Ennek feltétele azonban az, hogy a norvég gazdasági életet kivonjuk a bel- és külföldi monopoltőke uralma alól, ami a norvég munkásmozgalom jelentős harci feladata.

A Norvég Kommunista Párt támogatja a harmadik szakasza előtt álló európai biztonsági konferenciát. Egyetért azzal a javaslattal, hogy az északi országok nyilvánítsák területüket atommentes övezetté. Pártunk aktívan támogatja az európai kommunista és munkáspártok ez évben Berlinben megtartandó konferenciáját, s meggyőződése, hogy a konferencia eredményes lesz.

Kedves elvtársak! A Norvég Kommunista Párt nevében kívánom a XI. kongresszusnak, hogy a Kádár János elvtárs által előterjesztett irányvonal megvalósítása teljes sikerrel járjon.

Friss István
akadémikus, az MTA Közgazdaságtudományi Intézetének
udományos tanácsadója:

Kedves elvtársak!

Engedjék meg, hogy mielőtt a vitát folytatnánk, magamnak adjam meg néhány percre a szót. Okot erre az ad, hogy kongresszusunk mai, ötödik napja, március 21-e, a magyar kommunisták nagy ünnepnapja. Ötvenhat évvel ezelőtt, 1919. március 21-én Magyarországon győzött a szocialista forradalom. A Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt egyesülésével megszületett a magyar munkásság forradalmi egysége, és a munkásság pártja a proletariátus képviseletében kezébe vette az államhatalmat. Létrejött a proletárdiktatúra.

Egy kis nép hangja a világ népeinek nagy hangversenyében ritkán hallható. A magyar proletárforradalom hírére mégis felfigyelt a világ. Ez az esemény azt mutatta, hogy a világháborút követő forradalmi hullám még nem ült el, és a mérhetetlenül sokat szenvedett és szenvedő tömegek mindinkább követik a munkásosztályt, a forradalomtól várják sorsuk jobbra fordulását.

Oroszország, ahol már korábban győzött a forradalom, Európa peremén feküdt, és a kontinens gazdaságilag és kulturálisan legelmaradottabb országa volt. Most ez a forradalom Európa szívébe nyomult előre, s egy gazdaságilag és kulturálisan jóval fejlettebb országban győzött.

Nem kisebb jelentősége volt a magyar proletárforradalom győzelmének a nemzetközi munkásmozgalom számára. Mutatta, hogy a magyar munkásosztály az évtizedek óta folytatott osztályharcban megérett arra, hogy az elnyomott és kizsákmányolt nép vezetője legyen. Példája bizonyította, hogy a munkásosztály egyedül képes és egyúttal hivatott az összes dolgozó tömegek vezetésére egy kevéssé fejlett polgári országban is.

A kommunisták vezette munkásosztály tudott és csak ő tudott biztató jövőt ígérő utat mutatni a súlyos politikai és gazdasági válsággal küzdő társadalomnak.

Történelmi jelentősége volt annak, hogy Magyarországon a proletárság békés úton vette kezébe a hatalmat. A magyar burzsoázia vezetői ráébredtek arra, hogy a kétségbeejtő és reménytelen helyzetből a polgári hatalom számára nincs kivezető út. Ezért önként lemondtak a hatalomról. Először történt meg, hogy fegyveres felkelés nélkül, polgárháború és vérontás nélkül győzött a szocialista forradalom.

Létrejött a Magyar Tanácsköztársaság és megalakult vezető testülete, a Kormányzó Tanács. Másnap az egyesült párt és a Kormányzó Tanács így fordult az ország népéhez: „Nélkülözések, nyomorgás, szenvedés várakozik ránk ezen az úton, mégis rá merünk lépni, mert bízunk a magyar proletárság hősiességében és áldozatkészségében."

Joggal bíztak benne. De a proletárságon messze túl is örömmel és reménykedve üdvözölte a munkáshatalmat a dolgozó nép nagy többsége és jóformán az egész magyar haladó értelmiség. Az írók, a művészek színe-java mind ott volt a forradalom táborában, köztük Móricz Zsigmond és Krúdy Gyula, Komját Aladár és Balázs Béla, Tóth Árpád és Juhász Gyula, Bartók Béla és Reinitz Béla, Pór Bertalan és Uitz Béla.

Az Oroszországi Kommunista Pártot a VIII. kongresszusán érte a hír a Magyar Tanácsköztársaság megalakulásáról. Március 22-én a kongresszus szikratáviratban lelkes jókívánságait küldte. Lenin külön is üdvözölte a Tanácsköztársaságot. De alig akadt olyan ország Európában, ahonnan a munkáspártok és a munkásszervezetek ne tolmácsolták volna testvéri jókívánságaikat a magyar munkásságnak.

Nem volt viszont olyan polgári ország Európában, amelynek burzsoáziája ne kísérte volna rettegéssel vegyes gyűlölettel a magyarországi eseményeket. Mivel Közép-Európában a magyar proletárdiktatúra elszigetelt maradt, a nemzetközi imperializmus megfojtotta.

Véres ellenforradalom következett. Az urak hónapokra meg voltak fosztva hatalmuktól, és ezt nem bocsátották meg a szegényeknek. Ezrével kínozták halálra, akasztották fel, lőtték agyon, fojtották vízbe a kommunistákat és a kommunistagyanúsakat. Sokan ezek közül büszkén kiáltották oda hóhéraiknak: „Mi meghalunk, de az eszme

győzni fog!" Munkások és szegényparasztok tízezreit vetették börtönbe, hurcolták internáló táborba. Tízezrek kényszerültek emigrációba.

A terror, a kíméletlen elnyomás és kizsákmányolás évtizedei következtek. Az ország urai Európa legreakciósabb hatalmaihoz láncolták Magyarországot, majd kiszolgáltatták a náci Németországnak, és a magyar férfiak százezreit vágóhídra küldték Hitler őrült világuralmi terveinek megvalósítására.

Huszonöt éven át a magyar munkásság legjobbjai, ezrek és ezrek, kegyetlen körülmények között vállalták az üldöztetést, a megkínzatást és ha kellett, a halált, de nem hagyták abba a harcot a munkásság felszabadításáért, a magyar nép függetlenségéért és szabadságáért. Huszonöt év után a szovjet hadsereg győzelmei, amelyek szétzúzták Hitler világhódításra indult hadait, hazánk felszabadítását is meghozták. A munkásosztály pedig ismét megteremtette egységes pártját és meghódította a hatalmat.

Igazuk lett azoknak, akik 1919-ben és utána is azt hirdették, hogy bár az első magyar proletárdiktatúra elbukott, diadalmasan fel fog támadni.

Kongresszusunk elégedetten tekintheti át a felszabadult nép 30 év alatt elért eredményeit. Indokolt ezért, hogy március 21-én büszkén és hálával emlékezzen azokra, akik hazánkban először vitték diadalra a proletárdiktatúra ügyét, és azokra is, akik az elnyomás nehéz évtizedeiben ezt az ügyet szolgálták. Munkánkban, küzdelmeinkben az ő folytatóik vagyunk, sikereink az ő dicséretüket is hirdetik.

Keserü Jánosné,

könnyűipari miniszter:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A X. kongresszus határozatainak végrehajtása nagy feladatok elé állította a könnyűipar valamennyi dolgozóját, vezetőjét. A negyedik ötéves terv előirányzatai lehetőséget adtak a korábbinál több új, nagy

létesítmény megvalósítására, amelyek méltó részesei a szocializmust építő Magyarország ipari alkotásainak. A győri műbőrgyár, a lábatlani Papírgyár, a nyíregyházi hullámdoboz- és zsákgyár, jó néhány új bútorgyár és nyomda élenjáró technikával, az átlagosnál képzettebb szakember-kollektívájukkal nemcsak korszerű, keresett termékeket gyártanak, hanem új munkakörülményeik jelzik azt a jövőt is, amit előbb-utóbb minden gyárunkban szeretnénk elérni.

A negyedik ötéves terv kidolgozásakor tudtuk, a rekonstrukciók végrehajtása során pedig napról napra tapasztaltuk, hogy a nagy létesítmények létrehozásával egyenrangú, kevésbé látványos, de bonyolult feladatot jelent azoknak a nagyszabású rekonstrukciós programoknak a végrehajtása, amelyeket a ruházati, a bútor-, a nyomdaipar, a papírfeldolgozó iparág meglevő gyáregységeiben hajtunk végre.

Úgy kell több tízezer munkahelyen a gépeket kicserélnünk, elsajátítanunk az új technikát, az új technológiákat és az azokkal termelt áruknak értékesítési lehetőséget teremtenünk, a munka- és szociális körülményeket javítanunk, hogy közben növekedjék a termelés, fokozódjék az export, javuljon a lakosság ellátása és jobb legyen vállalataink jövedelmezősége.

Növelte felelősségünket, hogy e tevékenységgel nemcsak szűk iparági érdekeket szolgálunk, hanem közreműködünk olyan nagy társadalompolitikai célok megvalósításában, mint az életszínvonal emelése, a nők, az ifjúság helyzetének javítása, a vidék iparosítása, a területfejlesztés.

A párt bizalma kísérte munkánkat az elmúlt négy évben, és ez kötelez valamennyiünket a következő évek feladatainak jobb ellátására is.

Eredményeink közé sorolhatjuk, hogy a termelést a tervezettnek megfelelően dinamikusan növeltük, a lakosságot több, szebb ruhával, cipővel, bútorral, papír- és nyomdaipari termékkel láttuk el, az exportot erőteljesen, a tervezettnél jobban emeltük, a gyártmányokat korszerűsítettük és a géppark jelentős részét kicseréltük. Javult a vállalatok gazdálkodása, versenyképesebb, gazdaságosabb a gyártmánystruktúra. Javultak a könnyűipari dolgozók munkakörülményei, növekedett keresetük. De vannak gyenge pontjaink is. Vannak tartalékaink és nem kevés a teendőnk a meglevő eszközök jobb hasznosításában, az ötödik ötéves terv feladatainak pontos megjelölésében. Mi-

közben megállapítjuk, hogy jobb lett az ellátás, az áruválaszték, iparunk és kereskedelmünk gyorsabban reagál az új, a korszerű, az életkörülmények változásának követelményeire, tudjuk, hogy nem minden vásárló elégedett termékeinkkel, mert nem, vagy csak hosszabb utánjárással kapja meg a számára minden vonatkozásban megfelelő terméket.

Feladataink megoldására a nagyobb vállalati önállóság és a nagyobb fejlesztés lehetősége kedvezően hatott. Ma jobb az együttműködés az alapanyag-termelő és -feldolgozó vállalatok, a nagyvállalatok, a kis- és középüzemek között, az ipar-, a bel- és a külkereskedelmi vállalatok között, mint a korábbi években. Mindinkább felismerjük, hogy az iparnak és a kereskedelemnek nem külön-külön, egymásra mutogatva, hanem együttesen kell tevékenykednie azért, hogy a lakosság minden rétege pénztárcája és igénye szerint megtalálja a keresett árucikket, hogy az export mind hatékonyabb legyen.

Kedves elvtársak! Közismert, hogy energia- és nyersanyagszegény ország vagyunk, így nagyobb gondot okoz a világpiaci árak emelkedése. Ezért a magyar könnyűipari vállalatoknak és szövetkezeteknek arra kell törekedniük, hogy minél nagyobb mértékben használjanak fel hazai nyersanyagokat – gondolok a bőrre, a gyapjúra, a kenderre, a lenre, a szintetikus szálra, a faanyagra – és ezek gazdaságos belföldi termelését, minőségük javítását szorgalmazzák. Nem engedhetjük meg magunknak azt sem, hogy a drága nyersanyagból hibás, nem megfelelő minőségű vagy nem korszerű, nem versenyképes vagy éppen nem megfelelő áron, esetleg veszteséggel eladható árut gyártsunk. Minden tekintetben ésszerű takarékosságra van szükség. A gazdaságosabb termelés követelménye, az importból származó nyersanyag-ellátás biztonságosabbá tétele egyre sürgetőbben veti fel bekapcsolódásunkat a szocialista nemzetközi munkamegosztásba.

Az előzőekben már utaltam rá, hogy a rekonstrukció során igen sok régi gépet cseréltek ki korszerűre. A gépek cseréjénél azonban sokkal bonyolultabb feladat a magasabb technológiai követelményeknek megfelelő szakembergárda kiképzése, a kellő szakismeret megszerzése. A könnyűiparhoz tartozó gyárakban különösen sok a fiatal. A dolgozók átlagos életkora 40 év alatt van, de igen sok üzemben, gyárban az átlagos életkor 22–23 év körüli. Tapasztalatunk szerint a gyakorlott

munkáskezeken, a hozzáértő, stabil munkásokon nagymértékben múlik áruink minősége. Ezért arra törekszünk, hogy központi és vállalati intézkedésekkel stabilizáljuk a munkaerőhelyzetet és biztosítsuk termékeink jó minőségét. Szükséges, hogy anyagilag jobban elismerjük a szakképzettebb és a nehéz körülmények között végzett munkát, hogy javítsuk a főként nőket foglalkoztató vállalatok szociális ellátottságát, gyorsabban elterjesszük a korszerű, a termelékenyebb, és egy-egy vállalatnál már jól bevált munka- és termelésszervezési eljárásokat.

Kedves elvtársak! A X. kongresszus határozata a központi államigazgatási szervekben dolgozó kommunista vezetők kötelességévé tette, hogy következetesebben érvényesítsék a párt politikáját és megfelelően hajtsák végre a kormányzati döntéseket. Ezt az útmutatást kötelezőnek tartjuk minisztériumi irányító munkánkra. Ennek szellemében igyekeztünk munkánkat fejleszteni, még ha annak eredményével, a XI. kongresszus mércéjével mérve, nem is lehetünk elégedettek. Elsődlegesnek tartjuk a párt határozataiban kifejeződő társadalmi érdek érvényesítését. De tudjuk azt is, hogy ez csak akkor érhető el, ha összhang van a társadalmi, a csoport- és az egyéni érdekek között. Ezért minisztériumi irányító munkánk központi kérdésének tekintjük e hármas érdekviszony összhangjának minél jobb megteremtését, az elkerülhetetlenül keletkező ellentmondások időbeni feloldását. Erre építve kérjük az iparban dolgozó valamennyi vezetőtől, munkástól, hogy a változató világgazdasági körülményekhez rugalmasan alkalmazkodva dolgozzunk még jobban, és még hatékonyabban folytassuk iparágaink nagyarányú rekonstrukcióit. Biztosíthatom a kongresszust arról, hogy a könnyűiparban dolgozó közel félmillió munkás és vezető mindent elkövet annak érdekében, hogy a XI. kongresszus határozatait ágazatunk területén valóra váltsuk.

Szaló János,

a Magyar Hajó- és Darugyár Pártbizottságának titkára:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

A nagyüzemekről – köztük a mi gyárunkról is – a kongresszuson is többször szó esett. Ezt úgy tekintem, mint folytatását és pártunk e legmagasabb fórumán összegezését, megerősítését mindazoknak a fontos határozatoknak, amelyeket a párt Központi Bizottsága 1972 novemberében, majd ezt követően hozott.

A X. kongresszus határozatai alapján végzett munkánkról, valamint az elmúlt évek gondjairól akarok szólni. Megítélésem szerint ezek olyanok, amelyek egyrészt tanulságként szolgálhatnak, másrészt mutatják, hogy vállalatunk dolgozói ezekben az időkben is a legmészszebbmenő bizalommal voltak a párt politikája iránt.

A korábbi időben, amikor vállalatunk nehéz helyzetben volt, a felelős funkcióban levő kommunistáinknak gyakran tették fel a kérdést azok, akik kevésbé ismerték a helyzetünket: mi a helyzet nálatok, hogyan boldogultok? Erre akkor is azt mondhattuk és ma is azt mondjuk, hogy a vállalat kommunista és párton kívüli dolgozói a nehéz helyzetben is helytálltak. A termelési feladatok teljesítésével eleget tettek a fontos államközi szerződésekben vállalt kötelezettségeiknek, és maradéktalanul végrehajtottuk a párt belső élete fejlesztésével kapcsolatos feladatainkat is.

Vállalatunk akkori helyzete különösen indokolta a helyes népgazdasági és vállalati érdekek összhangjának magyarázását úgy, hogy a különböző döntéseknél a belső gondok ellenére is elsődlegesek a népgazdasági érdekek. Például, amikor megszűnt a tengeri hajók gyártása, a kommunisták azzal álltak az angyalföldi üzemegység dolgozói elé, hogy elég a siránkozásból, fogjunk hozzá közösen az új, korszerű termékek mielőbbi gyártásához, hangsúlyozva, hogy ez a népgazdaságnak és a vállalatnak egyaránt érdeke.

A párttagságnak sikerült szót értenie a többi dolgozóval, tükrözi ezt a jó és fokozatosan javuló politikai hangulat, a munkakedv növekedése.

A vállalati pártbizottság a politikai felvilágosító munka, a nevelés

és a meggyőzés mellett fontos vezetői posztokon személyi változtatásokat is szükségesnek tartott, mivel úgy ítélte meg, hogy a vállalat eredményesebb munkáját a külső okok mellett belső vezetési fogyatékosságok is gátolják. Bonyolította a helyzetet, hogy kiszivárogtak a vállalat jövőjével kapcsolatos megalapozatlan elgondolások. Ez nemcsak a helyi pártvezetést, hanem a szakembereket, a munkásokat is elkedvetlenítette, és sokan közülük máshol kerestek munkát. Helyesebb lett volna hivatalos tájékoztatást adni az elgondolásokról, mert a hajóépítőket, a kazánkovácsokat, a daruszerelőket nemcsak az érdekli, hogy mennyi van a borítékban, felelősséget éreznek gyáruk jövőjéért, gyártmányaik sorsáért is.

Elvtársak! A párt Központi Bizottságának 1972. novemberi határozata, majd az ezt követő további nagy jelentőségű határozatok alapvetően javították a nagyüzemek helyzetét. A Magyar Hajó- és Darugyárban is javult a hangulat, a munkások közérzete jó, a kongresszusi munkaverseny eredményeképpen előzetes árbevételi tervünket 250 millió forinttal túlteljesítettük.

Helyzetünk javulását jelzi, hogy a Magyar Hajó- és Darugyárnak már most megvan a teljes kapacitását foglalkoztató ötödik ötéves terve. A Szovjetunió segítségével a szovjet hajógyárak magas színvonalú technológiája alapján az ötödik ötéves tervben vállalatunk olyan nagy méretű rekonstrukciós feladatot fog végrehajtani, amilyen eddig még nem volt gyáraink életében. Vállalatunk munkásainak, mérnökeinek keze nyomán az elmúlt 30 évben száz- és ezerszámra készültek a Szovjetunió részére termékek. Dolgozóink mindig tudták, hogy a vállalat jelene, jövője elválaszthatatlan a Szovjetuniótól. A termelési feladatok végrehajtásával erősödött a gyár kollektívájában az internacionalizmus, a Szovjetunió szeretete, a szovjet–magyar barátság. Pártbizottságunk, mint eddig is, ezután is fokozza erőfeszítését annak érdekében, hogy tovább fejlődjön az őszinte, elvtársi, baráti kapcsolat.

A kommunistákat és a pártonkívülieket olyan szellemben neveljük, hogy ismerjék és értsék a hajógyári munkások politikai helytállását, szerepét a magyar munkásmozgalom 1945 előtti szakaszában és a felszabadulás utáni időben. Most, a kongresszus idején, megismerve a Központi Bizottság beszámolóját, reális értékelését, a távlatok világ-

gos meghatározását, dolgozóink ismételten kifejezik és munkájukkal is bizonyítani fogják, hogy a nagyüzemek támogatásáról, az ott dolgozó munkások sorsának kedvező alakításáról bölcsen döntött a Központi Bizottság.

Szalai Gyula,

a Fejér megyei Állami Építőipari Vállalat kőműves brigádvezetője:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

Mi, építőipari munkások Fejér megyében is mindenki szeme láttára végezzük munkánkat, a nyílt színen. De nem mindig kapunk érte nyíltszíni tapsot! Mert aki lát bennünket, hamar észreveszi, hogy ami tegnap sürgős volt, azzal ma ráérünk. Tehát gyakran baj van a szervezéssel. Még sokat kell tennünk a munkafegyelem javításáért és egymás munkájának a megbecsüléséért is. Amit az egyik kéz csinál, ne tegye tönkre a másik. Ami a határidőket illeti, itt is nagy erőfeszítéseket tapasztalunk. Az egyik erőfeszítés, hogy teljesítenünk kell a határidőket, a másik: megmagyarázni, miért nem sikerült mégsem teljesítenünk.

Sok még a hiánypótlás, a garanciális javítás. Nálunk már elkezdődött egy folyamat a minőség javítására, mert mi munkások nem nyugodhatunk bele a hibákba. Ezért elindítottunk egy kezdeményezést: garancialevelet adunk azoknak, akik majd használják az általunk épített létesítményeket. Valamikor volt egy olyan jelszó: „Csak az nem követ el hibát, aki nem dolgozik." Ezt mi már úgy fogalmazzuk meg: „Csak az nem követ el hibát, aki jól dolgozik."

A munkahelyeken és a brigádban sokat foglalkoztat bennünket, miért kell a munkásnak műveltebbnek lenni ma, mint régebben. Vitáinkban mindig elmondom, hogy a munkáshatalmat az erősítheti igazán, ügyünket tovább vinni csak az a munkás képes, aki érti is azt, amit csinál, amit cselekszik.

Mi munkások tudunk dolgozni, ezt eredményeink bizonyítják. Tudunk építeni lakásokat, gyárakat, iskolákat, sőt egész városokat is.

Ezért van nálunk annak becsülete, aki alkot, aki munkás. A párt most azt kéri tőlünk, hogy többet és jobbat alkossunk. Ezt mi megcsináljuk, de ehhez meg kell tanulnunk feltárni, majd meg is szüntetni a hibáinkat. Hiszen rajtunk is múlik, hogy kihasználjuk a munkaidőt, rendet teremtsünk a munka előkészítésében és végrehajtásában, vagy a munka jobb megszervezésével növeljük eredményeinket.

A munkás legyen művelt politikailag is, hogy eligazodjék a világ dolgaiban. Nem tudjuk másképp képviselni és védeni osztályunk érdekeit, mint eszménk, a marxizmus–leninizmus erejével. A munkások számára nagyon jó iskola a szocialista brigádmozgalom. A mi brigádunkban minden hónapban külön politikai oktatást tartunk és a szakmai továbbképzésen is állandóan részt veszünk. Mi nem az íróasztalért tanulunk. A nagyobb tudás, a magasabb végzettség nem jelentheti mindenki számára azt, hogy rögtön íróasztalt is kapjon hozzá. Csak az arra alkalmasakat tegyük meg vezetőnek! A többi pedig a nagyobb tudását ne szégyellje bizonyítani, gyümölcsöztetni a termelésben, hiszen az alkotó munka, amit végzünk, az az emberi élet értelme. A munkásnak – szerintem – nyitott szemmel kell járnia, észre kell vennie és rögtön jeleznie is kell a hibákat. Nem kell attól félni, hogy majd visszaütnek érte. A munkásműveltséghez tartozik az is, hogy a munkást ne lehessen rossz irányba, osztálya érdekei ellen befolyásolni.

Munkásvezetőink is éljenek egyszerűen. Mert vannak még olyan vezetők is, akik csak lenéznek a munkásra, az első szóra leintik, vagy ami még ennél is súlyosabb, látszatra elfogadják a véleményét, de nem veszik komolyan. Igaz, hogy az ilyen ritka eset, és nem a kommunista vezetőkre jellemző, de még van ilyen. Néha tapasztaljuk azt is, hogy egyesek a felelősség címszóra komoly fizetést vesznek fel, de ha arra kerül a sor, nem akarják vállalni a felelősség terhét. Adjuk meg a felelősség rangját is, ne csak az árát. Nem szabad elfelejteni, hogy mi munkások is viseljük a felelősség súlyát saját munkánkért, saját munkaterületünkön. Ezzel csak arra akarom felhívni a figyelmet, hogy ne a munkást akarja mindenki tanítani, hanem tanuljanak is tőle.

Kedves elvtársak! Fejér megye 10 000 építőmunkása nevében kértem szót. Megyénkben, szűkebben Dunaújvárosban ringott a szocialista állami építőipar bölcsője. Az építőipar azóta nagyra nőtt, de ne feledjük el, hogy az építőmunkás-gárda az építőipar 25 év előtti államosí-

tásával elindult valahonnan. Onnan, ahol még a vakolókanál volt a legfőbb szerszám. Ma már ott tartunk, hogy az új feladatokhoz felnőtt egy sokoldalúan képzett, jól felkészített építőmunkás-nemzedék. Valamikor a munka tette az embert emberré, ma pedig a szocialista munka képes rá, hogy megformálja a szocialista embert.

Dr. Benedikt Ottó,
akadémikus, az MTA Számítástechnikai
és Automatizálási Kutató Intézetének tudományos tanácsadója:

Tisztelt pártkongresszus! Kedves elvtársnők és elvtársak!

Szeretnék két kiegészítő javaslatomról beszélni, amelyet annak idején a Népszabadság az irányelvekre vonatkozó vita keretében nyilvánosságra hozott és a XI. kerületi pártértekezlet elfogadott.

Ami a tudományra vonatkozó javaslatomat illeti, örömmel megállapíthatom, hogy az új határozattervezetben a javaslat lényege megfogalmazódott. Ez mutatja, hogy a Központi Bizottság milyen nagy figyelemmel kísérte a javaslatokat. Az irányelvekben még arról volt szó, hogy gyorsítani kell a tudomány termelőerővé válását. Ez úgy hangzott, mintha e folyamat valahogyan automatikusan menne végbe. A határozattervezet úgy fogalmaz: törekedni kell, hogy a tudomány mindinkább termelőerővé váljék. E fogalmazás tükrözi, hogy a folyamat nem automatikusan megy végbe, hanem sokat kell tenni azért, hogy termelőerővé válása bekövetkezzék.

Javaslatomnak az a része, hogy a műszaki tudományokról ne csak az ideológiai, hanem a gazdasági építőmunka feladatait tartalmazó fejezetben is legyen szó, szintén olvasható a határozattervezetben.

A határozattervezet gazdasági építőmunkával foglalkozó fejezete tartalmazza, hogy az eddigieknél nagyobb erőfeszítéseket kell tenni a tudományos-technikai forradalom gyorsabb ütemű kibontakozásáért. A programnyilatkozat szerint pedig fokozni kell a termelési folyamatok és az anyagmozgatás gépesítését, az automatizálást, a kemizálást, a számítástechnika alkalmazását. Az e területen dolgozó ma-

gyar kutatók nevében ígérem a pártkongresszusnak, hogy minden erőnkkel segítjük a párt által kijelölt feladatok teljesítését.

A második javaslatom az üzemi demokráciára vonatkozott. Ezt úgy látom, a határozattervezet egyelőre még nem vette figyelembe, amit azzal magyarázok, hogy az indokolás nem volt elég világos és meggyőző. Ezért most e helyen röviden megindokolom ezen javaslatomat is.

A határozattervezet 16. oldalán az olvasható, hogy: „az üzemi demokrácia hatékonysága nem felel meg a követelményeknek, ezért mind tartalmában, mind módszereiben tovább kell fejleszteni". Javaslatom e továbbfejlesztés egyik lehetőségére vonatkozik. Véleményem szerint az egyik negatív jelenség, hogy sok dolgozó még mindig nem él eléggé azzal a lehetőséggel, hogy a legkülönbözőbb fórumokon elmondja bíráló véleményét a vezetőknek és bátran, őszintén bizonyítsa igazát. Akadnak, akik tartanak a megtorlástól. Ha megkérdezzük őket, hogy miért hiányzik belőlük a bátorság a fellépésre, hiszen tudják, hogy e jogukat a törvény teljes mértékben védi, sokszor olyan véleményt fejtenek ki, hogy ez csak elméletben van így, de a gyakorlatban a dolgozókat az erre illetékes szervek nem védik eléggé a retorziók ellen, gyakran sorsukra hagyják őket. E hamis nézet leküzdése céljából a pártszervezetek az eddiginél még nagyobb mértékben lépjenek fel a retorzióknak még a lehetősége ellen is, nemcsak olyankor, amikor ez azonnal és durván megnyilvánul, hanem amikor leplezett és úgy hat, mint egy időzített bomba. Ha pedig nem sikerül a retorziót megakadályozni, akkor az erre hivatott szervek gondoskodjanak róla, hogy a hatalommal visszaélő vezető büntetésben részesüljön, a dolgozó pedig elégtételt kapjon. Az ilyen esetekről gyakrabban és konkrétabban tájékoztassák a dolgozókat is.

Arra kérem a kongresszus szerkesztő bizottságát, hogy a retorziók elleni harc fokozására, valamint e harc eredményeiről való tájékoztatásra vonatkozó javaslatom lényegét vegye fel a határozatba.

Személyes beszélgetések alkalmával egyesek a javaslatom alapján azzal vádoltak, hogy nem hiszek a munkások bátorságában. Egész életem folyamán újból és újból meggyőződtem róla, hogy milyen bátor tud lenni a munkásság. Két magyar forradalomban, a Szovjetunió gazdasági építőmunkájában és a Nagy Honvédő Háborúban

való részvételem megtanított annak a felismerésére, hogy bárhol és bármilyen történelmi helyzetben nagy hőstettekre képes. De megtanultam azt is, hogy a munkásság bátorsága annál nagyobb és célravezetőbb, minél inkább megmutatja neki a párt, lépésről lépésre, hogy harca sikeres és eredményes, és minél jobban segíti őt abban, hogy harci kedve és bátorsága saját tapasztalata alapján állandóan növekedjék és még jobban kifejlődjék. Igaz, hogy ma a párt teljesen más viszonyok között és teljesen más célok elérésére hívja fel a tömegeket, mint az általam felsorolt történelmi helyzetben. De megmarad az a közös vonás, hogy harca és működése annál sikeresebb, minél jobban tudja aktivizálni a dolgozókat. Ebben az irányban igyekszik szerény javaslatom valamit segíteni. Feltételezem, hogy vannak még sokkal jobb és hatásosabb eszközök, amelyek elősegítik az üzemi demokrácia optimális működését; és nem kételkedem abban, hogy pártunk mindezeket meg fogja találni és sikerrel alkalmazni. Azért nem kételkedem ebben, mert mint a párt egyik alapító tagja, ma, március 21-én, amikor visszaemlékezünk a dicsőséges Magyar Tanácsköztársaság megalapítására, ezen a helyen örömmel kijelentem, hogy az az ügy, amelyért több mint 56 éven át a magyar kommunisták több generációja harcolt, ma minálunk – meggyőződésem szerint – a legjobb kezekben van.

Csirik Imre,

a füzesgyarmati Vörös Csillag Tsz elnöke:

Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!

Tisztelettel és meleg szeretettel köszöntöm a termelőszövetkezet dolgozói nevében pártunk XI. kongresszusát. A kongresszusi irányelvet, a programnyilatkozat-tervezetet kollektívánk megvitatta. Én is többször tanulmányoztam. Mindkét dokumentummal a legteljesebb mértékben egyetértünk. Azt a kívánságunkat fejezzük ki, hogy folytatódjék a bevált politika, amely a dolgozó népnek biztonságot adó jövőt határoz meg. Azt a megbízást kaptam termelőszövetkezetünk kommunistáitól, hogy tudassam a kongresszussal azokat a szerény ered-

ményeket, amelyeket elértünk; mondjam el a tagság kollektív véleményét a programnyilatkozat-tervezettel, az irányelvben rögzített agrárpolitika néhány kérdésével kapcsolatban.

Termelőszövetkezetünk negyedszázada működik és azóta egyenletesen feilődik. Főleg az utóbbi 10–15 évben volt dinamikus a fejlődés. A meghatározott 15 százalékos termelésemelkedést 42–45 százalékra teljesítettük. A növénytermelés két ágazatában, a kenyérgabona- és a kukoricatermelésben régen túlszárnyaltuk a felszabadulás előtti kapitalista mezőgazdasági nagyüzemeket. A felszabadulás előtt környezetünkben a gyenge minőségű szikes talajon 7–10 mázsa búzát termeltek hektáronként, jelenleg 35–40 mázsa búzát termelünk. Cukorrépából a 200 mázsa hektáronkénti termést alig érték el. 1974-ben 560 mázsa cukorrépát termeltünk hektáronként. Kukoricából a 15 mázsa májusi morzsolt termés hektáronként nagyon nagy eredmény volt, 1974-ben szövetkezetünk hektáronként 65 mázsát termelt.

A termelőszövetkezetünkben élő emberek véglegesnek és megváltoztathatatlannak tartják a mezőgazdaságban a szocialista nagyüzemi gazdálkodást. Többségük, különösen a fiatalabb korosztály munkásgondolkodású. Mindinkább munkavállalója termelőszövetkezetünknek a benne dolgozó ember, s gazdaságunk további fejlődését egyre inkább ez határozza meg és nem a jelenlegi tulajdonformából adódó hatások. Termelőszövetkezetünk tevékenységét széles körű kooperációk jellemzik. Több vállalkozásnak vagyunk alapító tagjai. Egyre inkább növekszik azoknak az állami vállalatoknak a száma, amelyekkel termelési együttműködésünk van. Kívánatosnak tartjuk, hogy fejlesszük állami gazdaságaink és termelőszövetkezeteink együttműködését is, főleg ott, ahol a közgazdasági környezet ezt indokolja.

Néhány számadatot elmondok a kollektíva életének alakulásáról is. 1974-ben a szövetkezeti tagság 36 millió forint személyi jövedelmet ért el, s ebből csak 4 millió forint volt azoké, akik földdel léptek be szövetkezetünkbe. A mi szövetkezetünkben ma már sem anyagi, sem szemléletbeli okok nem akadályozzák, hogy megvásároljuk tagjaink földjét. Tagságunk támogatja azt a folyamatot, hogy a használatukban levő minden föld oszthatatlan szövetkezeti tulajdonná váljék.

A legteljesebb mértékben egyetértünk a termelőszövetkezetek észszerű egyesítésével. Ennek rengeteg előnye van: egy egységes, vállalat-

szerű, szocialista vonásokkal egyre erősödő termelőszövetkezetben az állami tervszerűséget, az össznépi érdeket gyorsabban, hatékonyabban lehet megvalósítani, mint egy kisebb termelőszövetkezetben. Elősegíti az iparszerű termelést, amely termelőszövetkezeteinkben egyre inkább elterjed. Mi magunk is megpróbálunk egy önálló termelési rendszert meghonosítani.

A termelési rendszerek feltétlenül megérdemlik, hogy a saját erőforrásokon túl társadalmi, tudományos és anyagi támogatásban részesüljenek. A jövőben is szükség lesz rá, hogy a már eddig jól bevált szovjet gyártmányú gépekkel töltsük fel a különböző termelési rendszerek technikáját. Ennek alapján még hatékonyabb lesz mezőgazdaságunk termelése.

Amikor szövetkezetünk egyik kollektívája megvitatta pártunk programnyilatkozat-tervezetét és a munkás-paraszt szövetség jövője került szóba, így foglalt állást: a felszabadulást a munkások, az uradalmi cselédek, a részesaratók együtt várták, és egyszerre töltött el bennünket a szabadság örömmámora. Úgy lesz helyes, ha a kommunizmus felé is együtt megyünk, és az halad az élen, aki a vezetésben jártasabb. Ez a megfogalmazás azt is kifejezi, hogy a termelőszövetkezeti dolgozók nem akarják konzerválni paraszti életmódjukat. A munka- és életkörülmények tekintetében már eddig is nagyot léptünk előre. Egyre javul a szociális ellátás, az üzemi konyha természetessé vált szövetkezetünkben, s ahol korábban a szabad vasárnap is ismeretlen volt, ma már meghonosodott a szabad szombat rendszere.

Kötelességünknek tartjuk, hogy a pártunktól és munkásosztályunktól három évtizeden át kapott támogatás viszonzásaként megtegyünk mindent, hogy a népgazdaság, a város és a munkásosztály velünk szemben támasztott igényét kielégítsük. Azt kívánjuk, hogy a célok megvalósításához pártunk sikeresen vezesse a dolgozó népet, erősödjön a munkáshatalom, megbonthatatlanná váljon a munkás-paraszt szövetség.

Tiszta szívből kívánjuk, hogy a XI. kongresszus sikerrel fejezze be munkáját és ebből erőt merítsen dolgozó népünk.

Gergely István,

a Szolnok megyei Pártbizottság első titkára:

Tisztelt pártkongresszus! Kedves elvtársak!

A kommunisták kongresszust előkészítő sok ezer tanácskozása és a XI. pártkongresszus hangvétele is hűen bizonyítja: a X. kongresszus jó határozatokat hozott, és azt is, hogy az elmúlt időszakban szükség volt a Központi Bizottság különböző döntéseire is.

Örök igazság, hogy a holnapért ma kell dolgozni. Ezt tettük az elmúlt négy évben is, és pártunk helyes politikájának érvényesülésével a létező gondjaink ellenére is messzire jutottunk. Tervszerűen fejlődött szocialista iparunk, és szinte vele együtt formálódik szocialista mezőgazdaságunk is. Javultak gazdasági életünk feltételei, és ebben a folyamatban a szemünk láttára változik városaink és községeink arculata. Az eredmények létrehozói, az önmagukban is változó, egyre inkább szocialistává fejlődő emberek alkotják aranyfedezetét a kongresszus határozata és programnyilatkozata végrehajtásának.

Két kérdéssel szeretnék foglalkozni. Az első a határozattervezetben olvasható: miszerint az ellátás biztonsága és hozzáteszem, külkereskedelmi érdekünk is azt kívánja, hogy a mezőgazdasági termelés fejlesztésével összhangban növekedjék a feldolgozó kapacitás, a tároló- tér és a hűtőtér. Gazdaságpolitikánk, az anyagi, műszaki és személyi feltételek biztosítása, az állami és a szövetkezeti gazdaságok igyekezetének következtében országunkban ma már nem az a fő gond: hogy van-e elegendő gabona, hús vagy tojás. Előrehaladásunk ma már mindinkább attól függ, hogy a megtermelt mezőgazdasági nyersanyagaink feldolgozásához és a termékek tárolásához elegendők-e és megfelelők-e a kapacitások. Ettől függ az is, hogy sikerül-e kereskedelmünknek a belső és a külső piacokon igényelt, ahogy mondani szokás, szemnek és szájnak tetszetős kész és félkész élelmiszerekkel kielégítenie a keresletet. Csak példaként utalok arra, hogy nem a szalámi, a dobozolt sonka vagy a készételek, hanem a hagyományos alapanyagok, az élő állatok elhelyezése okoz gondot a piacokon. Fejlett élelmiszeriparral tehát könnyebb egy forintból kettőt csinálni, mint a mezőgazdasági hozamokat ilyen szinten megduplázni.

Megyénk is ilyen ellentmondásokkal küzd. Nagy múltú élelmiszeriparunk az utóbbi években alig fejlődött. Szembeötlő aránytalanságok alakultak ki a növekvő mezőgazdasági termelés és az élelmiszeripari feldolgozás lassú fejlődése között. Ezt tovább fogja növelni a Tisza II. vízlépcső vízkincsének hasznosítása és az iparszerű termelés térhódítása. Elavult malmok, szűkös, korszerűtlen hús- és tejfeldolgozás, hűtőtér- és raktárhiány jellemzi ma vidékünk élelmiszeriparát.

Úgy gondoljuk, hogy a termelőerők területi elhelyezése akkor felel meg a gazdasági hatékonyság követelményeinek, ha mezőgazdasági nyersanyagokban, hagyományokban és hozzáértő munkaerőben gazdag térségekben teremtjük meg az élelmiszer-feldolgozás korszerű bázisait, az élelmiszer-termelésben is egyre sürgetőbb vertikális integrációt.

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar területileg arányosabb fejlesztésének nálunk társadalmi, politikai vetületei is vannak. A Nagy-Alföld mezővárosai számára ez tudja legelőnyösebben biztosítani az általános társadalmi, gazdasági fejlődést, az ott élő emberek helyi foglalkoztatását.

Kedves elvtársak! Tisztában vagyunk azzal, hogy a XI. kongresszus határozatainak teljesítéséhez nem elég csak a fejlődés gazdasági tényezőit számításba venni, javítani és hatékonyan kihasználni. Az elmúlt néhány évtizedben társadalmunkban tömegméreteket öltött a tanulás. A munkások, a parasztok, a fiatalok milliói tanultak politikát, szakmát és szereztek közéleti jártasságot.

Kifejlődött építőmunkánk derékhada. Közülük sokan váltak és válnak a kollektívák vezetőivé. Következetes politikai vonalunk helyessége mellett ez volt, s a jövőben is ez lesz a szocialista fejlődés egyik legfőbb záloga.

Köztudomású, hogy a vezetők döntő többsége megfelel a velük szemben támasztott követelményeknek. Joggal élvezik környezetüknek és társadalmunknak a megbecsülését. A vezetőgárda felfrissítése újakkal, fiatalokkal szintén állandó, szükséges folyamat.

A közvélemény a vezetőket nem fiatalként vagy idősként, s nem is úgy, mint nőt vagy férfit tartja nyilván, hanem jó munkát végző vagy alkalmatlan emberekként. Már említette valaki, hogy az életkor általában nem előny és nem hátrány. Érdemet csak odaadó és szívós mun-

kával lehet szerezni, s a vezetők értékelésének is csak ez lehet az alapja: a társadalom őszinte szolgálata, munkájuk valódi eredménye és értéke. Többek között ez az elv vezet ahhoz a helyes gyakorlathoz, hogy egy időszakban, egy-egy helyen akár három generáció is együtt dolgozik, és ebben jól ötvöződhet a nagy tapasztalat, a magas fokú képzettség és a fiatalos lendület.

Vezetőnek általában nem születnek az emberek, hanem felkészülnek, s a munkájuk révén erre alkalmassá fejlődnek. Ennek a fejlődésnek csupán egy mozzanata a kinevezés vagy a megválasztás. A vezetővel szemben támasztott követelményeknek tartósan, jól megfelelni, a feladatokkal együtt nőni csak úgy lehet, ha önmaga és a környezete rendszeresen gondoskodik a fejlődéséről. Ebbe beletartozik a munka elismerése, a teljesítmények megbecsülése, a biztatás, de az időben történő figyelmeztetés is. És végső soron az is, hogy ha valaki például megszédül a magasban és kezdi azt hinni magáról, hogy az emberek bizalma a személyének és nem a politikának, a szocializmus ügyének szól, akkor környezetének és feletteseinek ebből ki kell gyógyítaniuk. És ha ez nem sikerül, gondoskodni kell róla, hogy mihamarabb földön járó legyen. Az a tapasztalatunk ugyanis, hogy talajközelben hamar megjavul az ember térérzéke. Szemlélet dolga viszont, hogy a munkában megfáradt vagy a növekvő feladatokkal – igyekezete ellenére – lépést tartani nem képes, nyugdíjba vagy más munkaterületre került vezetőket ne keverjük össze a magasban megszédültekkel. Övezze őket társadalmunk méltó megbecsülése, gondoskodása, környezetük és társadalmunk figyelme.

A Szolnok megyei kommunisták megbízásából a 33 000 főnyi párttagság nevében elfogadom a kongresszusi dokumentumokat és a beszámolókat. Készek vagyunk a következő időszak bonyolult, nagyszerű feladatainak szervezett, tudatos és pontos végrehajtására.

Kurucz Imre,

az V. kerületi Pártbizottság első titkára:

Tisztelt pártkongresszus! Kedves elvtársak!

Az elmúlt három évtizedben sokat gyarapodott az ország anyagiakban és szellemiekben. De mindezeken túl nagy tapasztalatokat szereztünk a 30 év politikai, eszmei, ideológiai harcaiból is. Sok mindent tanultunk a három évtized történelmi leckéjéből. Sok mindent el is felejtettünk. De van, amit nem szabad felednünk, ez pedig az a tapasztalat, hogy sikereink egyik legfőbb záloga a párt kétfrontos harca. Úgy vélem, ez marad a jövőben is.

Ma egyesek azt gondolják, hogy a kétfrontos harc idejét múlta, ha kellett is 1956 után egy ideig, ma már szükségtelen. Pedig ma sem elég csak az ellen harcolni, aki esetleg kezet akar emelni a rendszerre, küzdeni kell a hatalommal visszaélők ellen is. Nem elég a harácsolóval szemben fellépni, az egyenlősdit is száműzni kell. Nem elég a káder-munkában a nyíltságért harcolni, a nyíltsághoz őszinteség is kell, az őszinteséghez meg bátor, ha kell, kockázatot vállaló kiállás is. És még valami. Szilárd meggyőződés.

A kétfrontos harc szükségességét természetesen egyformán fontosnak tartjuk a politika és az ideológia szférájában. A mi kerületi és a fővárosi tapasztalatok is azt bizonyítják, hogy a X. kongresszus óta erősödött hazánkban a marxizmus–leninizmus eszmei befolyása, a szocialista közgondolkodás. Mindez a társadalmi létviszonyokban bekövetkezett pozitív változások, ideológiai és propagandamunkánk, valamint sokoldalú kulturális tevékenységünk eredménye. Sikerült visszább szorítani a kispolgáriságot mint a szocialista közgondolkodás térhódítását gátló eszmerendszert és magatartást. Az is világosabbá vált – elsősorban párttagságunk előtt –, hogy egyrészt a különböző reális érdekeket fel kell tárni és ezeket, az össztársadalmi érdek elsőbbsége alapján érvényesíteni, egyeztetni kell. Mindezek elméleti értése most és a jövő esztendőkben válik majd tömegesebben anyagi erővé.

Tisztelt kongresszus! Az elmúlt évek ideológiai munkássága nagy eredményének könyvelhetjük el azt is, hogy objektív szükségszerűségként megfogalmazódott a szocialista emberhez méltó életmód tovább-

fejlesztésének igénye. Ehhez a propaganda és a kultúra munkásai még sok muníciót várnak a marxista–leninista társadalomtudománytól, az irodalomtól és a művészettől egyaránt. Természetesen a kérdést nem szabad misztifikálni, de nem szabad leszűkíteni sem. A dolog sok mindent magában foglal, kezdve a munkában tanúsított magatartástól a szabad idő értelmes felhasználásán át az állandó fejlődés igényéig.

Úgy gondolom, itt élnek közöttünk – nem is olyan kis számban – már ma is azok az emberek, akiknek mai életmódjuk olyan, hogy ha azt 5–10–15 éven belül a tömegek általános életmódjává tesszük, akkor nagyjából meg is oldjuk az életmód forradalmát. Mert ezek az emberek már napjainkban is szinte életszükségletből dolgoznak, a társadalom tulajdona fontosabb számukra, mint az egyéni, és ha kell nem haboznak egyéni érdekeiket alárendelni a közérdeknek. Vagyis, élenjárók a szocialista erkölcsi normák megtartásában, a munkában, a közéletben és a magánéletben egyaránt. Ezek az emberek természetesen nem aszkéták, nem is szentek, egyszerűen csak a társadalmi átlag előtt járnak 5, 10 vagy 15 esztendővel. Védjük, népszerűsítsük, erősítsük ezeket az embereket.

Eredetileg nem volt szándékom érinteni, de ehhez a témakörhöz kapcsolódik az a társadalmi probléma, mondhatnám feszültség, amit egyik-másik családban a gyermek továbbtanulásának a kérdése jelent, az, hogy fizikai vagy értelmiségi pályára kerül-e a gyermek. Úgy érzem, ez a kérdés fontos része a szocialista tudatformálás feladatainak.

Igaza van Biszku elvtársnak abban, hogy a munkára nevelésben nagy szerepe van az iskolának, a pedagógusoknak. Ez azonban nemcsak tanügyi kérdés, hanem nagyon fontos társadalmi ügy. E témával kapcsolatban elsősorban a felnőttekkel kell szót értenünk. Mi arra törekszünk, hogy évről évre gazdasági, társadalmi szükségleteinknek megfelelően, egyre több hallgatót vegyünk fel a felsőoktatási intézmények nappali, esti vagy levelező tagozatára. A programtervezet a középfokú iskolázottság általánossá tételét fogalmazza meg, ami óriási gazdasági, társadalmi jelentőségű feladat.

Köztudomású, hogy a műszaki-technikai fejlődés és a fejlettebb szak- és általános műveltség egysége alappillére a termelékenység növekedésének, az önköltség-csökkentésnek. De ezen túl fontos eszköze az osztályok és a rétegek egymáshoz való közeledésének, a szellemi és

a fizikai munka közötti lényeges különbségek felszámolásának. Ez részben még a jövő, de már elválaszthatatlan a mától. A mi társadalmunk a munka társadalma. Tisztelete és becsülete van az anyagi javakat közvetlenül előállító fizikai munkának. Mégis előfordul, hogy egyesek presztízst csinálnak abból, ha gyermekük nem jut be az egyetemre vagy a főiskolára, és munkáspályát kell választania.

Természetesen ne bántsuk és ne sértsük meg ezeket a jó szándékú, becsületes embereket, hanem tegyünk még többet annak érdekében, hogy a törvényszerű társadalmi folyamatot egyre több szülő és fiatal értse meg, és mind tartalmilag, mind érzelmileg azonosuljon vele. A munkára nevelésben a fő vonatkozásokban természetesen jó úton vagyunk, de tegyen az eddigieknél is többet a tanügy, az iskola, a pedagógus. De nemcsak ők, hanem a KISZ is, meg a tömegkommunikáció, propagandánk és agitációnk minden fóruma és eszköze.

Elvtársak! A mi kerületünket, a főváros V. kerületét többen kormányzati negyednek nevezik. Igaz, 25 000 főnyi párttagságunkból több mint 11 000 minisztériumban, főhatóságnál, valamelyik országos szerv központjában, különböző rendű és rangú hivatalban, intézményben dolgozik. A X. kongresszus határozatai végrehajtása során sokat tettünk a bürokrácia elleni harc, a szocialista ügyintézés fejlesztéséért. Párttagságunk példamutatása itt is megmutatkozik. Mégis hozzátettük pártértekezletünkön ehhez azt a gondolatot, hogy a mi kerületünkben sok körülmény együttes hatásaként, az átlagosnál nagyobb a veszélye a gőgnek, az úrhatnámságnak, a tömegektől való elszakadás veszélyének. Az embernek néha arra kell gondolnia, könnyebb volt megvívni a harcot az úr és szolga viszony társadalmi méretű felszámolásáért, mint a dolgozó osztályok tudatában kiformálni annak megértését, hogy ma a nép a maga ura és szolgája; a hatalmat a nép adja, s a hatalom gyakorlása a nép szolgálata. Ezt különösen tudnia kell annak, akinek hatalma van, a vezető párt minden tagjának, az államhatalom, az igazgatás, az irányítás minden emberének.

Kovács Sándor,

a Nagykőrösi Konzervgyár igazgatója:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

A dolgozók és a vezetők közötti szoros kapcsolat, a közös tervezés és a közös, összehangolt munka fontosságát az élet már nagyon sokszor bebizonyította. Ezzel összefüggésben csak egy tapasztalatot szeretnék röviden elmondani.

Gyárunk 3500 dolgozója képviseli Nagykőrösön a nagyüzemi munkásságot. Érzik a felelősségüket és ennek megfelelően élnek, dolgoznak. Alapvetően befolyásolják a város hangulatát politikai jellegű kérdésekben, lett légyen az a mezőgazdaság szocialista átszervezése, a szocialista brigádmozgalom megindítása vagy a közelmúltban a kongresszusi munkaverseny szervezése. De jelentős az a társadalmi kötelezettségvállalás is, amelyet a gyár dolgozói a városért végeznek. Évenként több mint 2 millió, a negyedik ötéves terv eddig eltelt időszakában közel 9 millió forint értékű társadalmi munkát végeztek. Nincs a városnak olyan iskolája, óvodája, egészségügyi, jóléti intézménye, ahol szocialista brigádjaink kisebb-nagyobb feladatok elvégzésében ne vettek volna részt.

Munkásöntudat, lokálpatriotizmus, városszeretet, áldozatkészség egyaránt kifejeződik tetteikben. És mégis, vagy talán éppen ezért, hangot adtak annak a kívánságuknak, hogy a város vezetői változtassanak munkastílusukon.

Az eddigi gyakorlat szerint általában a vezetői szintek és a képviselő-testületek bevonásával folyt a tervezés. A döntések után tájékoztatták a város lakosságát. Dolgozóinknak az a véleményük, hogy nem elegendő a döntések közlése, hanem már a tervezés időszakában vonják be őket a munkába. Mert bármilyen nemes és szárnyaló célokat valósítanak is meg, ha az emberek úgy érzik, hogy számukra csak a végrehajtás marad – elszürkülnek a célok is. Az igényt a választott testület jogosnak fogadta el, és mindent elkövetünk azért, hogy munkánkban ezt a következő években is figyelembe vegyük.

A mi rendszerünk fokozta az emberek alkotó vágyát, s ez az igény még erőteljesebb az üzemekben. Ezzel összefüggő, de mégis más terü-

letről szeretnék néhány gondolatot elmondani a vállalati vezetés és a minisztérium, illetve az irányító szintű vezetés kapcsolatáról. Már több mint 25 éve vállalatvezető vagyok. Az irányítási formák, a vezetési stílus változásainak magam is résztvevője voltam; ezeket a tapasztalatokat a szorosan vett munkaterületemen kívül a választott testületek tagjaként szereztem. Rendkívül nagy a fejlődés. Ennek ellenére állítom, hogy még mindig nagyon nagy tartalékok vannak a vezetésnek ezen a területén.

Közismert, hogy a gazdaságos termékszerkezet kialakítása már több éve gazdasági céljaink egyik központi kérdése. Az elmúlt időszakban bekövetkezett világpiaci változások mindinkább sürgetik e területen a megfelelő eredmények elérését. A cserearányromlás közömbösítése igényli, hogy a termékválaszték módosításával megteremtsék az ennek megfelelő ellentételt. Mindenekelőtt az exportra kerülő termékek összetételének, termékszerkezetének változtatása sürgető feladat. Hogy ez a változás elfogadható időn belül végbemenjen, nagyon fontos, hogy a vállalat és a minisztérium vezetése között a konkrét információk áramlása folyamatos legyen. A termékszerkezet változása nemcsak technikai, szervezési, hanem politikai feladat is, mert egy-egy elhibázott döntés nem kívánatos hangulatromlást idézhet elő. Ha a megvalósított beruházások feleslegesnek bizonyulnak, újabb átállásra, módosításokra van szükség.

Vannak gazdaságtalan termékek, amelyeknek a termelését nem lehet abbahagyni, mert fontos szükségletet elégítenek ki, vagy az adott termék szállítására nemzetközi kötelezettségeink vannak. De előfordulhat az is, hogy elfogadható gazdaságosságú termékek termelését kell csökkenteni, mert a nemzetközi együttműködésből még gazdaságosabban szerezhetők be. A vállalatnak nincsenek meg azok az ismeretei, amelyek a népgazdasági érdek szempontjából eldöntik, hogy távlatilag bizonyos termékek gyártása szükséges-e vagy sem. Az ilyen döntésekhez központi intézkedés szükséges. Nagyon egyértelmű minisztériumi eligazításra van szükség, amikor egy ilyen intézkedésre sor kerül. Magasabb vezetői szintről messzebb látni térben és időben is, de az is nyilvánvaló, hogy a vállalati vezetés a vállalat szintjén jobban észleli az eseményeket, illetve hatásaikat. Tudom, hogy váratlan helyzet is előállhat, mint például most a világpiac kedvezőtlen alaku-

lása. Én azonban olyanokról beszélek, amelyeket minisztériumi szinten előre érzékelni lehetett volna, vagy olyanokról, amelyeknek előidézője valamilyen korábbi felsőszintű megállapodás volt. Előidézhet gondokat a várható események jellegének félreismerése és az abból adódó döntések nem megfelelő volta. Ez a vezetés tévedése, és bizonyos hibahatárok között természetesen ilyen előfordulhat.

Közelebbi szakterületem – ahol dolgozom – a konzervipar. Az 1960-as évek végén, az 1970-es évek elején egyik fontos nyersanyagunkkal – a zöldséggel – termelési gondok voltak. Ezt követően kormányhatározat segített a nehézséget megoldani. Viszonylag gyorsan jelentkeztek az eredmények a konzervipar zöldségellátásában. Ebben segített az ipar és a termelőszövetkezetek között kialakult korábbi jó kapcsolat, a közösen végrehajtott műszaki fejlesztés, és az a termelési biztonság, amit szállítóinak biztosítani tudott az ipar.

Nem ilyen kedvező a helyzet azonban a friss zöldségellátásban és a friss zöldség exportjában. Kétségtelen tény, hogy itt nehezebb a feladat is, mert a nagyüzemi zöldségtermelés egyes gépei ilyen célra termelt zöldségfélék esetében nem alkalmazhatók. De hiányzott a megfelelő termelési biztonság, és a megfelelő érdekeltségi rendszer is. A kormányhatározat által nyújtott támogatás így nem hasznosult minden területen egyformán. Ha két vezetési szint információja kiegészíti egymást, ha az információ időben jut el a vállalathoz, akkor kevésbé alakulhat ki kritikus helyzet. Nagyon fontos tehát, hogy a kapcsolat szoros és hatékony legyen. A fizikai dolgozók bármilyen lelkiismeretesen végzik munkájukat, annak eredménye mégis jelentősen a vezetés színvonalától függ. A vezetés színvonala viszont magában foglalja a különböző vezetői szintek megfelelő együttműködését is. Néhány évvel ezelőtt a vállalati önállóság vállalati függetlenséggé torzult; ez mindkét vezetői szint hibája, de elsősorban a minisztériumi vezetés passzivitásából fakad. A vezető szervek és a vállalatok közötti kapcsolatok általában jók, de a még fennálló hibák jelzik a feltárható tartalékok nagyságát.

A Központi Bizottság 1972. novemberi határozata óta van változás, de néhány helyen még most is hiányzik a közös munka a döntések előkészítésében. A vállalatok rászorulnak a rendszeres ellenőrzésre, és szükségük van arra is, hogy a tényleges népgazdasági érdeket ismerjék

és érvényesítését megköveteljék tőlük. Az elmondottak alapján is egyetértek pártunk igényével, melyet a munka- és üzemszervezésről szóló párthatározatban is kifejezett a vezetői munka javításának, a vezetőkkel szemben támasztott követelmények fokozásának szükségszerűségéről.

Bruno Kuster,

a Nyugat-berlini Szocialista Egységpárt Pártvezetősége Irodájának tagja, a Pártvezetőség titkára:

Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!

Delegációnknak jutott az a megtisztelő feladat, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának átadja a Nyugat-berlini Szocialista Egységpárt Pártvezetőségének szívélyes, testvéri, harcos üdvözletét.

Önök politikájuk középpontjába népük jólétét, jövőjét és sokoldalú fejlődését állították. Mindaz az eredmény, amit hazájukban elérnek, tovább erősíti a szocializmus magasabbrendűségét az imperialista rendszerrel szemben, ahol minden a profitért történik és amely rendszert napjainkban sohasem tapasztalt kizsákmányolás, bizonytalanság, válság és infláció jellemez, valamint az a veszedelmes reakciós mesterkedés, hogy meggátolják az enyhülési folyamatot. Pártunk elszánt és sokrétű harcot folytat dolgozóink létfontosságú érdekeiért a monopoltőke és a reakció ellen.

Nyugat-Berlin napjainkban a kommunistaellenes hajsza és rágalomhadjárat újabb tetőpontjához érkezett. Az uralkodó körök ismét azzal kísérleteznek, hogy aláássák a Nyugat-Berlinre vonatkozó egyezményt, végrehajtását gátolják és hidegháborús hangulatot szítsanak. A magunk részéről kötelezőnek tartjuk a Nyugat-Berlinre vonatkozó egyezmény megtartását. Továbbra is jó és rendezett kapcsolatokat kívánunk fenntartani a Német Szövetségi Köztársasággal, a Német Demokratikus Köztársasággal, a Szovjetunióval, a Magyar Népköztársasággal, a szocialista közösség államaival.

Úgy érezzük, hogy szoros kötelékek fűznek bennünket a Magyar Szocialista Munkáspárthoz, amely szilárdan a marxizmus–leninizmus talaján áll. Miként a mi pártunk, önök is tántoríthatatlanul azt az elvet vallják, hogy minden forradalmár számára a Szovjetunió Kommunista Pártjához, a Szovjetunióhoz fűződő viszony az internacionalizmus alapköve.

Tiszta szívünkből kívánunk sikeres munkát a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának!

Ermenegildo Gasperoni,

a San Marinó-i Kommunista Párt elnöke:

Küldött elvtársnők! Elvtársak!

Pártunk Központi Bizottságának és azon demokratikus érzelmű San Marinó-iaknak testvéri és forró üdvözletét hozom, akik rokonszenvvel kísérik az önök új társadalmat, a szocialista társadalmat építő nagyszerű munkáját.

Miközben az imperialista és tőkés világot súlyos és mély gazdasági, politikai, társadalmi és erkölcsi válság sújtja, a szocializmus győzelmesen halad előre, bizonyítva a világ népei előtt az új, fejlettebb és emberibb társadalmi rendszer fölényét a kapitalizmussal szemben.

Amíg önök országuk továbbfejlődésének, a szocialista demokrácia kiszélesítésének kérdéseit vitatják meg, köztársaságunk kommunistái és demokratikus erői nehéz harcot vívnak a demokrácia védelméért, a San Marinó-i baloldali erők egységfrontjának kialakításáért és olyan demokratikus fordulat eléréséért, amely elősegíti a munkásosztály, a nép problémáinak megoldását.

A néptömegek mozgalmai jelentős változásokat eredményeznek a nemzetközi életben, előmozdítják egy szélesebb antiimperialista akció lehetőségét, az enyhülés folyamatának térhódítását, a békés egymás mellett élés, az európai biztonság és együttműködés megvalósulását, s a Földközi-tenger térségében a veszélyeztetett béke megóvását.

Az imperializmus súlyos helyzetbe jutott. A pénzügyi rendszer válsága, az ipari termelés visszaesése az olajválság, a munkanélküliség növekedése, a munkások életkörülményeinek súlyosbodása mind olyan jelenség, amely kiélezi az osztályharcot, korlátozza az imperializmus mozgásterét, s a népek békéje és szabadsága, a békés egymás mellett élés ügye javára változtatja meg az erőviszonyokat világszerte.

A szocialista országok, élükön a Szovjetunióval, támogatják az imperializmus ellen, a világ békéjéért küzdő erőket. Ezzel nagyban hozzájárulnak a munkásosztály forradalmi mozgalmának és minden nemzeti felszabadító mozgalom erejének növeléséhez, a tőkésországok kommunista és munkáspártjainak sikeres harcához.

A szocialista országoknak és a testvérpártoknak száműzniük kell mindennemű szovjetellenességet, az nem nyerhet polgárjogot a szocializmus diadaláért harcoló munkások és forradalmárok soraiban. A marxizmus–leninizmus és a proletár internacionalizmus szellemében minden korábbinál erőteljesebben kell harcolnunk, hogy új, egységes platformot hozzunk létre az imperializmus ellen, a békéért, a demokráciáért, a nemzeti függetlenségért, a szocializmus és a kommunizmus győzelméért folytatott küzdelmünk hatékonyságának növelése érdekében.

Megköszönve pártjuknak azt a megtiszteltetést, hogy részt vehettünk történelmi jelentőségű kongresszusukon, ismételten kívánjuk, hogy érjenek el újabb sikereket szocializmust építő munkájukban.

Juan Gómez,

a Spanyol Kommunista Párt Végrehajtó Bizottságának tagja:

Kongresszusi küldött elvtársak! Testvérpártok küldöttei!

Központi Bizottságunk és Spanyolország valamennyi kommunistája nevében harcos üdvözletünket tolmácsoljuk a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának.

Pártjaink és népeink közös hagyománya a szabadságért, a proletár

nemzetköziségért vívott harc. Kommunisták, magyar forradalmárok harcoltak hazánkban a dicső nemzetközi brigádok soraiban, s népünk szíve mélyén őrzi Zalka Máté, Lukács tábornok nevét, aki a fasizmus elleni harcban, Spanyolország szabadságáért halt hősi halált.

Elvtársak! Központi Bizottságuk beszámolója megismertette velünk azokat a jelentős sikereket és eredményeket, amelyeket a magyar nép a X. kongresszus óta elért, valamint azokat a javaslatokat, amelyek megoldása Magyarországnak a szocializmus útján való további haladásához szükségesek.

Nagyon sok sikert kívánunk munkájukhoz. A szocialista országok eredményei értékes segítséget adnak a kapitalizmus ellen harcoló népeknek, pártoknak, támogatást a nemzetközi enyhülés segítésében, a béke fenntartásában, az imperializmus ellen harcoló forradalmi, haladó erők világfrontjának erősítésében.

Spanyolországban a fasiszta diktatúra felbomlási folyamatának utolsó szakaszát éljük. A társadalmon belüli összecsapások, az adott valóság és a francóista rendszer anakronisztikus hatalmának küzdelme igen éles. A harcok élén a munkásosztály áll, amely olyan kiterjedt és harcos sztrájkmozgalmat bontakoztat ki, amilyen szinte elképzelhetetlen egy fasiszta rendszerben. A munkásosztály ösztönzésére és a szabadság és a demokrácia iránti vágyuktól vezérelve a társadalom legszélesebb rétegei kapcsolódnak be a tömegmozgalmakba: az oktatási intézmények diákjai és tanárai, parasztok, orvosok, színészek, szakiskolák, lakóbizottságok, nőbizottságok. A politikai folyamat szédítően felgyorsult. Az egyház is nyíltan távol tartja magát a rezsimtől.

A küzdelemre rendkívül nagy hatással volt a Spanyol Demokratikus Tanács létrejötte, amely kifejezi a népi és munkáserők, valamint a spanyol kapitalizmus legdinamikusabb szektorai közti objektív közeledést: ezek a szektorok tudatára ébrednek annak, hogy a fasizmus már nem szolgálja az érdekeiket. A tanács békés, demokratikus változásokat javasolt, ami – egy új polgárháborút elkerülve – lehetővé tenné a diktatúra felszámolását.

Pártunk befolyása és tekintélye egyre növekszik. Az a képessége, hogy országunk konkrét körülményeinek figyelembevételével dolgozza ki politikáját, szerepe a tömegmozgalomban és a Demokratikus Ta-

nács létrehozásában, a világ problémáiban való állásfoglalása – mind megerősítik, hogy döntő erőt képvisel Spanyolország politikai fejlődésében.

Nemzeti jellege mellett pártunkban erősen él a proletár internacionalizmus. Népünk lelkesen támogatja a portugál nép győzelmes harcát. Március 12-én az egyetemeket elborították a portugál zászlók, amelyekkel az ellenforradalmi puccskísérlet elfojtását ünnepelték.

Továbbra is szolidárisak vagyunk Vietnam és Kambodzsa, Chile és Ciprus hős népeivel, az arab népekkel, a fejlődés útján haladó népekkel, akik jogaik védelmében szembeszállnak az imperializmussal.

Síkraszállunk az európai biztonsági és együttműködési konferencia mielőbbi befejezéséért, és összhangban a varsói konzultatív értekezleten elfogadott elvekkel, mi is hozzájárulunk az európai kommunista és munkáspártok konferenciájának előkészítéséhez.

A kapitalizmus válságának élesedésével növekszik a haladó pártok egységének fontossága. Úgy gondoljuk, hogy az antikommunizmus és a szovjetellenesség – bárhonnan induljon is ki – ellentmond a munkásosztály, a proletár internacionalizmus érdekeinek.

Elvtársak! Néhány héten belül valamennyi nép a háború végének, a hitleri fasizmus felett aratott győzelemnek 30. évfordulóját ünnepli, amelyben döntő szerepet játszott a hős szovjet Vörös Hadsereg. Ma lehetetlen elfelejteni, hogy a háború Spanyolországban kezdődött, hogy a spanyol nép volt az első, amely fegyverrel szállt szembe a fasizmussal. A fasiszta rezsim továbbélése Spanyolországban anakronizmus, amely megmérgezi egész Európa légkörét. Megsemmisítésének feladata a spanyolokra hárul, de úgy gondoljuk, hogy a népünk által hozott áldozatok felhatalmaznak bennünket arra, hogy valamennyi kommunista és munkáspárttól, valamennyi demokratikus erőtől a harcunkkal való szolidaritás és támogatás erősítését kérjük.

Kedves elvtársak, megismételjük szerencsekívánatainkat sikeres munkájukhoz.

Franz Dübi,

a Svájci Munkapárt Politikai Bizottságának tagja:

Tisztelt elvtársak!

Nagy megtiszteltetés számomra, hogy átadhatom önöknek, a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusa küldötteinek és önök által valamennyi kommunistának és a magyar népnek a Svájci Munkapárt és Központi Bizottsága testvéri üdvözletét.

Kongresszusukat a fasizmus felett aratott győzelem 30. évfordulója előestéjén tartják. Ez a világtörténelmi jelentőségű esemény alapvetően megváltoztatta bolygónk arculatát. A mi népünk nagy többsége tudja, hogy ez a győzelem mindenekelőtt a Szovjetuniónak és dicsőséges hadseregének köszönhető. Tudjuk, hogy a győzelmet óriási áldozatok árán kellett kivívni, s hogy ebben a hitleri fasizmus által megtámadott országok népeinek, s ezen országok kommunistáinak része van. Svájcot a háború megkímélte, de mi, svájci kommunisták, mégis büszkék vagyunk arra, hogy hozzájárulhattunk ehhez a küzdelemhez, különösen Németország és Olaszország illegalitásban harcoló kommunistáinak támogatásával. Svájc Kommunista Pártja és utóda, a Svájci Munkapárt mindig szem előtt tartotta a proletár internacionalizmus elveit és ezen elveknek megfelelően cselekedett.

Kedves elvtársak! Az egész kapitalista világ gazdasági visszaesése folytán Svájc is a konjunktúracsökkenés hatása alá került. Körülbelül fél éve mind több üzemet zárnak be, rövidített munkaidőre térnek át, kényszerszabadságokat rendelnek el, elbocsátásokra kerül sor. Mindezt a vállalkozók arra használják fel, hogy erélyes támadásra induljanak a dolgozók által a konjunktúra idején kiharcolt vívmányok ellen. A vállalkozók nem hajlandók béremelésre, ami ellensúlyozná az infláció okozta hallatlan drágulást. A reálbérek emeléséről már nem is beszélnek. Svájc munkássága, amely évtizedeken át nem kényszerült harcra, amelynek osztályöntudata el lett altatva – és ebben nem ártatlan a reformista szakszervezeti vezetés –, most növekvő harci kedvet mutat. Már sor került sztrájkokra az elbocsátás, a rövidített munkaidő és a bércsökkentések ellen. A szakszervezeti vezetésre alulról gyakorolnak nyomást, hogy szálljon síkra a tagság érdekeinek vé-

delmében. A szakszervezetek hosszú idő óta most először adtak ki felhívást tüntetésekre az egész országban. A Munkapárt előtt ebben a helyzetben rendkívüli feladatok állnak. A párt tudatában van ezeknek a feladatoknak és felelősségének, s fel is készült rá.

A Svájci Munkapárt X. kongresszusa úgynevezett népi kezdeményezést határozott el a drágulás, az infláció ellen. Rövid idő alatt csaknem százezer svájci polgár csatlakozott aláírásával a kezdeményezéshez, követelve az árak, a profitok, a beruházások általános ellenőrzését, a kartellek és a trösztök hatalmának korlátozását, a nagy tőkés monopóliumok államosítását, az adórendszer általános reformját. Ezek olyan követelések, amelyek a kapitalista rend lényegét kezdik ki. Az, hogy ez a népi kezdeményezés ilyen visszhangra talált a lakosság széles körében, bizonyítja, hogy a Munkapárt helyes úton jár és betölti szerepét, fokozza hatását a svájci munkásmozgalomban. Pártunk fáradhatatlanul halad tovább a szocialista Svájc megteremtése felé vezető úton.

Mi, kommunisták, tudjuk, hogy hosszú és kemény lesz a küzdelem egy új Svájcért. De pártunk a társadalom alapvető átalakításáért folytatott harcában együtt halad a szocialista országokkal, a kapitalista világ kommunistáival, Ázsia, Afrika és Latin-Amerika imperialista elnyomás alól felszabaduló népeinek haladó erőivel.

A Magyar Szocialista Munkáspártnak, a magyar népnek sok sikert kívánunk az önök előtt álló nagy feladatok megvalósításához, a békés alkotás korszakához!

Per Israelsson,

a Svéd Baloldali Párt–Kommunisták
Központi Bizottságának tagja:

Kedves elvtársak!

Megtiszteltetés számomra, hogy a Svéd Baloldali Párt–Kommunisták Központi Bizottsága – az önök testvérpártja – megbízásából átadhatom szívélyes üdvözletünket a Magyar Szocialista Munkáspárt XI.

kongresszusának, és további eredményeket kívánok fontos munkájukhoz.

Pártjaink különböző feltételek közepette végzik munkájukat. A Magyar Szocialista Munkáspárt hatalmon levő párt egy szocialista országban, a mi pártunk kis párt egy iparilag magasan fejlett kapitalista országban, amelynek fejlődése nagymértékben függ a kapitalista világ gazdasági és politikai viszonyaitól. Pártunk rövid távon Svédország dolgozó népe helyzetének megjavításáért harcol, hosszú távú célunk pedig az, hogy úgy változtassuk meg társadalmi rendszerünket, amely megkönnyíti majd az átmenetet a szocializmusba. Hiszünk a szocialista rendszer fölényében.

Kedves elvtársak! A második világháború után az északi országok különböző politikai utakat választottak. Norvégia és Dánia csatlakozott a NATO-hoz, Svédország megtartotta semlegességét, de gazdaságilag erősen kötődik a NATO-országokhoz, Finnország szintén semleges lett, és megőrizte sokoldalú gazdasági kapcsolatait. A Svéd Baloldali Párt–Kommunisták megvédte, megvédi és meg fogja védeni Svédország semlegességi politikáját, és harcolni fog minden olyan gazdasági kötődés ellen is, amely ezt veszélyezteti. Elleneztük Svédország csatlakozását a Közös Piachoz, s ellenezzük hazánk belépését a Kissinger által kezdeményezett, úgynevezett olajklubba. Felléptünk az ellen, hogy Svédország atomfegyverre tegyen szert, és támogatjuk Svédország csatlakozását az atomfegyver elterjedését korlátozó megállapodáshoz.

Pártjaink és népeink közös célja Európa és a világ tartós békéjének biztosítása. Hiszünk a békés egymás mellett élés lehetőségében.

Elvtársak! Ismeretes, hogy népeink, a magyarok és a svédek sohasem viseltek háborút egymással szemben. Munkálkodjunk együtt azon, hogy népeink a jövőben se viseljenek soha háborút egymás ellen, küzdjünk közösen a tartós békéért Európában!

I. Bilen,

a Török Kommunista Párt Központi Bizottságának főtitkára:

Tisztelt elvtársak!

A Török Kommunista Párt, valamennyi török kommunista nevében szívből üdvözlöm kongresszusukat.

A Magyar Népköztársaság 30 év alatt hosszú utat tett meg a szocializmus építésében. Kádár elvtárs beszámolója és a küldöttek kongresszusi felszólalásai konkrét formában tárják elénk ezt a fejlődést. Magyarország megvívta forradalmát gazdasági, technikai, ipari és kulturális területen is, és most a fejlett szocialista társadalmat építi. Célja világos, perspektívája jól belátható, népe bizalommal tekint a jövő felé. Az önök sikerei, diadalai kimeríthetetlen erőforrást jelentenek a török nép számára a nemzeti függetlenségért, a demokráciáért, a békéért és a társadalmi felszabadulásért vívott harcában.

A szocialista forradalom kiragadta a magyar népet az elmaradottságból és minden téren nagy fejlődést biztosított. Törökországban éppen fordított a helyzet: a kapitalista út zsákutcába vezetett, országunkat hosszan tartó, mély válság sújtja. Ennek egyik oka az, hogy Törökország 25 év óta olyan agresszív blokk tagja, mint amilyen a NATO. Hazánk az imperialista és multinacionális monopóliumok vadászterületévé vált.

A reakciós uralkodó körök, hogy elfojtsák az erősödő munkás-, paraszt- és ifjúsági mozgalmakat, különböző elnyomó rendszabályokhoz folyamodtak: bevezették a rendkívüli állapotot, a nép ellen vezényelték a hadsereget és a burzsoáziától függő kormányokat hoztak létre. De még így sem tudták elérni céljukat, sőt még inkább mélyült az ellentét és a válság, egyre élesebbé váltak a burzsoázia belső harcai, olyannyira, hogy most már a kormányalakítás is gondot okoz számukra.

A Török Köztársaság 53 évéből 28 év a rendkívüli állapot körülményei között telt el. A terrort, az elnyomást legfőképpen a munkásosztállyal, annak politikai és szakszervezeti szerveivel, a széles népi ellenállással szemben alkalmazták. Az elmúlt években azonban al-

kalmazták a nemzeti burzsoázia balra nyitó, magát demokratikusnak nevező liberális szárnyával szemben is.

A burzsoázia kollaboráns körei nemcsak a hadsereget és a speciális rendőri erőket vezénylik a munkásosztály, a haladó szervezetek, a hazafias erők, a diákok és pedagógusok ellen, hanem a fasiszta kommandókat is, amelyeket a hitlerista SA mintájára hoztak létre.

A súlyos elnyomás ellenére nem szűntek meg a munkások sztrájkjai, a munkásosztály jár az élen a terror elleni harcban, a munkáért, a kenyérért, a szabadságért s a nemzeti függetlenségért vívott küzdelemben. Ez a harc hatással van az elnyomott, földnélküli paraszti tömegek ellenállására, a földért vívott harcukra, valamint a diák- és ifjúsági mozgalmakra is, és ennek az ellenállásnak egyre több híve akad a hadseregen belül is.

A Török Kommunista Párt arra törekszik, hogy szervezze a tömegek harcát, kialakítsa saját szervezeteit a munkásság körében, a gyárakban és az üzemekben. Síkraszállt a Ciprusi Köztársaság területi integritásáért és szuverenitásáért, követelte az idegen csapatok kivonását a szigetről és a támaszpontok felszámolását. A török nép békét és biztonságot kíván ebben a térségben. A Török Kommunista Párt minden erejével támogatja a Szovjetuniónak a feszültség csökkentésére, a béke és a biztonság megerősítésére irányuló kezdeményezéseit, és szükségesnek tartja, hogy az európai kommunista pártok fóruma után összejöjjön a kommunista és munkáspártok újabb nemzetközi, világméretű fóruma. Népünk békét akar és a szabadságért harcol, nagy szomszédunkkal és minden országgal jó és előnyös kapcsolatokat akar kiépíteni.

Elvtársak! Nagy sikereket kívánok a XI. kongresszus munkájához, és köszönöm a figyelmüket.

Varga Péter,

a Somogy megyei Pártbizottság első titkára:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak!

A X. kongresszus óta eltelt idő, a gyakorlat Somogy megyében is a párt politikájának helyességét igazolta. A kongresszusi előkészületek során megyénkben is erősödött a párt eszmei, politikai és cselekvési egysége.

A megye lakossága saját tapasztalata alapján tudja, hogy eredményeinknek, jólétünknek, biztonságos, kiegyensúlyozott életünknek legfőbb feltétele a párt helyes politikája, vezető szerepének hatékony érvényesülése. A közvélemény éppen ezért fokozott figyelemmel és érdeklődéssel kísérte a pártszervezetek tanácskozásait, a pártértekezletek munkáját, döntéseit, a XI. kongresszus politikai előkészületeit. Tanácskozásainkon a megye párttagsága egységesen tett hitet amellett, hogy továbbra is követni kell a párt immár négy kongresszusa által megerősített, csaknem két évtizedes irányvonalát.

A kommunisták tanácskozásain csaknem 9000 párttag mondott véleményt az alapszervezetek és az irányító pártszervek munkájáról, a párt általános politikájáról, és igen sok hasznosítható észrevétel, javaslat hangzott el. A vitában a párttagság hangsúlyozta: szükségesnek tartja a pártfegyelem, a párttagság cselekvési egységének szilárdítását. Többen erélyesebb fellépést sürgettek azokkal szemben, akik megsértik a szervezeti szabályzat előírásait, a pártélet normáit. Sok helyütt javasolták, hogy a vezetőségek bővítsék, rendszeresen értékeljék, kérjék számon a pártmegbízatások teljesítését, ismerjék el a jól végzett munkát, és vonják felelősségre a mulasztókat. Meggyőződésem, hogy a párttagsággal járó követelmények teljesítését jól fogja segíteni a tervezett tagkönyvcsere.

Tisztelt kongresszus! Somogy megye gazdasága az elmúlt négy évben jelentősen fejlődött. Megyénk mezőgazdasági jellegű. Ezért a mezőgazdaságot, a szocialista nagyüzemeket, állami gazdaságokat és termelőszövetkezeteket tovább kívánjuk fejleszteni. Ugyanakkor az utóbbi évtizedben jelentősen növekedett a megye ipari bázisa, az ipar szerepe is. A megye iparosítása, összhangban a negyedik ötéves

tervben foglaltakkal, az intenzív irányzat erősödése mellett tovább fokozódott.

Nagy jelentőségűnek tartjuk azt a központi anyagi segítséget, amit megyénk az elmúlt években az ipar fejlesztéséhez kapott. A központi támogatás minden egymillió forintjára 10 millió forint ipari állóalap-növekedés jutott. Az iparfejlesztési alap felhasználásával növeltük a megye ipari fogadóképességét, javítottuk az ipar ágazati és területi arányait, de még ma is érződik, hogy korábban, hosszú éveken át, nem megfelelően fejlődött a megye ipara. Különösen vonatkozik ez megyénk déli részére, a Dráva mentére, ahol jelentős tartalékaink vannak munkaerőben és természeti adottságokban egyaránt. Ezért célszerű az ötödik ötéves terv éveiben is anyagilag támogatni a fejletlenebb területeket.

Megyénk területének 23 százalékát erdő borítja. Somogyból származik az országban kitermelt fa 12 százaléka. Ugyanakkor annak mindössze 20 százalékát tudjuk helyben feldolgozni. Pedig népgazdaságilag is hasznos lenne, ha a fa nagyobb hányadát helyben dolgoznánk fel, és a hulladékot nagyobb mennyiségben hasznosítanánk.

Mezőgazdasági ágazatunk is teljesíti ötéves tervét. Jellemzője, hogy fokozatosan tért hódítanak az új, korszerű eljárások, az új állattenyésztő-telepek, a korszerű gépek és termesztési eljárások; növekszik a hozam, az átlagtermés. De az átlagtermés növekedésével együtt újabb gondok is keletkeznek. Ez szerepel a határozati javaslatban és ketten-hárman már előttem is szóltak erről a problémáról. Ezért csak azt jegyzem meg, hogy megyénkben az élelmiszeripar teljesítőképessége és korszerűsítése elmaradt a mezőgazdasági üzemek termeléséhez képest. Ehhez hozzájárul, hogy a megtermelt mezőgazdasági terménynek csak a felét tudjuk megfelelően tárolni. A termények másik felénél károsodás, minőségi romlás keletkezik. Ezért szükségesnek tartjuk, hogy a mezőgazdasági termények feldolgozásának és tárolásának megoldására a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium fordítson nagyobb figyelmet. Javasoljuk, hozzanak olyan állami intézkedéseket, amelyek a következő ötéves tervben megszüntetik a termelés és a tárolás, illetőleg a feldolgozás közti aránytalanságot.

Elvtársak! Még egy problémáról szólok röviden. A Balaton növekvő hazai és nemzetközi népszerűsége arra kötelez bennünket, hogy

óvjuk, védjük szépségét. Ezért a szennyvíz tisztítását és elvezetését, valamint a közlekedési nehézségek megoldását és az üdülési idény meghosszabbításának lehetőségeit az ötödik ötéves terv készítésekor kérjük mérlegelni. Helyes lenne az idegenforgalom fejlesztésére szánt összegeket a mainál céltudatosabban hasznosítani. A célok megjelölésénél fokozottabban indokolt figyelembe vennünk a pihenni vágyó dolgozók és családtagjaik, valamint az ifjúság igényeit. Javasoljuk, hogy az Országos Tervhivatal a rendelkezésre álló központi fejlesztési összegek felhasználását jobban hangolja össze, és mi is erőfeszítéseket teszünk az üdülési, pihenési, ellátási feltételek javítására.

Kedves elvtársak! A kongresszus elé terjesztett beszámolók tárgyilagos, hű képet adnak társadalmunk szocialista fejlődéséről. A programnyilatkozat-tervezet és a határozati javaslat jól szolgálja szocialista jövőnket, kifejeződik bennük, hogy hazánkban minden az emberért történik. A célok megvalósításáért Somogy megyében is becsületesen fogunk dolgozni.

Dojcsák János,

a Diósgyőri Gépgyár vezérigazgatója:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

A Diósgyőri Gépgyár egyike a kormány által megkülönböztetett gonddal kezelt 50 nagyvállalatnak. Vállalatunk kommunistái, dolgozó kollektívája egyetért az előzetesen vitára bocsátott dokumentumokkal, és még aktívabban, tettekkel akar részt venni a feladatok megoldásában.

A vállalat kommunistáiban a feszülő tenni akarás, szocialista hazánk szeretete, építőmunkánk eredményeinek védelme és megbecsülése, pártunk egész politikájának megvalósítása és a szocialista jövőnk iránt érzett felelősség sugallta azokat az észrevételeket és javaslatokat, amelyek a kongresszus elé terjesztett dokumentumokban már szerepelnek. Kérték, hogy pártunk Központi Bizottsága

a jövőben is következetesen alkalmazza azt a munkamódszert, amely igényli, lehetővé teszi és megvalósítja egész dolgozó népünk, köztük a nagyüzemi munkások részvételét a politika kialakításában.

A Diósgyőri Gépgyár 9500 dolgozója 2,3 milliárd forint értékű termeléssel, sokoldalú aktív társadalmi tevékenységgel vesz részt szocialista építőmunkánkban. A dolgozó kollektíva minden negyedik tagja nő, a teljesítménybérben dolgozó munkások 54 százaléka, a műszaki értelmiség egyötöde 30 éven aluli fiatal.

A gyár kollektívája eredményesen dolgozik a negyedik ötéves terv megvalósításán. Gyárunkban a termelés többlete teljes egészében a munka termelékenységének növekedéséből származik; az export részaránya 32 százalékról 44 százalékra emelkedik. Gazdaságosabbá vált a termelés szerkezete, a nyereség éves átlagban 10,3 százalékkal, a munkások jövedelme 6 százalékkal növekszik.

Ehhez a kedvező feltételeket a Központi Bizottság 1972. novemberi határozata teremtette meg. Úgy gondolom, hogy a többi nagyüzem tapasztalata is igazolja az 50 nagyvállalat kijelölésének szükségességét és helyességét, hiszen problémáik és megoldási lehetőségeik túlnőnek a saját és az általános szabályozás adta kereteken.

Kedves elvtársak! A Diósgyőri Gépgyár kollektívája büszke arra, hogy részt vehet a közútijármű-program és a lakásépítési program megvalósításában. Gépek szállításával és szerelőmunkával csatlakozhat a kormány által fontosnak tartott és az egész népgazdaság szempontjából jelentős nagyberuházás megvalósításához. Ez a közreműködés még hatékonyabb lehetne és lesz is, csak úrrá kell lennünk azokon a nehézségeken, amelyekről a beruházások kapcsán már több szó esett.

A kongresszusra készülve üzemeinkben a taggyűléseken és a pártértekezleten is feltártuk, hogy hatékonyabb gyártás- és gyártmányfejlesztéssel, nagyobb állóeszköz-fejlesztési lehetőségekkel, jobb káder-munkával, céltudatosabb szocialista munkaversennyel, a munka- és üzemszervezés feladatainak megoldásával nagyobbak lehetnének eredményeink.

Szeretnék Németh Károly elvtárs felszólalására hivatkozni, hogy a termelési szerkezet átalakításában, a munkaerő-gazdálkodásban, a bérezésben, a munka- és üzemszervezésben vajon levontuk-e már

minden tanulságát annak, hogy kimerültek a gazdasági növekedés korábbi, viszonylag könnyen igénybe vehető forrásai. Saját tapasztalataink is azt mutatják, hogy a tanulságokat csak részben vontuk le, és nagy szükség van pozitív válaszokat és eredményeket biztosító gyakorlati intézkedésekre minden szinten, a vállalaton belül és kívül egyaránt.

A termelési tanácskozásokon, a szocialista brigádértekezleteken, de a rendszeres normakarbantartások alkalmával is a munkások éles kritikával, jogosan teszik szóvá azokat a veszteségeket, amelyeket belső problémák, az anyagellátás nehézségei, a kooperációs késedelmek és a belső munkafegyelem lazaságai okoznak.

Kedves elvtársak! Nem számíthatunk arra, hogy a közeljövőben számottevően bővíthetjük dolgozói létszámunkat. Ezért a nagyobb termelésnövekményt a fejlesztés intenzív módszereivel, a munka termelékenységének növekedésével kell biztosítanunk. Mindez nagy politikai felelősséget ró a vezetésre és nagyon sokrétű műszaki-gazdasági, társadalmi jellegű feladat megoldását igényli.

Céljaink elérésének egyik fő módját és lehetőségét az üzem- és munkaszervezésre vonatkozó határozat következetes végrehajtásában látjuk. Szervezettebbé tesszük a munkát, hogy dolgozóink erőfeszítéseinek eredményét ne kisebbítsék veszteségeink. De tovább kell lépnünk az üzemszervezésben, gyártási rendszerünk fejlesztésében, a gazdaságos célokhoz kapcsolódó technológiai rekonstrukció útján.

Mindez hosszú idő munkája, de a ma lépéseit mindinkább a jövőhöz kell igazítanunk. E munkához a programnyilatkozatból biztos bázist és bátorítást kapunk. Meggyőződésem, hogy a kongresszus határozata újabb munkasikerek forrásává válik vállalatunknál és másutt is.

Tóth Imre,

az Építésugyi és Varosfejlesztesi Miniszterium Pártbizottságának titkára:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A Központi Bizottság beszámolójában, a kongresszus vitájában is többen foglalkoztak a minisztériumok munkájával, felelősségével a társadalompolitika gyakorlati végrehajtásában.

Mi a minisztériumi pártmunka hatékonyságának vizsgálatánál mindenkor abból indulunk ki, hogy milyen eredménnyel látja el a minisztérium ágazati irányító munkáját, és hogyan dolgozik a gazdaságpolitika gyakorlati végrehajtásáért. A legutóbbi pártértekezletünk jogosan állapíthatta meg, hogy az építésügyi ágazatban nehéz és felelősségteljes a munka, és a küzdelmes erőfeszítések révén jelentősek az eredmények.

Köztudomású, hogy az építőmunka végigkíséri az állampolgárok életútját, megteremti a társadalmi élet és a termelés térbeli kereteit, hozzájárul életszínvonal-, szociál- és egészségügyi politikánk megvalósulásához.

Nagy örömmel tölt el bennünket, hogy a Központi Bizottság beszámolója elismeréssel szólt a lakásfejlesztési tervek megvalósulásáról, és hogy a tanácskozás a lakásépítési technológia forradalmi változásait szocialista hazánk sikerei sorában értékelte.

Ma már létező valóság a szovjet–magyar együttműködés eredményeként létrejött házgyárak országos hálózata, amely nemcsak megteremtette a tömeges lakásépítés technikai feltételeit, hanem biztos alapul is szolgál majd a szocialista építés távlati céljai között szereplő 1,5–2 millió lakás megépítéséhez.

Kedves elvtársak! Az eredmények mellett nem takargathatjuk hiányosságainkat sem. Azt, hogy a lakásépítés területi megoszlása és aránya nem mindenben felel meg az eredeti céloknak. A tervezettnél kevesebb lakás épült a munkáslakta városokban és az ipari centrumokban. Lassú a munkáslakás-építés. Mi is kedvezőtlennek tartjuk, hogy a tervezettnél nagyobb mértékben növekedtek a lakásépítés költségei. A minisztérium pártszervezete alapvető politikai fel-

adatának tekinti minden eszközzel segíteni, hogy a lakásépítési költségek a jövőben a tervezett szinten alakuljanak, és a lakások minőségének javulásával párhuzamosan következetesen érvényesüljenek az ésszerű takarékossági elvek.

Szocialista társadalmi rendszerünk – jellegéből következően – a legfontosabb emberi erénynek a termelő-, az újat létrehozó, a becsületes munkát tekinti. Sajnos azonban a közvélemény értékítéletében az építőmunkások nem mindig kapnak olyan elismerést, amit munkájuk, az átlagosnál kedvezőtlenebb élet- és munkakörülményeik alapján megérdemelnének.

Az ország lakossága naponta láthatja az építőmunkások termelőtevékenységét. Ez egyrészt kedvező, mert figyelemmel kísérheti és elismerheti alkotó munkájukat, másrészt nemegyszer kritikusa is a ma még fellelhető hiányosságaiknak, a szervezetlen munkának, a nem kielégítő munkafegyelemnek és a kifogásolható minőségnek. Ebből a kettősségből adódik, hogy a közvélemény értékítélete is változó. Pozitív akkor, amikor az új létesítményeket átadjuk, ha látják gyarapodó, szépülő városainkat, községeinket, de kedvezőtlen, amikor az építmények kivitelezésénél a hiányosságok kiütköznek.

A magunk számára ebből azt a következtetést vonjuk le, hogy jobb és fegyelmezettebb munkával érjük el, hogy az építőmunkásokat az őket megillető társadalmi elismerés és megbecsülés övezze.

Ami pedig a minisztérium feladatait illeti, az építőmunkások százezrei joggal elvárják: a vezetés biztosítsa számukra a valóban hatékony munkavégzés feltételeit.

Dr. Rózsa Imre

egyetemi adjunktus, Orvostovábbképző Intézet:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

Az Orvostovábbképző Intézet dolgozói lelkiismeretes munkával készültek pártunk XI. kongresszusára. A kongresszusi irányelvek vitáján elégedetten állapították meg, hogy a két kongresszus közötti

időszakban pártunk és kormányunk az egészségügy területén jelentős intézkedéseket tett. Sor került az alkotmány egészségügyi vonatkozású módosítására, megfogalmazódott az egészségügyi törvény, és kedvezőek a népesedéspolitikai intézkedések. Bővült a körzeti orvosi és gondozói hálózat, javult a felnőtt- és fejlődött a gyermek-szakellátás. Az 1000 lakosra jutó orvosellátottság elérte a 25 főt, ami 12 százalékos emelkedés. Az üzemorvosi hálózat bővült, az itt dolgozó orvosok fizetését az elmúlt hetekben 1000 forinttal emelték. Azonban változatlanul kevés a főfoglalkozású üzemorvos, és nem kielégítő a szakrendelések száma, időtartama.

Mi, egészségügyi dolgozók a termelékenység javításához úgy is hozzájárulhatunk, ha a munkásembernek kisebb egészségügyi problémájával nem kell munkahelyétől távol órákat vagy napokat eltöltenie. Ezért javaslom, hogy az egyetemek, az országos intézetek és a területi vezető kórházak kössenek az üzemek dolgozóival szocialista szerződést a munkások jobb betegellátása érdekében.

Az egészségügy területén a jelentős eredmények mellett még sok megoldásra váró feladat van. Ilyen például a kórházak zsúfoltságának csökkentése, amelyet a Központi Bizottság jelentése is alátámaszt. A budapesti pártértekezleten megfogalmazódott, hogy a főváros nem részesült megfelelő mértékben az egészségügy részére biztosított fejlesztési alapból. Így viszonylagos elmaradottsága az egészségügyi ellátottság tekintetében nem szűnt meg, sőt helyenként tovább növekedett.

A kétmillió fővárosi lakos ellátását nehezíti, hogy Pest megyéből a munkaképes lakosság fele Budapestre jár dolgozni. Az elmúlt 30 évben Budapesten nem épült új kórház, ezért a hálózat bővítését emeletráépítésekkel vagy pavilonok létesítésével oldották meg. Mivel új kórházak felépülésére csak évek múlva lehet számítani, addig csak a meglevő kórházi ágyak szervezettebb, jobb kihasználásával lehet csökkenteni a fekvőbeteg-ellátás nehézségeit.

Az egészségügyi ellátás különböző szintjein a lakosság gyógyszerellátása jónak mondható. Sőt ma már a túlzott gyógyszerfogyasztás ellen kellene hatékonyabban fellépnünk. A házi gyógyszertárak kialakulásában az orvosoknak is döntő szerepük van, akik a betegek indokolatlan „megrendelései" ellen nem lépnek fel eléggé. Szocialista

egészségügyünkben elsősorban nem az anyagi kihatás a döntő, hanem a dolgozók egészsége; a gyógyszerek szedése orvosi felügyelet nélkül egészségügyi szempontból káros lehet.

Elvtársak! Az egészségügyi törvény 26 000 orvos számára kötelezővé teszi a továbbképzést, ez évente 5000 orvost érint. E feladat megoldásához nélkülözhetetlen az oktatói kapacitás bővítése, de az orvostovábbképzés és a szakorvosképzés fejlesztése érdekében az országos intézetek és az Orvostovábbképző Intézet összehangoltabb együttműködésére is szükség van.

Az egészségügyi pártszervezetek az elmúlt években sokat foglalkoztak etikai problémákkal. A megoldást az orvostársadalom politikailag legfejlettebb tagjainak kell kezdeményezniük és fokozatosan megoldaniuk. Erre azért is szükség van, mert az úgynevezett nem kereső szakmák – például: üzemorvos, laboros, röntgenes, kórboncnok, altatóorvos – elnéptelenednek, és ez már ma veszélyezteti a megfelelő szintű betegellátást. Etikai, tudati kérdésekkel, az orvostanhallgatók hivatástudatra nevelésével már az egyetemeken sokkal többet kellene foglalkozni. A fiatal orvosok szakmai képzésében, politikai, ideológiai, etikai nevelésében pedig a klinikák és a kórházak vezető orvosainak van döntő szerepük.

Az etikai kérdésekhez szorosan kapcsolódik a vezető utánpótlás problémája, amellyel a Központi Bizottság 1967 óta folyamatosan foglalkozik. Határozata kiemeli a politikai alkalmasságot, és a szakmai rátermettség, az emberi magatartás mellett egyértelműen meghatározza a vezetők felelősségét az utánpótlás megfelelő nevelésében.

Nem kevés azoknak a vezetőknek a száma, akik megértik és támogatják a káderpolitikai elvek maradéktalan végrehajtását, ugyanakkor egy részük a követelményekből csak a szakmai felkészültséget veszi figyelembe. Előfordul, hogy egyes állami vezetők nem kérik vagy nem használják fel a párt- és a társadalmi szervek képviselőinek véleményét. Nehezíti a munkát, hogy az orvosok szakmai megítélésében és kinevezésében még ma is sok a szubjektív tényező. Jelentős politikai eredménynek tartjuk viszont, hogy ma már miniszteri végrehajtási utasítás kötelezi az intézetek állami vezetését, hogy a pártszervezettel közösen ötéves káderfejlesztési tervet dolgozzon ki.

Kedves elvtársak! A párt tevékenységével olyan gazdasági fel-

tételeket és politikai légkört teremtett, amelyben minden egészségügyi dolgozó kifejtheti képességeit a magasabb színvonalú gyógyító-megelőző munka, a szocialista egészségügy javára.

Czidor András,

a záhonyi MÁV átrakókörzet vezetője:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

Engedjék meg, hogy a záhonyi átrakókörzet 900 kommunistája, több mint 6000 fős munkáskollektívája és a magam nevében köszönetet mondjak azért a megtiszteltetésért, hogy Szabolcs-Szatmár megye képviseletében, a záhonyi kommunisták küldötteként részt vehetek pártunk nagy jelentőségű, XI. kongresszusán.

Záhony községet a dicsőséges szovjet hadsereg 1944. október 31-én szabadította fel. A község akkori lakói még álmukban sem gondolták, hogy ez a nap milyen hatalmas fejlődési folyamatot fog elindítani.

A felszabadulást követő években a párt – internacionalista kötelességéhez híven – alapvető fontosságúnak tartotta a Szovjetunióhoz fűződő kapcsolatok erősítését. Viszonylag hamar megtörtént Záhony állomás újjáépítése, bővült a Szovjetunióval való mindenoldalú kapcsolatunk. Megkezdődött mind a normál nyomtávú, mind az európainál szélesebb nyomtávú átrakó és rendező pályaudvarok építése. Ez az ötvenes évek közepén már községünk 1400 dolgozója számára biztosított kenyérkereseti lehetőséget. A későbbiekben a népgazdaság szükségleteinek megfelelően újabb fejlesztések történtek, amelyek növelték az átrakási kapacitást, könnyítették a nagyon nehéz fizikai munkát. Míg az 1948. évi áruszállítási teljesítményünk a 200 000 tonnát sem érte el, 1974-ben már több mint 16 millió tonna árut raktunk át és szállítottunk el. Ez a magyar vasút teljes áruszállítási tevékenységének 12 százaléka.

A záhonyi átrakókörzetben jelenleg 6200 vasutas dolgozik, közülük 4700 fizikai munkás. A megyei párt-végrehajtóbizottság 1971-ben

megvizsgálta a záhonyi munkásság politikai, gazdasági, szociális helyzetét, valamint kereskedelmi ellátottságát, és határozatot hozott, amelynek végrehajtása segítette a munkakörülmények javulását és az ellátottság színvonalának emelését. Emellett a jó politikai légkör kialakulásához nagymértékben hozzájárult a Központi Bizottság 1972. novemberi határozatának végrehajtása, a 44 órás munkahét bevezetése és a munkások bérének emelése.

A két kongresszus közötti időszakban 14 százalékkal nőtt a munka termelékenysége, emelkedett a gazdálkodás színvonala, csökkentek a költségek, 32 százalékkal nőtt a dolgozók átlagkeresete, ezen belül ennél is nagyobb arányban a nehéz fizikai munkát végzőké. A bér- és szociálpolitikai intézkedések hatására a záhonyi körzetben stabilizálódott a munkaerőhelyzet. A munkások életkörülményeinek további javítását a jövőben is legfontosabb feladatunknak tekintjük, mert ez a biztosítéka a gazdaságpolitikai eredményeknek.

Állomásunkon jelenleg 400 szocialista brigád 3000 dolgozót tömörít soraiban. A kommunista brigádtagok példamutatása lelkesíti a párton kívüli munkásokat is. Közös helytállásuk tette lehetővé, hogy a kongresszusi és felszabadulási munkaverseny eddig eltelt időszakában 10 százalékkal túlteljesítették áruszállítási feladataikat. Az elmúlt években egymás után háromszor nyertük el a kiváló vasúti csomópont címet, kétszer a Minisztertanács és a SZOT elnöksége, illetőleg a MÁV vezérigazgatósága és a Vasutasok Szakszervezete elnökségének vörös zászlaját.

A Központi Bizottság 1974. december 5-i határozatából a megfelelő következtetéseket levonva, már februárban elhatároztuk, hogy a kongresszusi, illetve a felszabadulási munkaversenyt tovább folytatjuk 1975. december 31-ig.

A gazdasági hatékonyság és a takarékosság messzemenő figyelembevételével még magasabbra állítottuk a mércét. Olyan takarékossági vállalásokat tettünk, amelyek közül, engedjék meg, hogy csak egyet említsek. Ha minden tehervonatra csak egy vasúti kocsival teszünk többet, akkor az év hátralevő részében ugyanazt az árumennyiséget 500 villamos mozdonnyal kevesebbel tudjuk rendeltetési helyére juttatni, s természetesen megtakarítjuk az 500 villamos mozdony által felhasznált villamos energiát is. Megítélésünk szerint ésszerű takaré-

kossági intézkedésekkel, az eszközökkel való hatékonyabb gazdálkodással mintegy 40 millió forint közvetlen megtakarítást tudunk elérni 1975-ben.

Kedves elvtársak! A Szovjetunióhoz való viszony pártunk politikájának alapja. E politika gyakorlati végrehajtása nálunk a mindennapok munkájában realizálódik. Szovjet elvtársainkkal együtt tervezzük, hajtjuk végre és értékeljük az áruszállítást. Elvtársaink nagyon sokat segítenek bennünket, és mi is igyekszünk ezt viszonozni. Erre közvetlen lehetőségünk is van, mert a szovjet vasutasok egy része nálunk, a mi dolgozóink egy része pedig a szovjet határállomásokon végzi feladatát.

A proletár internacionalizmusra épülő segítségnyújtásnak számtalan formája van. Szovjet barátainktól szereztünk tapasztalatokat a gurítódombos rendező pályaudvarok technológiájának kialakításához, a szalagrendszerű vasútikocsi-javításhoz, tőlük kaptunk átrakókörzetünk részére széles nyomtávú Diesel-mozdonyokat. Mi is több esetben segítettünk szovjet testvéreinknek a nálunk bevált munkamódszerek átadásával, a terményátrakás megkönnyítésére mechanikus lapátokkal és még sok más módon.

Másfél évtizede szocialista szerződésben rögzített határforgalmi munkaversenyt folytatunk, amelynek eredményeit félévenként hol Magyarországon, hol a Szovjetunióban a munkáskollektívák előtt közösen értékeljük. Úgy érezzük, hogy kapcsolatunk jól jelképezi a magyar és a szovjet emberek őszinte, elvtársi, testvéri barátságát.

Kedves elvtársak! Záhonyban a kommunisták vezetésével, valamennyi dolgozóval összefogva azon fogunk munkálkodni, hogy a kongresszusi határozatokban foglaltak maradéktalanul megvalósuljanak.

Jávorszky József,
a Ganz-Mávag hegesztője:

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Engedjék meg, hogy tolmácsoljam Józsefváros 18 000 kommunistájának és köztük a Ganz-Mávag kommunistáinak forró elvtársi üdvözletét és jókívánságait.

Magamról legyen szabad annyit elmondanom, hogy a vállalat hídgyáregységében aranyjelvénnyel kitüntetett hegesztő szocialista brigád vezetője vagyok. Szakmunkásként alkalmam volt részt venni nevezetes hidak, köztük az Erzsébet-híd újjáépítésében.

Hozzászólásomban el szeretném mondani, hogy a kongresszusi irányelvekről folyó vitában párttagságunk egyértelműen úgy nyilatkozott, hogy a X. kongresszus óta megtett út helyes volt. Arra kérjük a kongresszust, erősítse meg az eddig folytatott fő politikai vonalat, mert ez biztosítja az irányelvekben megfogalmazottak megvalósítását.

Egyetértünk azzal is, hogy a végrehajtás minden szintjén dolgozzunk következetesebben. A minden szintet azért hangsúlyozom, mert sűrűn találkozunk olyanokkal, akik a következetességet csak fentről vagy máshonnan várják, a saját területükön nem tesznek eleget a határozatok maradéktalan megvalósításáért.

Tekintve, hogy ipari nagyüzem vagyunk, a dolgozók között sokat foglalkozunk a munkásosztály társadalmi szerepe, jelenlegi helyzete alakulásának kérdéseivel. A munkások körében nagy elismerést váltottak ki a Központi Bizottság ezzel kapcsolatos állásfoglalásai és a határozati javaslat alapján megtett intézkedések.

Az általános egyetértés mellett vitákban kellett kiigazítani a helytelen felfogásokat. Sokan ugyanis a munkásosztály helyzetének alakulását leszűkítették anyagi helyzetének a vizsgálatára, és nem komplexen, a munkásosztály vezető szerepének oldaláról vizsgálták.

Az elmúlt években gyakran folytattunk vitát egyes dolgozóinkkal, köztük párttagokkal is, hogy egy adott időszakban milyen politikát folytat a párt: parasztpolitikát, netán értelmiségi politikát, vagy mégiscsak munkáspolitikát? Voltak ugyanis olyanok, akik a párt és a

kormány egyes döntéseit kiragadták összefüggéseikből, az intézkedések meghatározott rendszeréből, és így hibás volt az értékelésük.

A viták eredményeképpen ma már egységes álláspont alakult ki abban, hogy pártunk mint a munkásosztály pártja mindig osztálypolitikát folytatott, ami egybeesett, egybeesik az osztállyá szerveződött termelőszövetkezeti parasztság, valamint az értelmiség és a társadalom más rétegeinek alapvető érdekeivel. Azonos az álláspont abban is, hogy az egész társadalom harmonikus fejlődése a biztosítéka, de egyben feltétele is a munkásosztály fejlődésének, helyzete javulásának és vezető szerepe szilárdításának.

Egyetértés van abban is, hogy a társadalomról és benne a munkásosztályról való gondoskodás összetett gyakorlatot jelent. Az anyagi termelés szféráján túl kiterjed a szociális, az egészségügyi, a kulturális ellátás biztosítására, a feltételek adott színvonalának megfelelően.

Az országos méretekben felmutatható eredmények mellett érveinkben természetesen szerepeltek vállalatunk fejlődésének a tényei is. Bár közismert, hogy vállalatunk gazdasági gondokkal terhes, munkánkkal és kormánytámogatással sikerült biztosítanunk a gépipari átlagnak nagyjából megfelelő személyijövedelem-emelkedést: megvalósult vagy megvalósulóban van néhány, a nehéz fizikai munkát könnyítő vagy egészségesebb munkakörülményeket teremtő beruházás, s az elmúlt négy évben munkásoknak és fiatal házasoknak átadhattunk jelentős vállalati támogatással felépített 472 korszerű lakást.

Helyzetünket tovább fogja javítani, ha állami támogatással és szovjet segítséggel megvalósul a gyár rekonstrukciója, amelyet Kádár elvtárs is említett előadói beszédében.

A másik kérdés, ami foglalkoztatott bennünket: a munkásokat társadalmi méretekben az aktivitás növekedése vagy a közömbösség jellemzi-e? Tapasztalataink azt igazolják, hogy a munkásokat általában és egészében az aktív politizálás, a közéleti aktivitás jellemzi. Az irányelvek vitájában például nemcsak a kommunisták vettek részt felkészülten és nagy felelősségérzettel, de a pártonkívüliek nagy többsége is. A vitában a pártot és az országot érintő nagy kérdésekről nem kívülállókként szóltak, hanem a párt politikájának alakítójaként, a végrehajtás részeseként, felelősséget érezve társadalmunk fejlődéséért. A vélemények, állásfoglalások persze többnyire nem ilyen

kerek megfogalmazások voltak, de mégiscsak ez volt a lényegük, és ezt tartom nagy jelentőségűnek.

Hosszú ideje napirenden van nálunk is az üzemi demokrácia helyzetének alakulása. Ez természetes, hiszen a vállalat vezetésében, és ezzel közvetve a hatalom gyakorlásában való munkásrészvétel tömegméretekben legfőképp a munkahelyi, az üzemi demokrácia intézményrendszerében válik lehetségessé.

Munkásaink nagy többségében megvan a szándék a vezetésben való részvételre. Igényt tartanak a vállalat és a szűkebb munkahely helyzetére irányuló folyamatos tájékoztatásra, a leglényegesebb összefüggések megismerésére, s arra, hogy javaslataikra érdemben reagáljanak. Tárgyilagosan hozzá kell tenni: gyakran tapasztalható ilyen szándék a gazdasági vezetés részéről is. Többször kérnek véleményt, s a javaslatokat sok esetben követik hasznos intézkedések. Mégis azt kell mondanom, hogy az üzemi demokrácia jelenlegi fejlettségi színvonala elmaradt a társadalom általános fejlettségi szintjétől.

A vezetők és a dolgozók közvetlen tanácskozásai, mint amilyenek például a termelési tanácskozások, jó alkalmat nyújtanak a végzett munka értékelésére, a közös feladatok megbeszélésére. Nem mondható el azonban, hogy e funkciójuknak teljesen megfelelnek. A dolgozók jogosan kifogásolják, hogy ezeken a tanácskozásokon nem mindig arról van szó, ami őket leginkább foglalkoztatja, az üzem életéről és a munkájukról szóló beszámolók gyakran nem adnak vitaanyagot. A vezetők gyakorta csak a munkáskollektíva kötelességeit hangoztatják és kérik számon, a magukét viszont megkerülik.

Végezetül néhány szót szólok a közművelődési munkáról. Nálunk is nagy gondot okoz az alapműveltséget jelentő általános iskolai végzettség hiánya a munkások számottevő hányadánál. A 18 000 dolgozó közül több mint 4000-en – kevés kivétellel valamennyien munkások – nem fejezték be az általános iskolai tanulmányaikat. Közöttük igen sok a 30 éven aluli fiatal, akik, ha elmaradásukat nem pótolják, nem haladhatnak előre szakmailag, mindvégig szakképzetlen munkások maradnak. Ebbe nem szabad belenyugodni. A vállalati pártbizottság határozata nyomán a vezérigazgató néhány hete olyan rendeletet adott ki, amely különféle kedvezményekkel meg-

könnyíti, hogy mind többen elvégezzék az általános iskola nyolc osztályát, hogy majd utána szakmunkásokká is válhassanak. Kezdeti eredmény már mutatkozik: 1974 szeptemberében csak 13-an iratkoztak be az általános iskola valamelyik osztályába, de ma már 150-en tanulnak.

Kedves elvtársak! A kongresszus által felvázolt perspektívát reálisnak és vonzónak tartom. Megvalósításáért érdemes dolgozni és harcolni.

*

(Az elnöklő Kállai Gyula elvtárs bejelentette, hogy a kongresszus befejezte a vitát a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolója felett. Megállapította, hogy a kongresszuson 143 elvtárs jelentkezett szólásra. Felkérte azokat az elvtársakat, akik – időhiány miatt – nem kaptak szót, hogy felszólalásukat írásban juttassák el a kongresszus titkárságához, amely azokat továbbítja a megválasztandó Központi Bizottságnak. Közölte, hogy Brutyó János, a Központi Ellenőrző Bizottság elnöke nem kíván élni a válaszadás jogával.)

A határozattervezet szerkesztő bizottságának jelentése

ELŐADÓ:

Győri Imre,
a Központi Bizottság titkára.

Tisztelt kongresszus!

Engedjék meg, hogy jelentést tegyek a kongresszusi határozattervezet és a szervezeti szabályzat véglegesítésére kiküldött szerkesztő bizottság munkájáról.

A bizottság abban látta feladatát, hogy hasznosítsa a kongresszuson elhangzott, a kongresszusnak eljuttatott, írásban benyújtott, valamint a pártértekezleteken tett javaslatokat.

Munkánkat megkönnyítette, hogy a felszólalásokban, illetve a benyújtott észrevételekben sem a tervezet szövegével, sem annak szellemével lényeges ponton szemben álló vélemény nem volt. Ez azzal is magyarázható, hogy a Központi Bizottság a dokumentumok véglegesítése során messzemenően figyelembe vette és érvényesítette a párttaggyűlések, a pártbizottsági ülések és a pártértekezletek észrevételeit. A kongresszusi irányelvtervezethez a kongresszust megelőző vitákban több mint 2000, a szervezeti szabályzat tervezetéhez közel ugyanennyi javaslat érkezett. Ezekből a Központi Bizottság és a Politikai Bizottság több százat hasznosított.

Pártunkban már hagyománnyá vált, hogy nagy fontosságú döntések, határozatok meghozatala előtt kikérjük a párttagság véleményét. Most is támaszkodhattunk erre, és – örömmel mondhatjuk – volt mire támaszkodni. A pártcsoport-értekezleteken kívül a taggyűléseken körülbelül 200 000 párttag fejtette ki véleményét a dokumentumokról, pártunk politikájáról. A határozattervezet véglegesítéséhez nagy segítséget adott a kongresszusi beszámoló szövege is. Igazolódott a Központi Bizottságnak az az elképzelése, hogy az irányelvek vitája alapján már a kongresszus előtt határozattervezetet adhattunk a küldött elvtársak kezébe.

Tisztelt elvtársak! Jelenthetem, hogy a bizottság munkáját megbízatásának megfelelően látta el. Minden beérkező javaslatot megvizsgált és feldolgozott. A javaslatokat illetően érdemi vitában, kollektívan foglalt állást. A szerkesztő bizottság a gazdag vita legfontosabb vonásának azt tartja, hogy a hozzászólók zöme nem csupán kifejezte egyetértését a határozattervezet mondanivalójával, hanem igényelte az abban szereplő állásfoglalások megerősítését is. Ezt az igényt a bizottság néhány helyen a szöveg kiegészítésével, egy-egy mondat beépítésével oldotta meg. Így például, összhangban a Központi Bizottság beszámolójával, megfogalmazásban rögzítette, hogy társadalmunkban az élet minden területén növelni kell a szocializmus aktív híveinek megbecsülését, a szocialista módon végzett munka, a szocializmus ügye iránt elkötelezett magatartás tiszteletét. Helyet kapott az az igény, hogy a KISZ erősítse politikai befolyását a fiatalok, elsősorban a dolgozó ifjúság körében, vagy Benedikt elvtárs javaslata az üzemi demokráciával kapcsolatban.

Néhány hozzászóló a határozattervezet mondanivalójával teljes egyetértésben egyes kérdések részletezőbb kifejtését igényelte. Így egyebek mellett javasolták, hogy a kongresszus fogalmazza meg: az egészségügyi és szociálpolitikai fejlesztés koncepcióját; a tudományos területek és a művészeti területek állami irányításának rendszerével kapcsolatos állásfoglalását. A szerkesztő bizottság mindezeket kivétel nélkül fontosnak tartja. Úgy véli, a határozattervezet tartalmazza a párt ezzel kapcsolatos fő mondanivalóját. Ennél többre a kongresszus jelenleg felelősen nem vállalkozhat. Azt javasolja a bizottság: a kongresszus ajánlja az új Központi Bizottságnak és testületeknek, az állami területeken dolgozó kommunistáknak, hogy a következő években erőteljesebben foglalkozzanak az említett témákkal.

Többen a mondanivaló további konkretizálását javasolták, például az ötödik ötéves terv számainak részletezését. A szerkesztő bizottság úgy látja, hogy erre jelenleg nincs lehetőség.

A felszólalók egy része olyan javaslatokat fogalmazott meg, amelyekkel a szerkesztő bizottság egyetért, de ami nem igényel kongresszusi állásfoglalást.

Figyelembe véve a küldött elvtársak idevágó észrevételeit és a nemzetközi helyzetnek a határozattervezet elkészítése óta bekövetkezett

fejleményeit, a szerkesztő bizottság kiegészítette a határozattervezet Chilére vonatkozó pontját. Ebben hangsúlyosabban követeli a fasiszta terror elítélését, a hosszabb ideje embertelen körülmények között fogságban tartott chilei hazafiak, a Chilei Kommunista Párt főtitkárának, harcostársunknak, a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő egyéniségének, Corvalán elvtársnak a szabadon bocsátását.

A kongresszust megelőző napokban fegyveres ellenforradalmi puccskísérletre került sor az alig egy esztendeje demokratikus útra lépett Portugáliában. Portugál testvérpártunk, a portugál haladó erők megvédték vívmányaikat, de változatlanul nehéz harcok előtt állnak. A határozattervezet ezzel foglalkozó pontjában kifejezzük felháborodásunkat az ellenforradalom eme és hasonló kísérletével szemben, biztosítjuk szolidaritásunkról a portugál kommunistákat és Portugália haladó erőit.

Tisztelt elvtársak! Szeretném jelenteni, hogy a szerkesztő bizottság a párt szervezetiszabályzat-tervezetén – apróbb stiláris javításokat nem számítva – változtatásokat nem eszközölt.

A szerkesztő bizottság úgy látja, hogy a benyújtott és érvényesített javaslatok a beterjesztett okmányok javára váltak. A szerkesztő bizottság a beérkezett megjegyzések zömét jól tudta hasznosítani.

A határozati javaslattal kapcsolatban is elmondhatjuk: pártunk Központi Bizottságának erőfeszítései nyomán, a kongresszus előtti hónapok eszmecseréjének és a kongresszus munkájának eredményeképpen sikerült olyan politikai okmányt alkotni, amely marxista–leninista; támaszkodik szocializmust építő munkánk eddigi tapasztalataira; merít a testvéri szocialista országok társadalomformáló gazdag tárházából; s a szocializmus építésének általános érvényű törvényszerűségeit magyar viszonyok között érvényesítve, reálisan határozza meg a következő 4–5 év feladatait, pártunk, egész népünk cselekvési programját.

Megköszönöm a tisztelt kongresszusnak a megválasztásunknál tanúsított bizalmat, és kérem, hogy a szerkesztő bizottság munkájáról szóló jelentésünket fogadja el.

A programnyilatkozat szerkesztő bizottságának jelentése

ELŐADÓ
Óvári Miklós,
a Központi Bizottság titkára.

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

Egy évvel ezelőtt határozta el Központi Bizottságunk, hogy elkészíti és a párt XI. kongresszusa elé terjeszti a párt új programnyilatkozatát. A tervezet elkészült, és most itt fekszik a kongresszus asztalán. A vita egyértelműen azt bizonyítja, hogy az előkészítő munka megfelelő volt, a kongresszus tud dönteni ebben a fontos kérdésben is.

A kongresszus által megválasztott szerkesztő bizottság elvégezte munkáját. Figyelmesen meghallgattuk a felszólalásokat, és örömmel állapíthattuk meg, hogy a küldött elvtársak teljes mértékben egyetértenek a tervezettel.

Biztos vagyok abban, hogy ez az egyetértés nem formális, hiszen az előttünk fekvő tervezet alapos, színvonalas vitákban született meg. Az előzetes megvitatásra felkért valamennyi párt- és társadalmi szerv gondosan tanulmányozta a tervezetet, és az ügyhöz méltó felelősséggel tette meg javaslatait, észrevételeit. Itt, a kongresszus fórumán is szeretném megköszönni lelkiismeretes munkájukat. Az előzetes vitában több mint ezer észrevétel és javaslat hangzott el, amelyek többségét a jelenlegi szöveg már figyelembe veszi. Ezek az észrevételek jelentősen javították és gazdagították a tervezetet, s így a kongresszus elé már olyan javaslat kerülhetett, amely híven fejezi ki pártunk politikáját, s amennyire ez ma lehetséges, pontosan fogalmazza meg a fejlett szocialista társadalom építésének legfontosabb feladatait.

Bár a felszólaló elvtársak valamennyien egyetértettek a tervezettel, a szerkesztő bizottság még egyszer gondosan megvizsgálta a beterjesztett szöveget, és néhány olyan – főleg stiláris jellegű – változtatást hajtott végre, amely a politikai mondanivalót még részleteiben sem módosítja.

Kedves elvtársak! Engedjék meg, hogy néhány rövid megjegyzést fűzzek a programnyilatkozattal foglalkozó vitához.

Szalóki Józsefné elvtársnő arról beszélt, hogy a mai fiatalok számára már az 1948. évi programnyilatkozat is történelem, s hozzátette, hogy a mai fiatal nemzedék számára a most elfogadásra kerülő programnyilatkozat ad történelmi jelentőségű feladatokat. Mi, kommunisták, általában nem szívesen használunk nagy szavakat, többre becsüljük az egyszerű, hétköznapi tetteket. Most azonban azt hiszem, igaza van Szalókiné elvtársnőnek. A fejlett szocialista társadalom megteremtése hazánkban a ma élő nemzedékek nagy történelmi feladata. Olyan emberformáló és embert próbáló feladat ez, amelynek megoldása közben kiderül, ki az, aki méltó a kommunista névre, ki az, aki nemcsak szavakkal, hanem tettekkel is képes építeni az országot, szolgálni a népet.

Joggal beszélhetünk történelmi jelentőségű feladatról, de hozzá szeretném tenni, hogy a programnyilatkozat elfogadásával nem nyitunk új korszakot a szocializmus építésének történetében. Az új programnyilatkozat elfogadását éppen az teszi lehetővé, hogy a szocializmus alapjainak lerakása és megszilárdítása után már megkezdtük ezt a munkát, már rajta vagyunk a jó úton, látjuk a célt, és fő vonásaiban azt is tudjuk, hogyan érhetjük azt el.

Történelmi jelentőségű feladatról van szó, de a fejlett szocialista társadalom építése mégsem a távolabbi jövő, hanem a ma feladata. A határozati javaslat tartalmazza azokat a konkrét feladatokat, amelyeket a fejlett szocialista társadalom építése érdekében a következő években meg kell oldanunk.

Többen szóltak a programnyilatkozatban megfogalmazott lelkesítő távlatokról. Hadd tegyem hozzá: nemcsak a cél lelkesítő, hanem az út is. Lelkesítő, mert építőmunkánk gyümölcseit nemcsak 15–20 év múlva, hanem már a munka során is élvezhetjük. Minden lépés, amelyet a fejlett szocialista társadalomhoz vezető úton megteszünk, közvetlenül is szebbé, jobbá, tartalmasabbá teszi életünket. A fejlett szocialista társadalom nemcsak az utókor számára, hanem nekünk is épül.

A felszólaló elvtársak beszéltek arról is, hogy a programnyilatkozatban megfogalmazott feladatok reálisak. Én is biztos vagyok abban,

hogy ez így van. Mi teszi reálissá, elérhetővé céljainkat? Nem csak gazdasági lehetőségeink pontos felmérése – bár kétségtelen, hogy erre is szükség van. Céljainkat mindenekelőtt az teszi reálissá, hogy kongresszusunkon távlati céljainkat illetően is megmutatkozott pártunk egysége. Ezt az egységet ápolni, fejleszteni, naponta újrateremteni állandó kötelességünk. Ez a legfontosabb feltétele annak, hogy meg tudjuk győzni programunk helyességéről egész népünket. Ez a mi programunk végrehajtásának aranynál is értékesebb fedezete.

A fejlett szocialista társadalom építése ma még a párt programja. Holnap, a közeli jövőben, minden bizonnyal egész népünk programja lesz. A fejlett szocialista társadalom építése azonban nem csak magyar ügy, a fejlett szocialista társadalom nem csak Magyarországon épül. Joggal hangsúlyozta Brezsnyev elvtárs kongresszusunkon a testvérpártok kollektív erőfeszítéseinek, közös tapasztalatainak jelentőségét. Egy nagy világtörténelmi átalakulás részesei és cselekvő formálói vagyunk. Ahogy programnyilatkozatunk is megállapítja, népünk jogosan lehet büszke arra, hogy a szocialista országok közösségének tagjaként a társadalmi fejlődés élvonalában menetel, és küzdelmével nemcsak saját felemelkedését, hanem az emberi haladás ügyét is szolgálja.

Kongresszusunk a párt programnyilatkozatát olyan történelmi helyzetben tárgyalja, amelynek egyik jellemző vonása a kapitalizmus általános válságának elmélyülése. Korunkban mind szembetűnőbbé válik a különbség egyrészt a tőkés világra jellemző kilátástalanság, létbizonytalanság, másrészt pedig a mi világunk egyenletes fejlődése, magabiztossága között. A tőkésországokban dolgozó emberek egyre nagyobb tömegei tőlünk, kommunistáktól várják a választ az őket foglalkoztató létfontosságú kérdésekre, és egyre nagyobb bizalommal tekintenek a szocialista országokra. Ebben a helyzetben különösen nagy a felelősségünk nemcsak saját népünk, hanem a világ népei előtt is.

Természetesen programot akkor is készítenénk, ha az utóbbi években nem mélyült volna el a kapitalizmus általános válsága. A mai helyzetben azonban programnyilatkozatunknak fontos szerepe lehet a kapitalizmus és a szocializmus között folyó ideológiai harcban is. Programnyilatkozatunk egyike azoknak a válaszoknak, amelyeket a szocialista világ ad korunk nagy kérdéseire. További válaszunk az

lesz, hogy nemcsak megtervezzük, hanem el is végezzük a fejlett szocialista társadalom felépítésének hatalmas munkáját.

E gondolatok jegyében kérem a tisztelt kongresszust, hogy a szerkesztő bizottság jelentését vegye tudomásul, és a bizottság nevében javaslom, hogy a Központi Bizottság által beterjesztett programnyilatkozatot fogadja el.

Kádár János elvtárs vitazáró beszéde

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársnők, elvtársak!

A Központi Bizottság beszámolója és a Központi Ellenőrző Bizottság jelentése fölötti négynapos, együttes vitában 57 kongresszusi küldött szólalt fel. Kivétel nélkül mindegyikük egyetértett a beszámolókkal és támogatta a Központi Bizottság által benyújtott kongresszusi javaslatokat. Ezért a vitában felszólalt elvtársaknak köszönetet mondok. Ebben az állásfoglalásban is kifejeződik: egyik legfőbb erőforrásunk pártunk teljes eszmei-politikai egysége.

A vita kritikus és önkritikus volt. Azzal jellemezhetnénk, hogy megfelelően értékelte az eredményeket, s szólt a hiányosságokról is. Nagy hangsúlyt kaptak a megoldandó feladatok, a megoldások módjai, a tennivalók.

A tanácskozást forradalmi szellemű elvhűség és tettrekészség jellemezte. Volt a vitának egy sajátos vonása is, amely valószínűleg minden részvevőre hatást gyakorolt: ezen a kongresszuson egy új, felnövekvő kommunista nemzedék mutatkozott be. Hozzáteszem: szépen mutatkozott be. Erről tanúskodik az örvendetesen sok fiatal felszólaló, közöttük a Bács megyei fiatal KISZ-ista elvtársnő, aki a vita első napján kért szót, majd a szolnoki színház fiatal igazgatója, aztán a vita mai napján meghallgatott székesfehérvári építőmunkás – és még hosszan sorolhatnám a példákat. Erőnk egyik forrása, hogy pártunkban összeforrottan él és együtt küzd a kommunista forradalmárok három nemzedéke.

Mély benyomást tett rám Benedikt elvtársnak, pártunk egyik alapító tagjának felszólalása. Ő egy másik stílust, a régi forradalmárok kritikus, konkrét, elvi, nyílt stílusát képviselte: megmondta, mivel ért

egyet, minek örül; kifogásolta, amit nem vettek figyelembe, és általános értékelést is adott. Ötvenhét év harca után is úgy állt ide elénk, mint amikor elkezdte küzdelmét a munkásosztály ügyéért. Ma is sok szó esett róla, hogy tanuljunk egymástól. Azt tudnám ajánlani, hogy tanuljuk meg a régi forradalmárok nemzedékétől ezt az ifjúi lelkesedést és tüzet!

A vita részvevőinek felszólalásuk közben biztos támaszuk volt, hogy érezhették a kongresszus helyeslését és egyetértését, és azt, hogy kongresszusunk munkáját nagy figyelemmel követte és cselekvően támogatta a magyar munkásosztály, a szocializmust építő magyar nép. Jóval több, mint ezer üdvözlő távirat, üzenet, levél érkezett a kongresszushoz, sőt az egyes felszólalókhoz is: gratuláltak és egyetértésüket fejezték ki azok, akik küldötté választották őket. Rendkívül fontos: ezek az üzenetek arról is szóltak, hogy dolgozó népünk most, a kongresszus napjaiban is új vállalásokkal és tettekkel támogatja a párt politikájának megvalósítását.

A kongresszus méltó betetőzése volt a több mint 750 000 magyar kommunista magas színvonalú tanácskozásának, amely a kongresszust előkészítő múlt év végi pártcsoport-értekezleteken kezdődött, a taggyűléseken, a pártbizottságok értekezletein, majd a budapesti és a megyei pártértekezleteken folytatódott. Ezért a zárszóban legszívesebben csak annyit mondtam volna: elvtársak, már nincs mit megbeszélni, énekeljük el az Internacionálét. Többen azonban azt mondták, hogy ez talán mégsem lenne helyes. Azt hiszem, nem vállalkozhatom, s együtt sem vállalkozhatnánk arra, hogy a vitában felvetődött sok fontos témával részletesen foglalkozzunk, hiszen akkor elölről kezdhetnénk a kongresszust. Engedjék meg, hogy most, a vita befejezésekor kiemeljek néhány fontos dolgot.

Az ötnapos tanácskozáson a párt tevékenységének szinte minden területe szóba került. Úgy vélem, az első, amit a kongresszus megfelelő formában, okmányszerűen is rögzít majd, hogy népünk nagy építőmunkájának és harcának eredményeként szocialista hazánk, a Magyar Népköztársaság gazdaságilag és kulturálisan fejlett ország, amely biztos és mind jobb megélhetést nyújt a dolgozó embernek. Ez népünk legnagyobb történelmi vívmánya.

A kongresszus joggal állapíthatja meg, hogy a Magyar Népköztársaságban érvényesül a munkásosztály hatalma, amely az egész nép érdekeit fejezi ki. Ehhez hozzá szeretném tenni, hogy a munkásosztály hatalmát szó szerint kell értenünk. Ez a hatalom, amely Magyarországon egész népünk életét irányítja, a munkásosztály hatalma! Nem egyes emberek, nem is egyes munkások, hanem az osztály hatalma. Természetesen a hatalom érvényesítéséhez, mindennapi gyakorlásához hatalmi posztok is kellenek. Nálunk e posztok jelentős részét munkások töltik be, de a hatalom nem személy szerint az övék, hanem a munkásosztályé. Ők csak megbízást kaptak arra, hogy a munkásosztály hatalmát biztosítsák, védjék és érvényesítsék. Ez nem személyes hatalmuk, hanem szolgálat!

A felszólalásokban nagyon érzékletesen kifejeződött az a nagyszerű folyamat, hogy a társadalmunk alapját alkotó szövetséges osztályok a politikai szemléletben, világnézetükben, a munkában közeledtek egymáshoz. Tovább fejlődött a történelmi feladataihoz felnőtt munkásosztály. Szövetségese, a szocializmus útjára lépett magyar parasztság eszmeileg-politikailag közeledett a munkásosztályhoz. A szocializmussal azonosult értelmiség az utóbbi években szemléletében, gondolkodásában, politikai magatartásában szintén jelentős mértékben közeledett a munkásosztályhoz.

A legfontosabb társadalmi kérdések közül két olyan témát kívánok megemlíteni, amelyek jelentőségüknek megfelelő teret kaptak a kongresszus vitájában. Az egyik: a nők helyzete társadalmunkban. Még itt, a kongresszusi teremben is érzékelhető volt, hogy a nők társadalmi helyzete az utóbbi években jelentékenyen javult. A pártnak mindent meg kell tennie, hogy helyzetük tovább javuljon. Ennek alapvető feltétele, hogy további intézkedésekkel fejlesszük az anya-, gyermek- és családvédelmet, könnyítsük tovább a háztartási munka terhét. A jövőben is nagy figyelmet kell fordítani a nők szakképzésére és az egyenlő munkáért egyenlő bért elvének hiánytalan érvényesülésére. További fontos feladatunk, hogy biztosítsuk: több nő kerüljön a vezető tisztségekbe a pártban, a tömegszervezetekben, az állami, a gazdasági, a kulturális posztokra, és minden olyan területen, ahol ez lehetséges és megvalósítható. Azért merem ilyen határozottan mondani, hogy

több nőt a vezető tisztségekbe, mert sajnos, itt egyelőre nem kell tartanunk a „túlteljesítéstől". Igaz, nem kevés, amit az utóbbi négy esztendőben a nők helyzetének megjavításáért tettünk, de ezt a munkát erőteljesen és céltudatosan folytatnunk kell. Nem szabad megelégednünk az eddigi eredményekkel. Jómagam ahhoz a felszólalóhoz csatlakozom, aki azt mondta: nem azért beszél a nőkérdésről, mert az Egyesült Nemzetek Szervezete határozatot hozott a nők évéről, hanem azért, mert ez társadalmunk – és hozzáteszem: szocialista forradalmunk – egyik alapkérdése. Régi marxista tétel: egy társadalom haladó jellegét megbízhatóan le lehet mérni azon, hogy milyen ott a nők helyzete. Minthogy a szocialista társadalom a leghaladóbb társadalom, ennek a nők társadalmi helyzetében is megfelelően meg kell mutatkoznia.

Szólni kívánok a szocialista ifjúság kérdéséről is. Mély meggyőződésem – és ezt a kongresszuson elhangzott vélemények alapján is állíthatjuk –, hogy a legutóbbi 4–4,5 esztendőben javult az ifjúság körében végzett munka. Nemcsak azért, mert megszületett az ifjúsági törvény, amelyre szükség volt, s amely számos konkrét rendelkezést ír elő, hanem azért is, mert előbbre jutottunk az ifjúság reális megítélésében.

Szeretnék itt ahhoz, a vitában megfogalmazott gondolathoz kapcsolódni, hogy az ifjúság kérdéseivel nem absztrakt módon, hanem osztálymegközelítés alapján, marxista módon kell foglalkozni. Ha nem így szemléljük az ifjúság kérdését, sehová sem jutunk. Akik ilyen kérdésekkel foglalkoznak, a rómaiaktól, a görögöktől fennmaradt több mint kétezer éves írásokból tudják: rendszerint idősebb emberek körülbelül úgy nyilatkoztak az ifjúságról, hogy „korcsosul, élvhajhász, nem tiszteli az öregeket..." A szöveg – úgy látszik – azóta sem sokat változott. A nemzedékek között a viseletet, az öltözködést, a frizurát és egyebeket illetően természetesen mindig lesznek viták, ellentétek, s lehet, hogy a nyolcvan-valahány éves ember szemében a 19 éves fiatal élvhajhász... Nekünk azonban az ifjúságot aszerint kell megítélnünk: hogyan teljesíti alapvető kötelességeit, hogyan tanul és dolgozik, hogyan foglal állást a társadalmi kérdésekben, milyen a magatartása. Gyakran látni olyasmit a fiataloknál, ami ilyen vagy olyan szempontból nem nagyon tetszik az embernek. Ha azonban valaki felmérné, hogy a kongresszusi és a felszabadulási munkaversenyben

született vállalásokból és eredményekből az ifjú korosztályhoz számítók mennyit teljesítettek, azt hiszem, meglepődne, hogy milyen nagy ez a rész! Ez a döntő az ifjúság megítélésében. Nem arról van szó, hogy a hibák láttán hunyjuk be a szemünket. A pártnak, a társadalomnak, az iskolának, a munkahelynek, a családnak állandóan, rendszeresen és megfelelően kell foglalkoznia a fiatalokkal. Azt hiszem, a saját környezetében is mindenki tapasztalhatta, hogy ha a fiatalt komolyan veszik, akkor komolyan megfelel a bizalomnak. Ha viszont eleve úgy ítélik meg, hogy nem komoly ember, akkor megmutatja: tud ő nem komoly is lenni. Itt is érvényes a kölcsönös bizalom!

Úgy vélem, ezen a téren is előbbre jutottunk, s az a feladatunk, hogy erőteljesen folytassuk az ifjúsággal való rendszeres és megfelelő foglalkozást. Az ifjúsági törvényt végre kell hajtanunk, előírásainak érvényt kell szereznünk. A neveléssel és a képzéssel el kell érnünk, hogy az új magyar ifjúság képes legyen megérteni azokat a célokat, amelyekről most a kongresszus határoz, és kész legyen azoknak a megvalósítására. Azt tartom, hogy ennek a legfőbb pedagógiai „receptje" a megbízatás, a feladat, a munka. Mindenki tudja, még a kisgyermek is milyen boldog, ha az édesanyjától bármilyen csekély megbízatást is kap, és azt teljesíteni tudja. Körülbelül így és ezáltal nő, fejlődik a gyermek, még inkább a fiatal ember. Bátran és bizalommal adjunk feladatokat a fiataloknak!

Az egyik szocialista országból nemrég küldöttség járt nálunk, és fölkereste az egyik nagyüzemünket. A látogatás során a vendégek elismeréssel mondták, hogy milyen erős kollektíva dolgozik ott. Nem nevezem meg ezt a kollektívát, nehogy a fejébe szálljon a dicsőség. De nyolc évvel ezelőtt láttam én azt a kollektívát igen gyengének is. Hogy mitől gyógyultak meg? Azok az emberek olyan nagy feladatot kaptak, hogy amikor először meghallották, majdnem elájultak. Aztán megküzdöttek a feladattal, felnőttek hozzá, és most szinte rá sem lehet ismerni erre a sokezres kollektívára.

A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusa harcba, munkába hív közös célunk, a fejlett szocialista társadalom építésére. Erre a nagy feladatra felkészült és érett a magyar munkásosztály forradalmi élcsapata, a Magyar Szocialista Munkáspárt, érett a munkásosztály, érett az egész magyar nép.

Fél éve vagy még korábban, mielőtt a Központi Bizottság kongresszusi irányelvei nyilvánosságra kerültek volna, különféle találgatásokat lehetett hallani, főként Nyugaton, de még nálunk is: mi lesz a Magyar Szocialista Munkáspárt politikájával? Folytatódik? Változik, nem változik? Ha igen, mi és hogyan? Nos, azt gondolom, a kongresszusi vita világos választ adott arra, hogyan alakul a jövőben a Magyar Szocialista Munkáspárt politikájának fő irányvonala.

Az első és legfontosabb, ami már a vitából, minden felszólalt kongresszusi küldött állásfoglalásából kiviláglott: a Magyar Szocialista Munkáspárt a marxizmus–leninizmus alapján folytatja eddigi szocialista, kommunista, internacionalista, a nép érdekeinek megfelelő politikáját. S ez lesz a kongresszus legfőbb, legfontosabb döntése. Ez a politikai fő irányvonal tovább fejlődött és gazdagodott a kongresszusi előkészületek időszakában és a kongresszus munkája során is.

A kongresszus egyik szünetében alkalmam volt találkozni a meghívott közéleti személyiségek egy csoportjával, közöttük jó néhány párton kívüli szövetségesünkkel, barátunkkal és küzdőtársunkkal. A beszélgetés során szóba hoztam azokat a mendemondákat, amelyek szerint „megkeményedik" a párt vonala, meg hogy valami „új diktatúra" jön. Megnyugtattam őket: nem jön semmiféle új diktatúra, marad a régi, a proletárdiktatúra. Ennek mai gyakorlatát már körülbelül 18 éve mindenki tapasztalhatja. Az emberek ismerik, látják és tudják, hogy ez nem rossz diktatúra. Szabadon lehet benne élni, alkotni, s becsületet szerezhet magának minden tisztességes ember.

A kongresszusi vitában megfogalmazott igény, az, hogy pártunk kövesse fő politikai irányvonalát, és annak alapján folytassa és fejlessze tovább eddigi politikáját, kiegészült egy másik, nagyon határozott igénnyel: a politika egységes értelmezésének, egységes és következetes végrehajtásának követelményével. Párttagságunk, munkásosztályunk, a szocializmus minden őszinte híve, egész népünk ezt várja tőlünk.

A kongresszusi vita azt is bizonyította, hogy a Központi Bizottság a gazdasági és kulturális építőmunkáról helyes értékelést adott, és reális, megvalósítható célokat ajánlott a kongresszusnak. Mindent meg kell tennünk, hogy teljesítsük a gazdasági, a kulturális építőmunkának, az életszínvonal alakulásának 1975. évi tervét. Ismételten javasolom, hogy a kongresszus erősítse meg az új ötéves terv fő irány-

számait. A részletesen kidolgozott új ötéves terv 1975 folyamán, alkalmas időben a párt illetékes szerve elé kerül. Ha a kongresszus úgy dönt, a további munka alapjai azok a kongresszusunkon is tárgyalt főbb adatok lesznek, amelyek meghatározzák az egész terv jellegét és keretét. Most tehát a döntő feladat az idei terv megfelelő végrehajtása, mert ezzel jó alapot biztosítunk az új ötéves terv megvalósításához.

A kongresszusi előkészületek nagyon fontos eleme volt a Központi Bizottság 1974. decemberi határozata, amely gazdasági feladatainkkal foglalkozott. Az erről megjelent részletes közleményben a Központi Bizottság őszintén szólt a párttagsághoz, az ország közvéleményéhez azokról a problémákról, amelyek a világgazdaságban végbemenő új folyamatokból adódnak, s amelyek bennünket is érintenek. Ismeretes, hogy exportunk nemzeti jövedelmünknek csaknem 50 százalékát teszi ki.

Úgy vélem, a Központi Bizottságnak ez a nyilvános határozata kellő időben született meg, és segítette kongresszusi munkánkat, mert így a dolgozók e kérdéssel megfelelő komolysággal tudtak foglalkozni.

Régi kommunista mondás: a legjobb politika az elvi politika. Ezt még kiegészíthetjük azzal – és ez pártunknak gyakorlata is –, hogy a legjobb politika a nyílt, elvi politika. Minden tapasztalatunk azt igazolja, hogy nincs az a súlyos gond és probléma, amivel ne fordulhatnánk bizalommal a párttagsághoz, a munkásosztályhoz, a néphez, mert ha felnőttek módjára beszélnek az emberekkel, azt értékelik és becsülik. Annak a vezetőnek viszont, aki nem így tesz, megmondják, hogy arról beszéljen: mi a probléma, mit kell csinálni, és ne beszéljen mellé. Az emberek gondolkoztak az 1974. decemberi határozatban ismertetett problémákon, pánik nélkül, reálisan mérik fel a helyzetet és bizakodva néznek előre. Tudják, hogy ha két fő erőforrásunkra támaszkodunk: a saját hazai lehetőségeinkre – amelyeknek teljes kihasználásától még messze vagyunk – és a szocialista országok testvéri együttműködésében rejlő lehetőségekre, akkor minden feladat megoldható, biztosítható az ország további, törésmentes gazdasági fejlődése, beleértve a termelés és az életszínvonal növelését és a kulturális fejlődest is.

A politikai tanulság tehát az, hogy a reálisan felmért, tényleges

helyzetről nyíltan, komolyan kell szólni az emberekhez, és akkor a válasz is megfelelő lesz. Most még összegezni sem tudnánk, hogy a Központi Bizottságnak a helyzetet őszintén ismertető 1974. decemberi határozatára hány ezer és ezer segítő szándékú cselekedet, javaslat, kezdeményezés született a dolgozó tömegek körében. Természetesen az az ember, aki műhelyben dolgozik, elsősorban annak a problémáit ismeri, s kevésbé láthatja az általános összefüggéseket, ez a dolog jellegéből következik. De a sok kicsiből születik a nagy. Amit a műhelyekben, a földeken, a tervezőirodákban, ezer meg ezer helyen, ezer meg ezer kezdeményezés nyomán az emberek milliói adnak hozzá ahhoz, amit eddig elvégeztünk, az fogja megoldani – és meg fogja oldani – a problémáinkat.

A tanácskozáson nagyon sok, igen fontos gazdasági kérdés vetődött fel. Kritika is jócskán elhangzott, néha már azt hittem, hogy az ellenzék kapott szót. Szép, udvarias szavakkal ugyan, de arról beszéltek, hogy sok dolgot másképp is intézhetnénk, és igazuk van. Szóba kerültek a kohászat problémái, az élelmiszeripar összehangolt fejlesztése a mezőgazdasági termeléssel, és sok más fontos, nagy figyelmet kívánó kérdés. Ezekkel itt nem tudtunk részletesen foglalkozni, de az elvtársak nyilván nem is azért vetették fel, hogy mindenre itt kapjanak választ, hanem azért, hogy tartsuk számon őket mint feladatokat és tennivalókat, és dolgozzunk a megoldásukon. A vita nagyon gazdag volt, nagyon sok jó gondolat vetődött fel, amelyekkel már holnaptól foglalkoznunk kell, amikor hozzálátunk a XI. kongresszus határozatainak a végrehajtásához.

Csak egyetlen dolgot szeretnék megemlíteni közülük. Most nagyon sokat és komolyan foglalkozunk az anyag- és energiatakarékossággal, a termelőberendezések és a munkaidő jobb kihasználásával, a jobb munkaerő-gazdálkodással. Ezekről itt, a kongresszuson is sok hasznos és jó javaslatot hallottunk. De vigyázzunk, nehogy úgy szervezzük meg az anyagtakarékosságot – már erre is volt nálunk példa –, hogy nem tesszük bele a termékbe a szükséges anyagot. A takarékosságnak az a helyes módja, ha az elpocsékolódó, a feleslegesen hulladékba kerülő, a tönkremenő anyagot minél nagyobb mértékben hasznosítjuk.

Az anyagtakarékosság semmi szín alatt se menjen a minőség rová-

sára. Erre azért is jobban kell ügyelni, mert a termékek minősége mindinkább életbevágóan fontossá válik. Mert ugyan kinek adjuk el a nem jó minőségű árut? A kapitalista nem veszi meg, az nekünk nem osztálytestvérünk, sem ingyen, sem pénzért nem segít nekünk építeni a szocializmust. Hát akkor a szocialista osztálytestvéreinknek adjuk el? Egyébként ők sem veszik meg. A jó minőséget már mindenhol megkövetelik, s ennek minket is jobb munkára kell ösztönöznie.

A kongresszus vitájában a közgondolkodással kapcsolatos kérdések is szóba kerültek. A szocialista közgondolkodás nálunk komoly teret hódított; nem egyenletesen, nem mindenütt egyformán, de feltétlenül fejlődött.

A közgondolkodásban azonban néha előbbre vagyunk, mint a fogalmak használatában. Ezeket még hozzá kell igazítani a tényleges fejlődéshez. Ilyen például „a dolgozók és a vezetők" kifejezés. A „vezető" mellé megfelelő szópárt kell használni, például azt, hogy „beosztott". Hiszen nálunk a vezető is dolgozó, ha becsületesen látja el azt a feladatot, amit rábíztak.

A szocialista Magyarországon a munkásnak van a legnagyobb társadalmi rangja. De ehhez nyomban hozzáteszem: ezt én nemcsak a munkásra értem, hanem a termelőszövetkezetekben vagy máshol becsületesen dolgozó ember előtt is megemelem a kalapomat. Ahhoz, hogy a mi rendszerünk, társadalmunk működhessék, mindenütt becsületes, dolgozó emberekre van szükség. Hogy azután kit nevezünk annak, a fogalmak használatát még meg kell tanulnunk.

Több felszólaló foglalkozott pártunk, kormányunk nemzetközi tevékenységével. Kongresszusunkon is kifejeződött, hogy pártunk, kormányzatunk nemzetközi tevékenysége változatlanul a szocializmus, a nemzeti függetlenség, a béke ügyének szolgálatában áll. Nemzetközi kapcsolatainkban a legfontosabb a Szovjetunióval való együttműködésünk. A Szovjetunióval, a szocialista országokkal, a nemzetközi munkásosztállyal, a haladás és a béke erőivel közös fronton lépünk fel a közös ügyért, a haladás ügyéért, a béke fenntartásáért és megszilárdításáért.

Ugyanakkor azt is szeretném hangsúlyozni, hogy a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élésének hívei vagyunk. Külügyminiszterünk felszólalásában beszélt arról, hogy a

békés egymás mellett élés elvének alapján építjük kapcsolatainkat valamennyi fejlett tőkésországgal, amely erre készséget mutat. Ez politikánknak fontos és szükséges eleme, ezzel is a haladás ügyét akarjuk szolgálni. Jelenleg az európai biztonsági értekezlet eredményes befejezéséért munkálkodunk. Véleményünk szerint ennek megértek a feltételei. Mindent meg kell tennünk, hogy az európai biztonsági értekezlet eljusson a helsinki befejező állomásig. Azért is tekintjük most ezt az első és közvetlen feladatnak, mert mély meggyőződésünk: a világ érdekei is megkövetelik, hogy Európában biztonságosabb, szilárdabb béke uralkodjék.

Szeretnék szólni népünk történelmi útjáról és a jövőről. Az ifjúsági mozgalom, a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség március 15-ét, március 21-ét és április 4-ét forradalmi napként tartja számon. A fiataloknak igazuk van. Az 1848–1849-es szabadságharc osztálycélja – ne felejtsük el, akkor még a jobbágyság intézménye is megvolt – a polgári egyenlőség és a nemzeti függetlenség kivívása volt. Ez a forradalom elbukott. De eszméit tisztelnünk, őriznünk kell, mert abban a korban kifejezte a magyar nép, a nemzet érdekeinek megfelelő törekvéseket, sőt Marx és Engels értékelése szerint egyúttal az európai népek harcát is szolgálta.

1919. március 21-e, a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltása osztálycéljaiban már meghaladta 1848-at, mert a munkásosztály felszabadítását, a kapitalista kizsákmányolás, a feudális rendszer szétzúzását tűzte célul. Az 1919-es Tanácsköztársaság Vörös Hadserege nemzeti ügyért és célért, a magyar nemzet függetlenségéért és szabadságáért is harcolt.

Április 4-e felszabadulásunk napja. Miután Kelet-Európa országai a háború menetétől függően, különböző időpontokban szabadultak fel, szélesebb, nemzetközi összefüggésben a mi évfordulónk napja is egybefonódik a hitleri fasizmus fölött aratott történelmi győzelem dátumával, május 9-ével, amikor megemlékezünk a győzelem fő kivívójának, a Szovjetuniónak, a szovjet népnek mérhetetlen áldozatairól.

A hitleri fasizmus megsemmisítése új korszakot hozott nemcsak a magyar nép és nemcsak Kelet-Európa, hanem egész Európa és az emberiség történelmében. Mert ha a fasizmus uralmon maradhatott volna, sötét korszak várt volna az emberiségre.

Ami május 9-ét, a győzelem napját illeti: a volt uralkodó osztályok bűnei miatt a horthysta Magyarország a hitleri fasizmus csatlósa volt. De azt hiszem, nyugodtan elmondhatjuk: a hitleri fasizmus felett aratott történelmi győzelemnek a magyar nép is nyertese. Népünk becsületéért Európa sok hadszínterén harcoltak magyar kommunisták, hazafiak, partizánok. A fasizmus leverésével népünk elnyerte szabadságát, nemzeti függetlenségét, megnyílt előtte a társadalmi fejlődés szabad útja.

1975. április 4-én méltóképpen megemlékezünk Magyarország teljes felszabadulásának 30. évfordulójáról, május 9-én pedig a hitleri fasizmus fölött aratott történelmi győzelemről. A dicsőséges szovjet hadsereg 30 esztendővel ezelőtt saját barlangjában szétzúzta, megsemmisítette, fegyverletételre kényszerítette a fasiszta fenevadat. Azóta 30 esztendő telt el és még mindig azért harcolunk, hogy Európában béke, biztonság legyen.

Ez a történelmi utunk. Jövőnket a párt programnyilatkozata körvonalazza. Ennek a lényege a fejlett szocialista társadalom építése, a haladás végcélunk, a kommunizmus felé. Az élcsapatnak az a kötelessége, hogy utat mutasson. Tudnunk kell azonban, hogy az élcsapat előre sem szaladhat, nem szakadhat el a főseregtől, mert akkor senkit sem vezetne, nem volna élcsapat, de hátul sem kulloghat.

A párt utat mutat új programnyilatkozatában. Hirdetnünk, magyaráznunk kell programunkat, s hogy megvalósíthassuk, meg kell nyernünk hozzá a munkásosztály, az egész nép támogatását. Nagyon fontos, hogy az emberek ne muszájból vagy illendőségből, hanem meggyőződésből értsenek egyet a programnyilatkozattal. A párt azért javasolja ezt az utat, mert becsülettel, tisztességgel, a legtisztább szándékkal akarja szolgálni a dolgozó nép, a magyar nemzet ügyét.

Magyarországon nincs antagonisztikus osztályellentét, mert a kapitalistákat és a földesúri osztályt a nép megdöntötte. Ma csak szövetséges dolgozó osztályok vannak. Szövetségük egészségesen működik, fejlődik, osztályszövetségként is, és a párttagok és a pártonkívüliek szövetségeként is. S ha minden szövetségest megkérdeznénk, hogy szocializmust akar-e, mind meggyőződéssel mondaná, hogy igen. De nem mindenkinek egyformán sürgős. Itt van a különbség. A szövetségesek között mindig téma – s az is kell hogy legyen – a szocialista

forradalom fejlődésének üteme. A párt a szocialista forradalom soron levő feladatait csak úgy tudja meghatározni, ha reálisan ítéli meg a helyzetet, az előrehaladás objektív és szubjektív feltételeit.

A magyar munkásosztály politikai erőit egyesítő, 1918 óta élő és harcoló kommunista, marxista–leninista élcsapat mindig akkor lépett előre történelmi útján, amikor együtt haladt a tömegekkel. Ez a mi nagy történelmi tapasztalatunk.

Az elmúlt 18 esztendőben nem sajnáltuk a fáradságot, az időt, a türelmet, hogy gondolatainkat megmagyarázzuk szövetségeseinknek. Előbb meggyőztük az embereket, s csak azután hajtottuk végre határozatainkat. Ezért nyugszik szilárd alapokon szocialista rendszerünk minden pillére. A Magyar Szocialista Munkáspárt mindig együtt fog haladni a tömegekkel. Vannak nagyon jó jelszavaink, köztük az, hogy „a párttal, a néppel a népért". Tudnunk kell, hogy – próbálkozzunk bár a legjobb szándékkal – akarata ellenére senkit sem boldogíthatunk. Előbb annak az útnak a helyességéről kell meggyőznünk az embereket, amelyre hívjuk őket, s el kell érnünk, hogy kövessenek bennünket. Jó példák vannak arra, hogy ez lehetséges, helyes és szükséges. Jól meg kell nézni az utat és úgy előremenni, hogy ha a haladás néha talán valamivel lassúbb is, mint ahogyan szívünk szerint szeretnénk, de mindig előre lépjünk, és sem a pártnak, sem a népnek ne kelljen visszalépnie.

A Központi Bizottság szilárd meggyőződése, hogy a programnyilatkozatban vázolt, jövőbe mutató úton, a munka jó tapasztalataival fölfegyverkezett párt, a munkásosztállyal, a néppel összeforrva, a kölcsönös bizalmat erősítve haladhat előre. A cél tehát szép, az út helyes. Mindent meg kell tennünk, hogy a programnyilatkozatban megfogalmazott célok valóra váljanak. Tudjuk, hogy a szocializmus becsületes hívei annyit dolgoznak, amennyi erejükből telik. Azt tanácsolhatjuk, hogy ne a munka mennyiségét növeljék, hanem a minőségét javítsák, mert ez is gyorsítja a fejlődést. Imitt-amott pedig még vannak, akik nem dolgoznak. Őket győzzük meg arról, hogy dolgozni kell!

Kedves elvtársak!

Még egyszer megköszönöm a küldötteknek azt a támogatást, amit a két beszámolóhoz és a kongresszusi okmányokhoz fűzött felszóla-

lásaikban nyújtottak. Megköszönöm a programnyilatkozatot és a határozati javaslatot szerkesztő bizottság tagjainak, amit munkánk megkönnyítéséért végeztek.

A tisztelt kongresszustól kérem, hogy a Központi Bizottság beszámolóját, a Központi Ellenőrző Bizottság jelentését, a szervezeti szabályzat módosítására tett javaslatot, a programnyilatkozat-tervezetet és a határozati javaslatot fogadja el.

*

(A kongresszus küldöttei egyhangúlag megszavazták: a Központi Bizottság beszámolóját és a felszólalásokra adott választ; egyhangúlag elfogadták: a Központi Ellenőrző Bizottság jelentését, a kongresszus határozatát, a párt programnyilatkozatát és a módosított szervezeti szabályzatot.)

A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának határozata a párt munkájáról és a további feladatokról

A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusa jóváhagyja a Központi Bizottság beszámolóját a pártnak a X. kongresszus óta végzett munkájáról, valamint a Központi Ellenőrző Bizottság jelentését a két kongresszus közötti tevékenységéről. Elfogadja a párt programnyilatkozatát és a szervezeti szabályzat módosítására tett előterjesztést.

A kongresszus megállapítja, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt az elmúlt négy esztendőben következetesen érvényesítette fő politikai irányvonalát, végrehajtotta a X. kongresszus határozatait. Dolgozó népünk a párt irányításával magasabb szinten és sikeresen építette a szocialista társadalmat, hazánk, a Magyar Népköztársaság előbbre haladt a szocializmus útján.

Társadalmunkban érvényesült a párt, a munkásosztály vezető szerepe. Tovább szilárdult a munkásosztály hatalma, a munkás-paraszt szövetség. Kiszélesedett a szocialista demokrácia, mélyült a szocialista nemzeti egység.

A népgazdaság tervszerűen, arányosan fejlődött. Megvalósul a negyedik ötéves terv, intenzívebb, hatékonyabb a gazdasági munka. Intézkedések születtek a gazdaságirányítás bevált rendszerének továbbfejlesztésére. A termelőmunka eredményeire alapozva rendszeresen emelkedett a nép életszínvonala.

Nemzetközi gazdasági kapcsolataink alapvető tényezője a Szovjetunióval, a szocialista országokkal való gazdasági együttműködésünk. Ennek fejlődése lényegesen hozzájárult építőmunkánk eredményeihez.

A kölcsönös érdekek alapján fejlődtek gazdasági kapcsolataink a tőkésországokkal is. A tőkés világban – különösen az utóbbi két évben – felgyorsult infláció, s a magasra szökött fűtő- és nyersanyagárak azonban nehezítették gazdaságunk kiegyensúlyozott fejlődését.

A Magyar Szocialista Munkáspárt szorosan együttműködött a kommunista és munkáspártokkal; szélesítette kapcsolatait a nemzeti felszabadító mozgalmakkal, minden imperialistaellenes erővel. Pártunk, államunk – testvéri szövetségben a Szovjetunióval, a szocialista közösség országaival és összefogva minden haladó, békeszerető erővel – biztosította építőmunkánk külső feltételeit.

A párt a X. kongresszus óta eltelt években is alkotóan alkalmazta a marxizmus–leninizmust, a szocializmus építésének nemzetközi érvényű elveit és tapasztalatait a hazai viszonyokra. A Központi Bizottság a két kongresszus között rendszeresen elemezte a konkrét helyzetet, figyelemmel kísérte a társadalmi folyamatokat, megoldotta az új feladatokat. A párt politikája kiállta a gyakorlat próbáját: cselekvő támogatásra talált a munkásosztályban, a termelőszövetkezeti parasztságban, az értelmiségben, az egész népben.

Tovább emelkedett népünk műveltsége, társadalmunkban erősödött a marxizmus–leninizmus befolyása, bővült hatóköre. A szocialista közgondolkodás mindinkább tért hódít és meghatározza a cselekvést.

Pártunk XI. kongresszusa történelmi évforduló előtt ült össze. Harminc éve annak, hogy a Szovjetunió hadserege, amely a harc fő terhét vállalta, a szövetséges hatalmak csapataival együtt szétzúzta a világ népeit fenyegető és Európa nagy részét rabságban tartó hitleri fasizmust. Történelmi jelentőségű győzelme új helyzetet teremtett a világban. Harminc éve szabadította fel a szovjet hadsereg hazánkat, országunk függetlenné vált, és megnyílt népünk előtt a társadalmi haladás útja. A magyar nép sohasem felejti el azt az áldozatot, amelyet a szovjet nép hozott a második világháborúban a fasiszta fenevaddal vívott élethalálharcban, amelynek során hazánk is felszabadult.

A kongresszus nagyra értékeli, hogy a magyar dolgozók a szocializmusba vetett hittel, új munkasikerekkel köszöntik felszabadulásunk 30. évfordulóját. E három évtized alatt munkásosztályunk, népünk a párt vezetésével hatalmas utat tett meg: sorsának ura lett, s független, szabad hazájában a szocialista társadalom építésén dolgozik. Hazánk az elmúlt 30 év eredményeire építve, lendületesen halad előre a szocializmus építésének útján.

A kongresszus, mint a párt legmagasabb fóruma, eredményesnek

ítéli, helyesli és megerősíti a Magyar Szocialista Munkáspárt eddigi politikáját. Szükségesnek tartja, hogy fő politikai irányvonalát a párt vigye tovább, mindenütt és mindenkor következetesen érvényesítse. Egyetért a Központi Bizottság beszámolójában kifejtett marxista-leninista irányvonallal és a gyakorlati tennivalókkal.

I. A NEMZETKÖZI HELYZET, KÜLPOLITIKÁNK FŐ IRÁNYA ÉS FELADATAI

Az elmúlt években kedvező változás következett be a nemzetközi helyzetben a szocializmus, a haladás javára. Hazánk, pártunk aktív, kezdeményező külpolitikát folytatott.

1. A kongresszus úgy értékeli, hogy az utóbbi években tovább növekedtek a szocializmus, a társadalmi haladás és a béke erői, s meghatározó módon befolyásolják az emberiség sorsát. A nemzetközi küzdőtéren egyre erőteljesebben tevékenykedik korunk három nagy forradalmi ereje: a szocialista világrendszer, a nemzetközi munkásosztály és a nemzeti felszabadító mozgalom. Együttműködésük mind eredményesebb.

2. A szocialista világrendszer létrejötte és sikeres fejlődése korunk legfontosabb vívmánya. A szocialista országok tervszerűen megoldják a maguk elé tűzött társadalmi, gazdasági és kulturális feladatokat, emelik a dolgozók életszínvonalát. Egységük és összeforrottságuk az elmúlt négy évben erősödött. Növekvő politikai súlyukkal és vonzásukkal, gazdasági és katonai hatalmukkal új távlatokat nyitnak a szocializmus, a nemzeti felszabadulás és a béke világméretű győzelme előtt. Az imperializmus elleni harc döntő erejét alkotják.

3. Az utóbbi években nagymértékben fellendült a nemzetközi munkásosztály forradalmi mozgalma és a nemzeti felszabadító harc. A tőkésországok kommunista és munkáspártjainak, a mögöttük felsorakozó tömegeknek, a felszabadító mozgalmaknak az ereje növekszik, befolyásuk egyre számottevőbb.

4. Az imperialistaellenes politikát folytató fejlődő országok népeinek erősödő harca újjáformálja Ázsia, Afrika és Latin-Amerika

politikai térképét. A fejlődő országok zöme eredményesen küzd teljesebb nemzeti függetlenségéért, a neokolonializmus leküzdéséért, önálló nemzetgazdaságának kiépítéséért, az egyenjogú nemzetközi kapcsolatok létrehozásáért.

5. A kapitalista rendszer általános válsága mélyül. A tőkés hatalmak uralmi szférája összeszűkült. Fokozódik és egyre szövevényesebbé válik a piacokért folyó harc, a tőkésországok, a nemzetközi monopóliumok versenye; mélyülnek az imperialista hatalmak és más tőkésországok egymás közötti ellentétei. Ezt olyan jelenségek is mutatják, mint az ipari termelés megtorpanása vagy visszaesése számos tőkésországban, a gyorsuló infláció, a gazdasági egyensúly mind gyakoribb megbomlása, a munkanélküliségnek és a dolgozók létbizonytalanságának növekedése. A tőkések igyekeznek a válság terheit a munkásosztályra, a dolgozó tömegekre hárítani. Mindez tovább élezi az osztályharcot. A tőkésországok kommunista és munkáspártjai, az őket támogató dolgozó tömegek mind erélyesebben lépnek fel politikai és gazdasági követeléseik teljesítéséért, a dolgozók közvetlen érdekeiért, jogaik védelmében és kiterjesztésére, a monopóliumok hatalmának megtörésére és felszámolására, a demokráciáért, a fasiszta törekvések ellen. Harcuk egyre inkább nemzetközi méreteket ölt.

6. A Szovjetunió, a Varsói Szerződés szervezetébe tömörült többi szocialista ország gyors ütemű fejlődése és egyeztetett, sikeres külpolitikája, az imperialistaellenes és a békéért küzdő erők eredményes fellépése kedvező változást hozott a nemzetközi helyzetben. A békés egymás mellett élés jegyében napjainkban fordulat megy végbe a nemzetközi helyzetben a hidegháború korszakából a különböző társadalmi rendszerű államok politikai, valamint kölcsönösen előnyös gazdasági, műszaki-tudományos és kulturális együttműködése felé. A nemzetközi enyhülés fontos tényezője a Szovjetunió és az Egyesült Államok viszonyának javulása, kétoldalú kapcsolatainak fejlődése.

7. Korunkban reális lehetőséggé vált a világháború elkerülése, a vitás nemzetközi kérdések békés megoldása. A tőkésországok vezető köreinek mindinkább számolniuk kell a realitásokkal. Az imperializmus világméretekben védekezésre kényszerül, de a világ különböző részein még képes ellentámadásokra. Mesterkedéseivel nehezíti a nemzetközi enyhülés kiterjesztését. Fokozódó belső és nemzetközi

nehézségeinek ellensúlyozására újabb feszültségi gócokat teremt. E törekvésekkel szemben világszerte növekszik az ellenállás. A szocializmus és a béke híveinek további erőfeszítéseket kell tenniük, hogy az enyhülés folyamatát ne lehessen feltartóztatni.

8. A Magyar Népköztársaság a proletár internacionalizmus és a békés egymás mellett élés elvei alapján folytatja nemzetközi tevékenységét. A külpolitikában változatlanul az a legfontosabb feladatunk, hogy kedvező külső feltételeket hozzunk létre szocialista építőmunkánk számára, hogy erőnkhöz mérten védjük és szilárdítsuk a társadalmi haladás, a nemzeti függetlenség, a béke pozícióit az egész világon.

A kongresszus megállapítja, hogy jövő eredményeink legfőbb biztosítéka a szocialista országoknak a marxizmus–leninizmus elvein alapuló összeforrottsága, összehangolt nemzetközi fellépése. Ennek tudatában erősítjük testvéri kapcsolatainkat, együttműködésünket és egységünket a Szovjetunióval és a szocialista közösség többi országával.

Hazánk a jövőben is aktívan részt vesz a Varsói Szerződés szervezetének és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának tevékenységében. A Varsói Szerződés az államok új típusú szövetsége; békeszerető politikája nemcsak a résztvevők, hanem a kontinens többi népének érdekeit is szolgálja. A Varsói Szerződés döntő szerepet játszik a szocialista országok nemzetközi tevékenységének egyeztetésében, a békét és a biztonságot szolgáló politikai akcióik kibontakoztatásában. A Varsói Szerződés tagállamainak fegyveres ereje megbízhatóan őrködik a szocialista közösség biztonságán, a béke védelmének legfontosabb tényezője korunkban. A Magyar Népköztársaság osztozik az egyesített védelmi erőfeszítésekben, teljesíti szövetségi kötelezettségeit. Úgy véljük, hogy a Varsói Szerződésre mindaddig szükség lesz, amíg a NATO és más agresszív katonai szövetségek fenyegetik a népek békéjét.

A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa az elfogadott elvek alapján szervezi a gazdasági integrációt, amely a szocialista országok előrehaladásának fontos nemzetközi tényezője.

Pártunk és kormányunk szolidáris a haladásért és a nemzeti felszabadításért küzdő erőkkel, és segítséget nyújt harcukhoz. Küzdünk

a gyarmatosítás minden formájának végleges felszámolásáért, a faji megkülönböztetés ellen.

A kongresszus célul tűzi, hogy a magyar külpolitika bővítse kapcsolatait a már felszabadult fejlődő országokkal. Helyezzen súlyt arra, hogy a kapcsolatok szélesítésével is segítse ezeknek az országoknak önálló nemzeti fejlődését.

Pártunk és kormányunk síkraszáll a békés egymás mellett élés széles körű térhódításáért. Ennek érdekében az államközi kapcsolatok bővítésére törekszünk a fejlett tőkésországokkal. Ez jobb lehetőséget teremt a béke megszilárdításához, a szocialista és a kapitalista országok számára egyaránt hasznos gazdasági együttműködés szélesítéséhez; javítja a tőkés világban élő osztálytestvéreink, a dolgozó tömegek harcának feltételeit; hozzájárul a szocialista rendszer eredményeinek, fölényének bemutatásához, valamint a szocializmus eszmei-politikai befolyásának további kiterjesztéséhez. Támogatjuk az emberiség valódi kulturális értékeinek cseréjét, az információs és az emberi kapcsolatok bővítését, de visszautasítunk minden politikai és ideológiai beavatkozási kísérletet hazánk belső ügyeibe.

A magyar külpolitika a nemzeti és az internacionalista érdekeket egyaránt szolgálva, minden lehetséges módon és eszközzel segítse elő a szocialista országok békepolitikájának sikereit, a válsággócok felszámolását, a vitás nemzetközi kérdések tárgyalások útján történő megoldását.

A párt a jövőben is következetes marxista–leninista elvi álláspontot képvisel az összes időszerű nemzetközi kérdésekben.

Az egész világ békéje szempontjából alapvető jelentőségű az európai biztonság megteremtése. A hozzá vezető út fontos állomása, hogy a tőkés világ országai tudomásul vették a második világháború után kialakult helyzetet, jogilag elismerték a Német Demokratikus Köztársaságot, sikerült rendezni az európai szocialista országok – köztük hazánk – és a Német Szövetségi Köztársaság viszonyát. A szocialista országokkal együtt támogatjuk a biztonsági és együttműködési értekezlet munkáját, a bécsi haderőcsökkentési tárgyalásokat.

Támogatjuk az indokínai népek függetlenségi küzdelmét, a vietnami hazafiak erőfeszítéseit a párizsi megállapodás végrehajtásáért. Továbbra is az arab népek igazságos ügye mellett állunk. Következetesen

szorgalmazzuk az Izrael által megszállt területek kiürítését, a palesztinai arab nép jogainak elismerését. A többi szocialista országgal együtt mindent megteszünk a chilei nép harcának segítésére. Tiltakozunk a fasiszta katonai rendszer fokozódó terrorja ellen, követeljük a törvénytelenül fogva tartott hazafiak, közöttük Corvalán elvtársnak, a Chilei Kommunista Párt főtitkárának szabadon bocsátását.

Nemzetközi összefogással el kell érni a ciprusi helyzet rendezését, a szigetország szuverenitásának tiszteletben tartását. Elismeréssel adózunk Portugália haladó erőinek, amelyek sikerrel verték vissza az ellenforradalom támadásait. Üdvözöljük a görög demokratikus erők harcának eredményeit. Szolidárisak vagyunk azokkal a kommunistákkal és demokratákkal, akik Spanyolországban és másutt harcolnak a fasiszta rendszer felszámolásáért, a társadalmi haladásért, a békéért.

Pártunk és kormányunk nagy figyelmet szentel a leszerelési intézkedések kidolgozásának, a fegyverkezési verseny csökkentésének. Támogatunk minden olyan törekvést, amely a fegyverkezési verseny csökkentését, majd megszüntetését célozza, akár részleges megoldások útján.

A Magyar Szocialista Munkáspárt, a Magyar Népköztársaság nagy jelentőséget tulajdonít a népek közeledését szolgáló nemzetközi szervezeteknek. Hazánk aktívan közreműködik az Egyesült Nemzetek Szervezetének és intézményeinek munkájában.

A Magyar Népköztársaság elvi, aktív, rugalmas külpolitikával – szorosan együttműködve a szocialista közösség országaival – a jövőben is elősegíti a béke megszilárdítását és a társadalmi haladás térhódítását a világban.

II. A TÁRSADALMI VISZONYOK TOVÁBBFEJLESZTÉSE

A szocializmus alapjainak megszilárdításában elért sikereinkre támaszkodva, az elmúlt években is tovább fejlesztettük a társadalmi viszonyokat. A termelési, az osztályviszonyok szocialista jellegének erősítése a szocialista társadalom építésének alapvető feltétele.

1. A kongresszus szocialista fejlődésünk döntő fontosságú biztosítékának tekinti, hogy a termelőerőkben rejlő lehetőségek kibontakoz-

tatása érdekében a termelési eszközök társadalmi tulajdona erősödjön és fejlődjön. Előrehaladásunk üteme és eredményessége nagymértékben függ attól, hogy jobban kihasználjuk a szocialista állami és szövetkezeti tulajdonban levő lehetőségeket. Az állami és szövetkezeti vállalatokban, intézményekben dolgozik a foglalkoztatottak 95,4 százaléka, itt termelik meg a nemzeti jövedelem 98 százalékát.

Az állami és a szövetkezeti tulajdon egy típusú szocialista tulajdon, de különbség van közöttük a munka társadalmasításának fokában, az irányítás, a jövedelemelosztás módjában. Az állami tulajdon társadalmasításának foka magasabb. A legközelebbi évek feladata mind az állami, mind a szövetkezeti tulajdon további erősítése. Az állami tulajdonnak a népgazdaságban betöltött helyzeténél és nagyságrendjénél fogva meghatározó szerepe van a szocialista tervgazdálkodásban, az össztársadalmi érdek érvényesítésében, az egész társadalom fejlődésében.

A szövetkezeti tulajdon fontos helyet foglal el a mezőgazdaságban, az ipari termelés és a szolgáltatás több ágazatában, a kereskedelemben, egész népgazdaságunkban. A mezőgazdasági termelőszövetkezetek szocialista jellege tovább erősödött. A szocialista alapokra helyezett mezőgazdaság, valamint a szocialista szövetkezeti mozgalom további fejlődésének útja mindenekelőtt az, hogy a termelőszövetkezetek korszerű nagyüzemekké váljanak, gazdálkodásukban erősödjenek a szocialista nagyüzemekre jellemző, a tagok érdekeit az össztársadalmi érdekkel helyesen egyeztető vonások. A szövetkezetek többségében már kialakult az optimálisnak tekinthető üzemnagyság. Ezért előtérben álló feladat az ebben rejlő termelési lehetőségek teljesebb kihasználása. A termelőerők jobb hasznosítására – ahol szükséges – folytatódjék a mezőgazdasági termelőszövetkezetek ésszerű egyesülése. Folytatni kell a szövetkezetek termelést szolgáló társulásainak, közös vállalkozásainak és vállalatainak létrehozását, bővíteni az állami gazdaságoknak, az állami vállalatoknak és a termelőszövetkezeteknek a fejlett, iparszerű mezőgazdasági termelés kiterjesztését elősegítő, szerződéses alapon nyugvó közös tevékenységét.

Változatlanul szükség van – elsősorban a szolgáltatás területén – a főként saját munkán és a családtagok tevékenységén alapuló kisárutermelésre.

Az életszínvonal rendszeres emelkedésével társadalmunkban bővül a személyi tulajdonban levő javak köre, növekszik az állampolgárok személyi tulajdona. Pártunk ezt szocialista fejlődésünk lényeges eredményének tekinti, ugyanakkor fontosnak tartja, hogy a személyi tulajdon a szocialista életmódot erősítse. Államunk törvényeivel elismeri, támogatja a munkával szerzett személyi tulajdont, a népgazdasági és egyéni szempontból hasznos lakásépítési akciókat, a személyi tulajdonban levő lakások építését. Továbbra is érvényt szerez törvényeinknek, s úgy fejleszti őket tovább, hogy gátat vessen a nem munkából származó, a szocialista elveket sértő jövedelmek keletkezésének. Meg kell akadályozni a családi szükségleteket meghaladó, különösen a spekulációs célú ingatlanszerzést.

2. A szocialista társadalom építésében elért haladás kifejeződik a társadalom szerkezetének változásaiban is. Tovább csökkennek a még meglevő osztályjellegű, illetve osztályeredetű különbségek. Az aktív keresők 58 százaléka munkás, 15 százaléka szövetkezeti paraszt, 24 százaléka értelmiségi, alkalmazott. Az önálló kisárutermelők aránya mintegy 3 százalék.

A kongresszus a szocialista fejlődés fontos vonásának tartja, hogy a X. kongresszus óta is tovább erősödött a munkásosztály vezető szerepe. Politikai állásfoglalása, tevékenysége, fegyelme, szemlélete egyre meghatározóbban befolyásolja a dolgozók minden csoportjának, rétegének felfogását. Politikai öntudata fejlődött, szakképzettsége, műveltsége gyarapodott, növekszik soraiban a magasan képzettek száma. A munkásosztály társadalmunk legnagyobb osztálya, derékhada a szocialista nagyüzemekben dolgozik. Pártunk a jövőben is nagy figyelmet fordít a munkások tevékenységére, politikai törekvéseinek érvényesítésére, élet- és munkakörülményeinek javítására.

Az állami gazdaságok fizikai dolgozói a munkásosztály része; erősödik a termelőszövetkezeti parasztsággal való együttműködésük és termelési kapcsolatuk. Az állami gazdaságok dolgozói aktív részesei a mezőgazdaság szocialista fejlődésének.

A szocialista építés alapvető követelménye – és a soron levő feladatok végrehajtásának feltétele –, hogy a munkásosztály vezető szerepe a társadalmi élet egészében érvényesüljön. Tagjainak céltudatos eszmei nevelésével, általános és szakmai ismereteinek bővítésével

növelni kell politikai felvértezettségét, közéleti aktivitását. Gondoskodni kell megfelelően felkészített utánpótlásáról. E feladatok megoldásában is nagy segítő erő az országossá vált szocialista brigádmozgalom.

A munkásosztály vezető szerepe és érvényesülése az egész dolgozó nép érdeke, s mindenekelőtt pártunk marxista–leninista politikájában testesül meg. Elvi fontosságú követelmény, hogy a párt-, társadalmi, állami szervek vezető tisztségeibe és testületeibe növekvő számban, kellő arányban kerüljenek a termelésben élenjáró, a társadalmi tevékenységben kiemelkedő és megfelelően felkészült munkások, fizikai dolgozók.

Államunk legfőbb politikai alapja a munkás-paraszt szövetség, amelyet a szocialista építés során kivívott közös győzelmek szilárdra kovácsoltak és tovább gazdagítottak. A párt e szövetségre támaszkodva bontakoztatja ki politikáját, irányítja és szervezi a szocialista építést.

Országunk társadalmi és gazdasági előrehaladása, a mezőgazdaság szocialista fejlődése megváltoztatta a mezőgazdasági termelés feltételeit és a falu arculatát. Nagy utat tett meg a munkásosztály szövetségese, a szövetkezeti parasztság. Munka- és életkörülményeiben, szemléletében közeledik a munkásokéhoz, termelési és közéleti tevékenységével a szocializmus építésének aktív részese. Az elmúlt években tovább erősödött érzés- és gondolatvilágában a közös tulajdonosi és gazdálkodói felfogás. Emelkedett a mezőgazdasági dolgozók műveltsége, képzettsége, politikai tudatossága, s ezeket a jövőben is fejleszteni kell. Erősítsük tovább a termelőszövetkezetek szocialista vonásait, fokozzuk a tagok közéleti aktivitását. Fordítsunk rá gondot, hogy a fiatalság mindjobban felismerje, milyen távlatokat kínál munkájában, fejlődésében a szocialista mezőgazdaság.

A társadalmi fejlődéssel és a tudományos-technikai forradalom kibontakoztatásával összhangban növekszik az értelmiség szerepe. Értelmiségünk a nép részeként alkotó tevékenységében eggyé forr, céljaiban azonosul a munkásosztállyal. Támogatja a párt politikáját, többsége magáévá tette a marxizmus–leninizmus elveit, és eszmeileg is szocialista irányba fejlődik. Változatlanul fontos feladatunk, hogy a marxizmus–leninizmus befolyását elmélyítsük soraiban, s utánpótlásában gondoskodjunk a munkás- és parasztfiatalok, köztük a nők kellő arányáról.

Emelkedik a termelésben, az igazgatásban, a szervezési és végrehajtási feladatok ellátásában nélkülözhetetlen alkalmazotti rétegek szakmai és politikai képzettsége, erősödik a szocialista célok iránt érzett elkötelezettsége. A munka jobb szervezésével el kell érni, hogy létszámuk országos átlagban ne növekedjék.

A kisiparosok, a kiskereskedők és egyéb magánfoglalkozásúak túlnyomó része hasznos szerepet tölt be, munkájával társadalmi szükségletet elégít ki.

A szocializmus híveinek a köre messze túlterjed a párt keretein: társadalmunk döntő többsége saját tapasztalatai alapján meggyőződött rendszerünk magasabbrendűségéről, a párt politikájának helyességéről.

A szocialista építés kiteljesedésével szélesedik, szocialista tartalommal telítődik a magyar nép minden haladó és alkotó erejét, párttagot és pártonkívülit, a különböző nemzetiségeket, minden nemzedéket, ateistát és hivőt tömörítő társadalmi összefogás. A céljainkkal való egyetértés erősödésével a szocialista építőmunka folyamatában egyre szilárdabbá kell ötvözni a szocialista nemzeti egységet.

3. Hazánkban az antagonisztikus osztályellentmondások megszűnése után, a szocializmus gazdasági, eszmei, politikai alapjainak megszilárdításával tovább erősödött a társadalom egysége. A dolgozó osztályok, rétegek alapvető érdekei egybeesnek a szocialista haza építésében, az életkörülmények javításában és a béke megőrzésében. Az osztályok közti különbségek tovább csökkentek.

Társadalmunkban jelen van és szerepet kap a társadalmi, a csoport- és az egyéni érdek. A társadalmi érdek a meghatározó, végső soron ennek kell alárendelni a csoport- és az egyéni érdeket is. Az egyéni vagy csoportérdeknek a közösség, az ország rovására történő értelmezése ellen fel kell lépnünk. A helyesen felfogott csoport- és egyéni érdek egy irányba hat a szocialista törekvésekkel, segíti a szocializmus építését.

A társadalmi osztályok, rétegek helyzetéből adódóan érdekellentétek, ellentmondások is mutatkoznak egyes népgazdasági ágak, vállalatok dolgozói, az országos, területi-helyi érdekek között a nemzeti jövedelem elosztásában, az ár-, bér- és piaci viszonyokban. A következő években pártunknak még inkább azon kell őrködnie, hogy ezek folyamatosan az össztársadalmi érdek alapján oldódjanak meg.

4. Államunk a szocialista építés fő eszköze. A két kongresszus között a párt kezdeményezésére hozott intézkedések előmozdították az államélet, a szocialista demokrácia fejlesztését. Tervszerűbbé vált a munka; a szocialista építésben, a társadalmi élet minden területén fokozódott a tömegek aktivitása, az állampolgárok érdekeltsége és felelőssége. Növekszik szocialista államunk szerepe a népgazdaság fejlesztésében, a társadalmi szükségletek kielégítésében, a létfeltételek javításában, a szocialista tudatformálás, a művelődés, az egészségügyi ellátás, a szociális gondoskodás területén és az ifjúság nevelésében. Funkciói közül kiemelkedik a gazdasági építő- és a kulturális nevelő munka irányítása. Az országgyűlés az alkotmány módosításában kifejezte, hogy népünk eddigi harcának, munkájának eredményeként a Magyar Népköztársaság szocialista állam, a munkásosztály marxista–leninista pártja a társadalom vezető ereje. Az országgyűlés megfelelően gyakorolja törvényalkotó tevékenységét, a kormányzati munka alkotmányos irányítását és ellenőrzését.

A kormányzati és igazgatási munka az utóbbi években fejlődött. Egyértelműbben elhatárolódtak a feladatok és hatáskörök a minisztériumok, a főhatóságok, a központi és a helyi szervek között. Népköztársaságunk kormánya az állami szervek irányításában központi szerepet tölt be, segíti, szervezi a szocialista építés feladatainak megvalósítását.

A fokozódó követelmények miatt a központi irányítást hatékonyabbá kell tenni. Erősíteni kell a központi és helyi államigazgatási szervek összehangolt irányító munkáját. A társadalmi tulajdonban levő eszközök gondos felhasználása, a közérdek érvényesítése megkívánja az állami, társadalmi ellenőrzés jelenlegi rendszerének fejlesztését. Hatékonyabbá kell tenni az egyre nagyobb szerepet betöltő népi ellenőrzést, hatókörét ki kell terjeszteni a társadalmi, gazdasági élet minden területére.

A tanácsokról alkotott törvény alapján kibontakozott a tanácsok népképviseleti, önkormányzati és államigazgatási szerepe, növekedett önállósága, felelőssége. Javítaniuk kell azonban tevékenységüket a hatáskörükbe tartozó gazdasági, kulturális, egészségügyi és szociális intézmények irányításában, ellenőrzésében. Törekedjenek területi koordináló feladatkörük jobb ellátására.

Társadalmi rendszerünk kiteljesedésének egyik legfőbb feltétele a szocialista demokrácia növelése a társadalmi élet minden területén. Népi hatalmunk annál erősebb, minél nagyobb támogatást kap a tömegektől, minél szélesebb körű és minél mélyebb a szocialista demokrácia.

Tovább kell erősíteni a törvényalkotás társadalmi nyilvánosságát, elfogadásuk előtt szélesebb körben és rendszeresebben kell megvitatni a tervezeteket és hasznosítani az állampolgárok, a társadalmi szervek észrevételeit, javaslatait. Az országgyűlési képviselők és a tanácstagok fűzzék még szorosabbra kapcsolataikat választóikkal, az üzemi, munkahelyi kollektívákkal, legyenek a helyi közélet aktív részesei, a közérdek figyelembevételével teljesítsék választóik megbízásait.

Alapvetőnek tartjuk, hogy az állami munka különböző területein a dolgozók nagyobb köre vegyen részt fontos állami döntések előkészítésében, meghozatalában és megvalósításában. Ezzel közelebb jutunk ahhoz a lenini követelményhez, hogy az állampolgárok többsége részesévé váljék a hatalom gyakorlásának és a közügyek intézésének.

Az elmúlt évek jelentős eredményeire építve, további lehetőséget látunk a demokrácia növelésére az intézményekben, a tanácsokban, az üzemekben és a szövetkezetekben. Különös jelentőséget tulajdonítunk az üzemi, munkahelyi demokráciának, ennek fejlesztését előtérben álló feladatnak tekintjük.

A munkahelyi, üzemi demokrácia a szocialista demokrácia alapvető része; lehetőséget ad a vállalati gazdálkodásba, a helyi és közügyekbe s ezek eldöntésébe való érdemi beleszólásra; segíti a munka alkotó jellegének kibontakozását, fontos eszköz a vezetők és beosztottaik szocialista viszonyának formálásában; növeli a dolgozók felelősségtudatát, fokozza aktivitásukat.

Az üzemi demokrácia hatékonysága nem felel meg a követelményeknek, ezért mind tartalmában, mind módszereiben tovább kell fejleszteni. Az üzemi demokrácia következetes érvényesítésének felelősei az üzemi pártszervezetek és legfőbb támaszaik, a szakszervezetek.

A dolgozók véleményére alapozva növelni kell az üzemi pártszervezetek szerepét: a vállalati terv kialakításában, elbírálásában, a gazdasági munka pártellenőrzésében, a jogok és a kötelességek összhangjának megteremtésében. A szakszervezetek és a KISZ-szervezetek a

dolgozók közvetlen közreműködésével, minél szélesebb körből szerzett tapasztalatok felhasználásával alakítsák ki állásfoglalásaikat és javaslataikat. Általánossá kell tenni a fizikai dolgozók bevonását az igazgatói tanácsok, a vállalati felügyelő bizottságok munkájába. A gazdasági vezetők kötelessége, hogy egyre jobb feltételeket teremtsenek az üzemi demokrácia további kibontakoztatásához.

Az üzemi demokrácia érvényesüléséhez olyan belső irányítási, elszámolási és információs rendszer kialakítása szükséges, amely a dolgozók számára pontosabb áttekintést nyújt a termelés egészéről és részleteiről, s világossá teszi a teljesítmények szerinti részesedés mértékét. A hatékonyan működő üzemi demokrácia támasza az egyszemélyi vezetésnek is, javítja a vezetői munka színvonalát. Fejlesztése megkívánja a vállalati irányítási rendszer tökéletesítését, a hatáskörök észszerűbb rendezését, a dolgozók tartalmas, közérthető tájékoztatását, politikai, szakmai és általános műveltségének állandó emelését.

A jelenlegi helyzetben az a legfontosabb, hogy jobban építsünk az üzemi demokrácia meglevő fórumaira. Teremtsük meg mindenütt a szükséges feltételeket, hogy a dolgozó közösségek megfelelően éljenek jogaikkal. Ennek elősegítésére mindenütt határozottabban fel kell lépni azok ellen, akik a bírálatot megpróbálják elfojtani, megtorolni. Ilyen eseteket kövessen felelősségre vonás, és arról tájékoztassák a közvéleményt is. Ki kell bontakoztatni az üzemi demokrácia közvetlen fórumainak munkáját is: több érdemi ügyet kell eléjük terjeszteni. El kell érni, hogy a dolgozó kollektívák jobban éljenek a meglevő fórumokon biztosított hatáskörükkel, és a hatáskörüket folyamatosan kiterjesszük további területekre. A szakszervezetek a műhelyekben, az üzemegységekben és vállalati méretekben fokozatosan szervezzék meg a munkásgyűléseknek – nagyobb egységekben a munkásküldöttek gyűléseinek –, illetve a bizalmiak tanácskozásainak rendszerét.

A munkahelyi demokrácia fontos területe a szövetkezeti demokrácia; továbbfejlesztésére nagy gondot kell fordítani. Ügyelni kell rá, hogy formái a termelési feltételek módosulásával változatosabbakká váljanak, gazdagodjanak.

5. A Magyar Népköztársaságban érvényesül a szocialista törvényesség. Államunk a jövőben is következetesen érvényt szerez a szocialista törvényességnek: mindenkitől egyaránt megköveteli az egész nép

érdekeit kifejező törvények megtartását, és védi a törvényeink szerint élő állampolgárok biztonságát.

A párt-, állami és társadalmi szervek továbbra is éberen ügyeljenek, hogy a szocialista törvényesség mindkét értelemben csorbítatlan legyen: a törvényt, a törvényességet a hatóságok, a gazdasági szervek is, az állampolgárok is minden körülmények között tiszteljék és tartsák meg.

A hatóságok a törvényes rend védelme, az állam- és közbiztonság állandó javítása céljából szigorúan és következetesen lépjenek fel minden társadalomellenes magatartással szemben. Derítsék fel és a törvény szigorával büntessék a társadalmi és a személyi tulajdon elleni bűncselekmények elkövetőit, a spekulációt, a társadalmi együttélést sértő magatartást. Ugyanakkor fordítsanak nagyobb gondot az állampolgároknak a munkaviszonyukkal összefüggő és családi, személyi jogaik érvényesítésére, védelmére. Hatóságaink a közrend fenntartásában és következetes szilárdításában jobban támaszkodjanak a társadalmi szervezetekre, erősítsék velük kapcsolataikat. Törekedjenek a jogszabályok egyszerűsítésére, világos megfogalmazására, folytassanak széles körben közérthető jogi propagandát, ezzel is segítsék az állampolgári kötelességek és jogok érvényesülését.

Egyszerűsíteni és gyorsítani kell az ügyintézést, növelni a közszolgálat kulturáltságát. Államigazgatási szerveink szüntessék meg, hogy munkájuk helyenként tapasztalható bürokratizmusa, nehézkessége rontsa az állampolgárokkal való kapcsolatukat. A párt-, állami, gazdasági intézmények szálljanak határozottabban szembe ezekkel a jelenségekkel.

6. A fegyveres erők és a fegyveres testületek tagjai becsülettel teljesítik hivatásukat. Dolgozó népünk elvárja, hogy a néphadsereg személyi állománya, a közrend és az államhatár őrei, a munkásőrök a jövőben is legyenek szocialista hazánk tudatos, hűséges védelmezői, szövetségeseink áldozatkész fegyverbarátai, és magas fokú hivatástudattal s felkészültséggel tegyenek eleget megtisztelő feladataiknak.

Hazánk védelmi képességének erősítése érdekében folytatjuk fegyveres erőink és testületeink fejlesztését, harckészségének növelését, a személyi állomány erkölcsi-politikai színvonalának további emelését, szolgálati és életkörülményeinek javítását. A fegyveres erők és a fegy-

veres testületek alapvető kötelességeik teljesítése során a jövőben is vállaljanak részt népgazdasági feladatok megoldásában, az ifjúság eszmei, politikai, kulturális nevelésében.

III. A GAZDASÁGI ÉPÍTŐMUNKA FELADATAI

A XI. kongresszus megállapítja, hogy a népgazdaság a X. kongresszuson jóváhagyott gazdaságpolitikai elveknek megfelelően, a negyedik ötéves tervben meghatározott feladatok végrehajtásával tovább fejlődött. Közelebb jutottunk a kitűzött célhoz, hogy gazdaságilag fejlett országgá váljunk. Bővültek a szocializmus anyagi-műszaki alapjai, gyarapodott a nemzeti vagyon, emelkedett népünk életszínvonala. A népgazdaság egységes irányításának erősítésére létrehoztuk az Állami Tervbizottságot, törvényt alkottunk a népgazdasági tervezésről, javult az irányítási rendszer és a tervszerűség.

Az iparban a tervnek megfelelően növekedett a vegyipar, a villamosenergia- és a gépipar aránya. A termékszerkezet a központi fejlesztési programok, a rekonstrukciók és a vállalati kezdeményezések hatására kedvezően változott.

A mezőgazdaságban terjed a korszerű technika, az iparszerű termelés. Kiemelkedő eredményeket értünk el a nagyüzemi búza- és kukoricatermesztésben, valamint az állattenyésztés egyes ágazataiban. A szocialista mezőgazdaság – az egész népgazdaság koncentrált erőfeszítése következtében – magasabb színvonalon elégítette ki az ország és a lakosság szükségleteit.

1. Gazdaságpolitikánk az ötödik ötéves terv időszakában a távlati célokkal összhangban biztosítsa gazdaságunk tervszerű és arányos fejlődését. A következő időszakban egész gazdasági tevékenységünk fő feladata a társadalmi termelés hatékonyságának az eddiginél erőteljesebb növelése.

A kongresszus helyesli, hogy az ötödik ötéves terv idején, 1976 és 1980 között, a nemzeti jövedelem 30 százalékkal, az ipar termelése 33–35, az építőiparé 35–37, a mezőgazdaságé 16–18 százalékkal növekedjék. A nemzeti jövedelem növekedése túlnyomó részében a munka termelékenységének emeléséből származzon.

Az ötödik ötéves terv idején a felhalmozásnak és a fogyasztásnak olyan arányát kell megszabni, amely egyidejűleg szavatolja a termelés bővítéséhez szükséges beruházásokat és az életszínvonal rendszeres emelkedését. A felhalmozás aránya a tervidőszak átlagában 25–27 százalék, a fogyasztásé 75–73 százalék legyen. A népgazdaság két fő ágát, az ipart és a mezőgazdaságot összehangoltan fejlesztjük.

Az eddigieknél nagyobb erőfeszítéseket kell tennünk, hogy hazánkban is gyorsabb ütemben bontakozzék ki a tudományos-technikai forradalom és párosuljon a szocialista társadalom előnyeivel. A társadalmi termelés hatékonyságának erőteljesebb növelése megköveteli, hogy a termelési szerkezetet tovább korszerűsítsük, a tudományos-technikai forradalom vívmányainak átgondolt, következetesebb alkalmazásával az anyagi-technikai bázis fejlődését meggyorsítsuk, új technológiákat vezessünk be, a belső és külső erőforrásokat jobban felhasználjuk, javítsuk a jövedelmezőséget.

Ezek a követelmények ma különös jelentőséget kapnak, mert a világgazdaságban jelenleg végbemenő folyamatok sok szempontból új helyzetet teremtenek. A legutóbbi egy-két évben részben objektív okok hatására, részben a nemzetközi tőkés monopóliumok mesterkedései következtében kiéleződött a nyersanyag- és energiaprobléma. Ettől a helyzettől nem függetleníthette magát a magyar népgazdaság sem. A világpiacon ugrásszerűen emelkedtek az energiahordozók, a nyers- és az alapanyagok árai, a késztermékek árainak emelkedése viszont nem, vagy igen kis mértékben ellensúlyozta ezt. A számunkra kedvezőtlen változások nem átmenetiek, mértékük változhat, de hosszú távon számolni kell velük. Szocialista tervgazdaságunk, miközben bizonyos fokig kivédi ezek hatását, nagyobb figyelmet fordít a világgazdaságban lejátszódó folyamatokra.

2. Az iparfejlesztés feladatait hazánk lehetőségeivel és a nemzetközi együttműködéssel egyaránt számolva kell meghatározni. Differenciáltabban kell fejleszteni az ipar egyes ágait, javítani a gyártmányszerkezetet. A feldolgozóiparban – a gép-, a könnyű- és az élelmiszeriparban –, valamint a kohászatban elsősorban rekonstrukciók útján bővüljön a termelés. Folytatni kell a vegyipar, ezen belül a petrolkémiai bázis kiépítését. Be kell fejezni a közúti járművek gyártásának fejlesztési programját és a ruházati ipar rekonstrukcióját.

Az ötödik ötéves terv időszakában – figyelemmel a hazai és a nemzetközi lehetőségekre – tovább korszerűsítjük az energiaszerkezetet, folytatjuk a földgázprogram végrehajtását, növeljük a szén felhasználását, különösen a villamos energia előállításában. Folytatjuk az atomerőmű építésének programját.

A nyersanyagok, az energiahordozók növekvő felhasználása és a nehezebb beszerzési feltételek miatt fokozott gondot kell fordítani a takarékosságra, a hazai természeti források – köztük a szénvagyon – teljesebb, jobb, gazdaságosabb kiaknázására. Az ország természeti kincseinek, valamint nyersanyagainak hasznosítása átfogó intézkedéseket kíván. Legjelentékenyebb ásványkincsünknek, a bauxitnak az ipari feldolgozását a kitermelés növelésével és a timföldgyártás termelékenyebbé tételével, a gyárak rekonstrukciójával kell fokozni.

Az építőipar, a népgazdaság előtt álló feladatokhoz igazodva, gyorsabban emelje termelését és fokozza hatékonyságát. Ezt igényli a lakásépítés, -felújítás és -karbantartás folytatása is.

Fejleszteni kell a személy- és áruszállítást, a közlekedés minden ágát, figyelembe véve a közöttük kialakítható gazdaságos munkamegosztást. Szükséges új utak építése és a régiek korszerűsítése. A személygépkocsik számának gyarapodása nem oldja meg a közlekedés gondjait. A nemzetközi tapasztalatokat is szem előtt tartva, figyelmünket a tömegközlekedésre, a személyszállítás gerincére összpontosítjuk. Ez a nagyvárosokban az úthálózat és a járműpark korszerűsítését, a fővárosban a gyorsközlekedés – elsősorban a metróhálózat – fokozott ütemű kiépítését igényli.

Fontos feladat, hogy a vízgazdálkodásban tovább növeljük az árvízvédelmi biztonságot. Arra törekszünk, hogy egyensúlyt teremtsünk a lakosság, az ipar, a mezőgazdaság növekvő vízszükséglete és a vízkészletek közt.

3. Folytatjuk agrárpolitikánkat, a mezőgazdaságban tovább erősítjük a termelőszövetkezetek szocialista jellegét. Az iparszerű nagyüzemi termelés elterjesztésének kezdeményezői az állami gazdaságok; szerepük – a gazdálkodásban kiemelkedő termelőszövetkezetekkel együtt – mindjobban növekszik. Élen járnak a hatékony módszerek alkalmazásában, a termelésben. Arra kell törekedni, hogy a beruházásokban előtérbe kerüljön a rekonstrukció, korszerűsödjön a gépállomány,

bővüljön a vegyianyag-ellátás, az öntözéses gazdálkodás. Az ellátás biztonsága megkívánja, hogy a mezőgazdasági termelés fejlesztésével összhangban növekedjék a feldolgozókapacitás, a tároló- és hűtőtér. Fontos feladat a növekvő ráfordításokat jól hasznosító és honosításra alkalmas növény- és állatfajták kiválasztása, hazai nemesítése és elterjesztése.

A jól és közepesen gazdálkodó nagyüzemek fejlesztésével, a kedvezőtlen adottságú termelőszövetkezetek felzárkóztatásával, a természeti feltételeiknek jobban megfelelő termelési szerkezet kialakításával nagyobb hatékonyságot és növekvő termelési eredményeket kell elérni.

Szükséges, hogy a gabona- és az ipari növények hozamának növelésével párhuzamosan megoldjuk a biztonságosabb zöldség- és gyümölcstermelést, illetve -ellátást; a cukortermelés fedezze a hazai szükségleteket; az állattenyésztésben növeljük a hústermelést.

Az állami gazdaságok és a termelőszövetkezetek általános fejlesztése mellett népgazdasági érdekeinknek megfelelően továbbra is támogatjuk a háztáji és a kisegítő gazdaságok termelését.

4. Gazdasági céljaink megvalósításában jelentős feladatok hárulnak a szövetkezeti iparra. Az ipari szövetkezetek alapvető rendeltetésüknek megfelelően dinamikusan fejlesszék szolgáltató tevékenységüket, növeljék részarányát a lakosság szükségleteinek kielégítésében. Állítsák munkájuk középpontjába a szolgáltatások jól szervezett, színvonalas ellátását. Továbbra is legyenek kezdeményezők a hiánycikkek körének szűkítésében, az állami vállalatok termelésének hasznos kiegészítésében, az itthon és külföldön is keresett, gazdaságosan előállítható termékek gyártásában. A fogyasztási szövetkezeteknek – különösen a kereskedelemben és a vendéglátásban – jelentős szerepet kell betölteniük a lakosságnak nyújtott szolgáltatásokban.

5. Pártunk tovább folytatja bevált lenini szövetkezeti politikáját. Támogatja, hogy a mezőgazdasági, ipari, fogyasztási és értékesítési szövetkezetek rendeltetésüknek megfelelően hozzájáruljanak a gazdasági, társadalmi feladatok megoldásához, tevékenységükben erősödjenek a szocialista vonások.

6. A kongresszus megállapítja, hogy a népgazdaság tervszerű fejlesztésének alapvető feltétele a beruházási tevékenység javítása. A műszaki fejlesztésre rendelkezésre álló anyagi és szellemi erők ésszerű fel-

használásával arra kell törekedni, hogy a népgazdaságunk adottságaival összhangban álló területeken a technikai haladás élvonalába kerüljünk. Ennek érdekében a beruházási igényeket népgazdasági, társadalmi fontosságuk szerint kell rangsorolni. Figyelembe véve a gyors műszaki haladást, erőforrásainkat összpontosítsuk a népgazdaság szerkezetét meghatározó átfogó programok, nagyobb beruházások megvalósítására, csökkentsük az eszközök szétaprózott felhasználását. A beruházási tevékenység minden területén meg kell akadályozni a túlzott igények érvényesítését. A vállalati beruházások is jobban feleljenek meg a népgazdasági érdekeknek. Fokozott mértékben vegyünk részt a szocialista országok közös vállalkozásaiban.

Minden szinten javítani kell a tervezőmunkát, a gazdasági, műszaki előkészítést, a szervezettséget, rövidíteni az indokolatlanul hosszú kivitelezési időt. A határidő- és költségtúllépéseket – mulasztás esetén – kövesse felelősségre vonás. Intézkedések szükségesek a nemzeti vagyon tetemes részét kitevő termelőberendezések jobb kihasználására, a műszakszámok növelésére, s ezzel beruházások megtakarítására. Céltudatosabb tervezéssel és szervezéssel, határozottabb állami irányítással, a vállalatok közötti együttműködés javításával, a beruházásokat végzők fegyelmezettebb munkájával csökkenteni kell a befejezetlen beruházások arányát.

7. A kongresszus megállapítja, hogy a népgazdaság fejlesztésében változatlanul a szocialista tervszerűség érvényesítését kell alapvető feladatnak tekinteni. Ezért szükséges a központi irányítás hatékonyságának növelése, a népgazdasági és a vállalati tervezés színvonalának emelése, az érték- és mennyiségi mutatók, valamint a tervcélok és -eszközök teljesebb összhangja. Minden szinten hatékonyabbá kell tenni a tervek végrehajtásának és a gazdasági fegyelem megtartásának ellenőrzését.

Gazdaságirányításunknak változatlan feladata, hogy tovább erősítse szocialista rendszerünket, fejlessze a szocialista tulajdonviszonyokat és a termelőerőket, fokozza gazdálkodásunk tervszerűségét. Építsen a vállalati önállóságra, a közérdekű kezdeményezésekre, növelje a munka hatékonyságát. A bevált alapelveket érvényesítve, gazdaságirányításunkat, mint a szocialista tervgazdálkodás eszközét, jobban mai és

holnapi céljaink, feladataink szolgálatába kell állítani, és működését javítani szükséges.

Törekednünk kell arra, hogy a gazdasági szabályozó rendszer hatékonyabban alkalmazkodjon a különböző területek adottságaihoz. Javítani kell az ipari nagyvállalatok gazdálkodási feltételeit és fokozni vezetőik felelősségét a nagy értékű berendezések jobb kihasználásában.

8. A mindennapi létfeltételek formálásában fokozódik a szolgáltatások jelentősége. Szerepük egyre nagyobb a nők széles körű munkába állása és az emelkedő életszínvonal révén kialakuló életforma megszilárdításában, az élet megkönnyítésében. Kívánatos, hogy hálózatuk kiépítése az eddiginél céltudatosabb legyen, figyelembe véve a területenként és rétegenként eltérő igényeket. Fejlesztjük az állami vállalatok és a szövetkezetek szolgáltató tevékenységét; emellett továbbra is számítunk a kisiparosok munkájára. A szolgáltatás jobban segítse és könnyítse a háztartási munkát.

9. A kongresszus szükségesnek tartja, hogy a szocialista világpiacra támaszkodva, objektív lehetőségeinknek, az életszínvonalat és szociálpolitikánkat meghatározó céljainknak figyelembevételével szabályozzuk a hazai árszínvonalat. A világpiaci árak tartós változásait a gazdaságilag szükséges mértékig a hazai termelői árakban érvényesíteni kell, hogy jobban orientáljanak a hatékony gazdálkodásra. E változások szükségszerűen kihatnak bizonyos fogyasztási cikkek áraira is. Szocialista tervgazdálkodásunk a termelés bővülésével, hatékonyságának növekedésével összhangban gondoskodjék az életszínvonal további rendszeres fejlődéséről. Az árszínvonal tervszerű alakítása érdekében javítani kell, szigorúbbá és folyamatosabbá kell tenni a hatósági és társadalmi árellenőrzést.

10. A kongresszus megállapítja, hogy a szocialista nemzetközi gazdasági összefogásban rejlő lehetőségek teljesebb kihasználása előrehaladásunk alapvető feltétele. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának keretében dolgozunk a szocialista gazdasági integráció kibontakoztatásán, a komplex program valóra váltásán. Szélesítenünk kell a termelési együttműködést és kooperációt, a kereskedelmi kapcsolatokat, a szakosodást, a tudományos-technikai együttműködést és a tapasztalatcserét, mindenekelőtt a Szovjetunióval és a KGST többi

tagállamával. A szocialista országok közös érdekeinek és nemzeti érdekeinknek megfelelően részt veszünk nyers- és alapanyagok együttes kitermelésében, közös gazdasági szervezetek, vállalatok létesítésében.

A tőkésországokkal a kölcsönös előnyök alapján kell bővíteni a gazdasági, kereskedelmi kapcsolatokat. E területen is ésszerűbb, hatékonyabb, rugalmasabb munka szükséges. Fellépünk mindenfajta megkülönböztetés ellen; külgazdasági kapcsolatainkat úgy kell alakítanunk, hogy – főleg a szocialista nemzetközi integrációba való szervesebb beépülés révén – előrehaladásunk biztonságosabb legyen.

Gyümölcsöző gazdasági együttműködést építünk ki a gyarmati sorból felszabadult, a nemzeti függetlenség útjára lépett országokkal. Lehetőségeinkhez mérten segítjük önálló nemzetgazdaságuk megteremtését. Fejlesztjük a műszaki-tudományos kapcsolatokat, támogatást nyújtunk szakembereik képzéséhez.

11. Az ország, a főváros, a megyék kiegyensúlyozott fejlesztésére törekszünk, az új létesítmények telepítésében ez legyen irányadó. A termelőerők elhelyezése feleljen meg a gazdasági hatékonyság követelményeinek. A különböző körzetek dolgozóinak életkörülményei, szociális ellátottsága és jövedelmi színvonala közeledjék egymáshoz. A fejlesztési célok megvalósításakor tekintettel kell lenni a természet- és környezetvédelemre. A lakosság társadalmi munkájára építve támogassuk gazdasági, szervezési és más intézkedésekkel a város- és községfejlesztést.

Tovább kell javítani a külterületeken élő lakosság helyzetét. Azon kell munkálkodnunk, hogy tovább csökkenjenek a különbségek az azonos jellegű települések, valamint a város és a falu kommunális, kulturális, egészségügyi ellátásában. Településeink nyújtsanak a szocializmust építő embereknek mind kedvezőbb életfeltételeket.

12. A kongresszus az előttünk álló évek egyik legfontosabb feladatának tekinti a népgazdaság belső tartalékainak feltárását és jobb kihasználását, a munka termelékenységének növelését, az önköltség csökkentését, a minőség javítását. Az anyagi lehetőségek arányában – különösen a népgazdaság fő területein – folytatni kell a termelőfolyamatok korszerűsítését, és gépesítéssel csökkenteni a nehéz fizikai munkát. Javítani kell a munkaerő-gazdálkodást, következetesen erősí-

teni a munkafegyelmet. Gyorsabb haladást kell elérni az üzem- és munkaszervezésben, ezt a vállalatok, a szövetkezetek, az intézmények gazdálkodásának szerves részévé kell tenni.

Átfogó takarékosságra van szükség a népgazdaság minden területén. Az ésszerű takarékosság váljék közüggyé társadalmunkban.

IV. ÉLETSZÍNVONAL- ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI FELADATOK

Szocialista előrehaladásunk során, gazdasági építőmunkánk eredményeként rendszeresen emelkedik dolgozó népünk életszínvonala. Az egy főre jutó reáljövedelem a negyedik ötéves terv időszakában 25 százalékkal, a tervezettnek megfelelően növekszik. Népünk kulturáltabban él, jobban táplálkozik, szebben öltözködik, mint bármikor ezelőtt.

A X. kongresszust követően a társadalmi juttatások a tervezettnél dinamikusabban bővültek. Számottevően növekedett a családi pótlék, a gyermekgondozási segély összege, nőtt az átlagnyugdíj. A szociális biztonságot fokozta az egészségügyi ellátásnak, a társadalombiztosításnak a kiterjesztése minden állampolgárra. Az életkörülmények javulásához a munkaidő-csökkentés is hozzájárult.

A jövőben az életszínvonal emelésének azon tényezőit kell előtérbe helyezni, amelyek egyidejűleg szolgálják az anyagi jólétet és a gazdasági hatékonyságot. Az ötödik ötéves terv idején a reáljövedelem 23–25 százalékkal növekedjék. A bérpolitikában fő cél legyen a munka szerinti elosztás erősítése.

1. Az alapvető osztályoknak és rétegeknek, mindenekelőtt a munkásságnak és a parasztságnak a jövedelme arányosan növekedjék. A kereseti arányok javítása ösztönözzön a termelékenység emelésére, a nagyobb hatékonyságra. Körültekintő bérpolitikával és jövedelemszabályozással meg kell előzni feszültségeket szülő aránytalanságok keletkezését. Ebben nagyobb szerepet kell biztosítani a központi bérintézkedéseknek. Törekedni kell a nem munkából származó vagy a munka társadalmi hasznosságával arányban nem álló jövedelmek korlátozására.

Következetesebben kell érvényesíteni az egyenlő munkáért egyenlő

bér elvét. Arra kell törekedni, hogy az azonos munkát végző nők és férfiak keresetében még meglevő különbségek megszűnjenek.

2. A lakosságot a jövedelmekkel arányosan több, jobb, választékosabb közszükségleti cikkel kell ellátni. Gondoskodni kell róla, hogy elegendő olcsó, megfelelő minőségű és választékú fogyasztási cikk álljon a vásárlók rendelkezésére. Fejleszteni kell az állami és a szövetkezeti kereskedelmet, javítani kulturáltságát, szélesíteni az üzlethálózatot.

3. A továbbiakban is gondoskodni kell róla, hogy az árak az életszínvonal-politikai célkitűzésekkel összhangban alakuljanak. A dolgozók életszínvonalát alapvetően érintő fogyasztói árszínvonalat a jövőben is központilag kell szabályozni.

Az ár-, bér-, jövedelem- és szociálpolitika együttesen szolgálja a dolgozók, a lakosság életkörülményeinek javulását. Az életszínvonal legfontosabb mutatója a reálbérek és a reáljövedelmek alakulása: ezek növelésében a bérek emelése és a szociálpolitikai intézkedések kapnak mindinkább növekvő szerepet.

4. Az ötödik ötéves terv éveiben a bérből és fizetésből élők körében általánossá kell tenni a 44 órás munkahetet. A törvényes munkaidő teljesebb kihasználásával, jobb szervezéssel, a fegyelem erősítésével szükséges megalapozni a munkaidő további tervszerű csökkentését.

5. A lakáshelyzet javítását pártunk fontos társadalompolitikai, szociális feladatnak tekinti. Biztosítani kell, hogy az eddiginél több állami lakás épüljön. Gondoskodni kell a lakások folyamatos felújításáról, karbantartásáról. Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani az ipari központokban élő nagyüzemi munkásság, a fiatalok lakáshelyzetének további javítására. Minden három- és több gyermekes családot néhány éven belül önálló lakáshoz kell juttatni. A településeket a lakásépítéssel összehangoltan közművesítsék. Érvényesítsék azt a követelményt, hogy az új lakótelepekkel egyidőben készüljenek el a kereskedelmi, egészségügyi és kulturális létesítmények. Az állam a jövőben is segíti a lakásépítő szövetkezetek tevékenységét, támogatja a saját erőből történő lakásépítést.

6. A párt nagy fontosságú nemzeti és társadalmi ügynek tekinti hazánk népesedési helyzetének alakulását. A család a szocialista társadalomban az emberi együttélés alapvető közössége. Társadalmunk gazdasági, politikai viszonyainak változásai hatnak a családra is.

A társadalmi és az állami szerveknek legyen rá gondjuk, hogy a családi együttélés mindinkább a szocialista életmódnak megfelelő tartalommal telítődjék. Fokozzuk a társadalom gondoskodását a családalapítás nehézségeinek csökkentésére. Segíteni kell a fiatalok felkészítését a családi életre.

Az ország, a társadalom jövőjéért érzett felelősség is megkívánja, hogy növekedjék a többgyermekes családok száma, s e családok élvezzenek megkülönböztetett támogatást, övezze őket közmegbecsülés. Társadalmunk elvárja, hogy a szülők felelősséggel és szocialista erkölcsi normáink szerint neveljék gyermekeiket.

A népesedési és nevelési céloknak megfelelően, valamint a nők munkavállalásának megkönnyítése érdekében, a növekvő igények kielégítésére folyamatosan bővíteni kell a bölcsődei, az óvodai és az iskolai napközi otthoni hálózatot. Növelni kell a pénzbeli juttatásokat, a családi pótlékot, a gyermekgondozási segélyt, ki kell terjeszteni a gyermekélelmezést; Budapesten, az öt nagyvárosban és az ipari központokban az ötödik ötéves terv időszakában megközelítően ki kell elégíteni az óvodai igényeket.

Népesedési helyzetünk javítását a központi támogatáson kívül helyi gazdasági és szociális intézkedések is szolgálják. A párt- és társadalmi szervek lépjenek fel mindenhol az anyák megbecsüléséért, a család intézményének védelméért és erősítéséért.

Életszínvonal-politikánkkal összhangban fokozott gondot fordítunk az időskorúak ellátására, gondozására, s ebben is támogatjuk a családi erőfeszítéseket. Arra törekszünk, hogy az idős emberek a munkában becsülettel eltöltött évek után anyagilag biztonságban élvezhessék a megérdemelt nyugdíjat. Mind társadalmi, mind egyéni szempontból fontosnak tartjuk, hogy a nyugdíjba kerülés ne jelentsen elszakadást a munkahelytől, a társadalom kisebb-nagyobb csoportjaitól. Támogatjuk, hogy a nyugdíjjogosultak – népgazdaságilag is fontos területeken – képességeiknek megfelelő munkát végezhessenek, amennyiben tovább akarnak dolgozni.

7. Javítani kell a szociálpolitikai ellátást. Tovább kell egységesíteni nyugdíjrendszerünket, csökkenteni a korábbról megmaradt különbségeket. Emelni kell az alacsony nyugdíjakat. Meg kell őrizni a nyugdíjak reálértékét. Fokozatosan meg kell szüntetni a társadalombizto-

sításban még fennálló eltéréseket. A mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagok nyugdíjkorhatára a következő ötéves terv végéig legyen azonos a bérből és fizetésből élőkével. A mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagok nyugdíjkorhatárát 1976. január elsejétől kezdődően öt év alatt fokozatosan csökkenteni kell: a nőkét az 55., a férfiakét a 60. életévre.

Az egészségügyi intézmények felújításával, bővítésével, felszerelésük korszerűsítésével, a meglevő hálózat szervezettebb irányításával, az orvostudomány új eredményeinek alkalmazásával tovább javuljon a betegségek megelőzése és a betegellátás. Számottevő ráfordítással növeljük a szociális otthonok férőhelyeit. Fejleszteni kell az üzemegészségügyi és az iskolaorvosi ellátást.

8. A szabad idő értelmes, kulturált eltöltése társadalmi ügy; jelentősége mind az egészség megőrzésében, mind a személyiség formálásában növekszik. Államunk részesítse előnyben a dolgozó kollektívák közös pihenését, sportolását, utazását. Meg kell gyorsítani – elsősorban a belföldi turizmus igényeinek kielégítésére – az üdülő- és kirándulóközpontok, a szükséges kereskedelmi és szolgáltatóhálózat létrehozását, fejlesztését.

9. Hazánkba sok külföldi látogat és számuk tovább növekszik. A többségükben szocialista országokból jövő látogatók itt-tartózkodása a kölcsönösen jobb megismerést, a kapcsolatok fejlesztését, bensőségesebbé tételét is szolgálja. Az idegenforgalom hozzájárul, hogy a kapitalista országokból érkezők körében hazánkról a valóságot hűen tükröző kép alakuljon ki. Támogatni kell az idegenforgalmi célokat szolgáló szállodák, intézmények bővítését. Segíteni kell a magyar állampolgárok kollektív és egyéni utazását.

V. IDEOLÓGIAI ÉS MŰVELŐDÉSI FELADATOK

Az elmúlt években az ideológiai életben is eredményesen folyt a X. kongresszus határozatainak érvényesítése, tovább erősödött a marxizmus–leninizmus eszméinek befolyása. A szocialista építésben elért sikerek és a hatékonyabb, színvonalasabb ideológiai munka nyomán szélesebb körben tudatosodtak eszméink, a szocialista erkölcs és élet-

mód normái, mélyült a társadalmi felelősségérzet. Megélénkült az ideológiai élet, növekedett a pártszervezetek, a kommunisták érdeklődése az elméleti kérdések iránt.

A szocialista építés előrehaladásával növekszik a párt ideológiai tevékenységének jelentősége. Az ideológia területén fő feladatunk, hogy a társadalom politikai egységére támaszkodva továbbfejlesszük a tömegek szocialista tudatát, segítsük a szocialista építőmunkát.

1. Az elméleti munkában, a szocializmus propagandájában erősíteni kell az élettel, a szocialista építőtevékenységgel való kapcsolatot. Idejében kell feltárni és elemezni a fejlődés új tendenciáit és előremutató igénnyel általánosítani a tapasztalatokat. Alkotó választ kell adni társadalmunk fejlődésének kérdéseire, szoros együttműködést kell megvalósítani a marxista társadalomtudományi kutatás és a propaganda között.

Világosabban kell körvonalazni szocialista távlatainkat, be kell mutatni a szocialista életmód fölényét a kapitalista életformával szemben. Fontos feladat a népünk, elsősorban munkásosztályunk gondolkodásában és magatartásában kibontakozó szocialista vonások általánosítása és terjesztése. Arra kell törekedni, hogy társadalmi méretekben teret nyerjen a szocialista brigádok hármas követelménye: szocialista módon dolgozni, élni, művelődni.

Erősítsük tovább a szocialista hazafiságot, a proletár internacionalizmust, azt a meggyőződést, hogy eredményeink forrása, nemzeti felemelkedésünk záloga szocialista társadalmi rendünk, a magyar dolgozó tömegek teremtő munkája és összefogása a Szovjetunióval, a szocializmus útjára lépett népekkel, a világ haladó erőivel. A mi hazafiságunk a népért, a szocializmusért cselekvő hazafiság.

Egyértelmű, következetes marxista bírálatban kell részesíteni a közgondolkodás egészséges fejlődése mellett jelenlevő jobboldali, ultraradikális, dogmatikus nézeteket. A közgondolkodásban együtt vannak jelen, szemben állnak és harcolnak egymással egyfelől a szocialista eszmék, másfelől a különböző visszahúzó polgári, kispolgári nézetek, szokások. Az élet minden területén növelni kell a szocializmus aktív híveinek megbecsülését, a szocialista módon végzett munka, a szocializmus ügye iránt elkötelezett magatartás tiszteletét. Határozott harcot kell folytatni a tőlünk idegen eszmeáramlatok ellen. Elsősorban

a kommunisták elvszerű fellépésével kell visszaszorítani és leküzdeni e káros nézetek olykor közéletünkben is felerősödő különböző hatásait. Nagy figyelmet kell fordítani a nacionalizmus, a kozmopolitizmus bírálatára. Szüntelenül munkálkodni kell tudományos világnézetünk, a dialektikus materializmus térhódításáért.

2. A kongresszus megállapítja, hogy a párt agitációs és propagandamunkája az elmúlt években kiszélesedett, milliós tömegek ismerkedtek meg a marxizmus–leninizmus alapjaival, a párt politikájának fő kérdéseivel. A pártmunka formái színesebbé váltak, közelebb kerültek a gyakorlathoz.

Az agitációs és propagandamunka feladata, hogy továbbra is meggyőzően hirdesse forradalmi elméletünk alapvető elveit, céljait, pártunk politikáját, s mozgósítson az országos és helyi feladatok megoldására. Az eseményeket sokoldalúan, összetettségükben magyarázza és arra törekedjék, hogy a jelenkor folyamatait, összefüggéseiket minél szélesebb körben megértsék. Mutassa be hitelesen eredményeinket, járuljon hozzá fokozottabban a munka, az alkotó tevékenység társadalmi tekintélyének növekedéséhez. Szocialista társadalmunk közszellemét illetően is legyen a munka társadalma, s a végzett munka értéke szerint osszon elismerést. Az agitáció és a propaganda küzdjön a szocializmustól idegen jelenségek ellen, segítse olyan légkör kialakítását, amelyben elszigetelődik a közösségellenes, az emberi együttélést sértő magatartás.

Minden párttag és pártszervezet kötelessége politikánk képviselete, terjesztése. Ennek leghatásosabb módja az aktív véleménycsere a pártonkívüliekkel; ez lehetőséget nyújt a különböző nézetek szembesítésére, tisztázására, a marxista–leninista álláspont meggyőző kifejtésére. Emelni kell a marxizmus oktatásának színvonalát, el kell érni, hogy minden iskolai fokon a marxista–leninista világnézet hassa át az oktató-nevelő munka egész folyamatát. Az agitáció és a propaganda fontos feladata a párttagság eszmei-politikai felvértezése. Adjon folyamatosan választ a szocialista építés mindennapi problémáira, nyújtson ismereteket, segítse elő a szocialista tudat erősödését, ily módon járuljon hozzá pártszervezeteink befolyásának kiterjesztéséhez.

Teljesebbé és eszmeileg megalapozottabbá kell tenni a tájékoztatást a nemzetközi és a belpolitikai kérdésekről. A sajtó, a rádió, a tele-

vízió jelentős hatalmi eszközök, fontos ideológiai, politikai szerepet töltenek be a társadalom életében, eszméink terjesztésében, a valóság feltárásában, eredményeink bemutatásában. Munkájuk szakmai, elméleti színvonalának emelésével, szocialista szellemű nevelő és ízlésformáló tevékenységük javításával szolgálják hatékonyabban a párt politikájának érvényesítését.

Tartalmasabbá és hatékonyabbá kell tenni a szocialista országok életéről, eredményeiről szóló tájékoztatást, a szocializmus nemzetközi propagandáját. Megfelelő válaszban kell részesíteni az ellenséges tájékoztató szervek propagandáját, melynek célja a szocializmus építésének fékezése, a szocialista országoknak a Szovjetunióval és egymással való szembeállítása.

3. A X. kongresszus határozatainak megfelelően fejlődött tudományos életünk. Tervszerűbbé váltak a tudományos kutatások, javult összhangjuk a társadalmi igényekkel, értékes tudományos alkotások jöttek létre.

A tudomány szerepét fokozni kell társadalmunkban, arra kell törekedni, hogy mindinkább termelőerővé váljék. Hatékonyabbá kell tenni a kutatási eredmények felhasználását. Növelni kell a szocialista fejlődésünkkel közvetlenül összefüggő kutatások arányát. Nagy figyelmet kell fordítani a műszaki és természettudományok fejlesztésére. A társadalomtudományok továbbra is segítsék a párt- és az állami döntések megalapozását. Javítani kell a kutatómunka hazai feltételeit, szélesíteni és mélyíteni tudományos kapcsolatainkat a testvéri szocialista országokkal, elsősorban a Szovjetunióval.

A tervezési, a koordinálási, az irányítási és a gazdálkodási módszerek fejlesztésével törekedni kell az anyagi és szellemi erők összpontosítására, a hazai és a nemzetközi kutatások körültekintőbb összehangolására, a tudományos munka hatékonyságának növelésére.

Több tudományágban helytelen elméleti nézetek hatnak a kutató- és oktatómunkára. Az ideológiai, társadalomtudományi kutatóhelyeken, a társadalomtudományok egész területén biztosítani kell a marxizmus–leninizmus egyértelmű érvényesülését, az antimarxista nézetekkel szemben folytatott viták kibontakoztatását.

4. A Központi Bizottság az állami oktatás fejlesztésében – a X. kongresszus határozatát teljesítve – hosszabb időszakra kijelölte a felada-

tokat. Az elmúlt években javultak a világnézeti oktatás és nevelés feltételei, csökkent a tanulók túlterhelése, emelkedett az oktató-nevelő munka színvonala, bővült a diákönkormányzat, benne a tanulók tevékenysége.

Az állami oktatásban szélesebb rétegek számára kell megteremteni a feltételeket az általános és a szakmai ismeretek magas fokú elsajátításához, a rendszeres továbbképzéshez. Az iskola egész munkásságával szolgálja jobban az aktív, a közösségi életet élő, a szocialista világnézet és erkölcs befogadására fogékony személyiségek nevelését. Minden szinten javítani kell a világnézeti oktatás és nevelés tartalmát és formáját. Elsőrendű feladat az általános iskola és a szakmunkásképzés fejlesztése, az oktatás-nevelés tartalmának, módszereinek korszerűsítése, az iskolák közötti színvonalbeli különbségek csökkentése. Alapvető követelmény a fizikai dolgozók gyermekeinek hathatós tanulmányi segítése valamennyi iskolai fokozatban. Gondoskodni kell a kollégiumi helyek számának növeléséről. A pedagógusokat munkájuknak megfelelően kell értékelni, támogatni és segíteni.

5. Az elmúlt években gyarapodott népünk műveltsége. A fő feladat, hogy az elért eredményekre építve tovább erősítsük a közművelődés világnézeti hatását, növeljük a társadalom tagjainak politikai műveltségét. Fordítsunk különös gondot a munkásosztály tudatának gazdagítására, kulturálódására. Érjük el, hogy mind többen folyamatosan művelődjenek, részt vegyenek általános és szakmai oktatásban, továbbképzésben, önképzésben.

A folyamatos művelődés, önképzés keretében – a növekvő szabad idő értelmes eltöltését is segítve – fokozni kell az érdeklődést a korszerű társadalmi, természettudományos, műszaki ismeretek iránt. Mind szélesebb rétegek váljanak rendszeres olvasókká. Legyen szorosabb a kultúra, a művészetek és a tömegek kapcsolata. Fejlesszük a kultúra területén is a közösségi formákat.

Javítsuk a közművelődési tevékenységet és elvi-politikai irányítását. Törvényt kell alkotni, amely összefoglalja a közművelődés céljait és feladatait, gondoskodni kell végrehajtásának feltételeiről. Tegyük a pártmunka részévé a közművelődés támogatását.

A sokoldalúan fejlett szocialista ember kialakításához elengedhetetlenül szükséges a fizikai felkészültség is. Társadalmi üggyé kell tenni

az iskolai testnevelést, a tömeges testedzést és a tömegsportot. Meg kell gyorsítani az olyan intézmények építését, amelyek egyaránt alkalmasak művelődési és sportolási célra.

6. Az egyes művészeti ágakban értékes művek születtek. Növekedett a különböző művészeti rendezvények látogatottsága. A szocialista vonások további erősítése érdekében elvszerű vitákkal, következetes marxista kritikai értékeléssel, az alkotóműhelyek, a szerkesztőségek ideológiai és politikai felelősségének érvényesítésével még határozottabban támogassuk a szocialista eszmeiségű, közéleti elkötelezettségű irodalmat és művészetet. A dolgozó osztályok, a szocializmus építésének központi kérdései kapjanak jelentőségüknek megfelelő teret a művészeti alkotásokban. Szorosabbá kell tenni a kapcsolatot az alkotóműhelyek és a művészek, illetve a munkások, a kultúrát szerető, értő dolgozók között.

Általános fejlődésünk nagy felelősséget ró a pártszervezetekre, az ideológiai, a kulturális és a művelődésügyi területen dolgozó párttagokra. Társadalmunk olyan színvonalú és hatású ideológiai, kulturális és közművelődési tevékenységre tart igényt, amely tudatosabban formálja az emberek szocialista gondolkodását, eszmevilágát.

VI. A PÁRT- ÉS A TÖMEGSZERVEZETEK FELADATAI

Szocialista építésünk vezető ereje a párt. A X. kongresszus óta eltelt időszakban pártunk vezető szerepe érvényesült.

A Magyar Szocialista Munkáspárt továbbra is arra törekszik, hogy politikájával kifejezze és szolgálja a munkásosztály, az egész nép érdekeit.

1. A szocialista építés soron levő feladatainak teljesítése, a társadalmi viszonyok és folyamatok tudatos alakítása érdekében még hatékonyabban kell érvényesíteni a párt vezető szerepét. Ennek feltétele, hogy a párt alkotó, marxista–leninista választ adjon a társadalom fejlődésének kérdéseire, politikája minden szinten következetesen megvalósuljon, a párttagok gyarapítsák eszmei, politikai felkészültségüket, javuljon az ideológiai munka, szilárdabb legyen a pártfegyelem.

Minden pártszervezet kapcsolja össze eszmei, politikai irányító és

nevelő tevékenységét a határozatok végrehajtásának folyamatos szervezésével, a fő feladatok teljesítésének állandó ellenőrzésével. A párthatározatok jó végrehajtását tekintsék alapvető feladatnak.

Tovább kell erősíteni a pártmunka politikai, mozgalmi jellegét. Minden szinten fel kell lépni a helyenként mutatkozó hivatalnoki stílus ellen, mert ez rontja a dolgozó emberek és a párt kapcsolatát. A felesleges ülésezés, az indokolatlanul sok papírmunka figyelmet és energiát von el a tömegek körében folytatott politikai tevékenységtől. Nagyobb alapszervezetek létrehozásával meg kell szüntetni a szétaprózottságot minden olyan helyen – üzemben, községben, hivatalban –, ahol ez szükséges, és a feltételei is megvannak. Ezzel is növelni kell a kommunisták akcióképességét, befolyását.

2. A párt sikeres tevékenységének alapja eszmei, politikai, szervezeti és cselekvési egysége. Az egység magasabb színvonalra emelése folyamatos munka és állandó kötelesség. Ezt pártszerű vitákkal, a téves nézetek bírálatával, cáfolatával, a párt álláspontjának kifejtésével és gyakorlati megvalósításával kell elérni.

3. Pártunk hű a demokratikus centralizmus lenini elvéhez. Ennek szellemében kell fejleszteni a pártdemokráciát. A párttagságot széles körben be kell vonni a határozatok előkészítésébe, a döntésekbe. Továbbra is biztosítani kell a pártéletben a lenini normák, a kollektív vezetés hiánytalan érvényesülését. A párttestületek a döntések megalapozottságának erősítése érdekében jobban hasznosítsák a tudományok, különösen a társadalomtudományok eredményeit. A demokratikus vitát követő döntés után, a határozatok egységes értelmezése alapján, a párt minden tagjára és funkcionáriusára kötelező a határozatok melletti elvszerű, érvelő kiállás és az egységes cselekvés. Az ettől eltérő magatartás minden esetben vonjon maga után kommunista bírálatot, számonkérést, felelősségre vonást. A pártmegbízatások jobban épüljenek a határozatokból adódó körülhatárolt tennivalókra.

4. Fontos feladatunk a pártellenőrzés erősítése. Rendszeres ellenőrző munka nélkül a párt nem teljesítheti hivatását, nem érvényesítheti vezető szerepét. Téves az a felfogás, mely a rendszeres ellenőrzésben a hatáskör csorbítását látja. A helyesen értelmezett és gyakorolt ellenőrzés nemcsak a felelősségtudatot erősíti és fejleszti, hanem önálló cselekvésre is késztet. A pártellenőrzésnek át kell fognia az egész tár-

sadalmi tevékenységet, ki kell terjednie a gazdasági, az állami, a tudományos, a kulturális élet minden területére. A pártellenőrzés lényege a határozatok végrehajtásának segítése, az adott terület helyzetének hiteles felmérése, az új feladatoknak, a hibák forrásainak feltárása és megfelelő javaslatok kidolgozása a végrehajtás megjavítására. Mivel a dolgozó milliók elsősorban aszerint alkotnak ítéletet a párt politikájáról, hogy milyen a megvalósulás a gyakorlatban, ezért alapvető jelentőségű, hogy a határozatok ellenőrzésével is biztosítsuk a párt politikai szándékainak helyes érvényesülését.

A beszámolási időszakban szerzett tapasztalatok alapján a Központi Bizottság az új kongresszusi ciklusok félidején a jövőben is értékelje átfogóan a kongresszusi határozatok végrehajtásának helyzetét.

5. A párt vezető szerepének erősítése, politikájának helyes megvalósítása szükségessé teszi a kádermunka elveinek hatékonyabb, színvonalasabb és következetesebb érvényesítését.

A vezetők többsége eredményesen látja el feladatát, eszmei, politikai felkészültsége, szakmai hozzáértése és magatartása alapján megfelel a növekvő követelményeknek. A párt elvárja a vezetőktől, hogy példát mutassanak a fegyelmezett munkában, a politika melletti kiállásban, a határozatok végrehajtásában. Ennek érdekében szükséges, hogy fejlesszék politikai és szakmai ismereteiket, jártasabbak legyenek a társadalomtudományok és saját szaktudományuk körében, a szocialista elvek és normák szerint éljenek, dolgozzanak, viselkedjenek. Munkájukban támaszkodjanak a dolgozók kollektívájára. Növelni kell az irányító szervek felelősségét a hatáskörükbe tartozó vezetők magatartásáért és tevékenységéért.

A szükséges stabilitás fenntartásával, a káderek tervszerű cseréjével javítsuk a párt és az állam vezető szerveinek összetételét. A választott szervekbe több fizikai dolgozó, fiatal és nő kerüljön. Változatlanul érvényes álláspontunk, hogy pártonkívüliek pártfunkció kivételével minden tisztséget betölthetnek. Növeljük a testületek szerepét a személyi kérdések eldöntésében. Minden vezető csak addig dolgozzék beosztásában, amíg ellátására képes. Bátorítsuk az új iránt fogékony, kezdeményező, a véleményüket nyíltan képviselő emberek funkcióba kerülését. Erősítsük a kádermunkában a bizalom, az őszin-

teség, a nyíltság légkörét. Hatékonyabban lépjünk fel a szubjektivizmus, a protekcionizmus és más negatív jelenségek ellen.

Minden vezető egyik legfőbb kötelessége az utánpótlásról való gondoskodás, ezért személyesen is felelős. Céltudatosabban kell segíteni a munkában és a társadalmi életben kitűnt, jó szervező-, vezetőkészségeket mutató fizikai dolgozók vezetővé válását. Az irányító posztok betöltésekor jobban számításba kell venni az arra alkalmas nőket, fiatalokat. Határozottabban kell fellépni az előítéletek, a pozícióféltésből eredő hátrányos megkülönböztetés ellen.

6. A párt a dolgozóknak, elsősorban a munkásoknak a legjobbjait veszi fel tagjai sorába, azokat, akik meggyőződéses hívei szocialista társadalmunknak, élen járnak a munkában, a szocializmus elvei szerint élnek.

A pártszervezetek foglalkozzanak céltudatosan azokkal, akik méltók a párttagságra. A felvétel előtt a tagságra jelöltek ismerjék meg a párt programját és szervezeti szabályzatát, vegyenek részt a tömegszervezetek, a társadalmi mozgalmak, a szocialista brigádok tevékenységében. Figyelmesebben, gondosabban készítsék fel őket a párttagságra, ismerjék meg tevékenységüket, felvételük után is törődjenek pártmunkájukkal, szakmai helytállásukkal, képzésükkel, nevelésükkel.

A pártépítés folyamatos eszmei-politikai munkát igényel; nem korlátozódhat a tagfelvételre. Váljék az egyik legfontosabb pártmegbízatássá a párttagságra alkalmas dolgozókkal való rendszeres foglalkozás.

A párt összetételének fejlesztése érdekében gondoskodni kell a munkások, különösen a szakmunkások megfelelő arányú felvételéről. A tagfelvétel fő bázisai a nagyüzemek legyenek. Biztosítani kell, hogy az új párttagok között a fizikai dolgozók, munkások és termelőszövetkezeti parasztok országosan többségben legyenek.

A párt eszmei, politikai és cselekvési egységének erősítése érdekében 1975-ben elő kell készíteni és 1976 végéig be kell fejezni a párttagsági könyvek cseréjét.

7. Minden eredményünk alapja a pártnak és a tömegeknek kölcsönös bizalmon nyugvó szoros együttműködése. A párt közvetlenül és a tömegszervezetek útján is szélesíti kapcsolatait a pártonkívüliekkel. A munkáshatalmat erősíti, a szocialista építés hatékonyságát növeli,

ha minden állami szerv, társadalmi szervezet rendeltetésszerűen, önálló arculattal működik, s mind nagyobb felelősséggel vesz részt a politikai irányvonal kialakításában és megvalósításában.

A párt az állami és a társadalmi szervek rendeltetésszerű működését továbbra is elvi, politikai irányítással, helyes kádermunkával biztosítja.

Az állami szervek a párthatározatokat egységesen értelmezve, idejében valósítsák meg. Ennek érdekében növelni kell az e területen működő pártszervezetek és kommunisták felelősségét. A párt- és az állami szervek jobban és gondosabban hangolják össze munkájukat, szüntessék meg a felesleges párhuzamosságokat. A pártszervezetek ösztönözzék és segítsék az ügyintézés egyszerűsítését, javítását.

A kongresszus megállapítja, hogy a szakszervezetek tekintélye és befolyása nőtt, hozzáértőbben gyakorolják funkcióikat. Támogatják és védik a munkáshatalmat, segítik a társadalom építését, a dolgozók szocialista szellemű nevelését, képviselik tagságuk, a bérből és fizetésből, valamint a nyugdíjból élő dolgozók érdekeit. A Szakszervezetek Országos Tanácsának munkája fejlődött, és az iparági szakszervezetek sajátos tevékenysége is helyes irányba bontakozik ki. Főleg a vállalati és intézményi szakszervezeti bizottságok működése javult. Sokrétűbbé váltak, bővültek a magyar szakszervezetek nemzetközi kapcsolatai. A szakszervezetek nevelő munkája azonban még nem kielégítő, belső életük demokratizmusa elmarad az igényektől és a lehetőségektől.

A párt a szocialista társadalom építésében továbbra is erőteljesen támaszkodik a szakszervezetekre, ugyanakkor elvárja, hogy a szakszervezetek politikai befolyásukkal, mozgalmi eszközeikkel is segítsék a termelési feladatok sikeres teljesítését, a korszerű technika bevezetését, a haladó termelési mozgalmak elterjedését, a munkakörülmények javítását, az üzemi, munkahelyi demokrácia kibontakozását. Követeljék meg tagjaiktól a fegyelmezett, pontos munkát, a kollektív szerződésben vállalt kötelezettségek teljesítését. Végezzék színvonalasabban a dolgozók politikai, szakmai, erkölcsi és kulturális nevelését. Minden szinten éljenek jogaikkal, képviseljék és védjék bátrabban a dolgozók érdekeit, lépjenek fel a törvények, a rendeletek megtartásáért.

A párt az ifjúság nevelését társadalmi ügynek tartja. Az ifjúság jö-

vője összekapcsolódik országunk fejlődésével, és nagymértékben függ a fiatalok odaadó munkájától. A párt ifjúságról szóló határozata a megvalósulás útján van. Lényeges, pozitív változás következett be az ifjúságnak a szocializmushoz való viszonyában, az ifjúság megítélésében, a róla történő gondoskodásban. A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség betölti politikai, társadalmi szerepét, erősödött kommunista jellege. A párt növekvő arányban meríti utánpótlását a KISZ tagjaiból.

Az ifjúság körében folyó eszmei-politikai nevelésben növelni kell a társadalom minden szervezetének, minden tagjának felelősségét és aktivitását. A családok, az iskolák, a munkahelyi kollektívák, az állami, gazdasági vezetők, a tömegszervezetek és -mozgalmak tudatosabban és igényesebben formálják jövőnk építőinek eszmei, politikai, erkölcsi arculatát. A párt támogatja azokat a törekvéseket és intézkedéseket, amelyek a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség politikai jellegének és mozgalmi vonásainak továbbfejlesztését szolgálják. A KISZ fontos feladata, hogy erősítse politikai befolyását a fiatalok, elsősorban a dolgozó ifjúság körében. A KISZ-szervezetek neveljék fiatalságunkat önállóságra, kezdeményezésre és kötelességtudásra. A párt alapszervezeteiben javítani kell a KISZ pártirányítását. Több figyelemmel, segítőkész bizalommal kell foglalkozni a párt-, a KISZ-szervezetekben, a szakszervezetekben és vonzási körükben tevékenykedő fiatalok tanulásával, termelő- és társadalmi munkájával.

A Kommunista Ifjúsági Szövetségben dolgozó párttagok és a pártszervezetek céltudatosan készítsék fel a legjobb fiatalokat a pártba való belépésre. A Kommunista Ifjúsági Szövetség az ifjúsági vezetők és aktivisták tervszerű nevelésével váljék a párt egyik legfontosabb utánpótlási forrásává. A Magyar Úttörők Szövetsége szervezze a gyermekek közösségi életét, segítse az iskolai nevelést.

A nők teljes egyenjogúságának megteremtése össztársadalmi érdek, a szocialista társadalom fejlettségének egyik ismérve. A nők helyzetéről szóló párthatározat megvalósítása, társadalmi összefogással, sikeresen halad. Erre építve következetesebben kell érvényesíteni a nők egyenjogúságát a munkahelyek betöltésében, a képzésben, az anyagi elismerésben. A választott testületekben és a gazdasági vezető tisztségekben egyre több a nő, s számukat tovább kell növelni. A tényleges

egyenjogúság megteremtése érdekében további intézkedésekre és hatékonyabb tudatformálásra van szükség.

A párt szervei és szervezetei tekintsék állandó feladatuknak a nők élet- és munkakörülményeivel, politikai, szakmai fejlődésével és társadalmi aktivitásának növelésével foglalkozó határozat valóra váltását. Továbbra is szorgalmazzák, hogy előrehaladásunkkal, anyagi helyzetünk alakulásával összhangban javuljon a nők helyzete. Készítsenek fel és javasoljanak minél több tehetséges nőt vezető tisztségre. Kezdeményezzék a dolgozó nők kettős elfoglaltságához rugalmasabban igazodó oktatási formák kialakítását, a szakképzettségükben és politikai felkészültségükben mutatkozó elmaradás gyorsabb felszámolását, az anyák munkájának lehetőségeinkhez mért könnyítését. Rendszeresen számoltassák be az állami és a gazdasági szervek kommunista vezetőit ezekből adódó teendőik végrehajtásáról. A nők társadalmi helyzetét érintő kérdésekben a Magyar Nők Országos Tanácsa éljen javaslattevő és bíráló jogával.

A párt szövetségi politikájának kerete a Hazafias Népfront-mozgalom. Tevékenysége továbbra is szolgálja az állampolgárok legszélesebb körének összefogását hazánk javára. A szocialista nemzeti egység teljes kibontakoztatása azt igényli, hogy fokozódjék a Hazafias Népfront társadalmi, politikai szerepe. Több fizikai dolgozót, fiatalt és nőt készítsen fel közéleti cselekvésre, gondoskodjék róla, hogy a dolgozók legjobbjai kerüljenek a népképviseleti szervekbe. Aktivitásával, javaslataival, bírálatával járuljon hozzá az állami szervek és a lakosság kapcsolatának erősítéséhez, a város- és községpolitikai tervek kimunkálásához és megvalósításához, az Országgyűlés, a tanácsok feladatainak jobb ellátásához.

A Hazafias Népfront-mozgalom segítse belső építőmunkánkat, mozgósítsa az állampolgárokat a függetlenségükért és szabadságukért harcoló népekkel való szolidaritásra, a nemzetközi biztonság megszilárdításáért, a békéért vívott küzdelemre.

VII. A PÁRT NEMZETKÖZI TEVÉKENYSÉGÉNEK, KAPCSOLATAINAK FEJLESZTÉSE

A kongresszus azt a feladatot tűzi a párt elé, hogy a jövőben is a marxizmus–leninizmus, a proletár internacionalizmus elvei alapján folytassa nemzetközi tevékenységét. Politikájával szolgálja a nemzetközi kommunista mozgalom, a szocialista világrendszer egységét, a nemzetközi munkásosztály és a nemzeti felszabadító mozgalmak erőinek gyarapodását, az imperialistaellenes közös front összekovácsolását, a béke védelmét.

1. A Magyar Szocialista Munkáspárt megkülönböztetett jelentőséget tulajdonít a szovjet testvérpárthoz fűződő viszonyának, és a sokoldalú, mély internacionalista kapcsolatokat minden téren fejleszti. A Szovjetunió Kommunista Pártja jár a társadalmi haladás élén, e pártnak van a legtöbb, a legátfogóbb tapasztalata a szocialista építésben, a nép eszmei-politikai egységének megteremtésében, az imperializmussal vívott harcban. A legtöbbet teszi a nemzetközi kommunista mozgalom fejlődéséért, forradalmi elméletünk lenini örökségének megvédéséért és gazdagításáért.

Pártunk ápolja és erősíti kapcsolatait a szocialista országok közösségének minden testvérpártjával; még szilárdabbra ötvözi országaink és népeink barátságát, fejleszti együttműködésünket. Fontos feladata, hogy részt vegyen a testvérpártok összehangolt ideológiai tevékenységében; velük összefogva fokozza a szocializmus propagandáját, leleplezze ellenfeleinek antikommunista, haladás- és békeellenes megnyilvánulásait.

Pártunk kész további erőfeszítésekkel hozzájárulni az imperializmus ellen a tőkés világban harcoló erők tömörítéséhez, a közös akciók sikeréhez. Szélesíti kapcsolatait, erősíti szolidaritását a tőkés világ és a fejlődő országok marxista–leninista pártjaival; támogatja az imperialistaellenes összefogás érdekében kialakított együttműködésüket más haladó politikai erőkkel.

2. A párt a nemzetközi osztályharc sikere érdekében a jövőben is mindent megtesz a kommunista és munkáspártok egységének állandó erősítésére. A két- és sokoldalú találkozókon rendszeresen kicseréli tapasztalatait a többi testvérpárttal, és az új követelményeknek, fel-

adatoknak megfelelően összehangolja velük munkáját. A kommunista mozgalom egységének erősítésére fontos eszköznek tekinti azokat a tanácskozásokat, amelyeket a testvérpártok a világ különböző térségeiben – az egyes földrészeken és övezetekben folyó osztályharc sajátos céljaiból kiindulva – rendeznek. Ezen az elvi alapon támogatja az európai testvérpártok értekezletének megtartását. Aktívan fellép a kommunista és munkáspártok soron következő nemzetközi tanácskozásának előkészítéséért és összehívásáért.

3. A kongresszus megállapítja, hogy a kommunista mozgalom sorainak szorosabbra zárása, valamennyi imperialistaellenes erő tömörítése elválaszthatatlan az opportunizmus jobb- és „baloldali" s a manapság különböző helyeken jelentkező úgynevezett újbaloldali válfajai ellen vívott elvi-politikai harctól. Az opportunizmus mindegyik változata kárt okoz mozgalmunknak, nehezíti a testvérpártok összefogását, fékezi az új társadalomért folytatott harcot, objektíve az imperializmus támasza. Állhatatosan harcolni kell a marxista–leninista elmélet forradalmi tisztaságának megőrzéséért. Határozottan vissza kell utasítani a szocialista országok és a nemzetközi kommunista mozgalom egységére különösen veszélyes soviniszta, nacionalista és szovjetellenes nézeteket. Elítéljük a maoista vezetés nézetrendszerét és politikai gyakorlatát, amely eltorzítja a nemzetközi osztályharc valódi tartalmát, céljait, és arra irányul, hogy megbontsa a szocialista közösség, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom, az antiimperialista erők egységét és összeforrottságát, megossza a nemzeti felszabadító mozgalmakat, és elszigetelje őket a szocialista országoktól.

4. Pártunk a társadalmi haladás érdekében a forradalmi szolidaritás, az egyenjogúság elvei alapján fejleszti kapcsolatait az antiimperialista erőkkel, a nemzeti demokratikus pártokkal, a hazájuk függetlenségéért, szabadságáért harcoló felszabadító mozgalmakkal.

Minden lehetséges kérdésben és területen együttműködésre törekszik a szocialista és a szociáldemokrata pártokkal a nemzetközi enyhülés és biztonság erősítése, a munkásosztály akcióegysége érdekében.

A kongresszus megállapítja: pártunk nemzetközi politikája és tevékenysége élvezi dolgozó népünknek, szocialista szövetségeseinknek, valamint a világ más forradalmi és haladó erőinek bizalmát, támoga-

tását. Mély meggyőződése, hogy a kommunista és munkásmozgalom egysége, a béke erőinek összefogása világszerte elősegíti a szocializmus, a haladás eszméinek győzelmét.

*

A XI. kongresszus jóváhagyja a párt új programnyilatkozatát. Ez a párt életében nagy jelentőségű esemény. Kidolgozását az tette lehetővé és szükségessé, hogy a Magyar Dolgozók Pártjának a magyar munkásosztály egységét megteremtő első kongresszusán, 1948-ban jóváhagyott programnyilatkozat minden főbb célját elértük. Az új programnyilatkozat megalkotásával pártunk megmutatja a jövőbe vezető utat. A fejlett szocializmus távlatainak felvázolása lelkesíti és mozgósítja munkásosztályunkat, népünket az építőmunka feladatainak még jobb megoldására. Szocialista távlataink bemutatása fontos szerepet tölt be népünk gondolkodásának, tudatának alakításában. A párt új programnyilatkozatában megfogalmazott feladatok teljesítésével a fejlett szocialista társadalmat építjük, közelebb jutunk végső célunkhoz, a kommunizmushoz.

A párt XI. kongresszusa felhívja a magyar kommunistákat, hogy odaadó munkával harcoljanak a kongresszus határozatainak, a párt programnyilatkozatának megvalósításáért.

A párt tagjai, a szocializmust öntudatosan, áldozatkészen építő munkások, parasztok és értelmiségiek, a magyar dolgozók még hatékonyabb munkával gyarapítsák a szocialista építés elmúlt három évtizedében teremtett anyagi és szellemi értékeinket, erősítsék a közösségi gondolkodást, gazdagítsák társadalmunk szocialista jellegét.

A kongresszus meg van győződve róla, hogy a következő öt évre szóló határozat és a távlati feladatainkat kijelölő programnyilatkozat útmutatásai alapján hazánk nagy lépést tesz a fejlett szocialista társadalom, a kommunizmus felé vezető úton.

E cél jegyében szilárd eszmei-politikai egységben, a Szovjetunió, a szocialista országok népeinek oldalán dolgozzunk tovább a Magyar Népköztársaság felvirágoztatásán, népünk felemelkedésén!

A Magyar Szocialista Munkáspárt programnyilatkozata

I. TÖRTÉNELMI UTUNK ÉS CÉLUNK

A dolgozó osztályok, népünk legjobbjai a társadalmi haladásért és az ország függetlenségéért vívott harcaikkal, alkotó munkájukkal tartották fenn évszázadokon át hazánkat. Küzdelmükben új távlatot nyitott a magyarországi munkásság osztállyá szerveződése, a szakszervezetek és a munkásosztály első önálló pártjának, a Szociáldemokrata Pártnak a megalakulása. A tudományos szocializmus eszméi, a nemzetközi munkásmozgalom harci tapasztalatai irányt mutattak a magyar proletariátus kibontakozó politikai mozgalmának, amely a munkáshatalom kivívását, a kizsákmányolás minden formájának megszüntetését, a szocialista társadalom megteremtését írta zászlajára. Harcának történelmi jelentőségű eseménye volt 1918 novemberében a Kommunisták Magyarországi Pártjának megalakulása, amelynek vezetésével a magyar munkásosztály, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom példáját követve, 1919 márciusában győzelemre vitte a szocialista forradalmat.

A nemzetközi imperializmus külső katonai beavatkozása megdöntötte a Magyarországi Tanácsköztársaságot. A kommunisták és a baloldali szociáldemokraták – a munkásosztály történelmi küldetésének tudatában – az ellenforradalmi rendszer negyedszázada alatt is folytatták küzdelmüket a kizsákmányolás és a fasiszta diktatúra ellen. Harcukhoz erőt adott a világ első szocialista államának, a Szovjetuniónak léte és a nemzetközi proletariátus támogatása. A törvényen kívül helyezett és üldözött kommunisták vezetésével a haladó erők legjobbjai szervezték a demokratikus összefogást és ellenállást a fasizmus és a háború ellen.

A szovjet hadsereg felszabadító harcának eredményeként, 1945-ben új korszak kezdődött történelmünkben. Hazánk függetlenné vált, és népünk előtt ismét megnyílt a társadalmi haladás útja. Radikális földreformmal felszámoltuk a nagybirtokrendszert. A munkásosztály vezetésével népi demokratikus forradalom bontakozott ki, az államhatalom kulcspozícióit a munkásosztály és a parasztság foglalta el. Államosítottuk a bányákat, a bankokat és a gyáripart. A volt uralkodó osztályok tagjait és képviselőit fokozatosan kiszorítottuk a hatalomból.

Alapvető fordulat ment végbe az ország életében: a munkásosztály, erőit egyesítve – a szegényparasztsággal és a társadalom más haladó erőivel szövetségben – magához ragadta a hatalmat, megteremtette a proletariátus diktatúráját, győzött a szocialista forradalom. E harc kiemelkedő eseménye volt 1948-ban a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt egyesülése a marxizmus–leninizmus elvei alapján. Munkásosztályunk, dolgozó népünk a párt vezetésével megkezdte a szocialista társadalom alapjainak lerakását. E történelmi korszak követelményeit és feladatait fogalmazta meg 1948 júniusában a Magyar Dolgozók Pártjának programnyilatkozata.

A második világháború utáni évtizedben – szüntelen harcban – történelmi jelentőségű változások mentek végbe a világban. Döntő erővé vált a Szovjetunió, amely vezető szerepet játszott a fasizmus leverésében, és a legnagyobb áldozatot hozta a győzelemért. A szocializmus kilépett egy állam keretei közül, létrejött, és az emberiség sorsát mindinkább meghatározó tényező lett a szocialista világrendszer. A kapitalista országokban megnőtt a kommunista és a munkásmozgalom ereje és politikai jelentősége. Összeomlott az imperializmus gyarmati rendszere. Fokozódott a kapitalizmus általános válsága, és felgyorsult a társadalmi haladás visszafordíthatatlan folyamata. Sikerült megakadályozni az új világháború kirobbantását.

A nemzetközi erőviszonyok kedvező változása megkönnyítette hazánkban a szocializmus építését, ugyanakkor – munkájával és helytállásával – a magyar nép is hozzájárult a szocialista világrendszer, a haladó, békeszerető erők sikereihez. A szocialista építés két és fél évtizede során lényegében felszámoltuk a régi rendszertől örökölt el-

maradottságot, és nagy utat tettünk meg az új társadalmi rend kialakításában. A nemzetközi munkásosztály támogatásával leküzdöttük az ellenforradalmi támadást, amelyet 1956-ban – a szektás hibákat, a dogmatikus torzításokat, valamint a revizionista árulást kihasználva – a belső és külső reakciós erők indítottak a szocialista rendszer ellen. Újjászerveztük a kommunista pártot, helyreállítottuk a pártélet lenini normáit. Megszilárdult a párt és a tömegek közötti bizalom, a munkásosztály hatalma, és lehetővé vált hazánk szocialista fejlődésének meggyorsítása. A párt a hazai viszonyokra alkalmazta a marxizmus–leninizmus elméletét, a szocializmus építésének általános érvényű törvényeit, a nemzetközi munkásmozgalom tapasztalatait, s népünk elismert vezetője lett. Az 1948. évi programnyilatkozatban megjelölt feladatokat megoldottuk, és népünk az akkori célokon túl is haladva, történelmi jelentőségű sikereket ért el a szocialista társadalom építésében.

– Véglegesen felszámoltuk a kizsákmányoló osztályok uralmát, és megszilárdítottuk a munkáshatalmat, a proletárdiktatúra államát.

– A tőkés magántulajdonban levő termelési eszközök kisajátításával, majd a kisárutermelő mezőgazdaság szocialista átszervezésével az alapvető termelési eszközök társadalmi tulajdonba kerültek.

– A termelési eszközök társadalmi tulajdona és a szocialista tervgazdálkodás lehetővé tette a termelőerők gyors fejlődését. A nemzeti jövedelem a háború előttinek csaknem ötszörösére, az ipari termelés tízszeresére emelkedett. Megteremtettük a szocialista nagyüzemi mezőgazdaságot, amely – megközelítőleg fele annyi munkaerővel – mintegy 60 százalékkal több terméket ad az országnak, mint amennyit 1938-ban adott a mezőgazdaság. Hazánk agrár-ipari országból szocialista nagyiparral és nagyüzemi mezőgazdasággal rendelkező ipari-agrár országgá vált.

– Társadalmunk osztályszerkezete gyökeresen megváltozott. A volt uralkodó osztályok megszűntek. A kizsákmányolt proletariátusból a társadalom vezető osztálya lett. A kisárutermelők száma és aránya a háború előttinek töredékére csökkent, kialakult a termelőszövetkezeti parasztság. Létrejött a szocialista értelmiség. Mindezek eredményeképpen erősödik népünk szocialista nemzeti egysége.

– Népünk életkörülményei lényegesen megjavultak. Megszűnt a munkanélküliség, minden munkaképes ember dolgozhat. A népgazdaság fejlődésére alapozva rendszeresen emelkedett az életszínvonal. Nagymértékben javult a lakosság ellátása alapvető élelmiszerekkel és közszükségleti cikkekkel. Gyorsan növekedett a szociális juttatások mértéke. Általánossá vált a társadalombiztosítás, minden magyar állampolgár ingyenes gyógykezelésre jogosult. Harmadára csökkent a gyermekhalandóság, meghosszabbodott az átlagos élettartam. A városiasodás, a falvak fejlődése, a közüzemi szolgáltatások bővülése, a háztartások tömeges gépesítése, a rádió és a televízió általános elterjedése nagy változást hozott a nép életében. Országunk állampolgárai létbiztonságban élnek, és bizalommal tekinthetnek a jövő elé.

– Megszűnt a volt uralkodó osztályok műveltségi monopóliuma, a kulturális forradalom kibontakozásával gyorsan emelkedett a nép általános és szakmai műveltsége. Létrehoztuk a nyolcosztályos általános iskolát és az iskolarendszerű szakmunkásképzést. Tömegesen vontuk be a munkásokat, a parasztokat és gyermekeiket a közép- és felsőfokú oktatásba. A társadalmi változások erőteljes ösztönzést és növekvő lehetőséget adtak a tudomány és a kultúra sokoldalú fejlődéséhez. A marxizmus–leninizmus eszméi széles körben elterjedtek és vezető helyet foglalnak el társadalmunk életében.

– Hazánkat, népünket a barátság és a sokoldalú együttműködés megbonthatatlan szálai fűzik a Szovjetunióhoz, a szocialista országok közösségéhez. Következetesen dolgozunk a Varsói Szerződéshez és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsához tartozó országok összefogásának erősítéséért és valamennyi testvéri országgal való sokoldalú együttműködésünk fejlesztéséért. A Magyar Népköztársaság szocialista fejlődése, népünk alkotó munkájának eredményei, békeszerető külpolitikánk, a haladó erőkkel való szolidaritásunk megbecsülést vívott ki az egész világon.

Az 1948-as programnyilatkozatban megjelölt feladatok megoldása, a szocialista forradalom előrehaladása új helyzetet teremtett hazánkban: leraktuk és megszilárdítottuk a szocializmus alapjait, országunkban végérvényesen eldőlt a „ki kit győz le" kérdése. Társadalmunk a maga teremtette szilárd szocialista alapokon fejlődik.

Történelmi eredményeinkben népünk alkotó tevékenysége testesül

meg. Népünk jogosan lehet büszke kivívott sikereire. Méltán illeti fokozott megbecsülés mindazokat, akik önfeláldozó munkájukkal, helytállásukkal szolgálták hazánk felemelkedését, szocialista jövőjét.

A Magyar Szocialista Munkáspárt, híven a kommunisták hagyományaihoz, akik mindig nyíltan hirdették céljukat, e programnyilatkozatban vázolja törekvéseit, amelyek a társadalom további szocialista fejlődéséért folytatott harcában vezérlik.

A következő 15–20 évben az a feladat áll előttünk, hogy tovább haladjunk a szocializmus építésének útján, fejlett szocialista társadalmat teremtsünk hazánkban, s így közelebb jussunk történelmi célunkhoz, a kommunizmushoz.

II. A PÁRT FELADATAI AZ ÁLLAMHATALOM ERŐSÍTÉSÉBEN ÉS A SZOCIALISTA DEMOKRÁCIA FEJLESZTÉSÉBEN

A Magyar Népköztársaság szocialista állam, amely osztálytartalmát tekintve proletárdiktatúra. Államunk legfőbb politikai alapja a munkás-paraszt szövetség. A munkásosztály a hatalom gyakorlásába bevonja a termelőszövetkezeti parasztságot, az értelmiséget, a szocializmus építésén dolgozó tömegeket. Társadalmi rendszerünkben ezáltal az egész dolgozó nép hatalma valósul meg.

1. A szocialista állam erősítése, az állami feladatok magas színvonalú ellátása, az államélet tökéletesítése a szocializmus további sikeres építésének alapvető követelménye.

Társadalmi fejlődésünk eredményeként a szocialista állam feladatai közül előtérbe került a gazdasági szervező és irányító, valamint a kulturális és nevelő tevékenység. A jövőben tovább erősödik a szocialista állam irányító szerepe a népgazdaság fejlesztésében, a társadalmi szükségletek kielégítésében, az anyagi életfeltételek javításában, az egészségügyi ellátás, a szociális gondoskodás, a szocialista tudatformálás, a művelődés területén és az ifjúság nevelésében.

Államunk gondoskodik a szocialista törvényesség következetes érvényesüléséről: mindenkitől egyaránt megköveteli az egész nép érdekeit kifejező törvényeink megtartását, és védi a törvényeink szerint élő állampolgárok biztonságát.

A Magyar Népköztársaság rendőrsége és igazságügyi szervei a szocialista törvényesség követelményeinek megfelelően védelmezik társadalmunk belső rendjét, gondoskodnak az állam- és közbiztonság, a társadalmi és a személyi tulajdon védelméről. A szocialista közrend védelmében – a hivatásos szervek és testületek mellett – részt vesznek a dolgozók társadalmi szervei: a Munkásőrség mint önkéntes fegyveres társadalmi testület, az önkéntes rendőrök, az ifjúgárdisták egységei.

A szocialista állam fontos szerepet tölt be a nemzetközi politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatok fejlesztésében. Nemzetközi tevékenysége összhangban van társadalmi rendszerünk demokratikus jellegével, internacionalista elveinkkel, korunk követelményeivel. Mindez kifejeződik a szocialista országok közötti sokoldalú együttműködés fejlesztésében, a népek közötti barátság erősítésében, a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett éléséért és a béke védelméért folytatott következetes harcban.

Társadalmunk megbecsüli, támogatja fegyveres erőinket. Nemzeti függetlenségünk, szocialista vívmányaink védelmében nagy fontosságú feladat honvédelmünk fejlesztése. A Magyar Néphadsereg és a Határőrség a szocialista közösség szövetségi rendszerében, a szocialista országok fegyverbarátságát erősítve, védi hazánk békéjét és függetlenségét. Segíti népünk szocialista építőmunkáját, és fontos szerepet tölt be az ifjúság erkölcsi, politikai és fizikai nevelésében.

2. A szocialista társadalom fejlesztésének elsőrendű követelménye a szocialista demokrácia mind teljesebb kibontakoztatása. Ennek során a dolgozók – a választott testületek, a tömegszervezetek útján és közvetlenül is – egyre nagyobb mértékben vesznek részt a társadalom életének irányításában. A szocialista demokrácia fejlesztésének legfontosabb feladatai a következők.

A demokratikus centralizmus elve alapján tökéletesítjük a társadalom központi irányítását, és egyidejűleg növeljük a helyi szervek önállóságát és felelősségét. Tovább kell bővíteni a tanácsok jogkörét és anyagi lehetőségeit, fejleszteni népképviseleti, önkormányzati, államigazgatási tevékenységüket. Az állami tevékenység fejlesztése segítse elő a szocialista demokrácia további kibontakoztatását.

Hazánkban – ahol minden hatalom forrása a dolgozó nép – valamennyi állami szervnek és hivatalnak, minden tisztségviselőnek és

ügyintézőnek a népet kell szolgálnia. Az állami intézmények munkájának javítása, jogszabályaink következetes érvényre juttatása, a tömegek növekvő részvétele a hatalom gyakorlásában, a közéleti demokrácia kiterjesztése, a választott szervek szerepének növelése elősegíti, hogy visszaszorítsunk mindennemű hatalmaskodást, bürokratizmust, a szocializmustól idegen jelenséget.

A szocialista demokrácia továbbfejlesztésének szerves része a munkahelyi demokrácia erősítése. Ez lehetővé teszi a dolgozók fokozottabb részvételét a vezetésben, segíti a munka alkotó jellegének kibontakozását, színvonalának emelését. A munkahelyi demokrácia fejlesztésének fontos feltétele a szocialista vezetési stílus, a vezetők és a beosztottak közötti szocialista viszony.

A munkásosztály vezető szerepének erősítése, a gazdálkodás hatékonyságának emelése, a dolgozók felelősségének növelése szempontjából meghatározó jelentősége van az üzemi demokrácia fejlesztésének. Ehhez jobban ki kell használni a meglevő lehetőségeket, és keresni kell új formákat, módszereket is. Tovább kell tökéletesíteni a vállalatok belső irányítási rendszerét. Meg kell könnyíteni a dolgozók számára a véleménynyilvánítást, a döntésekben való részvételt és az ellenőrzést.

A szocialista demokrácia szerves része a szövetkezeti demokrácia. A szövetkezeti tagok, önkormányzatuk keretében, gyakorolják döntési, irányítási, ellenőrzési jogaikat. Fejleszteni kell a szövetkezeti demokrácia bevált módszereit s azokat a vonásait, amelyek a szövetkezeti tagok szocialista tudatának és a gazdálkodás hatékonyságának erősítését szolgálják.

Tovább kell növelni a vállalati, a munkahelyi pártszervezet, a szakszervezet, az ifjúsági szervezet jogkörét, hogy fokozódjék részvételük a helyi intézkedések előkészítésében, a végrehajtásban és az ellenőrzésben.

3. A szocialista állam fenntartására és erősítésére mindaddig szükség van, amíg az imperializmus léte veszélyezteti a világ békéjét, amíg külső és belső reakciós erők zavarkeltő kísérletei akadályozhatják a szocializmus építését. Társadalmunk belső fejlődése is szükségessé teszi az állam fennmaradását mindaddig, amíg a gazdasági és kulturális építés alapvető feladatai csak az állam irányító és szervező tevékenységével oldhatók meg.

Társadalmunk szocialista fejlődése során, az osztályok közötti különbségek csökkenésével erősödnek a szocialista állam össznépi vonásai. A fejlett szocialista társadalom megteremtésével a proletárdiktatúra állama fokozatosan össznépi szocialista állammá alakul át, amelynek vezető ereje a munkásosztály marad. A fejlett szocialista társadalomban mind teljesebben kibontakoznak és fejlődnek a kommunista társadalmi önkormányzat elemei.

III. A PÁRT FELADATAI A TÁRSADALMI VISZONYOK FEJLESZTÉSÉBEN

1. Társadalmunk szocialista fejlődésében alapvető fontosságú a tulajdonviszonyok alakulása. Hazánkban a termelési eszközök túlnyomó többsége társadalmi tulajdonban van: az állami vállalatok és a szövetkezetek termelik a nemzeti jövedelemnek mintegy 98 százalékát. Állami tulajdonban van a termelési eszközök döntő többsége, s ez a szocialista tervgazdálkodás legfontosabb alapja és biztosítéka. Az állami tulajdon társadalmasítása magasabb fokú, mint a szövetkezeti tulajdoné. A mezőgazdasági, az ipari termelőszövetkezetek és a fogyasztási szövetkezetek megalakulásával létrejött és fejlődik a szövetkezeti tulajdon.

A népgazdaság és a termelőerők további tervszerű fejlődésének fontos feltétele mind az állami, mind a szövetkezeti tulajdon hatékony működtetése, továbbfejlesztése, szocialista vonásainak erősítése. Tovább növekszik a szövetkezetek fel nem osztható alapja, s ezáltal is erősödik e tulajdonforma szocialista jellege. A szövetkezetek gazdálkodásában erősödnek a szocialista vállalati vonások, terjed a kooperáció és a szakosodás.

Biztosítani kell a szocialista termelési viszonyok további fejlődésének feltételeit. Ki kell dolgozni a gazdálkodás olyan új módjait és szervezeti formáit, amelyek elősegítik a mezőgazdaság további iparosodását, a mezőgazdasággal szoros kapcsolatban működő ipari vállalatok, illetve az állami gazdaságok és a termelőszövetkezetek közös tevékenységét, összehangolt fejlesztését.

A föld a Magyar Népköztársaságban – a tulajdon formájától füg-

getlenül – nemzeti kincs. Részben állami, részben szövetkezeti, részben személyi, illetve magántulajdonban van. Társadalmunk szocialista fejlődése szükségessé teszi, hogy minden termelési eszköznek, így a földnek a hasznosítása is feleljen meg a társadalom, a dolgozó közösségek, az állampolgárok egyetemes érdekeinek.

Kezdetben korlátozni, később meg kell szüntetni az állami tulajdonban levő földek eladását, helyette be kell vezetni a közösségek és a magánszemélyek részére meghatározott időre szóló bérbe, illetve használatba adását. A hatályos földtörvény alapján megindult folyamatot továbbfejlesztve, el kell érni, hogy a mezőgazdasági termelőszövetkezetek használatában levő minden föld fokozatosan oszthatatlan szövetkezeti tulajdonná alakuljon, s ne lehessen adásvétel tárgya. A magántulajdonban, illetve a személyi tulajdonban levő földek, telkek adásvételének hatékony állami ellenőrzésével meg kell akadályozni, hogy azok vagyonfelhalmozás és spekuláció forrásai legyenek.

A lakosság szükségleteinek kielégítésében kisegítő szerepet tölt be a saját munkán és a családtagok munkáján alapuló kisiparosi és kiskereskedői tevékenység. Erre mindenekelőtt a szolgáltatások területén továbbra is szükség lesz. Gazdasági eszközökkel és megfelelő szabályozással biztosítani kell, hogy a kisiparosok és a kiskereskedők jövedelme végzett munkájukkal álljon arányban.

A szocialista állam elismeri és támogatja a munkából származó személyi tulajdont, mint az életszínvonal emelkedésének, a kulturáltabb életkörülmények megteremtésének egyik tényezőjét. A személyi tulajdon gyarapodását azonban oly módon kell szabályozni, hogy az az egyének és a családok saját szükségleteinek kielégítését szolgálja, és ne sértse a közérdeket, a szocialista elveket.

Fejlődésünk későbbi szakaszában a két szocialista tulajdonforma fejlesztésének útján fog kialakulni a termelési eszközök és egyéb közjavak magasabb szintű össznépi, kommunista tulajdona.

2. A termelőerők és a szocialista termelési viszonyok további fejlődésével egységesebbé válik társadalmunk osztályszerkezete. A társadalmi osztályok és rétegek között csökkennek a még meglevő osztályjellegű, illetve osztályeredetű különbségek.

a) Szocialista társadalmunk vezető osztálya a munkásosztály. Vezető szerepe a szocializmus építésének időszakában mindvégig meg-

marad, társadalmi befolyása tovább erősödik. Növekszik politikai felkészültsége, általános és szakmai műveltsége. Soraiban emelkedik a magasabb képzettségű munkások száma, új igények és képességek is kifejlődnek, amelyek elősegítik mind több munkás aktív részvételét a termelési folyamatok irányításában, a közéletben, a közügyek intézésében. A munkásosztály szerepe növekszik a szocialista életmód térhódításában és általánossá válásában is. A munkásosztály általános műveltségének, szakmai képzettségének emelése, új és növekvő szükségleteinek kielégítése nem csupán gazdasági, hanem lényeges társadalompolitikai feladat is.

b) A szocialista nagyüzemi mezőgazdasági termelés fejlődésével jelentősen változik a termelőszövetkezeti parasztság helyzete; végképp eltűnnek a parasztság korábbi rétegeződésének nyomai. A gépesítéssel, a mezőgazdasági termelés iparszerűvé válásával, a munka termelékenységének jelentős növekedésével országosan csökken a mezőgazdaságban foglalkoztatottak száma, nő a szakképzett dolgozók aránya. A termelőszövetkezeti parasztság társadalmi helyzetét, munkájának jellegét, szakképzettségét, életkörülményeit, szemléletét, anyagi és kulturális igényeit tekintve is közelebb kerül a munkásosztályhoz.

c) A tudomány és a kultúra társadalmi szerepének növekedésével, a technika fejlődésével nő az értelmiség aránya és jelentősége. Fokozódik aktív részvétele a szocialista társadalom felépítésében. A szocialista célok vállalásával, a szocialista életmód és emberi kapcsolatok tudatos alakítójaként is mind közelebb kerül a munkásosztályhoz. E folyamatot nagymértékben segíti, hogy az értelmiség jelentős hányada munkás- és parasztcsaládból kerül ki, vagy eredetileg fizikai dolgozó volt. Az értelmiség utánpótlásának ezekre a forrásaira a jövőben is nagy figyelmet kell fordítani.

d) Emelkedik a szervezési és ügyviteli feladatok ellátásában nélkülözhetetlen alkalmazotti réteg szakmai és politikai képzettsége, fokozódik a szocialista célok iránti elkötelezettsége. Tevékenységét jobb szervezéssel, gépesítéssel kell hatékonyabbá és könnyebbé tenni.

3. A szocializmus építése során fokozatosan csökkennek a fizikai és a szellemi munka, valamint a város és a falu közötti lényeges különbségek. A lakás- és települési viszonyok között ma még meglevő jelentékeny különbségeket fokozatosan meg kell szüntetni. A kulturális,

az egészségügyi, a kereskedelmi, a kommunális ellátást úgy kell fejleszteni, hogy a települések ellátottsági szintje közeledjék egymáshoz.

4. Szocialista társadalmunkban lényegesen megváltozott a nők, az ifjúság, az idős korúak és a család társadalmi helyzete.

a) Társadalmunk megszabadította a nőket a kiszolgáltatottság súlyos terhétől, és megnyitotta számukra az utat az egyenjogúsághoz. Az állampolgári jogok, a foglalkoztatottság területén, a közéleti tevékenységben, a kulturális és a családi viszonyokban történelmi jelentőségű előrehaladás történt. Ennek ellenére még sokat kell tenni a nők teljes egyenjogúságának érvényre juttatásáért. A továbblépés iránya: a nők fokozódó részvétele a társadalmilag szervezett munkában, szakmai és általános műveltségük emelése, valamint a vezető funkciók betöltésében és a bérezésben még fennálló hátrányuk megszüntetése. Különösen sok a teendő a nők családon belüli helyzetével kapcsolatos maradi szemlélet megváltoztatásában. A nők teljes egyenjogúsága össztársadalmi érdek, a szocialista társadalom fejlettségének egyik ismérve.

b) Társadalmunk nagy gondot fordít az ifjúság sokoldalú fejlődésére. A felnövekvő nemzedék ma magasabb általános, szakmai és politikai műveltséggel indul az életbe, mint negyedszázaddal ezelőtt. A fiataloknak sok lehetőségük van rá, hogy energiájukat, kezdeményezőkészségüket, tudásvágyukat társadalmilag hasznos célok érdekében bontakoztassák ki. Lehetőségeiket a jövőben tovább bővítjük. Javítjuk élet- és munkakörülményeiket, különösen szorgalmazzuk legfőbb gondjuknak, a családalapítást nehezítő lakásproblémának a megoldását.

A felnőtt nemzedék minden tagja, a családok, az érintett intézmények azzal a felelősségtudattal törődjenek az ifjúság nevelésével, hogy munkájukkal és példájukkal a jövőt alakítják. Ugyanakkor növelni kell az ifjúsággal szemben támasztott követelményeket is, hangsúlyozva kötelességeit és felelősségét önmagáért és a szocialista társadalom jövőjéért.

c) Az idős korúakról való gondoskodás szocialista társadalmunk érdeke és elemi kötelesség. Arra törekszünk, hogy az idős emberek anyagi biztonságban éljenek, és a társadalom hasznos, megbecsült tagjainak érezhessék magukat.

d) A család szocialista társadalmunkban az emberi együttélés alapvető közössége. Mindennapi tevékenységével olyan feladatokat lát el, amelyek nem csupán az egyén, hanem az egész társadalom számára rendkívül fontosak. Társadalmi eszközökkel segíteni kell, hogy a családi kapcsolatok új, szocialista elemei erősödjenek. Ehhez részben szemléleti változásra, részben a szolgáltatások és a gyermekintézmények fokozott fejlesztésére van szükség.

A szocialista társadalom harmonikus fejlődésének, nemzetünk jövőjének fontos feltétele a születések számának megfelelő alakulása. Össztársadalmi érdek anyavédelmi rendszerünk továbbfejlesztése és a gyermeknevelés fokozott támogatása. Társadalmunk megbecsülésben részesíti a gyermeket nevelő szülőket, és elvárja, hogy a szülők is felelősséggel, a szocialista erkölcsi normák szerint neveljék gyermekeiket.

5. A hazánkban élő nemzetiségek állampolgári egyenjogúságot élveznek, anyanyelvüket az államigazgatás és a közélet fórumain szabadon használhatják, anyanyelvükön tanulhatnak, ápolhatják a szocialista eszmeiség jegyében fejlődő nemzeti kultúrájukat. Egyenrangú állampolgárként vesznek részt a választott állami és társadalmi szervek, testületek munkájában. A lenini nemzetiségi politika alapelveinek érvényesülése fontos szerepet tölt be a szocialista társadalmak belső egységének erősödésében, és egyik nélkülözhetetlen feltétele annak, hogy szorosabbá váljék a szocialista országok népeinek összeforrottsága, és gyorsuljon együttes előrehaladásuk a kommunizmus felé.

6. Társadalmunk osztályainak és rétegeinek alapvető érdekei azonosak. Szocialista fejlődésünk során részérdekeik is mind közelebb kerülnek egymáshoz. Az eltérő részérdekeket csak az össztársadalmi érdek alapján lehet és kell egyeztetni. Így erősödik a munkásosztály, a termelőszövetkezeti parasztság, az értelmiség, s az ország többi dolgozó rétegének szövetsége, társadalmunk erkölcsi és politikai egysége. Céljaink tettekben megnyilvánuló elfogadásával – a kommunisták és a pártonkívüliek, az eltérő világnézetű emberek összefogásával – halad előre az ország, és épül a fejlett szocialista társadalom.

Mindezen folyamatok eredményeként jutunk majd el arra a szintre, ahol fokozatosan létrejönnek az osztálykülönbségek teljes és végleges megszűnésének feltételei.

IV. A PÁRT FELADATAI A GAZDASÁGI ÉPÍTŐMUNKÁBAN ÉS AZ ÉLETKÖRÜLMÉNYEK JAVÍTÁSÁBAN

A szocialista társadalom felépítésének, az életkörülmények rendszeres javításának feltétele a népgazdaság tervszerű, arányos fejlődése, a termelés gyors ütemű növelése. Ebben meghatározó szerepe van a termelési eszközök szocialista tulajdonából, az ezen alapuló tervgazdálkodásból, valamint a szocialista országok gazdasági együttműködéséből fakadó előnyök kihasználásának. A fejlett szocialista társadalom műszaki és gazdasági bázisának megteremtésével hazánk gazdaságilag fejlett országgá válik.

1. A fejlett szocialista társadalom létrehozása megköveteli a szocialista tervgazdálkodás továbbfejlesztését. Tudományosan megalapozott gazdaságpolitikával biztosítani kell a legfontosabb beruházási, termelési és más gazdasági, valamint a kulturális, egészségvédelmi és egyéb feladatok meghatározását és rangsorolását, a rendelkezésre álló munkaerő és anyagi eszközök legésszerűbb elosztását. Tovább kell folytatni a gazdaságirányítás rendszerének és módszereinek fejlesztését. Az országos érdekekkel összhangban növelni kell az állami vállalatok és a szövetkezetek vezetésének kezdeményezőkészségét, felelősségét és önállóságát. Fokozni kell az anyagi és az erkölcsi ösztönzés hatékonyságát, a vállalatok és az üzemek kollektív érdekeltségét és szerepét dolgozóik élet- és munkakörülményeinek javításában, kulturális ellátásában.

A gyors és kiegyensúlyozott gazdasági fejlődés alapvető és állandó követelménye a termelés korszerűsítése. A KGST-országokkal összehangolt program alapján fejlesztjük a nemzetközi munkamegosztást az energiatermelésben és -felhasználásban, a termelés szakosításában, a gazdaságos gyártmányszerkezet kialakításában. Fokozzuk a termelési folyamatok és az anyagmozgatás gépesítését, az automatizálást, a kemizálást, a számítástechnika alkalmazását. Elősegítjük a tudományos-technikai forradalom hazai kibontakozását, és meggyorsítjuk a kutatási eredmények gyakorlati alkalmazását, elterjesztését.

A termelést elsősorban az ipar leghatékonyabb ágazatainak és termékcsoportjainak dinamikus fejlesztésével, valamint a mezőgazda-

ság adottságainak legjobb kihasználásával kell növelni. A termelési szerkezet alakításában nagy figyelmet kell fordítani természeti-gazdasági adottságainkra, a hazai és a nemzetközi követelményekre. Gondoskodni kell az erőforrások koncentrálásáról, a beruházások megalapozott előkészítéséről, gyors megvalósításáról. Felújításokkal, a termelési eszközök korszerűsítésével, a munka- és üzemszervezés, a szakismeret, a munkafegyelem javításával is gyorsítani kell a munkatermelékenység növekedési ütemét.

A gazdasági-műszaki fejlődést meghatározó tényezők közül alapvető szerepe van hazánk és a testvéri szocialista országok együttműködésének, a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának, a szocialista gazdasági integrációt szolgáló komplex program végrehajtásának. Folytatni kell népgazdasági terveink egyeztetését, bővíteni a termelési és a kereskedelmi kapcsolatokat, fejleszteni a műszaki és a tudományos együttműködést. A szocialista gazdasági integráció lehetőségei rendkívül nagyok. Népgazdaságunk kiegyensúlyozott fejlődésének fontos feltétele a szocialista országokkal való gazdasági együttműködésünk erősítése.

Növekvő figyelmet fordítunk a kapcsolatok bővítésére és elmélyítésére a fejlődő országokkal. Politikai törekvéseinkkel és gazdasági érdekeinkkel összhangban építjük gazdasági kapcsolatainkat a fejlett tőkésországokkal.

2. A fejlett szocialista társadalom megteremtése és a kommunizmus építésére való átmenet feltételeinek létrehozása érdekében hazánkban az eljövendő 15–20 év alatt a következő termelési-fejlesztési célokat kell elérni.

Az egy főre jutó nemzeti jövedelmet a jelenleginek 2–2,5-szeresére, az ipar termelését 2,5–3-szorosára, a mezőgazdaságét 1,5–2-szeresére, az építőiparét 2,5–3-szorosára kell emelni. Erőteljesen fejlesztjük a közlekedést és különös gondot fordítunk a városi és távolsági utasszállítás javítására. Az áruszállítást és a hírközlést a népgazdaság szükségleteivel összhangban fejlesztjük. Bővítjük és korszerűsítjük a kereskedelmi hálózatot.

Saját erőforrásainkra és a nemzetközi együttműködés lehetőségeire támaszkodva, hazánk újabb fontos népgazdasági létesítményekkel gyarapszik. Az ország energiatermelésében jelentős szerepe lesz az

atomerőműveknek. A hazai szén- és lignitbázison új nagy kapacitású erőműveket létesítünk. Hasznosítjuk réz,- ásvány- és szénhidrogénvagyonunkat, egyéb természeti kincseinket. Továbbfejlesztjük a vízgazdálkodást, jobban felhasználjuk a Duna és a Tisza vízi energiáját. Tervszerűen fejlesztjük az ország különböző területeinek gazdaságát és a településhálózatot. Ennek során tovább csökkennek az ország egyes vidékeinek gazdasági színvonalában még meglevő különbségek. Az elavult üzemek korszerűsítésével, a nehéz és az egészségre ártalmas munkák gépesítésével jelentős mértékben javítjuk a munkások és a parasztok élet- és munkakörülményeit.

A szolgáltatás színvonala a társadalmi-gazdasági fejlettség, a kulturáltabb életmód fontos mércéje. Erőteljesen fejleszteni kell ezért az állami vállalatok, az ipari és fogyasztási szövetkezetek szolgáltató tevékenységét. A szolgáltatóhálózat kiterjesztésében az egyes területek ellátottságának kiegyenlítésére törekszünk. Támogatjuk a kisiparosok szolgáltató tevékenységét.

3. Az elkövetkező 15–20 év alatt társadalmunk fontos feladata lesz az élő munkával való takarékos és hatékony gazdálkodás. A dolgozók létszáma csak kismértékben fog emelkedni. Alapvetően módosul a foglalkoztatottak ágazati és szakmai összetétele. Általánossá válik a dolgozók továbbképzése, és ez megkönnyíti számukra a szakmaváltoztatást is.

Társadalmunk biztosítja a munkához való jogot, hatékonyabbá kell azonban tenni a munkaerő felhasználását. Az anyagi termelés növekedését teljes egészében a munkatermelékenység emelkedésével kell elérni. A társadalmi összmunka termelékenységét a jelenleginek 2,5–3-szorosára kell emelni. A munkatermelékenység növekedésével összhangban tovább csökkentjük a munkaidőt, és bevezetjük az ötnapos munkahetet.

4. Az előttünk álló időszakban jelentősen emelkedik népünk jóléte, javulnak a lakásviszonyok, az egészségügyi, a kulturális és a szociális ellátás.

A munkából származó jövedelmek reálértéke a jelenleginek mintegy kétszeresére emelkedjen.

Az egy főre jutó fogyasztás érje el a mai színvonal 2–2,5-szeresét oly módon, hogy a lakosság összfogyasztásán belül gyorsabban növe-

kedjék a közösségi fogyasztás, így különösen a művelődéssel, az egészségügyi ellátással, a pihenéssel kapcsolatos juttatások mértéke. A személyes fogyasztási alapon belül emelkedik a korszerű táplálkozást jelentő élelmiszerek, valamint a tartós fogyasztási cikkek aránya. 1,5–2 millió lakást építünk, növelve a többszobás lakások és az állami bérlakások részarányát. Az állam és a lakosság együttes erőfeszítésével biztosítani kell, hogy minden család önálló lakáshoz juthasson, javuljon a lakások minősége és fejlődjék a lakáskultúra. Gondoskodni kell a meglevő lakásállomány karbantartásáról és korszerűsítéséről.

Társadalmunk minden dolgozónak biztosítja idős korára a rendszeres nyugdíjat és az egészségügyi ellátást. Növekvő gondot kell fordítani a nyugdíjasok életkörülményeinek javítására. Támogatjuk, hogy a nyugdíjjogosultak és a nyugdíjasok – kívánságukra – munkaképességüknek megfelelő munkát végezhessenek. Bővítjük az idős korúak pihenését, ellátását, gondozását szolgáló intézmények hálózatát.

A gyermekekről való társadalmi gondoskodást magas színvonalra emeljük. A gyermekintézmények hálózatát úgy kell fejleszteni, hogy minden család, amely igényli, elhelyezhesse gyermekeit bölcsődében, óvodában vagy napközi otthonban. Az állam növekvő mértékben vállalja az iskoláztatás költségeit. Bővítjük és fejlesztjük a diák-szociális létesítmények hálózatát. Az iskolai és a diákotthoni ellátás javításával is elő kell segíteni, hogy a családok életkörülményeiből és a települési viszonyokból fakadó különbségek mind kisebb szerepet játsszanak a tanulási feltételekben.

Fejleszteni kell az egészségügyiintézmény-hálózatot és az egészségügyi ellátást. A betegek gyógyítása és a betegségek megelőzése érdekében széleskörűen fel kell használni az orvostudomány eredményeit.

Jelentősen meg kell javítani a testnevelés, a testedzés és a tömegsport személyi és tárgyi feltételeit. Tervszerűen bővítjük a sporttelepek, az uszodák, az iskolai tornatermek hálózatát, és biztosítjuk a sportlétesítmények használatát az ifjúság, a lakosság számára.

5. Népünk életszínvonalának emelése, az életkörülmények javítása megköveteli a szocialista elosztási viszonyok fejlesztését. A szükség-

leteknek az ország lehetőségeivel és társadalmunk szocialista jellegével összhangban álló, egyre növekvő mértékű kielégítése a gazdasági fejlődésnek célja és fontos hajtóereje is.

A bérpolitikában következetesebben kell érvényesíteni az egyenlő munkáért egyenlő bért elvét, a több és a jobb, valamint a nehezebb és a bonyolultabb munka magasabb díjazását. Az elosztás fő formája, az arányaiban is növekvő társadalmi juttatás mellett, továbbra is a munka szerinti elosztás marad. A bérjellegű jövedelmek – részben a végzett munka minőségében meglevő különbségek csökkenésével, részben az alacsonyabb fizetéseknek az átlagosnál magasabb ütemű emelkedése útján – közeledni fognak egymáshoz. Társadalmi és elosztási viszonyaink fejlesztésével el kell érni, hogy senki se jusson munka nélküli, vagy a teljesített munkájához képest aránytalanul magas jövedelemhez.

Gondoskodni kell róla, hogy a munkásosztály és a szövetkezeti parasztság jövedelme azonos színvonalú legyen. A társadalmi juttatások területén meg kell szüntetni a még meglevő különbségeket a bérből és fizetésből élők, valamint a mezőgazdasági termelőszövetkezeti tagok között.

A családok jövedelmi színvonala egyrészt az egyéni jövedelmekben meglevő különbségek csökkenésével, másrészt a társadalmi juttatások rendszerének továbbfejlesztésével fog közeledni egymáshoz.

6. Az életkörülmények javításában növekszik a természetvédelemnek, a munkahelyi és a lakóhelyi környezet ápolásának jelentősége. Az iparfejlődés, különösen a kemizálás, valamint az autóközlekedés környezetszennyező hatása szükségessé teszi a hatékonyabb állami környezetvédelmi intézkedéseket. Az állami, a vállalati és a társadalmi szervek, valamint a lakosság összefogásával fokozzuk a természet védelmét. Létrehozzuk a környezetvédelemnek olyan rendszerét, amely nemcsak a károsodásnak állja útját, hanem a fejlődést is biztosítja.

V. A PÁRT FELADATAI A TÁRSADALMI TUDAT, A KULTÚRA ÉS AZ ÉLETMÓD FEJLESZTÉSÉBEN

Társadalmunk szocialista fejlődésének elválaszthatatlan része a társadalmi tudat fejlődése, az emberek gondolkodásának, erkölcsi arculatának változása, műveltségének gyarapodása. Társadalmi életünk egészében meghatározó szerepe van a marxista–leninista ideológiának, amely széles körben elterjedt, népünk jelentős részének gondolkodását és magatartását megszabja. Ugrásszerűen emelkedett az iskolázottság, az általános és a szakmai műveltség színvonala. A kultúra mind nagyobb mértékben vált elérhetővé a legszélesebb tömegek számára. Mindez a szocializmus építésének eredménye és követelménye is.

1. Országunk fejlődésének most következő időszakában növekszik a tudati tényezők szerepe. A fejlett szocialista társadalom építése olyan emberek munkáját és aktivitását igényli, akik társadalmi céljaink megvalósításában fegyelmezett, jó munkájuk mellett a közügyekből is kiveszik részüket, ismerik és megtartják a szocialista erkölcs normáit, akik számára szocialista hazánk szeretete elválaszthatatlanul összefonódik a nemzetköziséggel.

El kell érni, hogy a javuló anyagi feltételekkel szocialista módon éljünk. Ezért egész társadalmunk fejlődésének egyik kulcskérdése és nélkülözhetetlen feltétele a tudati viszonyok gyorsabb, erőteljesebb változása, a szocialista erkölcs és életmód általánossá válása.

2. Ennek érdekében következetes, meggyőző felvilágosító munkát kell végezni. Aktívabbá és hatékonyabbá kell tenni a marxizmus–leninizmus propagandáját, el kell érni, hogy eszméi jobban behatoljanak a tömegek gondolkodásába és uralkodóvá váljanak a társadalmi élet minden területén. Erősítjük az eszmei harcot a polgári és a kispolgári ideológia, a különböző tudománytalan világnézetek ellen, és határozottan fellépünk az ellenséges eszmék, valamint a szocialista közgondolkodást sértő káros nézetek és gyakorlat ellen. Mindehhez célszerűen felhasználjuk a rádiót, a televíziót és a sajtót is.

3. A szocialista társadalom alapvető érdeke a természet és a társadalom törvényszerűségeinek tudományos feltárása, gyakorlati felhasználása. Tovább kell javítani mind a műszaki és a természettudo-

mányok, mind a társadalomtudományok anyagi és személyi feltételeit. A tudományos kutatómunkát következetesen és tervszerűen a szocialista társadalom szolgálatába kell állítani. Különös figyelmet fordítunk azon tudományterületek kiemelt fejlesztésére, amelyek társadalompolitikai, gazdasági és kulturális feladataink megoldása szempontjából a legfontosabbak. Támogatjuk a tudományok fejlődéséhez nélkülözhetetlen alapkutatásokat. Jobban hasznosítjuk a nemzetközi tudományos munkamegosztásban, elsősorban a szocialista országokkal való tudományos együttműködésben rejlő előnyöket.

Biztosítjuk a tudományos kutatómunka szabadságát, s egyúttal fokozzuk a tudósok társadalmi felelősségét a szocialista építőmunka feladatainak alkotó megoldásában. A tudományok egészséges fejlődésének nélkülözhetetlen követelménye a tudományos vita, a téves nézetek bírálata.

4. Az elmúlt negyedszázadban nagy fejlődést ért el a közoktatás. A társadalmi követelmények növekedésével összhangban tovább fejlesztjük oktatási rendszerünket.

Tovább csökkentjük az oktatási, a tanulási feltételekben meglevő különbségeket, hogy a felnövekvő ifjú nemzedék életpályájának alakulásában a szociális körülményeknek már ne legyen lényeges szerepük.

A közoktatás egész rendszerében erősíteni kell az oktatás és nevelés egységét. Nagyobb figyelmet kell fordítani a korszerű marxista műveltség elsajátítására, a közösségi életre való felkészítésre, a szocialista erkölcsű ember formálására, a művelődési igények és készségek kialakítására és fejlesztésére. A nevelési folyamatban kapjon nagyobb hangsúlyt az ifjúság fizikai erőnléte, teherbíró képessége, az egészséges testkultúra.

Különös gonddal kell foglalkozni az alapozó oktatás és nevelés, az óvodák és az általános iskolák fejlesztésével. Az általános iskola nyújtson nagyobb lehetőségeket a személyes képességek felszínre hozásához. Az alapozó oktatás és nevelés fejlesztése lényeges társadalompolitikai feladat, nélkülözhetetlen ahhoz, hogy az egész oktatásban elérjük a feltételek egyenlőségét.

Általánossá kell tenni a felnövekvő nemzedék középfokú iskolá-

zottságát. Ennek keretében elsősorban a szakmunkásképzés színvonalát kell emelni. A magas színvonalú szakmunkásképzést szocialista társadalmunkban nem csupán a munkaerő utánpótlása igényli, hanem a munkásosztály vezető szerepének érvényesülése is megköveteli.

A társadalmi szükségleteknek megfelelően fejlesztjük a felsőoktatási intézmények hálózatát, és határozzuk meg a főiskolai és egyetemi végzettségűek számát, szakmai összetételét.

Társadalompolitikai céljaink, a növekvő gazdasági-műszaki követelmények szükségessé teszik a felnőttoktatás mennyiségi és minőségi fejlesztését, a munka melletti tanulás feltételeinek javítását.

5. A szocialista társadalom kedvező feltételeket teremt ahhoz, hogy a művészetek eleget tehessenek sajátos valóságfeltáró és tudatformáló hivatásuknak. A művészetek a szocializmusért folyó harc, a teremtő munka, a dolgozó ember hiteles ábrázolásával segítsék a szocialista tudat alakítását. Az alkotók között mind általánosabbá válik az a felismerés, hogy a dolgozó nép növekvő igényeinek kielégítése és újabb igényeinek felkeltése a művészet belső fejlődésének is legfőbb érdeke. Ennek alapján lesz tartalmasabb az alkotói szabadság, s érvényesül igazán a művészetek realizmusa, pártossága. Így kerül szorosabb kölcsönhatásba élet és művészet, alkotás és közösség, így bontakozik ki igazán a művészet emberformáló hatása.

6. A szocialista társadalom bővülő lehetőségeket teremt a személyiség sokoldalú fejlődéséhez.

A művelődés az egyén fejlődésének és közösségi kapcsolatainak nélkülözhetetlen tényezője, közösségteremtő erő. A fejlett szocialista társadalom építése szükségessé teszi az egyes emberek és a közösségek sokoldalú továbbképzését szolgáló közművelődési rendszer szervezeti és eszmei erősítését. Fejlesztjük a könyvtárak, a művelődési házak és más kulturális intézmények országos hálózatát. Gazdagítani és társadalmi méretekben terjeszteni kell az egyéni és közösségi öntevékeny művelődést. El kell érni, hogy az önművelés, a kultúra öröme a társadalom minden tagjának személyes és állandó szükségletévé váljék.

Az életkörülmények javulásával mind több és kedvezőbb lehetőség nyílik a növekvő szabad idő kulturált felhasználására. Mindent

el kell követni, hogy ennek igénye is általánossá váljék, s a növekvő szabad idő az emberi kapcsolatok erősítését szolgálja. Terjeszteni kell az igényes szórakozás közösségi formáit. Az ízlést romboló jelenségeket ki kell szorítani a szórakoztatásból. Szükséges, hogy a pihenés, az üdülés, a testedzés és a mind tömegesebbé váló utazás lehetőségei nagymértékben bővüljenek, feltételei javuljanak.

A személyiség erkölcsi arculatának formálódásában, a szocialista erkölcs normáinak és szabályainak gyakorlati elsajátításában legnagyobb szerepe és nevelő ereje a munkának van. A gazdasági, politikai és tudati fejlődés megteremti az alapját annak, hogy tovább változzon az embereknek a munkához való viszonya. Arra kell törekedni, hogy mind általánosabb legyen a munka társadalmi fontosságának és értelmének felismerése; egyre nagyobb mértékben legyen természetes létszükséglet az egyén és a társadalom érdekében hivatásérzettel végzett tevékenység.

A szocialista tudat és életmód közösségekben alakul ki és fejlődik tovább. Ezek sorában meghatározó szerepük van a munkában létrejövő közösségi kapcsolatoknak, amelyeknek legbiztatóbb formája a szocialista brigádmozgalom. El kell érni, hogy a „szocialista módon dolgozni, tanulni és élni" szemlélet általános társadalmi norma legyen. A szocialista életmód fejlődése a közélet és a magánélet harmonikus egységét, a szocialista együttélés normáinak szokássá erősödését hozza magával.

VI. A PÁRT ÉS A TÁRSADALMI SZERVEZETEK FEJLŐDÉSE

1. A Magyar Szocialista Munkáspárt a munkásosztály forradalmi élcsapata, amely soraiban egyesíti a termelőszövetkezeti parasztság, az értelmiség és a társadalom más dolgozó rétegeinek legöntudatosabb részét is. Nagy történelmi feladatok végrehajtására szervezte és győzelmes harcokban vezette hazánk munkásosztályát és egész dolgozó népét. E küzdelemben fejlődött a párt is. Vezető szerepe a társadalmi átalakulás döntő politikai feltétele a kapitalizmusból a kommunizmusba való átmenet egész történelmi korszakában.

A párt vezető szerepének további erősítése a szocializmus sikeres

építésének nélkülözhetetlen feltétele. Politikáját hosszú küzdelmek és történelmi győzelmek tapasztalataival felvértezve, a nemzetközi munkásmozgalom tanulságait is hasznosítva alakítja. A marxista–leninista tudományra támaszkodva, a konkrét helyzet, a társadalmi igények és lehetőségek gondos elemzésével állapítja meg a szocializmus építésének soron levő és távolabbi feladatait, irányítja és ellenőrzi a szocialista építőmunkát, szervezi és mozgósítja a dolgozó népet. A fejlett szocialista társadalom építése során különösen fontos a párt társadalomirányító tevékenységének továbbfejlesztése.

A munkásosztály pártja – amelynek politikája kifejezi a többi dolgozó osztály és réteg alapvető érdekeit is – vezeti népünket a szocializmus, majd a kommunizmus építésében, s az egész néppel állandó és szoros kapcsolatban folytatja tevékenységét. A Magyar Szocialista Munkáspárt az állami és a társadalmi szerveket elvi és politikai állásfoglalásaival segíti és irányítja, s egyben önálló és felelős tevékenységre ösztönzi. A pártirányítás gyakorlatában elsőrendű szerepe van a különféle területeken dolgozó kommunisták politikai munkájának és egész tevékenységének. A Magyar Szocialista Munkáspárt állandó feladatának tartja a párt és a munkásosztály, a párt és a nép közötti kölcsönös bizalom és egység erősítését.

A szocialista építőmunka előrehaladásával és nemzetközi feladataink növekedése következtében egyre nagyobb a párt ideológiai tevékenységének jelentősége. Az elméleti munka fő feladata a társadalmi fejlődés törvényeinek tudományos elemzése, a tömegek gyakorlati tapasztalatainak általánosítása, a kommunisták ideológiai-politikai képzettségének fejlesztése, népünk marxista–leninista szellemű nevelése. A párt küzd az ellenséges ideológiák és a marxizmus–leninizmustól való mindennemű elhajlás, a különféle kispolgári, revizionista nézetek és politikai koncepciók, valamint a dogmatizmus, a szektásság és az álbaloldali kalandorság ellen. Szocialista céljainkkal, marxista–leninista elveinkkel összeférhetetlen a szubjektivizmus, az önkényeskedés, a személyi kultusz minden válfaja.

A párt belső életének alapelve a demokratikus centralizmus, amelynek alapján következetesen meg kell valósítani mind a párt eszmei, politikai és szervezeti egységének, fegyelmének erősítését, mind pedig a párton belüli demokrácia további fejlődését. A párt belső életét

oly módon kell fejleszteni, hogy példaképül szolgálhasson a szocialista közéletiség és a majdani kommunista önkormányzat számára.

A társadalmi fejlődés további folyamatában, a társadalmi osztályok és rétegek közötti különbség csökkenésével a párt fokozatosan az egész nép marxista–leninista élcsapatává válik.

2. A párt vezetésével a Hazafias Népfrontban testesül meg társadalmunk osztályainak és rétegeinek politikai szövetsége, a kommunisták és a pártonkívüliek, a különböző világnézetű állampolgárok együttműködése. E szövetségi politikát érvényesíteni kell a szocializmus építésének egész történelmi szakaszában. A Hazafias Népfront segít bevonni a közéletbe a nép mind szélesebb rétegeit; fontos a szerepe abban, hogy a dolgozók legjobbjai kerüljenek a népképviseleti szervekbe; jelentős feladata van az össztársadalmi kérdések megoldásában, a lakóhely közösségi életének fejlesztésében, az országos és a helyi kezdeményezések támogatásában. Növekszik szerepe a társadalmi megmozdulások rendezésében, a tanácsok és a választók kapcsolatainak szélesítésében. Segíti a lakosság bekapcsolódását a népek közötti barátság és szolidaritás érdekében szervezett akciókba, a békéért folyó küzdelembe.

3. A szocialista társadalom fejlődésében nélkülözhetetlen szerepet töltenek be a társadalmi szervezetek. Feladatkörük és tevékenységük részben kapcsolatos az osztályok és a rétegek sajátos helyzetével és érdekeivel, amelyeknek képviselete és országos érdekek alapján való egyeztetése az osztálykülönbségek teljes megszűnéséig szükséges. Működésük másrészt a közösségi élet sokrétű kibontakozását, a tudományos és kulturális öntevékenységet, a sport szervezett fejlesztését szolgálja.

A szakszervezetek a munkásosztály, a bérből és fizetésből élők legszélesebb tömegszervezetei, társadalmi aktivitásuk felelős formálói, érdekvédelmi szervei. Alapvető támaszai voltak a felszabadulásért vívott küzdelemnek, kivették részüket a néphatalom megteremtéséért és a szocializmusért folytatott harcból. Kiemelkedő társadalmi szerepük tovább növekszik a munkáshatalom erősítésében, az építőmunka feladatainak meghatározásában és megvalósításában, a fejlett szocialista társadalom megteremtésében. A szakszervezetek a munkáshatalom részesei és döntő fontosságú támaszai.

Feladatuk egyrészt, hogy neveljék és szervezzék a dolgozókat társadalmunk politikai és gazdasági erejének növelése érdekében; másrészt, hogy az ország anyagi lehetőségeivel összhangban képviseljék tagjaik érdekeit az anyagi, szociális, kulturális igények kielégítésében.

A szakszervezetek közreműködnek az országos és a vállalati bérgazdálkodás kialakításában, a szociálpolitika fejlesztésében. Fontos ellenőrző feladatot töltenek be a munkaviszonyra vonatkozó rendelkezések érvényesítésében, tagjaik általános és mindennapi érdekvédelmében. A szakszervezetek hozzájárulnak tagjaik eszmei-politikai neveléséhez, az üzemi, a munkahelyi demokrácia fejlesztéséhez, a dolgozók szakmai képzéséhez, művelődésük elősegítéséhez. Közreműködnek a vállalatok termelési, szociális és kulturális fejlesztési terveinek elkészítésében és megvalósításában, segítik és ellenőrzik az üzemvezetést, szervezik a dolgozók országossá vált munkaversenyét és brigádmozgalmát, kiveszik részüket a munkafegyelem erősítéséből, a szocialista munkaerkölcs általános fejlesztéséből.

A kommunista ifjúsági mozgalom több mint fél évszázada a párt hűséges harcostársa és utánpótlásának nevelője. A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetséget a munkáshatalom megszilárdításáért, a Magyar Szocialista Munkáspárt politikájának megvalósításáért vívott harcban szervezték újjá kommunista ifjúmunkások, parasztfiatalok, diákok és ifjú értelmiségiek. Azóta egyre kiemelkedőbb szerepet tölt be az ország életében, a fiatalság társadalmi tevékenységében, és fontos részt vállal az egész ifjúság iránti társadalmi felelősségből.

A Kommunista Ifjúsági Szövetség a magyar ifjúság egységes politikai tömegszervezete. Alapvető feladata a szocializmus eszméinek szolgálata: minden KISZ-tag legjobb tudása és képessége szerint álljon helyt a munkában, a tanulásban és a haza védelmében; ismerje meg a párt politikáját, álljon ki érte és vegyen részt megvalósításában.

Az általános iskolás korú gyermekek nevelésében megtisztelő feladata és felelőssége van a Magyar Úttörők Szövetségének, amely szervezi a gyermekek közösségi életét, segíti az iskolai nevelést.

A fejlett szocialista társadalom építésének feladata azt igényli, hogy az idősebb kommunisták segítségével, a KISZ-tagok jó példájukkal és meggyőződésükkel az egész magyar ifjúságot neveljék az ország sorsáért és a saját jövőjükért érzett felelősségre, szocialista

erkölcsre és életmódra. Ifjú nemzedékünk mind nagyobb része váljék társadalmunk tudatos építőjévé, a legjobb KISZ-tagok pedig a párt tagjaivá.

A szocializmus építésében, a közösségi szemlélet terjesztésében fontos szerepet tölt be a szövetkezeti mozgalom, amely az ipari, a mezőgazdasági termelésben és az élet más területein a lakosság millióit egyesíti.

A párt harcostársának tekinti és támogatja a társadalmi szervezeteket és mozgalmakat. Minden kommunista megtisztelő kötelessége, hogy munkájukat legjobb tudása szerint segítse.

VII. A PÁRT NEMZETKÖZI FELADATAI ÉS TÖREKVÉSEI

1. Korunk a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet kora. Alapvető ellentmondása a hanyatló kapitalizmus és a fejlődő szocializmus harca.

A kapitalista országokban megoldhatatlanok és mindinkább kiéleződnek az ellentétek a kizsákmányolók és a kizsákmányoltak, a burzsoázia és a munkásosztály, a monopóliumok és a dolgozó tömegek között. A tőkés világban a növekvő erejű osztály-összetűzéseknek állandósult tényezője lett a dolgozók fokozódó kizsákmányolása, a demokratikus jogok eltiprása, a terror, az egyén kiszolgáltatottsága, a létbizonytalanság és a félelem.

A kapitalizmus általános válsága mélyül. A tőkés hatalmak uralmi szférája összeszűkül, gazdasági életükben mind gyakoribb az egyensúly megbomlása. Az állammonopolista kapitalizmus viszonyai között a termelőerők fejlődése tovább élezi a tőkés rendszer belső ellentmondásait, a kapitalista államok egymás közötti ellentéteit. Fokozódik és egyre szövevényesebbé válik a piacokért folyó harc, a tőkésországok, a nemzetközi monopóliumok versenye. Állandósulnak az uralkodó osztályon belüli ellentétek, a kormányzati válságok. Az imperializmus a szocialista országok és a kommunista pártok elleni rágalomhadjáratokkal kísérli meg elterelni a figyelmet sokasodó belső problémáiról, s igyekszik zavart kelteni azok soraiban, akik a szocializmusban látják a mélyülő válságból kivezető utat.

Az imperializmus stratégiai céljai a társadalmi haladás erőivel szemben változatlanok: a szocialista világrendszer megsemmisítésére, a haladó mozgalmak elfojtására törekszik. Veszélyezteti a békét, s egyes népeknek súlyos károkat, mérhetetlen szenvedéseket okoz. Eszközei közé tartoznak a burkolt és a nyílt agresszió különböző formái: az ideológiai behatolás, a gazdasági nyomás és zsarolás, az erőszakkal való fenyegetőzés, a legreakciósabb elemek támogatása, a nyílt katonai beavatkozás.

A kapitalizmus súlyos teher az emberiség vállán. Világszerte növekszenek azok a társadalmi erők, amelyek meg tudják szabadítani a népeket ettől a tehertől. A kapitalizmus pusztulása történelmileg elkerülhetetlen.

2. Az imperializmussal vívott küzdelemben mind hatalmasabban bontakozik ki korunk három nagy forradalmi ereje: a szocialista világrendszer, a nemzetközi munkásosztály és a nemzeti felszabadító mozgalom.

A szocialista világrendszer, a szocializmus útján járó szabad népek testvéri közössége az imperializmus elleni harc döntő tényezője. A szovjet nép eredményesen munkálkodik a kommunizmus építésén, más szocialista országok sikerrel oldották meg a szocializmus alapjainak lerakását, és a szocialista építés fejlettebb szakaszába léptek. A szocialista világrendszer fejlődésének abba a szakaszába ért, amikor mind teljesebben érvényesülnek az új társadalmi rendben rejlő hatalmas lehetőségek. A dolgozó nép hatalmára és a termelési eszközök társadalmi tulajdonára építve, gyors ütemben és tervszerűen fejlődik a szocialista országok népgazdasága, széleskörűen terjed a kultúra, rendszeresen emelkedik az életszínvonal. A szocialista demokrácia fejlődésével magas fokon bontakozik ki a dolgozó tömegek társadalmi, politikai aktivitása. A szocialista világrendszer példája növeli a szocializmus vonzerejét a világ népeinek körében.

A társadalmi-gazdasági rendszer azonossága, a közös érdekek és célok alapján sokoldalúan fejlődik a szocialista országok együttműködése. Létrejött a szocialista államok történelmileg új típusú szövetségi rendszere. A Varsói Szerződés szervezete döntő szerepet játszik a szocializmus vívmányainak védelmében, a szocialista országok békeszerető külpolitikájának összehangolásában. A Kölcsönös

Gazdasági Segítség Tanácsának keretében tovább erősödik és tökéletesedik gazdasági együttműködésük. Eredményesen fejlődnek tudományos és kulturális kapcsolataik. Az új típusú kapcsolatok megteremtésének és fejlesztésének bonyolult folyamata minden akadályon át előre halad. Az egység további erősítése, az egységbontó kísérletek leküzdése a marxizmus–leninizmus, a szocialista internacionalizmus elvei alapján minden szocializmust építő nép közös érdeke, az egyetemes emberi haladásért és a békéért folyó küzdelem fontos tényezője.

A kapitalista országokban a munkásosztály fokozza harcát gazdasági helyzetének javításáért, a demokratikus szabadságjogokért. A munkásosztály soraiban erősödnek az egységtörekvések. Szilárdul a munkásosztálynak más népi tömegekkel való szövetsége, kibontakozik harcuk a monopóliumok uralmának megdöntéséért, a demokratikus népi hatalomért. A kommunista és munkáspártoknak a mélyreható társadalmi, gazdasági és politikai átalakulásért vívott harca szerves része a szocializmusért folyó küzdelmüknek.

A gyarmati rendszer összeomlása jelentősen gyengítette az imperializmus hadállásait. A gyarmati uralom alól felszabadult országok többségében a haladó erők eredményes harcot folytatnak a nemzeti függetlenség megvédéséért, az ország gazdasági önállóságának megteremtéséért, a társadalom demokratikus átalakításáért.

A szocialista világrendszer létrejötte és gyors fejlődése, a Szovjetunió és más szocialista országok aktív, békeszerető külpolitikája, a kapitalista országok munkásosztályának erősödő harcai, a nemzeti felszabadító mozgalmak sikerei, a demokratikus és békeszerető erők összefogása alapvetően megváltoztatta a nemzetközi erőviszonyokat. Mindezek hatására a tőkésországok vezető köreiben is teret hódít a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élésének elve. Korunkban minden békeszerető erő összefogásával reális lehetőséggé vált a világháború megakadályozása.

3. A Magyar Szocialista Munkáspárt a jövőben is következetesen síkraszáll a szocialista országok összefogásáért, sokoldalú együttműködésük fejlesztéséért. A szocialista világrendszer az az erő, amely az egész emberiség haladásának, hazánk függetlenségének és felvirágzásának legfőbb biztosítéka. A közös eszmékből, célokból és

érdekekből fakadó együttműködés mind közelebb hozza egymáshoz az új társadalmat építő népeket. A Magyar Szocialista Munkáspárt a szocialista internacionalizmus elveitől vezérelve munkálkodik a szocialista országok közötti két- és többoldalú kapcsolatok sokirányú fejlesztéséért, amely segíti és gyorsítja a szocialista világ előrehaladását.

Kiemelkedő jelentőségű hazánk és a kommunizmust építő Szovjetunió megbonthatatlan barátsága, szövetsége, a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Szovjetunió Kommunista Pártja internacionalista kapcsolatainak sokoldalú fejlesztése. A Szovjetunió és az SZKP világtörténelmi szerepet tölt be, a legnagyobb felelősséget és terhet vállalja magára az egyetemes emberi haladásért, a békéért s a szocialista világ fejlődéséért vívott küzdelemben. Tapasztalatai elvi jelentőségűek az új társadalom építésében, segítsége pótolhatatlan. A történelem igazolja pártunknak azt az elvi álláspontját, hogy szovjetellenes kommunizmus nincs és nem is lehet.

4. A Magyar Szocialista Munkáspárt, mint a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egyik osztaga, internacionalista kötelességét híven teljesítve támogatja a nemzetközi munkásmozgalom harcát a kizsákmányolás és elnyomás minden formája ellen. Síkraszáll a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységének további erősítéséért a marxizmus–leninizmus elvei alapján. Segíti a kommunista és munkáspártok törekvéseit a két- és többoldalú együttműködés fejlesztésére.

A Magyar Szocialista Munkáspárt támogatja a nemzeti felszabadító mozgalmak küzdelmét a gyarmatosítás maradványai és a neokolonializmus ellen. Szükségesnek tartja, hogy a Magyar Népköztársaság segítse a gyarmati uralom alól felszabadult országokat szuverenitásuk megvédésében, gazdasági függetlenségük kivívásában és megszilárdításában, társadalmi, gazdasági fejlődésük meggyorsításában.

5. Korunkban az emberiségnek létérdeke a béke megóvása, az új világháború veszélyének elhárítása, a népek megszabadítása az atomháború rémétől. A Magyar Szocialista Munkáspárt a világ szocialista és más haladó, békeszerető erőivel együtt küzd a háborús feszültség gócainak felszámolásáért, a különböző társadalmi rendszerű országok

békés egymás mellett éléséért. Ennek elengedhetetlen feltétele a függetlenség és a szuverenitás kölcsönös tiszteletben tartása, a határok sérthetetlensége, a belügyekbe való be nem avatkozás.

Történelmi célunk, a kommunizmus eléréséhez nélkülözhetetlen a teljes leszerelés révén megvalósuló tartós és biztosított béke. De mindaddig, amíg az imperialista hatalmak ellenállása miatt nem történnek hatékony intézkedések a leszerelés érdekében, a szocialista közösség és benne hazánk alkotó munkájának biztosítása végett gondoskodni kell a szocialista országok megfelelő védelmi erejéről. Amíg fennmarad a NATO, addig a szocialista országok biztonsága és a világbéke fenntartásának érdeke szükségessé teszi a Varsói Szerződés szervezetében megvalósuló védelmi szövetséget s a részt vevő országok honvédelmi erejének együttes fejlesztését.

A különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élésének intézményes biztosítása egyben harc a fegyverkezési verseny csökkentéséért és megszüntetéséért, a tömegpusztító fegyverek betiltásáért, az általános és teljes leszerelésért, hogy az emberiség már a mi korunkban végleg megszabaduljon egy új világháború veszélyétől.

6. A Magyar Szocialista Munkáspárt nemzetközi tevékenységét az a szilárd meggyőződés vezeti, hogy meggyorsul az emberiség haladása a szocializmus felé, mind több nép tér erre az útra, s a társadalmi haladás, a béke és a szocializmus teljes győzelmet arat az egész világon.

*

Pártunk végső célja a kommunista társadalom létrehozása. A fejlett szocialista társadalom megteremtése jelentős lépés ezen az úton.

Szocialista építőmunkánk része annak az egész világra kiterjedő történelmi folyamatnak, amely szükségszerűen lezárja az osztálytársadalmak korszakát és az emberiséget a kommunista társadalomba vezeti el. Munkásosztályunk, dolgozó népünk joggal lehet büszke rá, hogy Marx, Engels, Lenin tanításait követve, a tudományos szocializmus eszméit a gyakorlatban megvalósítva, szoros szövetségben a haladó erőkkel, a társadalmi fejlődés élvonalában menetel és cselekvő részese e történelmi átalakulásnak. Küzdelmünkkel, amelyet

nemzeti céljaink eléréséért vívunk, egyben az egyetemes emberi haladás ügyét is szolgáljuk.

A Magyar Szocialista Munkáspárt felhívja a szocializmus minden hívét, hazánk minden dolgozóját, hogy munkájával, helytállásával segítse magasztos céljaink elérését. Előrehaladásunk tudatosan vállalt, fegyelmezett munkát kíván. Ezáltal lesz gazdagabb az ország, tartalmasabb és boldogabb valamennyiünk élete. Munkánkkal és küzdelmünkkel válik valósággá az emberi egyenlőség nagyszerű elve: „Mindenki képességei szerint és mindenkinek szükségletei szerint." Népünk így jut közelebb az egyetemes emberi célhoz: a minden elnyomástól és kizsákmányolástól mentes új világhoz, a kommunizmushoz, amelyben a népek békében, jólétben élnek, és az emberiség végérvényesen a szabadság birodalmába lép.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Szervezeti Szabályzata

A Magyar Szocialista Munkáspárt kommunista párt, a munkásosztály forradalmi élcsapata, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom része; tevékenységében a marxizmus–leninizmus, a proletár internacionalizmus vezérli.

A Magyar Szocialista Munkáspárt önkéntes harci szövetség; soraiban tömöríti a magyar nép leghaladóbb erőit, akik a munkásosztály szocialista eszméit és céljait magukévá teszik, megvalósításukért küzdenek. Szervezi és vezeti a nép harcát a szocialista társadalom felépítéséért, a Magyar Népköztársaság felvirágoztatásáért; a nemzet felemelkedéséért. A párt végső célja: a kommunista társadalom felépítése.

I. A PÁRT TAGJA, A PÁRTTAG KÖTELESSÉGEI ÉS JOGAI

1. A Magyar Szocialista Munkáspárt tagja az lehet:
   - aki 18. életévét betöltötte;
     magáévá teszi a marxista–leninista eszméket, elfogadja a párt politikáját, irányvonalát, szervezeti szabályzatát és önzetlenül küzd valóra váltásukért;
     erkölcsileg, politikailag feddhetetlen; szocialista módon él, munkája, magatartása, társadalmi tevékenysége alapján megbecsülést élvez;
   - rendszeresen részt vesz a párt valamelyik alapszervezetének munkájában, fizeti a tagsági díjat.
2. A párttag kötelességei:
   a) sajátítsa el a marxizmus–leninizmus alapjait, rendszeresen fej-

lessze elméleti, politikai tudását, gazdagítsa műveltségét; erősítse és védelmezze a párt eszmei és politikai, szervezeti és cselekvési egységét, küzdjön a frakciós törekvések, a burzsoá ideológia és erkölcs maradványai ellen; tanúsítson forradalmi éberséget minden szocializmusellenes jelenséggel szemben;

b) következetesen szolgálja a szocializmus ügyét, és minden körülmények között álljon ki a szocialista társadalom érdekeiért, védelméért; mutasson példát a munkában, hivatásának teljesítésében;

c) következetesen tartsa meg a pártfegyelem szabályait, hajtsa végre a párt határozatait, az állam törvényeit és rendeleteit;

d) legyen őszinte és becsületes; személyre való tekintet nélkül tárja fel a fogyatékosságokat, harcoljon a bírálat elfojtása és az önelégültség ellen;

e) erősítse és szélesítse a pártnak a tömegekhez fűződő kapcsolatait, terjessze a párt eszméit, képviselje a párt politikáját, cselekvően vegyen részt a politikai, társadalmi életben.

3. A párttag jogai:

a) részt vehet a párt elméleti, politikai és szervezeti kérdéseinek pártfórumokon történő megvitatásában és a határozatok meghozatalában. Ha ellentétes véleménye van, kifejtheti a taggyűlésen vagy a felsőbb pártszerv előtt, a határozatot azonban akkor is köteles képviselni és végrehajtani, ha nem ért vele egyet;

b) pártfórumokon pártszerűen bírálhatja a párt valamely tagjának vagy szervének munkáját. Kéréssel, javaslattal, beadvánnyal fordulhat alapszervezetéhez, a felsőbb pártszervekhez, egészen a kongresszusig; észrevételeire, beadványaira érdemi választ kell kapnia;

c) a taggyűlésen vagy a választott pártszerv ülésén tett észrevételeire ugyanezeken a pártfórumokon választ kell kapnia;

d) ha kritikai észrevétele vagy a hibák feltárása miatt hátrányos helyzetbe került, a taggyűlés vagy a választott pártszerv beavatkozását kérheti. A bírálat elfojtói ellen az illetékes pártszerv köteles eljárást indítani;

e) mint választó és választható, részt vehet a párt vezető szervei-

nek megválasztásában; a pártszervezet titkárának vagy pártszerv tagjának hároméves párttagság után választható meg; kivételes esetekben ettől az illetékes pártbizottság engedélyével el lehet térni;

f) munkáját vagy személyét érintő döntés előtt az illetékes pártszerv köteles a párttag véleményét megismerni.

II. A PÁRTTAGOK FELVÉTELE, A TAGSÁG MEGSZŰNÉSE, A PÁRTTAGOK ÁTIGAZOLÁSA, PÁRTFEGYELMI ELJÁRÁS

4. A pártba való belépés önkéntes. A felvétel egyéni elbírálás alapján történik. A jelentkezőnek írásban kell kérnie felvételét. Kérelméhez két olyan párttag írásbeli ajánlását kell csatolnia, akik legalább három éve tagjai a pártnak és közös tevékenység alapján ismerik. Az ajánlók felelősek véleményükért. Ha a pártba KISZ-tagot vesznek fel, egyik ajánló a KISZ-alapszervezet taggyűlése lehet. A felvételről a taggyűlés határoz. A határozat az illetékes pártbizottság jóváhagyása után lép életbe. A tagság kelte a taggyűlési határozat időpontjától számít.
5. Minden párttag a munkahelye, vagy ha nem áll alkalmazásban, a lakóterülete szerint illetékes pártszervezet tagja.
   A munkahelyét vagy a lakóhelyét változtató párttagnak 30 napon belül át kell jelentkeznie új pártszervezetébe.
6. A párttag – saját elhatározásából vagy az alapszervezet kezdeményezésére – a pártból kiléphet, ha az adott időpontban fegyelmi eljárás nem folyik ellene. Kilépési szándékát és indokát írásban kell közölnie a pártalapszervezet vezetőségével. Kilépését a taggyűlésen be kell jelenteni.
7. A taggyűlésnek törölnie kell a párttagok sorából azokat, akik felszólítás ellenére három hónapig saját hibájukból nem vesznek részt az alapszervezet munkájában, nem fizetik a tagsági díjat. A párttagok sorából töröltek a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül fellebbezhetnek a felsőbb pártszervekhez.
8. A szervezeti szabályzatot megsértő párttagokat az alapszervezet

taggyűlése, a felsőbb pártszerv vagy a Központi Ellenőrző Bizottság fegyelmi vizsgálat alapján pártbüntetésben részesíti.

A pártbüntetés – az eset súlyosságának megfelelően – dorgálás, megrovás, szigorú megrovás, szigorú megrovás végső figyelmeztetéssel és a pártból való kizárás lehet.

A párttag meghatározott időre eltiltható párttisztségétől, illetve visszahívható a párt képviseletében betöltött közfunkcióból.

A pártfegyelmi vizsgálat megindításáról értesíteni kell a párttagot, és a vizsgálat során személyesen meg kell hallgatni. A párttagot fegyelmi ügyének tárgyalására meg kell hívni. Ha a párttag saját hibájából nem jelenik meg a fegyelmi tárgyaláson, ügyében akkor is dönteni lehet. A határozatot írásban kell közölni.

A pártbüntetés az első fokú döntéssel hatályba lép. A kizárt személy párttagsági könyvét be kell vonni.

A pártbüntetés ellen mind az érintett személy, mind az illetékes pártszerv a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül fellebbezhet a felsőbb pártszervhez. Az illetékes pártszervnek a fellebbezés beérkezésétől számított 60 napon belül határoznia kell. A felsőbb pártszerv döntése ellen mind az érintett személy, mind a pártszerv fellebbezhet.

Pártfegyelmi határozatot a budapesti, a megyei pártbizottság, illetve a Központi Ellenőrző Bizottság engedélyével lehet nyilvánosságra hozni.

9. Az alapszervezet taggyűlése által elfogadott törléseket, kizárásokat az illetékes felsőbb pártszerv hagyja jóvá.

10. A felsőbb választott pártszerv tagja ellen pártfegyelmi eljárást az a testület folytathat és hozhat döntést, amelynek tagja, vagy annak felettes szerve.

Pártfegyelmi eljárást az alapszervezet is kezdeményezhet.

A felsőbb pártszerv ülésén, a döntés előtt ismertetni kell az alapszervezeti taggyűlés állásfoglalását.

A fegyelmi határozatról tájékoztatást kell adni az illetékes alapszervezet taggyűlésén.

11. A pártbüntetés törlését az illetékes pártszervezet egy, az illető párttag két év múlva kérheti. Három év múlva a pártvezetőség köteles

megvizsgálni, indokolt-e a pártbüntetés további fenntartása, vagy törölhető. Megállapításait közölnie kell azzal a pártszervezettel vagy pártszervvel, amely a fegyelmi határozatot hozta.

III. A PÁRT SZERVEZETI FELÉPÍTÉSE, MŰKÖDÉSI ELVE

12. A Magyar Szocialista Munkáspárt a demokratikus centralizmus elvén épül fel:

a) a párt minden vezető szervét és azok tagjait demokratikusan és titkosan választják.

A választások rendjét a Központi Bizottság szabályozza.

A Központi Bizottság, a Központi Ellenőrző Bizottság és a pártbizottságok tagjainak megüresedett helyét indokolt esetben behívással is be lehet tölteni.

A behívott tagok aránya a megválasztott tagoknak legfeljebb 20%-a lehet.

A pártban a kollektív vezetés és az egyszemélyi felelősség elve érvényesül. A választott testületek tagjai egyenjogúak.

A vezető szervek bármely tagja, ha valamilyen okból nem tud eleget tenni vállalt kötelezettségének, felmenthető; ha a párttisztség betöltésére alkalmatlannak bizonyul, visszahívható; ha méltatlanná válik tisztségére, kizárható a testület tagjai sorából.

A felmentést az érintett személy, az illetékes pártszerv, illetve alapszervezet kezdeményezheti.

b) Az alsóbb pártszervek és -szervezetek a felsőbb pártszerveknek vannak alárendelve. A felsőbb szervek határozatai az alsóbb szervekre kötelezők. A pártszervezetek önállóan dönthetnek helyi kérdésekben, határozataik azonban nem lehetnek ellentétesek a párt politikájával, a felsőbb pártszervek határozataival.

A felsőbb pártszerveknek joguk és kötelességük az alapszervezetek és az alsóbb pártszervek határozatait módosítani, hatályon kívül helyezni, ha nincsenek összhangban a párt politikájával, vagy ellentétesek a felsőbb pártszervek határozataival. Eljárásukat azonban kötelesek megindokolni az illetékes alsóbb pártszerv előtt.

A pártszervezetek és a pártszervek javaslattal, beadvánnyal fordulhatnak a felsőbb pártszervekhez – egészen a kongresszusig –, s azokra választ kell kapniuk.

c) A vezető szerveknek tevékenységükről rendszeresen be kell számolniuk a pártszervezeteiknek és a felsőbb szerveknek.

d) A párttaggyűlés és a vezető szervek ülései akkor határozatképesek, ha tagjaiknak legalább kétharmada jelen van. A határozathozatal szótöbbséggel történik.

13. A párt szervezeti felépítése a területi-üzemi elvet követi. Az ettől való eltérést a Központi Bizottság, illetve a budapesti és megyei pártbizottságok engedélyezhetik.

14. Ha valamely pártszervezet vagy pártbizottság a szervezeti szabályzattól eltérő működést fejt ki, a Központi Bizottság feloszlathatja.

IV. A PÁRT LEGFELSŐBB SZERVEI

15. A Magyar Szocialista Munkáspárt legfelsőbb szerve a kongresszus, amelyet a Központi Bizottság ötévenként hív össze. A kongresszus összehívását legalább három hónappal előzetesen nyilvánosságra kell hozni.

A pártkongresszus küldötteit a budapesti, megyei és megyei jogú, illetve azokon a nagyüzemi pártértekezleteken választják, amelyeknek megvan a kongresszusi küldöttek megválasztásához szükséges taglétszámuk. A párttagság képviseleti elvét a Központi Bizottság hagyja jóvá. A Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság tagjai szavazati joggal vesznek részt a kongresszuson.

A kongresszus:

a) megtárgyalja a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság beszámolóját;

b) meghatározza a párt politikájának általános irányvonalát, kijelöli a szocializmus építésében és a nemzetközi kapcsolatokban az adott időszak legfontosabb feladatait;

c) elfogadja a párt szervezeti szabályzatát;

d) megválasztja a Központi Bizottságot és a Központi Ellenőrző Bizottságot;
e) dönt a kongresszus elé terjesztett javaslatokról és fellebbezésekről.

16. A Központi Bizottság a két kongresszus között irányítja a párt valamennyi szervét és szervezetét; képviseli a pártot az állami és társadalmi szervek előtt, illetve a nemzetközi kapcsolatokban.
A Központi Bizottság szükség szerint, de legalább háromhavonként ülést tart. A Központi Bizottság tagjainak minden fontos kérdésről tájékoztatást kell kapniuk.
A párt Központi Bizottsága a két kongresszus között országos pártértekezletet hívhat össze.
A pártszervezeteknek az országos pártértekezleten való képviseletét, annak rendjét a Központi Bizottság külön szabályozza.

17. A Központi Bizottság tagjai közül megválasztja:
a) a Politikai Bizottságot, amely a Központi Bizottság két ülése között irányítja a párt tevékenységét;
b) a Központi Bizottság első titkárát és a Titkárság tagjait. A Titkárság biztosítja és ellenőrzi a vezető pártszervek határozatainak végrehajtását, irányítja a Központi Bizottság apparátusát.

18. A Központi Bizottság:
a) megválasztja a Központi Bizottság mellett működő munkabizottságokat és azok vezetőit;
b) kinevezi a Központi Bizottság osztályvezetőit;
c) irányítja a párt központi intézményeit, lapját és folyóiratait, kinevezi azok vezetőit.

19. A Központi Ellenőrző Bizottság tevékenységével segíti a párt eszmei, politikai és szervezeti egységének erősítését, a párttagság nevelését; őrködik a párttagság politikai magatartása, párthűsége és erkölcsi tisztasága felett; következetesen harcol a pártellenes frakciós tevékenység minden fajtája ellen.
Saját hatáskörében felülbírálja az alsóbb szervek fegyelmi határozata ellen benyújtott fellebbezéseket; szükség esetén felelősségre vonja azokat, akik a párttagok számára kötelező elveket megsértik;

ellenőrzi a Központi Bizottság pénzgazdálkodását; munkájáról jelentést ad a kongresszusnak. A Központi Ellenőrző Bizottság tagjai közül megválasztja elnökét, titkárát és Titkárságának tagjait.

V. A PÁRTBIZOTTSÁGOK

20. A fővárosban és kerületeiben, a megyékben, járásokban és városokban pártbizottságot kell választani.
Minden olyan községben, üzemben, vállalatnál, hivatalban, intézményben, a fegyveres erők és fegyveres testületek egységeinél, ahol a párttagok létszáma 200-nál több, a terület pártszervezeteinek irányítására pártbizottságot kell választani.
Indokolt esetekben a budapesti, illetve a megyei pártbizottság engedélyezheti pártbizottság létrehozását olyan helyeken is, ahol a párttagság létszáma nem éri el a 200-at.
21. A pártbizottság felsőbb szerve a pártértekezlet, amelyet a pártbizottság ötévenként összehív. A pártbizottság tagjai szavazati joggal vesznek részt a pártértekezleten.
A pártértekezlet elbírálja a pártbizottság beszámolóját, megválasztja a pártbizottság tagjait és a felsőbb pártértekezlet – a budapesti, megyei pártértekezlet, a kongresszus – küldötteit.
A pártbizottság szükség szerint, de legalább háromhavonként ülésezik.
A pártkonferenciák összehívását a Központi Bizottság külön szabályozza.
22. A budapesti, megyei pártbizottsággal azonos jogkörű pártbizottság működik a Néphadseregben, a Határőrségnél. Ezek magasabb egységeinél, valamint az ezeknek megfelelő szerveknél járási jogú pártbizottságok, a csapatoknál és az intézetekben pártbizottságok, pártvezetőségek, illetve alapszervezetek működnek.
23. A pártbizottságok tagjaik közül végrehajtó bizottságot választanak, megválasztják a pártbizottság első titkárát és titkárait. Az irányító munka segítésére állandó jellegű munkabizottságokat választanak.
A végrehajtó bizottság két pártbizottsági ülés között irányítja a

pártszervezetek és az apparátus munkáját, ellenőrzi a határozatok végrehajtását.

24. A budapesti, a megyei, a járási, városi, a budapesti-kerületi, továbbá a tagfelvétel jóváhagyásával és fegyelmi jogkörrel felruházott pártbizottságok fegyelmi bizottságot választanak.
A fegyelmi bizottság tagjai – az elnök személyét kivéve – olyan párttagok is lehetnek, akik nem tagjai a pártbizottságnak. A fegyelmi bizottság megvizsgálja a pártfegyelmi ügyeket, a fellebbezéseket, és javaslatot tesz a párt-végrehajtóbizottságnak.

25. Azokban a termelési, hivatali, intézményi vagy közigazgatási egységekben, ahol több alapszervezet működik, de pártbizottság nincs, összevont taggyűlésen, küldöttértekezleten ötévenként pártvezetőséget választanak, amely irányítja és összehangolja az alapszervezetek munkáját; állást foglal, dönt az irányítása alá tartozó területek egészét érintő legfontosabb kérdésekben. A pártvezetőségeknek évenként legalább egyszer összevont taggyűlés vagy küldöttértekezlet előtt be kell számolniuk munkájukról.

VI. A PÁRT ALAPSZERVEZETEI

26. Felsőbb pártszerv jóváhagyásával minden termelési, hivatali vagy lakóterületi egységben, ahol legalább három párttag van, alapszervezet alakítható.
Az alapszervezet legfőbb szerve a taggyűlés, amelyet legalább kéthavonként össze kell hívni.

27. Az alapszervezet taggyűlése a pártmunka irányítására, az ügyek intézésére ötévenként vezetőséget választ. Azokban az alapszervezetekben, amelyekben a tagság száma nem éri el a 10 főt, a taggyűlés titkárt és titkárhelyettest választ.

28. A vezetőség köteles évenként beszámoló taggyűlést tartani, ezen a párttagság értékeli a vezetőség, a pártszervezet egész éves tevékenységét, valamint a vezetőségek előterjesztése alapján a párttagok munkáját, a pártmegbízatások teljesítését.

29. Az alapszervezetekben – a létszámtól függően – pártcsoportokat kell létrehozni. A pártcsoportok rendszeresen értékelik tagjaik

munkáját, magatartását, a pártmegbízatások teljesítését. A pártcsoportok munkáját a csoport ülésén megválasztott és a taggyűlés által megerősített bizalmiak irányítják.

30. A pártszervezet joga és kötelessége működési területén a párt politikájának érvényesítése, a munka átfogó ellenőrzése, személyi, káderkérdésekben jogkörének gyakorlása; az állami, gazdasági vezetők beszámoltatása.

VII. A PÁRT IRÁNYÍTÓ MUNKÁJA AZ ÁLLAMI ÉS A TÖMEGSZERVEZETEKBEN

31. A párt eszmei, politikai irányításával gondoskodik arról, hogy a szocialista állam és szervei tevékenységében a munkásosztály célkitűzései megvalósuljanak.
Politikájának, határozatainak az állami szervekben dolgozó tagjai útján szerez érvényt, akik hivatali tevékenységükért, a törvények és rendeletek végrehajtásáért mind a párt-, mind az állami szervek előtt felelősek.
Az irányításukról és ellenőrzésükről az illetékes párt- és állami szervek gondoskodnak.
32. A munkáshatalmat, a szocialista állam törvényes rendjét, szuverenitását és területének sérthetetlenségét biztosító fegyveres erők és fegyveres testületek soraiban szolgálatot teljesítő párttagok és az ott működő pártszervezetek hatékony tevékenységet folytatnak azért, hogy a fegyveres erők és fegyveres testületek minél magasabb fokon és minden helyzetben teljes mértékben megoldják feladataikat.
33. A tömegszervezeteket és tömegmozgalmakat a párt eszmeileg és politikailag az ott dolgozó párttagok útján irányítja. A pártszervek és -szervezetek a tömegszervezetekben és tömegmozgalmakban dolgozó kommunistákra kötelező érvényű határozatokat hoznak.
A pártmunkájukat szakszervezetekben és más tömegszervezetekben, tömegmozgalmakban végző kommunisták felelősek a párt politikájának a tömegek meggyőzése útján történő megvalósítá-

sáért, a tömegek körében szerzett tapasztalatok hasznosításáért, az adott szerv rendeltetésszerű működéséért.

34. Az Országgyűlésben, tanácsokban, tömegszervezetekben és tömegmozgalmakban dolgozó kommunisták egységes fellépésének elősegítésére a pártszervek kommunista csoportokat hozhatnak létre.

35. A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség a párt ifjúsági szervezete, egyben a magyar ifjúság tömegszervezete. A párt határozatai kötelező érvényűek a Kommunista Ifjúsági Szövetségre és szervezeteire. A KISZ-szervek és -szervezetek a pártszervek és -szervezetek közvetlen irányításával, támogatásával végzik munkájukat.

VIII. A PÁRTTAGSÁGI DÍJ

36. A párttagok az alábbiak szerint fizetik tagsági díjukat:

800,– Ft havi keresetig	1,– Ft
801– 1 200,– Ft havi keresetig	2,– Ft
1 201– 1 500,– Ft havi keresetig	10,– Ft
1 501– 1 800,– Ft havi keresetig	20,– Ft
1 801– 2 100,– Ft havi keresetig	30,– Ft
2 101– 2 500,– Ft havi keresetig	45,– Ft
2 501– 3 000,– Ft havi keresetig	60,– Ft
3 001– 4 000,– Ft havi keresetig	90,– Ft
4 001– 5 000,– Ft havi keresetig	120,– Ft
5 001– 6 000,– Ft havi keresetig	200,– Ft
6 001– 8 000,– Ft havi keresetig	300,– Ft
8 001–10 000,– Ft havi keresetig	400,– Ft
10 000,– Ft-on felül	500,– Ft

A Magyar Szocialista Munkáspárt Szervezeti Szabályzata a párt alkotmánya, törvény minden párttag és pártszervezet számára.

(A kongresszus zárt ülésén a küldöttek meghallgatták a Fellebbviteli Bizottság jelentését, majd megválasztották a Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság tagjait.)

A párt központi vezető szervei

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG TAGJAI

ACZÉL GYÖRGY
munkás, a Minisztertanács elnokhelyettese,

DR. AJTAI MIKLÓS
mérnok, nyugdíjas, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnoke;

APRÓ ANTAL
munkás, az Országgyűlés elnoke;

BÁLINT JÓZSEF
munkás, államtitkár, a Kozponti Statisztikai Hivatal elnoke;

BALOGH MIHÁLYNÉ
tisztviselő, a Debreceni Ruhagyár pártbizottságának titkára;

BENKE VALÉRIA
tanitonő, a Társadalmi Szemle szerkesztő bizottságának vezetője;

BENKEI ANDRÁS
munkás, belugyminiszter;

DR. BÍRÓ JÓZSEF
munkás, külkereskedelmi miniszter;

BISZKU BÉLA
munkás, az MSZMP Kozponti Bizottságának titkára;

DR. BODNÁR FERENC
mezőgazdasági munkás, az MSZMP Borsod megyei Bizottságának első titkára;

BONDOR JÓZSEF
kőműves, építésügyi és varosfejlesztesi miniszter;

BORBÁNDI JÁNOS
munkás, a Minisztertanács elnokhelyettese;

BORBÉLY SÁNDOR
munkás, a Csepel Vas- es Fémművek partbizottságának első titkára;

BUGÁR JÁNOSNÉ
munkás, nyugdíjas, a Hazafias Nepfront Országos Tanácsának alelnoke,

DR. BURGERT RÓBERT
agronómus, a Bábolnai Mezőgazdasági Kombinat vezérigazgatója;

CZINEGE LAJOS
munkás, honvédelmi miniszter;

CSERGŐ JÁNOS
munkás, a Ganz-Mávag vezerigazgatója:

CSERVENKA FERENCNÉ
munkás, az MSZMP Pest megyei Bizottságának első titkára;

CSETERKI LAJOS
tanító, a Népkoztársaság Elnoki Tanácsának titkára;

CSÉMI KÁROLY
munkás, honvédelmi miniszteriumi államtitkar,

CSÉPÁNYI SÁNDOR
munkás, a Lenin Kohászati Művek vezérigazgatója;

DR. DABRÓNAKI GYULA
munkás, a Központi Népi Ellenőrző Bizottsag elnoke, államtitkár;

DR. DEÁK LÍVIA
munkás, az MSZMP VII. keruleti Bizottságának első titkára;

DIENES BÉLA
munkás, az Egyesült Izzólampa es Villamossagi Rt. vezérigazgatója;

DOBOZY IMRE
iró, a Magyar Írók Szovetségének főtitkára;

DUSCHEK LAJOSNÉ
munkás, a Szakszervezetek Országos Tanacsának titkára;

ERDEI LÁSZLÓNÉ
munkás, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnoke;

FALUVÉGI LAJOS
koztisztviselő, pénzügyminiszter;

FEHÉR LAJOS
tanár, nyugdíjas, a Magyar Partizán Szovetség elnöke;

FOCK JENŐ
munkás, a Minisztertanács elnoke,

FRANK FERENC
munkás, az MSZMP Békés megyei Bizottságának első titkára;

FRISS ISTVÁN
kozgazdász, az MTA Kozgazdaságtudományi Intézetének tudományos tanácsadója

GARAI GÁBOR
költő, a Magyar Írók Szovetségének főtitkárhelyettese;

GÁSPÁR SÁNDOR
munkás, a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkára;

GÉCZI JÁNOS
tanár, az MSZMP Nograd megyei Bizottsaganak első titkára;

DR. GERGELY ISTVÁN
agronómus, az MSZMP Szolnok megyei Bizottsaganak elso titkára;

DR. GOSZTONYI JÁNOS
tanar, oktatási miniszteriumi államtitkár,

GYENES ANDRÁS
munkás, nagykovet,

GYÖNGYÖSI ISTVÁN
munkás, az Épitők Szakszervezetenek fotitkara;

GYŐRI IMRE
munkás, az MSZMP Kozponti Bizottságanak titkára;

HÁRS ISTVÁN
munkás, a Magyar Rádió elnoke,

HART JÁNOSNÉ
munkás, az MSZMP III. keruleti Bizottsaganak első titkára;

HAVASI FERENC
munkás, az MSZMP Komárom megyei Bizottságának első titkára;

HEGYMEGI ISTVÁN
mezőgazdasági munkás, a máteszalkai Állami Tangazdaság igazgatója;

HERCZEG KÁROLY
munkás, a Szakszervezetek Országos Tanácsának titkára;

DR. HOLLÁN ZSUZSA
orvos, az Országos Vérellátó Szolgálat igazgatója;

HORÁK PÁLNÉ
munkás, a Május I. Ruhagyár pártbizottságának titkára;

HORVÁTH EDE
munkás, a Magyar Vagon- és Gépgyár vezérigazgatója;

DR. HORVÁTH ISTVÁN
jogász, az MSZMP Bács-Kiskun megyei Bizottságának első titkára;

DR. HORVÁTH LÁSZLÓ
munkás, a TAURUS Gumiipari Vállalat vezérigazgatója;

HUSZÁR ISTVÁN
közgazdász, a Minisztertanács elnokhelyettese;

DR. JAKAB SÁNDOR
tanár, az MSZMP Központi Bizottsága Párt- es Tomegszervezetek osztályának vezetője;

DR. JÁNOSSY LAJOS
fizikus, egyetemi tanár;

KÁDÁR JÁNOS
munkás, az MSZMP Kozponti Bizottságának első titkára;

KÁLLAI GYULA
újságíró, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnoke;

KARAKAS LÁSZLÓ
munkás, munkaügyi miniszter;

KATONA IMRE
munkás, az MSZMP Budapesti Bizottságának első titkára;

KATONA ISTVÁN
újságíró, a Népszabadság főszerkesztője;

KESERÜ JÁNOSNÉ
tisztviselő, konnyűipari miniszter;

KISGERGELY LAJOS
mérnok, a Péti Nitrogénművek igazgatója;

KISHÁZI ÖDÖN
munkás, nyugdíjas, a Nepkoztársaság Elnoki Tanácsának helyettes elnoke;

KISS ISTVÁN
szobrászművész;

KISS KÁROLY
munkás, nyugdíjas, a Szakszervezetek Országos Tanácsának alelnoke;

KÓNYI GYULA
munkás, belügyminiszter-helyettes;

DR. KOROM MIHÁLY
mezőgazdasági munkás, igazságügy-miniszter;

KOVÁCS ANTAL
munkás, az MSZMP Vas megyei Bizottságának első titkára;

LAKOS SÁNDOR
munkás, az MSZMP Kozponti Bizottsága Társadalomtudományi Intézetének igazgatója;

LÁZÁR GYÖRGY
tisztviselő, a Minisztertanács elnökhelyettese;

LOSONCZI PÁL
mezőgazdasági munkás, a Népkoztársaság Elnoki Tanácsának elnoke;

DR. MARÓTHY LÁSZLÓ
agrármérnok, a KISZ Kozponti Bizottságának első titkára;

DR. MÁRTA FERENC
vegyész, a szegedi József Attila Tudományegyetem Kémiai Intézetének igazgatója;

MÉHES LAJOS
munkás, a Vas-, Fém- és Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára;

MÓD PÉTER
tanár, nyugdíjas;

NAGY DEZSŐ
munkás, a Mecseki Szénbányák Vállalat vájára;

NAGY JÓZSEF
munkás, az MSZMP Baranya megyei Bizottságának első titkára;

NAGY RICHÁRD
munkás, a Magyar Televízió elnoke;

NEMES DEZSŐ
történész, az MSZMP Kozponti Bizottsága Politikai Főiskolájának rektora;

NEMESLAKI TIVADAR
munkás, a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkárhelyettese;

NÉMETH KÁROLY
munkás, az MSZMP Kozponti Bizottságának titkára;

NYERS REZSŐ
munkás, az MTA Kozgazdaságtudományi Intézetének igazgatója;

OLÁH ISTVÁN
tanító, honvédelmi miniszterhelyettes;

DR. ORBÁN LÁSZLÓ
jogász, kulturális miniszter;

ÓVÁRI MIKLÓS
tanár, az MSZMP Kozponti Bizottsagának titkára;

PAP JÁNOS
technikus, az MSZMP Veszprém megyei Bizottságának első titkára;

PAPP ÁRPÁD
munkás, a munkásőrség országos parancsnoka;

PAPP GYÖRGY
mérnok, a Ganz Villamossági Művek vezérigazgatója;

DR. PÁL LÉNÁRD
fizikus, a Központi Fizikai Kutató Intézet igazgatója;

PÁRDI IMRE
munkás, az MSZMP Központi Bizottsága gazdaságpolitikai osztályának vezetője;

PATAKI JÓZSEF
munkás, a Dunai Vasmű kohászati gyárrészlege pártbizottságának titkára,

PÉTER JÁNOS
tisztviselő, nyugdíjas, az Országgyűlés alelnoke,

POTHORNIK JÓZSEF
bányász, nyugdíjas;

PUJA FRIGYES
munkás, külügyminiszter,

PULLAI ÁRPÁD
munkás, az MSZMP Központi Bizottságának titkára;

RÁCZ PÁL
tisztviselő, külügyminiszter-helyettes;

RÁCZ SÁNDOR
munkás, az MSZMP Központi Bizottsága Kozigazgatási és Adminisztratív osztályának vezetője;

RAPAI GYULA
mezőgazdasági munkás, nagykovet;

RÉTI LAJOSNÉ
munkás, a budapesti Habselyem Kotottárugyár igazgatója;

RÉV LAJOS
kereskedősegéd, az OKISZ elnoke;

RÉVÉSZ FERENC
munkás, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár igazgatója;

RÉVÉSZ GÉZA
munkás, nyugdíjas;

DR. ROMÁNY PÁL
agrármérnok, az MSZMP Központi Bizottsága Területi Gazdaságfejlesztési osztályának vezetője;

RUMPH KÁROLY
munkás, a Csepeli Vas- es Acélontodék mintakeszítője;

SARLÓS ISTVÁN
tanár, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára;

SÁNDOR JÓZSEF
munkás, az MSZMP Központi Bizottsaga Irodájának vezetője;

SOLTÉSZ ISTVÁN
bányász, a Borsodi Szénbányák frontbrigádvezetője;

SOMOGYI MIKLÓS
munkás, nyugdíjas, a Szakszervezetek Országos Tanácsa számvizsgáló bizottságának elnoke;

SOMOGYI SÁNDOR
munkás, az MSZMP Budapesti Bizottságanak titkára;

SZABÓ BORBÁLA
munkás, a martfűi Tisza Cipőgyar művezetője;

SZABÓ ISTVÁN
foldmunkás, a nádudvari Voros Csillag Tsz elnoke, a Termelőszovetkezetek Országos Tanácsának elnoke;

SZAKALI JÓZSEF
munkás, az MSZMP X. keruleti Bizottságának első titkára;

DR. SZEKÉR GYULA
mernok, nehézipari miniszter;

SZENTISTVÁNYI GYULÁNÉ
tanár, a Hazafias Népfront Országos Tanácsanak titkára;

SZÉPVÖLGYI ZOLTÁN
munkás, Budapest Főváros Tanácsa Végrehajtó Bizottságának elnoke;

SZLÁVICS IMRE
munkás, az ELZETT Művek soproni gyárának szerszámlakatosa;

SZURDI ISTVÁN
technikus, belkereskedelmi miniszter;

SZÜCS ISTVÁNNÉ
tanár, a Magyar Úttorők Szovetségének főtitkára;

DR. TIMÁR MÁTYÁS
munkás, a Minisztertanács elnokhelyettese,

TÓTH SZILVESZTERNÉ
mezőgazdasági munkás, a Zákányszék kozsegi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnoke;

TOLNAI JÓZSEF
munkas, a tótujfalui Dráva menti Egyetértes Tsz gépszerelője;

TÖMPE ISTVÁN
munkás, államtitkár, az Állami Radió- es Televizióbizottság elnoke;

VARGA GYULA
munkás, az MSZMP Zala megyei Bizottságának első titkara,

VARGA PÉTER
munkas, az MSZMP Somogy megyei Bizottsaganak elso titkára,

VASS HENRIK
munkas, az MSZMP Kozponti Bizottsága Párttorteneti Intezetenek igazgatoja;

VÁRKONYI PÉTER
koztisztviselo, allamtitkar, a Minisztertanacs Tajekoztatási Hivatalának elnoke;

VERES JÓZSEF
munkás, nyugdíjas.

A KÖZPONTI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG TAGJAI

BARINKAI OSZKÁR
munkás, a Kozponti Népi Ellenőrző Bizottság elnokhelyettese;

BRUTYÓ JÁNOS
munkás, az MSZMP Kozponti Ellenőrző Bizottságának elnoke;

CSIKESZ JÓZSEFNÉ
munkás, Budapest Főváros Tanácsa Vegrehajtó Bizottságának elnokhelyettese;

FARKAS LAJOSNÉ
munkás, a Vas-, Fém- és Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezetének titkára;

KÁRPÁTI FERENC
munkás, a Honvédelmi Minisztérium politikai főcsoportfőnoke;

KOVÁCS ÁRPÁD
agronómus, a fóti Vorosmarty Tsz elnoke;

KIMMEL EMIL
munkás, a Nyomda-, a Papíripar és a Sajtó Dolgozói Szakszervezetének főtitkára;

KLAUKÓ MÁTYÁS
mezőgazdasági munkás, a Békes megyei Tanács elnoke;

LANTOS ZOLTÁN
munkás, nyugdíjas;

MOLNÁR FRIGYES
tanító, a Szovetkezetek Orszagos Szovetsegenek elnoke;

NAGY JÓZSEFNÉ
munkás, nyugdíjas;

NÉMETH LÁSZLÓNÉ
technikus, a Kender-, Juta- és Textilipar Partbizottságának titkára;

K. PAPP JÓZSEF
munkás, az MSZMP Tolna megyei Bizottságának elso titkára,

DR. PAPP LAJOS
kozgazdász, államtitkár, a Minisztertanács Tanacsi Hivatalának elnoke,

PETRÁK FERENC
munkás, az MSZMP VIII. kerületi Bizottságának elso titkára;

SEBES SÁNDOR
tisztviselő, nyugdíjas,

SOMOGYI IMRE
tanár, az MSZMP IV. keruleti Bizottságanak első titkára;

DR. SUHAJDA JÓZSEF
munkás, a VIII. kerületi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnoke;

SZERÉNYI SÁNDOR
munkás, nyugdíjas;

TAUSZ JÁNOS
tisztviselő, az IBUSZ vezérigazgatója;

TÓTH ISTVÁN
munkás, a Kozlekedési és Szállítási Dolgozók Szakszervezetének főtitkára;

USZTA GYULA
mezőgazdasági munkás, a Magyar Partizán Szovetség főtitkára;

DR. VÁGVÖLGYI TIBOR
tisztviselő, nyugdíjas;

VASKÓ MIHÁLY
mezőgazdasági munkás, az MSZMP Heves megyei Bizottságának első titkára;

VENÉCZI JÁNOS
munkás, az MSZMP Kozponti Ellenőrző Bizottságának titkára.

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG ÉS A KÖZPONTI ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG ÜLÉSE

A Központi Bizottság és a Központi Ellenőrző Bizottság – megválasztását követően – megtartotta első ülését. A Központi Bizottság ülésén megválasztották a Politikai Bizottság tagjait, valamint a Központi Bizottság titkárait.

A Politikai Bizottság tagjai: *Aczél György, Apró Antal, Benke Valéria, Biszku Béla, Fock Jenő, Gáspár Sándor, Kádár János, Lázár György, Maróthy László, Nemes Dezső, Németh Károly, Óvári Miklós, Sarlós István.*

A Központi Bizottság titkárai: első titkár *Kádár János;* a Titkárság tagjai: *Biszku Béla, Gyenes András, Győri Imre, Németh Károly, Óvári Miklós, Pullai Árpád.*

A Központi Ellenőrző Bizottság első ülésén elnökének *Brutyó Jánost*, titkárának *Venéczi Jánost* választotta meg.

A Központi Ellenőrző Bizottság Titkárságának tagjai: *Brutyó János, Venéczi János, Barinkai Oszkár, Lantos Zoltán, Németh Lászlóné, Petrák Ferenc, Sebes Sándor, Suhajda József és Szerényi Sándor.*

A Központi Bizottság megválasztotta a Központi Bizottság mellett működő gazdaságpolitikai bizottságot. Vezetője: *Németh Károly;* tagjai: *Faluvégi Lajos, Huszár István, Lázár György, Nemeslaki Tivadar, Párdi Imre, Román Pál, Timár Mátyás.*

A Központi Bizottság megválasztotta a Központi Bizottság mellett működő agitációs és propagandabizottságot. Vezetője: *Óvári Miklós;* tagjai: *Aczél György, Barabás János, Grósz Károly, Győri Imre, Hárs István, Kornidesz Mihály, Lakos Sándor, Nagy Richárd, Nemes Dezső, Orbán László, Tömpe István, Várkonyi Péter, Virizlay Gyula.*

A Központi Bizottság kinevezte a Központi Bizottság mellett működő munkaközösségek vezetőit. A pártépítési munkaközösség vezetője: *Biszku Béla;* a közgazdasági munkaközösség vezetője: *Németh Károly;* a szövetkezetpolitikai munkaközösség vezetője: *Román Pál;* a kultúrpolitikai munkaközösség vezetője: *Óvári Miklós;* az ifjúsági bizottság vezetője: *Pullai Árpád.*

A Központi Bizottság kinevezte a Központi Bizottság osztályvezetőit. A Párt- és Tömegszervezetek osztályának vezetője: *Jakab Sándor;* az Agitációs és Propagandaosztály vezetője: *Grósz Károly;* a Tudományos, Közoktatási és Kulturális osztály vezetője: *Kornidesz Mihály;* a Külügyi osztály vezetője: *Berecz János;* a Gazdaságpolitikai osztály vezetője: *Párdi Imre;* a Területi Gazdaságfejlesztési osztály vezetője: *Román Pál;* a Közigazgatási és Adminisztratív osztály vezetője: *Rácz Sándor;* a Pártgazdasági osztály vezetője: *Kozári József;* a Központi Bizottság Irodájának vezetője: *Sándor József.*

A Központi Bizottság kinevezte a Központi Bizottság intézményeinek vezetőit: *Nemes Dezsőt* a Politikai Főiskola rektorának; *Lakos Sándort* a Társadalomtudományi Intézet igazgatójának; *Vass Henrikett* a Párttörténeti Intézet igazgatójának.

A Központi Bizottság a központi pártsajtó vezetőivé kinevezte: a Népszabadság főszerkesztőjévé *Katona Istvánt*; a Társadalmi Szemle szerkesztő bizottságának vezetőjévé *Benke Valériát*; a Pártélet felelős szerkesztőjévé *Lajtai Verát.*

Kádár János elvtárs zárszava

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak!

A vezető testületek megválasztásával a kongresszus befejezte munkáját. A megválasztott Központi Bizottság és Központi Ellenőrző Bizottság tagjai nevében megköszönöm a bizalmat, és kijelentem, hogy igyekszünk megfelelni a bizalomnak.

A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának befejezésekor nyugodt lelkiismerettel megállapíthatjuk, hogy kongresszusunk jól betöltötte szerepét. Utat mutatott, hogyan haladjunk tovább a fejlett szocialista társadalom építésének útján előre, távlati céljaink felé.

Megköszönöm a küldött elvtársak munkáját. Megköszönöm a közreműködők munkáját, akik a kongresszus megfelelő feltételeit meg-

teremtették. Megköszönöm a hírközlő szervek munkáját. A kongresszus nevében megköszönöm a közvélemény figyelmét és támogatását, amelyet kongresszusunk mindvégig élvezett.

Külön szeretném megköszönni a testvérpártok részvételét és támogatását kongresszusunk munkájához. A kongresszus nevében is szeretném kifejezni őszinte köszönetünket Brezsnyev elvtársnak, a magyar nép igaz, közeli barátjának, a szocializmus és a béke ügye világszerte ismert és becsült kiváló vezetőjének, Zsivkov elvtársnak, Husák elvtársnak, Gierek elvtársnak, Honecker elvtársnak, hogy nagy munkájuk és elfoglaltságuk mellett időt szakítottak rá, hogy jelen legyenek kongresszusunkon.

Őszintén megköszönöm valamennyi testvérpártunk küldöttségének azt a nagy, internacionalista politikai támogatást, amelyet munkánkhoz adtak.

Kongresszusunk nevében még egyszer szeretnék köszönetet mondani azoknak a testvéri kommunista és munkáspártoknak, amelyek nem tudtak részt venni kongresszusunkon, de biztató, bátorító, elvtársi üzenetükben kifejezték szolidaritásukat kongresszusunkkal.

Megkérjük testvérpártjaink küldöttségeit, jelenlevő képviselőit, vigyék haza pártunk és népünk forró, elvtársi üdvözletét és jókívánságait. Azt üzenjük, hogy számíthatnak a Magyar Szocialista Munkáspártra, munkásosztályunkra, dolgozó népünkre azon a fronton, ahol együtt küzdünk a haladás, a nemzeti függetlenség és a béke ügyéért.

Elvtársak! Elérkeztünk a kongresszus befejezésének percéhez. Azt hiszem, mindannyian hasonlóan vélekednek, és így az egész kongresszus nevében állapíthatom meg, hogy a XI. kongresszus határozatai megfelelő alapot adnak a további munkához. Ezek a határozatok megfelelően mutatják tennivalóinkat. A kongresszus után a munka hétköznapjai jönnek. Ha képesek leszünk rá, hogy abban az egységben, egyetértésben és elhatározottságban fogjunk hozzá a feladatok megoldásához, ahogyan itt tárgyaltuk tennivalóinkat, akkor a XI. pártkongresszus útmutatásai beválnak és a kitűzött célokat el fogjuk érni.

Mi innen, a kongresszus fórumáról hívjuk fel egész párttagságunkat, egész népünket, hogy abban az egységben, egyetértésben és

összeforrottságban, amelyben eljutottunk a XI. kongresszusig, haladjunk tovább e kongresszus útmutatásainak követésében, a kijelölt feladatok megoldásában. Váljék valóra az, amit ez a kongresszus ad nekünk útravalónak a további munkához. Dolgozzunk, küzdjünk együtt szocialista hazánk javára, nemzetünk boldogulásáért.

Éljen a Magyar Szocialista Munkáspárt, társadalmunk vezető ereje!

Éljen a szocializmust építő magyar nép!

Éljen drága hazánk, a Magyar Népköztársaság!

Éljen a proletár internacionalizmus és a népek barátsága!

Éljen a kommunizmus és a béke!

A kongresszus megnyitása

Kádár János ismerteti a Központi Bizottság beszámolóját

L. I. Brezsnyev, a Szovjetunió Kommunista Pártjának főtitkára üdvözli a kongresszust

Leonyid Brezsnyev és Kádár János az elnökségben

Úttörők köszöntik a kongresszust

Kádár János tudományos és kulturális életünk képviselőivel

A kongresszus szünetében

A kongresszus szünetében:

Todor Zsivkov,

Edward Gierek,

Erich Honecker,

Gustáv Husák
magyar párt-
és állami vezetőkkel

Kádár János vitazáró beszédét tartja

A Politikai Bizottság tagjai:

KÁDÁR JÁNOS,
a Központi Bizottság első titkára

ACZÉL GYÖRGY

APRÓ ANTAL

BENKE VALÉRIA

BISZKU BÉLA,
a Központi Bizottság titkára

FOCK JENŐ

GÁSPÁR SÁNDOR

LÁZÁR GYÖRGY

MARÓTHY LÁSZLÓ

NEMES DEZSŐ

NÉMETH KÁROLY,
a Központi Bizottság titkára

ÓVÁRI MIKLÓS,
a Központi Bizottság titkára

SARLÓS ISTVÁN

GYENES ANDRÁS

Szavaz a kongresszus

titkárai:

GYŐRI IMRE

A Központi Ellenőrző Bizottság elnöke

PULLAI ÁRPÁD

A Központi Ellenőrző Bizottság titkára

BRUTYÓ JÁNOS

VENECZI JÁNOS

Munka közben a kongresszusi küldöttek

Berencsi János, az ÁFOR lakatosa

Török Ildikó, a Magyar Gördülőcsapágy Művek betanított munkása

Andó Sándorné, a tiszakécskei Tiszagyöngye Tsz tagja

A kongresszus tiszteletére

a Közép-dunántúli Szénbányák Május 1. frontfejtő brigádja 575 óra társadalmi munkát teljesített

A budapesti Kőolajipari Gépgyár brigádjai két héttel a vállalt határidő előtt befejezték két darab stabilizáló torony szerelését

A Bólyi Állami Gazdaság 80 szocialista brigádja a kongresszusi felajánlását teljesítette és tovább folytatja a munkaversenyt

Függelék

A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusán részt vett szavazati jogú küldöttek névsora

BUDAPESTI

DR ÁDAM GYORGY
az Eotvos Lorand Tudomanyegyetem rektora

DR. AGGOD JÓZSEFNÉ
a VII. Kertesz utcai altalanos iskola igazgatoja

DR. AMBRUS JÁNOS
a XVIII. keruleti Tanacs Vegrehajto Bizottsaganak elnoke

ANGYAL GÁSPÁR
nyugdijas

ANTAL IMRE
nyugdijas

ANTONI FERENC
a Semmelweis Orvostudomanyi Egyetem rektora

AUDIKOVSZKY JÓZSEFNÉ
a Pamutnyomóipari Vallalat Partbizottsaganak titkára

BAKÓ SÁNDOR
autószerelo, Épületkeramiaipari Vallalat

BALÁZS MIHÁLY
az Oktatási Minisztérium Partbizottsaganak titkára

BÁNLAKY LÁSZLÓ
a Hazafias Nepfront III keruleti titkara

BARANYAI GYÖRGY
a Budapesti Rendorfokapitanysag vezetoje

BARNA JÓZSEFNÉ
hegeszto Ganz Villamossagi Muvek

BARTOS LÍVIA
a Landler Jeno gepipari szakkozepiskola igazgatója

BENCZE JANOS
munkas, MAV Nyugati Palyaudvar

DR BENEDIKT OTTO
nyugdijas akademikus, az MTA Szamitastechnikai es Automatizalasi Kutato Intezetenek tudomanyos tanacsadoja

BENKÓ ANDRÁS
műszeresz csoportvezeto Irodagepipari es Finommechanikai Vallalat

BERANEK ANTALNÉ
szakmunkas Fovarosi Patvolat Vallalat

BERENCSI JÁNOS
lakatos Ásvanyolajforgalmi Vallalat

BLACHER ISTVÁNNÉ
muszeresz, Ferfi Feherneműgyar

BODONYI PÁLNÉ
a Hazafias Nepfront Budapesti Bizottsaganak titkára

DR BOGNÁR GÉZA
a Tavkozlesi Kutato Intezet igazgatója

BONCZ GÉZA
szereló, Villamos Berendezes es Keszulek Művek

BORBÉLY SÁNDOR
a Csepel Vas- es Fémművek Pártbizottsaganak első titkára

BORDÓS LAJOS
lakatos csoportvezető, Budapesti Mezőgazdasági Gepgyár

BOROS BÉLA
a KISZ Budapesti Bizottsaganak elso titkara

DR. BOZSÓ LÁSZLÓ
az MSZMP XI. keruleti Bizottsaganak elso titkara

BUDAHÁZI ANTAL
ácsbrigádvezető, 31. sz. Állami Építőipari Vállalat

BUGÁR JÁNOSNÉ
a Hazafias Népfront Országos Tanácsának alelnöke

DR. BUNCSÁK LÁSZLÓNÉ
a Hazafias Népfront X. kerületi titkára

CSEHIK FERENCNÉ
az V. kerületi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnoke

DR. CSENDES KÁROLY
a legfőbb ügyész helyettese

CSERGŐ JÁNOS
a Ganz-Mávag vezérigazgatója

CSIKESZ JÓZSEFNÉ
Budapest Főváros Tanácsa Végrehajtó Bizottságának elnokhelyettese

CSILLIK ANDRÁS
az MSZMP XX. kerületi Bizottságának első titkára

CSOHÁNY GÁBOR
esztergályos, Láng Gépgyár

DACZÓ JÓZSEF
a Budapesti Közlekedési Vállalat vezérigazgatója

DR. DEÁK LÍVIA
az MSZMP VII. kerületi Bizottságának első titkára

DÉKÁNY MIHÁLY
kovács, Országos Bányagépgyártó Vállalat

DERECSKEI SÁNDORNÉ
műszerész, Gamma Művek

DIENES BÉLA
az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt. vezérigazgatója

EPERJESI LÁSZLÓ
lakatos, Magyar Hajó- és Darugyár

ÉGETŐ LAJOS
az MSZMP XVII. kerületi Bizottságának első titkára

FARKAS BÉLA
géplakatos, Szerszámgépipari Művek

FÁBIK JÓZSEF
az Április 4. Építő Ktsz elnoke

FEJES ISTVÁN
nyugdíjas

FILIPSZKI JÁNOS
a BUDALAKK igazgatója

FISCHER ISTVÁN
mozdonyvezető, MÁV Budapest Ferencváros Pályafenntartási Főnökség

FODOR FERENCNÉ
nyugdíjas

FODOR GYULA
nyugdíjas

FÖLDES LÁSZLÓ
a HUNGEXPO igazgatója

FÖLDVÁRY LÁSZLÓNÉ
vezető óvónő, XVIII. Vörös Hadsereg úti óvoda

FRISS ISTVÁN
az MTA Közgazdaságtudományi Intézetének tudományos tanácsadója

GARAI GÁBOR
a Magyar Írók Szövetségének főtitkárhelyettese

GAZDAG ISTVÁN
gyártáselőkészítő csoportvezető, HUNGAROCAMION Nemzetközi Autóközlekedési Vállalat

GÁL JÓZSEFNÉ
gépmunkás, Csepel Vas- és Fémművek

GÁL LÁSZLÓNÉ
az MSZMP IX. kerületi Bizottságának első titkára

GÉRNYI KÁLMÁN
az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára

GREGUS JÁNOSNÉ
csomagoló csoportvezető, Csepel Vas- és Fémművek

GRUBICS ISTVÁN
a XI. kerületi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

HADICS LÁSZLÓ
színész, Fővárosi Operett Színház

HALASZ ERVIN
monoonto csoportvezeto Akademiai Nyomda

HALASZ KÁLMÁN
csoszerelo, TAURUS Gumiipari Vallalat

DR HÁRS ISTVÁN
a Magyar Radió elnoke

HART JANOSNE
az MSZMP III keruleti Bizottsaganak elso titkara

HAZLINGER GYORGY
helyzetfuros, Danuvia Kozponti Szerszam- es Keszülekgyar

HERCZEG FERENC
komüves 23 sz Allami Epitoipari Vallalat

DR HERMANN ANTAL
a Bajcsy-Zsilinszky Kórház foorvosa

HORVÁTH GYŐZŐ
szerszamkeszito, Telefongyar

HORVATH ISTVAN
a Budapesti Harisnyagyar vezerigazgatoja

HORVÁTH JÁNOS
nyugdijas

HORVÁTH LAJOSNÉ
a IX keruleti Ifjumunkas uti altalanos iskola tanitónoje

IKLÓDY GÁBOR
a Beloiannisz Hiradástechnikai Gyar vezerigazgatója

JAKAB DEZSŐ
gepesz, Kozlekedesi Epito Vallalat

JÁNOSSY LAJOS
akadémikus

JÁVORSZKY JÓZSEF
hegesztő, Ganz-Mávag

JEDLICSKA GYULA
az MSZMP Kozponti Bizottsaga Politikai Foiskolájának tanára

KADÁR JÁNOS
az MSZMP Kozponti Bizottsaganak elso titkara

KALMAR KALMANNE
csoportvezeto, Kossuth Nyomda

KALMÁR LÁSZLÓ
a Budapesti Rendőrfokapitanysag Partbizottságának elso titkara

KAPORNAY MIHALY
nyugdijas

KARPÁTI LIPOT
gepkocsivezeto, Budapesti Kozlekedesi Vállalat

KATONA IMRE
az MSZMP Budapesti Bizottsaganak elso titkara

KATONA ISTVAN
a Nepszabadság foszerkesztoje

KATTRA SÁNDOR
anyagkiado, Kislakásepito Ipari Szovetkezet

KAZIMIR KÁROLY
a Thalia Szinhaz igazgatója

KECSKÉS FERENCNE
elektroműszeresz, Budapesti Elektroakusztikai Gyar

KÉKEDI GYORGY
az MSZMP I keruleti Bizottsaganak elso titkára

KELEN BÉLA
az Esti Hirlap foszerkesztoje

KERES EMIL
a Radnoti Irodalmi Szinpad igazgatoja

KIRÁLY ANDRÁSNÉ
az MSZMP Budapesti Bizottsaganak titkara

KISHÁZI ÖDÖN
az Elnoki Tanács elnokhelyettese

KISS ISTVÁN
szobrászművesz

KÓBER FERENC
az MSZMP XXII keruleti Bizottsaganak elso titkara

KOCSIS BELÁNE
varrónő, Noi Fehérneműgyar

KOJNOK SÁNDORNE
betanitott munkás, KONTAKTA Alkatreszgyár

KOMJÁTI BÉLANÉ
anyagkiadó csoportvezeto, Hungaria Jacquards Szovógyar

KOSZTEL ENDRE
ácscsoportvezető, Budapesti Vegyiművek

KOVÁCS BÉLA
az Autófenntartó Ipari Trószt vezérigazgatója

KOVÁCS ERZSÉBET
szakmunkás, TAURUS Gumiipari Vállalat

KOVÁCS FERENC
lakatos csoportvezető, Ganz-Mávag

KOVÁCS FERENCNÉ
személyzeti főosztályvezető, Kőbányai Gyógyszerárugyár

KOVÁCS KÁROLY
az MSZMP XIII. kerületi Bizottságának első titkára

KOVÁCS PÁLNÉ
csomagolócsoport-vezető, Hazai Pamutszövőgyár

KRISZTIÁN ISTVÁNNÉ
nyugdíjas

DR. KURUCZ IMRE
az MSZMP V. kerületi Bizottságának első titkára

LAKATOS DEZSŐ
nyugdíjas

LAKATOS ISTVÁNNÉ
szakmunkás, Chinoin Gyógyszer- és Vegyészeti Termékek Gyára

LANTOS ZOLTÁN
nyugdíjas

LEGÁT ISTVÁN
kárpitos, Béke Kárpitos és Paplanos Ktsz

LEHOTKA GÁBOR
a Zeneművészeti Szakközépiskola orgonatanára

MAKÁCS TERÉZ
varrónő, Budapesti Finomkötöttárugyár

DR. MAKÓ CSABA
az MTA Szociológiai Kutató Intézetének tudományos munkatársa

MANHEIM LÁSZLÓNÉ
a Minőségi Cipőgyár Pártbizottságának titkára

MARJAI LÁSZLÓNÉ
áruátvevő, Csavaripari Vállalat

DR. MAROS MÁRIA
a Külkereskedelmi Minisztérium főosztályvezetője

MAROSI JÁNOS
gyémántcsiszoló, Állami Pénzverő

MARTON ENDRE
a Nemzeti Színház igazgatója

DR. MARTOS ISTVÁNNÉ
a Szakszervezetek Budapesti Tanácsának vezető titkára

MATHEJKA JÁNOSNÉ
nyugdíjas

DR. MATÓK BÉLA
a Budapesti Rendőrfőkapitányság vezetőhelyettese

MÉSZÁROS JÓZSEF
szerszámkészítő, Kismotor- és Gépgyár

MEZEI PÁL
a Vörös Csillag Gépgyár főművezetője

ÖZV. MEZŐ IMRÉNÉ
nyugdíjas

MICHELLER JÁNOSNÉ
csévélő, Magyar Posztógyár

MIHALIK BÉLA
lakatos csoportvezető, Ganz-Mávag

MISEK MIKLÓS
esztergályos, Lampart Zománcipari Művek

DR. MOLNÁR ENDRE
az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára

MOLNÁR RUDOLFNÉ
a Kilián György gimnázium tanára

DR. MÓRÓ ISTVÁN
az MSZMP VI. kerületi Bizottságának első titkára

DR. MÓRÓ ISTVÁNNÉ
a Szalag- és Zsinórgyár igazgatója

MOZOLI ANDOR
edzőcsoport-vezető, Kismotor- és Gépgyár

NAGY BÉLA
fogazó, Hajtómű és Festőberendezések Gyára

NAGY JÓZSEFNÉ
nyugdíjas

NAGY RICHÁRD
a Magyar Televizió elnöke

NÉMETI IRÉN
a Nők Lapja főszerkesztője

NÉMETH FERENC
az OKISZ elnökhelyettese

NÉMETH JÓZSEF
a Villamosszigetelő- és Műanyaggyár szakszervezeti bizottságának titkára

NÉMETH KÁROLY
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

NEMETH LÁSZLÓNÉ
a Kender- Juta- és Textilipar Pártbizottságának titkára

NYITRAI FERENCNÉ DR
a Központi Statisztikai Hivatal főosztályvezetője

ONDOK JÁNOS
nyugdíjas

DR ORBÁN LÁSZLÓ
kulturális miniszter

OTVÖS ISTVÁN
badogos, Magyar Hajó- és Darugyár

PADOS ERNŐ
cinkográfus, Szikra Lapnyomda

DR PÁL LÉNÁRD
a Központi Fizikai Kutatóintézet igazgatója

PANDUROVICS JÓZSEF
nyugdíjas

PAPP IMRE
optikai üvegcsiszoló, Magyar Optikai Művek Szemüveglencse üzeme

PARNICSÁN LÁSZLÓ
acscsoportvezető 43 sz. Állami Építőipari Vállalat

PASZTOR GÁBORNÉ
anyagelszámoló, Május 1 Ruhagyár

PEJÁK EMIL
az MSZMP XVIII. kerületi Bizottságának első titkára

DR PERÉNYI IMRE
a Budapesti Műszaki Egyetem rektora

PÉS FERENC
a VOLÁN 1. sz. Vállalat igazgatóhelyettese

PETHE BÉLA
villanyszerelő, IKARUS Karosszéria és Járműgyár

PETRÁK FERENC
az MSZMP VIII. kerületi Bizottságának első titkára

DR PIKLER TAMÁS
a VII. kerületi Rendőrkapitányság vezetője

RACHFÁT LÁSZLÓ
a Ganz-Mávag Pártbizottságának titkára

RÉTEI DÉNESNÉ
betanított munkás, Kőbányai Porcelángyár

DR RÉTI LAJOSNÉ
a Habselyem Kötöttárugyár vezérigazgatója

RÉV LAJOS
az OKISZ elnöke

RÉVÉSZ FERENC
a Szabó Ervin Könyvtár igazgatója

REVÉSZ GÉZA
nyugdíjas

RIBÁNSZKI RÓBERT
az MSZMP XXI. kerületi Bizottságának első titkára

RIDEG GÁBOR
gépszerelő, Földmunkát Gépesítő Vállalat

ROMÁN GYULÁNÉ
szabász, Minta Női Szabók Ktsz

ROSENBERGER LÁSZLÓ
fővolvasztár, Csepel Vas- és Fémművek

ROSTAS PÉTER
személyzeti vezető, Kéziszerszámgyár

DR RÓZSA IMRE
egyetemi adjunktus, Orvostovábbképző Intézet

RUMPF KÁROLY
mintakészítő, Csepel Vas- és Fémművek

RUZSBATZKY LÁSZLÓ
a Munkásőrség budapesti parancsnoka

SÁNDOR JÓZSEF
az MSZMP Központi Bizottsága Irodájának vezetője

SÁRKÖZI JÁNOSNÉ
műszerész, Finommechanikai Vállalat

SARLÓS ISTVÁN
a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára

DR. SCHOLCZ MAGDA
a Weil Emil Kórház főorvosa

SEBES SÁNDOR
nyugdíjas

SEBŐK ILONA
a Kőbányai Textilművek vezérigazgatója

SOLTÉSZ ISTVÁN
a Csepel Vas- és Fémművek vezérigazgatója

SOMOGYI IMRE
az MSZMP IV. kerületi Bizottságának első titkára

SOMOGYI JÓZSEF
az MSZMP XVI. kerületi Bizottságának első titkára

SOMOGYI JÓZSEFNÉ
konszignáló csoportvezető, Pamutnyomóipari Vállalat Textilfestőgyára

SOMOGYI MIKLÓS
a Szakszervezetek Országos Tanácsa számvizsgáló bizottságának elnöke

SOMOGYI SÁNDOR
az MSZMP Budapesti Bizottságának titkára

SOPRONI BÉLA
az Athenaeum Nyomda vezérigazgatója

SÓSPATAKI FERENCNÉ
a Luxus Áruház osztályvezető-helyettese

STRAUB KÁROLY
a Budapesti Húsipari Vállalat Pártbizottságának titkára

DR. SUHAJDA JÓZSEF
a VIII. kerületi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

R. SZABÓ ANDRÁS
öntő, Soroksári Vasöntöde

SZABÓ JÁNOSNÉ
galvanizáló szakmunkás, Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt.

SZABÓ LÁSZLÓ
az MSZMP XV. kerületi Bizottságának első titkára

SZABÓ PIROSKA
nyugdíjas

DR. SZABOLCS ISTVÁN
az MTA Talajtani Intézetének igazgatója

SZAKALI JÓZSEF
az MSZMP X. kerületi Bizottságának első titkára

SZALAI BÉLÁNÉ
gépszedő csoportvezető, Egyetemi Nyomda

SZALÓ JÁNOS
a Magyar Hajó- és Darugyár Pártbizottságának titkára

DR. SZARVAS LÁSZLÓ
a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Pártbizottságának titkára

SZÁVÓ BÉLA
a XIV. kerületi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

DR. SZÉNÁSI GÉZA
legfőbb ügyész

SZÉNÁSI ISTVÁNNÉ
a XI. Aga utcai általános iskola tanára

SZENTE ANTAL
az MSZMP XIX. kerületi Bizottságának első titkára

SZENTIRMAI GUSZTÁV
géplakatos, Villamosszigetelő és Műanyaggyár

SZÉP LAJOS
a MÜM 5. sz. Szakmunkásképző Intézetének szakoktatója

SZÉPVÖLGYI ZOLTÁN
Budapest Főváros Tanácsa Végrehajtó Bizottságának elnoke

SZERÉNYI SÁNDOR
nyugdíjas

SZITA RÓBERT
esztergályos, Adócsőgyár

SZKOKÁN FERENC
az MSZMP XIV. kerületi Bizottságának első titkára

SZLUK PÉTER
villanyszerelő, VOLÁN 20. sz. Vállalat

SZVIATKÓ SÁNDOR
szállítómunkás brigádvezető, Fővárosi Szállítási Vállalat

TAJMEL JÓZSEF
esztergályos, Csepel Vas- és Fémművek

TAKÁCS FRIGYESNÉ
csoportvezető, Orion Rádió és Villamosság Vállalat

TAKÁCS PÁLNÉ
csoportvezető, Magnezitipari Művek

TAMÁS MÁRIA
szövőnő, Kender-, Juta- és Textilipar

DR. TANDA GYULA
az V. kerületi Tanács Orvosi Rendelőintézetének szakfőorvosa

TAUSZ JÁNOS
az IBUSZ vezérigazgatója

TEKE LÁSZLÓ
a Kőbányai Porcelángyár igazgatója

THERNESZ VILMOS
a Budapesti Műszaki Egyetem Pártbizottságának titkára

TORMA ANDRÁSNÉ
vezető óvónő, XX. Mártírok útjai óvoda

TÓTH IMRE
az Építési és Városfejlesztési Minisztérium Pártbizottságának titkára

DR. TÓTH JÁNOS
az MSZMP XII. kerületi Bizottságának első titkára

TÖMPE ISTVÁN
államtitkár, a Magyar Rádió- és Televízióbizottság elnöke

DR. UDVARDI KÁROLYNÉ
a TAURUS Gumiipari Vállalat Pártbizottságának titkára

UNYI FERENC
idomszerész csoportvezető, Fegyver- és Gázkészülékgyár

URBÁN LAJOS
a MÁV vezérigazgatója

DR. UZONYI GYÖRGY
a Merényi Gusztáv Kórház és Rendelőintézet osztályvezető főorvosa

VADAS SÁNDORNÉ
az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt. Pártbizottságának titkára

DR. VÁGVÖLGYI TIBOR
nyugdíjas

DR. VAJDA GYÖRGY
a Villamosenergiaipari Kutató Intézet igazgatója

VARGA DEZSŐNÉ
meós, Lőrinci Szalagszövő- és Csipkegyár

VARGA ISTVÁNNÉ
kertész, Fővárosi Kertészeti Vállalat

VÁROSI BÉLA
lakatos, Hajtómű és Festőberendezések Gyára

VENÉCZI JÁNOS
az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának titkára

VERES JÓZSEF
nyugdíjas

VIRÁG ISTVÁN
a Teleki Blanka gimnázium igazgatója

DR. VIRÁG SÁNDORNÉ
a VI. Bajza utcai általános iskola igazgatója

ZÁHORZIK TERÉZ
az MSZMP II. kerületi Bizottságának első titkára

ZATHURECZKY TIBOR
a Fővárosi Tanács Pártbizottságának titkára

ZÖLLNER LÁSZLÓNÉ
a Magyar Hajózási Rt. személyzeti igazgatója

BÁCS-KISKUN MEGYE:

ANDÓ SÁNDORNÉ
növénytermesztő, tiszakécskei Tiszagyöngye Tsz

DR. BALÁZS SÁNDOR
a Zöldségtermesztési Kutatóintézet igazgatója

BORI GYULÁNÉ
szakmunkás, Kecskeméti Konzervgyár

BORSODI MIKLÓS
a Bajai Állami Gazdasag igazgatoja

BOZA JÓZSEF
az MSZMP Kalocsai jarasi Bizottságanak elso titkára

CSIZMADIA ISTVÁN
a kecskemeti Baromfifeldolgozo Vallalat igazgatoja

DR DOBOS FERENC
a Kiskunfelegyháza varosi Tanacs Vegrehajto Bizottságanak elnoke

DÖRNER HENRIK
a Bacs megyei Állami Épitoipari Vallalat igazgatója

FRITTMANN JÓZSEF
a bacsai Általanos Iskolak Igazgatosaga igazgatohelyettese

DR. GAJDÓCSI ISTVÁN
a Bacs-Kiskun megyei Tanacs Vegrehajto Bizottsaganak elnoke

HALÁSZ LAJOS
a remi Dozsa Tsz parttitkára

DR HORVÁTH ISTVÁN
az MSZMP Bacs-Kiskun megyei Bizottsaganak elso titkara

IVÁN ISTVÁNNÉ
az MSZMP Bács-Kiskun megyei Bizottsaga Párt- es Tomegszervezetek osztalyanak vezetoje

KERTÉSZ JÁNOSNE
cipófelsoresz-keszito, Alfoldi Cipogyár kiskunsági gyáregysége

KOMLÓS LAJOSNE
osztalyozo, kiskunhalasi Baromfiipari Vallalat

KŐRÖS GÁSPÁR
az MSZMP Kecskemet varosi Bizottsaganak elso titkara

LACZKÓ GYULA
a kiskunfelegyházi Egyesült Lenin Tsz elnoke

MOLNÁR FRIGYES
a Szovetkezetek Országos Szovetsegenek elnoke

MORAVECZ JÓZSEF
gepszerelő, Helvéciai Állami Gazdasag

NEINER JÁNOS
nyugdijas

NYERS REZSÓ
az MTA Kozgazdasagtudomanyi Intezetenek igazgatója

PAPP ÁRPÁD
a Munkasorseg orszagos parancsnoka

PAPP GYÖRGY
az MSZMP Baja varosi Bizottsaganak elso titkara

ROMANY PÁL
az MSZMP Kozponti Bizottsaga Teruleti Gazdasagfejlesztesi Osztalyanak vezetoje

SELYEM ZSIGMOND
a kunszentmiklosi Egyetertes Tsz elnoke

SZABÓ JÁNOSNÉ
novenytermeszto, kiskorosi Rakoczi Szakszovetkezet

SZALÓKI JÓZSEFNE
a KISZ Bács-Kiskun megyei Bizottsaganak titkara

SZEMERÉDI IMRE
lakatos brigadvezeto Femmunkas Vallalat kecskemeti gyara

SZTRUHÁR LAJOSNÉ
brigadvezeto, miskei Egyetertes Tsz

TÓTH FERENCNÉ
a Kalocsa es Videke Sütőipari Vallalat gyartaskozi ellenore

VARGA MIHÁLY
karbantarto, davodi Augusztus 20 Tsz

BARANYA MEGYE

ACZÉL GYÖRGY
a Minisztertanacs elnokhelyettese

BOCZ JÓZSEF
az MSZMP Baranya megyei Bizottsaganak titkára

DR. FÁY MIHÁLY
a mohacsi Farostlemezgyar igazgatója

FODOR IMRÉNÉ
gépszerelő, Villamosgepjavitó Szovetkezet

FÖLDES GYÖRGY
vajar, szocialista brigádvezeto Mecseki Szenbanyak Vallalat

GARAMVÖLGYI JÁNOS
a Mecseki Szenbanyák Vállalat igazgatoja

HORVÁTH LAJOS
a Baranya megyei Tanács Vegrehajtó Bizottságának elnoke

HORVÁTH TIBORNÉ
nyers- es segedanyag atvevo, Pecsi Dohánygyar

KIMMEL EMIL
a Nyomda-, a Papíripar es a Sajto Dolgozói Szakszervezetenek fotitkara

KONRAD TAMAS
geplakatos Bolyai Allami Gazdasag

KOVACS JOZSEFNÉ
a komloi szilvási altalanos iskola tanara

LUKACS JÁNOS
az MSZMP Pecs varosi Bizottsaganak elso titkara

NAGY DEZSÓ
vajar csapatvezeto Mecseki Szenbanyak Vallalat

DR NAGY JÓZSEF
az MSZMP Baranya megyei Bizottsaganak elso titkara

NAGY ZSIGMOND
uzemcsapatvezeto vajar Mecseki Ércbanyak Vallalat

NEUBAUER JÓZSEF
a Szakszervezetek Baranya megyei Tanacsának vezeto titkára

OLGYAY ILONA
allattenyesztesi brigádvezeto nagykozari Zengogyongye Tsz

ORBÁN ISTVÁN
a Baranya megyei Rendorfokapitánysag vezetőhelyettese

PAPP ZOLTÁN
a szentdenesi Egyetertes Tsz elnoke

PÉTER JANOS
TMK-geplakatos csoportvezeto beremendi Cement-és Mészművek

PFEIFFER GYULANE
cipofelsoresz-keszitő szakmunkás, Minőségi Cipogyár szigetvári gyaregysége

ROMVÁRI ISTVÁN
ontodei műszakvezeto Mecseki Ércbanyaszati Vallalat Szolgáltató Üzeme

SARKADI NAGY BARNA
a KISZ Baranya megyei Bizottságának elso titkara

SZEDERKENYI ERVIN
a Jelenkor főszerkesztője

DR TIGYI JÓZSEF
a Pécsi Orvostudományi Egyetem rektora

TÓTH SANDOR
vajar Bányaszati Aknamelyito Vallalat

YBL ERNŐ
klubvezeto, Nephadsereg Pecsi Fegyveres Erok klubja

ZAMBÓ ISTVÁN
a Bikali Allami Gazdasag igazgatója

BEKES MEGYE

BADÁR JANOS
nyugdijas

BALÁZS SÁNDORNE
szonyegszovó bekesi Szonyegszovo Ktsz

BARTYIK ISTVÁNNÉ
a bekescsabai általános iskola igazgatója

BOHUS ERZSÉBET
meo-vezető Bekescsabai Hűtoipari Vallalat

BOZÓ FERENC
olvasztár, Oroshazi Uveggyar

BUDAI SÁNDORNÉ
a battonyai Május 1 Tsz partitkara

CZINA SÁNDOR
az Orosházi Uveggyár igazgatója

CSABA JÁNOS
az MSZMP Békés megyei Bizottsaga Párt- es Tomegszervezetek osztályának vezetoje

CSEPI JÓZSEF
lakatos, MEZŐGÉP Vállalat sarkadi gyáregysege

CSESZKÓ SÁNDOR
a Mezőhegyesi Allami Gazdasag szemelyzeti igazgatója

CSIRIK IMRE
a füzesgyarmati Vörös Csillag Tsz elnöke

FEHÉR LAJOS
a Magyar Partizán Szövetség elnöke

DR. FEKETE ANTAL
az MSZMP Békéscsaba városi Bizottságának első titkára

FRANK FERENC
az MSZMP Békés megyei Bizottságának első titkára

DR. HARASZTI JÁNOS
a Békés megyei Rendőrfőkapitányság vezetője

GYULAVÁRI PÁL
az MSZMP Békés megyei Bizottságának titkára

DR. GYURIS JENŐ
a megyei tanács kórházának osztályvezető főorvosa

HAJDÚ MIKLÓS
autószerelő, szeghalmi Rákóczi Tsz

HÁZI ANNA
a KISZ csúcsvezetőség titkára
Békésszentandrás

HUSZÁR MIHÁLY
a békéscsabai Kner Nyomda igazgatója

ÖZV. KEMÉNY JÓZSEFNÉ
nyugdíjas

KITULJAK GYÖRGY
marós, szarvasi Vas- és Fémipari Szövetkezet

KLAUKÓ MÁTYÁS
a Békés megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

KOTRÓCZÓ BALÁZSNÉ
növénytermesztő, kevermesi Lenin Tsz

KOVÁCS R. JÁNOSNÉ
baromfigondozó, csorvási Rákóczi Tsz

MARKOVICS MIHÁLY
az MSZMP Tótkomlós községi Bizottságának titkára

DR. MARÓTHY LÁSZLÓ
a KISZ Központi Bizottságának első titkára

NAGY ISTVÁN
a Szakszervezetek Békés megyei Tanácsa vezető titkára

DR. NÁSZTOR SÁNDOR
az Orosházi Állami Gazdaság igazgatója

PATKÁS SÁNDORNÉ
szakmunkás, Budapesti Harisnyagyár gyulai telepe

SÁRHEGYI ANDRÁS
az Endrőd Cipész Szövetkezet elnöke

SZABÓ MIKLÓS
a KISZ Békés megyei Bizottságának első titkára

VALACH MIHÁLYNÉ
betanított munkás. Szarvasi Állami Gazdaság

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYE:

BARA SÁNDOR
olvasztár, Ózdi Kohászati Üzemek

BENŐCS JÓZSEF
a tiszapalkonyai Szőke Tisza Tsz elnöke

BERECZ MIKLÓS
villanyszerelő, Borsodi Hőerőmű

BERECZ SÁNDORNÉ
villanyszerelő, Ózdi Kohászati Üzemek

DR. BODNÁR FERENC
az MSZMP Borsod megyei Bizottságának első titkára

BUJDOS LÁSZLÓ
a 100. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet igazgatója

BUKOVENSZKI ILONA
brigádvezető, felsőzsolcai Lenin Tsz

DR. CZERŐDY SÁNDOR
Vizsoly, körzeti főorvos

CSÉPÁNYI SÁNDOR
a Lenin Kohászati Művek vezérigazgatója

CSETERKI LAJOS
a Népköztársaság Elnöki Tanácsának titkára

DEME LÁSZLÓ
az MSZMP Borsod megyei Bizottságának titkára

DOJCSÁK JÁNOS
a Diósgyőri Gépgyár vezérigazgatója

DRÓTOS LÁSZLÓ
az MSZMP Miskolc városi Bizottságának első titkára

DUCSAI JOLÁN
nyugdíjas

DUDLA JÓZSEF
az MSZMP Borsod megyei Bizottsága Párt- és Tömegszervezetek osztályának vezetője

ÉDER JÓZSEFNÉ
a miskolci Élelmiszer Kiskereskedelmi Vállalat boltvezető-helyettese

FEHÉR GYULA
lakatos csoportvezető, Ózdi Kohászati Üzemek

FERGE FERENC
csapatvezető vájár, Borsodi Szénbányák

GÁL LAJOS
vájár, Borsodi Szénbányák

GÁSPÁR SÁNDOR
a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkára

GULYÁS BÉLÁNÉ
a kenézlői általános iskola igazgatója

HUSZÁR ISTVÁN
a Minisztertanács elnökhelyettese

IMRI GYULA
az MSZMP Szerencsi járási Bizottságának első titkára

JÁRAI ISTVÁN
szerelő, vilmányi Új Élet Tsz

DR. KÁLLAI LÁSZLÓ
a Munkásőrség megyei parancsnoka

KAPÁS PÁL
a Tokajhegyaljai Állami Gazdaság Borkombinát vezérigazgatója

DR. KOLLESZÁR ISTVÁN
a Borsod megyei Rendőrfőkapitányság vezetője

KOLOZSVÁRI JÓZSEFNÉ
raktári munkás, sályi Bükkalja Tsz

KOTTA KIS BÉLÁNÉ
laboráns, Észak-magyarországi Vegyiművek

DR. KOVÁCS MIKLÓS
az MSZMP Leninvárosi Bizottságának első titkára

KÖRTVÉLYES ISTVÁN
a Borsodi Vegyi Kombinát igazgatója

KUBALEK FERENCNÉ
telepvezető, a Habselyem Kötöttárugyár kurityáni telepe

DR. LADÁNYI JÓZSEF
a Borsod megyei Tanács elnöke

DR. MAJOROS LÁSZLÓ
a sátoraljaújhelyi Járási Hivatal elnöke

MAKÁR GYÖRGYNÉ
a Hazafias Népfront Ózd városi Bizottságának titkára

MAKKAI LÁSZLÓ
a MÁV Miskolci Igazgatóság Pártbizottságának titkára

MAZSAROFF MIKLÓS
festőművész

MITYÓK LAJOS
elektroacél-gyártó, Lenin Kohászati Művek

MONOS JÁNOS
a Borsodi Szénbányák Vállalat igazgatója

NAGY KATALIN
könyvkötő, Borsod megyei Nyomdaipari Vállalat

B. NAGY SÁNDOR
a Lenin Kohászati Művek Pártbizottságának munkatársa

NOVÁK MÁRTA
művezető, Csepeli Kerékpár- és Varrógépgyár sárospataki gyáregysége

PALÁDI KÁROLY
kőműves, Borsod megyei Állami Építőipari Vállalat

DR. PAPP LAJOS
államtitkár, a Minisztertanács Tanácsi Hivatalának elnöke

PETHES ANDRÁS
az Ózdi Kohászati Üzemek vezérigazgatója

PÓLIK MIHÁLYNÉ
részlegvezető, mezőkövesdi Matyó Háziipari Szövetkezet

RESTÁS ALADÁR
a Szerencsi Csokoládégyár igazgatója

DR. ROMVÁRI PÁL
a Nehézipari Műszaki Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára

RÓZSA KÁLMÁN
a Miskolc városi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

SLEZSÁK TIBOR
szakmunkás, Húsipari Vállalat

SOLTÉSZ ISTVÁN
frontbrigádvezető, Borsodi Szénbányák Vállalat

SOLYMOSI JÓZSEF
esztergályos, Diósgyőri Gépgyár

SOÓS OTTÓ
az MSZMP Ózdi járási Bizottságának első titkára

SZABÓ MIHÁLY
rézműves, Tiszai Vegyi Kombinát

SZILÁGYI BÉLÁNÉ
mérlegelő, Rudabányai Vasércmű

TAKÁCS ISTVÁN
a Kazincbarcika városi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

TAKÁCS MARGIT
gépkocsivezető, VOLÁN 3. sz. Vállalat

TÓTH JÓZSEF
a Szakszervezetek Borsod megyei Tanácsának vezető titkára

TÓTH RÓZSA
a KISZ Miskolc városi Bizottságának munkatársa

TÖRÖK LÁSZLÓ
a KISZ Borsod megyei Bizottságának első titkára

DR. VARGA JÁNOS
a megyei bíróság elnöke

VARGA SÁNDORNÉ
szakmunkás, tarcali Tarcal vezér Tsz

VICZEK JÓZSEFNÉ
művezető, Lenin Kohászati Művek

CSONGRÁD MEGYE:

DR. ÁGOSTON JÓZSEF
a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsának vezető titkára

DR. ANTALFFY GYÖRGY
a szegedi József Attila Tudományegyetem tanszékvezető egyetemi tanára

APRÓ ANTAL
az Országgyűlés elnöke

BÁCSI IMRÉNÉ
mezőgazdasági szakmunkás, Kertészeti Termelőszövetkezeti Közös Vállalkozás

BALOGH LAJOSNÉ
marós szakmunkás, KONTAKTA Alkatrészgyár szentesi gyáregysége

BINECZ JÁNOS
a makói Úttörő Tsz elnöke

BÓDI GYÖRGY
a KISZ Csongrád megyei Bizottságának első titkára

BÖRCSÖK JÓZSEFNÉ
szakmunkás, Csongrád megyei Állatforgalmi és Húsipari Vállalat

CSEHÓ PÉTER
a Hódmezővásárhelyi Állami Gazdaság igazgatója

DOMJÁN GYULA
a Tisza Bútoripari Vállalat igazgatója

ERDEI ISTVÁNNÉ
növénytermesztőbrigád-vezető, makói Lenin Tsz

HADOBÁS KATALIN
szakmunkás, Hódmezővásárhelyi Divat Kötöttárugyár

HÉZSŐ FERENC
a hódmezővásárhelyi Bethlen Gábor gimnázium tanára

JUHÁSZ GÉZA
a Pamutnyomóipari Vállalat Szegedi Textilművek igazgatója

JUHÁSZ PÉTERNÉ
művezető, Szegedi Ruhagyár

DR. KOMÓCSIN MIHÁLY
az MSZMP Csongrád megyei Bizottságának első titkára

DR. KOROM MIHÁLY
igazságügy-miniszter

IFJ. LANTOS SÁNDOR
művezető, Dél-magyarországi Magas- és Mélyépítő Vállalat

DR. MÁRTA FERENC
a szegedi József Attila Tudományegyetem Kémiai Intézetének igazgatója

NAGY GIZELLA
áruminősítő, Pamutnyomóipari Vállalat Szegedi Textilművek

DR. NÉMETH LAJOS
az MSZMP Csongrád megyei Bizottságának titkára

OSZTRELUCZKI MÁRTON
lakatos szakmunkás, Szegedi Kenderfonó és Szövőipari Vállalat Jutaárugyára

PAPP GYULA
a Szeged városi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

DR. PERJÉSI LÁSZLÓ
a Csongrád megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

DR. POZSIK SÁNDOR
a Szentes Városi Kórház orvosa

SZÉLL ISTVÁNNÉ
növénytermesztő, balástyai Egyetértés Tsz

SZŐNYI FERENC
nyugdíjas

SZURMAI TIBOR
a Kőolaj- és Földgáztermelő Vállalat üzemegység-vezetője

TÓTH JÓZSEFNÉ
segédművezető, Kenderfonó- és Szövőipari Vállalat újszegedi szövőgyára

TÖRÖK JÓZSEF
az MSZMP Szeged városi Bizottságának első titkára

VÍGH ISTVÁN
esztergályos, Hódmezővásárhelyi Gépgyár

FEJÉR MEGYE:

ÁCS FERENC
műszakvezető vájár, Fejér megyei Bauxitbánya

CSICSMAN JÓZSEF
az MSZMP Székesfehérvári városi Bizottságának első titkára

DR. DABRÓNAKI GYULA
államtitkár, a Központi Népi Ellenőrző Bizottság elnöke

ERDEI MIHÁLYNÉ
az Agárdi Állami Gazdaság osztályvezetője

FÜLÖP FERENCNÉ
üzemmérnök, Székesfehérvári Konnyűfémmű

DR. GÁL LÁSZLÓ
a megyei bíróság elnöke

HERCZEG KÁROLY
a Szakszervezetek Országos Tanácsának titkára

HORPAKKER FERENCNÉ
csoportvezető, Dunai Vasmű

JUHÁSZ BÉLA
hengerész, Dunai Vasmű

KONNÁT ANTAL
szerkezeti lakatos, 26. sz. Állami Építőipari Vállalat

KOVÁCS JÓZSEFNÉ
a Szakszervezetek Fejér megyei Tanácsának titkára

KOVÁCS LÁSZLÓ
esztergályos, VIDEOTON Rádió- és Televíziógyár

LAKNER KÁLMÁN
a Dunaújvárosi Papíripari Vállalat igazgatója

NAGY ISTVÁNNÉ
szakmunkás, Vörös Október Férfiruhagyár

PAPP ISTVÁN
a VIDEOTON Rádió- és Televíziógyár vezérigazgatója

PATAKI JÓZSEF
a Dunai Vasmű kohászati gyárrészlege Pártbizottságának titkára

DR. RAJKI SÁNDOR
az MTA Mezőgazdasági Kutató Intézetének igazgatója

RAJKÓ JÓZSEF
lakatos csoportvezető, székesfehérvári IKARUS Karosszéria- és Járműgyár

SZALAI GYULA
kőműves brigádvezető, Fejér megyei Állami Építőipari Vállalat

SZŐKE JÓZSEFNÉ
agronómus, Bicske–Etyek Egyesült Tsz

TAKÁCS IMRE
az MSZMP Fejér megyei Bizottságának első titkára

DR. TAPOLCZAI JENŐ
nyugdíjas

VARGA MÁRIA
a dégi Hunyadi János Nevelőotthon vezetője

VAS ISTVÁN
traktoros, ercsi Béke Tsz

ZÁNGÓ ZOLTÁN
a Mezőfalvi Állami Gazdaság igazgatója

ZÁVODI IMRE
a Fejér megyei Tanács elnöke

GYŐR-SOPRON MEGYE:

BENCSIK IMRE
autószerelő csoportvezető, győri Magyar Vagon- és Gépgyár

BÍRÓ JÓZSEF
külkereskedelmi miniszter

BOKKON IMRE
a Fertőszentmiklós nagyközségi közös Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

FARKASDI SÁNDOR
a KISZ Győri járási Bizottságának titkára

DR. GYEPES ISTVÁN
a megyei bíróság elnöke

HÁRY BÉLA
az MSZMP Győr-Sopron megyei Bizottságának első titkára

HORVÁTH EDE
a győri Magyar Vagon- és Gépgyár vezérigazgatója

HORVÁTH IMRE
szerelő, vámosszabadi Egyetértés Tsz

HORVÁTH JÓZSEFNÉ
raktáros, MOFÉM csornai gyáregysége

JÁRAY FERENCNÉ
győri általános iskolai igazgató

KÁLDY GYULA
a farádi Felszabadulás Tsz elnökhelyettese

KANTÓ FERENC
motorszerelő, peresztegi Szabadság Tsz

LAKATOS LÁSZLÓ
az MSZMP Győr városi Bizottságának első titkára

LOMBOS FERENC
a Győr-Sopron megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

DR. MAJOR JENŐ
a mosonmagyaróvári városi kórház igazgató főorvosa

MAKKOS ANTALNÉ
a Magyaróvári Kötöttárugyár Pártbizottságának titkára

MÉHES LAJOS
a Vas-, Fém- és Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára

MIHALCSIK JÁNOS
a lébénymiklósi Lenin Tsz elnöke

MOLNÁR LAJOSNÉ
a Lenfonó- és Szövőipari Vállalat Győri Szövőgyárának igazgatója

MOLNÁR LÁSZLÓNÉ
készáruraktáros, kapuvári Ruhaipari Szövetkezet

NAGY ERZSÉBET
szövőnő, Soproni Szőnyeggyár

PÁL JÓZSEF
lakatos, Magyar Vagon- és Gépgyár

DR. PANKOTAI GÁBOR
a soproni Erdészeti és Faipari Egyetem dékánja

PORT ÁRPÁD
az MSZMP Győr megyei Bizottságának titkára

POTYONDI ANTAL
az MSZMP Csornai járási Bizottságának titkára

RÉGELY GYÖRGY
esztergályos, Mosonmagyaróvári Fémszerelvénygyár

SÁJER GYULÁNÉ
fonónő, Richards Textilüzem

SZLÁVICS IMRE
szerszámlakatos, ELZETT Művek Soproni gyára

TAKÁCS ANDRÁS
a MESZÖV elnöke

ÚJFALUSI SÁNDOR
a Szakszervezetek Győr-Sopron megyei Tanácsának vezető titkára

HAJDÚ-BIHAR MEGYE:

DR. ALBERTH BÉLÁNÉ
a Hazafias Népfront megyei titkára

DR. AMBRUS ISTVÁN
a Hajdú-Bihar megyei Tanács elnöke

BALOGH MIHÁLYNÉ
a Debreceni Ruhagyár Pártbizottságának titkára

BISI JÓZSEF
traktoros, álmosdi Táncsics Tsz

DR. CSABA BÉLA
a Debreceni Orvostudományi Egyetem professzora

DR. DIMÉNY IMRE
mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter

FARKAS ETELKA
baromfitenyésztő, hajdúszoboszlói Köztársaság Tsz

FIÁK LÁSZLÓ
a Magyar Gördülőcsapágy Művek vezérigazgatója

GURBÁN GYÖRGY
az MSZMP Hajdú megyei Bizottságának titkára

HARASZTI KÁLMÁN
lakatos, Hungária Műanyagfeldolgozó Vállalat

DR. JOÓ PÁLNÉ
a Kossuth Lajos Tudományegyetem adjunktusa

KÁLLAI GYULA
a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke

KÁLMÁN MIHÁLY
a MÁV Járműjavító Vállalat Pártbizottságának titkára

KARAKAS LÁSZLÓ
munkaügyi miniszter

KEREKES ANTAL
az MSZMP Debreceni járási Bizottságának első titkára

KISS LÁSZLÓ
lakatos, MÁV Fűtőház

KOCSIS LÁSZLÓ
lakatos, MÁV Járműjavító Vállalat

DR. KÓNYA ISTVÁN
a Kossuth Lajos Tudományegyetem tanszékvezető egyetemi tanára

MÁRÓ ERZSÉBET
baromfigondozó, hajdúnánási Dózsa Tsz

MIKÓ LAJOSNÉ
munkás, Debreceni Dohánygyár

MOLNÁR JÁNOS
a Tiszántúli Áramszolgáltató Vállalat igazgatója

NAGY GÁBOR
nyugdíjas

NAGY JÁNOS
a Hajdúnánási Állami Gazdaság igazgatóhelyettese

NAGY KÁROLYNÉ
a BIOGÁL Gyógyszergyár Pártbizottságának titkára

ORSOLICZ KATALIN
munkás, Debreceni Ruhagyár berettyóújfalui telepe

DR. POSTÁS SÁNDOR
az MSZMP Debrecen városi Bizottságának első titkára

SIKULA GYÖRGY
az MSZMP Hajdú-Bihar megyei Bizottságának első titkára

SZABÓ ISTVÁN
a nádudvari Vörös Csillag Tsz elnöke, a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsának elnöke

SZÁLKAI LÁSZLÓ
traktoros, pocsaji Dózsa Tsz

B. SZÉL ERZSÉBET
baromfitenyésztő, püspökladányi Zöld Mező Tsz

SZENDI SÁNDOR
a Szakszervezetek Hajdú-Bihar megyei Tanácsának titkára

SZÜCS GÁBOR
az MSZMP Hajdúszoboszló városi Bizottságának első titkára

TAKÁCS JÁNOSNÉ
villanyszerelő, Hajdúsági Iparművek

TÖRÖK ILDIKÓ
munkás, Magyar Gördülőcsapágy Művek

VÁGÓ LÁSZLÓ
a KISZ Hajdú-Bihar megyei Bizottságának első titkára

VÁNYI ERZSÉBET
kertészeti szakmunkás, Debreceni Állami Gazdaság

VILMÁNYI MÁRIA
a Hajdúböszörményi Textilfeldolgozó Vállalat osztályvezetője

HEVES MEGYE:

BARINKAI OSZKÁR
a Központi Népi Ellenőrző Bizottság elnökhelyettese

BARTA ALAJOS
az MSZMP Heves megyei Bizottságának titkára

DOMÁN LÁSZLÓ
az Egri Dohánygyár igazgatója

DORNER JÓZSEF
villanyszerelő, Mátraaljai Szénbányák Vállalat

GUBÁN DEZSŐ
nyugdíjas

FEJES ISTVÁN
villamossági műszerész, MEZŐGÉP egri gyáregysége

FEKETE GYŐR ENDRE
a Heves megyei Tanács elnöke

FÜREDI LAJOS
autószerelő csoportvezető, VOLÁN 4. sz. Vállalat

GYŐRY SÁNDOR
a Mátraaljai Szénbányák Vállalat igazgatója

KISS FERENCNÉ
állattenyésztő, karácsondi Kossuth Tsz

KISS SÁNDOR
a KISZ Heves megyei Bizottságának első titkára

KRASZNAI JÁNOSNÉ
az Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt. Félvezető és Gépgyára Pártbizottságának titkára

MAGYAR SÁNDORNÉ
állattenyésztő, kiskörei Vörös Hajnal Tsz

NAGY ISTVÁN
mozdonylakatos, MÁV Vontatási Főnökség

NAGY KÁROLY
csapatvezető vájár, recski Bányászati Aknamélyítő Vállalat

NEMES DEZSŐ
az MSZMP Központi Bizottsága Politikai Főiskolájának rektora

PETHES ISTVÁN
az MSZMP Gyöngyösi járási Bizottságának első titkára

SZAKÁCS JÓZSEF
az MSZMP Pétervására községi Bizottságának titkára

SZOKODI FERENC
az MSZMP Hatvan városi Bizottságának első titkára

SZŐKE MIKLÓSNÉ
a Mátrai Erdő és Fafeldolgozó Gazdaság tervezőmérnöke

SZURDI ISTVÁN
belkereskedelmi miniszter

TÓTH MIHÁLY
a poroszlói November 7. Tsz elnöke

USZTA GYULA
a Magyar Partizán Szövetség főtitkára

VASKÓ MIHÁLY
az MSZMP Heves megyei Bizottságának első titkára

VEINER JÓZSEFNÉ
növénytermesztő, feldebrői Rákóczi Tsz

KOMÁROM MEGYE:

BOSZNAI JENŐ
az MSZMP Dorogi járási Bizottságának első titkára

BUDAI KÁROLY
a Szakszervezetek Komárom megyei Tanácsának vezető titkára

DR. BURGERT RÓBERT
a Bábolnai Mezőgazdasági Kombinát vezérigazgatója

FOCK JENŐ
a Minisztertanács elnöke

FÜRI JÓZSEFNÉ
pénztáros, tatabányai Generál Kiskereskedelmi Vállalat

GRÓF ZSUZSANNA
fonónő, Lenfonó és Szövőipari Vállalat Komáromi Lenfonógyára

HAVASI FERENC
az MSZMP Komárom megyei Bizottságának első titkára

JUSZTUSZ KÁROLY
osztályozó lakatos, Tatabányai Szénbányák Vállalat

KIS IMRÉNÉ
a KISZ Komárom megyei Bizottságának első titkára

DR. KISS ISTVÁN
a Komárom megyei Tanács Végrehajtó Bizottság elnöke

KORN JÓZSEF
a szőnyi Szabadság Tsz elnöke

KULCSÁR SÁNDOR
az MSZMP Komárom megyei Bizottságának osztályvezetője

DR. MADARÁSZ JÓZSEF
a Tatabányai városi Tanács főorvosa

MARTON ILONA
betanított munkás, esztergomi Látszerészeti Eszközök Gyára

MÉSZÁROS LÁSZLÓ
vájár, Tatabányai Szénbányák Vállalat

MOKRI PÁL
az MSZMP Komárom megyei Bizottságának titkára

NAGY JÁNOS
vájár, Oroszlányi Szénbányák Vállalat

NEMESLAKI TIVADAR
a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkárhelyettese

NYAKAS ANTAL
vájár, Dorogi Szénbányák Vállalat

SALAMON HUGÓNÉ
a Tatabánya városi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnökhelyettese

SEREGI JÁNOS
a Magyar Szénbányászati Tröszt vezérigazgatója

SZUNYOGH LÁSZLÓ
az MSZMP Tatabánya városi Bizottságának első titkára

WALCZ JÓZSEFNÉ
az esztergomi Balassa Bálint általános iskola igazgatója

ZSENGELLÉR ISTVÁN
a nyergesújfalui Magyar Viscosagyár igazgatója

NÓGRÁD MEGYE:

ANTAL GYULA
a Salgótarjáni Kohászati Üzemek vezérigazgatója

BAKOS ALBERT
elektrolakatos csoportvezető, Nógrádi Szénbányák Vállalat

BALOGH LÁSZLÓ
a salgótarjáni Kohászati Üzemek művezetője

BRUTYÓ JÁNOS
az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának elnöke

CSEGÖLDI SÁNDOR
váják, Nógrádi Szénbányák Vállalat

DR. FANCSIK JÁNOS
a Megyei Tanács Madzsar József Kórháza igazgató főorvosa

GÉCZI JÁNOS
az MSZMP Nógrád megyei Bizottságának első titkára

GUBÓ ERZSÉBET
varrónő, Nógrád megyei Textilipari Vállalat

HEGEDÜS ANDRÁS
az őrhalmi Hazafias Népfront Tsz alapszervi titkára

HERCZEG ISTVÁN
a salgótarjáni LAMPART Zománcipari Művek Pártbizottságának titkára

HOFFER ISTVÁN
a Nógrád megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

HOLMA MIKLÓS
a nézsai Május 1. Tsz elnöke

HUSZÁR PÁL
traktoros, ludányhalászi Ipolymente Egyesült Tsz

ISPÁN TIVADARNÉ
marós, salgótarjáni Üvegipari Művek Öblösüveggyár

JAKAB SÁNDOR
az MSZMP Központi Bizottsága Párt- és Tömegszervezetek osztályának vezetője

KUCSERA ANTALNÉ
munkaügyi előadó, Mátraaljai Állami Gazdaság

MATUZ JÓZSEF
az MSZMP Nógrád megyei Bizottságának titkára

MISKOLCZI ISTVÁN
TMK-villanyszerelő, salgótarjáni Üvegipari Művek Síküveggyár

OZSVÁRT FERENC
az MSZMP Salgótarjáni járási Bizottságának első titkára

OZSVÁRT JÓZSEF
az MSZMP Salgótarján városi Bizottságának első titkára

POHÁNKA SÁNDOR
a Nógrád megyei Állami Építőipari Vállalat művezetője

POTHORNIK JÓZSEF
nyugdíjas

TŐZSÉR ALBERTNÉ
hegesztő, nagybátonyi Épületgépészeti Termékeket Gyártó Vállalat

PEST MEGYE:

ARTZ LÁSZLÓ
géplakatos, Monori Kefegyár

BAJI GYÖRGY
villanyszerelő, Pest megyei Állami Építőipari Vállalat

BALOGH BENJAMINNÉ
betanított munkás, Pestvidéki Gépgyár

BARÁT ENDRE
az MSZMP Váci járási Bizottságának első titkára

BARTUCZ SÁNDOR
vasesztergályos, tápióbicskei Április 4. Tsz

BÉKÉSI ISTVÁNNÉ
mezőgazdász, turai Galgamenti Tsz

BENEDEK JÁNOS
a Gödöllő városi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

DR. BÍRÓ FERENC
az MSZMP Pest megyei Bizottságának titkára

BOGNÁR GYULÁNÉ
betanított munkás, Magyar Gördülőcsapágy Művek diósdi gyáregysége

BOGNÁR LÁSZLÓ
motorszerelő, Közúti Gépellátó Vállalat 2. sz. gyáregysége

BULÓCZKI ISTVÁN
az MSZMP Ócsa községi Bizottságának titkára

CSÁKI JÓZSEF
élköszörűs, Csepel Autógyár

CSERNI JÁNOSNÉ
raktári munkás, galgamácsai Összefogás Tsz

CSERVENKA FERENCNÉ
az MSZMP Pest megyei Bizottságának első titkára

DÓRI MÁRIA
női szabó, Pest megyei Vegyi- és Divatcikkipari Vállalat dabasi üzeme

DR. FAJTHA FERENC
a Semmelweis Kórház osztályvezető főorvosa

FALUDI IMRE
a Tápiószentmárton nagyközségi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

GULYÁS PÁL
hegesztő, Magyar Hajó- és Darugyár váci gyáregysége

GYŐRI IMRE
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

DR. HORGOS GYULA
kohó- és gépipari miniszter

HUNYA ISTVÁN
a Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízügyi Dolgozók Szakszervezetének elnöke

JÁMBOR MIKLÓS
a Szakszervezetek Pest megyei Tanácsának vezető titkára

JÓNÁS ZOLTÁN
az MSZMP Ráckevei járási Bizottságának első titkára

KISS LÁSZLÓ
a FORTE-gyár üzemi Pártbizottságának titkára

KORBELY JÁNOS
művezető, Ipari Műszergyár

KOVÁCS ÁRPÁD
a fót–csomádi Egyesült Vörösmarty Tsz elnöke

KOVÁCS SÁNDOR
a Nagykőrösi Konzervgyár igazgatója

KRASZNAI LAJOS
az MSZMP Budai járási Bizottságának első titkára

KREKÁCS LÁSZLÓ
a dánszentmiklósi Micsurin Tsz ágazatvezetője

LÁZÁR GYÖRGY
a Minisztertanács elnökhelyettese

MÁTÉ GYULÁNÉ
a ceglédberceli általános iskola tanítónője

DR. MONDOK PÁL
a Pest megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

NÉMETH FERENC
lakatos, Mechanikai Művek

DR. NOVÁK BÉLA
a Csepel Autógyár vezérigazgatója

PAPP JÓZSEF
az MSZMP Vác városi Bizottságának első titkára

DR. PETHŐ GYÖRGY
a gödöllői Agrártudományi Egyetem rektora

REKETYE KÁROLY
a Lenfonó és Szövőipari Vállalat vezérigazgató helyettese

RÓZSA KÁLMÁNNÉ
az érdligeti általános iskola igazgatója

RÓZSA PÉTER
szobrászművész

SCHILLINGER ATTILÁNÉ
laboráns, százhalombattai Dunai Kőolajipari Vállalat

STRUVE GÁBORNÉ
varrónő, Váci Kötöttárugyár

SZABÓ FERENCNÉ
betanított munkás, Ceglédi Egyesült Villamosgépgyár

DR. SZABÓ ZOLTÁN
a Magyarok Világszövetsége főtitkára

SZÁNTÓ FERENCNÉ
állatgondozó, sülysápi Tápióvölgye Ts

SOMOGY MEGYE:

BÁNYAI KÁROLYNÉ
a nagyberki általános iskola tanítója

BŐHM JÓZSEF
a Somogy megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

DEÁK FERENC
az MSZMP Kaposvár városi Bizottságának első titkára

GAJDOS LÁSZLÓ
az MSZMP Nagyatádi járási Bizottságának első titkára

GOMBOR FERENC
géplakatos, Somogyi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság

HONFI ISTVÁN
az MSZMP Somogy megyei Bizottságának titkára

HORVÁTH KATALIN
csoportvezető fonónő, Pamutfonóipari Vállalat

KÁRPÁTI ISTVÁN
főművezető, balatonszentgyörgyi Dél-Balaton Tsz

KLENOVICS IMRE
a Szakszervezetek Somogy megyei Tanácsának vezető titkára

KOCSIS JÓZSEFNÉ
brigádvezető, somogysámsoni November 7. Tsz

LOSONCZI PÁL
a Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke

MIKLÓS ÉVA
csoportvezető, Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt. Kaposvári Elektroncsőgyára

DR. NAGY LAJOS
a Somogy megyei Oktatási Igazgatóság vezetője

PAPP PÁL
darukezelő, Somogy megyei Állami Építőipari Vállalat

SASVÁRI LÁSZLÓNÉ
bolti eladó, Somogy megyei Iparcikk Kiskereskedelmi Vállalat

SURI SÁNDOR
a VOLÁN 13. sz. Vállalat igazgatója

SÜVEGES SÁNDOR
az MSZMP Barcsi járási Bizottságának első titkára

DR. SZABADOS REZSŐ
a Somogy megyei Kórház belgyógyász szakorvosa

SZABÓ SÁNDOR
csoportvezető, siófoki Magyar Hajózási Rt.

TANAI IMRE
az MSZMP Somogy megyei Bizottságának titkára

TÓTH GYÖRGY
technikus, Balatonboglári Állami Gazdaság

VALTER IMRE
a balatonszabadi November 7. Tsz elnoke

VARGA PÉTER
az MSZMP Somogy megyei Bizottságának első titkára

SZABOLCS-SZATMÁR MEGYE:

ALEXA LÁSZLÓ
az MSZMP Szabolcs-Szatmár megyei Bizottságának titkára

ÁRVAI ISTVÁN
a porcsalmai általános iskola igazgatója

BÁLINT JÓZSEF
államtitkár, a Központi Statisztikai Hivatal elnöke

BÁNÓCZI GYULA
az MSZMP Nyíregyházi járási Bizottságának első titkára

BISZKU BÉLA
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

BOROS BÉLA
rendszerkezelő, a Villamosszigetelő és Műanyaggyár kisvárdai telepe

BUCZKÓ SÁNDOR
esztergályos, a Hajtómű és Festőberendezések Gyára nyíregyházi telepe

CZIDOR ANDRÁS
a záhonyi MÁV átrakókörzet vezetője

CSEHI ISTVÁN
gépszerelő, pátyodi Kossuth Tsz

ERDEI LÁSZLÓNÉ
a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke

FODOR ISTVÁNNÉ
növénytermelő, baktalórántházi Dózsa Tsz

DR. FORGÁCS ANDRÁS
az MSZMP Mátészalka városi Bizottságának első titkára

GULYÁS EMILNÉ DR.
a Hazafias Népfront megyei titkára

HALÁSZ ANDRÁSNÉ
növénytermelő, mándoki Új Élet Tsz

HEGYMEGI ISTVÁN
a Mátészalkai Állami Tangazdaság igazgatója

KISS MÁRIA
meós, nyírbátori Cipőipari Vállalat

KOPKA JÁNOS
a Kelet-Magyarország főszerkesztője

KÖBLI FERENCNÉ
csoportvezető, TAURUS Gumiipari Vállalat nyíregyházi gyáregysége

MLINÁRCSIK JÚLIA
szabómunkás, a Vörös Október Férfiruhagyár nyíregyházi telepe

NAGY SÁNDOR
a nyíregyházi Mezőgazdasági Gépjavító Vállalat igazgatója

NÉMETH SÁNDOR
a Fehérgyarmati nagyközségi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

NYÍRI GÁBORNÉ
munkás, a Tégla- és Cserépipari Vállalat fehérgyarmati Téglagyára

PALÓCZI LAJOSNÉ
üzemgazdász, nyírbogáti Rákóczi Tsz

DR. PÉNZES JÁNOS
a Szabolcs-Szatmár megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

SZARKA SÁNDOR
a beregdaróci Barátság Tsz elnöke

SZARVAS ERNŐ
nyugdíjas

DR. SZATAI IMRE
a Szabolcs-Szatmár megyei Kórház osztályvezető főorvosa

SZILÁGYI JÓZSEF
a KISZ Szabolcs megyei Bizottságának első titkára

DR. TAR IMRE
az MSZMP Szabolcs-Szatmár megyei Bizottságának első titkára

TOMÁN FERENC
gépműhelyvezető, tiszalöki Szabadság Tsz

SZOLNOK MEGYE:

ANTAL LAJOSNÉ
tejkezelő, jászapáti-jásziványi Velemi Endre Tsz

BUGÁN MIHÁLY
a tiszaőrs–nagyiváni Petőfi Tsz elnöke

BÜCHLER JÓZSEFNÉ
az MSZMP Jászfényszaru nagyközségi Bizottságának titkára

CSÁKI ISTVÁN
nyugdíjas

FEHÉR BÉLA
diszpécser, Budapesti Mezőgazdasági Gépgyár törökszentmiklósi gyáregysége

FÜLÖP ZOLTÁNNÉ
a tiszakürti általános iskola tanára

GÉCZI LÁSZLÓ
főtechnológus, Tiszamenti Vegyiművek

DR. GERGELY ISTVÁN
az MSZMP Szolnok megyei Bizottságának első titkára

GORJÁNC IGNÁC
a Jászberényi Hűtőgépgyár vezérigazgatója

DR. HEGEDÜS LAJOS
a Szolnok megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

DR. JUHÁSZ IMRÉNÉ
nyugdíjas

JUHÁSZ LAJOS
az Autófenntartó Ipari Tröszt túrkevei üzemegység Pártbizottságának titkára

KÁTAI MÁRIA
a Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízügyi Dolgozók Szakszervezete megyei Bizottságának titkára

KISS ISTVÁNNÉ
bolti eladó, szolnoki Centrum Áruház

KUKRI BÉLA
a Szolnok városi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

DR. MAJOROS KÁROLY
az MSZMP Szolnok megyei Bizottságának titkára

MÁRTA JÁNOS
brigádvezető, kisújszállási Tisza Tsz

NÁDAS JÓZSEF
az MSZMP Szolnoki járási Bizottságának első titkára

NAGY JÓZSEFNÉ
csomagoló, karcagi Agyagipari Népművészeti Hsz

NAGY SÁNDOR
munkásellátási vezető, a Gabonafelvásárló és Feldolgozó Vállalat karcagi üzemegysége

PETHES SÁNDOR
a MÁV jászkiséri Építő Gépjavító Üzemének igazgatója

POCHNER BÉLA
a Finommechanikai Vállalat törökszentmiklósi gyáregységének igazgatója

POLYÁK ISTVÁN
A Középtiszai Állami Gazdaság igazgatója

RÉCSÁNYI ZOLTÁNNÉ
szűcs szakmunkás, Május 1. Ruhagyár szolnoki gyára

RUMPF PÁL
az Alföldi Olajipari Pártbizottság titkára

SÓSKUTI JÚLIA
a Magyar Rádió szolnoki stúdiójának vezetője

M. SZABÓ ISTVÁN
a Szolnok megyei Rendőrfőkapitányság vezetője

SZÉKELY GÁBOR
a szolnoki Szigligeti Színház igazgatója

SZENTESI LÁSZLÓ
az MSZMP Jászberény városi Bizottságának első titkára

SZÍVÓS ANTAL
a KISZ Szolnok megyei Bizottságának első titkára

SZONDA LAJOSNÉ
tűzőnő, Tisza Cipőgyár

TIMÁR MÁTYÁS
a Minisztertanács elnökhelyettese

TÓTH ISTVÁN
a Debreceni Agrártudományi Egyetem mezőtúri karának igazgatóhelyettese

TRÁZSI JÓZSEF
lakatos művezető, Magyar Hajó- és Darugyár tiszafüredi üzemegysége

VIGH BÉLA
marós csoportvezető, MÁV Járműjavító Üzem

TOLNA MEGYE:

BOTOS ISTVÁN
csoportvezető, Simontornyai Bőrgyár

CSÁSZÁR JÓZSEF
a Szekszárd városi Tanács Végrehajtó Bizottság elnöke

EGYED MIHÁLY
a Szakszervezetek Tolna megyei Tanácsának vezető titkára

HAJNAL LAJOS
a szakcsi Új Élet Tsz függetlenített párttitkára

HEIDECKER PÉTER
az MSZMP Nagydorog községi Bizottságának titkára

HORVÁTH JÓZSEF
az MSZMP Tolna megyei Bizottságának titkára

DR. JUHÁSZ BÉLÁNÉ
a bonyhádi járási kórház szemész főorvosa

KOSZTOLÁNYI SÁNDORNÉ
brigádvezető, Bőr- és Műanyagfeldolgozó Vállalat szekszárdi telepe

MAURER MIHÁLYNÉ
brigádvezető, Szekszárdi Állami Gazdaság

ÓVÁRI MIKLÓS
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

K. PAPP JÓZSEF
az MSZMP Tolna megyei Bizottságának első titkára

PÉTER JÁNOS
nyugdíjas, az Országgyűlés alelnöke

PÉTI IMRE
az MSZMP Tolna megyei Bizottságának titkára

RAPAI GYULA
a Magyar Népköztársaság moszkvai nagykövete

SCHERER SÁNDOR
a szekszárdi általános iskola igazgatója

SZERÉNYI FERENCNÉ
gyártásközi ellenőr, Pamuttextilművek

VÉRTESI ANTAL LÁSZLÓ
Diesel-mozdony villanyszerelő, dombóvári MÁV Fűtőház

VAS MEGYE:

BERZLÁNOVICH ANTAL
a Horvátzsidány községi Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

CZINZEK MIKLÓS
a Vas megyei Állami Építőipari Vállalat igazgatója

DR. GONDA GYÖRGY
a Vas megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

DR. GOSZTONYI JÁNOS
oktatási minisztériumi államtitkár

HOLECZ FERENCNÉ
szövőnő, a Magyar Selyemipari Vállalat szentgotthárdi gyáregysége

HORVÁTH MIKLÓS
az MSZMP Szombathely városi Bizottságának első titkára

ISTENES ISTVÁN
a chernelháza–damonyai Répce-völgye Tsz elnöke

IVÁN JÓZSEF
mozdonyvezető, celldomölki MÁV Fűtőház

KOVÁCS ANTAL
az MSZMP Vas megyei Bizottságának első titkára

MOLNÁR ISTVÁN
az MSZMP Körmendi járási Bizottságának első titkára

NÉMETH ENDRE
főtechnológus, kőszegi Bútorszövetgyár

SALI JÓZSEF
csoportvezető, répcelaki Szénsavtermelő Vállalat

DR. SCHMIDT ERNŐ
a Nyugat-Magyarországi Fagazdasági Kombinát vezérigazgatója

SCHWANHOFER KLÁRA
agronómus, kőszegszerdahelyi Kőszeghegyalja Tsz

SIMON LAJOSNÉ
művezető, körmendi Cipőgyár

SZABÓ LAJOSNÉ
laborvezető, Sárvári Cukorgyár

SZALAI ISTVÁNNÉ
szövőnő, a Pamutipari Vállalat szombathelyi gyáregysége

SZALAY LÁSZLÓ
a szombathelyi Tanárképző Főiskola főigazgatója

VARGA JÁNOS
növénytermesztő, szombathelyi Petőfi Tsz

VESZPRÉM MEGYE:

BODOR GÉZA
vájár, Országos Érc- és Ásványbányák Mangánérc Művei úrkúti mangánércbánya

BOROS JENŐ
a Pápai Állatforgalmi és Húsipari Vállalat igazgatója

CZIGLER KÁROLY
az Ajkai Timföldgyár és Alumíniumkohó Pártbizottságának titkára

ENDER ISTVÁN
a Péti Nitrogénművek Pártbizottságának titkára

FARAGÓ LAJOSNÉ
segédmunkás, Konnyűbeton és Szigetelőanyagipari Vállalat

GARTNER FERENCNÉ
meós, pápai Textilgyár

GYURICZA LÁSZLÓ
a füzfőgyártelepi Nitrokémiai Ipartelepek igazgatója

HIDASI ISTVÁN
a Közép-Dunántúli Szénbányák Vállalat igazgatója

KOLTAI NÁNDORNÉ
porcelánfestő, Herendi Porcelángyár

KOVÁCS GYULA
az MSZMP Veszprém megyei Bizottságának titkára

LÁSZLÓ DÉNES
művezető, VOLÁN 15. sz. Vállalat

PAP JÁNOS
az MSZMP Veszprém megyei Bizottságának első titkára

PÁRDI IMRE
az MSZMP Központi Bizottsága Gazdaságpolitikai osztályának vezetője

PATAKI ANTAL
szakmunkás, veszprémi Bakony Fém- és és Elektromos Készülék Művek

DR. PRIMÁSZ PÉTER
a Veszprém megyei Kórház főorvosa

PULLAI ÁRPÁD
az MSZMP Központi Bizottságának titkára

DR. RADNÓTI ISTVÁN
a Veszprém megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

SZABÓ GYULA
az MSZMP Veszprém megyei Bizottsága Párt- és Tömegszervezetek osztályának vezetője

SZABÓ ISTVÁNNÉ
szőlész-borász szaktechnikus, tapolcai Szentgyörgyhegy Tsz

SZABÓ JÁNOS
az MSZMP Keszthely városi Bizottságának első titkára

DR. SZEKÉR GYULA
nehézipari miniszter

SZOMSZÉD ELEMÉRNÉ
a várpalotai Szénbánya Vállalat geológus mérnöke

TÓTH ILONA
a KISZ Veszprém megyei Bizottságának első titkára

TREJER JÓZSEFNÉ
a csabrendeki általános iskola tanára

VENCZEL JÁNOS
az MSZMP Veszprém városi Bizottságának első titkára

VINCZE FARKAS
az MSZMP Veszprém járási Bizottságának első titkára

ZSIRAI IMRE
kovács, vaszari Hunyadi Tsz

ZALA MEGYE:

DR. AJTAI MIKLÓS
az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke

BENKE VALÉRIA
a Társadalmi Szemle szerkesztő bizottságának vezetője

BORBÉLY FERENC
szerelő, nagykanizsai Dunántúli Kőolajipari Gépgyár

DR. CSOKONA SÁNDOR
az MSZMP Zala megyei Bizottságának titkára

GÁL RÓBERT
az MSZMP Nagykanizsa városi Bizottságának első titkára

HORVÁTH KATALIN
baromfitenyésztő, gelsei Egyesült Március 15. Tsz

KÁDÁR JÁNOSNÉ
konfekciós gépész, zalaszentgróti Rekord Ruházati Ktsz

KIRÁLY FERENC
a Szakszervezetek Zala megyei Tanácsának vezető titkára

KISHALMI VILMA
agronómus, zalabaksai Vörös Hajnal Tsz

KISS KÁROLY
a Szakszervezetek Országos Tanácsának alelnöke

NAGY MIKLÓS
a pacsai Egyesült Haladás Tsz elnöke

SÓJTÓR JÁNOS
nyugdíjas

SZABÓ JÁNOSNÉ
az MSZMP Zalaegerszeg városi Bizottságának első titkára

TROMBITÁS ISTVÁN
a gellenházi Dunántúli Kőolajtermelő Vállalat igazgatója

ÚJVÁRI SÁNDOR
a Zala megyei Tanács Végrehajtó Bizottságának elnöke

VARGA GYULA
az MSZMP Zala megyei Bizottságának első titkára

ZALECKI ISTVÁN
motorkezelő, nagykanizsai Dunántúli Kőolajkutató Vállalat

ZSIGMOND GIZELLA
a KISZ Zala megyei Bizottságának üttöro-elnöke

ZSIGMOND ISTVÁNNÉ
betanított munkás, Zala Bútorgyár

MAGYAR NÉPHADSEREG

CZEGLÉDI LAJOS
zászlóaljparancsnok

CZINEGE LAJOS
honvédelmi miniszter

CSÉMI KÁROLY
államtitkár

GÁL LÁSZLÓ
főiskolai hallgató

GÁTI SÁNDOR
hadosztály pártbizottsági titkár

KAMUTI SÁNDOR
hadtest politikai osztályvezető

KÁNTOR FERENC
ezredparancsnok

KÁRPÁTI FERENC
miniszterhelyettes, politikai főcsoportfőnök

KARSAI SÁNDOR
századparancsnok

KOVÁCS PÁL
seregtestparancsnok

LAPOS MIHÁLY
seregtestparancsnok-helyettes

MANNINGER GYÖRGY
honvédelmi minisztériumi dolgozó

MÓROCZ LAJOS
seregtestparancsnok

NAGY SÁNDOR
dandárparancsnok

NÁRAI ISTVÁN
csoportfőnök

OLÁH ISTVÁN
miniszterhelyettes, vezérkari főnök

OROSZ LÁSZLÓ
ezred-pártvezetőség titkára

SASVÁRI FERENC
hadosztály politikai osztályvezető

STOCK JÁNOS
seregtestparancsnok

TARCSAI TIBOR
a Néphadsereg Pártbizottságának első titkára

TÓTH MIHÁLY
fedélzeti technikus

TÖRÖK MIHÁLY
hadosztályparancsnok

DR. UHRIN MÁRIA
orvos

VARGA LÁSZLÓ
a Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskola parancsnoka

VASS JENŐ
ifjúsági munka instruktor

VINCZE SÁNDOR
szolgálatiőnök-helyettes

HATÁRŐRSÉG:

DR. ÁBEL LÁSZLÓ
országos parancsnokhelyettes

BORBÁNDI JÁNOS
a Minisztertanács elnökhelyettese

FÖLDESI JENŐ
országos parancsnok

TÓTH IMRE
a Határőrség Pártbizottságának első titkára

VASMANSZKI KÁROLY
a kiskunhalasi kerület törzsfőnöke

BELÜGYMINISZTÉRIUM:

ANDA JÁNOS
pártmunkás

BENKEI ANDRÁS
belügyminiszter

CSÁKI ERNŐ
osztályvezető-helyettes

KARASZ LAJOS
miniszterhelyettes

KONCZ ISTVÁNNÉ
főelőadó

KÓNYI GYULA
miniszterhelyettes

MÉHES VILMOS
segédelőadó

DR. MÉSZÁROS JÓZSEFNÉ
alosztályvezető

OLÁH GYÖRGY
miniszterhelyettes

DR. PROHÁSZKA JÓZSEF
a Belügyminisztérium Pártbizottságának
első titkára

DR. SZABÓ KÁROLY
a Belügyminisztérium Pártbizottságának
titkára

KÜLÜGYMINISZTÉRIUM:

BÍRÓ GYULA
az MSZMP Moszkvai Bizottságának titkára

GYENES ANDRÁS
a Magyar Népköztársaság berlini nagykövete

PUJA FRIGYES
külügyminiszter

SOMODI GYULA
a Külügyminisztérium Pártbizottságának
titkára

SZERENCSÉS JÁNOS
főosztályvezető

TURAI JÓZSEFNÉ
főosztályvezető

A külföldi delegációk vezetői

ALOIS PETER,
Ausztria Kommunista Pártja
Politikai Bizottságának tagja

FRANS VAN DEN BRANDEN
a Belga Kommunista Párt
Politikai Bizottságának tagja

TODOR ZSIVKOV
a Bolgár Kommunista Párt
Központi Bizottságának első titkára

GEORGOSZ KRISZTODULIDESZ
a Ciprusi Dolgozó Nép Haladó Pártja
Politikai Bizottságának tagja

DR. GUSTÁV HUSÁK
Csehszlovákia Kommunista Pártja
Központi Bizottságának főtitkára

PREBEN HENRIKSEN
a Dán Kommunista Párt Politikai Bizottságának
tagja, a Központi Bizottság titkára

ANNA-LIISA HYVÖNEN
a Finn Kommunista Part
Politikai Bizottságának tagja

RENÉ PIQUET
a Francia Kommunista Part
Politikai Bizottságának tagja,
a Kozponti Bizottsag titkara

HARILAOSZ FLORAKISZ
a Gorog Kommunista Part
Kozponti Bizottsaganak elso titkara

JURE BILICS
a Jugoszlav Kommunistak Szovetsege
Kozponti Bizottsaga Elnoksege
Vegrehajto Bizottsaganak titkara

SZO CSOL
a Koreai Munkapart
Politikai Bizottsaganak tagja,
a Kozponti Ellenorzo Bizottsag elnoke

PEDRO MIRET
a Kubai Kommunista Part
Kozponti Bizottsaga Titkarsaganak tagja

EDWARD GIEREK
a Lengyel Egyesult Munkaspart
Kozponti Bizottsaganak elso titkara

DEMCSIGIJN MOLOMZSAMC
a Mongol Nepi Forradalmi Part
Politikai Bizottsaganak tagja
a Kozponti Bizottsag titkara

VIC EDDISFORD
Nagy-Britannia Kommunista Partja
Politikai Bizottsaganak tagja

HERMANN GAUTIER
a Nemet Kommunista Part
elnokhelyettese

ERICH HONECKER
a Nemet Szocialista Egysegpart
Kozponti Bizottsaganak elso titkara

ARNE JÖRGENSEN
a Norveg Kommunista Párt
Politikai Bizottsaganak tagja

BRUNO KUSTER
a Nyugat-Berlini Szocialista Egysegpart
Partvezetoseg Irodajanak tagja,
a Partvezetoseg titkara

ALFREDO REICHLIN
az Olasz Kommunista Part
Politikai Bizottsaganak tagja

CARLOS ABOIM INGLES
a Portugal Kommunista Part
Kozponti Bizottsaganak tagja

ILIE VERDET
a Roman Kommunista Part
Kozponti Bizottsaga Politikai Vegrehajto
Bizottsaganak tagja,
a Kozponti Bizottsag titkara

ERMENEGILDO GASPERONI
a San Marino-i Kommunista Part elnoke

JUAN GÓMEZ
a Spanyol Kommunista Part
Vegrehajto Bizottsaganak tagja

FRANZ DÜBI
a Svajci Munkapart
Politikai Bizottsaganak tagja

PER ISRAELSSON
a Sved Baloldali Part–Kommunistak
Kozponti Bizottságának tagja

LEONYID ILJICS BREZSNYEV
a Szovjetunio Kommunista Partja
Kozponti Bizottsaganak fotitkara

I BILEN
a Torok Kommunista Part
Kozponti Bizottsaganak fotitkara

HOANG VAN HOAN
a Vietnami Dolgozok Partja
Politikai Bizottsaganak tagja

Tartalom

Bevezető 5
A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának előzetes jelentése a XI. kongresszus küldötteinek 7
I. A Központi Bizottság tevékenysége, ülései 7
II. Adatok a pártról és tevékenységének néhány területéről 8
III. Társadalmi fejlődésünk főbb adatai 15
IV. Az államhatalmi, államigazgatási szervek és tevékenységük 26
V. A szocialista gazdasági építőmunka 32
VI. Életszínvonal, szociálpolitika 42
VII. A tudomány, az oktatásügy, a közművelődés, a művészetek 48
VIII. A külpolitika, nemzetközi kapcsolataink 58

1975. MÁRCIUS 17.

A kongresszus megnyitása 69
Megnyitó beszéd. *Apró Antal*, a Politikai Bizottság tagja 71
A kongresszus munkabizottságai 75
A kongresszus napirendje 75
A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának beszámolója. Előadó: *Kádár János*, a Központi Bizottság első titkára 76
I. A társadalmi viszonyok fejlődése, az államélet és a szocialista demokrácia 79
II. A gazdasági munka feladatai, hazai és nemzetközi feltételei 88
III. Az életkörülmények alakulása és a szocialista építés távlati céljai .. 98
IV. Az ideológiai, a kulturális és a tudományos munka feladatai 102
V. A párt vezető szerepének erősítése, a tömegszervezetek tevékenysége 110
VI. Külpolitikánk, a párt nemzetközi tevékenysége 118
A Központi Ellenőrző Bizottság jelentése. Előadó: *Brutyó János*, a Központi Ellenőrző Bizottság elnöke 129

1975. MÁRCIUS 18.

Pál József, a győri Magyar Vagon- és Gépgyár lakatosa 141

Katona Imre, a Budapesti Pártbizottság első titkára 143
Dr. Kónya István, a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem rektorhelyettese 152
Géczi János, a Nógrád megyei Pártbizottság első titkára 154
Szalóki Józsefné, a Bács-Kiskun megyei KISZ-bizottság titkára 155
Valter Imre, a balatonszabadi November 7. Tsz elnöke 157
Máté Gyuláné, ceglédberceli pedagógus 159
Leonyid Iljics Brezsnyev, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára 161
Dr. Nagy József, a Baranya megyei Pártbizottság első titkára 171
Domán László, az Egri Dohánygyár igazgatója 173
Fock Jenő, a Politikai Bizottság tagja, a Minisztertanács elnöke 175
Dienes Béla, az Egyesült Izzó vezérigazgatója 187
Méhes Lajos, a Vas-, Fém- és Villamosenergia-ipari Dolgozók Szakszervezetének főtitkára 189
Biszku Béla, a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára 192
Nagy János, az Oroszlányi Szénbányák Vállalat vájára 204
Dr. Forgács András, a Mátészalkai városi Pártbizottság első titkára 206
Borbély Ferenc, a Dunántúli Kőolajipari Gépgyár szerelője 208
Todor Zsivkov, a Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára 209
Dr. Gustáv Husák, Csehszlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára 214

1975. MÁRCIUS 19.

Németh Károly, a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára ... 220
Tajmel József, a Csepel Vas- és Fémművek esztergályosa 235
Benke Valéria, a Politikai Bizottság tagja, a Társadalmi Szemle szerkesztő bizottságának vezetője 238
Havasi Ferenc, a mandátumvizsgáló bizottság elnöke 250
Edward Gierek, a Lengyel Egyesült Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára 252
Szőke Józsefné, a bicske-etyeki Egyesült Tsz üzemgazdásza 255
Székely Gábor, a szolnoki Szigligeti Színház igazgatója 257
Czinege Lajos honvédelmi miniszter 259
Dr. Bodnár Ferenc, a Borsod megyei Pártbizottság első titkára 262
Erich Honecker, a Német Szocialista Egységpárt Központi Bizottságának első titkára 265
Gáspár Sándor, a Politikai Bizottság tagja, a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkára 269
Vincze Farkas, a Veszprémi járási Pártbizottság első titkára 280
Kovács R. Jánosné, a csorvási Rákóczi Tsz baromfigondozója 282

Holecz Ferencné, a Magyar Selyemipari Vállalat szentgotthárdi gyárának szövőnője 284
Vaskó Mihály, a Heves megyei Pártbizottság első titkára 285
Benkei András belügyminiszter 287
Jure Bilics, a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége Központi Bizottsága Elnöksége Végrehajtó Bizottságának titkára 289
Szó Csol, a Koreai Munkapárt Politikai Bizottságának tagja, a Központi Ellenőrző Bizottság elnöke 293
Pedro Miret, a Kubai Kommunista Párt Központi Bizottsága Titkárságának tagja 295
Demcsigijn Molomzsamc, a Mongol Népi Forradalmi Párt Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára 298
Ilie Verdet, a Román Kommunista Párt Központi Bizottsága Végrehajtó Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára 301

1975. MÁRCIUS 20.

Nemes Dezső, a Politikai Bizottság tagja, az MSZMP Központi Bizottsága Politikai Főiskolájának rektora 304
Carlos Aboim Ingles, a Portugál Kommunista Párt Központi Bizottságának tagja 315
Dr. Komócsin Mihály, a Csongrád megyei Pártbizottság első titkára 317
Maurer Mihályné, a Szekszárdi Állami Gazdaság brigádvezetője 320
Pullai Árpád, a Központi Bizottság titkára 321
Garai Gábor, a Magyar Írók Szövetségének főtitkárhelyettese 331
Török Ildikó, a debreceni Magyar Gördülőcsapágy Művek munkása 334
Hoang Van Hoan, a Vietnami Dolgozók Pártja Politikai Bizottságának tagja 335
René Piquet, a Francia Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára 338
Arcangelo Valli, az Olasz Kommunista Párt Központi Ellenőrző Bizottságának tagja 340
Alois Peter, Ausztria Kommunista Pártja Politikai Bizottságának tagja 342
Frans van den Branden, a Belga Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja 344
Dr. Maróthy László, a KISZ Központi Bizottságának első titkára 346
Kovács Antal, a Vas megyei Pártbizottság első titkára 355
Makkos Antalné, a Mosonmagyaróvári Kötöttárugyár Pártbizottságának titkára 357
Dr. Tóth János, a XII. kerületi Pártbizottság első titkára 359
Dr. Horváth István, a Bács-Kiskun megyei Pártbizottság első titkára 361
Dr. Pál Lénárd akadémikus, a Központi Fizikai Kutató Intézet igazgatója 364
Puja Frigyes külügyminiszter 366
Sarlós István, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkára 370

Georgosz Krisztodulidesz, a Ciprusi Dolgozó Nép Haladó Pártja Politikai Bizottságának tagja 373
Preben Henriksen, a Dán Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára 375
Anna-Liisa Hyvönen, a Finn Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja 377
Harilaosz Florakisz, a Görög Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára 378
Vic Eddisford, Nagy-Britannia Kommunista Pártja Politikai Bizottságának tagja 380
Hermann Gautier, a Német Kommunista Párt elnökhelyettese 381
Arne Jörgensen, a Norvég Kommunista Párt Politikai Bizottságának tagja ... 383

1975. MÁRCIUS 21.

Friss István akadémikus, az MTA Közgazdaságtudományi Intézetének tudományos tanácsadója 385
Keserü Jánosné könnyűipari miniszter 387
Szaló János, a Magyar Hajó- és Darugyár Pártbizottságának titkára 391
Szalai Gyula, a Fejér megyei Állami Építőipari Vállalat kőművesbrigádvezetője 393
Dr. Benedikt Ottó akadémikus, az MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézetének tudományos tanácsadója 395
Csirik Imre, a füzesgyarmati Vörös Csillag Tsz elnöke 397
Gergely István, a Szolnok megyei Pártbizottság első titkára 400
Kurucz Imre, az V. kerületi Pártbizottság első titkára 403
Kovács Sándor, a Nagykőrösi Konzervgyár igazgatója 406
Bruno Kuster, a Nyugat-berlini Szocialista Egységpárt Pártvezetősége Irodájának tagja, a Pártvezetőség titkára 409
Ermenegildo Gasperoni, a San Marinó-i Kommunista Párt elnöke 410
Juan Gómez, a Spanyol Kommunista Párt Végrehajtó Bizottságának tagja ... 411
Franz Dübi, a Svájci Munkapárt Politikai Bizottságának tagja 414
Per Israelsson, a Svéd Baloldali Párt-Kommunisták Központi Bizottságának tagja 415
I. Bilen, a Török Kommunista Párt Központi Bizottságának főtitkára 417
Varga Péter, a Somogy megyei Pártbizottság első titkára 419
Dojcsák János, a Diósgyőri Gépgyár vezérigazgatója 421
Tóth Imre, az Építésügyi és Városfejlesztési Minisztérium Pártbizottságának titkára 424
Dr. Rózsa Imre egyetemi adjunktus, Orvostovábbképző Intézet 425
Czidor András, a záhonyi MÁV-átrakókörzet vezetője 428
Jávorszky József, a Ganz-Mávag hegesztője 431
A határozattervezet szerkesztő bizottságának jelentése. Előadó: *Győri Imre*, a Központi Bizottság titkára 435

A programnyilatkozat szerkesztő bizottságának jelentése. Előadó: *Óvári Miklós*, a Központi Bizottság titkára 438
Kádár János elvtárs vitazáró beszéde 442
A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának határozata a párt munkájáról és a további feladatokról 455
I. A nemzetközi helyzet, külpolitikánk fő iránya és feladatai 457
II. A társadalmi viszonyok továbbfejlesztése 461
III. A gazdasági építőmunka feladatai 470
IV. Életszínvonal- és szociálpolitikai feladatok 477
V. Ideológiai és művelődési feladatok 480
VI. A párt- és a tömegszervezetek feladatai 485
VII. A párt nemzetközi tevékenységének, kapcsolatainak fejlesztése .. 492
A Magyar Szocialista Munkáspárt programnyilatkozata 495
I. Történelmi utunk és célunk 495
II. A párt feladatai az államhatalom erősítésében és a szocialista demokrácia fejlesztésében 499
III. A párt feladatai a társadalmi viszonyok fejlesztésében 502
IV. A párt feladatai a gazdasági építőmunkában és az életkörülmények javításában 507
V. A párt feladatai a társadalmi tudat, a kultúra és az életmód fejlesztésében 512
VI. A párt és a társadalmi szervezetek fejlődése 515
VII. A párt nemzetközi feladatai és törekvései 519
A Magyar Szocialista Munkáspárt Szervezeti Szabályzata 525
I. A párt tagja, a párttag kötelességei és jogai 525
II. A párttagok felvétele, a tagság megszűnése, a párttagok átigazolása, pártfegyelmi eljárás 527
III. A párt szervezeti felépítése, működési elve 529
IV. A párt legfelsőbb szervei 530
V. A pártbizottságok 532
VI. A párt alapszervezetei 533
VII. A párt irányító munkája az állami és a tömegszervezetekben 534
VIII. A párttagsági díj 535

1975. MÁRCIUS 22.

A párt központi vezető szervei 536
Kádár János elvtárs zárszava 542
Függelék 545
A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusán részt vett szavazati jogú küldöttek névsora 547
A külföldi delegációk vezetői 572

A kiadásért felel a Kossuth Könyvkiadó igazgatója

Szerkesztette: Rákosné Szőke Katalin

A kötésterv, a tipográfia és a képszerkesztés Erdélyi János munkája

Műszaki vezető: Szécsi Andor

Műszaki szerkesztő: Gyenes L. György

A szedést 1975. IV. 8-án kezdték meg

Megjelent 1975. VI. 15-én, 60 000 példányban

Terjedelme 36,25 (A/5) ív + 1 ív képmelléklet

75.1120/1/3351 – Zrínyi Nyomda, Budapest

Felelős vezető: Bolgár Imre vezérigazgató